МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції

«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

(17 квітня – 20 травня 2023 р.)

КНЕУ КИЇВ 2023

УДК 657:330.341-048.38](477)(06)
І-66

Відповідальні за випуск:
Бондарчук Л.М. – к.філол. наук, доцент кафедри бізнес-лінгвістики
Вінська О.Й. – к.е.н., доц, доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу
Грищенко Н.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Капуш А.В. – к.філол. наук, доцент кафедри німецької мови
Козачок Т.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Курбатов С.В. – професор кафедри соціології
Лобецька І.М. – ст. викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації
Машина Ю.П. – к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів
Сандул М.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Черницька Т.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Швиданенко О.А. – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст

Рекомендовано до друку
Науково-експертною радою КНЕУ
Протокол № 4 від 18.05.2023 р.

І-66 **Інноваційні проєкти для післявоєнного відновлення та розвитку України**: зб. доп. Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції, 17 квітня – 20 травня 2023 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2023. 426 с.
ISBN 978-966-926-445-9

Збірник тез здобувачів вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту укладено за підсумками їх досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ 17 квітня – 20 травня 2023 р. Доповіді здобувачів присвячено інноваційним проєктам для післявоєнного відновлення та розвитку України.

УДК 657:330.341-048.38](477)(06)

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється

ISBN 978-966-926-445-9 © КНЕУ, 2023

ЗМІСТ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПЛАТФОРМА «МІЖНАРОДНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ» **11**

Лугін Тетяна
Інноваційні проекти у розвитку інноваційного сектору у співробітництві України з Канадою у повоєнному відновленні 11

Мартинова Олександра
Використання технологій штучного інтелекту інноваційного розвитку економіки України у повоєнному відновленні: можливості та загрози 13

Ольховська Олександра
Діджиталізація як акселератор післявоєнного відновлення 16

Гончарова Анна
Особливості використання інноваційних технологій Digital Twins у економічному відновленні економіки України 19

Колесник Анастасія
Інноваційні парки: потенціал розвитку та впливу на економічний розвиток України 21

Костенецька Вікторія
Міжнародні інноваційні проекти з аудиту збитків внаслідок війни в Україні 24

Савенюк Юлія
Діджиталізація як шлях післявоєнного відновлення та розвитку України 27

Мельник Максим
Роль освіти та підтримки підприємництва в післявоєнному розвитку України: розвиток інноваційних освітніх програм, формування інкубаторів для молодих підприємців 29

Хмельницький Федір
Інноваційні технології розвитку системи медицини та охорони здоров'я в Україні 32

Тимко Діана
Концепція розвитку діджиталізації у післявоєнному відновленні економіки України: можливості та загрози 34

Прокопенко Ксенія
Розвиток екосистеми як акселератор інноваційного розвитку та відбудови економіки України 37

Удовіченко Софія
Відновлення експортного потенціалу України у післявоєнний період 40

Іщенко Ілона
Формування інноваційної логістичної системи у період післявоєнного відновлення і розвитку України 43

Андронік Оксана
Міжнародні інноваційні проєкти в контексті залучення іноземних інвестицій в економіку України у післявоєнний період 46

Батюк Іван
Консолідаційні процеси корпоративних структур у міжнародному бізнесі: мотиваційна складова 49

Ключка Данило
Ринок карткових платежів України: поточний стан та майбутнє бачення 52

Разуваєва Анастасія
Україна післявоєнного часу - країна з розвинутою цифровою економікою: ймовірні сценарії та перспективи 56

Конішевський Данило 59
Перспективи розвитку автомобільної галузі України в умовах повоєнного відновлення
Михайліченко Валерія
Використання інноваційних технологій у післявоєнному розвитку оборонно-промислового комплексу України 61
Бурлакова Яна
Інноваційні комунікаційні стратегії у повоєнному відновленні України 65
Живко Марія
Міжнародний бренд-менеджмент в повоєнному розвитку України 68
Юрченко Віолетта
Дизайн мислення у розвитку економіки України 70
Яременко Є.
Стратегічні альянси як чинник розвитку конкурентоспроможності підприємств в контексті глобалізації 73
Перекатова Є.Г.
Формування та розвиток маркетингової стратегії сервісного підприємства 75
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ПЛАТФОРМА
«ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ:ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ, МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА ТА ПРІОРИТЕТИ ЗЕЛЕНОГОРОЗВИТКУ» 76
Антонов Євген
Відродження річкових перевезень як елемент ревіталізації економіки південних регіонів України 76
Артюшенко Анастасія, Лихота Юлія, Івашко Софія, Ожик Катерина, Козаренко Поліна
«Green phoenix» - інноваційний проєкт щодо відродження будівельного та енергетичного секторів України 79
Бобровська Тетяна
Механізм стимулювання зеленого розвитку України: досвід ЄС 81
Бойко Єлисавета
ІКТ як один з ключових напрямів в процесі повоєнного відновлення економіки України 84
Вара Дарина
Роль іноземних інвестицій у відновленні економіки України 86
Голубець Олеся
Розвиток логістичних мереж України з країнами ЄС у контексті продовольчої безпеки 89
Дегтяр Ярослав
Вплив вимушених мігрантів з України на економіки приймаючих країн (на прикладі ринку праці США) 92
Загурський Максим
Впровадження міжнародних інноваційно-технологічних мереж для повоєнного відновлення національної економіки України 94
Зоріло Ганна
Пріоритетні напрями деофшоризації вітчизняної економіки 96
Кричун Ольга
Стратегічне співробітництво України та США у повоєнній відбудові економіки 98

Маков Олександр 102
Розвиток нанотехнологій у формуванні міжнародної конкурентоспроможності України
Мелех Дмитро 105
Реалізація національних інтересів США у проєктах з відновлення економіки України
Назарець Яна 108
Політика протекціонізму у зовнішній торгівлі України: євроінтеграційний контекст
Охрамович Андрій 111
Роль зовнішньої торгівлі у повоєнній реструктуризації економіки України
Поліщук Вадим 114
Національні економічні інтереси Китаю в інвестуванні повоєнної
Поліщук Павло 118
Міжнародні проєкти компаній "Великої Четвірки" у відновленні економіки України
Полтора Ярослав 121
Формування повоєнних пріоритетів вітчизняної імміграційної політики
Попрійчук Назар, Стародуб Тетяна 123
Перспективи реалізації «зеленої реконструкції» у повоєнній відбудові економіки України
Примич Анастасія, Лашевич Марина
Стратегії міжнародної конкурентоспроможності компаній харчової промисловості у контексті повоєнного відновлення вітчизняної економіки 125
Сафонов Данило 128
Інноваційна трансформація України в умовах війни та повоєнного відновлення
Сідоренко Валерія
ESG-інвестування в українському бізнесі як інструмент відбудови економіки в повоєнний період 132
Сидорчук Юлія
Діджиталізація економіки України в умовах інтеграції в єдиний цифровий європейський ринок 134
Сіраков Віталій 137
Трансформація енергетичної політики країн світу в контексті міжнародної безпеки
Степаненко Денис 140
Блокчейн-технології у фінансуванні міжнародних проєктів з відновлення економіки України
Сукач Даніїл 142
Зелена енергетика в економічній безпеці країн ЄС
Тупчій Максим 145
Пріоритети участі країн G7 в повоєнній відбудові України
Чайка Дарина
Пріоритетні напрями залучення прямих іноземних інвестицій в Україну у воєнний та повоєнний період 146
Чайковський Олексій 148
Стратегічні пріоритети розвитку безвуглецевої економіки України
Юрковська Маргарита 154
Міжнародні проєкти у реструктуризації ринку праці України
Ясінська Аліна
Ключові пріоритети формування міжнародної конкурентної стратегії підприємств АПК України 158

Andriichuk Yelyzaveta
Migration as an economic resource: opportunities and challenges for Ukraine 161
Briuzghina Yana
Green Development of "Asian Tigers": Conceptual Directions and Experience for Ukraine 164
Dmytriienko Fedir
Innovation and green development of the country: challenges and opportunities 167
Khomchak Oleksii
Green development strategies for the country: obstacles and ways to success 169
Kostovetska Alla
Formation of Ukraine's Information Security in the Context of Geopolitical Challenges 172
Manzar Mammadova
Implementation of US experience in the development of the high-tech sector of Ukraine 174
Mohammed Malki
Priority areas of Ukraine's integration into the global commodity market 178
Petrenko Valeriia
Prospects for the development of intellectual capital in Ukraine in the post-war period 180
Podkovko Yuliia
Digital transformation of Ukraine as a key to economic development 184
Pyvovar Mariia
Green Innovations in Logistics Technologies, Processes and Services 188
Shevchenko Anastasiia
Outsourcing in the time of a global recession 190
Stepanova Daria
Prospects of cooperation between Great Britain and Ukraine in the post-war perio 193
Stohniichuk Tetiana
Foreign investment of the CEE countries in the post-war recovery in the economy of Ukraine 196
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ
ПЛАТФОРМА
«МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ» 199
Аршакян Р.Т.
Міжнародні інвестиції та розвиток спеціальних економічних зон як один з напрямків відновлення України 199
Левченко С.
Цифрові технології у відновленні інфраструктури України у післявоєнний період: можливості та виклики 203
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ І МАРКЕТИНГУ
ПЛАТФОРМА
«ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНО-МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ» 206
Корнякова Марія
Створення сучасної інфраструктури експорту аграрної продукції України 206
Герасименко Ірина
Інноваційний розвиток аграрного сектору як фактор зміцнення позицій України на світовому ринку сільськогосподарської продукції у післявоєнний період 209
Коваленко Анна
Маркетингова підтримка залучення іноземних інвестицій у післявоєнне відновлення економіки України 211

Повезнюк Тетяна
Маркетингові стратегії освоєння ІТ-компаніями зарубіжних ринків 214
Колесник Анастасія
Інноваційні технології торговельно-маркетингової діяльності українських підприємств на зарубіжних ринках 217
Мартинова Олександра
Перспективні напрями освоєння зарубіжних ринків українським бізнесом у післявоєнний період 220
Ружилова Ірина
Розвиток експортного потенціалу інновацій в Україні як важливий чинник її післявоєнного відновлення 222
Сачкова Вікторія
Розбудова нового бренду України у повоєнний період 224
Каращенко Вадим
ІТ-сектор як драйвер післявоєнного відновлення та розвитку України 228
Головащук Ганна
Цифровізація міжнародної маркетингової діяльності у післявоєнному відновленні України 230
Рогожа Станіслав
Роль кіноіндустрії у формуванні глобального бренду України у післявоєнний період 233
Ульянкіна Анастасія
Шляхи відновлення сільськогосподарського експорту України у післявоєнний період 235
Авксентьєв Юрій
Перспективи українських компаній на світовому ринку біопротезування та біоінженерії 238
Тарасенко Альона
Інноваційні вектори енергетичної диверсифікації зовнішньоторговельної діяльності для післявоєнного відновлення та розвитку України 240
Кременчуцький Владислав
Переваги та можливості застосування блокчейн технологій у міжнародній торгівлі 243
Лященко Катерина
Кластеризація промисловості як драйвер посилення позицій України на світовому ринку 246
Борте Єлизавета
Інноваційні вектори диверсифікації зовнішньоторговельної діяльності для післявоєнного відновлення та розвитку України 249
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ І МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПЛАТФОРМА «ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПАРАДИГМІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ» 251
Секції англійської, іспанської та французької мов
Нечипоренко Дар'я
Відбудова України. Аналіз підходу "розумних міст" 251
Бурангулова Влада
Співпраця з міжнародними організаціями з метою післявоєнного відновлення економіки. Приклад Боснії та Герцеговини 254
Кістерська Ольга
Створення культури соціального добробуту в Україні після війни 259
Ашаренков Павло
Інноваційні стартапи, ідеї та підходи до відбудови економіки України після війни 262
Мазуренко Валентина
Еміграційна криза та шляхи її подолання 264
Ольховська Олександра
Телемедицина як складова післявоєнної відбудови України в галузі системи охорони здоров’я 267

Дзюба Марина
Перспективи розвитку туризму в Україні після війни 270

КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
ПЛАТФОРМА
«АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ» 272

Єлфімов Сергій
Erneuerbare Energien und nachhaltiges Wiederaufbauprogramm für die Ukraine 272

Кириченко Валерія
Einfluss der künstlichen Intelligenz auf den Arbeitsmarkt 276

Понікаровських Владислав
Die Rolle der Wirtschaftsdiplomatie beim Wiederaufbau und der Einwicklung der Ukraine nach dem Krieg 278

Попрійчук Назар
Besonderheiten der Tätigkeit von Unternehmen im Oligopol 281

Хархун Олександра
Wiederaufbau der Ukraine: Perspektiven einer "grünen" Energiewende 283

КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ
ПЛАТФОРМА
«ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ВІДРОДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ» 286

Подковко Юлія Романівна
Fundamentals of the digital transformation of the European Union 286

Костовецька Алла Олександрівна
The EU aid to agricultural sector of Ukraine 288

Стогнійчук Тетяна Олександрівна
Peculiarities of foreign direct investments in CEE countries 290

Павленко Анастасія Миколаївна
Особливості реалізації стратегій ЄС в Італії 292

Жарковська Валерія Володимирівна
Основні напрями трансформації єдиного ринку ЄС 296

Глімбоцька Юлія Анатоліївна
ТНК як незамінні суб'єкти в сучасній інвестиційній діяльності 299

Павлюк Аліна Володимирівна
Роль технологій в розвитку світового енергетичного ринку 303

Залуцька Анастасія Сергіївна
Роль Лондонської біржі у розвитку фондового ринку Європи 306

Варламова Любов Олександрівна
Міжнародна торгівля товарами: взаємодія України та ЄС 309

Лавриненко Світлана Андріївна
Економічна співпраця України з країнами-членами ЄС 313

Александрова Маргарита Володимирівна
Діяльність багатонаціональних банків у фінансовому середовищі ЄС 316

Свириденко Дарья Русланівна
Розвиток стратегічних авіаційних альянсів в Україні 318

Ковалишин Олександр Сергійович
Міжнародні злиття та поглинання як фактор посилення конкурентоспроможності ТНК 321

Плахтій Катерина Геннадіївна
Цифровізація економіки України в контексті європейської інтеграції 325

Артеменко Олександра Дмитрівна
Стратегія науково-технічного розвитку ЄС 328

Канюка Неоніла Миколаївна
Інвестиційне співробітництво України з країнами-членами ЄС 330

Лаговський Сергій Юрійович
Інноваційні стратегії автомобілебудівних компаній 333

Колесник Аліна Станіславівна
Перспективи розвитку ринку фармацевтичних препаратів в Україні 335

Заставська Марія Євгенівна
Міжнародна трудова міграція в ЄС 337

Герасимчук Яна Анатоліївна
Перспективи розвитку міжнародного туризму 340

Муренко Вікторія Андріївна
Розвиток міграційних процесів в ЄС 344

Юхимець Євгеній Віталійович
Роль транснаціональних компаній у розвитку національної економіки України 347

Соколова Аліна Юріївна
Оцінка результатів виконання Європейської зеленої угоди 349

Михайлова Катерина Миколаївна
Еволюція та перспективи позиціювання України на міжнародному ринку морських перевезень 352

Винник Олег Олегович
Міжнародний ринок харчових продуктів 354

Мусійко Ігор Сергійович
Вплив війни в Україні на міжнародний ринок авіаперевезень: аналіз наслідків та перспектив відновлення 357

Кульчиковська Марія Ростиславівна
Розвиток харчової галузі країн ЄС 361

Поліщук Катерина Володимирівна
Вплив війни в Україні на енергетичну ситуацію в країнах-членах ЄС 364

Самойленко Марія Едуардівна
Особливості та тенденції розвитку машинобудування в Німеччині 366

Тютюнник Владислава Ігорівна
Загальний огляд тенденцій та перспектив розвитку європейського аграрного ринку 368

Попова Марина Михайлівна
Місце України на міжнародному фінансовому ринку 372

Шептицька Ірина Олександрівна
Україна та ЄС: потенціал та перспективи співпраці в галузі міжнародної торгівлі послугами у контексті євроінтеграції 374

Місєвіч Глеб Тадеушевич
Вплив соціальних медіа на інформаційну війну (у контексті війни в Україні) 378

Щербатий Олександр Сергійович
Геоекономічна стратегія Португалії 380

КАФЕДРА БІЗНЕС-ЛІНГВІСТИКИ
ПЛАТФОРМА
«ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПАРАДИГМІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ» 383
Секції української та польської мов
Секція 1. Українська мова в парадигмі підготовки економістів
Секція 2. Польська мова в парадигмі підготовки економістів
Булавіна Катерина
МЕХАНІЗМИ МОВНОГО ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЧА В ТЕКСТАХ КОМЕРЦІЙНОЇ РЕКЛАМИ 383
Маленівський Максим
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ТЕКСТАХ РЕКЛАМНОГО СПРЯМУВАННЯ 386
Поцілуєнко Вероніка, Красноруцька Дарія, Чубук Анастасія
«ВИПАДКОВА ЗУСТРІЧ З ГАРНОЮ КНИГОЮ МОЖЕ НАЗАВЖДИ ЗМІНИТИ ДОЛЮ ЛЮДИНИ», А МОЖЛИВО, Й ЦІЛОЇ КРАЇНИ (БУКТРЕЙЛЕР ПРО «СОНЯЧНУ МАШИНУ» В. ВИННИЧЕНКА) 389
Трутенко Вікторія, Когут Дар'я, Бондаренко Вероніка
СЛОВО РОКУ 2023 ЯК МАРКЕР СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА 391
Бондаренко Вероніка, Коваленко Поліна
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ ОЧИМА МОЛОДІ 398
Єгорова Аліна
МОВНЕ ОБЛИЧЧЯ СУЧАСНИХ ДЕРЖАВ (ІТАЛІЯ) 402
Антоненко Вероніка
НЕНОРМАТИВНА ЛЕКСИКА У ТВОРАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ЗА І ПРОТИ 406
Стасюк Вадим, Хуторний Ярослав
УКРАЇНСЬКА МОВА І СУЧАСНА УКРАЇНОМОВНА БЛОГОСФЕРА 410
Д'яченко Анна
ЕКОНОМІЧНІ ТЕРМІНИ В ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ 412
Гринюк Соломія
УВІЧЛИВІ ФОРМИ ЗВЕРТАННЯ В ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ 414
КРУГЛИЙ СТІЛ **«МАЙБУТНЄ БІЗНЕС-ЕТИКИ: МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР»**
за участю директора Центру прикладної етики Fairfield University, професора ***Девіда Шмідта (США)*** та під керівництвом професора кафедри соціології **КУРБАТОВА СЕРГІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА** 417
Liesna Anastasiia
Essay On The Topic: "Changes Of The Objectives Of The International Business Ethics" 417
Libus Anastia
The Future Of Business Ethics And Its Influence On International Business 419
Andrii Morozov
The Importance Of Ethics Codes In Financial Markets 420

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ПЛАТФОРМА
«МІЖНАРОДНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ»

Лугін Т.Ю.
«Міжнародні економічні відносини», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – доцент кафедри міжнародного менеджменту, кандидат
економічних наук
Олійник В.В..

ІННОВАЦІЙНІ ПРЄКТИ У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО СЕКТОРУ У СПІВРОБІТНИЦТВІ УКРАЇНИ З КАНАДОЮ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ

Україна та Канада активно співпрацюють в різних секторах економіки. Варто зазначити, що розвиток інноваційного сектору є важливим фактором для економічного зростання країни. Тому, співпраця України та Канади у цій сфері може принести позитивні результати для економіки нашої країни, особливо в умовах повоєнного відновлення. [1, 2]

Україна та Канада реалізували не один спільний інноваційний проєкт. Зокрема, країни співпрацюють у космічному секторі. Урочиста церемонія та презентація проєкту відбулися в Галіфаксі, Канада 19 листопада 2021 року. Проєкт передбачає створення комерційного космодрому для ракети-носія «Циклон-4М», яка є вдосконаленою версією ракети «Циклон-4», розробленої та виробленої українськими ДП «КБ «Південне» та ДП ВО «Південний машинобудівний завод». Канадська компанія Maritime Launch Services Ltd (MLS) буде займатися реалізацією проєкту. Космічний пусковий майданчик буде розташований на атлантичному узбережжі провінції Нова Шотландія. [3, 4]

Україна та Канада мають значний потенціал для розвитку інноваційного сектору. Україна має значні людські ресурси та науковий потенціал, а Канада - високотехнологічну базу та фінансові ресурси, відповідно - співпраця в цій сфері може принести значні взаємні вигоди. У співробітництві України та Канади можна реалізувати різноманітні інноваційні проєкти, такі як створення спільних наукових досліджень, обмін ідеями та технологіями, впровадження нових технологій в промисловість та інші. Наприклад, однією з перспективних сфер економіки України є агросектор. Відповідно, спільні інноваційні проекти можуть бути перспективним напрямком співробітництва. До того ж, український агросектор також постраждав протягом повномасштабного російського вторгнення, багато полів спалено та вони є непридатними для вирощування різних культур. Варто зазначити, що Україна та Канада вже мали ряд проєктів в агросекторі з використанням інноваційних підходів та технологій. Наприклад, проект UHBDP сприяє підвищенню прибутку через впровадження інноваційних технологій та бізнес підходів, які забезпечують економію витрат часу та фізичних зусиль, а також є дружніми до навколишнього середовища. Використання інноваційного фонду для даного проєкту було використано в 3-х аспектах: стимулювання впровадження новітніх технологій та інновацій шляхом фінансових заохочень, організація конкурсу бізнес-планів зі співфінансуванням їх реалізації та надання фінансових гарантій

організаціям, що підтримують життєздатні середні компанії та фінансують виробництво фруктів та овочів в сільському господарстві. [5] Одним з можливих спільних україно-канадських інноваційних проекті в в агросфері може стати вирощування органічної продукції на українських полях. Наразі питання органічної продукції стає все більш актуальним, люди все більше і більше віддають перевагу органічній продукції, тому, відповідно, цей напрям може стати доволі перспективним. Технологічні можливості, фінансові ресурси Канади та природні ресурси і потенціал України можуть привести до значних результатів. Отже, основними здобутками реалізації даного проєкту можуть стати:

1. Розробка нових технологій вирощування органічних культур та розвиток системи управління якістю на фермах.
2. Розробка технологій з переробки органічної продукції, таких як виробництво молока, сиру, м'яса, яєць та інших продуктів.
3. Розвиток ринку органічної продукції в Україні та Канаді, в тому числі підтримка продажу продуктів на місцевих ринках, в ресторанах та інших місцях.
4. Підготовка та навчання фермерів використовувати нові технології та працювати за принципами органічного сільського господарства.
5. Проведення досліджень та аналізу ринку, щоб забезпечити зростання попиту на органічну продукцію та забезпечити високу якість продукції.

Таким чином, перспективи співробітництва України та Канади у розвитку інноваційного сектору є досить великими. Спільна реалізація має ряд переваг та здобутків для обох сторін, таких як: розвиток високотехнологічної промисловості, збільшення кількості робочих місць та збільшення експорту нових технологій. Крім того, співробітництво може сприяти вирішенню спільних проблем, таких як зміна клімату та енергетична безпека.

Проте, на шляху співробітництва між Україною та Канадою є виклики та перешкоди, такі як різниці в культурі та законодавстві, недостатнє фінансування наукових проєктів та складнощі з впровадженням нових технологій у промисловість, а також найголовнішою проблемою на шляху до розвитку співпраці є війна в Україна, що є перешкодою до повноцінної співпраці у агросекторі. Для подальшого розвитку співробітництва між Україною та Канадою у розвитку інноваційного сектору, необхідно забезпечити більш ефективне використання залучати інвестиції в інноваційний сектор, покращувати організаційну та правову базу співробітництва та залучати інших міжнародних партнерів до співпраці.

Отже, співробітництво між Україною та Канадою у розвитку інноваційного сектору є важливим чинником для забезпечення сталого економічного зростання та покращення якості життя населення, а саме в умовах повоєнної відбудови України. Безумовно продовжувати розвивати співробітництво та шукати шляхи для подальшого зміцнення партнерських відносин.

Література:

1. Гнілуша С. І. Особливість відносин українсько-канадського "особливого партнерства" [Електронний ресурс] / С. І, Гнілуша // Університет економіки та права «КРОК» – URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270028/265382.

2. Перепелиця Г. Україна-Канада: становлення та розвиток особливого партнерства [Електронний ресурс] / Г. Перепелиця // Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна. – 2019.
3. Україна і Канада побудують новий космодром – Держкосмос [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2021. – URL: https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-i-kanada-pobuduyut-novyy-kosmodrom/31571184.html.
4. Космічні агентства України та Канади підписали Меморандум про взаєморозуміння [Електронний ресурс] // Дніпропетровське інвестиційне агентство. – 2017. – URL: https://dia.dp.gov.ua/kosmichni-agentstva-ukra%D1%97ni-ta-kanadi-pidpisali-memorandum-pro-vzayemorozuminnya/.
5. Про проект АгроВікі [Електронний ресурс] // АгроВікі. – 2017. – URL: https://uhbdp.org/about-us.

Мартинова О. Р.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Олійник В.В.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

Технології сьогодні стають все більш популярними майже в кожній сфері життя звичайної людини – від продовольчої до сфери охорони здоров'я. Технології штучного інтелекту покликані зробити життя людини простим і якісним. Мінімум контактів з чиновниками, отримання довідок та документів кількома натисканнями, повсюдна доступність державних послуг, автоматизовані виробництва, інтернет речей, автоматизація публічного управління і цей перелік ще можна продовжувати.

Однак з після вторгнення росії фокус уваги влади закономірно змінився. Увага зосередилася на цифровізації оборонної сфери та використанні цифрових інструментів для боротьби з ворогом. У березні 2022 року Україна почала використовувати систему розпізнавання облич американської компанії ClearView AI. Вона має доступ до 10 млрд фотографій із соціальних мереж. Таким чином є можливість ідентифікувати обличчя загиблих росіян і сповістити про смерть їх родини. Дрони з штучним інтелектом відстежують та знешкоджують ворожу техніку. Восени 2022 року Міністерство цифрової трансформації спільно з Міноборони представило національну військову платформу Delta. Вона відповідає стандартам НАТО і надає об'ємне розуміння поля бою в режимі реального часу: збирає дані від противника і представляє їх на цифровій мапі.

Враховуючи ситуацію, штучний інтелект сьогодні є доволі перспективною технологією для ефективнішого та успішного розвитку та відновлення економіки України після війни. Хоч для України цей напрям достатньо новий, за допомогою Концепції розвитку штучного інтелекту, яка була розроблена ще у 2020 році, Мінцифри сподівається залучити мільярдні інвестиції та інтегрувати інноваційні технології в економічно важливі сектори держави для ефективного відновлення. Цю Концепцію дійсно планують реалізувати, але вже з деякими

змінами, враховуючи події після 24 лютого 2022 року. Концепція охоплює такі основні галузі застосування штучного інтелекту:

- Перші дві галузі, звичайно, *освіта і наука*. Основне завдання освіти в розвитку штучного інтелекту – підготовка кваліфікованих кадрів. У сфері загальної середньої освіти планується організувати курси для педагогів щодо роботи з основами ШІ, а також розвивати цифрову грамотність серед школярів (застосування цифрових інструментів для розв'язання прикладних завдань, пошук інформації в інтернеті, захист персональних даних, медіаграмотність тощо).

Що стосується вищої освіти, то тут планується залучати ІТ-фахівців для розроблення освітніх програм та атестації здобувачів вищої освіти.

Також згідно з концепцією в Україні будуть стимулювати наукові дослідження в галузі штучного інтелекту, підтримувати наукове співробітництво з міжнародними дослідними центрами

- Щоб реалізувати концепцію в галузі *економіки* планують стимулювати розвиток підприємництва в області штучного інтелекту (поліпшення бізнес-клімату, забезпечення передбачуваної податкової політики, розвиток обчислювальної інфраструктури тощо), запровадити державне замовлення на системи ШІ та ІТ-фахівців. Крім того, повинна бути розроблена дорожня карта перекваліфікації співробітників, робота яких в найближчі 5-10 років може бути автоматизована.

- Основне завдання в галузі *кібербезпеки* при розвитку ШІ – захистити комунікаційні, інформаційні та технологічні системи. Планується також створення національних інформаційних систем, платформ і продуктів, щоб зменшити частку іноземного програмного забезпечення. Війна показала, що інформаційні системи доволі вразливі, і при кібератаках можуть нести шкоду всьому суспільству.

- Штучний інтелект у галузі *оборони* планують використовувати в системах командування і управління, озброєння і військової техніки, збору і аналізу інформації під час ведення бойових дій, розвідки, протидії кіберзагрозам в сфері оборони, аналізу можливостей військових підрозділів. У цій сфері ШІ застосовується вже і сьогодні, і ця технологія показує себе доволі ефективною, незважаючи на те, що для України вона стала чимось новим та абсолютно інноваційним на початку війни, проте з правильним навчанням та практикою наші військові та фахівці вже опанували такі технології.

- У сфері *публічного управління* буде сформовано перелік адміністративних послуг, рішення за якими приймаються автоматично. Технології ШІ будуть застосовуватися: для цифрової ідентифікації і верифікації особистості, у галузі охорони здоров'я, для аналізу, прогнозування та моделювання показників ефективності публічного управління, для виявлення недобросовісної діяльності чиновників.

- У галузі *правового регулювання* потрібно привести принципи використання ШІ в українському законодавстві до європейських норм. Також потрібно визначити правові та етичні межі застосування систем ШІ при наданні правової допомоги.

- Розвивати штучний інтелект в Україні планують і в галузі *правосуддя*. Передусім, розвивати наявні технології – Електронний суд, Єдиний реєстр досудових розслідувань і так далі.

На рівні приватних компаній ШІ теж має свої перспективи у повоєнному відновленні. Українські промисловці та підприємці отримуватимуть переваги від впровадження ШІ завдяки автоматизації процесів та скороченню виробничих витрат. На український ринок

приходитимуть компанії з технологіями, які сприятимуть підвищенню якості сервісів, послуг та продуктів. Також компанія ДТЕК уже цифровізує електростанції і планує керувати ТЕС, використовуючи технології штучного інтелекту, а енергетики з підприємства "МХП Еко Енерджи" у такий спосіб прогнозують споживання електроенергії.

Проте разом з новими технологіями з'являються й нові перешкоди. Так, аналітики IntSights назвали ШІ однією з головних кіберзагроз, оскільки його можна використовувати для цільових автоматичних атак. Основні ризики, які постають з появою технологій ШІ в різних галузях можна поділити на групи:

- Перша група — це ризики для особистих даних і приватності. Наприклад, з наборів даних про поведінку людини у соцмережах та інтернеті загалом, тих же запитів до чатботів великих мовних моделей, можна робити глибокі висновки щодо її психічного стану, звичок, розкладу дня тощо. Поєднання великих масивів даних та їх аналіз ШІ створюють додаткові загрози приватності, які не очевидні для користувачів, бо окремо ці дані не створюють загроз.
- Друга група ризиків — це неточність і неправдивість інформації. Це, наприклад, некоректна медична чи правова допомога. Штучні технології не дуже добре відрізняють факти від вигадок, але при цьому створюють враження, що вони є достовірними співрозмовниками. Це може створювати багато загроз.
- Ще одна група ризиків — загроза правам людини через використання штучного інтелекту державними органами. Це насамперед здатність опрацьовувати величезні масиви даних, роблячи узагальнення і висновки щодо окремих людей. Це можливості розпізнавання, а отже, відстежування людей як фізично, так і деанонімізація їхньої онлайн-поведінки. Це дає державним органам потужні інструменти втручання у приватність. Неправильне та неврегульоване застосування ШІ може призвести до ухвалення неправомірних чи хибних рішень стосовно громадян — застосування санкцій, відмови у доступі до послуг, кредиту, працевлаштування тощо. І, що найгірше, мотивацію таких рішень неможливо буде пояснити, а отже, й оскаржити. Тож запровадження інструментів ШІ у високоризикових напрямках і галузях має бути обережним і поступовим.

Технології і досвід, які ми отримуємо під час війни, безцінні, адже дозволяють нам упевнено перемагати ворога. Тепер ключове завдання – зберегти воєнні здобутки, які стануть ключем для відбудови України і її глобальної трансформації в технологічну країну.

Література

1. Борняков О. З людським обличчям: як штучний інтелект допомагає Україні боротися [Електронний ресурс] / Олександр Борняков. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/columns/2023/01/19/696086/

2. Рябоконь Д. Штучний інтелект: помічник у відновленні економіки [Електронний ресурс] / Дмитро Рябоконь. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/columns/2021/01/13/669909/

3. Штучний інтелект в Україні: в яких галузях планують застосовувати ШІ [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.slovoidilo.ua/2021/05/06/infografika/suspilstvo/shtuchnyj-intelekt-ukrayini-yakyx-haluzyax-planuyut-zastosovuvaty-shi

4. Гайдай Ю. Тренди ШІ: які етичні загрози несе використання штучного інтелекту [Електронний ресурс] / Юрій Гайдай. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://speka.media/trendi-si-yaki-eticni-zagrozi-nese-vikoristannya-stucnogo-intelektu-v4q3wp

Ольховська О.В
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри міжнародного менеджменту Олійник В.В.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК АКСЕЛЕРАТОР ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Вступ. За останнє десятиліття діджиталізація стала однією з найбільш впливових технологічних тенденцій в світі. Завдяки швидкому розвитку технологій, сьогодні ми маємо можливість спілкуватися з друзями та колегами з будь-якої точки світу, виконувати операції за кілька кліків та отримувати доступ до безлічі інформації з будь-якої галузі. Проте, діджиталізація не є лише зручним інструментом для комунікації та розваг. Вона також може бути потужним інструментом для економічного розвитку та відновлення після кризових ситуацій. Наприклад, під час пандемії COVID-19, компанії, які швидко та успішно адаптувалися до діджитал-формату роботи, змогли зберегти їхні бізнеси та навіть збільшити свої прибутки. Це свідчить про те, що діджиталізація може бути не лише інструментом зручності, але й потужним каталізатором економічного розвитку.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Тема "Діджиталізація як акселератор післявоєнного відновлення" є досить актуальною і складною для аналізу, оскільки діджиталізація відіграє все більш важливу роль у розвитку економіки, особливо після кризи чи конфлікту, але наукових робіт за даною тематикою недостатньо. Для того, щоб більш глибоко зрозуміти дану тему необхідно проаналізувати ресурси за даною тематикою. Діджиталізацію урядових структур розглянули в своєму проєкті Національної ради з відновлення України від наслідків війни [1]. Це джерело є офіційним документом української урядової структури і містить інформацію про те, як діджиталізація може підтримати післявоєнне відновлення країни. У документі наведено аналіз стану діджиталізації в Україні, переваги та ризики цього процесу, а також рекомендації щодо подальшого розвитку цієї сфери. Наступна стаття, яка містить інформацію про дискусію лідерів цифрової трансформації українських громад щодо можливостей та перспектив діджиталізації [2]. Публікація містить цікаві думки та рекомендації від експертів з питань цифрової трансформації. Однак, це джерело не містить детального аналізу діджиталізації та її впливу на післявоєнне відновлення, тому його можна використовувати як доповнення до інших джерел. Про запуск проекту з діджиталізації міста Харкова оголошено на інформаційному ресурсі Харківської ОДА [3]. Анонс містить інформацію про те, як діжиталізація може допомогти місту ефективніше вирішувати проблеми у сфері транспорту, комунальних послуг, медицини та інших. Однак, це джерело також не містить детального аналізу впливу діджиталізації на післявоєнне відновлення в цілому, тому його можна використовувати як приклад реалізації діджиталізаційних проектів. Стаття на сайті громадської організації «Громада 4.0» за підтримки Міністерства цифрової трансформації України, яка містить інформацію про позицію громадськості щодо діджиталізації. Стаття розглядає переваги та ризики діджиталізації, а також наводить приклади успішної реалізації

діджиталізаційних проектів у громадах. Оскільки це джерело містить думки та оцінки з боку громадських активістів, воно може бути корисним для визначення поглядів та потреб громадськості щодо діджиталізації. Наукова стаття «Цифрові інструменти для відновлення економіки України після повномасштабного вторгнення», яка присвячена аналізу впливу діджиталізації на післявоєнне відновлення. Стаття містить детальний аналіз стану діджиталізації в Україні, переваг та ризиків цього процесу, а також оцінку впливу діджиталізації на економіку та соціальну сферу. Оскільки це наукове дослідження, воно має високий науковий статус і може бути цінним джерелом для поглибленого аналізу впливу діджиталізації на післявоєнне відновлення в Україні. Однак, враховуючи те, що стаття є дуже спеціалізованою і містить складні терміни, її можуть використовувати в основному експерти та дослідники в даній галузі. У загальному, ці джерела можуть бути корисними для аналізу впливу діджиталізації на післявоєнне відновлення в Україні. Кожне з джерел має свої переваги та недоліки, тому їх слід використовувати в комбінації для отримання більш повної карти ситуації. Важливо також враховувати час написання джерела, оскільки інформація про діджиталізацію швидко змінюється, тому більш актуальні джерела можуть датуватися ближче до сьогодення.

Виклад основного матеріалу. У контексті післявоєнного відновлення діджиталізація також може стати важливим фактором прискорення процесу відновлення економіки. За допомогою цифрових технологій можна значно збільшити продуктивність робочих процесів та покращити ефективність виробничих ланцюгів. Також діджиталізація може допомогти підприємствам знайти нові можливості для експорту та розширення ринків збуту, що також може сприяти зростанню економіки країни. Однак, діджиталізація також може вплинути на соціальну структуру країни, зокрема на ринок праці. З одного боку, вона може створити нові робочі місця та забезпечити зростання зайнятості у сфері IT та технологій. З іншого боку, цифрові технології можуть замінити людей у багатьох інших сферах, таких як виробництво та обробка даних, що може мати негативний вплив на економіку та соціальну структуру країни.

Отже, діджиталізація може стати потужним інструментом для післявоєнного відновлення економіки країни, однак її вплив необхідно розглядати з урахуванням всіх аспектів, включаючи економічні та соціальних. Зокрема, цифрові технології можуть допомогти в розвитку інфраструктури, транспортної мережі та забезпеченні доступу до інтернету у віддалених та менш розвинутих регіонах. Також, діджиталізація може допомогти покращити якість освіти та забезпечити доступ до навчальних ресурсів для кожного. Загалом, діджиталізація може стати ключовим інструментом у розвитку економіки та відновленні після кризових ситуацій. Проте, варто пам'ятати, що успішне використання цифрових технологій вимагає не лише інвестицій та розробки інноваційних рішень, але й врахування соціальних та екологічних вимог, що є ключовими факторами сталого розвитку.

Вторгнення Росії в Україну під час війни піддало ризику реформаційні процеси, включаючи реформу місцевого самоврядування. Однак, незважаючи на труднощі, такі як дефіцит бюджету, зміщення фокусів уваги та нестача кадрів, громади продовжують запускати процеси цифровізації на місцях. Дотримання громадами пріоритету на побудову цифрової держави стало важливим фактором забезпечення стійкості під час війни, як на місцевому, так і на державному рівнях. Програма «Громада 4.0» допоможе сучасним і майбутнім лідерам цифрової трансформації створити концепції і запустити діджитал-проекти, засновані на поточних потребах мешканців та органів влади громад [4].

Партнерська підтримка Міністерства цифрової трансформації України забезпечить доступ до найкращих практик і ресурсів, накопичених за роки роботи в напрямі інформатизації. Учасники акселераційної програми, яка триватиме з березня до серпня 2023 року, разом з командними менторами і профільними експертами шукатимуть ідеї, формуватимуть концепції та розроблятимуть складові пілотних проєктів. Програма передбачає висвітлення тем цифрової економіки, розвитку діджитал-навичок, розбудови цифрової інфраструктури в громадах, діджиталізацію публічних послуг тощо. Окрім того, програма «Громада 4.0» передбачає створення широкої спільноти представників громад, держслужбовців, місцевих підприємців та експертів з різних галузей, що дозволить обмінюватися досвідом та знаннями і взаємно навчатися у процесі реалізації цифрових проєктів. Одним з ключових напрямків програми є розвиток інфраструктури для цифрових технологій в громадах. Це включає розгортання мережі високошвидкісного інтернету, створення цифрових просторів та інформаційних центрів, розвиток мобільних додатків для зручного доступу до публічних послуг та багато іншого. Крім того, програма "Громада 4.0" спрямована на розвиток цифрових навичок серед населення та підвищення їхньої цифрової грамотності. Для цього передбачені спеціальні навчальні курси та тренінги, що допоможуть мешканцям громади ефективно користуватися цифровими технологіями та публічними сервісами. Загалом, програма "Громада 4.0" має великий потенціал для покращення якості життя мешканців громад, забезпечення їхньої ефективної взаємодії з органами влади та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Незважаючи на складнощі, пов'язані з війною та окупацією, громади продовжують рухатися вперед і створювати нові можливості для свого розвитку, а програма "Громада 4.0" стане важливим інструментом у цьому процесі.

Висновок. За останні роки Україна відчула потребу у розвитку цифрових технологій, які можуть допомогти відновити економіку та забезпечити сталий розвиток країни. Діджиталізація може відігравати ключову роль у підтримці розвитку різних галузей, таких як медицина, освіта, енергетика, транспорт та інші. Вона дозволяє ефективніше використовувати ресурси, зменшувати витрати та збільшувати продуктивність. Крім того, цифрові технології дозволяють забезпечити доступ до нових ринків та збільшити конкурентоспроможність українських компаній на міжнародному ринку. Процес діджиталізації має великий потенціал у покращенні якості життя громадян України. Такі проєкти як «Громада 4.0» мають високий потенціал в контексті вдосконалення цифрової інфраструктура країни, а також підвищення рівня цифрової освіченості, тим самим прискорюючи процес післявоєнного відновлення України.

Література:

1. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Діджиталізація» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf
2. Сайт «Громадський простір»: Діджиталізація українських громад: лідери цифрової трансформації обговорили можливості та перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.prostir.ua/?news=dydzhytalizatsiya-ukrajinskyh-hromad-lidery-tsyfrovoji-transformatsiji-obhovoryly-mozhlyvosti-ta-perspektyvy – 17.03.2023
3. Сайт Харківської ОДА: [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://kharkivoda.gov.ua/ru/news/119441?sv - 01.02.2023

4. Сайт проекту «Громада 4.0»[Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.hromada4.org/?utm_source=google&utm_medium=article&utm_campaign=pressrelease_mintsyfra?sv
5. Зозулевська Т.І.: «Цифрові інструменти для відновлення економіки України після повномасштабного вторгнення» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/125-1.pdf

Гончарова А.А.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівний – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Олійник В.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ DIGITAL TWINS У ЕКОНОМІЧНОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Останній рік виявився надзвичайно важким для України. Економічна, політична, географічна стабільність були підірвані. Російсько-українська війна є причиною цих явищ, вона триває, а люди, у свою чергу, уже розмірковують про післявоєнне відновлення країни. Після завершення воєнних дій у країні надзвичайно важливо не лише забезпечити безпеку та стабільність, але й відновити руйнівні наслідки війни та упевнитися у сприянні подальшому розвитку економіки. Для досягнення успіху в цій справі необхідно не лише визначити пріоритети відновлення різних галузей національної економіки, але і впровадити інноваційні підходи в процес її управління. Зважаючи на цю потребу, інноваційні проєкти стають все більш важливими. Вони можуть бути спрямовані на стимулювання розвитку підприємництва, підвищення кваліфікації працівників, розбудову міст та покращення інфраструктури. Одним з інноваційних рішень, які можуть бути застосовані для післявоєнного відновлення економіки України, є технологія Digital Twin.

Digital Twin – це технологія для віртуальної генерації та відтворення моделі-двійника будь-якого об’єкта або системи.[1][5] При дублюванні об’єкта використовуються дані у реальному часі, моделювання та машинне навчання. За допомогою Digital Twin можна згенерувати вітряк, складське приміщення, транспортну систему, хмарочос і навіть ціле місто. Експерти прогнозують, що до 2025 року ринкова вартість цієї технології зросте до 6,69 млрд. дол США на підприємствах з виробництва.[4]

Згідно з дослідженням Київської школи економіки у грудні 2022 року було підраховано 149,3 тис. пошкоджених або зруйнованих житлових будинків по всій Україні.[6] Станом на 25 січня 2023 року, через напад росії, українська інфраструктура зазнала збитків на 138 млрд. дол США. При цьому 54 млрд. з цієї суми становить пошкоджене житло, а активи підприємств – 13 млрд. дол США.[3] Важливо також зазначити, що за прогнозами Світового банку, відбудова України коштуватиме понад 400 млрд. дол США. Такі значні витрати на відбудову країни потребують неабияких ефективних економічних інноваційних рішень. Завдяки віртуальним двійникам можна змоделювати зруйновані міста України ще до початку їх відбудови. Digital Twins здатна спроектувати у цифровому вигляді мікрорайони, парки та зони відпочинку, ефективну транспортну систему, беручи до уваги потреби громадян та

перспективи розвитку населених пунктів. Також технологія дозволяє моделювати не лише двійника на сьогодні, а й спрогнозувати майбутнє життя міста 20 років наперед.[1] Наприклад, змінюючи той чи інший елемент будівлі, транспортної системи, розміщення будинків, можна зазирнути у майбутнє і таким чином значно зменшити витрати на подальші реконструкції. Ще однією перевагою цієї технології є те, що Digital Twins значно спростить і підштовхне бізнес і промисловість до розвитку, що у свою чергу пришвидшить піднесення національної економіки. Власники бізнесів зможуть використовувати технологію для реконструкції зруйнованих фабрик, складських приміщень. Зараз уже створюються віртуальні репліки складів. Автоматизація приміщень за допомогою роботів також стане в нагоді, адже це знизить час, необхідний для обробки товарів і зробить ланцюжки поставок більш адаптивними та гнучкими. Якщо за допомогою цифрового двійника автоматизувати відновлені склади, то можна скоротити на 20 відсотків час виходу на ринок, а також знизити витрати людського ресурсу на 85%, надаючи їм більш цінну роботу . Цей метод вже використовується українськими інженерами з компанії GlobalLogic.[4]

Відбудова української економіки неможлива без підсилення зеленої енергетики. Україна має великий потенціал у сфері відновлювальних джерел, тому з кожним днем акцент все більше зміщується саме в цей бік. Дослідження Олега Савицького, експерта Коаліції «Енергетичний перехід», прогнозує те, що сонячна і вітрова енергетика України буде в змозі покрити більше половини власних потреб. Для підвищення ефективності зеленої енергетики країни стане в нагоді Digital Twins. Роботу вітряків можна змоделювати за допомогою інноваційної технології, а їх ефективність можна оцінити віртуально. Результатом цього буде підтримання безперервності бізнесу, зниження витрат на обслуговування та скорочення часу на технічний догляд.[2] До того ж, використовуючи Digital Twins, можна підвищити рівень конкурентоспроможності української енергетики. І таким чином це стане ще одним кроком для відновлення економіки України.

Неможливо не згадати про Інтернет речей (IoT), який тісно переплітається з технологією Digital Twin. Інтернет речей – це система фізичних об’єктів, взаємопов’язаних між собою за допомогою вбудованих датчиків, програмного забезпечення або інших технологій. Зв’язок об’єктів потрібен, щоби передавати дані на інші пристрої в системі або в інші системи через Інтернет. Вважається, що IoT відіграватиме важливу роль у великій відбудові промисловості.[4] Такі платформи вже зараз використовуються великими підприємствами з виробництва для керування обладнанням на складах, в офісах та у кінцевих користувачів. Технологія здатна у реальному часі збирати дані з техніки для подальшого аналізу. Інтернет речей і Digital Twins пов’язані тим, що тим компаніям, які вже працюють з IoT, набагато легше впроваджувати другу технологію. А симбіоз двох інноваційних технологій може стати ефективним економічним рішенням, значно пришвидшуючи відбудову великих підприємств і заощаджуючи на цьому час та ресурси.

Отже, у контексті економічного відновлення, технології Digital Twins можуть бути використані для моделювання зруйнованих міст та прогнозування наслідків впровадження різних рішень. Це дозволить вибирати найефективніші стратегії відновлення шляхом швидкої оцінки різних сценаріїв та ризиків. Крім того, Digital Twins у перспективі використовуватимуть для покращення екологічної енергетики в Україні. У результаті конкурентоспроможність країни та економічна ситуація значно покращиться.

Література

1. Стаття World Economic Forum: Digital twins: What are they and why do they matter? [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.weforum.org/agenda/2022/05/digital-twin-technology-virtual-model-tech-for-good/
2. Стаття Ukraine crisis media center: Фокус енергетичної трансформації має бути спрямованим на споживача – висновки експертів [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uacrisis.org/uk/fokus-energetychnoyi-transformatsiyi-maye-buty-spryamovanym-na-spozhyvacha-vysnovky-ekspertiv
3. Аналітичний портал «Слово і діло» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.slovoidilo.ua/2023/01/25/novyna/suspilstvo/nazvano-vartist-voyennyx-zbytkiv-infrastrukturi-ukrayiny
4. Стаття GlobalLogic: Розробки українських айтівців, які допоможуть у післявоєнній відбудові країни. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.globallogic.com/ua/about/news/ua-engineers-solutions-for-rebuild/
5. IBM: What is a digital twin? [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.ibm.com/topics/what-is-a-digital-twin
6. Damaged In Ua: Оцінка Збитків [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://damaged.in.ua/damage-assessment

Колесник А.О.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
міжнародного менеджменту Фурсова О.В

ІННОВАЦІЙНІ ПАРКИ: ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ТА ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Інноваційні парки – це спеціально організовані території для розвитку технологічних інновацій. У цьому просторі підприємства, університети, дослідні центри та інші організації працюють разом з метою створення нових продуктів та послуг, здійснюючи позитивний вплив на економіку країни в якій функціонують.

За дослідженнями Національної академії наук України, інноваційні парки можуть стати важливим інструментом для створення робочих місць високої якості, можливості залучення іноземних інвестицій, стати місцем генерування нових технологій для впровадження в діяльність українських компаній, що, в свою чергу допоможе сприяти підвищенню їх конкурентоспроможності.

У 2017 році Національна академія наук України провела «Зустріч із питань формування інноваційної екосистеми в Національній академії наук України», в якій визначили важливість розвитку інноваційних парків в Україні та їх вагомий вплив на формування інноваційної екосистеми України [1].

В Україні інноваційні парки можуть стати вагомим інструментом сприяння розвитку високотехнологічних галузей економіки України, що є безумовно важливим для економічного розвитку країни. Так, в 2022 р., незважаючи на складний економічний рік, IT-галузь принесла в економіку України 7,35 млрд дол. експортного прибутку та досягла 5,8% зростання порівняно з попереднім роком. Щобільше, IT стало єдиною експортною галуззю,

що змогла повноцінно працювати під час війни та наростити частку експорту [2]. Ці факти є ще одним підтвердженням важливості розвитку технологічних галузей економіки України за допомогою створення інноваційних парків зокрема.

В Україні нині до «інноваційних парків» умовно можна віднести три категорії парків: індустріальні, технологічні та наукові [3]. Функціонування кожної категорії регулюється окремим законом.

Індустріальний парк визначений в однойменному законі, як територія, що має необхідну інфраструктуру для діяльності у сфері переробної промисловості і ведення наукових досліджень у сфері інформаційно-комунікаційних технологій [4]. Індустріальні парки регулюються Міністерством економіки України.

Подібні індустріальні парки як каталізатори економічного розвитку існують у багатьох країнах. Однак вони зазвичай ґрунтуються на доступі до інфраструктури (залізниця, енергетика, водо- та газопостачання) та логістиці (порти, дороги) і праці, а не на податкових стимулах. Сьогодні в світі налічується близько 15 тисяч таких парків. Прикладами країн, де зосереджені такі парки, є Китай, США, Туреччина, Чехія, Південна Корея. У сусідній Польщі також є численні індустріальні парки. У всіх цих країнах індустріальні парки показали ефективні результати позитивного впливу на економічне зростання. Особливо яскравим прикладом є Південна Корея, яка майже не маючи ніяких природніх ресурсів, поставивши в пріоритет дослідження та розвиток у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, в тому числі завдяки впровадженні та розвитку інноваційних парків, досягла значних економічних успіхів, що теж може служити прикладом для наслідування розвитку індустріальних парків в Україні задля досягнення максимального позитивного впливу на економічний розвиток.

Технологічний парк в законі України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» визначається як юридична особа або група юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проєктів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції. Цей же закон поточної редакції від 5 грудня 2012 року визначає перелік шістнадцяти існуючих парків на території України: "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка" (м. Київ), "Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона" (м. Київ), "Інститут монокристалів" (м. Харків), "Вуглемаш" (м. Донецьк), "Інститут технічної теплофізики" (м. Київ), "Київська політехніка" (м. Київ), "Інтелектуальні інформаційні технології" (м. Київ), "Укрінфотех" (м. Київ), "Агротехнопарк" (м. Київ), "Еко-Україна" (м. Донецьк), "Наукові і навчальні прилади" (м. Суми), "Текстиль" (м. Херсон), "Ресурси Донбасу" (м. Донецьк), "Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій" (УМБІЦЕНТ) (м. Одеса), "Яворів" (Львівська область), "Машинобудівні технології" (м. Дніпро) [5]. Отже, бачимо, що в Україні вже сформувалась певна низка технологічних парків в різних галузях, проте галузева диверсифікація української економіки дозволяє припустити, що Україна має набагато більший потенціал створення і розвитку технологічних парків.

Наукові парки, в свою чергу, за визначенням закону України, створюються з метою розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у закладі вищої освіти та/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для створення та комерціалізації результатів науково-технічної

діяльності [6]. Тобто створення наукових парків в Україні відбувається за ініціативи закладів вищої освіти або наукових установ.

Проте таке розділення інноваційних парків на підгрупи ускладнює їх регулювання, так як межа розділення дуже умовна, тому в Україні в 2022 році урядом було ухвалено законопроєкт «Про інноваційні парки», який би впорядкував регулювання діяльності всіх видів інноваційних парків одниим законом. Доцільність прийняття законопроєкту обумовлена необхідністю законодавчо врегулювати функціонування інноваційних парків в Україні, розвиток мережі інноваційної інфраструктури та взаємодії її елементів.

Українська економіка сьогодні потребує системних змін у сфері інноваційної діяльності. Отже, законопроєкт спрямований на створення умов для розвитку інноваційної екосистеми, поєднання наукового та промислового потенціалу, зміцнення міжнародного співробітництва у сфері інноваційної діяльності та забезпечення трансферу технологій, комерціалізації наукових досягнень, збільшення обсягів інноваційної продукції та реалізація цієї продукції з високою прибутковістю.

Законопроєкт пропонує:

- вдосконалити законодавчу базу у сфері інноваційної діяльності та систематизувати різні види парків;
- визначити мету, завдання та функції, а також послуги, які можуть надаватись інноваційними парками;
- створити сприятливі умови для провадження інноваційної діяльності інноваційними парками;
- визначити чіткий механізм щодо державної політики у сфері розвитку інновацій, підтримки та стимулювання інноваційної діяльності шляхом визначення видів фінансової підтримки, що може надаватись інноваційним паркам [7].

Найуспішнішим прикладом функціонування інноваційного парку в Україні сьогодні є UNIT.City, який позиціонує себе як найбільший інноваційний парк у Східній Європі та налічує 110 компаній-резидентів. Результатом діяльності команди інноваційного парку є створення сприятливої екосистеми для розвитку підприємництва та досліджень, що допомагатиме у створенні успішних на глобальному ринку компаній. UNIT.City підтримує стартапи та талановитих підприємців надаючи умови для втілення їх ідей, це дозволяє створювати та розвивати стартап від зародження до становлення масштабною успішною компанією, яка генерує великий прибуток для української економіки.

Отже, розвиток інноваційних парків в Україні, удосконалення законодавчої бази, податкові заохочення для створення парків зі сторони держави, вливання коштів у інноваційно-технологічну галузь, наслідування прикладів успішного створення інноваційних парків в інших країнах, все це може мати суттєвий потенціал позитивного впливу на післявоєнну економіку України, для відновлення якої і варто сфокусуватися на розвитку інновацій як на рушійній силі зростання економіки, ВВП та національного і економічного добробуту країни.

Література:

1. «Зустріч із питань формування інноваційної екосистеми в Національній академії наук України» Національна академія наук України, 4 жовтня 2017 р. Режим доступу: [https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=3492]

2. Forbes Україна «Фактор успіху. Вісім лідерів українського IT-бізнесу про результати 2022-го і те, куди рухатиметься ринок», 28 лютого 2023 р.
3. Колективне ділове медіа «.Бізнес» випуск червень 2019, С. 116 – 119. Режим доступу [https://www.pressreader.com/ukraine/business-ukraine/20190711/page/116]
4. Про індустріальні парки : Закон України від 21.06.2012 № 5018-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/go/5018-17]
5. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16.07.1999 № 991-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/go/991-14]
6. Про наукові парки : Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1563-17
7. Проєкт ЗУ «Про інноваційні парки» від 9 серпня 2022 р. Режим доступу: [https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-proyekt-zu-pro-innovacijni-parki]

Костенецька В. О.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
міжнародного менеджменту Фурсова О.В.

МІЖНАРОДНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ З АУДИТУ ТА ОЦІНКИ ЗБИТКІВ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Аудит та оцінка збитків внаслідок війни в Україні є важливими процесами на етапі повоєнної відбудови. По-перше, це допомагає визначити розмір збитків, завданих економіці та інфраструктурі України, зібрати докази для судових позовів та забезпечити засоби для відшкодування. По-друге, це дає державі інформацію щодо масштабів руйнувань, непрямих збитків у розрізі галузей і регіонів, і визначає фінансову потребу для відновлення пошкоджених/ зруйнованих активів для ефективного планування державної діяльності.

Аудит збитків, понесених внаслідок війни, є окремим напрямом Плану відновлення, створеним Національною радою з відновлення України від наслідків війни. План відновлення за цим напрямом поділений на 3 ключові етапи:

1. червень 2022 року – кінець 2022 року
2. січень 2023 року – грудень 2025 року
3. січень 2026 року – грудень 2032 року.

На першому були визначені методологічні засади фіксації та оцінки загального обсягу завданої шкоди та збитків, а також потреб у відновленні. А з початку 2023 року Україна перейшла вже до другого етапу та почалось здійснення пооб’єктної фіксації завданої шкоди та збитків та проведення відповідної оцінки втрат.

В межах Плану відновлення за напрямом «Аудит збитків, понесених внаслідок війни» було запропоновано низку національних проектів: створення єдиної державної інформаційно-комунікаційної бази з усіма даними про збитки, створення та наповнення Єдиного реєстру об’єктів державної та комунальної власності. Зокрема також і інноваційний

проект Фонду державного майна України з діджиталізації перевірки та зберігання звітів про оцінку збитків бізнесу за допомогою експериментального сервісу. [1]

Важливим процесом у відновленні економіки України є зокрема відшкодування збитків бізнесу. Основою для аудиту та оцінки збитків, завданих підприємствам внаслідок війни, є методика, яка розроблена Міністерством економіки України спільно з Фондом державного майна. Цей документ призначений для розрахунку суб'єктів господарювання таких категорій втрат:

1. Розмір реальних збитків майну.
2. Упущена вигода.
3. Розмір витрат, необхідних для відновлення майна та майнових прав, що зазнали руйнівного впливу внаслідок війни.

Збитки, визначені за цією методикою, можуть бути використані для відкриття кримінальних проваджень проти агресора, подання суб'єктами господарювання суб'єктів господарювання заяв про компенсацію, а також для позовів до міжнародних судових інстанцій.[2]

Для більш ефективного процесу відшкодування збитків та повоєнної відбудови Україні створює не лише національні проекти з аудиту та оцінки, а й залучає до цього міжнародні організації та партнерів.

Міжнародні проекти аудиту та оцінки збитків в Україні допомагають привернути увагу глобальної спільноти до проблем, що виникають в результаті війни в країні. Застосування міжнародних стандартів аудиту і оцінки збитків в Україні допомагає забезпечити збільшення довіри до результатів цих робіт і зниження імовірності залишку спірних питань.

Першим компонентом всеохоплюючого механізму репарацій, який покликаний забезпечити виплату державою-агресоркою Україні повних репарацій за завдану шкоду, відповідно до міжнародного права, є Реєстр збитків, завданих Україні російською агресією – міжнародна організація, що буде створена в Гаазі. 17 лютого 2023 року Уряд Нідерландів офіційно надав принципову згоду на її створення.[3]

23 березня 2023 року Уряд України спільно з Групою Світового банку, Європейською Комісією та Організацією Об'єднаних Націй презентували звіт «Друга швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України» (Second Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment - RDNA2), який є інструментом та фундаментом для координації зусиль з міжнародними партнерами України у повоєнній відбудові. Його розробка зробить процес відбудови ефективнішим та швидшим завдяки чітко визначеним ключовим сферам і пріоритетам реконструкції. У звіті «Друга швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України» представлені висновки щодо втрат України від війни росії у період з 24 лютого 2022 року до 24 лютого 2023 року. Звіт дає оцінку коротко-, середньо й довгостроковим потребам країни у реконструкції та відновленні. Прямі збитки України за рік повномасштабної війни оцінюються в понад 135 млрд доларів США. Економічні збитки, а саме порушення економічних потоків, виробництва та додаткові витрати, пов'язані з війною, сягають 290 млрд доларів США.[4]

Одним з інноваційних міжнародних проектів з аудиту та оцінки збитків є проект Представництва ПРООН в Україні. Представництво розробляє модель, яка використовує методи машинного навчання та обробки природної мови для аналізу тисяч звітів і своєчасного вилучення найактуальнішої інформації для прийняття стратегічних рішень, щодо розподілу ресурсів, необхідних для відбудови. Цінність цієї моделі полягає в тому, що

вона здатна аналізувати тексти звітів, а потім класифікувати їх за ключовими типами інфраструктури: промисловість, логістика, енергетика, телекомунікації, сільське господарство, охорона здоров'я, освіта, житло і бізнес.[5]

Члени Рахункової палати України наголошують, що для правильної та ефективної оцінки всіх завданих збитків вони потребують залучення міжнародних експертів, щоб перейняти найкращий досвід здійснення аналогічних аудитів. Тому Рахункова палата співпрацюватиме з міжнародними експертами для обміну досвідом у проведенні аудитів оцінки збитків та втрат, завданих війною.[6]

Крім того міжнародні організації долучаються до діяльності з інформування громадян України на тему оцінки завданих збитків. Наприклад, програма USAID DOBRE провела вебінар на тему: «Організаційні та практичні засади проведення оцінки шкоди та збитків підприємств, установ та організацій: що треба знати громадам».[7]

Отже, проекти з аудиту та оцінки збитків пов'язаних з війною в Україні відіграють важливу роль у повоєнній відбудові та забезпеченні майбутнього стабільного економічного розвитку країни. А участь міжнародних організацій у таких проектах забезпечує підтримку з боку експертів, міжнародних партнерів і фінансових донорів, що дозволяє значно підвищити ефективність проведення робіт.

Література

1. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. «Проект плану відновлення України». 2022 р.
https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/audit-of-war-damage.pdf
2. Київська обласна військова адміністрація. «Розроблено проект методики оцінки збитків за зруйноване майно підприємств». 2022 р.
https://koda.gov.ua/rozrobleno-proekt-metodyky-oczinky-zbytkiv-za-zrujnovane-majno-pidpryyemstv-minekonomiky/
3. Урядовий портал. «Міжнародний реєстр збитків, завданих Україні російською агресією, буде розташований у Гаазі» 2023 р.
https://www.kmu.gov.ua/news/mizhnarodnyi-reiestr-zbytkiv-zavdanykh-ukraini-rosiiskoiu-ahresiieiu-bude-roztashovanyi-u-haazi
4. Урядовий портал. «Уряд України, Світовий банк, Європейська Комісія та ООН презентували звіт щодо збитків України, завданих рф за рік війни». 2023 р.
https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-svitovyi-bank-ievropeiska-komisiia-ta-oon-prezentuvaly-zvit-shchodo-zbytkiv-ukrainy-zavdanykh-rf-za-rik-viiny
5. UNDP. «In Ukraine, machine-learning algorithms and big data scans used to identify war-damaged infrastructure». 2022 р.
https://www.undp.org/blog/ukraine-machine-learning-algorithms-and-big-data-scans-used-identify-war-damaged-infrastructure
6. Рахункова палата. «Рахункова палата співпрацюватиме з міжнародними експертами для обміну досвідом у проведенні аудитів оцінки збитків та втрат, завданих війною». 2023 р.
http://rp.gov.ua/PressCenter/News/?id=1519
7. USAID DOBRE. «Організаційні та практичні засади проведення оцінки шкоди та збитків підприємств, установ та організацій: що треба знати громадам». 2023 р.
https://decentralization.gov.ua/news/16153https://www.youtube.com/watch?v=_TmKfa40Sfk&t=8s

Савенюк Ю.А.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Грищенко Н.В.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ШЛЯХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Діджиталізація означає перехід від традиційних, аналогових методів обробки і передачі даних до використання цифрових технологій. Вона стала суттєвою частиною розвитку сучасного світу і розповсюджена у всіх сферах життя, включаючи освіту, бізнес, медицину, науку, культуру та багато інших. Діджиталізація дає змогу підвищувати продуктивність та ефективність роботи організацій, зменшувати витрати та покращувати якість послуг.

В Україні діджиталізація знаходить все більше застосувань у різних сферах життя. Наприклад, в державному управлінні діджиталізація допомагає уряду поліпшити рівень обслуговування громадян та знизити корупцію. Для цього зокрема була запущена програма "Дія", яка дозволяє громадянам отримувати послуги державних органів через онлайн-сервіси та додатки. Завдяки цьому, процес отримання документів та послуг урядових органів став більш зручним та швидким.

Також, діджиталізація використовується в сфері бізнесу. Багато українських компаній використовують цифрові технології для автоматизації та оптимізації бізнес-процесів, підвищення ефективності та зниження витрат. Такі технології включають в себе розумний аналіз даних, хмарні технології, Internet of Things (IoT), Machine Learning та багато інших.

Діджиталізація позитивно впливає на освітню галузь в Україні. Багато шкіл та університетів ще з початку пандемії коронавірусу у 2020 році використовують цифрові технології для навчання та забезпечення доступу до різноманітних навчальних матеріалів. Наприклад, в Україні вже працює онлайн-платформа "Prometheus", де учні та студенти можуть безкоштовно отримати доступ до відеолекцій та інших матеріалів з багатьох різних предметів. І платформа Moodle, де студенти можуть дистанційно навчатись в університеті та виконувати домашні завдання.

Крім цього, діджиталізація потужно впливає і на розвиток медичної галузі в Україні. Використання цифрових технологій в медицині дозволяє значно поліпшити діагностику та лікування хворих, збільшити доступність медичних послуг та знизити витрати на організацію медичної допомоги. Наприклад, за рахунок впровадження електронної медичної карти пацієнта, яка дозволяє медичним працівникам швидше та ефективніше отримувати доступ до інформації про пацієнтів та ведення медичних записів.

За допомогою діджиталізації в Україні розвиваються також нові напрямки діяльності бізнесів. Наприклад, українським стартапом "Drone.ua" була розроблена система доставки лікарських засобів та медичного обладнання за допомогою дронів, що дозволяє знизити час доставки та збільшити доступність медичних засобів та послуг в важкодоступних районах.

В Україні активно розвивається галузь електронної комерції, що сприяє збільшенню продажів та покращенню сервісу для споживачів. Завдяки електронним платформам, як,

наприклад, Prom.ua, люди можуть здійснювати покупки в Інтернеті та отримувати товари з доставкою додому. Це знижує витрати на рекламу та оренду приміщень, що позитивно впливає на економіку країни.

Діджиталізація сприяє підвищенню ефективності різних процесів, забезпечує більш швидкий та зручний доступ до інформації та послуг, підвищує конкурентоспроможність вітчизняних компаній та країни в цілому на міжнародному ринку та створює нові можливості для бізнесу та громадян.

Саме тому діджиталізація відіграє важливу роль у повоєнному відновленні України, ця технологія дозволяє підвищувати ефективність процесів та покращувати якість життя громадян.

Деякі з галузей, яким можуть допомогти технології діджиталізації після війни, наведені нижче:

1) Сільське господарство: діджиталізація може допомогти відновити сільське господарство після війни, забезпечуючи розвиток нових технологій, які дозволять збільшити врожайність та ефективність вирощування рослин, а також забезпечити більш точне та швидке прогнозування погодних умов та ризиків врожайності. Як платформа "MyJohnDeere" від компанії John Deere, яка дозволяє фермерам вести облік робіт на полях, контролювати рівень вологості ґрунту та прогнозувати урожайність.

2) Медична галузь: діджиталізація може допомогти українській медичній галузі відновитись, забезпечивши розвиток нових технологій, які дозволять швидко та ефективно діагностувати хвороби та забезпечувати більш точне й ефективне лікування. Тут гарним прикладом є компанія Ada Health, яка використовує штучний інтелект для оцінки симптомів пацієнтів та надання рекомендацій щодо діагностики та лікування.

3) Туризм: діджиталізація може допомогти відновити галузь туризму після війни, забезпечивши розвиток нових технологій, які дозволять створювати онлайн-тури та віртуальні екскурсії. Крім того, підвищить якість та ефективність обслуговування туристів, а також забезпечить безпеку та зручність відпочинку в країні. Наприклад, онлайн-туристична агенція використовує дану технологію для автоматизації процесу бронювання та для підвищення ефективності пошуку та відображення доступних варіантів відпочинку для клієнтів.

4) Промисловість: діджиталізація може допомогти відновити промисловість після війни, забезпечивши розвиток нових технологій, які дозволять проводити точний та ефективний контроль над виробництвом, здійснювати легке управління процесом виробництва, швидко оцінювати та прогнозувати ризики та небезпеки. Як-от Caterpillar, виробник будівельної техніки та енергетичного обладнання, що використовує IoT та аналітичні технології для віддаленого моніторингу та діагностики промислового обладнання

5) Фінансовий сектор: діджиталізація зможе підвищити точність та швидкість рішень в банківському секторі. Наприклад, аналіз даних клієнтів, їхньої поведінки та інших факторів може допомогти банкам зменшити кількість шахрайств, а також покращити процеси боротьби зі спробами відмивання грошей. А ще автоматизувати процеси та знизити залежність спеціалістів від монотонної ручної роботи. Або використовувати технології штучного інтелекту для прогнозування рухів ринку та надавати своїм клієнтам доступ до цієї інформації, як це робить онлайн-брокер Robinhood.

Отже, діджиталізація в Україні відіграє важливу роль у розвитку різних сфер життя, від державного управління та бізнесу до освіти та медицини. Вона дозволяє знизити витрати

та підвищити ефективність процесів, покращити доступність послуг та забезпечити більш якісне обслуговування громадян.

І саме тому ця технологія зіграє важливу роль у повоєнному відновленні України. Вона допоможе забезпечити ефективність інфраструктури, підвищити якість освіти та медичних послуг, а також розвиток малого та середнього бізнесу. Використання цих технологій може допомогти підняти економіку країни та забезпечити її стабільність в майбутньому.

Література

1. Варга В. П. Діджиталізація як один із чинників конкурентоспроможності підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/156.pdf
2. Ігор Бурдига. Федоров: Military Tech - майбутнє нашої цифрової економіки. Deutsche Welle. 2023. URL: https://www.dw.com/uk/mihajlo-fedorov-ukrainski-proekti-stanut-na-ozbroenna-insih-krain-v-najblizci-2030-rokiv/a-65065515
3. Коробка С. В. Діджиталізація підприємницької діяльності. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2021. № 100. С. 88–96. URL: https://periodicals.karazin.ua/economy/article/view/17619/16172
4. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні / М. І. Диба, Ю. О. Гернего // Фінанси України. - 2018. - № 7. - С. 50-63. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27260/D_18_7.pdf?sequence=1&isAllowed=yhttps://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27260/D_18_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Мельник Максим
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Олійник В. В.

Роль освіти та підтримки підприємництва в післявоєнному розвитку України: розвиток інноваційних освітніх програм та формування інкубаторів для молодих підприємців

Вступ. В умовах післявоєнного розвитку України актуальним постає питання розвитку освіти та підтримки підприємництва, які сприяють стабілізації економіки та поліпшенню соціальних умов населення. На перший план виходять інноваційні освітні програми та створення інкубаторів для молодих підприємців, які можуть стимулювати зростання підприємницької активності та відродження економіки країни.

Метою даної роботи є аналіз ролі освіти та підтримки підприємництва в післявоєнному розвитку України, зокрема розвитку інноваційних освітніх програм та формування інкубаторів для молодих підприємців. Розглядаються можливості реалізації таких проєктів, а також висуваються пропозиції щодо їх покращення.

Україна зіткнулася зі значними викликами у своєму післявоєнному відновленні, особливо у східних регіонах, які постраждали від триваючого конфлікту з росією. Ці виклики

включають політичну нестабільність, економічні труднощі, соціальну дислокацію та необхідність масштабної відбудови інфраструктури.

Одним із шляхів вирішення цих проблем може стати запровадження інноваційних освітніх програм, які акцентують увагу на навичках і знаннях, що є актуальними для сучасної економіки. Підтримка підприємництва та розвиток освіти в післявоєнному періоді має бути важливим пріоритетом України, адже це сприятиме стабілізації економіки та забезпеченню сталого зростання. Окрім того, саме молоді підприємці відіграють ключову роль у розвитку інновацій[1].

Наприклад, можна було б зосередитися на цифрових технологіях і підприємництві, оскільки ці галузі, як очікується, будуть рушійною силою економічного зростання в найближчі роки. Студентів можна заохочувати до розробки власних бізнес-ідей і надавати їм такі ресурси, як наставництво, фінансування та можливості для налагодження контактів через бізнес-інкубатори.

Такі бізнес-інкубатори можуть бути створені у співпраці з місцевими університетами та технологічними компаніями, що надасть студентам доступ до досвіду та ресурсів. Інкубатори також можуть слугувати мостом між науковими колами та промисловістю, допомагаючи просувати інновації та передачу технологій. Крім того, вони могли б сприяти створенню робочих місць і економічному розвитку в регіоні, тим самим роблячи свій внесок у загальну післявоєнну відбудову[3].

Можна виділити наступні потенційно важливі механізми підтримки:

- Надання фінансової підтримки молодим підприємцям у вигляді кредитів на сприятливих умовах, грантів або програм державного спонсорства. Це допоможе забезпечити необхідний капітал для створення та розвитку бізнесу.
- Створення навчальних програм для підготовки молодих підприємців з акцентом на практичні навички, інноваційні підходи та інтернаціоналізацію бізнесу. Такі програми можуть бути реалізовані на базі ВНЗ, академій, або приватних освітніх центрів.
- Впровадження спеціалізованих інкубаторів та акселераторів, які надають молодим підприємцям доступ до експертизи та науково-технічної бази. Наприклад, в США успішно діють такі інкубатори, як Y Combinator та Techstars, які допомагають стартапам стати успішними. Їх досвід може стати корисною базою для впровадження таких проєктів в Україні.
- Розробка спеціальних програм для підтримки представників внутрішньо переміщених осіб та ветеранів. Це допоможе інтегрувати ці вразливі групи населення в економіку та поліпшити їхні можливості для самореалізації.
- Сприяння міжнародному співробітництву та партнерству в сфері підприємництва та освіти. Це може включати спільні проєкти, обмін студентами, науковцями та експертами, а також організацію спільних конференцій, семінарів та воркшопів з міжнародними партнерами. Такий підхід допоможе отримати доступ до нових ідей та практик, а також залучити іноземні інвестиції в українські проєкти.
- Розвиток екосистеми інновацій, що стимулює технологічний прогрес та забезпечує сприятливі умови для росту стартапів. Це включає створення технопарків, кластерів та центрів інновацій, а також розвиток менторських мереж, які допомагають підприємцям у досягненні успіху.

- Підтримка наукових досліджень та розробок, які мають потенціал комерціалізації. Уряд та приватний сектор можуть інвестувати в такі проєкти, стимулюючи перетворення наукових ідей на ринкові продукти та послуги.

У подальшому, такі механізми підтримки сприятимуть створенню нових робочих місць, просуванню інновацій та покращенню якості освіти в Україні. Враховуючи великий потенціал молодих підприємців України, підтримка їхніх ініціатив та розвиток інноваційних освітніх програм можуть суттєво підняти рівень конкурентоспроможності країни на світовому ринку. А також, може забезпечити довгостроковий позитивний вплив на розвиток української економіки в цілому[2].

Окрім того, досвід інших країн, які успішно відновили свою економіку після військових конфліктів, може стати важливим джерелом натхнення та ідей для України. Наприклад, після другої світової війни Японія, Німеччина та Південна Корея активно інвестували в освіту, науку та підприємництво, що допомогло їм стати високорозвиненими країнами з сильними економіками.

Японія розробила систему освіти світового класу, яка робить акцент на науці, технологіях та інноваціях. Це допомогло створити висококваліфіковану робочу силу, здатну стимулювати економічне зростання та технологічні інновації. В країні також розробили потужну систему підтримки малих і середніх підприємств, що сприяло розвитку підприємництва та інновацій.

Німеччина також інвестувала значні кошти в освіту та інновації з акцентом на інженерію та виробництво. Німецька система освіти концентрується на практичному навчанні та стажуванні, які допомагають забезпечити молодих людей навичками, необхідними для досягнення успіху на ринку праці. Німеччина також має сильні практики досліджень і розробок, з тісною співпрацею між науковими колами та промисловістю. Україна може скористатися цим досвідом, інвестуючи в освіту та інновації, створюючи сприятливе середовище для підприємництва, забезпечуючи потужну державну підтримку та стратегічне планування економічного розвитку.

Однак важливо визнати, що ці зусилля вимагатимуть значних інвестицій і підтримки як з боку державного, так і приватного секторів. Пріоритетним завданням має стати фінансування програм освіти та підприємництва, а також усунення регуляторних бар'єрів, які можуть перешкоджати створенню та розвитку нових підприємств. Необхідно також зосередитися на розвитку культури підприємництва та інновацій, що може бути складним завданням у суспільстві, яке постраждало від військового конфлікту та переміщення значної кількості населення.

Основою успіху в післявоєнному розвитку України має стати активна співпраця між урядом, бізнесом, освітніми установами та громадськістю. Лише спільними зусиллями можна досягнути сталого розвитку країни та створити сприятливе середовище для розквіту підприємництва та освіти.

Отже, запровадження інноваційних освітніх програм та створення бізнес-інкубаторів для молодих студентів може стати ефективним рішенням для вирішення проблем, з якими стикається Україна на етапі післявоєнного відновлення. Акцентуючи увагу на навичках і знаннях, які є актуальними для сучасної економіки, а також надаючи ресурси та підтримку бізнесу, ці ініціативи можуть допомогти створити нові робочі місця, сприяти економічному розвитку та формуванню культури інновацій та підприємництва в країні. Завдяки цьому

Україна зможе прискорити відновлення та перетворитися на сильну та стабільну країну з високим рівнем життя та економічного розвитку.

Література:

1. Звіт Міністерства освіти і науки України "Освіта України в умовах воєнного стану" (2022). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf
2. Монографія "Відновлення: теоретичні підходи та практичний досвід" / за ред. Л. М. Вихованцевої (2022). URL: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/Monografiya_Vidnovlennya_2022.pdf
3. Звіт British Council "Творча освіта в творчих промисловостях України" (2021). URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/creative_education_in_creative_industries_ukraine_ukr.pdf

Хмельницький Ф.В
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Фурсова О.В.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МЕДИЦИНИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Інноваційні технології розвитку системи медицини та охорони здоров'я в Україні відіграють важливу роль в умовах глобалізації та швидкого технологічного розвитку нашої держави. Відомо, що сфери медицини та охорони здоров'я в Україні потребують суттєвої модернізації, особливо в контексті викликів, з якими країна зіткнулася під час пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення російської федерації.

Інноваційні технології, такі як цифрові рішення, штучний інтелект, телемедицина та біотехнології, можуть значно підвищити якість та доступність медичної допомоги, рівень якої є надзвичайно важливим у контексті благоустрію суспільства в мінливих умовах сьогодення. Вони вже демонструють свій потенціал для революціонізації системи охорони здоров'я в Україні. Зокрема, пандемія COVID-19, не дивлячись на всі труднощі, стала каталізатором технологічних інновацій в медицині, що спонукало до розвитку телемедицини, цифровізації медичних записів та впровадження систем онлайн-консультацій.

В умовах війни росії проти України, інноваційні технології в системі медицини та охорони здоров'я набувають особливої важливості. Вони забезпечують якісну та своєчасну медичну допомогу в умовах військового конфлікту.

Наприклад, телемедицина дозволяє надавати дистанційні консультації та моніторинг пацієнтів, що є надзвичайно важливим для мешканців областей, які відчувають вплив війни

найбільше. Зокрема, платформа "Doctor Online" надає можливість дистанційних консультацій з лікарями різних спеціальностей, що дозволяє вчасно діагностувати та надавати допомогу, незалежно від географічного розташування пацієнта.

Лікарі обмініються та аналізують медичну інформацію про пацієнтів, включаючі поранених в зоні воених дій, в режимі реального часу завдяки цифровізації медичних записів, впровадженої через систему "eHealth".

Українські компанії, такі як "Ainomaly", розробляють системи штучного інтелекту для діагностики різних захворювань на основі аналізу медичних зображень, що може бути критично важливим при наданні допомоги постраждалим від військової агресії росії. Розвиток біотехнологій в Україні, зокрема в області генної терапії та клітинних технологій, відіграють важливу роль у лікуванні та відновленні здоров'я постраждалих від війни. Дослідницька робота в цій області ведеться в Українському інституті молекулярної біології та генетики.

Інноваційні технології включають розробку й впровадження передових протезів та інших виробів реабілітаційної техніки, що значно полегшує процес відновлення поранених військовослужбовців. Українські компанії, такі як "Raccoon Technologies", розробляють рішення з використанням віртуальної реальності для реабілітації та розвитку моторики.

Важливою є розробка та впровадження рішень для психологічної підтримки та реабілітації людей, які зазнали травми внаслідок військових дій. Це включає в себе створення віртуальних платформ для психологічних консультацій, а також використання технологій штучного інтелекту для аналізу стану психічного здоров'я особи.

Міністерство охорони здоров’я спільно з Львівським територіальним медичним об’єднанням підписали меморандум про взаєморозуміння та співпрацю з американською корпорацією A.D.A.M., яка спеціалізується на інноваціях у галузі 3D медицини. Підписаний в травні 2022 року меморандум дозволить сторонам об’єднати зусилля для розвитку інноваційних технологій в системі охорони здоров’я України, зокрема на базі Львівського територіального медичного об’єднання. Це дозволить лікувати військових та цивільних українців, які постраждали внаслідок військової агресії росії, із залученням інноваційних методів. Йдеться про розробку, підтримку та втілення проєктів із 3D-друку імплантів кісток та інших частин тіла для подальшого їх використання під час надання допомоги постраждалим внаслідок бойових дій, повідомили в міністерстві.

Однак, попри великий потенціал інновацій, значні перешкоди ускладнюють їх повномасштабне впровадження в системі охорони здоров'я України. Серед них - недостатній рівень фінансування, відсутність кваліфікованих кадрів, інфраструктурні проблеми, а також певні законодавчі бар'єри.

З метою подолання цих викликів, Уряду та медичним установам України необхідно активізувати зусилля з впровадження інноваційних технологій, що включає забезпечення підвищення рівня фінансування наукових досліджень та розробок в галузі медицини, стимулювання партнерств між державним, приватним та академічним секторами для розвитку та впровадження інноваційних технологій.

Не менш важливим є продовження реформування системи охорони здоров'я, зокрема шляхом цифровізації медичних записів та розширення можливостей телемедицини. Значну роль відіграє розробка та впровадження ефективних механізмів навчання та перекваліфікації медичних працівників для роботи з новими технологіями.

Враховуючи значний потенціал України для впровадження інноваційних технологій в системі охорони здоров'я, важливо зрозуміти, що на даний момент цей потенціал не реалізується повністю. Важливо продовжувати інтенсивні дослідження та впровадження новітніх технологій у сферу медицини, залучаючи для цього як державний, так і приватний сектори. Це дозволить Україні не тільки ефективно реагувати на виклики військового конфлікту, але й підготуватися до подальшого розвитку і модернізації системи охорони здоров'я в поствоєнний період. Осмислення сучасних тенденцій, викликів та можливостей є ключем до створення ефективної, доступної та сучасної медичної системи в Україні.

Література

1. Міністерство охорони здоров'я України. (2022). Звіт про стан здоров'я населення, соціально-економічні умови та охорону здоров'я в Україні.
2. Мультимедійна платформа іномовлення України "Укрінформ": https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3487457-ukraina-vigotovlatime-3d-implanti-kistok-dla-dopomogi-postrazdalim-u-vijni-moz.html
3. Карамишев Д. В. - Управління якістю медичної допомоги в контексті інноваційних перетворень системи охорони здоров’я
4. Mind.ua – “Медицина в умовах війни: як змінилася система охорони здоров’я” - https://mind.ua/publications/20245779-medicina-v-umovah-vijni-yak-zminilasya-sistema-ohoroni-zdorov-ya
5. Петрух О. А. Інноваційний розвиток сфери охорони здоров’я України // Економіка та держава. Наук.-практ. журн.: Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, ТОВ “ДКС Центр”.

Тимко Д.С.

«Міжнародний бізнес», 3 курс

Київський національний економічний

Університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Грищенко Н.В.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

Діджиталізація, або ж цифровізація, – це процес, який докорінно змінює економіку та суспільство в цілому. Серед її переваг: підвищення ефективності, збільшення продуктивності, зниження операційних витрат, гнучкість, покращення комунікації, підвищення прозорості, покращення конкурентної переваги та швидше прийняття рішень. Особливо важливо для бізнесу у сучасному технологічному світі прийняти й адаптувати цифрову культуру для того, щоб вижити й досягти успіху.

Цифровізація відіграє все більшу роль в економіці України. Ще до початку повномасштабної війни український уряд розумів її необхідність, через що докладав значних зусиль для сприяння діджиталізації та технологічним інноваціям у різних секторах економіки. Тому варто звернути увагу на стан розвитку сфери цифрових технологій до війни та потенційні напрямки її оптимізації під час воєнного стану.

В Україні від вересня 2019 року почало діяти Міністерство цифрової трансформації, яке реалізує державну політику у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян.

Одна з ключових сфер, що демонструє високий рівень проникнення цифровізації в Україні, це ІТ-галузь. Україна має динамічно зростаючий ІТ-сектор із багатьма компаніями, що спеціалізуються на розробці програмного забезпечення, ІТ-консалтингу та інших супутніх послугах. Країна має великий резерв висококваліфікованих ІТ-фахівців, і багато українських компаній активно конкурують зі світовими гравцями в галузі. До повномасштабного вторгнення за кількістю працівників сфери інформаційних технологій Україна вважалася одним із лідерів у Східній Європі. У нас налічувалося близько 90 000 фахівців. Частка ІКТ у ВВП країни складала понад 4% з потенціалом до зростання. Наразі потрібно значно збільшити інвестиції в ІКТ. Перетворення ІТ-сфери у стратегічну галузь української економіки – одна із засад стратегічного курсу Міністерства цифрової трансформації України.

Ще одна сфера, на яку значною мірою впливає цифровізація в Україні, – це електронна комерція. Інтернет-магазини в Україні стрімко розвиваються навіть під час війни, і все більше українців обирають купувати товари та послуги онлайн. Це призвело до появи багатьох нових платформ електронної комерції та онлайн-ринків, які стимулюють економічне зростання та створюють нові робочі місця. Серед лідерів на українському ринку: Rozetka, Prom.ua, OLX, АЛЛО, Kasta, Фокстрот та інші.

Цифровізація також відіграє важливу роль у фінансовому секторі України. Багато банків і фінансових установ пропонують онлайн- та мобільні банківські послуги, які стають все більш популярними серед українських споживачів. Цифровізація також допомагає знизити вартість фінансових операцій і спрощує бізнесам доступ до кредитів.

Український уряд також інвестував значні кошти в цифрову інфраструктуру, включаючи розвиток високошвидкісних мереж Інтернету та розгортання передових телекомунікаційних технологій. Це допомагало покращити зв’язок і доступ до цифрових послуг по всій країні. На Єдиному державному вебпорталі було доступно понад 100 електронних публічних послуг.

До початку повномасштабної агресії, Україна була одним з європейських лідерів за рівнем розвитку сфери відкритих даних. Сервісами на їх основі щомісяця користувалось близько 7 мільйонів українців. Відкриті дані були основою антикорупційної політики та основним фактором розвитку громадянського суспільства, підзвітності та прозорості влади. Однак на період воєнного стану діє тимчасове обмеження доступу до Національного порталу відкритих даних для забезпечення інтересів національної безпеки. Післявоєнне відновлення має здійснюватись з урахуванням вимог антикорупційної політики та з дотриманням міжнародних стандартів прозорості та підзвітності.

Війна зумовила економічну кризу в нашій країні, викликавши низку серйозних проблем: руйнування інфраструктури та дорожніх мереж, руйнування промисловості, порушення виробничої та торговельної діяльності, значні втрати робочої сили через міграцію чи призов до армії, значні втрати населення на фронті. Тому наразі найважливішим завданням є пошук шляхів швидкого та ефективного відновлення економіки України. Діджиталізація є саме таким інструментом.

Економіка України вже стикалася з кризою, що виникла в результаті пандемії. У 2020 році вона підштовхнула до шаленого розвитку цифрових технологій. Перенесення процесів в онлайн-формат дало змогу продовжувати діяльність різних інституцій. Використання цифрових інструментів зумовлює появу нових продуктів та послуг та розвиток інновацій, які слугують джерелом для оновлення виробничих моделей.

Важливо розуміти й загрози розвитку діджиталізації, найбільшою з яких є кіберзлочинність. Її об'єктами є персональні дані, банківські рахунки, паролі та інша особиста інформація як фізичних осіб, так і бізнесу та державного сектору. Підвищений рівень загроз у кіберпросторі, потребує швидкого реагування, готовності технічних засобів і спеціалістів. Нормативне регулювання сфери інформаційних технологій в Україні не встигає за розвитком технологій. Підвищення кіберстійкості нашої держави та ефективності реагування на інциденти кібербезпеки дасть змогу мінімізувати можливі загрози. До того ж для комплексної та максимально ефективної боротьби з цією проблемою необхідні зусилля не лише держави, а й громадян та міжнародної спільноти.

На сьогодні процеси виробництва, реалізації продукції чи послуг часто не вимагають тісного командного контакту. Тут простежуються переваги від цифровізації: боротьба з бюрократизацією, а на рівні держструктур – з корупцією. Проте саме зменшення ролі людини може бути розглянуто і як недолік цифровізації, оскільки через появу роботів більшість працівників втрачатимуть робочі місця, що спричинятиме зростання рівня безробіття. Однак, враховуючи війну, запровадження діджиталізації в Україні вже зараз може, навпаки, стимулювати появу нових робочих місць. Це сприятиме зменшенню міграції кадрів, оскільки українці, перебуваючи закордоном, матимуть змогу працювати дистанційно, тим самим продовжуючи формування ВНП. Тут постає потреба в наданні гарантій захисту та свободи ведення ІТ-бізнесу в Україні в умовах воєнного стану, а також створенні можливостей здійснювати підприємницьку діяльність в Україні для іноземців без необхідності фізичної присутності.

До ризиків діджиталізації також відносяться проблеми з інтернетом. Мільйони мешканців сіл ще до початку російського вторгнення не мали доступу до швидкісного інтернету. На сьогодні ситуація погіршилася ще більше, оскільки ми маємо багато зруйнованих деокупованих міст та сіл. Інституції, які мають намір функціонувати на подібних територіях втрачають можливість цифровізації, і, відповідно, відстають ще більше. Забезпечити населення доступом до швидкісного інтернету – одне з основних завдань для відбудови держави.

Отже, діджиталізація є сучасним та ефективним інструментом для відбудови економіки та нарощування продуктивності у післявоєнному періоді. Це явище є одним із головних факторів розвитку світової економіки. Воно сприяє підвищенню продуктивності праці, економії часу, оптимізації та покращенню комунікацій. У всіх країнах світу з провідною економікою, в тому числі й країнах-членах Європейського Союзу, до інтеграції з якими так прагне Україна, проникнення цифрових технологій набрало шалених обертів. Важливо враховувати досвід економічних лідерів та брати з них приклад для розвитку та процвітання, впроваджуючи подібні процеси у власній країні. Загалом цифровізація трансформує українську економіку, стимулює інновації, створює нові робочі місця та підвищує ефективність різних секторів. За умови продовження інвестицій та розвитку Україна має потенціал стати провідним гравцем у світовій цифровій економіці.

Література

1. Голуб А. Кіберзлочинність у всіх її проявах: види, наслідки та способи боротьби. 2016. URL: https://www.gurt.org.ua/articles/34602/
2. Діджиталізація в Україні: електронне врядування та держпослуги. 2019. URL: http://week.dp.gov.ua/osvitnia-prohrama/pislya91/digitalizaciya-v-ukraini

3. Проект плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Діджиталізація». 2022. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf

Прокопенко К.Є.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного менеджменту
Рябець Н.М.

РОЗВИТОК ЕКОСИСТЕМИ ЯК АКСЕЛЕРАТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Повномасштабна війна в Україні чинить різновекторний деструктивний вплив на просторовий та економічний розвиток нашої держави: значні втрати людського потенціалу, руйнування інфраструктури, структурно-функціональні зміни ринків, в тому числі і ринку праці, суттєве скорочення діяльності суб'єктів бізнесу, зокрема малого й середнього, посилення структурних дисбалансів економічного розвитку регіонів, що пов'язано із процесами релокації бізнесу, різке скорочення обсягів щодо ключових статей експорту, актуалізація загроз продовольчій та енергетичній національній безпеці, падіння економічної активності в країні та різке зростання фіскального та бюджетного дефіцитів та ін., що у сукупності істотно ускладнює життєдіяльність, виживання й розвиток всіх, без виключення, суб'єктів економіки в тому числі й домогосподарств. Проте вже зараз час думати про стратегії післявоєнного відновлення та розвитку України та необхідно ідентифікувати її пріоритетні вектори та основні компоненти. З огляду на формування в глобальному масштабі економіки знань, одним із елементів не лише швидкої післявоєнної ревіталізації, а й фактором набуття лідерства України в світовому економічному просторі, може стати саме збалансована стратегія інноваційного розвитку, саме інновації на сьогодні є питанням національної безпеки, генерування та розвиток яких водночас не може бути примусовим. Потрібним є формування простору, який у розвинутих економіках світу отримав назву екосистема інновацій.

Таким чином, для створення високоефективного національного інноваційного середовища необхідним є створення належного рівня розвитку національної інноваційної екосистеми, що буде інтегровано в глобальний простір. У загальному випадку інноваційна екосистема – це сукупність організаційних, структурних і функціональних компонентів (інституцій) та їх взаємовідносин, задіяних у процесі створення та застосування наукових знань і технологій, що визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови інноваційного процесу та забезпечують розвиток інноваційної діяльності як на рівні підприємства, так і на рівні регіону та країни в цілому за принципами самоорганізації.

Інноваційна екосистема на національному рівні – це синергійне партнерство та колаборація науки, освіти та бізнесу як інституційно злагодженого механізму взаємозв'язків від генерації та передачі знань до комерціалізації інновацій, тобто всього інноваційного циклу неоіндустріального розвитку національної економіки України, її динамічної післявоєнної відбудови та подальшої паритетної інтеграції у європейський простір, що відповідає стратегічному прагненню України. [1]. Варто зазначити, що досі не сформовано єдиного підходу щодо визначення сутності поняття екосистема. Дослідники Уве Гранстадт

та Маркус Холдерсон (Chalmers University of Technology, Швеція), які відстежили еволюцію змісту концепту «екосистема інновацій» зібрали 21 дефініцію даного феномену. Єдиним компонентом, який має місце у всіх 21 визначеннях, є «актори». Другою найпоширенішою компонентою виступає співпраця/доповнення, яке міститься в 16 визначеннях. Спільним в усіх визначеннях є те, що будь-яка екосистема презентує взаємозалежність і взаємопов'язаність, а трансформація однієї частини інноваційної екосистеми – спричиняє зміни в інших. [2].

Динамічні та широкомасштабні темпи світового науково-технічного прогресу відбуваються шляхом невід'ємної кооперації держави, промислового сектору з організаціями, які здійснюють дослідження та інноваційні розробки, а ефективна їх комерціалізація дозволяє розширювати ринкові межі за рахунок інноваційних товарів, забезпечуючи тим самим як територіальне, так і світове лідерство. Тому соціально-економічна політика провідних країн характеризується тісною взаємодією суб'єктів науково-технічного простору, які беруть участь у формуванні національних інноваційних екосистем.

Вітчизняна інноваційна екосистема перебуває у стадії формування. В Україні існують майже всі інститути інноваційного розвитку. Однак їхня діяльність не відповідає сучасним вимогам, оскільки недосконаліть вітчизняної нормативно-правової бази стримує розвиток інноваційної діяльності та формування в Україні економіки на засадах інноваційності.

У 2021 році Україна демонструвала кращі показники виробництва та експорту інноваційної продукції, ніж у попередні роки. За обсягом інноваційних ресурсів у 2021 році Україна посіла 75 місце, що вище, ніж у 2020 році, але нижче, ніж у 2019 році відповідно. За обсягом інновацій, за підсумками воєнного 2022 року, Україна займала 48 місце. Серед 36 країн із групою доходів нижче середнього Україна посіла 4 місце і 34 місце серед 39 економік Європи. Це досить високі результати, зважаючи, що Україна знаходиться у воєнному стані [3]. Сповільнювальним чинником, окрім повномасштабної військової агресії, як для бізнесу, так і для інвесторів є відсутність чіткої стратегії розвитку високотехнологічних галузей України, яка б визначала державні пріоритети в цьому напрямі, а також необхідного законодавчого забезпечення. Натомість в усьому світі держава бере активну участь у формуванні екосистеми. В даному контексті варто наголосити, що у високоефективних екосистемах державні структури та інституції є лише одним з компонентів екосистеми. Звісно, комунальні чи національні бюджети є реципієнтами широкого спектру переваг та вигод від наявності екосистем. Але це не є ситуативним і відбувається у довгостроковій перспективі. І саме завдяки тому, що її актори, насамперед ті, які оперують капіталами, інвестують їх в межах національних економік, тобто «вдома»: в інфраструктуру, партнерства, нові послуги. Державні органи оперують регуляторним впливом і повноваженнями розподіляти ресурси — але не генерують їх безпосередньо. Коли той актор, чий внесок, розподіл і контроль починає домінувати в екосистемі, вона власне перестає бути еко- і стає надзвичайно крихкою і вразливою у певному розумінні «токсичною» структурою.

Щодо участі держави у формуванні екосистеми, то відповідно до аналізу міжнародної практики, можна відзначити кілька масштабних ініціатив: у Фінляндії розробленням і впровадженням екосистемного підходу займаються державна Дослідницька інноваційна рада й агентство TEKES, а у Швеції – Шведське урядове агентство з питань інноваційних систем VINNOVA. У багатьох національних економіках (США, Канада, Великобританія, Південна Корея, Ізраїль, Китай, Австралія й ін.) формуються регіональні інноваційні екосистеми, що

розраховані на досягнення інноваційних ефектів світового рівня. Вони формують інноваційні хаби, або мережеві інноваційні співтовариства, що дають країнам змогу безперервно здійснювати інноваційне відтворення, гнучко реагуючи на технологічні та ринкові зміни, і на перехресті різних мережевих середовищ сприяти зародженню і трансферу потужних потоків нових знань [4].

У квітні 2023 р. Міністерство цифрової трансформації винесло на публічне обговорення драфт бачення розвитку екосистеми інновацій в Україні. Документ розроблено CIVITTA та Центром економічного відновлення. Проте очевидним є той факт, що даний концепт потребує доопрацювання, а практичне впровадження відповідних рішень потребує значних часових витрат. На наш погляд, до числа ключових структурних елементів передумов формування розвиненої національної інноваційної екосистеми, варто додати необхідність створення атмосфери заохочення та зниження регуляторних бар'єрів. Адже за таких низьких показників Easy Doing Business (Індекс легкості ведення бізнесу), які наразі демонструє Україна, навряд чи можна говорити про наявність розвиненої підприємницької культури. Тут, безумовно, вкрай необхідним є надання доступу до капіталу. Зокрема, варто додати та поширити такий інструмент як інноваційні ваучери, що запроваджені у багатьох країнах-членах ЄС. Суть даного інструменту полягає в тому, що ваучер на розробку нового продукту чи вдосконалення виробництва на конкурсних засадах отримає мале чи середнє підприємство і витратити ці кошти воно може лише уклавши угоду з дослідницькою інституцією, що має розробки у певній сфері.

Іншим важливим елементом екосистеми інновацій є сприяння створенню та розвитку кластерів інноваційних підприємств та наукових установ. Кластери дозволяють об'єднувати зусилля та ресурси різних підприємств та установ з метою розв’язання спільних проблем, обміну знаннями та досвідом, а також спільного розвитку нових технологій та продуктів. Створення таких кластерів може сприяти зростанню конкурентоспроможності інноваційних підприємств та забезпеченню сталого розвитку регіонів [5].

Отже, у складних умовах, що виникли внаслідок війни та економічної кризи, Україна має потенціал для створення та розвитку інноваційних підприємств та технологій. Важливо надати підтримку та сприяти створенню сприятливих умов для розвитку екосистеми інновацій, яка може стати матеріальним базисом післявоєнного відновлення України, а також запорукою сталого розвитку національної економіки та підвищення якості життя українців. Таким чином, національна екосистема є важливим інструментом для відбудови економіки України. Шляхом розвитку екосистеми, країна зможе залучати кошти іноземних інвесторів, створювати нові робочі місця та розширювати експорт продукції та послуг, зокрема інноваційної спрямованості. Так, у розвинених країнах, як свідчить аналіз, екосистема допомагає залучати капітал від інвесторів та підприємств, які шукають можливості для інвестування у перспективні проекти, що в свою чергу, генерує вигоди для національної економіки та формує передумови лідерства для цих країн в глобальній економічній системі.

Література

1. Пермінова С. О., Чупріна М. О. Розвиток національної інноваційної екосистеми в контексті взаємодії суб’єктів науки і бізнесу. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48345.
2. Інноваційні екосистеми: концептуальний огляд і нове визначення. Elsevier. 2020. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0166497218303870.

3. Тимченко Д. О. Проблеми створення інноваційної екосистеми в Україні. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2023. № 2. С. 56–63.
4. Івахненко І. С. Інноваційна екосистема як драйвер економічного розвитку країни. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2019. Вип. 40. С. 237–145.
5. Нікітін Ю. О., Мельник М. В. Рекомендації щодо підходів до формування національної та регіональної інноваційних екосистем, в т.ч.з врахуванням можливостей СхП для співпраці у сфері інновацій. 2018. URL: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Rekomendatsiyi-sh hodo-pidhodiv-do-formuvannya-natsionalnoyi-ta-regionalnoyi-innova-tsijnyhekosystem-.pdf.

Удовіченко С. У.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Грищенко Н. В.

ВІДНОВЛЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Українська економіка на сучасному етапі розвитку переживає кризу через війну, що ускладнює оцінювання збитків, завданих промисловим підприємствам та інфраструктурі. Упродовж цього часу структура виробництва зазнала змін, і тому відновлення та покращення обсягів експорту потребує врахування не тільки наявного потенціалу, а й наслідків воєнних дій.

Для розвитку експорту має бути сформована стратегія, яка враховує вимоги Індустрії 4.0 та “плану Маршала”, який має бути розроблений країнами ЄС та урядом України. У цьому контексті пріоритетом нової економічної моделі буде розвиток високотехнологічного експорту, а також креативної індустрії. Відновлення та нарощування обсягів експорту є одним із головних напрямів підтримання економіки України в умовах воєнних дій, оскільки у 2021 році 40,7% ВВП України формувалося завдяки експортним надходженням [1].

Відтак дослідження тенденцій експорту українських товарів та послуг, основних труднощів та проблем, з якими сьогодні стикаються українські експортери, та шляхів їх вирішення є, як ніколи, актуальним.

Рисунок 1. Тренд помісячних фізичних обсягів експорту з України [2]

Відповідно до рисунка 1, можна прослідкувати, як змінювався фізичний обсяг експорту з України впродовж 2018-2022 рр. Тож можна зазначити, що у 2022 році через повномасштабну війну в Україні обсяг експорту суттєво зменшився, а відновлюватися почав поступово вже у травні.

За 2022 рік сумарний експорт товарів з України становив $44,1 млрд дол. США, що менше на 35,1%, ніж за 2021 ріку. Відповідно до інфографіки загальних підсумків експорту товарів і послуг України у 2022 році, яка представлена Міністерством економіки України, Україна найбільше заробила від продажу аграрної продукції і харчової промисловості (23,4 млрд дол. США) та продукції металургійного комплексу (6 млрд дол. США), що становило 53% та 13,6% загального обсягу експорту товарів відповідно. Найбільше ж скоротився експорт таких товарів, як: руди та концентрати залізні (- 4 млрд дол. США), напівфабрикати з вуглецевої сталі (- 2,9 млрд дол. США) та пшениця (- 2,4 млрд дол. США) [2].

Також за 2022 рік загальна сума експорту послуг України становила 9,2 млрд дол. США, що скоротилася на 28,2% порівнюючи з 2021 роком. Найбільшу частину складає експорт комп'ютерних та інформаційних технологій (3,7 млрд дол. США) та транспортні послуги (3 млрд дол. США), що становлять 40,5% та 32,3% загального обсягу експорту послуг відповідно.

У серпні 2022 року обсяги експорту з України зросли майже на 15% порівнюючи з липнем того ж року, і це стало можливим завдяки частковому розблокуванню портів "Великої Одеси", що дало змогу збільшити обсяги експорту АПК морським транспортом [3]. Уряд розглядає можливість розширення угоди про експорт зерна на інші категорії товарів, зокрема, на продукцію ГМК [4].

Крім того, уряд активно працює над розвитком альтернативних маршрутів експорту, включно із залізничним, автомобільним та річковим (через Дунай) транспортом. Також у вересні 2022 року була затверджена угода про вантажні перевезення автомобільним транспортом, яка дасть змогу розв'язати проблему нестачі дозволів на міжнародні перевезення і стане важливим чинником зростання експорту для українського бізнесу [5].

Також варто зазначити, що в травні 2022 року Європейський союз, Велика Британія та Канада скасували ввізні мита та тарифні квоти на українські товари на строк 12 місяців. Це дало змогу українському бізнесу збільшити експорт товарів із високою доданою вартістю, наприклад, борошно, молочні продукти, напівфабрикати, зерно, мед, цукор, кукурудза тощо [6]. Уже відомо, що Велика Британія продовжила дію скасування імпортних мит для українських товарів до 2024 року, проте Україна наразі очікує, що ЄС також продовжить дію рішення про скасування мита на українські товари, яке було ухвалене в червні 2022 року.

Майбутні обсяги експорту з України будуть залежати від багатьох чинників, включно з можливою ескалацією воєнних дій та дій уряду. Однак загалом очікується підвищення бізнес-активності українських підприємств та збільшення експорту в країни ЄС.

Отже, головною метою є забезпечення експорту, що необхідно не лише для розвитку української економіки, але і для гарантованого постачання харчових продуктів на світовий ринок. Цього можна досягти через відновлення пошкоджених зерносховищ і будівництва нових, а також створення безпечних залізничних маршрутів із достатньою вантажомісткістю. Другою важливою складовою стратегії відновлення є створення резервного парку техніки та швидка заміна знищеної техніки в агропідприємствах, для чого необхідно залучити фінансування та західні гарантії для підтримання постачання техніки [7].

Зменшення транспортних можливостей України та ризик для ланцюжків постачань будуть актуальними впродовж тривалого періоду, доки бойові дії не закінчаться. З огляду на це, сировинний експорт вимагатиме більш потужних логістичних каналів, ніж експорт готової продукції. Але є ефективне рішення – розвиток внутрішньої переробної промисловості. Заступник голови парламентського Комітету з питань економічного розвитку Дмитро Кисилевський вважає, що замість експорту зерна, можна було б експортувати продукти його перероблення, такі як: борошно, біоетанол, спирт, харчових продуктів, корм для тварин, амінокислоти та інші товари [8].

Ще одним важливим моментом є необхідність запуску ефективних механізмів для підтримання експорту продукції з високою доданою вартістю, а також продукції від невеликих аграрних підприємств. Для того, щоб підтримати малих агровиробників, необхідно збільшити квоти безмитного експорту агропромислової продукції до країн Європейського союзу, впровадити програми підтримання розвитку пріоритетних напрямів у цій галузі та забезпечити спрощення ведення фермерського господарства [9].

Передбачається також повністю запустити роботу Експортно-кредитного агентства на основі чинного державного органу - «Укрексімбанку», для того, щоб прискорити процес відновлення експорту. Йому будуть делеговані функції державного страхування виконання експортних контрактів, а також забезпечення безпеки іноземних суден і автоперевізників в Україні.

Звертаючи увагу на швидкість розвитку ІТ-сектору в Україні, експорт якого рекордно збільшився у 2022 році та становив 7,3 млрд дол. США, доцільно розвивати цю сферу в Україні, оскільки країна може стати світовим ІТ-лідером за ефективного регулювання та стимулювання розвитку галузі. Проте державою повинно бути забезпечено чотири ключові складові, завдяки яким відбувається швидкий ріст цього сектору, а саме: збереження комфортного податкового законодавства, державні інвестиції в ІТ-освіту, створення комфортного та безпечного зовнішнього середовища й підтримання розвитку стартапів і продуктових компаній [9].

Отже, можна зробити висновок, що в умовах війни реалізація запропонованих заходів є ключовою для відновлення та збільшення виробництва та експорту. Державна політика має спрямовуватися на відновлення та нарощування промислового потенціалу країни, розвиток АПК та підтримання ІТ-сектору. Також важливо розробити чітку та послідовну експортну стратегію, яка б враховувала особливості війни та післявоєнного періоду.

Стратегія має бути орієнтована на розвиток експорту продукції з вищою доданою вартістю та креативної індустрії, а також на розв’язання проблем із логістикою та забезпечення необхідного імпортного постачання для безперебійного виробництва. Підприємствам, які мають можливість відновити свою діяльність та потребують фінансування, мають бути надані доступні кредити, а також запущені ефективні механізми просування експорту та заохочення до експортної діяльності.

Література

1. Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2021 [Електронний ресурс] // Міністерство Фінансів України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/.
2. Інфографіка щодо загальних підсумків експорту товарів і послуг України у 2022 році [Електронний ресурс] // Міністерство економіки України. – 2023. – Режим доступу до

ресурсу: https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=76108863-4141-4040-80db-96ac042d1ba1.
3. Експорт України 2022: вплив війни на географію та обсяги продажів [Електронний ресурс] // Центр розвитку інновацій. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://cid.center/export-of-ukraine-2022-the-impact-of-six-months-of-war-on-geography-and-sales-volumes/.
4. Морський коридор з України використовуватимуть лише для експорту продовольства [Електронний ресурс] // New Voice. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://biz.nv.ua/ukr/markets/zernoviy-koridor-ne-budut-vikoristovuvati-dlya-eksportu-metalurgiynoji-produkciji-novini-ukrajini-50265760.html.
5. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №654/2022 [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво президента України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.president.gov.ua/documents/6542022-44005.
6. Скасування мит та квот на українські товари країнами світу [Електронний ресурс] // Дія Бізнес. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://export.gov.ua/news/3853-skasuvannia_mit_ta_kvot_na_ukrainski_tovari_krainami_svitu.
7. Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес [Електронний ресурс] // Forbes. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://forbes.ua/money/yak-pisslya-viyni-ukraina-mae-vidnovlyuvati-ekonomiku-ta-biznes-velike-doslidzhennya-deloitte-15122022-10501.
8. Як Україні слід торгувати зі світом [Електронний ресурс] / Олексій Шевнін // Dsnews. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.dsnews.ua/ukr/economics/vryatuvati-eksport-yak-ukrajini-potribno-torguvati-zi-svitom-24112022-469891.
9. Як не втратити свій шанс стати сильною державою [Електронний ресурс] // Український інститут майбутнього. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://uifuture.org/publications/ukrayina-2022-yak-ne-vtratyty-svij-shans-staty-sylnoyu-derzhavoyu/.

Іщенко І.А.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Грищенко Н.В.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Після припинення бойових дій Україна зможе розпочати масштабну післявоєнну відбудову економіки, що повинна здійснюватися на основі плану, розробленого українським урядом. Відновлення є складним та довготривалим процесом, в якому ключову роль відіграє створення нової інноваційної логістичної системи.

Перш за все, потрібно почати з термінології. Існує безліч термінів, які описують значення “логістики” з різних точок зору. Простими словами, логістика – це наука про організацію процесу пересування товарів, послуг, ресурсів від постачальника до кінцевого споживача. Також передбачає контроль над обігом продукції, послуг, запасів товарів. Її метою є створення інфраструктури циркуляції різних об'єктів.

На жаль, і в попередні роки Україна мала певні проблеми в логістичній системі, а військові дії та окупація значної території тільки їх підсилили. Логістичні ланцюжки, які виникли для задоволення всього обсягу імпорту та експорту країни, не справляються з навантаженням. Аналізуючи логістичну діяльність українських транспортних підприємств до повномасштабного вторгнення, можна виділити, основні проблеми, що вже існували в Україні:

- недостатню якість транспортного обслуговування, зношеність рухомого складу;
- недовантаження рухомого складу;
- недосконаліть системи страхування вантажу і транспортних засобів;
- труднощі в організації взаємодії декількох видів транспорту [2, с. 1].

Для транспортної системи будь-якої держави активна участь у глобалізації ринку транспортних послуг означає: лібералізацію усіх сфер транспортної діяльності, відмову від державного регулювання, зростання інформаційної відкритості, уніфікацію транспортних засобів, залучення інновацій у технології. [2, с. 1]. Компанії, які працюють у галузі логістики повинні постійно адаптуватися до значних змін, що відбуваються постійно в нашому світі, та в даній роботі розглянемо саме інноваційну складову для досягнення успіху та кілька основних логістичних трендів.

Завдяки зростанню інновацій у технологічній сфері, відбуваються значні трансформації як в промисловості, так і у галузі логістики та ланцюгах поставок. Логістична галузь, що відома своїм широким використанням ручних процесів та великим обсягом даних, що зберігаються різними способами та в різних місцях, може отримати найбільші переваги від використання новітніх технологій та дотримання інноваційних тенденцій в ланцюгах поставок та логістиці.

Одним із інноваційних трендів логістичної системи є штучний інтелект. Протягом останніх кількох років галузь світової логістики почала інтегрувати рішення штучного інтелекту , включаючи інтелектуальне транспортування, планування маршрутів і планування попиту, у свою діяльність [3, с. 1].

Застосування штучного інтелекту в логістиці розширюється з кожним роком, охоплюючи не тільки інтелектуальне планування маршрутів та попиту, але й автоматизовані системи доставки та складування. Ці технології допомагають підприємствам забезпечити ефективну та стійку роботу, оптимізувати прогнозування та відповідати на зміни у попиті. В подальші роки логістична галузь буде продовжувати впроваджувати нові рішення штучного інтелекту, що сприятиме якості послуг для вантажовідправників, перевізників, постачальників та споживачів.

Наступний важливим трендом є управління ланцюгом поставок в режимі реального часу. Нові стартапи, що забезпечують видимість ланцюга поставок, надають технологію, яка сприяє швидкому реагуванню на зміни, дозволяючи компаніям використовувати дані в реальному часі [3, с. 1].

Ці дані включають інформацію про рух, погодні умови, дорожні та портові умови, які допомагають підприємствам вживати заходів та змінювати попит або перенаправляти пропозицію, що дозволяє оптимізувати маршрути. Зараз повідомляється, що логістичні компанії, які використовують повністю інтегровані ланцюги поставок, на 20% більш ефективні, ніж ті, що не мають інтеграції. Отже, використання цієї технології є надзвичайно важливим для підприємств логістики та постачальної мережі.

Ще одним трендом є стандарти даних і розширена аналітика. Традиційно дані в галузі логістики завжди були повністю закритими. Компанії зберігали дані, як завгодно і де завгодно, що призвело до фрагментації екосистеми, значної неефективності та ускладнення оцифрування операцій [3, с. 1].

Однією з провідних тенденцій є необхідність переходу від використання даних, що зберігаються в сховищах, до більш прогресивних підходів. Наприклад, у галузі контейнерних перевезень з'явився новий стандарт даних завдяки створенню Асоціації цифрових контейнерних перевезень (DCSA) в 2019 році. Організація має на меті створення загальних стандартів інформаційних технологій, що дозволять цифрувати та взаємодіяти з даними для покращення ефективності сектору доставки для клієнтів та судноплавних ліній. Це призвело до розробки нових стандартів для процесів обробки даних, які використовуються при доставці контейнерів, і всього за кілька місяців після запуску DCSA випустила свій перший промисловий проект.

І останнім але не менш важливим трендом є складська робототехніка. Немає сумніву, що за останні роки роботи на складах також зазнали значних змін. Однією з очевидних інновацій є складська робототехніка, яка швидко розвивається.

За результатами Глобального звіту клієнтів за 2019 рік, тестування складської робототехніки зросло на 18%. Прикладом цього є мобільний робочий склад Boston Dynamics, Handle, який є повністю автономним роботом з компактною конструкцією, який може отримувати доступ у будь-які важкодоступні місця. Handle володіє розширеною зоною огляду, що дозволяє йому розвантажувати вантажні автомобілі, комплектувати піддони та переміщувати ящики по будь-якому складу. Роботизація є важливим чинником, який може значно підвищити ефективність та швидкість виконання складських процесів.

Підсумовуючи все вище сказане, створення конкурентоспроможної логістичної системи є важливим завданням для розвитку України та залучення інвестицій. Україна має географічну перевагу, була транзитною країною для транспортування вантажів між Європою та Азією, але затримки на кордонах, відсутність інфраструктури та зміни в політиці держави ускладнюють розвиток логістичної системи. Уряд України повинен розробити стратегію розвитку логістики на довгострокову перспективу, щоб покращити існуючу інфраструктуру та залучити інвестиції для будівництва нових логістичних центрів, що будуть йти в одну ногу з сучасними трендами. Важливо також покращувати регулювання логістичного ринку, сприяти створенню логістичних альянсів та партнерств, що сприятиме конкурентоспроможності логістичного сектору в цілому.

Література

1. Науменко Д. Логістика зернових в Україні: бар′єри для росту експорту [Електронний ресурс] / Дмитро Науменко. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://lb.ua/economics/2016/08/15/342521_logistika_zernovih_ukraini.html.

2. Біла І. В. Сутність, завдання і проблеми транспортної логістики в Україні [Електронний ресурс] / Ірина Василівна Біла // Двадцять п'яті економіко-правові дискусії. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2306/.

3. Top 10 Supply Chain and Logistics Technology Trends [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.transmetrics.ai/blog/supply-chain-logistics-technology-trends/#content-10.

Андронік О. В.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Грищенко Н. В.

МІЖНАРОДНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ В КОНТЕКСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Післявоєнний період української економіки буде складним і тривалим, і залучення іноземних інвестицій буде важливим фактором для її відновлення та розвитку. На сучасному етапі економічного розвитку України важливо, щоб інвестиційна політика держави була спрямована на досягнення сприятливого внутрішнього інвестиційного клімату в Україні та подальше стимулювання залучення іноземних інвестицій в українську економіку, зокрема через інноваційні проєкти. Як наслідок, іноземні інвестиції мають стати основною складовою внутрішніх процесів економічного розвитку України.

На даний час багато цивілізованих країн заявили про свій намір долучитися до повоєнної відбудови України, перед якою відкрилась перспектива стати членом Євросоюзу. Складним питанням залишаються гарантії безпеки інвестицій у воєнний та післявоєнний час. Цей фактор сильно стримує інвесторів. Тому багато експертів працює над тим, щоб мінімізувати ризики і вже навіть є деякі результати. Допомогти в цьому також повинен пілотний проєкт страхування від військових ризиків, який Україна реалізує разом із Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій (MIGA), що входить до групи Світового банку. На дану ініціативу Україна вже отримала 30 млн доларів від MIGA, для подальшого розвитку. В 2023 році уряд планує залучити від MIGA на цю програму близько 1 млрд доларів. Інший можливий варіант мінімізації ризиків – це гарантії держав-партнерів своєму бізнесу, який буде інвестувати в Україну. Цей варіант знизив би багато побоювань та застережень.

Незаперечним є те, що в Україні існує низка факторів інвестиційної привабливості, які сприяють розширенню її інвестиційних зв'язків: великий, комплексний і конкурентний внутрішній ринок з великою кількістю товарних позицій, відносно дешева і водночас кваліфікована робоча сила, потужний потенціал в сфері інформаційних технологій та інновацій, географічне положення на перетині основних транспортних шляхів між Європою та Азією, науковий потенціал, розвинена інфраструктура - наявність портів, аеропортів, мостів, систем зв'язку.

Стосовно галузевих пріоритетів, то в іноземних інвесторів вони різні, проте сьогодні ПІІ наявні в усіх галузях української економіки. Але звичайно, інвесторів цікавлять сектори, де створюється висока додана вартість, продукція яких може бути конкурентною на світових ринках. До найбільш затребуваних секторів, в контексті прямих іноземних інвестицій в Україну, належить енергетичний сектор - з $177 млрд інвестиційного потенціалу, логістика та інфраструктура - $123 млрд інвестиційного потенціалу, оскільки географічне розташування України робить її важливим транзитним коридором для торгівлі; оборонно-промисловий комплекс з інвестиційним потенціалом в $43 млрд, металургія та металообробка - $26 млрд інвестиційного потенціалу та агропромисловий комплекс - $34 млрд.

Тому Україна має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій в економіку після відновлювального періоду. Для залучення іноземних інвестицій в Україну можна розглянути міжнародні інноваційні проєкти в таких сферах:

1. Інноваційні інфраструктурні проєкти. Розвиток транспортної інфраструктури, енергетичного сектору та комунікацій є важливим напрямком залучення іноземних інвестицій. Проєкти, які передбачають будівництво та реконструкцію мостів, доріг, аеропортів, залізничних станцій, енергетичних об'єктів можуть привернути увагу іноземних інвесторів.
2. Розвиток інноваційного сектору. Розвиток інноваційного сектору є важливим напрямком залучення іноземних інвестицій. Створення інноваційних продуктів, залучення іноземних компаній для співпраці з українськими науковими установами та бізнесом, а також підтримка інноваційних стартапів можуть суттєво вплинути на привабливість країни перед інвесторами.
3. Розробка нових продуктів та інновацій в галузі інформаційних технологій та програмного забезпечення. Україна має потужний потенціал для розробки високоякісного програмного забезпечення та інших рішень в галузі інформаційних технологій, тому це хороший спосіб залучення інвестицій в країну.
4. Створення нових інноваційних технопарків. Створення технопарків може залучити інвестиції в економіку, створити нові робочі місця та прискорити інноваційний розвиток в Україні. Такі технопарки можуть створити сприятливу екосистему для інноваційного розвитку та залучення іноземних інвестицій.
5. Розвиток інноваційних проєктів в туристичному секторі. Туристичний сектор може стати важливим джерелом іноземних інвестицій в економіку України. Розвиток туристичної інфраструктури, підвищення якості туристичних послуг може зацікавити іноземних інвесторів щодо співпраці з українськими підприємствами, що працюють у сфері туризму та готельного бізнесу.
6. Розвиток інновацій в агротехнології. Україна має потенціал для розвитку високотехнологічної сільськогосподарської галузі. Розвиток агротехнологій може привернути іноземні інвестиції та сприяти експортному потенціалу України.

Навіть під час війни Україна залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів. Тому Україна презентувала потужну інноваційну платформу залучення іноземних інвестицій Advantage Ukraine. Президент України Володимир Зеленський на відкритті Нью-Йоркської біржі презентував платформу для потенційних іноземних інвесторів. На ній зібрано понад 500 інвестпроєктів та можливостей у 10-ти галузях економіки: інноваційні технології, оборонно-промисловий комплекс, металургія та металопереробка, енергетика, агропромисловий комплекс, деревообробка та виготовлення меблів, логістика та інфраструктура, фармацевтика, природні ресурси, промислове виробництво. Україна пропонує усім зацікавленим широке інвестиційне меню потенційних можливостей на суму понад $400 млрд. Зареєструвавшись на платформі за допомогою кількох кліків, кожен потенційний інвестор отримає інформацію про можливості інвестування та вигоди, які матиме від реалізації проєкту. І вже протягом першого місяця надійшло понад 250 заявок щодо майбутніх інвестицій у країну, сотні запитів отримано від стратегічних та портфельних інвесторів із США, Німеччини, Великобританії, Бельгії, Данії, Кореї. Проєктна команда Advantage Ukraine, що працює за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України», обробляє запити іноземних інвесторів, а також надає професійні

консультації та аналітичну підтримку вітчизняним компаніям, котрі прагнуть залучити акціонерний або борговий капітал. Найбільше перспективних проєктів зосереджено в агропромисловому секторі, в сферах інновацій і технологій та енергетики. Це перспективна інноваційна ініціатива, що залучить величезну кількість інвестицій в майбутньому.

Крім того, для стимулювання притоку прямих іноземних інвестицій Мінекономіки активно працює і з іншими міжнародними партнерами та долучається. до міжнародних інноваційних проєктів. Щоб допомогти відбудувати інфраструктуру України та прискорити її економічне відновлення, Кабінет міністрів підписав угоду з підрозділом групи Світового банку корпорацією IFC, яка стане стратегічним радником, підтримуючи уряд у створенні умов для збільшення надходження інвестицій приватного сектору на цілі реконструкції. Тому відбувається спільна робота над створенням умов для збільшення надходжень приватних інвестицій у нашу економіку, зокрема через інвестиційні проєкти.

Стосовно перспектив залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку під час війни потрібно згадати і про те, що у листопаді Міністерство економіки підписало меморандум про взаєморозуміння з однією з найбільших у світі інвестиційних компаній BlackRock. Спеціалісти цієї американської компанії будуть консультувати наших урядовців щодо створення дорожньої карти впровадження інвестиційної платформи, до якої будуть залучати перш за все приватний капітал..

Також оголосила про готовність мобілізувати понад $1 млрд для підтримки економіки України американська Міжнародна фінансова корпорація розвитку (DFC). Крім прямого кредитування, йдеться також про покриття кредитних та військових ризиків.

Окрім того, Федеральне міністерство економіки та клімату Німеччини ініціювало програму інвестиційних гарантій для німецьких компаній в Україні. Програма гарантування інвестицій спрямована на довгострокове пом'якшення ризиків для німецьких інвесторів, запобігання або компенсацію втрат та полегшення отримання фінансування для реалізації інноваційних інвестиційних проєктів.

Отже, міжнародні інноваційні проєкти можуть бути важливим інструментом для залучення інвестицій в Україну у післявоєнний період, оскільки участь в даних проєктах може допомогти підвищити привабливість України для іноземних інвесторів, такі проєкти сприяють розвитку сучасних технологій, впровадженню інноваційних рішень та покращенню конкурентоспроможності України на міжнародному ринку, допомагають залучити фінансову підтримку від міжнародних фондів та організацій, а також залучити партнерів з інших країн та сприяти розвитку міжнародного партнерства.

Література

1. Відбудова економіки: напрямки, важелі, інститути. URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/25/686208/
2. Платформа залучення іноземних інвестицій Advantage Ukraine. URL: https://biz.ligazakon.net/news/213766_ukrana-prezentuvala-platformu-zaluchennya-nozemnikh-nvestitsy-advantage-ukraine
3. Павло Матіяш. Як залучати інвестиції в Україні навіть під час війни: основні способи URL: https://delo.ua/business/yak-zalucati-investiciyi-v-ukrayini-navit-pid-cas-viini-osnovni-sposobi-406472/
4. План відновлення України. URL: https://ua.urc-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini
5. Важливість приватних інвестицій для повоєнної відбудови України. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/07-11-22/

6. Rebuilding Ukraine: Principles and policies URL: https://cepr.org/voxeu/columns/rebuilding-ukraine-principles-and-policies
7. Найперспективніші галузі для інвестицій в Україні та гарантії для інвесторів URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/
8. Чи слід очікувати інвестиції в Україну під час війни URL: https://inventure.com.ua/uk/news/world/chi-slid-ochikuvati-investiciyi-v-ukrayinu-pid-chas-vijni
9. Анна Скрипаль. Інвестування в Україну під час війни. URL: https://trans.info/ua/investuvannya-v-ukrayinu-pid-chas-viyny-327240
10. Єгор Григоренко, Моніка Шніцер. Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес. URL: https://forbes.ua/money/yak-pisslya-viyni-ukraina-mae-vidnovlyuvati-ekonomiku-ta-biznes-velike-doslidzhennya-deloitte-15122022-10501

Батюк І.В.
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 4 курс
Київський національний економічний університет ім. В.Гетьмана», Київ
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного менеджменту
Рябець Н.М.

КОНСОЛІДАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ: МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА

Становлення та розвиток глобальної економічної системи є результатом трансформаційних процесів, які характеризуються не лише кількісно-якісними параметрами, проте і новою парадигмою конкурентної боротьби на міжнародних ринках. В умовах постійно зростаючої конкуренції важливою компонентною завоювання лідерства на глобальних і регіональних ринках стає реструктуризація підприємницьких структур методами інтеграції капіталу, зокрема шляхом корпоративної консолідації. Стратегія зовнішнього зростання, саме через механізм корпоративної консолідації, в сучасних умовах розвитку – це один із основних векторів розвитку компаній. Консолідаційні угоди можна охарактеризувати як складний не лише соціально-економічний, але й політичний процес, який поширюється на інтереси всіх рівнів національної економіки.

За своєю економічною сутністю операції щодо корпоративної консолідації можуть бути окреслені як інтеграційні процеси, які спрямовані на досягнення конкурентних стратегічних переваг в рамках менеджменту змін; їм властива висока динаміка та практично вони реалізуються через механізми реорганізації, реструктуризації та встановлення корпоративного контролю. Наявний світовий досвід свідчить, що конкурентоспроможність національної економіки і країни в цілому визначається в сучасному світі наявністю та рівнем ефективності функціонування великого корпоративного капіталу.

Сфера дослідження даного процесу знайшла своє відображення в роботах таких вітчизняних науковців, як Д. Лук'яненка, Є. Панченка, Є. Савельєва, Т. Фролової, В. Рокоча, О. Рогача та багатьох інших дослідників, які пов'язують свою дослідницьку діяльність із дослідженням глобального економічного простору та процесів становлення транснаціональних корпоративних структур. Якщо ж звернути увагу на основні праці з цього питання зарубіжних науковців, то можна зазначити наступних Т. Галпін, П. Гохан, Г. Дінз, Ф. Зайзель, Ф. Крюгер та інші.

Консолідаційні процеси, однією із найпоширеніших форм реалізації яких є злиття і поглинання (Mergers & Acquisitions – M&A), вважаються передумовою виникнення нових організаційних форм міжнародних бізнесових структур компаній, присутність яких на світовому ринку може несподіваним чином та докорінно трансформувати його кон'юнктуру. Впроваджуючи у своїй практиці дані стратегії, підприємства забезпечують як захист своїх інтересів, так і одночасно реалізацію конкурентних переваг. Завдяки таким угодам компанії можуть виконувати багато різних стратегічних завдань, що в принципі і становить мотиваційний базис їхньої практичної реалізації, зокрема: розширення географії діяльності, отримання ефекту масштабу, посилення ринкових позицій чи фінансової потужності, перехід у нові, перспективніші галузі, доступ до передових технологій та ін. В той же самий час результати цих процесів є неоднозначними та суперечливими: слід брати до уваги той факт, що завдяки злиттям та поглинанням змінюються формати та закономірності конкурентної боротьби, інтенсифікується міграційні процеси капіталів, технологій та людських ресурсів і, зрештою, зростає стратифікація (асиметричність) соціально-економічного розвитку країн. Тобто подібного роду угоди є своєрідними точками біфуркації, подолання яких суттєво змінює структурну будову соціально-економічної системи (такою системою може бути як галузь, так і регіон, так і глобальна економіка). В контексті інтересів безпосередніх учасників даної операції, консолідаційна стратегія вимагає узгодження бізнес-цілей, організаційних структур, компонент бізнес-культури та усіх ключових бізнес-процесів, для того щоб досягти необхідної "синхронізації коливань", позбутися зайвих операцій та витрат і вийти на якісно новий рівень результативності.

Консолідаційні процеси корпоративних структур у міжнародному бізнесі мають визначну роль у набутті та утриманні конкурентоспроможності підприємств. Варто зазначити, що незважаючи на поширення даного феномену у бізнесовій практиці корпоративних структур, досі ще не сформовано єдиного підходу щодо визначення поняття консолідаційних процесів. Зокрема вітчизняні економісти Рудь О.О. та Птащенко О.В. у своїх працях розглядають консолідаційні процеси як одну з форм злиттів підприємств [1; 2]. Закордонні ж вчені мають дві ключові думки: ототожнювати консолідацію та M&A і відповідно їх розділяти. Зокрема Стенлі Ф. Рід вважає консолідацію законною формою злиття [3], а П. Гохан вказує на розмитість визначень і тому в широкому визначенні ототожнює їх [4].

Переважна більшість аргументів на користь корпоративної консолідації сконцентрована навколо очікуваного потенційного ефекту синергізму, економічний зміст якого вперше сформулював І. Ансофф [5]: результат спільних зусиль декількох бізнесових одиниць шо здатен перевищити результуючий показник їхньої самостійної діяльності у разі використання сильних сторін та можливостей та одночасної мінімізації слабких сторін і нейтралізації ризиків.

"Внутрішній" потенціал синергізму визначається сукупністю можливостей щодо реалізації синергічних ефектів, обумовлених ендогенним аспектом функціонування компаній-учасниць процесу відповідно до сфер їхньої діяльності; "зовнішній" потенціал синергізму визначається можливостями реалізації синергічних ефектів для галузі (країни в цілому) з урахуванням вектору та сили впливу екзогенних факторів в розрізі складових мікро- й макрооточення цих підприємств.

Загальними передумовами для отримання синергічного ефекту можуть бути: зростання ринкової частки та рівня конкурентоспроможності укрупненої компанії; економія ресурсів, обумовлена масштабами діяльності; збалансоване комбінування потенціалів; можливості

завантаження надлишкових потужностей; зниження обсягів трансакційних витрат; підвищення якості менеджменту; переваги від іміджу великої компанії [6, с. 13]. Форми ж прояву синергічного ефекту від злиття та поглинання компаній є досить різноаспектними: фінансово-економічні (зниження витрат на капітал, скорочення податкового навантаження, оптимізація доступу до фінансових ресурсів); логістичні (зниження закупівельних цін через збільшення загального обсягу закупівель); екологічні (зниження платежів за забруднення навколишнього середовища); соціальні (бізнес сприймається як соціально відповідальний, зростає вартість його ділової репутації); маркетингові (створення нових продуктів, розширення номенклатури, централізація маркетингу); інноваційні (функціональна синергія: цільова фірма виявляється більш сильною в окремих сферах функціонування); монопольні (зростання ринкової влада); політичні (збільшення політичного впливу в регіоні/країні, подолання законодавчих бар'єрів); управлінські (удосконалення корпоративної стратегії, звільнення неефективних менеджерів); організаційні (вивільнення персоналу з дублюючих підрозділів); ті, що впливають на місце організації на ринку (вихід на нові ринки, створення нової ринкової ніші, зростання частки ринку); ті, що впливають на витрати (комбінування ресурсів, операційна економія на масштабі); ті, що впливають на реалізацію (нові канали збуту тощо) [7, с. 128]. В якості основних джерел синергічного ефекту переважно розглядаються: 1) комбінування (використання наявних ресурсів, які не могли бути ні ефективно залученими до господарської діяльності, ні реалізованими на ринку); 2) компліментарність (усунення слабких ознак однієї компанії за рахунок використання сильних ознак іншої); 3) економія від одномоментного збільшеного обсягу діяльності (розподіл витрат на більший обсяг продукції); 4) усунення дублюючих підрозділів [8, с. 242]. Відповідно до синергетики консолідаційні процеси на підприємствах асоціюються із феноменом самоорганізації. Самоорганізація виступає як нова структура, організаційна форма, умовна складова взаємодії, що виникла внаслідок об'єднання двох корпорацій і якої не можливо було створити зусиллями виключно однієї з них. Звідси, синергічний ефект – це результат такої самоорганізації складових елементів будь-якої системи (економічного процесу), які, вступаючи у певну взаємодію, формують якісно новий стан такої системи. Синергічний ефект може мати місце на різних рівнях взаємодій: на рівні самоорганізації між елементами в рамках консолідованої корпорації; на рівні самоорганізації між об'єднаною корпоративною структурою та іншими підсистемами (іншими корпораціями, ринком, споживачами, державою).

Таким чином, консолідаційний синергізм є ефектом, який є результатом об'єднання потенціалів учасників угоди, які взаємо посилюють один одного, сформувавши оптимальний варіант просторово-часової комбінації ресурсів виробництва, для того щоб після проходження етапу трансформації та виходу на новий стратегічний орієнтир функціонування посилити свою ринкову позицію завдяки збільшенню вартості компанії, покращення іміджевої складової, зниження обсягу витрат, ефективного контролю над діяльністю, відповідно, підвищення конкурентоспроможності. Важливу роль для досягнення ефектів синергізму має забезпечення цілісності та кореляції елементів системи – узгодженості інтересів, взаємодоповнюваності ресурсів, спільного бачення подальших перспектив розвитку консолідованої структури. Завдяки реалізації консолідаційної угоди знижується рівень невизначеності та турбулентності в системі за рахунок надходження нових знань та інвестицій.

Література

1. Рудь О. О. Стратегічні рішення щодо злиття та поглинання: формування в умовах невизначеності : дис. … канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2020. 235 с.
2. Ptashchenko O. V. Features of «Mergers» and «Acquisitions» of Companies in International Business. *Business Inform*. 2021. Vol. 1, no. 516. P. 34–39. URL:
3. Reed S. F., Lajoux A., Nesvold H. P. the Art of M&A, 4th Ed. McGraw-Hill, 2007. 1100 p.
4. Gaughan P. A. Mergers, Acquisitions, and Corporate Restructurings. Wiley & Sons, Incorporated, John, 2017. 672 p.
5. Ансофф И. Синергизм и деловые способности компании. Стратегический синергизм / И. Ансофф, Э. Кемпбелл, К.С. Лачс. Санкт-Петербург: Питер, 2004. С. 36–58.
6. Максименко А.В. Тенденції та стратегічні мотиви злиття і поглинання міжнародних корпорацій. Економічний часопис – XXI. 2019. № 9–10 (1). С. 11–14.
7. Оксак А.О. Інституційні чинники підвищення ефекту синергії як результату злиття та поглинання на вітчизняних підприємствах. Інноваційна економіка. 2021. № 5. С. 126–130.
8. Дейнека Ю.П. Особливості прояву ефекту синергії від злиттів та поглинань компаній. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Проблеми економіки та управління". 2020. № 683. С. 238–243.

Ключка Д. В.
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» , 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного менеджменту
Рябець Н.М.

РИНОК КАРТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ УКРАЇНИ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА МАЙБУТНЄ БАЧЕННЯ

Від початку повномасштабних воєнних дій на території України в лютому 2022 р. вітчизняна банківська система зазнала глибоких потрясінь та, незважаючи на це, вже понад рік, продовжує функціонувати, хоча й в режимі стресу і невизначеності. При цьому банки продовжують свою статутну діяльність, намагаються виконувати всі свої зобов'язання та дотримуватися регламентів та нормативів, впроваджених регулятором. Проте очевидним є той факт, що в банківському секторі, зокрема і на ринку платіжних карток, відбуваються певні трансформації, деякі з яких мають деструктивний характер. Банківська система була вимушена оперативно адаптовуватись до умов та викликів функціонування в умовах війни, що дало змогу запобігти її краху: безготівкові операції здійснюються, а фінансові сервіси не лише працювали і працюють, а й розширюються. Саме завдяки своїй так би мовити «цифровій зрілості» вітчизняні банки були добре підготовленими в частині діджитал-рішень для клієнтів, що забезпечило надійну роботу мобільного банкінгу, сайту, чатів, карт, а громадяни – мають можливість без перебоїв забезпечувати свої потреби в розрахунках як в Україні, так і за кордоном, що також є компонентною стійкості в умовах війни.

Глибинних перетворень зазнали практично всі, без виключення, сектори вітчизняного банкінгу, в тому числі й вітчизняний ринок банківських карток, розглянемо ретроспективу його функціонування в умовах війни. Згідно наявних статистичних даних, в період з 1 січня по 1 вересня 2022 року українські банки втратили 1,8 мільйона активних карток, але , на думку аналітиків, дане скорочення не варто або ж навіть некоректно називати тенденцією, оскільки різке скорочення припало на лютий — травень минулого року і сягнуло 11,3%. Після того кількість активних карток демонструвала щомісячне зростання, за виключенням серпня місяця, завдяки чому сумарне зменшення кількості активних карток від початку року становило лише 1,9%. Головною причиною скорочення кількості активних карток стало саме повномасштабне вторгнення країни-терориста росії. Чимало громадян нашої країни були вимушені виїхати з України (перейшли на обслуговування картками країн перебування, адже саме туди надходять соціальні виплати чи заробітна плата, якщо людина за кордоном знайшла місце роботи) або опинилися в окупації, чимала кількість людей загинула. Досить часто люди, які поспіхом покидали домівки, залишалися, без перебільшення, без усього і відновлювали картки та документи вже на новому місці. Переважно ці події припали саме на перші місяці війни, що й віддзеркалює карткова статистика. Цікавими є результати опитування українців, яке відбувалось двома хвилями: перша – травень, друга – листопад 2022 року, що засвідчують значне зростання частки активних користувачів зарплатної картки – з 66% до 71%, та валютної карти – з 17% до 21% відповідно. Також, незважаючи на те що вітчизняні банківськи установи спостерігається незначна тенденція до збільшення частки користувачів кредитної картки – з 49% до 53% і це з рахування того факту, що українські банки значно посилили вимоги до клієнтів під час оформлення різних кредитів майже припинивши кредитувати воєнний час населення та бізнес. Цікаво зазначити, що серед зовнішніх переселенців, порівняно з усіма опитаними, більша частка тих, хто має картку "єПідтримка" та іншу дебетову картку.

Проаналізуємо статистику використання платіжних карток в умовах війни. Так, за підсумками ІІІ кварталу минулого року кількість операцій (безготівкових та зі зняття готівки) із використанням платіжних карток, що було емітовано українськими банками, в Україні та за її межами становила 2 152,4 млн.шт., а їхній обсяг у грошовому виразі сума – 1 886,8 млрд. грн. Зокрема, з них в межах України протягом ІІІ кварталу 2022 року з використанням платіжних карток здійснено майже 2 млрд безготівкових операцій на суму близько 1 180 млрд. грн. Це більше на 4% за кількістю та на 57% за сумою порівняно із аналогічним періодом 2021 року. За кордоном кількість та сума оплати товарів у торговельних pos-терміналах та отримання готівки в банкоматах із використанням платіжних карток, в силу очевидних причин, продемонстрували суттєво зростання порівняно з довоєнним часом. Зокрема, у ІІІ кварталі 2022 року нашими співвітчизниками за кордоном було проведено 94,8 млн. операцій на загальну суму 121,9 млрд. грн. (у ІІІ кварталі 2021 року – 23,2 млн. операцій на суму близько 20 млрд.грн.). Це зумовлено збільшенням кількості громадян за кордоном, які через війну були вимушені тимчасово виїхати з України (за даними експертів ООН, на кінець вересня близько 4,2 млн. українців офіційно отримали за кордоном тимчасовий прихисток).

У липні – грудні 2022 року українці продовжували віддавати перевагу безготівковим операціям із платіжними картками, які є безпечнішими, особливо під час війни. Протягом цього періоду частка безготівкових операцій із використанням платіжних карток за сумою становила понад 68% у загальній сумі операцій із платіжними картками (у 2021 року цей

показник сягнув 61%). Їх частка за кількістю зросла до 93% (в аналогічний період 2021 року – 90%). Аналіз розподілу безготівкових операцій відповідно до їхніх видів свідчить, що у у другому півріччі 2022 року, як і раніше, найбільше операцій із використанням карток припадало: 1) за кількістю – на розрахунки в торговельній мережі – 54,1% (понад один мільярд операцій). Їхня сума становила більше чверті від усіх безготівкових операцій (26,2%). Порівняно із 2021 роком кількість таких операцій збільшилася на понад 5%, а сума – майже на 40%; 2) за сумою – на перекази з картки на картку – 54,1% (або 694,7 млрд. грн..). Їхня кількість становила 14%. Водночас за сумою перекази з картки на картку зросли майже удвічі порівняно із 2021 роком., що свідчить про підтримку українцями один одного та їх допомогу силам оборони в умовах війни; 3) оплата товарів і послуг в Інтернеті протягом липня-грудня 2022 року становила більше чверті за кількістю (27%) та приблизно шосту частину за сумою (17,1%) від усіх безготівкових операцій із платіжними картками, що становить в абсолютному вимірі понад 440 млрд. грн.

Що ж до розміру середньої суми однієї операції із використанням платіжних карток, то у IV кварталі 2022 року вона становила: в торговельній мережі – 311 грн. (у IV кварталі 2021 року – 233 грн.), з переказу з картки на картку – 2 489 грн. (1582 грн.), оплати товарів та послуг у мережі Інтернет – 409 грн. (393 грн.).

В той же час варто зазначити, що війна та тимчасова окупація окремих територій призвела до скорочення платіжної інфраструктури у порівнянні із довоєнним часом: кількість активних pos-терміналів у торговельній та сервісній мережах у грудні 2022 порівняно з січнем того ж року зменшилася майже на 10% (до 346,2 тис. шт.), а кількість банкоматів – майже на 16% (до 15,4 тис. шт.). Це пов’язано з тим, що значна кількість таких платіжних пристроїв розташована в місцях, де ведуться активні бойові дії або на територіях, які тимчасово не контролюються українською владою. Також не всі торговельні підприємства відновили роботу на територіях, які були звільнені Збройними Силами України. Певного скорочення зазнали і пункти продажу та надання послуг, які приймають платіжні картки, до 305,2 тис. – на 2,8%, якщо порівнювати грудень із січнем. В той же час влітку минулого року відбулося поступове відновлення платіжної інфраструктури. Якщо порівнювати минулорічні вересень із травнем, то кількість активних pos-терміналів у торговельній та сервісній мережах зросла на 4,4%, а кількість пунктів продажу та надання послуг, які приймають платіжні картки, – на 11,7%. Кількість банкоматів також продемонструвала невелике зростання – на 0,9%.

За підсумками грудня минулого року, загальна кількість емітованих платіжних карток в Україні досягла 108,8 млн. шт. Це на 19% більше порівняно з довоєнним січнем 2022 року. Проте відбулося невелике зменшення кількості платіжних карток, з якими щомісяця здійснювалися видаткові операції, на 6% – із 48,2 млн шт. у січні до 45,2 млн. шт. у грудні відповідно. Продовжує демонструвати зростання загальна кількість безконтактних платіжних карток. Їхня кількість, за підсумками грудня минулого року, зросла на 22% порівняно з січнем. Загалом більше половини (55%) активних платіжних карток у грудні 2022 року – це безконтактні картки. Також популярними серед українців є і токенізовані платіжні картки. Серед усіх активних карток їх частка залишається стабільною та становить 16,7% (у січні 2022 року – 16,3%), незважаючи на незначне зменшення кількості таких карток порівняно із довоєнним січнем минулого року (на 4%). Тобто токенізованою є приблизно кожна шоста активна платіжна картка, що відповідає і довоєнному періоду. Таким чином, лише шоста частина операцій (15,5% за сумою та 13,5% за кількістю) у другому

півріччі минулого року здійснювалася в торговельній мережі шляхом фізичного зчитування даних із носія картки (в аналогічний період 2021 року частка таких операцій становила 22,7% та 24,2% відповідно). Решта операцій були безконтактними (з безконтактною карткою або за допомогою смартфонів та інших гаджетів). Їхня сума у IV кварталі 2022 року становила понад 284 млрд. грн. (у IV кварталі 2021 року сума становила майже 180 млрд. грн.).

Варто зазначити, що міжнародні оператори даного ринку, зокрема корпорація Mastercard не лише не призупинила свою діяльність та обслуговування клієнтів в Україні, а навпаки, запустила ряд програм спрямованих на відновлення та розвиток вітчизняного бізнесового потенціалу. Так, Mastercard розпочала в вересні 2022 р. збір заявок на участь у програмі Start Path Ukraine, яка націлена на українські фінтех-компанії та підприємців і надає фінансування та додаткову підтримку для п’яти обраних проєктів. Це спільний проект, що компанія реалізує у коллаборації із Національним банком України та Міністерством цифрової трансформації України. Зокрема, кожен із п’яти стартапів, які беруть участь у програмі, отримає грант у розмірі 10 000 дол. США та отримає інтелектуальні ресурси, менторство та доступ до провідних експертів на шестимісячний період [5].

Програма Start Path Ukraine є своєрідним продовженням глобальної ініціативи Mastercard Start Path, що дозволяє стартапам на зрілій стадії розвитку швидко розвиватися за допомогою технологій, досвіду та глобальної партнерської мережі розвинутої інфраструктури Mastercard. На сьогоднішній день понад 300 стартапів у всьому світі отримали підтримку в рамках Start Path, багато з яких зараз виходять на публічний ринок, стають “єдинорогами” (компанія, ринкова вартість якої сягнула понад 1 млрд. дол. США) та укладають тривалі комерційні контракти із Mastercard [5].

Також загальнонаціональна мережа супермаркетів «Сільпо», компанія «Лавка Традицій» і Mastercard запустили проєкт підтримки українських фудпідприємців, які постраждали від війни. Творці проєкту зазначають про те, що до нього може приєднатися крафтовий виробник із невеликою фермою чи сироварнею або брендом соусів, створеним із друзями в Instagram. Для цього достатнім було лише зробити три послідовні кроки [5]: 1) залишити заявку на сайті із дотриманням дедлайну; 2) додати вмотивовану відеорозповідь про те, у чому саме бізнес потребує підтримки; 3) чекати на рішення журі та результатів голосування. П'ять підприємців-гурманів зможуть отримати фінансову допомогу у розмірі 50 тисяч гривень на розвиток бізнесу та виробництва за умови використання продуктів нетваринного походження.

Протягом місяця Mastercard разом з «Лавка Традицій», запустили голосування читачів за найнадихаючіші підприємницькі історії. Учасниками голосування стали понад 50 малих та середніх підприємств. За переможців голосували українці, а потім, серед лідерів визначали переможців члени журі. Головний приз, який MasterCard присудив чисто-технологічному стартапу Rekava у вигляді 100 тис. грн., отримав найвищий сумарний бал від журі та читачів видання. Rekava дбає про навколишнє середовище і спеціалізується на посуді та свічках з кавової гущі. Характерною рисою всіх продуктів Rekava є те, що вони розкладаються протягом кількох місяців. Крім того, їх вироби можна використовувати як добриво, паливо або навіть корм для тварин, оскільки вона повністю виготовлена з інгредієнтів рослинного походження.

Отже, можна зробити висновок про те, що вважати 2022 рік джерелом виключно негативних чинників, які вплинули на активність користування картками, не варто. Адже хоч

би те, що українські банки на початку широкомасштабної війни ухвалили рішення про пролонгацію терміну користування картками, сприяло тому, що їхня кількість не зменшилася. саме торік значно зросла кількість тих, хто до цього картками не користувався. Йдеться зокрема, про мешканців сільської місцевості та пенсіонерів. Експерти мають припущення, що таких було декілька мільйонів осіб. Цілком логічним та актуальним є питання щодо то чи зростатиме кількість активних карток банків і надалі у 2023 року, як ми це можемо спостерігати починаючи із червня 2022 року? Наскільки стабільним буде ця тенденція, значною мірою залежатиме від подальшого перебігу війни. Однак ми, як і всі українці, віримо в ЗСУ та із оптимізмом дивимося в майбутнє.

Література

1. Звіт про фінансову стабільність. URL: https://bank.gov.ua/ (Дата звернення: 05.04.2023 р.)

2. Наскільки банківська система України є стійкою на шостому місяці війни URL:https://thepage.ua/ua/economy/stan-bankivskoyi-sistemi-ukrayini-u-serpni-2022-roku (Дата звернення: 05.04.2023 р.)

3. Основні показники діяльності банків URL: https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/ (Дата звернення: 04.04.2023 р.)

4. НБУ. Основні показники діяльності банків України URL: https://bank.gov.ua/ua/ (Дата звернення: 05.04.2023 р.)

5. Пориньте у світ безцінних моментів завдяки пропозиціям від Mastercard URL: https://www.mastercard.ua/uk-ua/personal/offers-and-promotions.html (Дата звернення: 06.04.2023 р.)

Разуваєва А.Е.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного менеджменту
Рябець Н.М.

УКРАЇНА ПІСЛЯВОЄННОГО ЧАСУ- КРАЇНА З РОЗВИНУТОЮ ЦИФРОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В ніч на 24 лютого 2022 року росія розпочала зухвалу й нічим невиправдану повномасштабну війну проти України. Значні втрати людського потенціалу, руйнування інфраструктури, припинення діяльності малого й середнього бізнесу та закриття великих підприємств в зоні бойових дій, скорочення обсягів ключових статей експорту, втрата податкових надходжень, ризик продовольчій та енергетичній безпеці та кількість смертей породжують глибинні виклики і ризики, а також комплексні проблеми для подальшого розвитку України, як у короткостроковому періоді, так і в майбутній перспективі. Російське вторгнення в Україну нажаль ще далеке від завершення, але вже очевидно, що Україна відстояла свою незалежність і виборола право набуття повноправного членства

демократичного світу. Ця траєкторія руху України була ще більше посилена та підтверджена влітку 2022 року, коли наша держава отримала офіційний статус кандидата на вступ до ЄС.

Втім, майбутнє процвітання України — це не лише питання закінчення війни та просування до членства у Європейському Союзі. Попереду комплексна ревіталізація всієї економіки та національної інфраструктури нашої держави. Для того, щоб ця реконструкція вдалася, не можливим є повернення до довоєнних умов. Натомість, Україна має унікальну можливість відновити себе та набути статусу однієї із найсучасніших націй в глобальному просторі. Таким чином, актуалізується питання не лише післявоєнного відновлення нашої країни, а й посилення її суб'єктності в глобальній економічній системі з урахуванням головних трендів сьогодення.

Світова економіка зазнала докорінних змін внаслідок різносторонніх зовнішніх впливів та багатокомпонентності внутрішньої структури. Європейський Союз системно оцифровує свою економіку, очікуючи на посилення глобального впливу передових технологій та зростання прибутків від електронної комерції, обміну даними та сервісів. Сучасні реалії глобального світу диктують саме такі умови модернізації економіки та формування чітких правил нової інноваційної ери, головною ознакою якої є формування та становлення цифрової економіки. Варто зазначити, що Україна ще до початку повномасштабного вторгнення стала на шлях власної цифровізації, свідченням чого є у 2018 р. Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на період на 2018-2020 рр. Напередодні російського вторгнення Україна вже значно просунулася в цифровому напрямку, за деякими параметрами випереджаючи навіть високотехнологічні країни світу, понад 10 мільйонів українців, або близько третини всього дорослого населення, встановили додаток «Дія», який пропонував широкий ряд публічних сервісів та документів у цифровому форматі. Ще влітку 2021 року Верховна Рада подала законопроєкт №4303-Д «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», а Верховна Рада ухвалила Закон №1667-XXI 15 липня 2021 року та внесла спеціальний правовий режим «Дія .City» для створення сприятливих умов для запуску інноваційного бізнесу, залучення інвестицій, розбудови цифрової інфраструктури та залучення талановитих фахівців. Попри те, що Дія.City стартував лише на початку лютого 2023 року, його резидентами уже стали понад 250 компаній, а заявки продовжують надходити і зараз. Відповідно до даних, що було оприлюднено Міністерством цифрової трансформації, запроваджені електронні сервіси заощадили державі та громадянам 495 млн. грн., а антикорупційний ефект склав 841 млн. грн. Вплив цифровізації став очевидним під час війни, коли українці часто звертались до віртуальних документів, щоб ідентифікувати себе та для перетину контрольно-пропускних пунктів. Протягом перших тижнів з 24 лютого саме цифровізація стала базисом для ефективної роботи держави, зокрема, функціонувала митниця, виплачувалися пенсії та заробітні плати, повноцінно працювала банківська система. Таким чином, і надалі постійної підтримки потребує цифровізація. Її актуальність та затребуваність ще більше зросла з початком війни: через масові переміщення людей, втрату ними житла, документів, постійні кібератаки, потребу в цифрових рішеннях для підвищення спроможності військ.

Технологічний сектор також утвердився як ключовий драйвер економіки довоєнної України. Станом на кінець 2021 року, IT-індустрія генерувала близько 6,8 млрд. дол. США щорічних експортних надходжень, що становило блтзько10% від загального експортного доходу України. Навіть у воєнний час IT продемонстрували свою стійкість у стресових ситуаціях. Галузь продовжує виконувати контракти, експортувати послуги, давати валютну

виручку та підтримувати економіку. Наприклад, за даними НБУ, у першому кварталі 2022 року ІТ-індустрія згенерувала рекордний за всі роки свого існування квартальний експорт у 2 млрд. дол. США, при цьому їй вдалося зберегти до 95% контрактів. Вітчизняна ІТ-індустрія, безумовно, має потенціал для того, щоб відповідати майбутнім викликам та запитам. Напередодні вторгнення в країні було понад 250 000 ІТ-інженерів, які працювали на компанії, які розробляли передові рішення для багатьох світових брендів. ІТ-сфера сьогодні функціонує значно краще, ніж інші галузі, демонструючи стабільність та прибутковість, багато в чому завдяки своїй мобільності, гнучкості та можливості працювати дистанційно без прив'язки до фізичного простору. На думку експертів, потенціал України у продукуванні високотехнологічного продукту та сервісів є величезним. Це не лише створення додаткових робочих місць, а й виробництво із високою часткою доданої вартості, що може суттєво збільшити обсяги надходжень до державного бюджету. Для забезпечення реалізації цього потенціалу в повному обсязі й позиціонувати країну на світовій арені, для забезпечення майбутнього успіху, Україна в особі державних органів, зокрема, Міністерство цифрової трансформації, має співпрацювати із провідними світовими експертами для розробки ефективної стратегії цифрової трансформації. Цифрові інновації та рішення при цьому мають рівномірно впроваджуватися по всій країні, щоб прогрес був послідовним і жоден регіон не залишився поза межами процесу цифрового перетворення. Це особливо важливо для регіонів, звільнених від російської окупації. Ймовірна цифрова масштабна трансформація України вимагатиме залучення експертів у багатьох галузях, включаючи право, освіту, енергетику, медицину та безпеку, а також ІТ. Чи не найбільшим міжнародним донором процесу діджиталізації України є Європейський Союз, так 16 березня 2023 року відбувся офіційний старт третього за останні сім років масштабного фінансового проекту ЄС під назвою "Підтримка ЄС цифрової трансформації України" (DT4UA). Водночас ще до кінця першого кварталу 2024 року триватиме реалізація попереднього промету EU4DigitalUA, який було розпочато у 2020 році, коли ще продовжувався EGOV4UKRAINE, який допоміг Україні закласти фундамент та матеріальний базис цифрової трансформації, зокрема, було створено систему обміну даними "Трембіта", приблизно в цей самий час з'явилися концепція "Держава в смартфоні" та платформа "Дія". Загальна сума коштів цих трьох проєктів становить близько 50 млн. євро – а ще, окремо, після початку війни було реалізовано проєкт із посилення кібербезпеки України, вартість якого становила 10 млн. євро.

В той же час в якості перепони цифрового відновлення України, варто зазначити корупцію. В Україні ще й досі існує велика проблема корупції. Через це, вибір проєктів на відбудову може перетворитись на велику корупційну систему, яка буде фінансувати непотрібні проєкти. Задля нівелювання виникнення такого ризику доцільним є створення цифрової платформи, яка збиратиме та аналізуватиме проєкти, щодо їхньої пріоритетності та процесу реалізацію. Також може виникнути проблема неможливості координації з боку донорів під час спонсорства відновлення окремих регіонів. Отже, тут також можна застосувати інноваційне цифрове рішення: реєстр об'єктів, які потребують відновлення. Використання цифрових інструментів, має допомогти побудувати якісно нову та прогресивну Україну, зробити це швидко та ефективно, та водночас зменшити ризик неефективного використання ресурсів та можливих маніпуляцій з боку зовнішніх ворогів нашої держави.

Для ефективного та швидкого відновлення перш за все важливо розпочати його якомога швидше — мобілізувати ресурси та розпочати процес соціально-економічної ревіталізації нашої країни. Тому впровадження цифрових інструментів у жодному разі не повинно перешкоджати процесу відновлення в Україні, а має доповнювати, супроводжувати та сприяти впровадженню найкращих практик управління фінансовими та матеріальними ресурсами на національному, регіональному та місцевому рівнях. Як і у всьому іншому, для належного розвитку цифрової трансформації важливі сталість та послідовність міжнародної допомоги, відсутність перерв чи тривалих пауз. Водночас післявоєнна трансформація країни змусить українську владу та вітчизняну технологічну індустрію мислити набагато масштабніше, ніж будь-коли раніше, а завдяки безпрецедентній підтримці міжнародних партнерів України, поточні амбітні бачення нової української економіки цілком здійсненні. Цілком ймовірно,що це буде зелена економіка, що базується на передовій цифрової революції.

Література

1. Бензарь А. С., Пєстова О. А. “Проблеми та перспективи цифрової економіки в Україні”. 2022.Електронний ресурс. Режим доступу : http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/82/79
2. Городніченко Ю. А., Сологуб І. М. “Відбудова України: принципи та політика. Паризький звіт 1”. 2022. С. 424-435. Електронний ресурс. Режим доступу: https://cepr.org/system/files/2022-12/ reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf
3. Остапенко В.І. “Дослідження впливу цифровізації на реальний сектор економіки України”. 2022. С. 29-33. Електронний ресурс Режим доступу: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ 5142bced-95ae-4f03-8eae-b771ad74408e
4. Шаповал Н., Федосеєнко М., Грибановський О., Терещенко О. “Повоєнне відновлення України” /Нові ринки та цифрові рішення. 2022. С. 24- 28.

Конішевський Д. А.,
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародного менеджменту
Бурмака М.О.

Перспективи розвитку автомобільної галузі в Україні в умовах повоєнного відновлення

Автомобільна галузь відіграє в економіках багатьох країн роль базової галузі, яка створює точки економічного зростання. Це пояснюється тим, що автомобільна промисловість має одне з найбільших значень мультиплікаційного ефекту для економіки. Так, створення одного робочого місця в автомобільній промисловості забезпечує створення від 3 до 7 робочих місць у суміжних галузях економіки, до яких передусім відносяться підприємства з виробництва автомобільних комплектуючих, хімічної промисловості, виробництва автомобільної гуми, а також робочих місць у компаніях, що займаються реалізацією автомобілів, фінансових організаціях, що організовують фінансування продажів автомобілі у кредит, автострахування тощо [4].

На жаль, українська автомобільна галузь перебуває у хронічному занепаді вже досить тривалий час. Максимального обсягу виробництва, 423 тисячі автомобілів, було досягнуто українськими автомобільними підприємствами у 2008 році, і з того часу галузь поступово занепадала. Стійке зниження обсягу виробництва почалось з 2012 року, у 2014 році відбулось стрімке зниження обсягу виробництва через розрив коопераційних зв'язків та втрати ринків збуту в Росії та країнах СНД. У 2014 році обсяг виробництва автомобілів в Україні склав лише 8,2 тисячі одиниць. У 2015-2021 роках обсяг виробництва стабілізувався на цих незначних обсягах. А у 2022 році через повномасштабну війну обсяг виробництва автомобілів скоротився до 1,4 тисячі автомобілів на рік [1].

За період 2012-2021 роки Україна практично втратила деякі галузі автомобільного виробництва, наприклад, виробництво легкових автомобілів повного циклу було замінено складанням автомобілів з вузлів та комплектуючих іноземного виробництва. Великих збитків завдає автомобільній промисловості України ввезення вживаних автомобілів з Європи та США, які значно дешевші за нові автомобілі та становлять дуже серйозну конкуренцію вітчизняному автопрому.

Після війни обов'язково постане питання про відновлення української економіки, і головна роль в цьому процесі буде відводитись відновленню машинобудуванню. Логічно, що відновлювати українську промисловість потрібно на нових організаційних засадах, новому обладнанні і технологіях.

Реалізувати ці амбітні завдання можливо за рахунок залучення провідних зарубіжних автовиробників до роботи в Україні, заохочення їх до будівництва автомобільних заводів в Україні, а в деяких випадках за рахунок створення спільних підприємств з українськими автовиробниками, які ще залишились в Україні, наприклад, з підприємством ПрАТ «АвтоКрАЗ» [3].

Для обґрунтування цієї стратегії ми можемо навести наступні аргументи:

1) За час, коли автомобільна промисловість Україна занепадала, у автомобільній галузі відбувався розвиток, впровадження електронних компонентів та технологій, тому для відновлення виробництва автомобілів, які відповідають світовому рівню, потрібно залучати іноземні автомобільні компанії, які мають ці технології.

2) Під час кризи у автомобільній промисловості України, були втрачені деякі виробництва комплектуючих, матеріалів, вузлів та агрегатів для автомобільної промисловості. Внаслідок чого створення вітчизняної автомобільної галузі прийдеться починати майже «з нуля». Лише великі іноземні автомобільні корпорації здатні забезпечити постачання автомобільних компонентів та комплектуючих для виробництва сучасних автомобілів. Поступове збільшення рівня локалізації виробництва означатиме створення нових постачальників матеріалів та комплектуючих для автомобільної промисловості.

3) Великі зарубіжні автомобільні корпорації мають змогу регулярно оновлювати модельний ряд автомобілів, що випускаються на їх підприємствах. Якщо б Україна створювала власні автомобільні підприємства, то постійне оновлення модельного ряду було б надто дорогим і тривалим процесом та призвело б до того, що через 5-10 років модельний ряд застарів та став би неконкурентоспроможним порівняно з сучасними автомобілями, як це відбувалось з автомобілями компанії «АвтоЗАЗ».

4) Україна практично не має зовнішніх ринків збуту автомобільної продукції, а іноземні компанії можуть забезпечити збут автомобілів, вироблених в Україні або хоча б

окремих комплектуючих, в інших країнах, що забезпечить стабільний ринок збуту для нових підприємств.

5) Іноземні автомобільні корпорації принесуть на українські підприємства нову техніку та технології автомобільної промисловості, що суттєво збільшить продуктивність праці та ефективність української автомобільної промисловості.

6) Внутрішній ринок автомобілів України відносно невеликий та не зможе забезпечити рентабельність автомобільних підприємств повного циклу, отже, необхідно починати з будівництва складальних заводів та виробництва окремих автомобільних компонентів, що можуть забезпечити іноземні автомобільні компанії [2].

Україна ще має компетенції в окремих галузях автомобільного виробництва, наприклад, у виробництва вантажних автомобілів. Наприклад, в Україні залишається автомобільний завод «АвтоКрАЗ», який здатен виробляти вантажні автомобілі, в тому числі військові. Але проблемою даного заводу є те, що він не виробляє деякі важливі комплектуючі, наприклад, двигуни. Тому для нормальної роботи підприємства необхідно співробітництво із зарубіжними партнерами, які зможуть постачати необхідні комплектуючі. Найбільш доцільно таке співробітництво оформити у формі спільного підприємства, що дозволить зберігати певний рівень самостійності «АвтоКрАЗ» та забезпечувати виробництво сучасної та конкурентної продукції. Одним з драйверів відновлення української автомобільної промисловості якраз зможе стати виробництво автомобільної техніки на заводі «АвтоКрАЗ» для ЗСУ, а також комунальної та будівельної техніки.

Література:

1. Асоціація автовиробників України URL: http://ukrautoprom.com.ua/uk/

2. Іващенко О.А. Перспективи участі України в глобальних ланцюгах створення вартості як засіб підвищення конкурентоспроможності в умовах транснаціоналізації виробничих відносин / О.А. Іващенко, Н.В. Резнікова / Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 16. С. 22-26.

3. Підгурська І. А. Стратегічні орієнтири формування стратегічних альянсів українських підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2011. Вип. 2. С. 197–202.

4. Підчоса, О., Зара, А. (2019). Стратегічні альянси автомобілебудівних концернів: фінансові результати взаємодії. Фінансові дослідження, 1(6), 2019. pp. 1-10. URL: https://fr.stu.cn.ua/tmppdf/176.pdf.

Михайліченко В.М.
«Міжнародні економічні відносини», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент, завідувач кафедри
міжнародного менеджменту Бурмака М.О.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІСЛЯВОЄННОМУ РОЗВИТКУ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день в розвинених країнах світу оборонно-промисловий комплекс (ОПК) розглядається як одна з найважливіших складових стратегії оборони та національної безпеки держави. В умовах швидкого науково-технічного прогресу та мінливого

геополітичного середовища забезпечення конкурентоспроможності підприємств оборонного сектору має вирішальну роль для захисту національних інтересів держави на міжнародній арені.

Для кращого розуміння даного питання слід розглянути поняття оборонно-промислового комплексу. Проаналізувавши низку теоретичних джерел можна узагальнити їх у наступному визначенні: ОПК – це стійка налагоджена система взаємозв'язків між оборонними підприємствами, державними та науково-дослідними установами, які спільно функціонують для ефективного проєктування, розробки, виробництва та продажу озброєння, військової та спеціальної техніки [1, 2, 3, 4].

Реалії сьогодення дають змогу стверджувати, що ОПК робить значний внесок у національну безпеку держави, зокрема, це проявляється у таких аспектах:

• Розробка та виробництво передових військових технологій. Перш за все, ОПК розробляє та виробляє передові військові технології для озброєння, такого як літаки, підводні човни, танки, ракети тощо, які є важливими для підтримки оперативної готовності та ефективності військ у разі воєнних дій.

• Технічне обслуговування та ремонт військової техніки. ОПК також відповідає за технічне обслуговування, ремонт та модернізацію військової техніки. Це забезпечує працездатність військової техніки протягом усього терміну служби.

• Створення робочих місць. ОПК є потужним роботодавцем і створює тисячі робочих місць у виробництві, інженерії, дослідженнях і розробках. Це допомагає підтримувати економіку та забезпечувати стабільність робочої сили.

• Підвищення обороноздатності держави. Виробляючи передову військову техніку та технології, ОПК сприяє зміцненню здатності держави захищатися від зовнішніх загроз.

• Розвиток національної оборонної промисловості. ОПК сприяє дослідженням, розробкам та інноваціям, що у свою чергу допомагає створити більш самодостатню національну оборонну промисловість, яка є важливою для довгострокової національної безпеки.

Виходячи з усього вищезазначеного, важливим питанням є підтримка конкурентних позицій військово-промислового комплексу держави на світовому ринку озброєнь та військової техніки. У контексті повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації на територію України інноваційний розвиток ОПК має вирішальне значення для нашої держави, особливо у повоєнний період.

За даними Стокгольмського інституту дослідження проблем миру у 2022 р. Україна стала одним із найбільших імпортерів озброєнь та військової техніки (ОВТ), зайнявши третє місце у світовому рейтингу після Катару та Індії. Її імпорт склав 2644 млн дол. США, серед яких значну частку займали ракети (40%), бронетехніка (29%), артилерійські системи (11%) та системи ППО (8,4%). Щодо експорту ОВТ, впродовж 2018-2022 рр. Україна посідала 17 місце у світовому рейтингу, поставивши зброї на суму 732 млн дол. США переважно до Китаю (48%), Саудівської Аравії (13%) і Таїланду (7,5%) [5]. Якщо спочатку Україна експортувала радянське озброєння із запасів, які вона успадкувала після розпаду СРСР, то в останні роки на продаж йшли також зразки ОВТ саме українського виробництва. Мова йде про сучасний український танк БМ «Оплот», бронеавтомобілі «Козак-2» та «Козак-5», а також бойову броньовану машину «Дозор-Б». Таким чином, Україна має всі можливості продовжити дану тенденцію виробництва власної високотехнологічної та сучасної зброї у повоєнний період з акцентом саме на інноваційну складову. Адже здатність інвестувати у

дослідження і розробки та активно імплементувати їх у новітні зразки ОВТ, які відповідають мінливим потребам військових замовників, може зміцнити позиції вітчизняного ОПК на міжнародній арені.

Ядром оборонно-промислового комплексу України є Державний концерн «Укроборонпром», створений у 2010 р., у який входить низка багатопрофільних оборонних підприємств та компаній. Ця подія стала першим вітчизняним досвідом побудови галузі промисловості на чолі не з центральним органом виконавчої влади, а з господарюючим суб'єктом. Одним із першочергових завдань концерну у період повоєнного відновлення України має бути розвиток та нарощення кооперації з іноземними партнерами для переймання ефективного досвіду та для розробки ОВТ відповідно до стандартів НАТО. Для оборонно-промислового комплексу України цей шлях є можливістю інтегруватися у сферу міжнародної воєнно-технічної політики, пристосуватися до нових сучасних вимог та умов виготовлення зброї, розвинути пріоритетні напрями модернізації даної галузі промисловості, підвищити свою військову міць задля підтримання національної безпеки, а також розширити власні виробничі потужності. Серед найперспективніших напрямів кооперації може бути створення:

– сучасних засобів розвідки, зв'язку, захисту інформації та автоматизованого управління;

– роботизованих, автономних і дистанційно керованих зразків ОВТ різного призначення та базування;

– високотехнологічних, високоточних засобів ураження у складі розвідувально-ударних систем, у тому числі великої дальності;

– високоефективних, багатофункціональних зразків бойової і спеціальної техніки наземного, морського та повітряного базування;

– сучасних систем і засобів радіоелектронної боротьби, протидії технічним розвідкам та високоточній зброї противника;

– новітніх інформаційних засобів для боротьби в інформаційному просторі [6].

Для реалізації даних цілей необхідним є значне фінансування у наукову складову оборонної промисловості, що забезпечить активізацію прикладних досліджень у різних науково-технічних напрямах. Крім розробки повністю нових зразків озброєнь, ці наукові надбання варто також застосувати у контексті модернізації вже існуючої техніки для продовження її життєвого циклу та подальшої більш ефективної експлуатації. Це допоможе усунути проблему застарілості озброєнь та імплементувати технології п'ятого або навіть шостого поколінь. Зокрема, науковці розглядають використання нанотехнологій та наноматеріалів для оснащення військової техніки, що може підвищити рівень її надійності; для зниження рівня помітності ОВТ у радіолокаційному спостереженні; для енергетичних систем, що дозволять лагодити пошкоджені поверхні броньованої або авіаційної техніки; для бойового екіпірування військовослужбовців, що збільшить їхню захищеність від зовнішніх впливів; для створення засобів хімічного, біологічного та радіаційного захисту.

Одним з перспективних «нішевих» ринків, де Україна має всі шанси зайняти передові позиції, є ринок безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та ударних дронів. Із початком російської агресії у 2014 р. даний сегмент почав активно розвиватися, а з кожним роком з'являлося все більше нових виробників та зразків. Наприклад, в арсеналі Збройних Сил України (ЗСУ) представлено БПЛА «Фурія», «Лелека-100» Raybird-3, «Сокіл-300», «Горлиця», «Обрій», SHARK та ін. До того ж, за ініціативою Міністерства цифрової

трансформації України, Генерального штабу ЗСУ та платформи UNITED24 було запущено проєкт «Армія дронів» для забезпечення Сил оборони на полі бою. Однією з цілей проєкту є масштабування українського ринку БПЛА і підтримка вітчизняних виробників дронів шляхом спрощення бюрократичних процедур [7].

Під час повномасштабного російського вторгнення Україна зіткнулася з небезпечною проблемою, а саме близько 30% замінованої території. Це спричинило загибель багатьох цивільних осіб та піротехніків. Тому актуальним є також переймання зарубіжного досвіду у розробці сучасної інноваційної техніки для розмінування. Варто зробити акцент на автономних спеціальних зразках, таких як роботи-собаки, що зможуть самостійно знаходити та ліквідовувати вибухонебезпечні предмети. Дана розробка може зробити очищення наших територій більш швидким та ефективним, а також убезпечити життя саперів.

Таким чином, повномасштабна війна з Російською Федерацією дала значний поштовх до інноваційного розвитку оборонно-промислового комплексу України, який має стати одним із стратегічних напрямів повоєнного відновлення нашої держави.

Література

1. Потьомкіна М. Теоретико-правові засади господарських правовідносин у сфері оборонної промисловості України [Електронний ресурс] / Марія Потьомкіна // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/2/12.pdf.

2. Аванесова Н. Стратегічна платформа економічного розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу України [Електронний ресурс] / Н. Аванесова, Т. Колодяжна, Г. Семенова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_1_2018ua/3.pdf.

3. Nzeribe S. The Military Industrial Complex: a Catalyst for Conflicts and Wars [Електронний ресурс] / S. Nzeribe, M. Imam // Journal of Social Development. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://platform.almanhal.com/Reader/Article/117674.

4. Qureshi F. The Military Industrial Complex and its typology in the context of its political framework [Електронний ресурс] / Faisal Ahmad Qureshi // International Journal of Political Science and Development. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.academicresearchjournals.org/IJPSD/PDF/2018/July/QURESHI.pdf.

5. SIPRI Arms Transfers Database [Електронний ресурс] // Stockholm International Peace Research Institute – Режим доступу до ресурсу: https://www.sipri.org/databases/armstransfers.

6. Річний звіт за 2020 рік [Електронний ресурс] // ДК «Укроборонпром». – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://ukroboronprom.com.ua/documents/normativno-pravovi-akti/ricnii-zit-za-2020-rik.

7. Проєкт «Армія дронів» законтрактував для Сил оборони вже 1600 безпілотників — Федоров [Електронний ресурс] // hromadske – Режим доступу до ресурсу: https://hromadske.ua/posts/proyekt-armiya-droniv-zakontraktuvav-dlya-sil-oboroni-vzhe-1600-bezpilotnikiv-fedorov.

Бурлакова Я.Р
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 4 курс
Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
міжнародного менеджменту Євдоченко О.О.

ІННОВАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Людина завжди була соціальною істотою, що взаємодіяла з іншими, обмінюючись інформацію. У минулому люди об'єднувалися у групи, щоб вижити, і комунікація забезпечувала їм успіх у пошуку їжі та ресурсів. У сучасному суспільстві ми продовжуємо встановлювати зв'язки один з одним, обмінюючись інформацією з різних джерел, таких як усне спілкування, читання книг, перегляд соцмереж тощо. Комунікація є також невід'ємною частиною відновлення країни після війни. Вона допомагає залучати ресурси та підтримувати як внутрішню, так і зовнішню співпрацю.

У сучасному світі глобалізації, міжнародної співпраці, розвитку інтернет-технологій для успішної діяльності будь-якої організації все більш важливою стає міжнародна комунікація. Вивчення та впровадження міжнародних комунікаційних стратегій є основою для успішного донесення меседжу компанії.

Міжнародна комунікаційна стратегія – це система планів і дій, спрямованих на забезпечення ефективної комунікації між різними країнами, компаніями та культурами з метою досягнення стратегічних цілей організації; це ключовий інструмент для залучення іноземних партнерів. Теоретичний базис міжнародної комунікаційної стратегії включає різноманітні дисципліни та концепції зі спілкування, міжнародних відносин, менеджменту та маркетингу. Дослідження сутності та особливостей міжнародної комунікаційної стратегії організацій є важливим завданням, оскільки воно дозволяє розкрити ключові аспекти розвитку комунікаційної стратегії на міжнародному рівні, а також з'ясувати, як враховувати міжкультурні відмінності та ефективно взаємодіяти з представниками різних країн.

У сучасному світі широко використовують цифрові технології та онлайн-інструменти для міжнародної комунікації. Наприклад, соціальні мережі, блоги, відео та аудіо контент, месенджери, електронну пошту тощо. Використання цифрових інструментів дозволяє ефективно спілкуватися із міжнародними аудиторіями.

Маркетологи продумують як інформувати, переконувати та достукуватися до цільової аудиторії, використовуючи для цього різні способи, як-от реклама, персональні продажі, соціальні мережі тощо. Це називається маркетинговим *комунікаційним міксом*. Комунікаційний мікс є ключовим аспектом будь-якої комунікаційної стратегії. Елементами комунікаційного міксу є реклама, персональні продажі, стимулювання збуту, зв'язки з громадськістю та прямий маркетинг. Комунікаційний мікс відіграє вирішальну роль у міжнародному маркетингу. Він дозволяє компаніям ефективно доносити свої повідомлення та ціннісні пропозиції до цільової аудиторії на різних ринках. Однак комунікаційний мікс повинен бути адаптований до культурних і мовних відмінностей цільового ринку. [1]

Коли справа доходить до розробки міжнародної комунікаційної стратегії, одне з найважливіших рішень, яке потрібно прийняти, - локалізувати чи стандартизувати свої меседжі. Локалізація передбачає адаптацію меседжів та креативних елементів компанії до унікальних особливостей кожного ринку. Це може включати адаптацію візуального ряду, мови та соціальних норм, щоб переконатися, що повідомлення резонує з місцевим населенням. З іншого боку, стандартизація передбачає використання послідовного повідомлення та творчого підходу на всіх ринках. Це може бути корисним для компаній, які мають сильну ідентичність бренду і хочуть підтримувати послідовність у всіх регіонах. Крім того, існує "ефект досвіду", який досягається шляхом тиражування успішних програм і процесів маркетингових комунікацій у різних країнах [2].

Кожен підхід має свої плюси і мінуси, і рішення, зрештою, залежить від багатьох факторів, таких як галузь, цільовий ринок і бюджет компанії. Деякі компанії можуть обрати гібридний підхід, який поєднує елементи локалізації та стандартизації. В академічних та практичних дослідженнях в галузі міжнародної комунікації та міжнародного маркетингу широко використовується такий розподіл підходів [2]:

- *глобальний підхід* - передбачає використання однієї загальної комунікаційної стратегії для всіх країн, де діє організація. Цей підхід дозволяє забезпечити єдиний ідентифікаційний стиль організації, що є корисним у випадку, коли компанія має міжнародний бренд. Проте глобальний підхід може не враховувати культурні та мовні різноманітності країн, що може призвести до проблем з розумінням та прийняттям повідомлень.
- *локальний підхід* - полягає в тому, що для кожної країни розробляється окрема комунікаційна стратегія, враховуючи культурні та мовні особливості місцевих споживачів. Цей підхід забезпечує краще розуміння та прийняття повідомлень, але може бути складним у виконанні та коштовним у зв'язку з необхідністю використання різних комунікаційних каналів.
- *транснаціональний підхід* - поєднує глобальний та локальний підходи, дозволяючи забезпечити єдиний ідентифікаційний стиль організації.

Побудова якісних комунікацій стала надважливою для бізнесів, держави, медіа з початку війни в Україні. На початку вторгнення не було інструкцій, як правильно комунікувати під час війни, тому бізнес, офіційні особи, медіа та лідери думок зверталися до аудиторій з деякою обережністю. Проте наприкінці весни вже можна було спостерігати загальну адаптацію стратегій і креативів до воєнного часу, а також чіткі та зрозумілі позиції.

Прикладом блискучої комунікаційної стратегії, за допомогою якої мільйони людей за кордоном почули про війну в Україні, зрозуміли на скільки ми сміливі та змогли допомогти як інформаційно так і ресурсно – це Be Brave Like Ukraine. Кампанію було розроблено спільними зусиллями креативної агенції Banda, Офісом Президента України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством культури та інформаційної політики і Міністерством цифрової трансформації. Цілі, які переслідували креативники: підтримати дух громадян України та не дати забути за кордоном, в яких реаліях зараз живуть українці. [4]

Більш ніж у 140 містах по всьому світу були розміщені постери, білборди, показані ролики з коротким гаслом та світлинами сміливих українців. Згодом ідею підхопили сміливі бізнеси, які почали працювати незабаром після повномасштабного вторгенння. За допомогою діджитал-інструментів в мережі також швидко ширилися посили з позначко

#BRAVEUKRAINE. Тепер «сміливість» – це бренд України завдяки правильній комунікаційній кампанії та неймовірним силам наших людей. [5]

Українські бізнеси також продемонстрували, наскільки важлива правильна комунікаційна стратегія, а особливо в період війни. Компанії не бояться бути смішними в соціальних мережах, комунікація стала більш відкритою, без канцеляризмів, але при тому все одно добре продуманою. Тепер бізнесам важливо мати чітку визначену позицію і розбудовувати свою комунікацію навколо неї. Компанії більше використовують у своїх комунікаційних стратегіях:

- позиціонування себе як компаній з українським корінням.
- активний показ соціальної відповідальності, підтримки ЗСУ, волонтерських проектів, відсутності зв'язків з країною-агресором.
- широкомасштабне донесення до світової аудиторії інформації про злочини російського агресора.

Чудовим кейсом, які стратегії в комунікації обирають компанії, є фармацевтична компанія «Дарниця». Після початку повномасштабного вторгнення «Дарниця» активно займались благодійністю та передавали ліки на різні потреби. Якщо раніше в комунікації були представлені успішні приклади диджиталізації та інновацій, які компанія використовувала для боротьби з COVID-19, запуску нових продуктів та розширення експорту, то зараз команда почала розповідати про внутрішні процеси, соціальні проєкти, сплачені податки та підтримку працівників. На глобальному рівні, компанія почала акцентувати увагу на стратегічній важливості української фармацевтичної галузі для країни в цілому, так і для частини фронту, який тримає кожного з нас.[6]

Отож, інноваційні комунікаційні стратегії можуть допомогти відновити економіку та суспільство після війни в Україні, а також допоможуть у залученні іноземних інвестиції та розвитку бізнесу в Україні. Окрім того, важливо створювати позитивний імідж України на міжнародній арені, щоб залучити іноземні інвестиції та сприяти розвитку економіки країни.

Література

1. Belch, G., & Belch, M. (2018). Advertising and Promotion: An Integrated Marketing Communications Perspective. McGraw-Hill Education.
2. Doole, I., & Lowe, R. (1999). International marketing strategy: Analysis, development and implementation. London: International Thomson Business Press.
3. Kotler, P., & Armstrong, G. (2010). Principles of Marketing. Prentice Hall
4. Be Brave Like Ukraine. Джерело: https://brave.ua/
5. Telegraf.design. (2022, Липень 20). Як народжувалася сміливість: кейс "Brave Like Ukraine". [Стаття]. Джерело: https://telegraf.design/yak-narodzhuvalasya-smilyvist-kejs-brave-like-ukraine/
6. Як пережити війну разом з народом? Соціальна складова в комунікаціях бізнесу з клієнтом. Джерело: https://web-promo.ua/ua/blog/yak-perezhiti-vijnu-razom-z-narodom-socialna-skladova-v-komunikaciyah-biznesu-z-kliyentom/

Живко М.О.
«Міжнародний бізнес», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Євдоченко О.О.

МІЖНАРОДНИЙ БРЕНД-МЕНЕДЖМЕНТ В ПОВОЄННОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сьогодні ми живемо в епоху глобалізації, де кожний фактор грає значну роль. За останні двадцять років, говорячи про підприємство та бізнес у цілому, поняття «бренд» став рушійним фактором при ухваленні стратегічних рішень для компаній, що працюють на міжнародних ринках. Більше того, міцний бренд у сучасному світі безпосередньо впливає на економічний розвиток суспільства у цілому.

Поняття брендинг існувало століттями як засіб відрізняти товари одних виробників від інших. Споживачі при виборі продукту, як правило, беруть до уваги такі базові аспекти, як: найкращий функціонал, найкращі послуги, одяг, що привертає увагу найбільше. Таким чином бренд як основне ядро брендингу через сформовану репутацію дає споживачам можливість вибору під час прийняття рішень.

Бренд-менеджмент - це діяльність компанії щодо управління брендом, яка включає інструменти та методи, що використовуються для формування досвіду бренду – іншими словами, активного контролю та формування іміджу бренду. Управління брендом є формою керування, тобто йдеться про створення бренду, стратегічне позиціонування його на ринку та утвердження його як привабливого бренду в довгостроковій перспективі. [1]

Стратегії бренд-менеджменту включають в себе розробку та впровадження маркетингових програм і заходів для створення, вимірювання та управління капіталом бренду.

Міжнародний брендинг може допомогти компаніям збільшувати свій потенціал на ринку та підвищувати ефективність своїх маркетингових кампаній, що дозволяє збільшувати свою впізнаваність та розширювати свої географічні межі. Це може допомогти бренду збільшити конкурентну перевагу та стати більш привабливим для споживачів в різних країнах. [3]

Методи, пов'язані з управлінням брендом, варіюються залежно від галузі бренду та маркетингових цілей. Розуміння загальних елементів стратегій управління брендом та того, як ефективно використовувати їх для просування іміджу бренду є важливою частиною успішного маркетингу. Активи бренду – це брендингові чи маркетингові елементи, які можуть бути помітні та використані внутрішніми командами, партнерами чи клієнтами. Від візуальних ефектів до керівних принципів та правил, активи бренду включають широкий спектр форматів і типів. [2, с.32]

У книзі «Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity» Келера, поняття «бренд» визначено як «найменування, термін, знак, символ або дизайн, або комбінація з них, призначені для ідентифікації товарів та послуг одного продавця або групи продавців і для відрізнення їх від товарів конкурентів». [2, с.30]

Відповідно стає розуміло, що брендинг належить до практики створення назви, символу чи дизайну, що ідентифікує та відрізняє продукт від інших продуктів, доступних на

ринку. Це також означає процес створення унікальної назви та образу продукту у свідомості споживача. Він спрямований на створення значної та диференційованої присутності на ринку, здатної залучати та утримувати лояльних клієнтів.

Брендинг має вирішальне значення для успіху будь-якого матеріального продукту. На споживчих ринках брендинг може вплинути на те, чи купуватимуть споживачі продукт. Брендинг також може допомогти у розробці нового продукту, сприяючи розширенню лінійки, спираючись на сприйняття споживачами цінностей та характеру, представлених брендом раніше.

Створення сильного бренду є ключовим елементом бренд-менеджменту, який дозволяє компанії розробляти маркетингову стратегію та рекламні кампанії, просувати продукти на міжнародному ринку та забезпечувати стабільний потік прибутків. [2]

Також воно полягає у визначенні унікальних характеристик продукту, які забезпечують конкурентну перевагу на ринку. Загалом вплив бренд-менеджменту на показники діяльності компанії неможливо переоцінити. Добре керований бренд може сприяти підвищенню впізнаваності бренду, лояльності, диференціації та репутації, що може мати значний вплив на фінансові показники компанії та загальний її успіх. Компанії повинні віддавати перевагу управлінню брендом як ключовому компоненту своєї загальної бізнес-стратегії для підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку. Тому бізнесу важливо інвестувати в ефективні стратегії управління брендом і забезпечити ретельне та послідовне управління брендом протягом тривалого часу. [3]

Гарним прикладом управління брендом для зміцнення міжнародного бренду України є бренд BOBKOVA [4] - українська компанія, яка успішно працює в галузі моди. В умовах війни, коли бізнес-середовище в Україні стало значно складнішим, BOBKOVA зуміла вийти на міжнародний ринок та стати визнаним брендом, використовуючи різні інструменти бренд-менеджменту.

Один з ключових інструментів, що використовує компанія, - це ретельне планування та розробка стратегії бренду. Компанія активно використовує маркетингові дослідження та аналізи, щоб зрозуміти потреби своїх клієнтів та адаптувати свою стратегію до їх вимог. BOBKOVA також успішно використовує соціальні медіа для просування свого бренду: вона активно взаємодіє зі своєю аудиторією та клієнтами, відповідає на запитання та коментарі, відправляє замовлення та надає знижки та інші пропозиції.

Одним з основних інструментів, які BOBKOVA застосовує для просування свого бренду, є проведення POP-UP івентів. Це тимчасові магазини, які з'являються на короткий період часу в різних куточках світу. Такі івенти допомагають компанії бути більш впізнаваною на міжнародному ринку та залучати нових клієнтів. Крім того, проведення POP UP івентів сприяє підвищенню обізнаності про Україну як місце, де створюються унікальні та високоякісні продукти.

Саме збільшення впізнаваності та зміцнення українських брендів може мати позитивний вплив на економіку України. Розвиток експорту продукції уркаїнських виробників може допомогти збільшити валютні надходження та стимулювати розвиток внутрішнього ринку. Не менш важливим фактом є те, що надалі компанії можуть створювати нові робочі місця та сприяти розвитку підприємництва в Україні, що в свою чергу може позитивно вплинути на загальний рівень життя в країні.

Бренд також створює унікальні та естетично привабливі упаковки, які не тільки зберігають продукти, а й допомагають відрізнити їх від товарів конкурентів та надати їм вишуканості.

BOBKOVA також звертає увагу на візуальний елемент бренду, використовуючи свій логотип та фірмові кольори на упаковці та інших елементах брендингу. Це дозволяє компанії забезпечити єдиний стиль та впізнаваність бренду, що сприяє підвищенню його популярності та конкурентоспроможності.

У цілому, BOBKOVA є яскравим прикладом компанії, яка успішно використовує інструменти бренд-менеджменту для розвитку свого бізнесу, виходу на міжнародний ринок та в той же час забезпечує платформу для подальшого залучення інвестицій в економіку України, зміцнення бренду країни, його впізнаваності.

Література

1. Branding and brand management in international business, Ljiljana Stošić Mihajlović1, Svetlana Trajković2, 2020 – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/341470997_Branding_and_brand_management_in_international_business/link/5ec339a4a6fdcc90d68261aa/download
2. Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity, 4th Edition by Kevin Lane Keller, 2012 – Режим доступу: https://zlibrary.to/pdfs/strategic-brand-management-building-measuring-and-managing-brand-equity-4th-edition
3. Kotler, Ph. (2006), Marketing memegement. Express kurs [Marketing Management. Express course], 2nd ed
4. Офіційний сайт українського бренду BOBKOVA: https://bobkova.ua/en/

Юрченко В.О.
«Міжнародний бізнес», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Євдоченко О.О.

ДИЗАЙН МИСЛЕННЯ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В епоху, коли інновації є ключем до успіху та зростання бізнесу, термін, який все частіше зустрічається в бізнес-лексиці - це «дизайн-мислення». Суть дизайн-мислення орієнтована на вирішення проблеми людини і вимагає відповіді на такі запитання, як «Хто буде використовувати цей продукт?» та «Як це рішення вплине на користувача?»

Дизайн мислення не є виключною властивістю дизайнерів - всі великі новатори в літературі, мистецтві, музиці, науці, техніці та бізнесі практикували його. Особливість дизайн мислення полягає в тому, що робочі процеси дизайнерів можуть допомогти нам систематично вивчати та застосовувати ці людиноцентричні методи для творчого та інноваційного вирішення проблем - у наших дизайнах, у нашому бізнесі, в наших країнах, у нашому житті.

Деякі з провідних світових брендів, такі як Apple, Google і Samsung, швидко застосували підхід дизайн-мислення, а провідні університети по всьому світу, включаючи Стенфорд, Гарвард, Імперський коледж Лондона та Інститут Шрішті в Індії, викладають відповідну методологію.

Для розуміння дизайну мислення в дії, доцільно розглянути наступний приклад: кілька років тому стався інцидент, коли водій вантажівки намагався проїхати під низьким мостом. Але йому це не вдалося, і вантажівка міцно застрягла під мостом. Водій не зміг продовжити рух або виїхати заднім ходом.

Історія свідчить, що коли вантажівка застрягла, це спричинило масові проблеми з дорожнім рухом, що призвело до того, що аварійний персонал, інженери, пожежники та водії вантажівок зібралися, щоб розробити та обговорити різні рішення для витіснення транспортного засобу, що потрапив у пастку. Працівники екстреної допомоги дискутували, чи варто демонтувати частини вантажівки або відколоти частини мосту. Кожен говорив про рішення, яке вписувалося в його або її відповідний рівень знань.

Хлопчик, який проходив повз і був свідком напружених дебатів, дивився на вантажівку, на міст, потім подивився на дорогу і ледь чутно сказав: «Чому б просто не випустити повітря з шин?», викликавши абсолютне здивування всіх фахівців і експертів, які намагалися розв'язати проблему.

Коли рішення було випробувано, вантажівка змогла з легкістю проїхати, зазнавши лише незначних пошкоджень. Ця історія показує ситуацію, де часто найбільш очевидними рішеннями є ті, які найважче знайти через самонакладені обмеження, в яких ми працюємо.

Дизайн мислення призначене не тільки для дизайнерів, але й для креативних співробітників, фрілансерів та лідерів, які прагнуть впровадити його на різних рівнях функціонування організації. Таке широке впровадження даного підходу сприятиме створенню альтернативних продуктів та послуг як для бізнесу, так і для суспільства.

Якщо компанія краще розуміє клієнтів – вона може повніше задовольнити їхні потреби. Це найнадійніше джерело довгострокової прибутковості та сталого зростання. У світі бізнесу кожна ідея, якою б благородною вона не була би, повинна пройти перевірку фінансовим результатом. Дизайн-мислення є дуже важливим для бізнесу, адже воно допомагає компаніям бути більш інноваційними, правильно диференціювати свої бренди, а також швидше створювати продукти і послуги та виводити їх на ринок.

Першим, і, мабуть, найважливішим кроком дизайн-мислення є побудова емпатії з користувачами. Розуміючи людину, на яку впливає проблема, ви можете знайти більш вдале рішення. Крім емпатії, дизайн мислення зосереджено на спостереженні за взаємодією продукту, складанні висновків на основі досліджень і забезпеченні того, щоб користувач залишався в центрі уваги кінцевої реалізації.

IKEA є найбільшою у світі роздрібною мережею, що торгує меблями й товарами для дому. Простота й доступність товарів зробили з маленької шведської компанії міжнародного гіганта. Напевно одним з найуспішніших маркетингових інструментів цієї відомої компанії є їхній власний каталог товарів, який вже роками приносить компанії неабияку популярність. Каталог давно став частиною популярної культури. Саме його гортав головний герой "Бійцівського клубу", сидячи у своїй квартирі. Люди з усього світу приєдналися до онлайн-спільноти, шукаючи цікаві та дивні збіги, відсилання та містичні об'єкти в каталогах різних десятиліть.

Компанія експериментує зі згенерованими комп'ютером зображеннями, які часто стають частиною каталогу поряд із реальними товарами. В останні роки IKEA також використовує елементи доповненої реальності. Каталог містить символи та QR-коди, які дозволяють користувачам побачити "рентгенівський знімок" певного товару або спроектувати вибрані предмети домашнього вжитку через камеру в кімнату.

Дизайн мислення - це підхід до вирішення проблем, який передбачає емпатію до потреб користувачів, визначення проблеми, розробку потенційних рішень, створення прототипів і тестування рішень, а також впровадження найкращого рішення. Цей підхід може бути використаний для вирішення проблем післявоєнної відбудови в Україні.

Для цього необхідно, щоб зацікавлені сторони змогли співпережити проблеми постраждалих громад. Це може передбачати взаємодію з місцевим населенням, розуміння їхнього досвіду та визначення їхніх найнагальніших потреб.

Наступним кроком є визначення проблеми та пошук потенційних рішень. Це може включати мозковий штурм із зацікавленими сторонами для генерування низки ідей, їх оцінку на предмет реалістичності та відбір найперспективніших.

Після того, як потенційні рішення визначені, їх слід створити прототипи та протестувати. Це може включати створення моделей або симуляцій рішень і тестування їх за участю постраждалих громад для отримання зворотного зв'язку.

Нарешті, найкраще рішення слід впровадити та оцінити, щоб переконатися, що воно досягає бажаних результатів.

Прикладами дизайн мислення під час війни стали модульні містечка для тимчасово переміщених осіб, які втратили житло. При масових ракетних обстрілах було пошкоджено велику кількість об’єктів енергетичної інфраструктури. Виходом з цієї ситуації стали пункти незламності, які створювалися і органами самоврядування, і приватними компаніями.

Оскільки небезпека ураження енергетичної інфраструктури залишається, проектами, що заслуговують на увагу, залишатимуться ті, які будуть пов’язані з використанням альтернативної енергетики – наприклад, в домогосподарствах, в приватному бізнесі та, навіть, на рівні міст в громадах.

Цікавим прикладам дизайн мислення також можна назвати діяльність компанії "Спецтехноекспорт", яка виробляє військову техніку та спорядження. Компанія перекваліфікувала деякі зі своїх продуктів для задоволення потреб військових, зокрема, мобільну систему водопідготовки, яка може очищати воду з будь-якого джерела та призначена для забезпечення чистою питною водою солдатів у польових умовах, навіть там, де немає доступу до джерел чистої води. Система компактна і портативна, що дозволяє легко транспортувати її в різні місця.

Загалом, дизайн мислення може забезпечити структурований і спільний підхід до післявоєнної відбудови в Україні, який допоможе забезпечити конструктивне задоволення потреб постраждалих громад через інноваційні проекти та нестандартні підходи до реалізації традиційних ідей. Саме дизайн мислення застосовувався для відбудови міст, що постраждали під час ІІ Світової війни, оскільки керівництво країн не просто відбудовувало зруйновані будинки, а будувало інноваційну інфраструктуру та житло.

Отже, ефективність дизайн-мислення проявляється саме в тому, що воно засноване на нестандартних рішеннях і орієнтоване на користувача, а не на проблему, цим воно і відрізняється від інших інноваційних та ідейних процесів. Це означає, що цей підхід

зосереджується на вирішенні проблеми, а не на самій проблемі, і часто пропонує більш ефективні дії та заходи, ніж за звичайного лінійного підходу.

Література

1. Н.В. Захарченко «Перспективи розвитку дизайн-мислення в управлінні бізнесом та інноваціями». - Академічний огляд, 2022. № 1 (56). – с. 53-60. Електронний доступ: https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2022/1/7.pdf
2. У чому секрет IKEA? – New Voice. Електронний доступ: https://nv.ua/ukr/opinion/ikeya-u-chomu-sekret-uspihu-magaziniv-ikea-ostanni-novini-2450222.html
3. Навіщо дизайн-мислення бізнесу? – Craft Innovations. Електронний доступ: https://www.craftinnovations.com.ua/post/design-thinking-for-business

Яременко Є. В.

«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 4 курс

Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту Козачок Т. С.

СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація активно поширюється на міжнародний бізнес, вона інтегрує його та уніфікує в економічних, політичних, культурних аспектах і має на меті активну взаємодію між корпораціями. Основними наслідками є стандартизація економічних, технічних процесів, законодавства, зближення культур різних країн та стирання кордонів між ними. Взаємопов'язаність світу є зручним для корпорацій, адже можна легше долати бар'єри та ризики, які виникають при виході на новий ринок. Але з іншого боку це призводить до загострення конкуренції на світовій арені. [1, 114]

Глобалізація є одним з факторів через який компанії вдаються до створення стратегічних альянсів. Аби залишатися конкурентоспроможними та бути важливими гравцями на ринку, компанії готові до взаємодії та співпраці один з одним. Стратегічні альянси можуть забезпечувати численні переваги, а саме:

- Доступ до нових ресурсів, використання нового обладнання, технологій, максимізація зовнішніх консультацій, науково-дослідницьких робіт або інновацій. Це може сприяти розширенню продуктової лінійки, розроблення нового продукту або удосконалення вже існуючого товару компанії.
- Зменшення витрат за рахунок дешевшого виконання поточної бізнес діяльності або реструктуризації бізнес-процесу. Може проявлятися в області закупівлі, логістики, маркетингу або ж процесі виробництва.
- Можливість отримати доступ до нових ринків та масштабування бізнесу. Таким чином, корпорації залучають нових споживачів, збільшують обсяги продажів та як наслідок свої доходи.

- Розподіл ризиків між компаніями, які виникають при веденні бізнес діяльності. Наприклад, використовуючи стратегічні альянси, партнери можуть разом протистояти фінансовим труднощам. В разі провалу, збитки компаній будуть вдвічі менше та при цьому вони можуть подвоїти власні ресурси. До того ж, стратегічні альянси є простішими у реєстрації та легшими у створенні, ніж злиття чи поглинання.
- Компанії можуть створювати власні глобальні стандарти та виходячи з цього диктують свої правила на ринку. [2, 42; 3,159]

Але варто пам'ятати, що стратегічні альянси мають і ризики, серед яких: розбіжності між партнерами, втрата контролю над компанією, розкриття конфіденційної інформації при співпраці, можлива залежність від партнера та несамостійності у вирішенні важливих стратегічних рішеннях. Тому, варто брати до уваги і недоліки, які можуть виникати при створенні стратегічних альянсів і навчитися використовувати розбіжності на користь компанії та бачити в цьому переваги. [4, 82]

Аби залишатися конкурентоспроможними, компанії мають взаємодіяти між собою на неабиякому високому рівні. Щоб створити успішний стратегічний альянс варто створити бізнес-план та визначити індикатори за якими можна буде відслідковувати успішність і доцільність створення альянсу. Також необхідно звертати увагу на те, як саме компанії будуть співпрацювати між собою, виділяти достатньо часу на встановлення відносин одне з одним, варто використовувати відмінності для створення більшої цінності та виходити за межі офіційних структур. Дані аспекти допоможуть забезпечити ефективну співпрацю в рамках стратегічного альянсу та як наслідок підвищить конкурентоспроможність компаній. [5]

Отже, міжнародні компанії вдаються до різноманітних форм взаємодії одне з одним та надають перевагу тим, які б найбільше відповідали їх вимогам та забезпечували гнучкість щодо управління і координації діяльності. Одним з таких варіантів є стратегічні альянси, які допомагають встояти на світовій арені та протистояти щоденним викликам. Вони можуть надавати конкурентні переваги, які обумовлені обміном ресурсів, знань та досвіду, збільшенням виробничих та технологічних можливостей, що забезпечують кращу ефективність підприємства. Створюючи стратегічні альянси, компанії досягають своїх поставлених цілей, при цьому не нехтують своїми інтересами та зберігаючи самостійність.

Література

1. Василькова Н. В. Стратегія економічного розвитку України. *Міжнародні стратегічні альянси як чинник розвитку конкурентних переваг підприємства* : збірник наукових праць. Київ: КНЕУ, 2006. 182 с.
2. Margarita Isoraite. Importance of strategic alliances in company`s activity. URL: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/12100/1207-2294-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y .
3. Кальченко Т. В. Стратегічні альянси як форма ефективної корпоративної консолідації : вчені записки / відп. ред. Павленко А. Ф. Київ: КНЕУ, 2004. 188 с.
4. Касич А.О., Чумаченко Ю.В. Економіка і суспільство. *Міжнародні стратегічні альянси як чинник розвитку конкурентних переваг підприємства.* 2017. №13. С. 78-83.
конкурентних переваг підприємства

5. Hughes Jonathan. Weiss Jeff. Simple rules for making alliances work. URL: https://hbr.org/2007/11/simple-rules-for-making-alliances-work

Перекатова Є.Г.
(ННІБО ім. А. Поручника, магістрант)

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ СЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Україна є динамічним ринком із різноманітними можливостями для підприємств різних видів економічної діяльності. Для ефективного розвитку бізнесу в Україні, необхідно використовувати відповідні маркетингові стратегії, проте, мало які компанії ними користуються, особливо, малі підприємства. Отже, метою дослідження є розробка і обґрунтування конкретних шляхів розвитку маркетингових стратегій сервісного підприємства на ринку. Об'єктом дослідження виступає система управління маркетингової діяльності ТОВ «ТІР ВОШ» у м. Київ, що за своїми технологічними характеристиками належить до сервісного підприємства і зареєстроване, як вантажна автомийка. Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад, методичних підходів і прикладних інструментів формування та розвитку маркетингової стратегії підприємства сфери послуг.

Дослідження проводиться на прикладі вантажної автомийки «ТІР ВОШ». Оскільки компанія має на меті відкриття нового філіалу, в першу чергу, було проведено аналіз ринку вантажних автомийок у містах Києві та Львові. Із проведеного аналізу можемо зробити висновок, що загалом ринок легкових автомийок, наразі, значно переважає за своїми обсягами. Це є підтвердженням тези про необхідність розвитку ринку саме вантажних автомийок. Особливо, враховуючи той фактор, що тільки у Києві наявні 5 міжнародних доріг, якими кожного дня проїжджає 6500 вантажних авто. Крім того, як показали дослідження, для клієнтів важливими аспектами, у процесі вибору автомийки, є наявність у неї соціальних мереж, рейтинг у Google, величина середньої ціни на послуги, швидкість надання послуг, додаткові послуги, місце розташування [1-2].

У ході роботи, було проведено аналіз економічного стану компанії, а також здійснено аналіз її конкурентоспроможності на ринку. В результаті, було запропоновано два альтернативних варіанти її розвитку шляхом застосування маркетингової стратегії зростання. Окремо, було здійснено порівняння результатів реалізації песимістичного та оптимістичного сценаріїв, а також були запропоновані варіанти застосування маркетингових інструментів із метою посилення рівня впізнаваності підприємства [3-9]. Беручи до уваги результати проведеної роботи, можна зробити висновок про те, що теоретичні і прикладні питання формування та розвитку маркетингової стратегії є вкрай важливими для малих вітчизняних підприємств сфери сервісного обслуговування.

Загалом, розвиток маркетингової стратегії є ключовим фактором успішної діяльності, будь-якого, підприємства, оскільки від неї залежать попит на його товари чи послуги, його прибутковість та конкурентоспроможність на ринку, а також, багато інших показників операційної результативності ат ефективності ведення бізнесу. Крім того, сервісна галузь в Україні є однією з надзвичайно перспективних і має високий потенціал для розвитку навіть в умовах кризи. Особливо, це стосується вантажних автомийок, які відіграють важливу роль у підтриманні зовнішнього вигляду транспортних засобів, що забезпечує збереження їхньої технічної безпеки. Український ринок вантажних автомийок ще не до кінця насичений, тому підприємства, що входять на нього, мають можливість зайняти своє місце та стати успішними, за умов формування і розвитку успішних маркетингових стратегій.

Також системне вивчення досвіду впровадження і розвитку маркетингових стратегій українських сервісних підприємств дозволить виявити та адаптувати найкращі практики для ТОВ «ТІР ВОШ», що збільшить його шанси на успіх у конкурентній боротьбі на ринку. Отже, дослідження формування та розвитку маркетингової стратегії на прикладі

українського сервісного підприємства – вантажної автомийки ТОВ «ТІР ВОШ» – дозволить не лише розробити ефективну маркетингову стратегію для даного підприємства, а й допоможе виявити загальні тенденції та особливості розвитку сервісних підприємств в Україні. Також результати дослідження можуть бути корисними для підприємств, що функціонують у споріднених сферах діяльності, оскільки вони зможуть використати отримані дані для вдосконалення власних маркетингових стратегій.

Список літератури:

1. Колесніченко О. Київ уже третій у світі за заторами. Економічна правда. 2022. URL: https://www.epravda.com.ua/publications/2022/02/10/682256/index.amp (дата звернення: 15.02.2023).
2. Вікіпедія. Міжнародні автомобільні шляхи України. 2021. URL: https://www.wiki-data.uk-ua.nina.az/Міжнародні_автомобільні_шляхи_України.html (дата звернення: 15.02.2023).
3. Мийка для легкових, вантажних автомобілів та спецтехніки. Автомийка Tirwash. URL: https://www.tirwash.com.ua/ (дата звернення: 23.01.2023
4. Мережа автомийок «ЛЕГІОН». ЛЕГІОН. [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://avtomoyka.kiev.ua/ (дата звернення: 23.01.2023).
5. Автомийка13: мийка вантажних авто, TIR, спецтехніки у Києві. Автомийка13. URL: https://moyka13.com/ (дата звернення: 23.01.2023).
6. Мережа автомийних комплексів «АВІС 2012». АВІС 2012. [Електронний ресурс]: URL: http://avis2012.kiev.ua/ (дата звернення: 23.01.2023).
7. Мийка Фур «Циклон». Cyklon. URL: https://cyklon.com.ua/myjka-fur/ (дата звернення: 23.01.2023).
8. Сервіс ТІР. Автозапчастини, ремонт, розбірка вантажних авто. Service-TIR. ARBI.net.ua. URL: https://service-tir.com/ru/home (дата звернення: 23.01.2023).
9. Роман І., Юрій К. Залучення аудиторії до соціальних мереж. Залучення у соціальних мережах: що це таке і як покращити?. Elit Blog. URL: https://elit-web.ua/ua/blog/vovlechennost-v-socialnyh-setyah (дата звернення: 23.01.2023).

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ПЛАТФОРМА
«ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ, МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА ТА ПРІОРИТЕТИ ЗЕЛЕНОГО РОЗВИТКУ»

Антонов Є.Г.
«Економіка», 1 курс (рівень аспірантури)
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – доктор економічних наук, доцент Дима О.О.

ВІДРОДЖЕННЯ РІЧКОВИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ПІВДЕННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Ревіталізація економіки південних областей України після війни, її швидкість та успішність стануть вирішальними для майбутнього регіону. Розвиток та відновлення логістики, в свою чергу, є ключовим драйвером ревіталізації. У цьому контексті доцільно

звернути увагу на відносно недорогі, але в той же час ефективні логістичні рішення, здатні стимулювати економічний розвиток у регіоні. Одним з таких рішень можуть стати річкові перевезення.

Потенціал розвитку річкового транспорту в Україні є значним. Згідно з даними звіту "Транспортна стратегія України до 2030 року", річкові перевезення є одним з найбільш високоефективних видів логістики, що забезпечують доставку вантажів на відстані до 1500 км з мінімальними затратами [3, с. 4]. За даними "Європейської бізнес асоціації", річкові порти південних областей України, зокрема порти Одеси, Миколаєва та Херсона, мають потужний потенціал для вантажоперевезень і можуть стати важливими гравцями на ринку транспортних послуг. В цілому, річкові порти Південної України забезпечують обслуговування понад 70% українських експортних вантажів, що складає більше 40 мільйонів тон щорічно[2].

Південні області України мають великий потенціал для розвитку річкового транспорту. За даними Державної служби статистики України, у 2020 році обсяг вантажопотоків через порти південних областей збільшився на 7,5%, порівняно з 2019 роком[3, с. 8]. Оскільки ці області мають доступ до Чорного та Азовського морів, це може стати ключовим фактором у підвищенні обсягів вантажопотоків. Після початку повномасштабної війни значно зросла роль саме річкових портів — так станом на травень 2022 року 30% українського експорту припадало на порти Дунаю: Ізмаїльський, Усть-Дунайський та Ренійський [1, с. 87]. Вантажообіг цих портів зріс у 50 разів порівняно з довоєнним періодом. На сьогодні вони є ключовою ланкою в експорті, зокрема, зернових, які в перше півріччя війни становили 81% українського експорту [1, с.87]. Вже сьогодні планується модернізація цих портів, в першу чергу – днопоглиблення для збільшення пропускної здатності. Хоча наразі така активізація дунайських портів зумовлена блокуванням морських експортних шляхів, в умовах зростаючої економічної інтеграції з країнами ЄС та необхідності переорієнтації українського експорту на європейські ринки, вони можуть стати драйверами ревіталізації економіки регіону і після закінчення війни та деблокади морських шляхів.

Варто також відзначити, що доволі розвинена інфраструктура річкових перевезень вже існувала у регіоні за радянських часів. Відповідно, у контексті розвитку цієї логістичної галузі у регіоні можна говорити про відновлення та модернізації необхідної інфраструктури, відродження логістичних ланцюгів, а не створення їх з нуля, що певною мірою полегшую та здешевлює процес відновлення. З іншого боку, війна значною мірою зруйнувала автомобільну інфраструктуру в регіоні. Автомобільні перевезення у південних областях, як і в усій Україні займали левову частку ринку перевезень. Річковий транспорт, хоча й не здатний цілком їх замінити, може тим не менш полегшити складну ситуацію з логістикою, що утворилась внаслідок бойових дій.

На жаль, в Україні єдина державна стратегія щодо розвитку річкового транспорту з’явилася лише у 2021 році, тож доволі довгий час потенціал цього виду транспорту повною мірою не використовувався, що привело до значного занепаду галузі. Проте, зазначені вище позитивні тенденції вказують на те, що розвиток річкового транспорту може стати одним з ключових факторів економічного зростання не лише південних областей України, а й всієї країни. Відновлення річкової транспортної інфраструктури може допомогти підвищити конкурентоспроможність українських виробників та підприємств, забезпечити стабільне функціонування економіки і збільшити кількість робочих місць. В той же час, наявність такої

інфраструктури стимулюватиме розвиток пов'язаних з нею галузей, у першу чергу — промислового та агропромислового комплексів. Тому, виникає необхідність у розвитку цього виду транспорту, який є більш екологічним, безпечним та ефективним, порівняно з іншими видами транспорту.

Відновлення економіки України після війни є довгостроковим процесом, який потребує комплексних заходів із різних напрямків. Проте, розвиток річкового транспорту може стати важливим кроком на шляху до відновлення економіки південних областей України та всієї країни в цілому. Це можливо досягти шляхом підвищення інвестиційної привабливості річкових портів, модернізації річкового флоту, розвитку логістики та забезпечення сприятливих умов для функціонування річкового транспорту. Окремо варто виділити також важливість річкового транспорту для збереження довкілля - зокрема, його використання може зменшити рівень викидів шкідливих речовин в атмосферу та воду. Так, прийнята Міністерством інфраструктури Стратегія розвитку внутрішнього водного транспорту на 2021-2030 роки має на меті мінімізувати будь-який шкідливий вплив такого транспорту та пов'язаної з ним інфраструктури на навколишнє середовище [3, с. 3]. Важливо також залучати до процесу розвитку річкових перевезень місцеві громади та створювати умови для їх активної участі в прийнятті рішень, що стосуються такого розвитку. Це допоможе підвищити ефективність проектів та сприятиме економічному зростанню в регіоні.

Отже, розвиток річкового транспорту може стати ключовим фактором на шляху до відновлення економіки південних областей України та всієї країни в цілому. Проте, це вимагає системного та комплексного підходу, що передбачає не лише модернізацію технічного обладнання, а й створення сприятливих умов для розвитку логістики, інвестування в річкові порти та флот, зменшення шкідливого впливу на довкілля та залучення громадськості до процесу прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1.Бугаєва С. В., Калюжна В. Є. Аналіз розширення можливостей портів Придунав'я в сучасних умовах. MARITIME SECURITY OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION: CHALLENGES AND THREATS. 2022. URL: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-266-1-21 (дата звернення: 26.04.2023).

2. Морозова К. [:ua]Транспортно-логістичні перспективи морських та річкових портів Півдня України[:en]Transport and logistics prospects of sea and river ports of the South of Ukraine[:] - European Business Association. European Business Association. URL: https://eba.com.ua/transportno-logistychni-perspektyvy-morskyh-ta-richkovyh-portiv-pivdnya-ukrayiny/ (дата звернення: 24.04.2023).

3. Стратегія розвитку внутрішнього водного транспорту України на період до 2031 року : Звіт від 17.09.2021 р. URL: https://mtu.gov.ua/news/33077.html (дата звернення: 24.04.2023).

4. Tserkovna A., Rahimi A. INLAND WATER TRANSPORT OF UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS. Market economy: modern management theory and practice. 2023. Т. 21, № 3(52). С. 498–522. URL: https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275828 (дата звернення: 24.04.2023).

Артюшенко А.О.

Лихота Ю.О.
Ожик К.М.
Івашко С.Ю.
«Міжнародні економічні відносини», 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Черницька Т.В.

«GREEN PHOENIX» - ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ ЩОДО ВІДРОДЖЕННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРІВ УКРАЇНИ

Місі проєкту - це вирішення проблем з екологією, масовою вирубкою дерев а також втрат дерев під час воєнних подій в Україні завдяки закладенню платанцій павловнії. Відновлення екосистеми в післявоєнний період. Відбудова та допомога Україні в наданні деревини.

До команди професіоналів буде входить керівництво, агроном-технолог, працівники на плантації. Ринок павловнії в Україні знаходиться на ранній стадії розвитку, тому даний ринок в Україні є надзвичайно перспективним!

Говорячи про сучасні обсяги продажів саджанців павловнії, можна констатувати, що ринок павловнії в Україні є невеликим та недостатньо розвиненим.

Концепція та задум даного підприємства - це відбудова України у післявоєнний період та відновлення екосистеми через руйнування лісів під час воєнних подій.

Рис. 1 – Можливості інноваційного проєкту «GREEN PHOENIX»
Джерело: побудовано авторами на основі [https://ecoaction.org.ua/warmap.html]

Ціль компанії це регенерувати втрати деревини, що була знищена через масову вирубку лісів, а також під час бойових подій на території України.

Рис. 2 – Структура бізнес-плану проєкту «GREEN PHOENIX»

Джерело: розроблено авторами

Після детального вивчення ринку та можливостей майбутнього проєкту, команда дійшла висновків що фінансовий план на перший рік у витратах складає 3 116 455грн, а далі з кожним роком витрати все менше надалі. Перші надходження прогнозуються вже з 2 року й будуть зростати. Окупність презентованого великого проєкту буде на 4 рік після початку.

Команда планує розвивати проєкт багатьма роками, тому інвестувати кошти і розвивати його потрібно буде постійно. Відтак нами було розраховано приблизно суму, яка потрібна буде для подальшої роботи протягом 4 років – 8 мільйонів гривень.

Серед ризиків даного проєкту варто відначити такі:

- Несприятливі погодні умови можуть вплинути на врожайність і якість продукції.
- Високі витрати на інвестиції в технології та обладнання для вирощування.
- Відсутність стабільного попиту на павловнію на ринку може привести до зменшення прибутків.
- Конкуренція з іншими виробниками павловнії може позначитися на прибутках.
- Несприятливі погодні умови та пошкодження інфраструктури внаслідок бойових дій можуть суттєво погіршити урожайність та якість продукції.
- Зміна валютного курсу та інфляція можуть зменшити прибутки.
- Негативні зміни на ринку - зміни в економічному середовищі, політичні кризи та інші фактори можуть вплинути на попит на ваші товари та призвести до втрати прибутків.
- Втрата ключових працівників - втрата ключових працівників може призвести до зниження ефективності бізнесу та втрати знань та досвіду, що може призвести до зниження прибутків.

Отже, будь-який бізнес не може існувати без ризиків і загроз, але попри все, ми віримо, що наш проект буде успішним. Тому, для запобігання цим ризикам ми ретельно проаналізуємо всі аспекти нашого бізнесу та плануємо розробити плани дій у разі виникнення проблем.

Список використаних джерел:

1. Вплив воєнних дій росії на світовий ринок деревини. URL:https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/24-06-22-5/ (дата звернення 12.04.2023)
2. Закон щодо отримання земельної ділянки . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text (дата звернення 15.04.2023)
3. The war has devastated Ukraine's environment, too. https://www.economist.com/europe/2023/01/12/the-war-has-devastated-ukraines-environment-too (дата звернення 15.04.2023)
4. Зруйнована Україна: наслідки війни для наших міст, природи та сільського господарства. https://hmarochos.kiev.ua/2023/03/27/zrujnovana-ukrayina-naslidky-vijny-dlya-nashyh-mist-pryrody-ta-silskogo-gospodarstva/ (дата звернення 16.04.2023)
5. Враховуючи збитки, завдані довкіллю і клімату, Україні потрібна зелена відбудова. https://ecoaction.org.ua/ukraini-zelena-vidbudova.html (дата звернення 16.04.2023)
6. Випадки потенційної шкоди довкіллю, спричинені російською агресією [інтерактивна мапа]. https://ecoaction.org.ua/warmap.html (дата звернення 15.04.2023)

Бобровська Т.С.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Мартинюк О.В.

МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ ЗЕЛЕНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ДОСВІД ЄС

Європейський Союз (ЄС) перебуває в авангарді просування та впровадження політики, спрямованої на досягнення сталого розвитку, в тому числі у розвитку зеленої економіки. Зелений розвиток передбачає економічне зростання, яке є екологічно стійким, соціально інклюзивним та економічно життєздатним. Як наслідок, багато країн звертаються до ЄС за рекомендаціями щодо впровадження політики зеленого розвитку. Україна, країна Східної Європи, є однією з країн, які прагнуть стимулювати зелений розвиток і може перейняти у ЄС досвід для стимулювання своєї зеленої економіки. Післявоєнне відновлення України має базуватися на засадах Європейського зеленого курсу та з залученням провідних екологічних інструментів.

Україна має багату базу природних ресурсів, включаючи родючі ґрунти, ліси та водні ресурси. Однак країна зазнала деградації довкілля через індустріалізацію, нераціональне землекористування та війну. Серед інших екологічних проблем - високий рівень забруднення, вирубка лісів та ерозія ґрунтів. Уряд України визнає необхідність впровадження політики, що сприяє зеленому розвитку для вирішення цих проблем [1].

Європейський Союз встановив цілі у сфері відновлюваної енергетики в рамках своїх зусиль зі сприяння "зеленому" розвитку. У цьому контексті Європейська комісія, зокрема, запропонувала підвищити цільовий показник для Євросоюзу на 2030 р. щодо

використання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) з нинішніх щонайменше 32% до принаймні 40% від валового кінцевого споживання енергії в межах ЄС. Європа також впроваджує політику, спрямовану на заохочення використання ВДЕ, таку як "зелені" тарифи, які надають додаткові фінансові стимули.

Україна може застосувати подібний підхід, встановивши цілі у сфері зеленої енергетики та впроваджуючи політику, спрямовану на стимулювання використання відновлюваних джерел енергії. Україна має значний потенціал відновлюваної енергетики, включаючи енергію сонця, вітру та біомаси. У Верховній Раді України було зареєстровано проект №9213 [2] з метою забезпечення розвитку відновлюваної енергетики на конкурентних засадах, інтеграції «зеленої» генерації в енергосистему та ринок електроенергії, а також імплементації положень європейського законодавства. Зокрема цей законопроект надасть можливість отримувати "зелений" тариф, на рівні встановленому під час введення об'єктів в експлуатацію, для об'єктів відновлюваної енергетики, які було пошкоджено або зруйновано протягом воєнного стану, після їх відновлення, а також підвищить гнучкість аукціонної моделі підтримки виробництва електроенергії з альтернативних джерел з урахуванням провідного досвіду Європейського Союзу.

ЄС також скоротив шкідливі викиди у довкілля, що підтверджує та направляє зусилля зі сприяння зеленому розвитку. Скорочення викидів шкідливих парникових газів відбулося у різних секторах, таких як транспорт і промисловість. ЄС вже виповнили свій план по скороченню викиду парникових газів на 40% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року і планують підвищити цей рівень до 50% [3]. ЄС впроваджує політику, спрямовану на досягнення цієї мети, наприклад, Систему торгівлі квотами на викиди (СТВ), яка встановлює обмеження на викиди в енергетичному та промисловому секторах. Система вуглецевих викидів ЄС працює з 2005 року. До неї приєдналися Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн, Швейцарія. Метою є скорочення викидів парникових газів для зменшення негативного впливу на клімат і довкілля, але при тому економічно доцільно. Система охоплює сектор виробництва електроенергії, промисловість (зокрема, виробників цементу, сталі, нафтохімічну галузь) та авіалінії. Завдяки використанню ВДЕ та зменшенню використання установок, які працюють на вугіллі, з 2012 по 2019 роки викиди енергетичного сектору в ЄС знизилися на 28%.

Україна може застосувати подібний підхід, встановивши цілі зі скорочення викидів та впроваджуючи політику, спрямовану на досягнення цих цілей. Україна має значний профіль викидів парникових газів, причому енергетичний та промисловий сектори є найбільшими емітентами. Країна може впроваджувати політику, таку як СТВ, для скорочення викидів у цих секторах. 18 липня 2022 року Верховна Рада ухвалила урядовий законопроєкт №6477, за яким в Україні буде створено національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів (РВПЗ). Це важливий крок для того, щоб зробити повітря в Україні чистішим, а також контролювати та зменшувати викиди шкідливих речовин [4].

ЄС також розробив політику циркулярної економіки, спрямовану на сприяння ефективному використанню ресурсів та зменшенню відходів, що спрямована на мінімізацію використання первинних ресурсів шляхом сприяння переробці та повторному використанню матеріалів. Ефективне поводження з відходами – ще одна реформа на «зеленому» шляху України до євроінтеграції. У червні 2022 року Верховна Рада вже зробила перший крок до неї ухваленням рамкового законопроекту про управління відходами [5]. Розв'язання питання

відходів особливо актуальне зараз, коли їхня кількість суттєво зростає внаслідок військових дій. Під час очищення територій, розбору завалів, відновлення житлових будинків та підприємств з'являється велика кількість будівельного сміття, тому законопроект було доповнено частиною про те, як управляти цим видом відходів. На шляху до ЄС та чистого довкілля Україна має працювати над цілою системою з управління відходами, що забезпечить створення та реалізацію механізму їхнього розподілу, належної утилізації чи зберігання, а також налагодить її ефективне функціонування.

Україна може скористатися досвідом ЄС у сприянні зеленому розвитку для досягнення екологічно стійкого, соціально інклюзивного та економічно життєздатного економічного зростання. Ставлячи перед собою амбітні цілі та впроваджуючи політику для їх досягнення, Україна може зробити внесок у глобальні зусилля з подолання зміни клімату та побудови сталого майбутнього для своїх громадян.

Підсумовуючи, ЄС має низку політик і механізмів, які можна використовувати для стимулювання зеленого розвитку. Україна може використати цей досвід для підтримки власного переходу до зеленої низьковуглецевої економіки. Однак важливо зазначити, що досвід ЄС не може бути безпосередньо перенесений на Україну. Україна стикається з унікальними викликами та можливостями, коли йдеться про зелений розвиток. Тому будь-які запроваджені механізми мають бути пристосовані до особливостей України. Вживаючи заходів для сприяння сталому розвитку, Україна може допомогти пом'якшити загрозу зміни клімату та забезпечити більш стале майбутнє для прийдешніх поколінь.

Список використаних джерел:

1. Відбулося друге засідання робочої групи Діалогу високого рівня щодо Європейського зеленого курсу і зеленого переходу України. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulosya-druge-zasidannya-robochoyi-grupi-dialogu-visokogo-rivnya-shchodo-yevropejskogo-zelenogo-kursu-i-zelenogo-perehodu-ukrayini (дата звернення: 18.04.2023)
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення енергетичної безпеки та зеленої трансформації енергетичної системи України. URL: https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-deyakikh-zakoniv-ukraini-shchodo-vidnovlennya-energetichnoi-bezpeki-ta-zelenoi-transformatsii-energetichnoi-sistemi-ukraini (дата звернення: 18.04.2023)
3. ЄС скоротить викиди парникових газів на 55%. URL: https://www.epravda.com.ua/news/2021/04/21/673202/ (дата звернення 18.04.2023)
4. Проект Закону про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів. URL: https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/38698 (дата акту: 18.04.2023)
5. Проект Закону про управління відходами. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69033 (дата звернення: 18.04.2023)

Бойко Є.М.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Швиданенко О.А.

ІКТ ЯК ОДИН З КЛЮЧОВИХ НАПРЯМКІВ В ПРОЦЕСІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Процес соціально-економічного розвитку країн є складним явищем, на яке впливають численні багатовимірні фактори. Останніми роками одним з основних факторів, що має значний вплив на розвиток країн, є зростання сектору інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Цей сектор охоплює різні методи, виробничі процеси, апаратне та програмне забезпечення, які інтегровані для збору, обробки, зберігання, розповсюдження, відображення та використання інформації. Сектор ІКТ трансформував способи спілкування, роботи та доступу до інформації, а також сприяв підвищенню ефективності, продуктивності та інновацій у різних галузях.

Про важливість сектору ІКТ для економічного та інноваційного зростання країн свідчить його включення як ключового компонента до комплексних індексів, таких як Глобальний індекс інновацій та Глобальний індекс знань. Останні міжнародні рейтинги та індекси демонструють, що Україна досягла прогресу на світовому ринку ІКТ у довоєнні роки, що свідчить про значний потенціал сектору. За умови належної підтримки його розвитку ІКТ сектор може сприяти пришвидшенню післявоєнного відновлення економіки України.

1. ІКТ - це сектор з високими темпами зростання: Сектор ІКТ є однією з найбільш швидкозростаючих галузей у світі. ІКТ відіграють вирішальну роль у розвитку соціально-економічного та бізнес-середовища будь-якої країни в сучасній динамічній глобальній інформаційній інфраструктурі. ІКТ позитивно впливають на налагодження швидких торговельних, фінансових і транспортних зв'язків, сприяють активній співпраці між країнами та впливовими міжнародними організаціями.

Інвестиції в цей сектор можуть допомогти створити нові робочі місця та стимулювати економічне зростання в Україні. За даними Європейської комісії, інвестиції в сектор ІКТ, як правило, призводили до щорічного зростання ВВП від 0,3% до 0,8% протягом останнього десятиліття.

2. Підвищення ефективності та продуктивності: ІКТ можуть допомогти оптимізувати процеси, зменшити витрати та підвищити продуктивність у різних секторах, включаючи охорону здоров'я, освіту та виробництво. Останні досягнення в галузі ІКТ дедалі ширше впроваджуються в бізнес-середовищі, що призводить до підвищення продуктивності праці працівників. Це пов'язано насамперед з підвищенням мобільності та віддаленим доступом до виробничих систем, що прискорює і спрощує як внутрішні, так і зовнішні комунікації.

Впровадження системи електронного документообігу також відкриває нові можливості для автоматизації бізнес-процесів. Крім того, зростає попит на віддалені послуги в таких секторах, як охорона здоров'я, освіта та безпека, що призводить до розробки нових додатків для сучасних електронних пристроїв. Завдяки швидкому доступу до Інтернету з'являються

нові формати взаємодії між бізнесом та клієнтами на основі ІКТ, що ще більше розширює можливості, динаміку та ефективність бізнес-середовища.

3. Залучення іноземних інвестицій: Іноземних інвесторів приваблюють країни з потужним сектором ІКТ. Тому інвестиції в ІКТ можуть залучити іноземні інвестиції, що може сприяти подальшому економічному відновленню в Україні. В умовах жорсткої глобальної конкуренції країни, які зосереджуються на виробництві та збуті високотехнологічної продукції, мають тенденцію залучати більше інвестицій. Це пов'язано з тим, що кінцева ціна такої продукції включає високий рівень доданої вартості.

Хоча зазвичай залучається венчурний капітал, аналітики припускають, що інвестори зараз більш схильні вкладати кошти у створення інноваційних продуктів зі значною ІКТ-компонентою. Такий приплив додаткового фінансування сприятиме зростанню добробуту України, що, в свою чергу, може призвести до збільшення кількості іммігрантів.

4. Розвиток кваліфікованої робочої сили: Інвестиції в освіту та навчання в галузі ІКТ можуть допомогти розвинути кваліфіковану робочу силу, яка може підтримати зростання сектору та інших галузей. Безумовно, сучасні ІКТ відіграють важливу роль у формуванні людського капіталу країни, що є життєво важливим для становлення "інформаційного суспільства".

Однією з останніх тенденцій впровадження ІКТ у повсякденне життя є наявність сучасних освітніх програм онлайн, доступних для світової спільноти. Це дає можливість людям з будь-яким рівнем доходу брати участь в освітніх заходах, здобувати нові навички та знання, а також підвищувати свою професійну кваліфікацію з мінімальними витратами. Ця тенденція свідчить про те, що ІКТ можуть надати Україні унікальні можливості для реформування систем освіти, оптимізації політичних програм, розширення можливостей для бізнесу та працевлаштування для людей з будь-яким рівнем доходу.

5. Зростання електронної комерції: Зі зростанням популярності електронної комерції інвестиції в інфраструктуру ІКТ можуть допомогти підтримати зростання онлайн-бізнесу в Україні, що призведе до збільшення доходів та створення нових робочих місць. Поява новітніх торговельних онлайн-платформ спрощує пошук контрагентів та уможливлює швидку комунікацію, а ринки збуту розширюються, з'являються нові товари та послуги для задоволення потреб ширшого кола споживачів, що призводить до прискорення торговельних операцій.

Окрім вищезазначеного, ІКТ, які є результатом сучасного науково-технічного прогресу, відіграють значну роль у подальшому розвитку науки. Вони все частіше стають невід'ємними технічними компонентами для більш глибокого і детального аналізу сучасних явищ і процесів. Інтеграція ІКТ в науку призводить до появи нових галузей науки і техніки та органічної синергії традиційних наукових шкіл. ІКТ забезпечують вільний доступ до інформації, роблячи її більш зрозумілою. Вони дозволяють швидко передавати величезні обсяги даних по всьому світу, обробляти, оновлювати та використовувати їх для створення нових видів життєво важливих продуктів. Такі тенденції можуть збільшити не лише технологічну, але й економічну та політичну міць України.

Україна також може застосовувати переваги розвитку і використання ІКТ в економіці та суспільстві як важливий елемент національного плану підвищення якості життя, поглиблення знань і посилення глобальної конкурентоспроможності.

Таким чином, розвиток ІКТ став вирішальним фактором економічного зростання будь-якої країни в сучасному глобалізованому світі. ІКТ призвели до інтенсивного зростання практично всіх секторів економіки, спрощуючи та прискорюючи виробничі та бізнес-процеси, а також сприяючи накопиченню та миттєвій обробці величезних обсягів інформації. Це, в свою чергу, створює нові можливості для розвитку інноваційних галузей у сферах науки, технологій та економіки. Надаючи легкий доступ до найновіших баз даних, ІКТ дозволяють користувачам розширювати свої знання і навички та підвищувати професійну кваліфікацію. Навіть в умовах фінансової кризи ІКТ мають потенціал для залучення додаткових інвестицій. Зрештою, це трансформує спосіб ведення торгівлі як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні.

Отже, розвиток та підтримка сектору ІКТ може слугувати ключовим шляхом створення нових робочих місць, підвищення продуктивності праці, залучення іноземних інвестицій, розвитку кваліфікованої робочої сили та зростанню електронної комерції у процесі післявоєнного відновлення економіки України.

Список використаних джерел:

1. State Statistics Service of Ukraine: "Information and communication activity in Ukraine in 2020" (https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020_e.pdf)
2. National Bank of Ukraine: "Macroeconomic and Monetary Review, April 2021" (https://bank.gov.ua/en/news/all/makroekonomichniy-ta-monetarniy-oglyad-kviten-2021-roku)
3. Ukrainian Hi-Tech Initiative: "Annual IT Market Report Ukraine 2020-2021" (https://hi-tech.org.ua)
4. DOU.ua: "2022 IT Salaries in Ukraine" (https://jobs.dou.ua/salaries/?period=2022-12&position=Middle%20SE)
5. Alcor: Ukrainian IT industry: Market Overview for 2022 (https://alcor-bpo.com/your-own-rd-office-news/ukrainian-it-industry-market-overview-for-2022/)
6. Information and Communications Technology and Creative Industries in Ukraine (https://ceur-ws.org/Vol-2588/paper18.pdf)
7. Analysis of ICT sector development in Ukraine: (https://www.researchgate.net/publication/341191236_Windows_of_opportunities_for_catching_up_an_analysis_of_ICT_sector_development_in_Ukraine)
8. ICT in Education, Research and Industrial Applications (https://lib.iitta.gov.ua/716719/1/ICTERI2019-Vol-II-CEUR-WS-2393-Archived.pdf)

Вара Д.О.

«Міжнародна економіка», 5 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Ковальчук Т.Г.

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Іноземні інвестиції в основному розглядаються як каталізатор економічного зростання в майбутньому. Іноземні інвестиції можуть здійснювати фізичні особи, але найчастіше вони

здійснюються компаніями та корпораціями зі значними активами, які прагнуть розширити свої охоплення.

Іноземні інвестиції передбачають перетікання капіталу з однієї країни в іншу, надаючи іноземним інвесторам значні пакети акцій у вітчизняних компаніях та активах. Іноземні інвестиції вказують на те, що іноземці відіграють активну роль в управлінні як частиною своїх інвестицій або достатньо великою часткою акцій, щоб дозволити іноземному інвестору впливати на бізнес-стратегію. Сучасна тенденція схиляється до глобалізації, коли багатонаціональні компанії мають інвестиції в різних країнах.

Зі зростанням глобалізації все більше і більше компаній мають філії в країнах по всьому світу. Для деяких транснаціональних корпорацій відкриття нових виробничих підприємств в іншій країні є привабливим через можливості для дешевшого виробництва та вартості праці. Крім того, ці великі корпорації часто намагаються вести бізнес з тими країнами, де вони будуть платити найменші податки. Вони можуть зробити це, перемістивши свій офіс або частину свого бізнесу до країни, яка є податковою гаванню або має сприятливе податкове законодавство, спрямоване на залучення іноземних інвесторів.

Міністерство економіки зосереджує увагу на розвитку приватного сектору, який з початку війни характеризується високою стійкістю та адаптивністю. Україні вдалося зберегти макроекономічну стабільність і налагодити плідний діалог з міжнародними фінансовими інституціями, залученими до створення нової фінансової архітектури для відновлення України, з наголосом на збільшенні інвестицій у приватний сектор економіки [1].

Особливе значення для розвитку її економічного середовища має інвестиційний потенціал країни в сучасних умовах світової економічної інтеграції. Економіки країн все більше відкриваються, що стимулює зовнішньоторговельну діяльність вітчизняних компаній і сприяє розширенню співпраці з іноземними партнерами.

Незважаючи на війну, Україна залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів. Для України особливо актуальним є створення інвестиційного потенціалу в період відновлення економіки після російсько-української війни, адже перший етап відбудови важливих об’єктів інфраструктури країни здійснюється саме за рахунок інвестицій партнерів. Необхідно правильно сформулювати пріоритети інвестиційно привабливих територій, що сприятиме подальшому прискореному та інноваційному розвитку країни у зазначених сферах.

Найбільша війна XXI століття, в якій активно беруть участь Російська Федерація, Білорусь та Україна, а також понад 50 країн, опосередковано причетних до постачання зброї в Україну, завдала значних збитків українській економіці, її відбудова є актуальною темою. Зазначимо, що реконструкція української інфраструктури відбуватиметься за принципами Індустрії 4.0. Цивілізовані, високорозвинені країни світу зараз функціонують у рамках четвертої промислової революції. Аналіз інвестиційного потенціалу передвоєнної України дозволяє виявити традиційні проблеми, які необхідно вирішити для залучення інвестицій для відбудови інноваційної економіки [2].

У 2022 році було презентовано платформу Advantage Ukraine. The Advantage Ukraine, яка є інвестиційною ініціативою Уряду України. Ця широка міжнародна кампанія має на меті висвітлити різноманітні ноу-хау, таланти та інвестиційний потенціал у різних секторах, від сільського господарства до технологій, освіти та творчих індустрій.

Ініціатива Advantage Ukraine запрошує іноземних інвесторів та компанії з баченням і сміливістю приєднатися до програми, щоб надати унікальні можливості для розвитку найкращим компаніям світу. Сміливі компанії, які визнають потенціал нашої країни, допоможуть розкрити економічний потенціал України та скористатися невикористаними можливостями зростання.

Ця платформа містить перелік сотень поточних і майбутніх можливостей прямих іноземних інвестицій на суму понад 400 мільярдів доларів, включаючи проєкти, приватизаційні угоди та партнерства з компаніями приватного сектору. З компаніями, зацікавленими в інвестуванні, працюватиме експертна проєктна група інвестиційних банкірів та науковців, створена Міністерством економіки України. Команда проєкту працює за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) [3].

Зокрема, Україна розраховує на приватні інвестиції у сфері оборони, сільського господарства, IT, відновлюваної енергетики, видобутку та зберігання газу, розвитку логістики, будівництва тощо. Зі свого боку Україна пропонує будівельні майданчики, які можуть бути розташовані в індустріальних парках, податкові стимули, MIGA та страхування від ризику війни DFC, які покривають до 90% потенційних збитків, позики від міжнародних фінансових організацій та покриття кредитного ризику.

Такі інвестиційні компанії, як Black Rock і J.P. Morgan, вже працюють над створенням сприятливого ділового та інвестиційного клімату в Україні. Крім того, такі організації, як IFC, ЄБРР та ЄІБ, пропонують прямі довгострокові та доступні позики.

Можна виділити декілька напрямів нарощування інвестиційного потенціалу України після війни:

1. Відбудова зруйнованих компаній. Безумовно, першочерговим кроком має бути відновлення зруйнованих потужностей, зокрема у промислових (особливо переробних) і наукоємних галузях, а пріоритетом має бути відновлення інноваційних галузей, потужностей, яких і так не вистачало до війни. Тому, для відновлення необхідно запровадити пільги для тих підприємств, які зазнали збитків внаслідок війни, зокрема звільнити їх від сплати ПДВ та ввізного мита на придбане обладнання.

2. Поліпшення умов функціонування в країні. Доцільно запровадити державне страхування іноземних інвестицій, щоб вкладення партнерів не були для них надто ризиковими, а війна не перетворилася на інвестиційне ембарго для України. Також необхідно створити інформаційну базу для інвесторів, зокрема, посилити діяльність державних інституцій із залучення іноземних інвестицій.

3. Реалізація судової реформи. Так, зазначена реформа була розпочата ще до тотальної війни, але так і не була реалізована. Слабка судова система все ще є однією з перших перешкод в Україні, яку інвесторам необхідно вирішити. Варто зазначити, що реформа судової системи є важливим питанням не лише для залучення інвестицій, а й для євроінтеграції України, її міжнародного партнерства та умов ведення бізнесу для всіх жителів країни.

4. Розвиток індустріальних парків в Україні. Індустріальні парки – державний інструмент залучення іноземних інвестицій у країну, який має багато успішних прикладів використання в усьому світі. Тому доцільним є створення функціонування індустріальних парків, що дасть додатковий імпульс розвитку та інвестиційній привабливості переробної промисловості та інноваційній сфері країни [1].

Таким чином, іноземним інвестиціям відводиться особливо важлива роль у відновленні економіки України після війни. Загалом для відновлення української економіки потрібно багато факторів і умов. І це не лише іноземні інвестиції та державні субсидії, хоча й вони є великою підмогою на шляху відбудови країни та зміцнення її економічної могутності, людей, тому важливим також буде їх своєчасне повернення в Україну з-за кордону; ефективний розподіл інвестицій; впровадження реформ; пріоритет зростання експорту та зростання агропромислового сектору, участь у розвитку IT-стартапів. Відродження України має бути використане для інвестування в стабільний бізнес та інфраструктуру. Збільшення експорту, поглиблення ланцюжків доданої вартості в агробізнесі, запровадження екологічно чистого виробництва сталі та сприяння IT-початківцям створять можливості для економічного розвитку.

Список використаних джерел:

6. Відбудова України відкриває нові можливості для залучення іноземних інвестицій у приватний сектор. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/vidbudova-ukrainy-vidkryvaie-novi-mozhlyvosti-dlia-zaluchennia-inozemnykh-investytsii-u-pryvatnyi-sektor (дата звернення: 13.04.2023)

7. Демішев І.В. До питання інвестиційного потенціалу України під час і після війни. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1788/1723 (дата звернення: 13.04.2023)

8. Advantage Ukraine. URL: https://advantageukraine.com

Голубець О.С.
“Міжнародна економіка”, 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Громенкова С.В.

РОЗВИТОК ЛОГІСТИНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС У КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

До початку повномасштабного вторгнення Росії в 2022 році, більша частина (75%) міжнародної торгівлі в Україні, здійснювалась шляхом морських, контейнерних перевезень, через чорноморські порти (Одеса, Чорноморськ, Южне і т.д.). Однак морська блокада українського узбережжя військово-морськими силами РФ, змусила до термінового пошуку альтернативних шляхів збути української продукції (в першу чергу аграрної).

До повномасштабної війни в Україні не було стратегії чи плану “Б”, щоб швидко та без втрат для бізнесу та держави перебудувати логістику, тим самим забезпечити стабільне експортування продукції та сировини. Держава почала шукати альтернативу лише після того, як морські порти були заблоковані. Отже, чи має Україна перспективи перебудувати логістику під час війни, коли повноцінна робота морських портів неможлива [1]?

Першою альтернативою вирішення проблеми морської блокади стали залізничні перевезення, однак згодом, відкрилась низка проблем пов'язаних з залізничними перевезеннями в такому масштабі.

Спочатку, головною задачею залізниці стало перевезення української агропродукції до найближчих іноземних міжнародних портів – Констанца (Румунія) та Гданськ (Польща), однак залізничники зіткнулись з низкою проблем в ході підготовки, головна з яких – різна широта залізничних колій в Україні та Румунії, через що, довелося шукати відповідні локомотиви та платформи, що зайняло додатковий час. Крім того, очевидно, що швидко перевести 75% міжнародної торгівлі, що припадали на морські перевезення, на залізницю (яка обслуговувала лише близько 1% перевезень), швидко – майже неможливо.

На сьогоднішній день саме залізниця є планом "Б" для експорту, але як було сказано вище, така логістика також має низку проблем. Так, європейська залізниця не має пропускної спроможності для перевезення такої кількості зерна, скільки потрібно Україні. Це стосується не лише експорту зерна, а й металу, хімічної продукції тощо [2].

Для налагодження залізничного експорту зерна, Україні не вистачає в першу чергу прикордонних переходів. Зокрема недостатньо пропусків на кордоні з Польщею, хоча в глобальному масштабі потрібно збільшити пропуски з усіма Західними країнами, які межують з Україною.

Також, гарним кроком крім збільшення кількості переходів, стане будівництво євроколії. Для реалізації даного проекту, парламент вже ратифікував кредит від ЄБРР на 200 млн.євро, на проектування єврошляху між Україною та ЄС.

При цьому Україна вже створила законопроект для гармонізації з європейським правом, який зараз проходить експертизу щодо відповідності директивам і законодавству ЄС. Коли буде отримано експертну оцінку законопроекту з боку ЄС, його винесуть на голосування у Верховній Раді.

Однак навіть якщо єврошляхи будуть збудовані, то все одно пропускна спроможність залежатиме від європейської залізниці та портів. Адже багато прибалтійських портів не мають можливості обслужити велику кількість вантажів, що надходять з України. Також треба враховувати, що, окрім українських вантажів, товари надходять ще з інших країн, а це додаткове навантаження на інфраструктуру.

Для збільшення пропускної спроможності залізничного транспорту, на кордонах планується побудова широкої логістичної мережі: хабів, складів, вузлів і т.д. Експерти зазначають, що в теорії, дану транспортно-логістичну систему можна буде використовувати і після закінчення бойових дій, на поновлення повноцінної морської торгівлі [3].

Єврокомісар з питань транспорту Адіна Валеан представила у Брюсселі підготовлений план дій, спрямований на запобігання глобальній продовольчій кризі.

Зокрема, заходи спрямовані на допомогу в експорті 20 млн тонн зерна з України з використанням інфраструктури ЄС. Йдеться про використання оптимальних логістичних ланцюжків, так званих „смужок солідарності".

Вже найближчим часом, планується забезпечення України додатковим вантажним рухомим складом, вантажними автомобілями і т.д. Для налагодження логістичних контактів за залучення європейських компаній та інвесторів що могли б забезпечити Україну вище згадуваними видами транспорту, комісією була створена спеціальна логістична платформа, держави-члени якої, забезпечать спеціальні контактні пункти.

Також планується забезпечити пропускну спроможність транспортних мереж та перевантажувальних терміналів.

Серед пріоритетів є і прискорення митних процедур та інших перевірок. Комісія закликає національну владу виявляти максимальну гнучкість та забезпечувати адекватне укомплектування персоналом для прискорення процедур у пунктах перетину кордону.

Забезпечення потужностей для тимчасового зберігання українського експорту на території ЄС також є одним із короткострокових пріоритетів для Єврокомісії.

У середньостроковій та довгостроковій перспективі Євросоюз планує:

- Розвинути експортний потенціал новостворених експортних коридорів між Україною та ЄС;

- В рамках проекту відновлення української економіки створити нові внутрішні економічні зв'язки.

Крім цього, Європейська комісія ухвалила рішення, згідно з яким передбачено, зокрема, підписання з Україною угод та оновлення карт трансєвропейської транспортної мережі (TEN-T).

Не дивлячись на все вищесказане, попри важку ситуацію, головним шляхом експорту (планом «А»), для української міжнародної торгівлі все ще залишаються морські контейнерні перевезення. Звісно, мати альтернативу у вигляді розвиненої автотранспортної та залізничної мережі, що з'єднувала б Україну з морськими портами найближчих західних сусідів теж варто розвивати, однак очевидно, що в разі відновлення Україною морського торгівельного судноплавства на довоєнному рівні, продовжувати поставляти власні експортні товари залізницею до портів інших країн буде вкрай невигідно [4]. Тому хоча альтернатива чорноморській торгівлі й має розвиватись та існувати в Україні, в решті решт, повністю замінити торгівлю морем вона не зможе, особливо в умовах мирного часу.

Список використаних джерел:

1. Логістика та міжнародна торгівля в Україні в умовах війни. URL: https://eba.com.ua/logistyka-ta-mizhnarodna-torgivlya-v-ukrayini-v-umovah-vijny/ (дата звернення 23.04.2023)
2. Майбутнє українського експорту – в нових підходах до формування інфраструктури спільної з ЄС. URL: https://europewb.org.ua/majbutnye-ukrayinskogo-eksportu-v-novyh-pidhodah-do-formuvannya-infrastruktury-spilnoyi-z-yes/ (дата звернення 23.04.2023)
3. Карпіле А., Пішон Е. Війна Росії проти України: вплив на глобальну продовольчу безпеку та відповідь ЄС. Дослідницька служба Європейського парламенту. 2022. С. 1-14. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733667/EPRS_BRI(2022)733667_XL.pdf (дата звернення 23.04.2023)
4. Прокопенко Л.Л. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України. Матеріали XIX наук.-практ. конф. 2022. С. 1-151 URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material_conference_16_06_2022.pdf (дата звернення 23.04.2023)

Дегтяр Я.О.
«Міжнародна економіка»,5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Ольшевська І.П.

ВПЛИВ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ З УКРАЇНИ НА РИНОК ПРАЦІ США

Вимушені мігранти з України стали важливою часткою ринку праці США. За офіційними даними, у США проживає більше 900 тис. українців, багато з яких є вимушеними мігрантами. Незаконна анексія Криму та конфлікт на сході України призвели до великої хвилі міграції з України і станом на грудень 2022 р. понад 82 тис. українців і членів їхніх родин скористалися програмою «Єднання для України» та в'їхали до США. Згідно з останніми підрахунками, кількість американців українського походження становить близько 1млн., з яких понад 100 тис. народжені за межами США.

Мігранти з України знаходять роботу в різних сферах промисловості та послуг, зокрема в будівництві, сільському господарстві, ресторанному бізнесі, готельному господарстві, медичній сфері та інших галузях. Вони складають значну частку серед низькокваліфікованої робочої сили. де можливо знайти роботу без досвіду та знань англійської мови. Інтеграція вимушених мігрантів з України в американський ринок праці не завжди була легкою, і мігранти стикаються з численними викликами. Багато з них приїхали в США з дуже обмеженим рівнем знання англійської мови та незнанням місцевих законів і культурних норм, що створює низку перешкод для працевлаштування та інтеграції в американське суспільство. Це часто пов'язано з пропозицією робочих місць, на яких корінні американці не хочуть працевлаштовуватися, але створює можливості для мігрантів отримувати хоч який заробіток, але такій, що реально не відповідає рівню вартості праці в США. Частина вимушених мігрантів з України працює на неофіційному ринку праці, де немає гарантій з питань соціального захисту та гідної заробітної плати. При цьому, використання такої робочої сили, допомагає зменшити витрати підприємств і забезпечує конкурентоспроможність ринку праці.

Вимушені мігранти, що працюють легально, відкрито, сплачують податки, роблять відрахування в соціальні внески, стимулює розвиток місцевих підприємств та підвищує рівень життя їх самих і населення в цілому. Однак, для того, щоб мігранти могли максимально сприяти економіці США, забезпечувати їх права та адекватну заробітну плату і соціальний захист, необхідно ширше використовувати шляхи легального, офіційного працевлаштування. Для цього можна створити та використовувати спеціальні програми та законодавчі акти, які б допомогли мігрантам з України знайти роботу на законних умовах та убезпечувати їх захист від неправомірної експлуатації. Такі програми можуть включати в себе безкоштовні курси англійської мови, вивчення місцевих законів та культурних норм, а також підтримку в пошуку роботи та захисті прав мігрантів на робочому місці. Важливо встановити механізми контролю за забезпеченням мігрантів з України правами на робочому місці та захистом їх соціальних та економічних прав. Це може включати в себе перевірки роботодавців та встановлення суворих кримінальних покарань для тих, хто порушує закони щодо прав працівників - мігрантів.

Вимушена міграція з України є наслідком війни та політичних конфліктів, тому важливо впроваджувати військову, політичну, інформаційну стратегію, яка допоможе

унеможливлювати військові конфлікти. Мігранти з України мають великий потенціал для розвитку економіки США та можуть стати важливим джерелом робочої сили для різних галузей промисловості та послуг, зокрема і високотехнологічних. Проте, їх вклад у розвиток країни, нерозривно залежить від забезпечення прав та свобод мігрантів, а також від того, які механізми підтримки їхньої інтеграції в американське суспільство будуть введені в дію.

Вимушені мігранти з України, як і будь-які інші мігранти, можуть мати значний вплив на соціальний та економічний розвиток країни, в яку вони прибули. Це стосується як позитивних, так і негативних ефектів на ринок праці, на національну економіку та на суспільство в цілому. Одним із позитивних аспектів впливу вимушених мігрантів на ринок праці є заповнення робочих місць низької кваліфікації, посилення конкуренції через наявність більш дешевої робочої сили, що допомагає усунути наявні прогалини та знижує витрати на оплату праці для підприємств. Національні компанії можуть залучати вимушених мігрантів в різні галузі промисловості та надання послуг, таких як будівництво, сільське господарство, ресторанний бізнес, готельне господарство та інші. За даними американської статистики, більшість вимушених мігрантів з України працюють саме на низькокваліфікованих роботах, там де вони можуть знайти роботу без досвіду та знань англійської мови. Це може становити проблему для мігрантів, які не мають необхідної кваліфікації для роботи на вищих посадах, але в той же час це створює нові можливості для робочих місць у низькокваліфікованій сфері економіки. Однак, при цьому, можливе зниження рівня заробітної плати та конкуренції на ринку праці, оскільки вимушені мігранти можуть працювати за зниженими тарифами, що не завжди відповідає реальному рівню оплати праці. Це може впливати на вартість роботи в цілому та спричиняти зниження рівня оплати праці для інших робітників, які працюють на аналогічних посадах.

Програми інтеграції мігрантів можуть включати в себе відкриття мігрантських центрів, які надаватимуть консультації та підтримку у різних сферах життя, від роботи та освіти до захисту прав та соціального захисту, в тому числі і на громадських засадах. Додатково, можна запровадити механізми контролю за забезпеченням мігрантів з України правами на робочому місці та захистом їх соціальних та економічних прав. підвищення рівня освіти та нових професій, що відповідають вимогам сучасного ринку праці. В рамках таких програм можуть бути відкриті спеціальні курси, семінари та тренінги, які допоможуть мігрантам здобути необхідні знання та вміння для працевлаштування в різних галузях промисловості та послуг.

Вимушена міграція з України впливає і на медичну систему США, яка є однією з найбільш розвинених у світі. З одного боку, мігранти з України можуть збільшувати навантаження на медичну систему США через погіршення свого здоров'я внаслідок стресів, нервового напруження, неадаптованості до нових умов життя та погіршенням стану здоров'я, який вже був до переїзду. З іншого боку, мігранти можуть принести позитивний вплив на медичну систему США через свою роботу в медичній сфері, в якості медичних працівників, що допомагає забезпечувати належний рівень медичної допомоги населенню. Для забезпечення адекватної медичної допомоги мігрантам, необхідно впроваджувати спеціальні програми підтримки, які забезпечать доступність та якість медичної допомоги, що включають в себе створення спеціальних медичних центрів, які надаватимуть медичну допомогу мігрантам та забезпечуватимуть доступ до необхідних медичних препаратів та матеріалів. Додатково можна створити спеціальні курси для медичних працівників, які працюють з мігрантами, запровадити механізми моніторингу та контролю за здоров'ям мігрантів. Такі механізми можуть включати в себе регулярні медичні огляди та тестування на захворювання, які допоможуть забезпечити

належний рівень здоров'я та попередити поширення захворювань серед мігрантів та населення в цілому.

Отже, вимушена міграція з України може чинити значний вплив на економіку, суспільство та медичну систему США. Водночас, цей вплив може бути як позитивним, так і негативним. Для того, щоб мігранти з України могли максимально сприяти розвитку країни, необхідно забезпечити їм права на адекватну заробітну плату, соціальний захист, якісну медичну допомогу, а також створити умови для їхньої інтеграції в американське суспільство. Для досягнення цих цілей, необхідно впроваджувати спеціальні програми підтримки мігрантів, які будуть включати в себе навчання мови та культурних норм, підтримку в пошуку роботи та захисті прав мігрантів на робочому місці, а також контроль за дотриманням законодавства щодо прав працівників. Також важливо розробляти стратегії, які допоможуть зменшити військові конфлікти, що сприятимуть зменшенню числа вимушених мігрантів з України та забезпечать стабільність на ринку праці. Розуміння впливу вимушеної міграції з України на ринок праці, економіку та суспільство США є важливим завданням для уряду та наукових дослідників. Необхідно продовжувати дослідження в цій галузі, задля детального аналізу впливу вимушеної міграції на економіку та суспільство США. Згадані вище спеціальні програми, розроблені для підтримки мігрантів, можуть бути використані як приклад для інших країн, що стикаються зі схожими проблемами, що пов'язані з вимушеною міграцією. З метою мінімізації негативних наслідків вимушеної міграції та максимізації позитивного впливу мігрантів на економіку та суспільство США, необхідно забезпечувати мігрантам адекватні умови проживання, праці та медичної допомоги, а також інтеграцію в американське суспільство.

Список використаних джерел

1. National Bureau of Economic Research. (2017). The Economic and Fiscal Consequences of Immigration. [Online]. Available at: https://www.nber.org/ [Accessed 20 April 2023].
2. Pew Research Center. (2020). Key findings about U.S. immigrants. [Online]. Available at: https://www.pewresearch.org/ [Accessed 20 April 2023].
3. Migration Policy Institute. (2019). The U.S. Immigration Debate. [Online]. Available at: https://www.migrationpolicy.org/ [Accessed 20 April 2023].
4. International Labour Organization. (2020). COVID-19 and forced labour: The pandemic's impact on modern slavery. [Online]. Available at: https://www.ilo.org/ [Accessed 20 April 2023].
5. US Department of Labor. (2021). Employment Situation of Veterans - 2020. [Online]. Available at: https://www.dol.gov/ [Accessed 20 April 2023].

Загурський М.Ю.
"Міжнародна економіка", 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Антонюк Л.Л.

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Мережа в економіці визначається як *«організаційна структура з чітко ідентифікованими членами, де компанії, країни та інші організації об'єднуються для*

досягнення спільних цілей» в горизонтальній площині взаємодії навідмістку імперичній класичній формі[3].

Інноваційні мережі є логічним результатом зростання складності інноваційних продуктів і послуг. Нові продукти є складними, тому що вони мають багато функцій і компонентів, а також тому, що вони повинні задовольняти численні вимоги в складному бізнес-середовищі. Ця підвищена складність продукту вимагає інтеграції великої кількості різних спеціалізованих навичок та процесів, які не завжди можуть бути лише в одного суб'єкта ринку. У цьому сенсі інноваційні мережі являють собою організаційне рішення для інновацій продуктів і послуг, оскільки вони об'єднують різні організаційні навички, сприятливі для спільної мети [2].

Розвиток альтернативних технологій вимагає подолання дефіциту знань для України у системах технологічних інновацій та післявоєнному відновленні економіки. Побудова нових систем здійснюється за допомогою стратегічних режимів, включаючи режими партнерства, посередника та стратегічні альянси, які навмисно розвивають організаційні та мережеві ресурси[2].

З відкритих джерел та досліджень ми розуміємо, що мережевізація – це нова парадигма економіки, вона перебудовує існуючу фінансову та технологічну архітектуру, щоб зробити її швидшою, дешевшою та ефективнішою. Технологія та архітектура децентралізують існуючі проуеси виробництва товарів, послуг, систем та дають змогу ефективніше використовувати ресурси національних економік [1].

Україна не знаходиться наразі в лідерах запроваджень новітніх технологій в бізнес-процесах проте стрімко рухається до лідерства в цьому напрямку, маєє сприятливе середовище для побудови новітньої цифрової мережевої економіки, що відбувається в сучасний час, до того ж демонструє, що мережевізація є потужним інструментом для підтримки усіх рівнів населення та ведення війни, розбудовуючи нову систему безпеки та взаємодії країн за мережевим форматом [2].

Україна – лідер вільного світу не тільки через мужність, а й рівень технологічності та новітності ведення бізнесу та державних справ за допомогою технологічних мереж. Упевнено можна охарактеризувати як розвиток найтехнологічнішої та рішучої економічної системи, яскравим прикладом є проект міністерства цифрової трансформації ДІЯ та поточні проекти перебудови національної економіки зокрема такого елементу, як державні облігації які використовуються для відбудови країни та посилення патріотичного характеру населення, іншим яскравим прикладом мережевізації є МоноБанк, який побудований на платформі канонічного банку, використовуючи його забезпечення та технології з різних сфер, що дозволяє йому буду найбільш ефективним банком на ринку [4].

Список використаних джерел:

1. Д. Б. Аудреч , М. П. Фельдман Наслідки R&D та географія інновацій та виробництва. Am. екон. Rev. , 86 (1996) , стор . 630-640
   URL : https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-0008482329&origin=inward&txGid=22313a0c7a52103cf08bd04747258b1 (Дата звернення: 14.05.2023)
2. H. Bathelt, A. Malmberg, P. Maskell Clusters and knowledge: local noise, global pipelines and the process of knowledge creation

URL: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1191/0309132504ph469oa (Дата звернення: 14.05.2023)
3. Charles Edquist, Innovation Systems: Technologies, Institutions, and Organizations, Routledge , Лондон (1997) , стор . 130-156 URL: https://www.researchgate.net/profile/Charles-Edquist-2/publication/228315614_Systems_of_Innovation_Technologies_Institutions_and_Organizations/links/5580106d08aec87640df220f/Systems-of-Innovation-Technologies-Institutions-and-Organizations.pdf#page=144 (Дата звернення: 14.05.2023)
4. Антонюк Л., Черкас Н. Глобальна економічна мережевізація у конкурентному зростанні країн. *Міжнародна економічна політика*. 2019. №2(31). С. 88-95..

Зоріло Г.О
«*Міжнародна економіка», 4 курс*
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник: к.е.н., професор кафедри міжнародного обліку і аудиту А.В. Максименко

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ДЕОФШОРИЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Одним із найважливіших елементів національної безпеки країни є економічна безпека. Вивезення капіталу загалом, так і з допомогою офшорних зон є основною загрозою для економіки будь-якої країни, у зв'язку з чим, загальнодержавним пріоритетом стає зупинка і подальше запобігання відпливу капіталу з країни.

«Розмивання оподатковуваної бази й виведення прибутку з-під оподаткування» (Base erosion and Profit Shifting – BEPS) - це практика, якою користуються деякі міжнародні компанії з метою зменшення своїх податкових зобов'язань [1]. BEPS передбачає використання різних методів для зменшення оподатковуваної бази компанії, в той час як прибуток виводиться з тієї країни, де він був зароблений, і переноситься в країни з низькими податковими ставками або тими, де взагалі немає податків. Тобто, компанії можуть створювати філії в країнах з низькими податковими ставками, де вони реєструють свої активи і прибутки, щоб зменшити податкове навантаження. Крім того, компанії можуть використовувати різні методи передачі прибутку, наприклад, штучне завищення витрат, заниження цін на продукцію, перенесення прав на інтелектуальну власність і так далі, щоб перенести частину прибутку з країн з високими податковими ставками до країн з низькими податковими ставками або тими, де взагалі немає податків. Ці практики є неправомірними і підривають податкову систему країн, що призводить відповідно до загрози економічній безпеці вітчизняній економіці.

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) з G20 у 2013 році розробили план OECD/G20 BEPS [2], який спрямований на боротьбу з податковим ухиленням та оптимізацією прибутку бізнес-структур. Цей план містить 15 дій, які передбачають заходи щодо унеможливлення корпораціями виведення прибутку з країн, де вони насправді не здійснюють діяльності, використання так званих «проміжних» юрисдикцій для зменшення оподаткування та інших подібних практик. Метою плану BEPS є

забезпечення більшої прозорості та ефективності системи оподаткування міжнародних корпорацій та підвищення доходів для держав-учасниць.

Одним із головних пріоритетів Міністерства фінансів України є забезпечення справедливості та рівності податкової системи та її адаптація до норм і правил ЄС. З цією метою Мінфін активно впроваджує найкращі світові практики у боротьбі з розмиванням бази оподаткування та виведенням прибутку з-під оподаткування (BEPS), а також постійно працює над вдосконаленням положень Конвенції про уникнення подвійного оподаткування. В 2017 році Україна приєдналась до Програми розширеного співробітництва в рамках Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та взяла на себе зобов'язання реалізувати «Мінімальний стандарт» Плану дій BEPS [3].

Мінімальний стандарт, для будь-якої країни, яка бажає приєднатися до BEPS містить такі дії: 5, 6, 13, 14, а саме:

Дія 5. Шкідлива практика оподаткування. є одним із чотирьох мінімальних стандартів BEPS. Кожен із чотирьох мінімальних стандартів BEPS підлягає експертній перевірці, щоб забезпечити своєчасне та точне впровадження та, таким чином, забезпечити рівні умови гри. Усі учасники BEPS зобов'язуються впроваджувати мінімальний стандарт Дії 5 і брати участь у експертній перевірці.

Дія 6. Запобігання зловживанню податковими угодами – стосується пошуку угод за допомогою положень угод, прийняття яких є частиною мінімального стандарту, який учасники BEPS погодилися запровадити. Дія 6 також містить спеціальні правила та рекомендації щодо боротьби з іншими формами зловживань договорами.

Дія 13. Звітування по країнах – усі великі багатонаціональні підприємства (МНК) повинні підготувати звіти country-by-country (CbC) із сукупними даними про глобальний розподіл доходу, прибутку, сплачених податків та економічної діяльності між податковими юрисдикціями, у яких вони працюють. Цей звіт CbC надається податковим адміністраціям у цих юрисдикціях для використання у високому рівні трансфертного ціноутворення та оцінки ризиків BEPS.

Дія 14. Процедура взаємної згоди. – спрямована на покращення вирішення податкових спорів між юрисдикціями. Юрисдикції BEPS зобов'язалися перевіряти та контролювати їх відповідність мінімальним стандартам за допомогою надійного процесу експертної перевірки, яка спрямована на підвищення ефективності та своєчасність вирішення спорів про подвійне оподаткування.

В Україні 23 травня 2020 року набув чинності Закон №466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» [4], який є фундаментом для реалізації плану BEPS в Україні.

Для вітчизняної економіки у напрямку деофшоризації актуальними також є наступні Дії BEPS:

Дія 3. Контрольована іноземна компанія (Strengthen CFC rules). Рекомендації щодо дії 3 окреслюють підходи до віднесення певних категорій доходів іноземних компаній до акціонерів (акціонерів) з метою протидії офшорним структурам, які переміщують доходи з юрисдикції акціонерів.

Дія 7. Запобігання штучному уникненню статусу постійного представництва (Prevent the artificial avoidance of PE status). В рамках цього заходу передбачається внесення змін до

визначення постійного представництв, які перешкоджають зловживанню використанням структур за участю комісіонера або деяких винятків.

Дія 8. Нематеріальні активи (Intangibles). Планується розгляд наступних питань: прийняття ширшого та чіткішого визначення нематеріальних активів; забезпечення належного розподілу прибутку від передачі та використання нематеріальних активів; розробка правил трансфертної освіти під час передачі нематеріальних активів, за якими складно провести оцінку; та ін.

Дія 9. Ризики та капітал (Risks and capital). Передбачається прийняття правил трансфертного ціноутворення, що перешкоджають неналежному перенесенню прибутку на організацію виключно внаслідок прийняття договірних ризиків чи надання капіталу.

Отже, можна вважати, що в подальшому Україна слідуватиме світовим тенденціям у сфері оподаткування і піде шляхом підвищення прозорості та посилення контролю міжнародних структур з точки зору наявності в них елементів «штучності». Адже основне призначення плану BEPS не в тому, щоб повністю заборонити або унеможливити міжнародні транзакції та діяльність транснаціональних корпорацій, а в тому, щоб протидіяти створенню штучних податкових структур, які не мають реальної комерційної мети та створені виключно для ухилення від сплати податків.

Список використаних джерел:

1. Міністерство Фінансів України. BEPS. URL: https://mof.gov.ua/uk/beps-440
2. International collaboration to end tax avoidance URL: https://www.oecd.org/tax/beps/
3. Реалізація плану BEPS в Україні – Кабінет Міністрів України URL: https://www.kmu.gov.ua/news/startuvala-mizhnarodna-onlajn-konferenciya-realizaciya-planu-beps-v-ukrayini#:~:text
4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» №466-IX від 23.05.2020 р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-IX#Text

Кричун О.В.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Столярчук Я.М

ПЕРЕВАГИ СТРАТЕГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США

Україна - держава з великим потенціалом в різних галузях економіки, однак внаслідок ряду проблем, таких як війна на сході країни, політична нестабільність, недостатня конкурентоспроможність та інші, економіка країни не досягає свого повного потенціалу. Щоб зміцнити свою економіку та забезпечити стабільний розвиток, Україна повинна шукати можливості для стратегічного співробітництва з іншими країнами, зокрема зі Сполученими Штатами Америки [1].

Переваги співробітництва між Україною та США можуть бути дуже значними. По-перше, США є однією з найбільших економік у світі, тому співпраця з цією країною може допомогти Україні отримати доступ до нових ринків та інвестицій. Крім того, США мають розвинену систему науково-дослідної роботи, яка може допомогти у підвищенні конкурентоспроможності українських підприємств та розвитку нових технологій.

По-друге, співпраця зі США може допомогти Україні забезпечити свою енергетичну безпеку. Україна залежить від імпорту енергії, зокрема від Росії, що може створювати проблеми для країни в забезпеченні її енергетичних потреб. США мають розвинену енергетичну галузь та можуть надавати Україні допомогу у забезпеченні її енергетичних потреб за допомогою власних технологій та інвестицій.

По-третє, США можуть допомогти Україні забезпечити безпеку та стабільність на своїй території [2]. Війна на сході України забирає величезні ресурси та гальмує розвиток економіки. США можуть надати Україні допомогу у забезпеченні безпеки на її території, зокрема шляхом надання військової допомоги, військових технологій та інших ресурсів.

Одним з пріоритетних напрямків співробітництва між Україною та США може бути підтримка малого та середнього бізнесу. Малі та середні підприємства є основним джерелом зайнятості в Україні, але часто стикаються з проблемами, такими як недостатні ресурси та конкурентність [3]. США можуть надати Україні допомогу у створенні нових бізнес-інкубаторів, які забезпечать підтримку малих та середніх підприємств у країні.

Ще одним пріоритетним напрямком може бути розвиток інфраструктури в Україні. Інфраструктура є ключовою складовою для розвитку економіки, але в Україні часто стикається з проблемами, такими як недостатні ресурси та недостатня ефективність. США можуть надати Україні допомогу у розвитку транспортної інфраструктури, енергетики та інших важливих сфер.

Для забезпечення економічного розвитку України також важливо розвивати освіту та науку в країні. США можуть допомогти Україні у цьому напрямку, надаючи гранти для наукових досліджень та стипендії для студентів та вчених. Також можуть проводитися спільні наукові проекти та обмін досвідом між науковцями України та США [2].

Також пріоритетним напрямком співробітництва може бути розвиток громадського сектору в Україні. Громадський сектор є важливим джерелом підтримки громадських ініціатив та розвитку демократії в країні. США можуть надавати фінансову та технічну допомогу для розвитку громадського сектору в Україні, а також надавати підтримку для розвитку громадянського суспільства та демократії в країні.

Для забезпечення ефективного співробітництва між Україною та США, важливо розробити стратегію співробітництва та механізми взаємодії. Така стратегія має включати конкретні цілі та завдання, а також механізми контролю за їх виконанням. Важливо також забезпечити ефективний обмін інформацією та координацію між відповідними органами України та США [4].

Стратегічне співробітництво між Україною та США може забезпечити важливі зміни в економічному розвитку України. США можуть надати Україні технології, фінансові ресурси та експертизу для розвитку ключових галузей, таких як сільське господарство, енергетика та транспортна інфраструктура. Крім того, залучення американських
інвестицій може сприяти створенню нових робочих місць та забезпечити зростання виробництва, що збільшить економічний потенціал України.

Україна має потенціал для розвитку високотехнологічного сектору, і США можуть допомогти українській економіці зайняти своє місце на світовому ринку. За допомогою співробітництва з американськими компаніями, Україна може забезпечити належний розвиток інноваційних технологій та продуктів, що відповідають вимогам сучасного ринку. Також важливо навчитися від американських партнерів управлінських навичок та забезпечити взаємний обмін знаннями та досвідом.

Крім економічного розвитку, стратегічне співробітництво між Україною та США може сприяти зміцненню демократії в Україні [1]. Американська сторона може надавати Україні допомогу у забезпеченні свободи слова, прав людини та встановленні незалежних судів. Також, США можуть допомогти Україні у забезпеченні належного рівня корупції та зміцненні правової держави.

Окрема розвідка та безпека також є важливими напрямками співробітництва між Україною та США. США можуть надавати Україні допомогу у підвищенні рівня безпеки та оборони, забезпеченні кібербезпеки та боротьбі з тероризмом. Крім того, співпраця з американськими партнерами може допомогти Україні впровадити сучасні технології та підвищити ефективність військової діяльності.

Україна також має можливість залучити підтримку США у впровадженні реформ, які є важливими для стабілізації економічної та політичної ситуації в країні. США можуть допомогти Україні впровадження ефективної антикорупційної політики, підвищення рівня транспарентності управління та забезпечення демократичних стандартів [3].

Важливим напрямком співробітництва між Україною та США є також підтримка ініціатив, спрямованих на зміцнення співпраці між країнами в глобальних питаннях. Україна може залучити підтримку США у забезпеченні своєї безпеки в умовах російської агресії та відновленні територіальної цілісності. Крім того, Україна може виступати активним партнером США в рамках глобальних ініціатив, таких як зміна клімату, розвиток глобальної торгівлі та боротьба з пандеміями.

Однією з форм співпраці може стати залучення інвестицій з боку США в економіку України. Це може стати потужним стимулом для розвитку вітчизняного бізнесу та підвищення рівня життя громадян. Співпраця у галузі науки та технологій також може допомогти Україні впровадити сучасні технології та зміцнити науковий потенціал країни.

У галузі науки та технологій можна розглянути можливості спільних дослідницьких проектів, обмін науковими досвідом та технологіями, підтримку стартапів та інноваційних проектів.

У галузі інфраструктури та транспорту можна спільно розробити стратегію відновлення транспортних мереж, включно з мережею автомагістралей, залізниць та портів, вдосконалити інфраструктуру для підтримки розвитку бізнесу та туризму, та створити сприятливі умови для розвитку експортно-імпортних операцій [2].

Усі ці напрямки співпраці мають потужний потенціал для розвитку економіки України та зміцнення партнерських відносин між Україною та США. Однак для успішної реалізації співпраці необхідно враховувати внутрішні виклики та особливості кожної з галузей та використовувати ефективні механізми співпраці.

Стратегічне співробітництво між Україною та США є важливим фактором для розвитку економіки України після війни та забезпечення стабільності в регіоні. США можуть надавати Україні допомогу у різних напрямках, таких як підтримка бізнесу, розвиток інфраструктури,

науки та освіти, розвиток громадського сектору та демократії. Для забезпечення успішної співпраці між двома країнами, необхідно розробити конкретну стратегію співробітництва та механізми взаємодії.

Україна та США мають потенціал для успішної співпраці та розвитку взаємовідносин. Це може стати джерелом нових можливостей для України та забезпечити стабільність та процвітання в регіоні. Однак, успіх співпраці залежить від здатності країн забезпечити ефективну координацію та взаємодію.

Ми маємо спільний інтерес у забезпеченні миру та стабільності в регіоні, тому співробітництво між країнами є важливим кроком до досягнення цих цілей. При належному співробітництві, Україна та США можуть стати взаємовигідними партнерами та сприяти розвитку та зміцненню демократії, економічного розвитку та стабільності в регіоні.

Стратегічне співробітництво між Україною та США у повоєнній відбудові економіки України має великий потенціал для розвитку та зміцнення відносин між двома країнами. Підтримка США може допомогти Україні впровадити сучасні технології та підвищити ефективність виробництва, що сприятиме зростанню економіки та забезпеченню стабільного розвитку країни. Крім того, співробітництво в галузі енергетики та використання відновлювальних джерел енергії може допомогти Україні зменшити залежність від імпорту енергоресурсів та забезпечити енергетичну незалежність.

На сьогоднішній день Україна та США мають розвинену і динамічну співпрацю у багатьох сферах. Обидві сторони виявляють зацікавленість у зміцненні відносин та співпраці на різних рівнях. Зокрема, співпраця між Україною та США у рамках НАТО та Партнерства з країнами партнерства може сприяти зміцненню безпеки в регіоні та забезпеченню мирного вирішення конфліктів.

Співробітництво між Україною та США у повоєнній відбудові економіки України має великий потенціал для розвитку та зміцнення відносин між двома країнами. Підтримка США може допомогти Україні впровадити сучасні технології та підвищити ефективність виробництва, що сприятиме зростанню економіки та забезпеченню стабільного розвитку країни. Крім того, співробітництво в галузі енергетики та використання відновлювальних джерел енергії може допомогти Україні зменшити залежність від імпорту енергоресурсів та забезпечити енергетичну незалежність.

Можна зробити висновок, що стратегічне співробітництво України та США у повоєнній відбудові економіки України має великий потенціал для зміцнення відносин між двома країнами та підвищення економічного рівня життя громадян України. Співпраця може охоплювати різноманітні напрямки, такі як енергетика , наука та технології, інфраструктура та транспорт. При цьому важливо враховувати особливості кожного напрямку та використовувати ефективні механізми співпраці для досягнення максимального результат.

Список використаних джерел:

1.https://bintel.org.ua/analytics/realiyi-i-perspektyvy-stratehichnoho-partnerstva-ssha-i-ukrayiny/
2.https://armyinform.com.ua/2021/11/12/onovlennya-hartiyi-davnih-soyuznykiv-yak-rozvyvayetsya-strategichne-partnerstvo-ukrayiny-ta-ssha/
3.https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/strategichne-partnerstvo-ukraini-analitichna-zapiska

4.https://www.if.gov.ua/news/spilna-zayava-shchodo-strategichnogo-partnerstva-ukrayini-ta-spoluchenih-shtativ-ameriki

Маков О.А.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Ільницький Д.О.

РОЗВИТОК НАНОТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

Світова економіка початку XXI ст. характеризується кардинальними змінами у визначенні напрямів економічного прогресу. Основні акценти переміщуються на завдання прискореного інноваційного розвитку, переходу до стратегії економіки, що базується на знаннях [3]. На сьогоднішній день основною концепцію інноваційного розвитку стала, так звана, Індустрія 4.0 (Industry 4.0), яка обумовлює цифрову трансформацію виробництва на основі впровадження технологій великих даних (Big Data), хмарних обчислень (Cloud Computing), штучного інтелекту (Artificial Intelligence), «інтернету речей» (Internet of Things), що має привести до створення «розумних фабрик» (Intelligent Manufacturing). Відповідні державні програми щодо цифрових трансформацій національної економіки вже прийняті в багатьох країнах.

Аналіз світового досвіду свідчить про високу економічну ефективність інноваційних рішень Індустрії 4.0. Важливо зазначити, що за останні роки Україна робить певні кроки щодо підвищення рівня інвестиційної привабливості країни. Зокрема, проаналізувавши позиції України в рейтингу Ease of Doing Business Index можна побачити, що протягом останніх десяти років країна зробила неймовірний стрибок з 142 позиції у 2010 році до 71 позиції у 2019 році, а також значно покращила свої позиції у розвитку інноваційної сфери. Аналіз динаміки Глобального індексу інновацій (The Global Innovation Index) показав, що Україна за останні 8 років піднялася у рейтингу на 16 позицій: з 63 позиції у 2012 році до 47 сходинки у 2019 році [4].

Одним із провідних стимулів розвитку Індустрії 4.0 є розробка і впровадження нанотехнологій, а вони, у свою чергу, пропорційно своєму розвитку, стають одним із інструментів розгортання нової технологічної революції. Нанотехнології у всьому світі визнаються невід'ємною частиною ефективно функціонуючої економіки. При визначенні напряму розвитку нанотехнологій в Україні необхідно взяти до уваги досвід тих країн, де вони розвиваються вже тривалий час. У всіх моделях, що використовуються в цих країнах, не залежно від політичного і економічного устрою, участь держави обов'язкова. Для того, щоб країна процвітала, необхідно розвивати даний інноваційний напрям, особливо в таких ключових сегментах, як охорона здоров'я, енергетика, електроніка. Важливо налагодити механізм всієї системи, що складається з безлічі інститутів, так або інакше задіяних в процесі розвитку наноіндустрії [3].

Особливо важливим питання розвитку нанотехнологій в нашій країні постає у контексті післявоєнного відновлення України. Ключовими аспектами цього питання є дві проблеми, що безпосередньо пов`язанні із формуванням міжнародної конкуренто-спроможності України:

1. Подолання негативних наслідків у сферах дослідження та розробки нових нанотехнологій, спричинених повномасштабним вторгненням рф в Україну;
2. Відновлення науково-дослідницьких та дослідницько-конструкторських робіт у наноіндустрії та їх заохочення з метою покращення позиції України на глобальному ринку нанотехнологій.

Отже, на першому етапі повоєнного відновлення економіки України повинна відбутися масштабна та плідна робота з подолання наслідків повномасштабного вторгнення, до яких відносяться:

1. Зупинка та обмеження досліджень: через воєнні дії в країні значно зменшилося фінансування наукових досліджень і розробок у сфері нанотехнологій (і не тільки);
2. Втрата досвідчених наукових кадрів: оскільки сфера нанотехнологій є однією із найбільш наукоємних, вона значно залежить від компетентних науковців, інженерів;
3. Зниження співпраці та обміну інформацією: війна призвела до обмеження можливості спільних досліджень та обміну інформацією між Україною та провідними країнами у сфері нанотехнологій.

Подолання вищезазначених викликів тісно пов`язане із переходом до другого етапу післявоєнного відновлення галузі нанотехнологій в Україні, а саме до покращення позицій країни на глобальному ринку нанотехнологій та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності за рахунок розвитку наноіндустрії. Задля якомога швидшого розвитку цієї сфери повинно відбутися глибинне реформування нанотехнологічних досліджень і розробок, адже нанотехнологічній галузі України ще до повномасштабного вторгнення були притаманні певні проблеми розвитку. Серед них можна виділити значне превалювання НДДКР з виключно державним фінансуванням, низьку імплементацію результатів нанотехнологічних досліджень у сектор реальної економіки, неготовність товарного ринку України до впровадження нанотехнологічних розробок через недостатність знань і великі затрати такого впровадження [2].

Всі ці проблеми лише загострилися у зв`язку із чинним політично-економічним становищем України, тому для їх розв`язання необхідно буде провести низку важливих заходів:

1. Фінансування досліджень: держава повинна виділити достатні кошти (в тому числі – залучати міжнародні інвестиції) на підтримку досліджень та розвитку в галузі нанотехнологій. Серед основних методів фінансової підтримки можна виділити надання грантів науковим установам та університетам, спонсорство дослідницьких проектів та створення спеціалізованих дослідницьких центрів;
2. Міжнародна співпраця: країна повинна активно залучатися до міжнародних наукових співтовариств та співпрацювати з іншими країнами, що займаються нанотехнологіями. Це дозволить отримувати доступ до новітніх досліджень та стимулює обмін інформацією, що сприятиме прискоренню відновлення галузі;
3. Розвиток інфраструктури: необхідно стимулювати інвестування у створення та розвиток науково-дослідних лабораторій, наукових кластерів, спеціалізованого обладнання для виробництва та вдосконалення наноматеріалів. Ефективна інфраструктура допоможе забезпечити якісні дослідження та виробництво в цій галузі;
4. Законодавча підтримка: необхідно розробити чіткі правові рамки та регуляторні положення, які стимулюватимуть розвиток та використання нанотехнологій;

5. Підтримка комерціалізації: для відновлення галузі нанотехнологій важливо стимулювати комерціалізацію наукових розробок, шляхом надання підтримки підприємствам, що працюють у сфері нанотехнологій, сприяння перетоку технологій з академічної сфери до бізнесу, залучення інвестицій та розробки механізмів комерціалізації інновацій, розвиток академічного підприємництва;

6. Навчання та освіта: важливо вкласти зусилля у розвиток навчальних програм та освітніх ініціатив, спрямованих на розвиток наноіндустрії. Зусилля мають спрямовуватися на підготовку кваліфікованих кадрів у галузі нанотехнологій, майстер-класів та семінарів для студентів, науковців та фахівців з промисловості;

7. Етапність, першочерговий розвиток нішових галузей: важливо визначити та стимулювати розвиток пріоритетних сфер застосування нанотехнологій в Україні. На сьогоднішній день до таких можна віднести розробку наноматеріалів для виробництва і сільського господарства, оборонна промисловість, наномедицина. Також, найпріоритетнішими напрямами інтеграції вітчизняних інновацій до глобального ринку нанотехнологій, що забезпечує високий рівень міжнародної конкурентоспроможності, ще з 2015 року стало виробництво наноструктур різноманітного призначення, зокрема надяскраві світлодіоди, концентраторні сонячні батареї, НВЧ транзистори, тобто прилади оптоелектроніки на базі нанотехнологій [1].

Отже, післявоєнне відновлення нанотехнологічного сектору України та його подальший розвиток є надзвичайно важливим для формування міжнародної конкурентоспроможності нашої країни. На сьогоднішній день нанотехнології вважаються однією з ключових галузей майбутнього, оскільки вони мають потенціал трансформувати різні сфери життя і промисловості, тому не можна недооцінювати ризики, які виникнуть у разі недостатньої стимуляції розвитку цієї сфери. Реформування наноіндустрії забезпечить країні значний технологічний прогрес, економічний розвиток та суттєвий науковий потенціал, що прямопропорційно вплине на глобальну позицію України на глобальному ринку та світовій політичній арені.

Список використаних джерел:

1. Черницька Т. В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку нанотехнологій у глобальному середовищі. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. 2013. С. 154–158.

2. Ткачова О. А. Науково-технологічний потенціал розвитку вітчизняної сфери нанотехнологій. Економіка і прогнозування. 2015. № 2. С. 134-147.

3. Моісеєнко Ю. М. Державна підтримка та стимулювання нанотехнологій в Україні. Ефективна економіка. 2014. №6. С.2-6.

4. Кравчук Ю. Г., Скоробогатова Н. Є. Україна в умовах Індустрії 4.0: Можливості та бар`єри. Збірник наукових праць молодих вчених КПІ імені Ігоря Сікорського. 2020. №14. С. 1-5.

5. The Global Technology Revolution 2020, In-Depth Analyses RAND. Bio/Nano/Materials/Information Trends, Drivers, Barriers, and Social Implications. 2020.

Мелех Д.М
«Міжнародна економіка», 4 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Громенкова С.В.

РЕАЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ США У ПРОЄКТАХ З ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Національний інтерес є головним чинником для реалізації державної політики та розвитку будь-якої країни. Саме задоволення національних інтересів є основою для збереження суверенітету, забезпечення національної єдності та розвитку держави. Національні інтереси США посідають значне місце в зовнішньополітичній діяльності.

В Стратегії національної безпеки США, яка була опублікована Адміністрацію президента в 2022 році було визначено, що Росія є загрозою для всього цивілізованого світу. Жорстока та неспровокована війна Росії проти України зруйнувала мир у Європі, а її ядерні загрози ставлять під загрозу глобальний режим нерозповсюдження. Тому Росію треба стримувати шляхом відродження міжнародних альянсів в тому числі НАТО.

До національних інтересів США завжди входило створення єдиної, демократичної та мирної Європи. Внаслідок повномасштабної війни відбулася енергетична криза, яка стала загрозою стабільності в Європі. В 2022 році спостерігалося стрімке зростання цін на енергоносії, яке сильно вдарило по споживачам. Також було виявлено надмірну залежність ЄС від російських енергоносіїв. В 2019 році частка імпорту газу з Росії складала 44,7%. Завдяки санкціям, які запровадила ЄС постачання газу з Росії неухильно знижувалися. Порівняно з першим кварталом 2022 р. частка Росії знизилася на 15,5 п.п. та у четвертому кварталі 2022 р. склала 18,8 %.[1]

З імпортом нафти ситуація краща, бо Європейські країни мають меншу залежність від російської нафти, якщо порівнювати з залежністю від газу. Частка імпорту нафти з Росії до країн ЄС становить 28% в 2019 році, а у четвертому кварталі 2022 р. становила 9,9 % [1].

Тому для задоволення своїх національних інтересів США треба перемога України, в її протистоянні російській агресії, бо війна зачіпає не тільки український народ, а й увесь світ. Росія загрожуватиме не лише союзникам і партнерам США в Європі, вона стане ще більшим викликом для національних інтересів Америки.

Після закінчення війни повстане нагальне питання у відновленні економіки України, яка постраждала внаслідок війни. В контексті національних інтересів США потрібно вкладати в енергетичний сектор України.

Внаслідок війни половина енергетичної інфраструктури України була пошкоджена, що призвело до дестабілізації електромереж, тому Україна потребує відновлення енергетичної інфраструктури. Під час дискусії в рамках Berlin Energy Transition Dialogue 2023 заступник Міністра енергетики України Ярослав Демченков стверджує, що Україна має великий потенціал стати європейським хабом зі сталої енергетики. США надали Україні більше 53 млн. дол. на обладнання для відновлення критичної інфраструктури в 2022 році [2].

Також енергетичні відомства України та США готують програму співпраці для розвитку українського енергетичного сектору. Америка прагне допомогти Україні відмовитися від використання вугілля та зменшити використання природного газу. За цією

програмою в Україні може відбутися будівництво малих модульних реакторів, які вплинуть на розвиток систем передачі енергії [3].

В 2022 році Україна приєдналася до європейської енергетичної системи ENTSO-E, що дало можливість Україні експортувати електроенергію до ЄС. В січні-жовтні 2022 року було експортовано 2,6 млрд кіловат/годин на $542,514 млн, або на $326,9 млн. більше ніж в 2021 році. Єдина європейська енергетична система дає можливість Україні надавати Європі додаткові потужності електроенергії для підтримання її енергетичної стабільності, а також отримувати гроші з експорту. Також Україна розробляє стратегію відновлення енергетичного сектору використовуючи передові технології. План відновлення включає розвиток сонячної енергетики, обладнання вітрових турбін, створення систем довгострокового зберігання енергії [4].

Україна має значні запаси вугілля, газу та нафти. США може знайти інтерес у розвитку інфраструктури для видобутку та транспортування цих ресурсів. До повномасштабної війни ЄС дуже сильно залежав від імпорту російських енергоносіїв, що спричинило енергетичну кризу та підвищення цін. США зацікавлені в мирній та стабільній Європі, але через значну енергозалежність від одного постачальника є певна загроза досягнення цієї мети.

В 2019 році в Україні було знайдено нові 3 нафтових та газових родовища, що може призвести до 14,9 млрд кубометрів газу. Крім цього в Україні вже є мінімум 5 найбільших газових родовищ, а саме: Шебелинське, Західно-Хрестищенське, Яблунівське, Єфремівське, Мелехівське. США можуть інвестувати в пошуки та розвиток газодобувної галузі України, щоб Україна не залежала від російського газу та могла забезпечувати ним не тільки своє населення, а також експортувати в Європу [5].

Америка вважає себе одним з лідерів у забезпеченні світового миру та безпеки, що відповідає їх національним інтересам. Вона прагне сприяти зменшенню конфліктів у світі шляхом миротворчих дій та дипломатії.

Тому інвестиції у оборонно-промисловий комплекс України та співпраця у цьому напрямку є важливим фактором, який може забезпечити мир та безпеку у Європі. Успішний розвиток українського ОПК може стати основним фактором стримання майбутньої агресії Росії.

В 2023 році відбувся економічний форум в Давосі, на якій українська делегація заявила, що після закінчення війни виробництво високотехнологічного озброєння може стати рушієм економіки. В Міністерстві оборони заявляють, що в планах є виготовлення своїх танків, снарядів, літаків, ракет тощо. Взагалі ОПК є складним виробництвом, де завод, який виготовляє танки або гармати може виконувати замовлення інших підприємств, які виробляють комплектуючі. А з продаж зброї можуть фінансуватися інші галузі економіки, які будуть стимулювати її розвиток.

Серед основних проєктів для інвестицій в український ОПК, може бути будівництво заводів з виробництва боєприпасів для артилерії та створення патронного заводу для виробництва калібра 7,62. Наразі Україна потребує більше артилерії та боєприпасів, ніж союзники можуть надати. За інформацією New York Times за добу Україна використовує стільки ж снарядів скільки НАТО використовувало за місяць в Афганістані. Наприклад Росія щодня використовує більше 50000 снарядів на день, а США може виробляти лише 15000 снарядів в місяць. Також в Україні до сих пір немає патронного заводу, адже єдиним виробником патронів в Україні був Луганський патронний завод, який захопили бойовики

ЛНР і згодом ліквідований ЗСУ. Будівництво патронного заводу може стати ще одним проєктом, в який США може інвестувати для розвитку українського ОПК.

Виробництво танків теж є пріоритетним напрямком у розвитку українського ОПК. За інформацією видання Spiegel Rheinmetall має бажання побудувати в Україні танковий завод, який зможе виробляти 400 танків на рік. Завод зможе випускати танки типу «Пантера» (Panther KF51), який був представлений світу в 2022 році [6].

Тому ця війна доводить, що треба будувати більше заводів з виробництва артилерійських снарядів, танків та інших видів зброї для стримування будь-якого агресора, який вирішить стати загрозою для всього цивілізованого світу.

В 2022 році міністром інфраструктури України та міністром транспорту США та міністром торгівлі США було підписано Спільну заяву щодо підтримки інфраструктурної стійкості нашої держави та її відновлення. Після початку повномасштабного вторгнення було пошкоджено 309 мостів, 24700 км доріг, 6500 км залізничних колій, а сума прямих збитків інфраструктури України від війни становила 113,5 млрд доларів. Американські партнери погоджуються допомогти у відновленні інфраструктури України шляхом фінансової допомоги та створення умов для залучення американського бізнесу.

Також влітку 2022 року Міністерство інфраструктури України представило міжнародним партнерам план відновлення зруйнованої агресором інфраструктури України. В цьому плані передбачається повна відбудова інфраструктури, інтегрування української транспортної мережі в мережу ЄС [7].

США відіграють важливу роль у відновленні економіки України та забезпеченні її економічної стабільності. Підтримка проєктів шляхом залучення іноземних інвестицій, фінансової та технічної є фактором, який позитивно вплине на розвиток економіки України. Завдяки спільним проєктам, реалізуються національні інтереси США та України, що сприяє розвитку дружніх зв'язків між країнами.

Список використаних джерел:

1. EU imports of energyproducts – recent developments. URL:https://www.connaissancedesenergies.org/sites/default/files/pdf actualites/EU%20imports%20of%20energy.pdf
2. США нададуть Україні $53 млн на обладнання для відновлення критичної інфраструктури. URL:https://ukrainian.voanews.com/a/enerhetyka-derzhdep/6854666.html
3. Україна та США працюють над спільною програмою у сфері енергетики. URL:https://www.rbc.ua/rus/news/ukrayina-ta-ssha-pratsyuyut-spilnoyu-programoyu-1680971609.html
4. Чому Україна зупиняє експорт електроенергії в ЄС. URL https://biz.censor.net/r3413409
5. 5 найбільших газових родовищ. URL:https://www.epravda.com.ua/news/2020/01/29/656407/
6. Rheinmetall хоче побудувати в Україні танковий завод. URL:https://www.unian.ua/weapons/tankoviy-zavod-rheinmetall-mozhut-pobuduvati-v-ukrajini-pid-chas-viyni-12166755.html
7. План відновлення України. URL:https://interfax.com.ua/news/general/843894.html

Назарець Я.С.
«Міжнародний бізнес», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Цимбал Л.І.

ПОЛІТИКА ПРОТЕКЦІОНІЗМУ У ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ

Наразі Україна переживає найскладніший період своєї історії за час незалежности – повномасштабне військове вторгнення російської федерації, що лише ускладнює нестабільність економіки, яка була розбалансована ще внаслідок пандемії COVID-19 та карантинних обмежень. Безумовно, що в таких умовах для України доцільним є посилення євроінтеграційного вектору, проте при послабленні протекції національного ринку і товаровиробників важливим є не втратити фокус власного виробництва та не розчинитись у напливі іноземної висококонкурентної продукції [6].

Протекціоністська політика у зовнішній торгівлі України є суперечливим питанням, особливо в контексті європейської інтеграції. Протекціоністська політика спрямована на захист вітчизняної промисловості від іноземної конкуренції, але вона також може перешкоджати економічному зростанню та обмежувати доступ до міжнародних ринків. Україна прагне до європейської інтеграції з 1990-х років і підписала Угоду про вільну торгівлю з Європейським Союзом (ЄС) у 2014 році [3]. Ця угода відкрила нові можливості для українського бізнесу, але водночас наразила його на конкуренцію з боку виробників з ЄС. Зі своєї сторони уряд України запровадив низку протекціоністських заходів для підтримки вітчизняної промисловості та усунення торговельних дисбалансів, але їхня ефективність залишається предметом дискусій.

Загалом виділяють 4 види протекціонізму:

- селективний — скерований проти окремих країн або окремих видів товарів;
- галузевий — скерований на захист окремих галузей, найчастіше сільського господарства;
- колективний — проводиться об'єднаннями країн щодо країн, які не входять у ці об´єднання;
- прихований — здійснюється методами внутрішньої економічної політики.

Протекціоністська політика України розвивається за трьома напрямками:

1. Встановлення тарифних митних бар’єрів.

2. Встановлення нетарифних бар’єрів, куди входять: прямі бар’єри (ліцензування, квотування, бюрократичні перешкоди в митних процедурах); державна монополія на ЗЕД (держава монополізує право здійснювати певні ЗЕЗ операції або торгівлю певними товарами (наркотичні речовини в медицині, алмази, золото); непрямі нетарифні бар’єри (державна система оподаткування, (акцизний збір); державна система норм і стандартів; закриття портів, залізничних станцій, аеропортів; заборона на ввезення, купівлю товарів іноземного виробництва за наявності національних аналогів).

3. Стимулювання експорту — здійснюється при допомозі державного фінансування при вивченні світового ринку, підготовки кадрів, що включає: виплату експортних премій (надання експортерам разових субсидій при експорті товарів); податкові пільги (експортерам

надаються різноманітні фінансові пільги); надання пільгових кредитів (кредитування експорту з метою розширення збуту товарів); продаж товарів на експорт за демпінговими цінами, тобто за цінами нижчими, ніж ціни, встановлені конкуруючими монополіями, і нижчими, ніж світові ціни [5].

Застосування протекціоністських заходів у деяких галузях доцільно з огляду на те, що головними експортними складовими є мінеральна сировина і товари з незначною доданою вартістю. На тепер в Україні діють закони, що регулюють чи обмежують експорт товарів шляхом нарахування експортних мит. Ключові законодавчі акти, постанови та нормативи України щодо експорту включають в себе:

- Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення» від 04.07.2013 № 408-VII;
- Закон України «Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту» від 20.12.2016 № 1792-VIII;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг» від 03.11.2016 № 1724-VIII;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2018 рік» від 20.12.2017 № 1018;
- Розпорядження КМУ «Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017—2021 роки» від 27.12.2017 № 1017-р;
- Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1» від 20.11.2017 № 950;
- Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 № 2473-VIII [4].

Україна провадить політику вільної торгівлі по мірі укладення відповідних угод, зокрема, з ЄС. Найбільш значною угодою України з Євросоюзом з 1991 року є угода про Зону вільної торгівлі (ЗВТ) з ЄС, яка почала дію з 1 січня 2016 року [3]. 2022 рік міг би стати рекордним для України за обсягом експорту за всю історію незалежности. Ще на початку року — у січні-лютому 2022 року — український експорт демонстрував позитивну динаміку зростання порівняно з аналогічним періодом минулого року: приріст експорту становив 34%. Проте вже в березні відбувся разючий обвал постачань за кордон: скорочення становило 50%. Повільне відновлення експорту почалося з травня, а найкращі результати показали останні місяці 2022 року завдяки розблокуванню українських портів [2].

У регіональному розрізі у 2022 спостерігається скорочення часток всіх інших регіонів світу на користь країн ЄС. У 2021 році ЄС також був найбільшим партнером України, проте його частка становила 41%. Станом на вересень 2022 року частка ЄС вже сягнула 62%. Загальний експорт України до країн ЄС у 2022 році становив 27 903,2 млн дол. США з динамікою у 4,2% порівняно з 2021 р. (26 777,2 млн дол. США) [1]. В лідери вийшли країни ЄС — Польща та Румунія, на які сумарно припадає близько 23% українського експорту в 2022 році [2].

Що стосується провадження безпосередньо протекціоністської політики, то основна частина дискримінаційних дій України щодо країн ЄС припадає на такі сфери, як: добрива та пестициди, інша готова металева продукція, зернові продукти, вироби з чорного металу, а також автомобілі, причепи та напівпричепи, — тоді як країни ЄС застосовують обмежувальні заходи проти України в таких секторах, як: зернові, готові та консервовані

фрукти та горіхи, рослинна олія, олійні культури та фрукти, а також автомобілі, причепи та напівпричепи [7]. Кількісні обмежувальні заходи країн ЄС переважають над обмежувальними заходами уряду України.

Отже, для України характерні такі заходи протекціоністської політики, як: антидемпінгові заходи, імпортні мита, імпортні та експортні ліцензії, а також загальні гарантії захисту, спрямовані на захист, головним чином, категорії продуктів, такі як: добрива та пестициди, двигуни та турбіни; автомобілі, причепи та напівпричепи; вироби з чавуну або сталі, а також вироби з пластмас, у тому числі напівфабрикати.

Як показує досвід, для підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному вимірі існують такі ефективні засоби захисту, як: державна підтримка на світовому ринку, гранти, експортні кредити на пільгових умовах, фінансові гранти тощо. Такі дії можуть не тільки підтримати вітчизняного виробника в короткостроковій перспективі, але й створюють умови для подальшого нарощування експортного потенціалу і, як наслідок, зростання ролі на світовому ринку.

Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності займає одне із пріоритетних місць у державному регулюванні економіки України. Його мета – ретельно аналізувати зовнішньоекономічну діяльність країни і якомога відчутніше сприяти розвиткові торговельних відносин з іншими країнами, підтримувати власного товаровиробника та захищати внутрішній товарний ринок. За умов виваженого підходу до пошуку торговельних партнерів і формування ефективного механізму митного регулювання Угода про вільну торгівлю сприятиме оптимальному зростанню обсягів експортно-імпортних операцій країн-партнерів. Для України цей напрям роботи є важливим з огляду на можливість диференціації ринків збуту для вітчизняних виробників, мінімізації ризиків від кон'юнктурних змін та підвищення конкурентоспроможності та світовій економічній арені [8].

Отже, застосування протекціонізму у зовнішньоекономічній політиці України має свої виклики та вимагає уважного аналізу та ретельного планування з метою забезпечення збалансованого розвитку економіки та підтримки вітчизняних виробників, без збільшення витрат для споживачів та обмеження доступу до зовнішніх ринків. Протекціонізм корисний для окремих секторів економіки в короткостроковій перспективі, але у довгостроковому плані може призвести до зменшення конкурентоспроможності економіки в цілому. Використання протекціонізму повинно бути обґрунтованим, збалансованим та не виходити за межі світових торговельних правил. В Україні протекціонізм втілюється у формі нарахувань різноманітних тарифів, обкладення митом, необхідністю отримання ліцензій, а також квотуванням. Переважно зазначені заходи стосуються сировини, експорт або імпорт якої з чи у країну не є бажаними, а також товарів, які володіють конкурентними перевагами над вітчизняними аналогами.

Список використаних джерел:

1. Дашборд для інтерактивного інформування щодо експорту України. URL: https://export.gov.ua/722-Dashbord_eksportu_ukraini
2. Як війна вплинула на обсяги експорту і змінила лідерів серед країн-імпортерів. Українська правда/ URL: Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/columns/2022/10/24/692959/

3. Угода про Асоціацію | Кабінет Міністрів України/ URL: https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu
4. Нормативно-правова база щодо експортної діяльності України. URL: https://export.gov.ua/48-zakonodavcho-normativni_dokumenti
5. Гуцул І., Крисовата К., Титор В. Актуальні тенденції митно-тарифного регулювання зовнішньої торгівлі України. Економіка та суспільство, 2022. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-65
6. Бондаренко Є., Угрин В., Кекіш І. Пріоритети забезпечення митної безпеки держави у період воєнного часу та післявоєнного відновлення України. Економіка та суспільство, 2022. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-87
7. Мартяк, М. Р. Протекціонізм в стратегіях економічного розвитку країн (регіонів) світу: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». Львівський національний університет природокористування; Навчально-науковий інститут заочної та післядипломної освіти. Дубляни, 2023. – 75 с.
8. Келічавий А.В. Політика протекціонізму як фактор підвищення конкурентоспроможності економіки. Ефективна економіка. 2014. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3133
9. Офіційний сайт Світового банку. The World Bank. URL: https://data.worldbank.org/country/ukraine?view=chart.
10. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: https://customs.gov.ua/

Охрамович А.О.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Москалюк Н.П.

РОЛЬ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ У ПОВОЄННІЙ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Повномасштабна війна Росії проти України нанесла значні втрати та збитки у всіх сферах соціального та економічного життя України, всіх галузях економіки та негативно вплинуло на світове виробництво та міжнародну торгівлі, спричинило порушення логістичних глобальних ланцюгів транспортування та доставки товарів, зростання глобальної інфляції. В результаті воєнних дій в Україні значно скоротилось виробництво товарів та послуг, в тому числі товарів українського експорту, знизились обсяги товарообігу, велику частку якого становила торгівля з країнами ЄС, темпи експорту та імпорту товарів, відбулося падіння ВВП та обмеження ринків збуту продукції, в тому числі світових ринків. Це все вплинуло негативно на зовнішню торгівлю України.

За оцінками TheEconomistIntelligenceUnit, з урахуванням того, що глобальний ВВП у 2022 році становив близько 101,6 трлн. доларів, війна в Україні могла коштувати світовій економіці минулого року приблизно 1 трлн. доларів. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) прогнозує, що вже у 2023 році війна в Україні може коштувати глобальному ВВП 2,8 трлн. доларів недоотриманої продукції [1].

Реструктуризація економіки післявоєнного періоду буде складним процесом здійснення організаційних, технологічних, технічних, правових, фінансових заходів, спрямованих на відновлення економічної діяльності суб'єктів господарювання, відродження та модернізацію промисловості, відбудову інфраструктури, створення нових робочих місць та умов для розвитку нових високотехнологічних виробництв, стимулювання нових напрямів діяльності підприємств, відновлення пріоритетних та розвиток ключових галузей національної економіки.

Повоєнна відбудова національної економічної системи має включати відновлення виробничих потужностей, для чого необхідно залучення іноземних інвестицій, тому налагодження зовнішньоекономічних зв’язків відіграє важливу роль в цьому процесі.

Зовнішня торгівля нашої країни передбачає діяльність підприємств України та інших держав, що здійснюється як на території нашої держави, так і за її межами щодо укладання угод купівлі-продажу товарів або послуг між виробниками та покупцями. Зовнішня торгівля України включає в себе експорт, тобто рух товарів або послуг від українського виробника до іноземних споживачів, та імпорт, тобто рух товарів або послуг від іноземного виробника до українських споживачів. Основна мета зовнішньої торгівлі - задовольнити споживчий попит, покращити якість життя населення, підвищити конкурентоспроможність українських підприємств.

Реальні вартісні обсяги скорочення товарообігу за підсумками І півріччя 2022 р. становили 21,3 % порівняно з аналогічним періодом 2021 р.. При цьому скорочення експорту було суттєвішим (на 24 %), аніж імпорту (на 18,6 %). Проте, починаючи з ІІ кварталу 2022 р., імпорт почав поступово відновлюватись та за підсумками червня наблизився до аналогічного показника 2021 р. (4,7 проти 5,5 млрд. доларів США). Ситуація з експортом – не така оптимістична. Зростання експорту на 36,9 % протягом перших двох місяців 2022 р. не змогло компенсувати його суттєвого скорочення у березні–червні ц. р. на 48,1 % [2].

Збільшення експорту сприятиме отриманню валютних доходів, збільшить зайнятість населення і доходи в галузях економіки, що здійснюють експортні операції, та матиме позитивний вплив на відновлення економічного становища країни.

Збільшення імпортних показників також має позитивно вплинути на повоєнне відновлення промисловості, а саме дозволить зменшити витрати виробництва та збільшити прибуток за рахунок використання у виробництві більш дешевих імпортних матеріалів та сировини, комплектуючих виробів та інноваційних технологій та обладнання. В результаті це призведе до зниження цін на готову продукцію та підвищення ефективності виробництва, конкуренції на ринку, якості продукції, купівельної спроможності та рівня життя населення.

Післявоєнне відновлення економіки потребує реструктуризації промислових об’єктів, технологічної модернізації промисловості країни, використання інноваційних технологій, а тому імпорт товарів та послуг дозволить отримати основні засоби, виробничі запаси, технології, які немає можливості зараз виробляти або потребують високих витрат на виготовлення у країні. Крім того, післявоєнний стан економіки немає достатніх внутрішніх ресурсів для фінансування потреб виробництва необхідного обладнання та матеріального забезпечення виробництва продукції.

Повоєнне відновлення економіки неможливо без збільшення обсягів експорту товарів та послуг, в результаті чого економіка отримує іноземний капітал. Він є джерелом коштів для фінансування структурної реструктуризації та відбудови економіки, підвищення її

технічного рівня. Проте для нарощення експорту товарів необхідно відновити транспортну, логістичну, маркетингову та інженерну інфраструктуру.

Відновлення зовнішньої торгівлі, розвиток експортно-імпортних операційвплине на зміцнення платіжного балансу країни, валютної стабільності та зростанню ВВП. Цим процесам має сприяти отримання Україною у червні 2022 року статусу кандидата на вступ до ЄС та підготовку до вступу до ЄС. Європейський Союз є найбільшим торговельним партнером України. Підготовка до вступу до ЄС вимагає проведення соціально-економічних реформ, що призведе до впровадження нових вимог до якості продукції, що експортується до країн ЄС, підвищить конкурентоспроможність товарної продукції та сприятиме виробництву інноваційної продукції, а також буде стимулювати торгівлю. Крім того, Україна стане привабливою для іноземних інвестицій в реструктуризацію економіки України, відкриє нові ринки збуту, надасть можливість збільшити торговельні потоки. Збільшення обсягів торгівлі між Україною та Європейським Союзом та інтеграція до єдиного ринку ЄС є основою до швидкої повоєнної відбудови національної економіки.

Світовий банк у своєму економічному прогнозі для України у жовтневому випуску оцінив падіння ВВП 2022р. у 35% (хоча раніше припускав навіть глибше падіння у 45%). Проте допускає зростання у 2023р. на рівні3,3%за умови зменшення руйнування критичної інфраструктури. Прогнозні оцінкиУряду країни були приблизно такі ж самі - післяпадіння на 32% у 2022р. зростання на 3,2%(альтернативний сценарій — 1,5%) у 2023р.[3].

Висновки. Отже, зовнішньоекономічна торгівля України та її активізація у повоєнній реструктуризації економіки сприятиме стабільному економічному розвитку країни, відновленню природного потенціалу, збільшенню прямих іноземних інвестицій, розширенню діяльності ТНК на внутрішньому ринку, стимулюватиме модернізацію виробництва, надасть можливість підприємствам отримати доступ до товарів та послуг, які не виготовляються в країні або які можна купити за зниженою ціною. В результаті можна очікувати покращення рівня життя населення та підвищення соціально-економічних показників.

Список використаних джерел:

1. Якою буде динаміка світової економіки у 2023 році. URL: https://dia.dp.gov.ua/yakoyu-bude-dinamika-svitovo%D1%97-ekonomiki-u-2023-roci/
2. І. Ус, Н. Гавриленко. Вплив війни на зовнішню торгівлю України (за підсумками першого півріччя 2022 р.). Центр зовнішньополітичних досліджень, НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-08/_us-gavrilenko-tablici_merged_0.pdf
3. В. Юрчишин. З чим світ входить у 2023 рік. Економічні перспективи відновлення України. Аналітична доповідь. Січень. 2023. URL: https://razumkov.org.ua/images/pdf/2023_MATRA_I_KVARTAL.pdf

Поліщук В.С.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Москалюк Н.П.

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ КИТАЮ В ІНВЕСТУВАННІ ПОВОЄННОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Зовнішньо-економічна експансія Китаю – це процес розширення економічної діяльності Китаю на зовнішні ринки та залучення іноземних інвестицій в країну. Цей процес став можливим завдяки відкриттю китайської економіки в 1970-х роках та відмові від комуністичних догм.

Зараз Китай є найбільшою економікою світу за паритетом купівельної спроможності і однією з провідних економік світу за обсягом експорту та імпорту товарів і послуг. Ринок робочої сили Китаю представлений значним потенціалом дешевої робочої сили, що дозволяє китайським компаніям конкурувати з іншими країнами на міжнародних ринках. Крім того, Китай має розвинену інфраструктуру та географічно вигідне розташування, що робить його привабливим для іноземних інвесторів. Проте, зовнішньо-економічна експансія Китаю також має свої негативні наслідки. Наприклад, висока концентрація виробництва в Китаї може призвести до монополізації ринку та зменшення конкуренції. Крім того, дешеві товари, які Китай виготовляє, можуть створювати тиск на індустрії розвинених країн, що може призвести до зменшення кількості робочих місць.

Одним з ключових національних інтересів Китаю є забезпечення безпеки та стабільності в межах країни, а також забезпечення розвитку своєї економіки. Китай, з одного боку, прагне зберегти стабільність свого суспільства та запобігти можливим загрозам для своєї національної безпеки, а з іншого – розвивати економіку та забезпечувати свої економічні інтереси в міжнародному масштабі. Таким чином, за 2021 рік зовнішня економічна експансія (вкладення інвестицій) Китаю проводиться в країни такі, як: Великобританія (23% від всієї суми інвестицій Китаю), Німеччина (19%), Італія (13%), Франція (11%) і Фінляндія (7%). В Україну протягом 2016-2021 років обсяг інвестицій від Китаю з 50 млн дол. Стрімко піднявся до 260 млн дол.

У 2021 році об’єм прямих інвестицій з Китаю за кордон склав 146 млрд$. Проєкти інвестицій в інфраструктуру склали 260 млн $, виробництво – 9 млн $, нерухомість – 10 млн $.Інвестиції у первинну промисловість до 1,5 млн $, вторинну – до 2,2 млн $, сферу послуг – до 1,1 млн $. Приватні інвестиції показали зростання на рівні 115 млн $ у річному обчисленні. Китай підписав велику кількість міжнародних торгових угод, включаючи Регіональне компренсивне економічне партнерство (RCEP) та Угоду про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом та Китаєм, що сприяє збільшенню кількості експортованих товарів та послуг з Китаю та зміцненню його позицій на міжнародних ринках, через це обсяг зовнішньої торгівлі Китаю склав близько $6,05 трлн $, експорт збільшився до $3,36 трлн $, а імпорт - до $2,69 трлн $.

Важливим аспектом зовнішньо-економічної експансії Китаю в повоєнній реструктуризації України є реалізація його стратегічних напрямів розвитку: «Зроблено в Китаї – 2025», «Один пояс – Один шлях», військово-цивільна інтеграція КНР і України.

Програма "Зроблено в Китаї 2025"- це стратегія, започаткована китайською урядом у 2015 році, яка має на меті перетворити Китай на провідного гравця у галузі високотехнологічного виробництва. Ця стратегія має допомогти Китаю знизити залежність від імпорту високотехнологічних продуктів і збільшити додану вартість виробництва в країні. "Зроблено в Китаї 2025" передбачає збільшення інвестицій в галузі, такі як інформаційні технології, біотехнології, авіаційні технології, робототехніка, нові матеріали, електроніка та інші галузі високих технологій. Крім того, стратегія передбачає підтримку

інновацій та розвиток інтелектуальної власності, а також підтримку китайських компаній на міжнародних ринках.

Наступна програма - "Один пояс, один шлях" – є глобальним проєктом, який був започаткований Китаєм в 2013 році. Ця ініціатива передбачає будівництво мережі шляхів, залізниць, газопроводів, морських портів та інших інфраструктурних проєктів, які з'єднують Китай з різними країнами Євразії та Африки. Основною метою ініціативи є зміцнення економічної співпраці та розвиток інфраструктури в країнах, які розташовані на шляху проекту. В рамках "Один пояс, один шлях" Китай інвестує в будівництво нових інфраструктурних об'єктів, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій, забезпечує розвиток транспортних та логістичних послуг. Проте, ініціатива "Один пояс, один шлях" не лише має економічні, але й геополітичні мотивації, так як вона дозволяє Китаю збільшити свою геополітичну впливовість на регіоні та зменшити залежність від США та інших заходів. Крім того, ініціатива також потрапила під критику за недостатню увагу до соціальних та екологічних наслідків її реалізації, а також за відсутність відкритості та прозорості у відносинах з країнами-учасницями проекту.

Насамкінець, - Військово-цивільна інтеграція КНР та України означає співпрацю між військовими та цивільними структурами цих двох країн з метою досягнення спільних цілей. КНР та Україна мають певний рівень військової співпраці, зокрема, в області обміну військовою технікою та технологіями. Однак, військово-цивільна інтеграція може бути значно ширшою і включати такі напрями, як співпраця в області кібербезпеки, енергетики, транспорту, науки та техніки, а також участь у спільних проєктах в галузі оборонної промисловості. Важливо зазначити, що розвиток військово-цивільної інтеграції між КНР та Україною повинен відбуватися в рамках взаємовигідного партнерства та з дотриманням міжнародних стандартів та норм. Також варто звернути увагу на можливі геополітичні наслідки такої співпраці, особливо з огляду на напружені відносини між Китаєм та США.

Україна є потенційним ринком для товарів та послуг Китаю. Крім того, Україна та Китай мають угоду про вільну торгівлю, що стимулює розвиток економічної співпраці між країнами. Одним з головних напрямків співпраці може бути взаємне інвестування в різні сектори економіки. Наприклад, Китай може зацікавитися українським сільськогосподарським сектором, енергетичною галуззю, виробництвом автомобілів та авіа-компонентів, а Україна – китайською електронікою, машинобудуванням, будівництвом та іншими галузями. Відповідно до статистики, за 2021 рік інвестиції з Китаю в Україну в сфері торгівлі товарами склали $2,5 млрд. За 2021 р. обсяг інвестицій торгівлі послугами склав $388 млн.

Інтерес Китаю до енергетичного сектору України є великим, а саме, до нафтогазової галузі та відновлюваної енергетики. Китай має інтерес до української нафтогазової галузі, зокрема до її інфраструктури та газового транспорту. Україна є транзитною країною для транспортування російського газу до Європи, що може бути цікавим для Китаю як одного з найбільших імпортерів газу у світі. Також, Україна має значний потенціал у сфері відновлюваної енергетики, зокрема у сфері вітрової та сонячної енергетики. Китай же є одним з провідних виробників обладнання для відновлюваної енергетики, тому співпраця між Україною та Китаєм у цій сфері може бути взаємовигідною. Розвиток співпраці між Україною та Китаєм у енергетичній сфері повинен відбуватися на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм. За 2021 інвестиції Китаю до України в енергетичному комплексі склали 11,6 млн$.

Китай має значний інтерес до сектора сільського господарства та харчової промисловості України, тому що Україна є однією з найбільших виробників та експортерів зернових культур у світі, зокрема пшениці, кукурудзи та ячменю. Також Україна має значний потенціал у сфері вирощування олійних, зокрема соняшнику та рапсу. Китай же є одним з найбільших імпортерів зернових та олійного насіння у світі, тому співпраця між Україною та Китаєм у цій сфері може бути взаємовигідною. Китай має інтерес до

українського м'ясного ринку, а в свою чергу Україна є виробником як свинини, так і птиці, і цікавить китайських імпортерів як можливий додатковий постачальник м'ясних продуктів. Наразі українські підприємства з м'ясо переробки постачають свої продукти до Китаю, але обсяги є незначним. Розвиток співпраці між Україною та Китаєм у сільськогосподарській та харчовій сферах відбувається на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм в сфері безпеки харчових продуктів. Також важливо розуміти геополітичні аспекти співпраці, а саме, конкуренцію з іншими постачальниками та можливість залежності від китайського ринку. За 2021 інвестиції Китаю до України в секторі сільського господарства та харчової промисловості складають 2,5 млн $.

Інтерес Китаю до інфраструктурних проектів в Україні прослідковується в будівництві доріг, залізниці, енергетичних об'єктів та інших інфраструктурних проектів. Один з найбільш відомих проектів Китаю в Україні – це будівництво "нового шовкового шляху", або "Один пояс - Одна дорога". У межах цього проекту Китай пропонує співпрацю з Україною у будівництві транспортної інфраструктури, зокрема доріг, залізниць та портів, що забезпечать більш ефективні зв'язки між Китаєм та країнами Європи. За 2021 рік інвестиції Китаю до Україні в секторі інфраструктурних проектів склали 4 млн $.

В закінчення потрібно зазначити, що Україні та Китаю потрібно розпочати інтенсивну роботу щодо опрацювання середньострокових та довгострокових планів співпраці, які б базувались на наступних ключових напрямках: інтенсифікація розвитку торгівлі між обома країнами; створення сприятливих умов для торговельних відносин між обома країнами; розширення взаємних інвестицій; співпраця в галузі сільського господарства; співпраця в інвестуванні інфраструктурних проектів з будівництва житла; поглиблення військово-технічного та авіаційно-космічного співробітництва.

В сфері стратегічного партнерства між Україною та КНР був підготовлений Державною установою «Офісом із залучення інвестицій України» інвестиційний проект “Ukraine Invest Guide: Відбудова України з приватним сектором” є відправною точкою для інвесторів. Цей проект містить інформацію про інвестиційний профіль України, фінансові стимули, бізнес-можливості, а також аналітичні дані з різних галузей економіки країни.

Шляхи для реструктуризації повоєнної економічної ситуації України за допомогою досвіду Китаю основуються на: зростанні обсягу державних інвестицій; поступовій приватизація держпідприємств; покращенні податково-бюджетної та грошово-кредитної політики; боротьбі з корупцією; вдосконаленні законодавства щодо захисту прав інвесторів; створенні сприятливого інвестиційного клімату; наданні належних умов для ведення бізнесу; створенні технопарків та інкубаторів; збільшенні обсягу витрат на освіту та науку. Українсько-китайські економічні відносини в співпраці для повоєнної реструктуризації України є в співпраці в рамках «Шовкового шляху»; поглиблення переговорів української дипломатії щодо участі в форматі співробітництва «16+1»; інтенсифікація розвитку торгівлі; розширення інвестицій; співпраця в галузі сільського господарства; співробітництво в військово-технічній та авіаційно-космічній галузі; співпраця в галузі альтернативної електроенергетики.

Отже, проведений аналіз стратегічних напрямків політики економічної експансії Китаю свідчить, що вигоди чи загрози від розширення зовнішньоекономічної співпраці нашої країни та Китаю залежать від становища України у системі міжнародних стосунків цієї країни. При цьому одним з найважливіших каналів впливу і поширення експансії Китаю на економіку країн залишаються прямі зовнішні інвестиції. Повоєнна реструктуризація Китаю та України має спиратись на ефективну антикорупційну програму уряду. Серед перешкод для розвитку міжнародної економічної співпраці між Україною та Китаєм назвемо наступні:

недосконаліть нормативно-правової бази, низький рівень взаємних офіційних візитів, посередники у торгівлі, коливання китайського ринку, мовні та культурні бар'єри тощо. Проте, незважаючи на це, повоєнне відновлення України матиме значний успіх через велику підтримку України як країнами Європи, США, так і Китаєм. Варто зазначити, що на даний момент, зовнішньоекономічна співпраця між Україною та Китаєм є досить обмеженою, але наявність потенціалу для розвитку співпраці є очевидною. Важливо, щоб розвиток економічної співпраці між Україною та Китаєм відбувався на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм.

Список використаних джерел:

1. World Bank "Ukraineinnumbers". 2023. URL: www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview.
2. Діяльність з фінансового моніторингу. Міністерство фінансів України 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/finansovij-monitoring.
3. ProspectsforthedevelopmentoftheregionaleconomyoftheMiddleEastandCentralAsia. International Monetary Fund. 2023. URL: https://www.imf.org/ru/Publications/REO/MECA.
4. China and the WTO. World Trade Organization. 2023. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/china_e.htm.
5. Д. Кулеба Азійська стратегія вже приносить конкретні результати та відкриває нові горизонти для України. Сайт Міністерства закордонних справ України. 2022. URL: https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-azijska-strategiya-vzhe-prinosit-konkretni-rezultati-ta-vidkrivaye-novi-gorizonti-dlya-ukrayini
6. What role will China play in Ukraine’s post-war transformation?. MEI@75 Peace. Prosperity. Partnership. 2023. URL: https://www.mei.edu/publications/what-role-will-china-play-ukraines-post-war-transformation
7. China’s Position on the Political Settlement of the Ukraine Crisis. Ministry of Foreign Affairs of the People`s Republic of China. 2023. URL: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202302/t20230224_11030713.html.
8. Factbox: China's business and economic interests in Ukraine. Reutersmagazine. 2023. URL: https://www.reuters.com/business/autos-transportation/chinas-business-economic-interests-ukraine-2022-02-23/
9. Post-War Reconstruction Is a Good Investment. Newspaper Project Syndicate The World`s Opinion Page.2022. URL: https://www.project-syndicate.org/commentary/ukraine-necessity-of-reconstruction-investment-by-nancy-qian-1-2022-11
10. Зварич Р.Є. Експансіоністські імперативи та детермінанти міжнародної економічної політики КНР/ Н.В. Резнікова, О.А. Іващенко, Р.Є. Зварич. *Ефективна економіка*. 2019.

Поліщук П.С.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Апалькова В.В.

МІЖНАРОДНІ ПРОЄКТИ КОМПАНІЙ «ВЕЛИКОЇ ЧЕТВІРКИ» У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Українська економіка зазнала значних втрат у результаті повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Тому питання відновлення та подальшого розвитку України буде актуальним у коротко та довгостроковій перспективі. В цьому контексті, міжнародні проєкти, у яких беруть участь та які запускаються консалтинговими компаніями «Великої четвірки» (Deloitte, PwC, EY, KPMG) матимуть значний вплив на економічний відновлення та розвиток України. Варто зазначити, що проєкти цих компаній націлені на різноманітні сектори української економіки, починаючи з аграрного сектору та закінчуючи підвищенням інвестиційної привабливості України та IT сектором.

Health Reform Support (HRS). Так, на приклад, компанія Deloitte активно співпрацює з Урядом України та Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках програми Health Reform Support (HRS). Станом на 2022 рік USAID інвестує понад 40 мільйонів доларів США щороку у підтримку системи охорони здоров'я в Україні. Це включає боротьбу з інфекційними хворобами, такими як туберкульоз та ВІЛ/СНІД, пропаганду вакцинації для запобігання хворобам, що можна уникнути, а також розширення доступу до психіатричних, психосоціальних та реабілітаційних послуг. У 2021 році USAID надав додаткові 10,1 мільйона доларів США для підтримки зусиль з протидії COVID-19 та вакцинації. Це становить частину загальної суми понад 74 мільйонів доларів США, яку уряд США надав для допомоги Україні в зв'язку з пандемією COVID-19.

Попри вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року, USAID не зупинило свою співпрацю з урядом України в галузі охорони здоров'я. Метою продовження цієї співпраці є полегшення навантаження на українську систему охорони здоров'я та зменшення впливу війни на неї. У зв'язку з перебоями у наданні послуг та значною кількістю внутрішньо переміщених осіб в Україні, USAID зосереджує свою допомогу на підвищенні стійкості систем і установ охорони здоров'я та наданні основних медичних послуг українському народу. Незважаючи на війну, мережа партнерів-виконавців USAID продовжує працювати на місцях для задоволення нагальних потреб і забезпечення довгострокового зміцнення системи охорони здоров'я в Україні.

В рамках даного проєкту компанія Deloitte виконує аудит та перевірки державних установ та компаній залучених у програмі HRS з метою запобігання корупції та відмиванню коштів. Також Deloitte сприяє реформуванню українського сектору охорони здоров’я у напрямку антикорупційної діяльності.

Competitive Economy Program in Ukraine (CEP). Ще одним яскравим прикладом співпраці USAID з компаніями «Великої четвірки» є програма Competitive Economy Program (CEP), що спрямована на розвиток сильної, різноманітної та відкритої української економіки шляхом підтримки малого та середнього бізнесу та нових підприємств, щоб вони стали більш конкурентоспроможними на внутрішньому та міжнародному ринках. У

рамках цього проєкту компанією EY, у співпраці з USAID була розроблена Стратегія залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. Стратегія була представлена 15 липня 2021 року у Дипломатичній академії при МЗС України.

Дана Стратегія має на меті збільшення притоку прямих іноземних інвестицій в Україну. Вона включає загальну концепцію та набір рекомендацій, спрямованих на залучення більшої кількості прямих іноземних інвестицій. Стратегія зосереджена на широкому спектрі заходів, які охоплюють міжсекторальні аспекти, такі як приватизація, розвиток експорту, підвищення рівня освіти, цифрова трансформація, а також секторальні заходи з метою стимулювання зростання іноземних інвестицій.

Презентуючи Стратегію, Керуючий партнер компанії EY в Україні, Богдан Ярмоленко, зазначив: "Стратегія складається з огляду глобальних тенденцій у сфері прямих іноземних інвестицій та поточної ситуації у сфері інвестицій в Україні, порівняння ситуації в Україні з іншими європейськими державами. Також, документ містить комплексні аналітичні дослідження п'яти секторів української економіки, а саме: енергетика, транспортна інфраструктура, цифрова інфраструктура, нові виробничі технології та сільське господарство з високою доданою вартістю. Ці сектори були обрані завдяки їхньому високому економічному потенціалу."

Кінцевий розділ Стратегії містить конкретні рекомендації для Уряду України щодо того, як зробити країну більш привабливою для закордонних інвесторів – як з точки зору перенесення в Україну поточної діяльності, так і з точки зору старту нової діяльності в Україні.

Digitalization initiative in UA Economy. Тема цифрової трансформації панує в світі вже декілька років. І хоча для різних типів організацій цифрова трансформація виглядає по-різному, суть від цього не змінюється. Програмне забезпечення для планування ресурсів підприємства (ERP) і є одним з інструментів цифрової трансформації та підвищення ефективності організації. І саме інтеграцією цієї системи у роботу українських підприємств за власною ініціативою займається компанія KPMG у співпраці з німецьким розробником програмного забезпечення SAP.

ERP система є інструментом, призначеним для автоматизації бізнес-процесів підприємства. Цей програмний продукт надає можливість цифрового та інтегрованого відображення всіх процесів, що відбуваються в компанії, включаючи виробництво, закупівлі, фінанси, продажі та управління персоналом. Завдяки ERP системі, підприємство може ефективно та оперативно керувати своїми процесами, швидко реагувати на зміни і іноді навіть передбачати їх.

До переліку послуг, які KPMG в Україні надає клієнтам, включені:

- допомога із заміною 1С та інших систем російського походження та впровадження ERP систем;
- розробка стратегії цифровізації, IT-архітектури та дорожньої мапи впровадження;
- реінжиніринг бізнес-процесів;
- консультації із налаштування та впровадження рішень SAP;
- навчання користувачів та створення гайдів;
- контроль якості впровадження рішень;
- розробка матриці повноважень;
- консультації з міграції зі старих версій SAP до SAP S/4HANA;

- навчання консультантів.

На думку Юлії Ліповецької, директорки цієї практики, сьогодні усі галузі потребують переходу на ERP системи та зазначає: «Зовнішні зміни, які зараз відбуваються, вимагають негайної реакції бізнесу. Очевидно, що пандемія частково підготувала бізнес до змін і зробила гнучкішими, проте поточна ситуація вимагає ще більшого темпу, мобільності та гнучкості.» У сучасних умовах швидкі зміни в галузі технологій та високий рівень конкуренції вимагають від підприємств постійного удосконалення та впровадження нових інструментів, які дозволяють забезпечити ефективність та оптимізацію бізнес-процесів. Одним з таких інструментів є система ERP. Крім того, впровадження системи ERP дозволяє зменшити ризики та помилки, пов'язані з ручним введенням даних та управлінням процесами відділами, що забезпечує більшу точність та достовірність інформації.

З огляду на описані вище проєкти які ініціюються та у які залучаються компанії Великої четвірки можна зробити висновок, що вони є важливими для відновлення економіки України та її подальшого розвитку. Дані проєкти націлені як на загальний розвиток економіки так і на модернізацію та оптимізацію конкретних секторів таких як івестиційний сектор, сфера ІТ чи сфера охорони здоров’я. І без участі компаній Великої Четвірки у відновленні, реформуванні та розвитку окремих секторів та економіки в цілому дані процеси тривали б довше та менш успішно.

Список використаних джерел:

1. 2022 Deloitte Global Impact Report. URL: https://www.deloitte.com/global/en/about/governance/global-impact-report/support-for-ukraine.html
2. Звіт про вплив «Делойт» в Україні 2021–2022**.** URL: https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2022/impact-report.html
3. USAID HRS in Ukraine Fact Sheets Augest 3 2022. URL: https://www.usaid.gov/ukraine/fact-sheets/aug-03-2022-health
4. National Investment Council of Ukraine. URL: http://www.nicouncil.org.ua/uk/2020-04-14-07-51-43/293-prezentovano-stratehiiu-zaluchennia-priamykh-inozemnykh-investytsii-v-ukrainu.html
5. Коротка презентація Стратегії залучення ПІІ в Україну. URL: https://drive.google.com/file/d/1cfa_gp58tOnNxqQFD_6d8UufRZg19b7_/view
6. USAID Competitive Economic Program in Ukraine. URL: https://www.usaid.gov/ukraine/economic-growth
7. KPMG. Що таке ERP система та в чому її користь. URL: https://kpmg.com/ua/uk/blogs/home/posts/2022/10/shcho-take-erp-systema-ta-v-chomu-yiyi-koryst.html?fbclid=IwAR3neQVo7ckvDA2IlsoRdeIjFm-NYAcvNULAATh7iCEDGlVSvAk3RoUG-gA

Полтора Я.О.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Цимбал Л.І.

ФОРМУВАННЯ ПОВОЄННИХ ПРІОРИТЕТІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІММІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Україна, як і багато інших країн світу, постає перед проблемою вимушеної міграції. Війна України проти Росії, яка триває протягом 9 років, змусила мільйони людей покинути свої домівки та шукати безпеку в інших регіонах країни або за кордоном.

Україна потужно бореться з агресором та врешті-решт переможе російську навалу. Після перемоги постане питання, яким чином будувати імміграційну політику загалом, а також вирішення проблеми депопуляції населення. Це створює серйозні виклики для держави, яка повинна знайти ефективні способи реагування цієї проблеми.

Вітчизняна імміграційна політика потребує та потребуватиме реформ, які б дозволили впорядкувати відносини між державою та іммігрантами. Перш за все, Україна повинна створити сприятливі умови для повернення додому біженців та внутрішніх переселенців, паралельно залучаючи іноземців в економіку країни [6].

Наразі, після тривалої війни, Україна має більше досвіду та розуміння щодо того, як здійснювати імміграційну політику в умовах залучення більшої кількості мігрантів. Важливим аспектом в такій політиці є захист прав мігрантів та врахування їхніх інтересів [2]. Імміграційна політика має бути спрямована на залучення іноземних інвесторів, фахівців, а також на забезпечення розумного розподілу мігрантів по регіонах, підтримку та інтеграцію вже проживаючих в Україні іммігрантів.

Одним з ключових факторів для формування пріоритетів імміграційної політики після війни є забезпечення соціального захисту вже проживаючих в Україні іммігрантів та підвищення їх рівня життя. Це можна зробити шляхом надання можливостей для отримання освіти та медичної допомоги, створення сприятливих умов для здобуття іноземцями робочих місць та розвитку бізнесу, зменшення дискримінації та підвищення культурної толерантності населення [6].

З урахуванням поточного стану імміграції в Україні та її потенціалу, можна визначити основні пріоритети імміграційної політики України після завершення війни проти Росії :

1. Привабливість України для іноземних інвесторів та бізнесменів

Україна має значний інвестиційний потенціал та низькі витрати на життя порівняно з іншими країнами. Тому важливо забезпечити сприятливі умови для перебування та роботи іноземних інвесторів та бізнесменів в Україні. Для цього держава повинна забезпечити підтримку інтеграції іноземців в українське суспільство.

2. Розвиток імміграції в наукову сферу

Іммігранти можуть стати важливими членами української науково-освітньої спільноти, що може підтримати розвиток науки та освіти в Україні. Тому важливо сприяти імміграції науковців, викладачів та студентів, зокрема, шляхом спрощення процесу отримання віз та дозволів на навчання та роботу в Україні [4].

3. Підтримка родинної імміграції

Родинна імміграція є важливим елементом імміграційної політики, оскільки дозволяє розділеним родинам знову поєднатися. Україна повинна забезпечити простий та швидкий процес отримання віз для родичів громадян України та іноземних громадян з правом на перебування в Україні. Також, важливо забезпечити підтримку в інтеграції родини в українське суспільство.

4. Захист прав мігрантів

Україна повинна гарантувати захист прав мігрантів та їхню безпеку. Для цього необхідно забезпечити легальний статус для мігрантів та боротися з нелегальною міграцією. Також, необхідно забезпечити доступ мігрантів до освіти, медичних послуг та соціального захисту.

Важливо не тільки залучити іммігрантів, а й зберегти українських біженців, які виїхали за кордон під час війни, аби вони мали можливість повернутись до України та внести свій вклад у розвиток країни [6].

Зважаючи на всі ці фактори, можна зробити висновок, що формування повоєнних пріоритетів імміграційної політики України після війни проти Росії має велике значення для подальшого розвитку України. Вітчизняна повоєнна імміграційна політика має бути заснована на принципах гуманності, рівноправності та правової держави, а також на оцінці потреб і можливостей України. Важливо також забезпечити відповідний рівень інфраструктури та соціальних послуг для прийому іноземців.

Список використаних джерел :

1. Ukraine Section. *Migration data portal*. URL: https://www.migrationdataportal.org/ukraine

2. БАЛАНЮК Д. М. СТРАТЕГІЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖ : автореф. doctoral dissertation. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/50594601.pdf

3. Малиновська О. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії : монографія. Київ, 2018. 472 с.

4. Машкова Р. Вимушена міграція і війна в Україні (24 лютого – 24 березня 2022). *Cedos*. URL: https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migracziya-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-24-bereznya-2022/

5. Duszczyk M., Kaczmarczyk P. The War in Ukraine and Migration to Poland: Outlook and Challenges. *Intereconomics*. URL: https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-war-in-ukraine-and-migration-to-poland-outlook-and-challenges.html

6. Weil P., Dadush U. Will Ukraine's refugees go home?. *Bruegel*. 2022. URL: https://www.bruegel.org/policy-brief/will-ukraines-refugees-go-home

7. UNHCR. Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal*. 2023. URL: https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine.

Попрійчук Н.Р., Стародуб Т.О.
«Міжнародна економіка», 2 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е..н., доцент кафедри міжнародної економіки Черницька Т.В.

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ «ЗЕЛЕНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ» У ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Війна проти України та тимчасова окупація частини її територій поглибила асиметрію розвитку регіонів, спричинила руйнування інфраструктури та масовий відплив працездатного населення і капіталу з територій, прилеглих до тимчасово окупованих. Українські міста зіштовхнулись з низкою нових проблем та викликів. Для міст, що зазнали прямого впливу воєнних дій, такі проблеми включають: руйнування критичної інфраструктури, значні руйнування житлового фонду, руйнування та втрата комунальної інфраструктури, руйнування підприємств, релокацію бізнесу.

У цих неймовірно складних умовах наші міста все ж продовжують функціонувати та намагаються надавати основні послуги своїм мешканцям. Нижче зображено діаграму, яка ілюструє структуру матеріальних втрат економіки України внаслідок воєнних дій. Варто зауважити, що лише в перші місяці війни ці втрати вже сягнули 92,3 мільярдів доларів [1], а вже зараз ця цифра становить близько 140 мільярдів доларів.

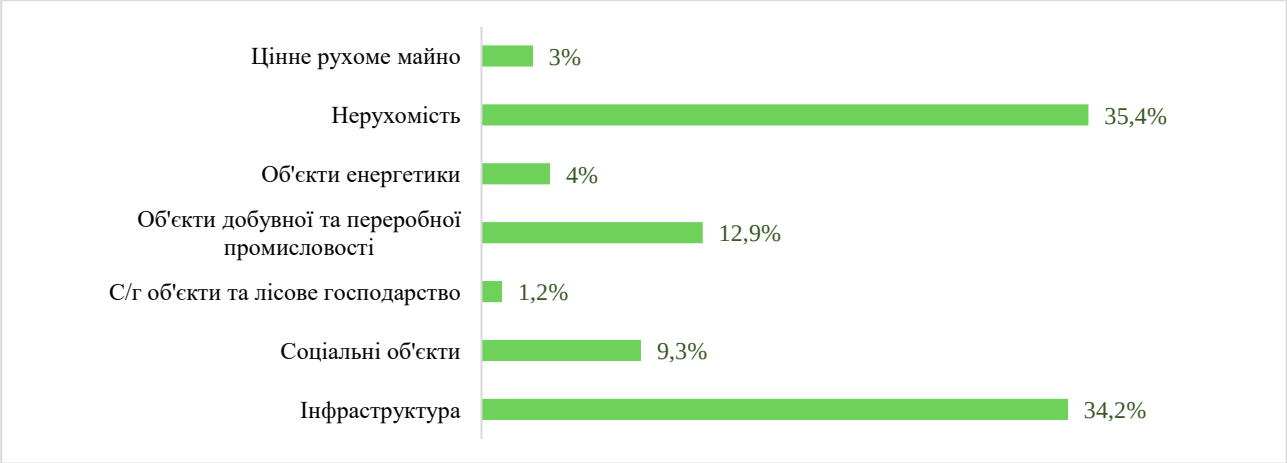

Рис. 1. Матеріальні втрати економіки України внаслідок вторгнення рф

Джерело: оцінки НБУ станом на 11.05.2022

Очевидно, що воєнні дії ускладнили й наявні екологічні проблеми. На даному етапі, вже можна оцінити масштабність злочинів, які завдали російські окупанти нашій екології. До прикладу, багато об’єктів екосистеми відновити буде неможливо, доступ до частини природних територій закритий через окупацію міст та сіл, решта об’єктів потерпають від постійних обстрілів та мінування, а значні втрати серед працівників та зменшення контролю у період військового стану також призвели до погіршення вже наявних проблем у сфері охорони довкілля.

Тож наслідки війни є досить серйозними і будуть негативно впливати на нас навіть після перемоги. Водночас основні стейкхолдери говорять, що виклики та можливості

відбудови і повоєнного розвитку України — це великий шанс системного переосмислення та перетворення економіки, зокрема і регіонів та міст, на основі «зелених принципів» трансформації, що спрямовані на зацікавленість людей у поверненні у здорове, безпечне та життєздатне середовище.

«Зелена реконструкція» — це створення нової моделі інфраструктури та економіки України у післявоєнний час, яка базується на принципах сталості та мінімізує теперішні і майбутні ризики, враховуючи сучасний стан екологічної та кліматичної складової. Щодо ризиків, то основним з них є саме війна росії проти України, але не менш важливим ризиком є існування глобальної кліматичної кризи. Тому основна мета нової моделі «зеленої реконструкції» у повоєнній відбудові України повинна бути спрямована на стійке довгострокове функціонування в різних непередбачуваних умовах, таких як війна, пандемія, економічні та екологічні кризи, глобальне потепління, екстремальні природні явища, руйнування інфраструктури внаслідок воєнних дій, гуманітарні кризи тощо.

Така відбудова не повинна слідувати відтворенню довоєнної економіки, яка базувалася на викопному паливі, була енергоємною з інтенсивним забрудненням довкілля. Пріоритетом має стати зміна підходів до розвитку економіки — будівництво більш енергоефективних і менш енергозатратних об’єктів промисловості та інфраструктури, комунальних закладів та житла, використання низьковуглецевих матеріалів, позбавлення залежності від викопного палива [2].

Запровадження успішної стратегії «зеленої відбудови» базується на тому, щоб відновити економіку, збагатити природу та не втратити екологію. У нас є всі шанси розробити і провести правильну «зелену політику», яка перетворить Україну на економічно-здорову та екологічно-чисту країну, яка навіть після жорстокої війни може стати сприятливою та придатною для комфортного життя.

Проте розробка такої стратегії є досить складним викликом для всієї економіки, оскільки це потребує як конкретних внутрішніх змін, так і змін політики міжнародних партнерів-учасників. Адже фінансування цієї програми може бути забезпечене завдяки міжнародній фінансовій допомозі через надання пільгових кредитів або ж грантів. Міжнародні партнери України, особливо ЄС та США, вже сьогодні заявляють про готовність надати міцну підтримку в післявоєнній відбудові України [3]. Але уряд має створити належні умови для здійснення цих інвестицій. Насамперед, механізми програми «зеленої відбудови» повинні відображати передовий міжнародний досвід управління ними.

Слід пам’ятати і про потенційну роль міжнародних приватних інвестицій. Оскільки вони могли б доповнити та розширити фінансування, яке можуть надати країни та міжнародні фінансові установи. Нашому уряду доцільно посилювати економіку шляхом створення спільних підприємств або конкуренції на раніше монополістичних ринках. Передумовою залучення приватних інвестицій є їхнє страхування, що покриває воєнні ризики. Це мінімізує потребу у фінансовій підтримці з державного бюджету, а отже, запровадження такого страхування має бути взаємовигідним для міжнародних партнерів.

Зрозуміло, що Україна повинна подолати низку перешкод та вирішити багато проблем на шляху «зеленої відбудови», які, насамперед, пов’язані із запровадженням ефективної та довгострокової політики, страхуванням ризиків та активною участю держави. Але реалізація «зеленої реконструкції» надзвичайно важлива для економіки України у повоєнний час,

оскільки вона може забезпечити економічну ефективність та підвищення економічного розвитку, а також посилити конкурентоспроможність України на міжнародних ринках.

Варто чітко розуміти, що саме потрібно робити для ефективного застосування цієї стратегії та сформувати цілі сталого розвитку, враховуючи вплив міжнародного середовища. Такі плани повинні відповідати і національному рівню, а саме враховувати локальні умови та потреби, усвідомлюючи економічні, соціальні та екологічні особливості регіонів. Екологічний аспект відіграє не менш важливу роль, ніж економічний, тому обов'язково важливо проаналізувати поточний екологічний стан різних територій України, наявні проблеми та можливості їх запобігання у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. В НБУ оцінили матеріальні втрати України внаслідок вторгнення росії. URL: https://minfin.com.ua/ua/2022/05/12/85282217/
2. Повоєнне відновлення України має бути зеленим. URL: http://eap-csf.org.ua/2022/12/09/pozytsijnyj-dokument-unp-povoienne-vidnovlennia-ukrainy-maie-buty-zelenym/
3. Потрібне чітке бачення. Якою повинна бути "зелена" відбудова України? URL: https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/19/689310/

Примич А.О.,
Лашевич М.В.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Черницька Т.В.

СТРАТЕГІЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЙ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Війна росії проти України має істотний вплив на українську промисловість, зокрема шляхом знищення або військової окупації ключових промислових об'єктів.

Після завершення війни і переходу до епохи відновлення, багато компаній харчової промисловості стикатимуться з викликами і потребуватимуть стратегічного мислення, щоб зберегти свою конкурентоспроможність на ринку. Особливо важливо зосередитися на міжнародній конкурентоспроможності, оскільки це може допомогти збільшити обсяги продажів та виживання на ринку.

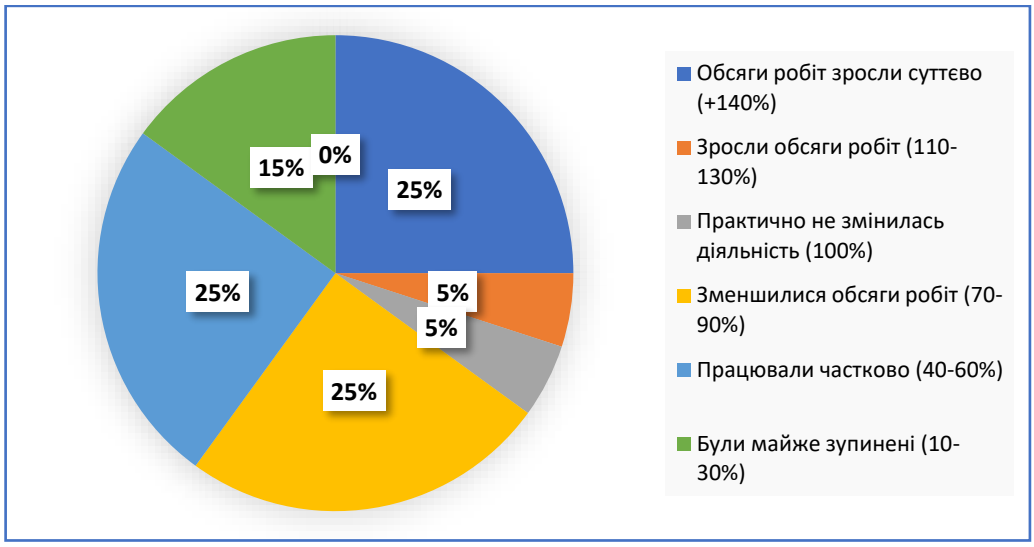

Рис.1. Динаміка бізнес-діяльності у секторі харчової промисловості у січні 2023
Джерело: складено авторами на основі [1]

Більша частина підприємств зберігає свою життєдіяльність та продовжує функціонувати навіть не дивлячись на негативний вплив воєнних дій. Так, 25% підприємств галузі харчової промисловості відчули суттєве зростання обсягів робіт, 25% підприємств працюють частково Однак, спостерігається також і велика частка підприємств, у яких зменшились обсяги виробництва – аж 25%, а у 15% діяльність була майже зупинена. Якщо порівняти стан бізнесу компаній харчової промисловості з періодом від початку 24 лютого по вересень, що у вересні 2022 року свою роботу відновило приблизно 4 тисячі підприємств. А це безумовно позитивно впливає на стан галузі та економіку держави в цілому.

Харчова промисловість і безпека в Україні були серйозно скомпрометовані жахливими наслідками війни. Серед них:

-припинення виробничої діяльності харчових комбінатів в окупованих регіонах;

-порушення логістичного ланцюжка поставок, внаслідок пошкодження транспортної інфраструктури, закритості морських портів;

-як наслідок з попереднього випливає зменшення експорту → зростання цін на сировину → споживчі товари;

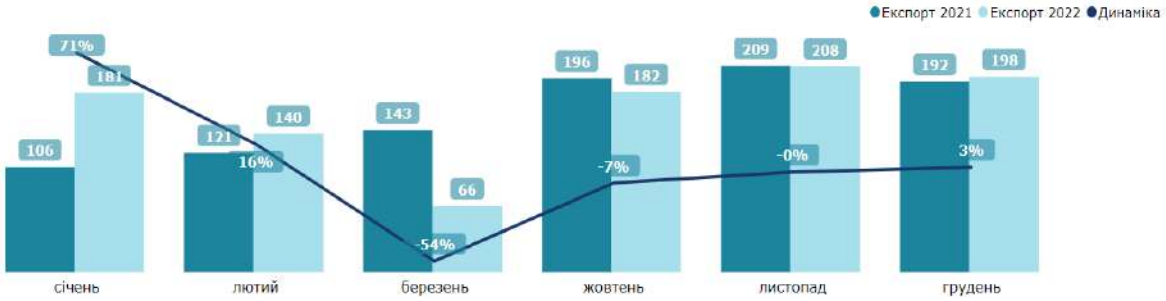

Рис.2. Динаміка експорту харчових продуктів в період січень-грудень 2022 р., млн. дол
Джерело: [2]

Проаналізувавши тенденції динаміки експорту харчових продуктів, можна побачити значне скорочення на 54% у період з лютого по березень 2022, у зв'язку з повномасштабним

вторгненням країни агресора. Тому для стабілізування ситуації виробники харчової продукції почали вводити нові та розконсервовувати старі потужності в західних та центральних регіонах і почали переорієнтовувати з українського на європейський ринок. Наразі загалом 168 виробників харчової продукції мають право на експорт в ЄС.

Узагальнюючи, український бізнес уже потроху відходить від шоку, який зазнав на початку вторгнення агресора і помалу відновлює свою діяльність, але все ж виникає питання: як зберегти конкурентоспроможність в умовах воєнного стану?

Очевидно, що важливо забезпечити безперебійну роботу галузі, а також необхідно розробити стратегії для сприяння розвитку місцевої харчової промисловості.

Перша стратегія, на якій хочемо наголосити, це експортна орієнтація. Компанії харчової промисловості повинні активно працювати на розширення свого експортного ринку та залучення іноземних інвестицій. Це дозволить їм розвиватися, створювати нові робочі місця та забезпечувати розвиток вітчизняної економіки. Так наприклад компанія Nestlé була першою транснаціональною компанією, яка оголосила про нову інвестицію, і зараз робить практичні кроки, щоб забезпечити майбутнє України.

Основні стратегії компанії «Nestle S.A.» пов'язані, головним чином, з прямими іноземними інвестиціями в молочні та інші підприємства харчової промисловості. Nestlé інвестує у нову фабрику на Волині площею майже 43 мільйони доларів. Завод забезпечить 1500 нових робочих місць, так Nestlé продовжує розвиватися в Україні, підтримуючи зростання української економіки та створюючи нові робочі місця [3].

Аналогічно і компанія Mondelēz інвестувала у розвиток бізнесу в Україні понад $200 млн. На початку повномасштабної війни в лютому 2022 року компанія Mondelēz International спільно з Фондом Mondelēz International оголосили про виділення 10 мільйонів доларів допомоги для підтримки України, українських громадян та біженців. Окрім того, компанія продовжує надавати гуманітарну допомогу у співпраці з Міжнародною Федерацією Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця – IFRC та організацією Save the Children. Фонд Mondelēz зробив внесок у розмірі 12 мільйонів доларів на гуманітарні зусилля для підтримки українських громад. Це включає в себе пожертви міжнародним і місцевим неурядовим організаціям, які зосереджені не лише на підтримці людей в Україні, а й зосереджені на громадах, які постраждали від війни, особливо в місцях, де є їх виробничі майданчики, наприклад у Тростянці та Вишгороді [4].

Друга стратегія - інвестиції у науково-дослідну роботу та інноваційні технології. Модернізація та технічне переоснащення основних засобів, впровадження ресурсо- та енергооощадних технологій. Це дозволить підприємствам харчової промисловості підвищити якість продукції та випускати нові продукти, що є ключовим чинником у змаганні на міжнародному ринку.

Компанії повинні зосередитися на розробці продуктів, які відповідають потребам споживачів та вимогам відповідних міжнародних стандартів. Також важливо розглянути технологічні новації, які можуть забезпечити більш ефективне виробництво, зменшення витрат та поліпшення якості продукту.

Третя стратегія - впровадження системи якості та сертифікації. Завдяки цьому компанії зможуть гарантувати високу якість своєї продукції, що в свою чергу забезпечує довіру споживачів та дозволяє конкурувати з іноземними виробниками. Гармонізація та оптимізація технічних стандартів на продукцію з міжнародними стандартами, що дозволить

знизити витрати підприємств на обов'язкове підтвердження відповідності експортної продукції, що складають 3 - 5%.

Четверта стратегія - це активна участь у виставках та конференціях, організованих в інших країнах. Це є ефективним засобом для просування продукції на міжнародному ринку та залучення нових клієнтів.

П'ята стратегія - це використання маркетингових стратегій, спрямованих на визначення потреб та побажань споживачів.

Зараз, міжнародна конкурентоспроможність підприємств харчової галузі є важливою характеристикою суб'єктів господарювання та якості їх продукції, що вказує на структурні зміни в порівнянні з компаніями з інших країн. Нові умови зростаючої конкуренції та обмежених матеріально-фінансових ресурсів створюють потребу в якісних зрушеннях в міжнародній конкурентоспроможності та випереджанні конкурентів. Тому, дослідження сутності та специфіки міжнародної конкурентоспроможності підприємств харчової галузі стають особливо актуальними.

Список використаних джерел:

1. Стан та потреби бізнесу в Україні: секторальний розріз, січень 2023. URL: https://business.diia.gov.ua/uploads/5/28594-stan_ta_potrebi_biznesu_v_umovah_vijni_rezul_tati_opituvanna_v_sicni_2023_roku.pdf
2. Дашборд для інтерактивного інформування щодо експорту України. URL: https://export.gov.ua/722-Dashbord_eksportu_ukraini
3. Consolidated Financial Statements of the Nestlé Group 2022. URL: https://www.nestle.com/sites/default/files/2023-03/2022-corp-governance-compensation-financial-statements-en.pdf
4. Mondelēz International, Inc. 2022 annual report on form 10-K. URL: https://www.mondelezinternational.com/News/Our-Support-to-Ukraine
5. V.Apalkova, S.Tsyganov, T.Chernytska, N.Meshko, N.Tsyganova, Evaluating the economic and ecological effects of investment projects: a new model and its application to smartphone manufacturing in Europe. *Investment Management and Financial Innovations*. Volume 18, Issue 4. LLC «CPC "Business Perspectives», 2021. P. 252-265.

Сафонов Д. С.

«Міжнародна економіка», 5 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Громенкова С. В.

ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

На сучасному етапі економічного розвитку інноваційна трансформація заклала основу для реалізації інтенсивного суспільного відтворення та формування економіки на основі інтелектуальних ресурсів, інформаційних технологій, науково-технічних досягнень, високотехнологічної продукції та виробництва послуг. Україна багата на природні ресурси. Однак цього недостатньо для повоєнного відновлення та забезпечення високого рівня

конкурентоспроможності в сучасній світовій економіці. Щоб подолати відсталість від розвинутих країн, зберегти територіальну цілісність і підвищити якість життя людей, необхідно запровадити напрямки інноваційної трансформації та розвивати високі технології.

Сьогодні інновації є рушійною силою в усіх сферах суспільного життя. Неможливо уявити сучасний світ без інновацій, які вже впроваджені і є для нас звичними, і які забезпечать повоєнне відновлення та подальший розвиток у майбутньому. Більшість науковців сходяться на думці, що інновації стали основною рушійною силою розвитку економічного та соціального життя. Інноваційна трансформація України може вивести нашу країну на новий, вищий рівень розвитку.

У короткостроковій перспективі збереження макроекономічної стабільності в умовах триваючої війни та тиску національної оборони зміцнить обороноздатність України та забезпечить міцну основу для відновлення України. Пошук максимальної підтримки з боку міжнародних партнерів у вигляді грантів чи позик на дуже вигідних умовах, а також розробка механізмів забезпечення визначеності щодо обсягу та часових рамок підтримки сприяли б підвищенню довіри, бюджетного фінансування та поточних рахунків[2].

У довгостроковій перспективі гнучке макроекономічне управління залишається важливим для управління відновленням і підтримки економічної конкурентоспроможності. Запровадження більш ефективної податкової системи сприяло б стабілізації державних фінансів.

Доцільним в Україні також є створення та підтримка екосистема українських виробників індустрії 4.0. Так, екосистема українських виробників Індустрії 4.0 під час війни потребує активізації, прискореного партнерства та ініціатив для підтримки підприємців, для яких зростання продажів, особливо на міжнародних ринках, є ключовим на цьому етапі процесу. Поширені та неодноразово повторювані проблеми[6]:

–продажі та вихід на міжнародні ринки;

–у компаній відсутня стратегія виходу на ринок;

–під час війни виробники металопродукції на Сході втратили свої виробничі потужності та обладнання;

–працівники компанії зосереджені в інших регіонах або за кордоном, і відновити всі робочі процеси складно.

–складна логістика (прямий імпорт з Китаю закритий, війна торкнулася ланцюгів поставок. Також збільшуються терміни доставки комплектуючих з далеких країн (особливо з Китаю).

Зважаючи на зовнішні умови для прискорення розвитку інноваційних галузей необхідно підтримувати бізнес у плані продажів, маркетингу та сприяти залученню інвестицій. Тому доцільним є[3;6]:

1. Підтримка маркетингового напрямку підприємства. Це включає навчальні програми, коучинг або допомогу в покращенні маркетингу бренду за допомогою інших інструментів. Це включає: дослідження прямих і непрямих конкурентів, їх аналіз, диференціація; сформулювати стратегію лістингу та бізнес-модель відповідно до ринкового попиту; використання різних каналів і методів збуту; маркетинг і просування; вийти на зовнішній ринок; співпрацюйте з галузевими виставками та заходами.

2. Підтримка торгової компанії. Метою має бути збільшення доходів підприємства, що забезпечить стабільне фінансування діяльності підприємства. Можливі кроки, які можуть

принести користь компанії, включають: програму прискорення розвитку продажів; консультування; підтримку найму спеціалістів з розвитку бізнесу та продажів.

3. Підтримка залучення коштів та залучення інвестицій. На цьому етапі компанії повинні краще зрозуміти, як залучати інвестиції та як підготовити документи для інвесторів. Важливим тут є наступні аспекти: зустрічі з представниками індустрії венчурного капіталу; допомога в підготовці презентацій для збору коштів; супровід в підготовці всіх необхідних документів для інвесторів.

Ці кроки допоможуть компаніям залучити нових клієнтів, збільшити товарообіг і дохід, досягти більш стабільного зростання, особливо за рахунок залучених інвестицій.

Крім того, цифрові технології залишаються основою для підвищення економічної конкурентоспроможності України. Зокрема, роль формування знань і розвитку талантів у поєднанні з ефективним регулюванням та інфраструктурою продовжує стимулювати цифрову конкурентоспроможність. Україна увійшла в еру цифрової трансформації та має великий потенціал для розвитку. Подекуди технології, які зараз впроваджуються та використовуються в Україні (наприклад, урядовий портал «Дія»), уже перебувають у більш просунутій стадії становлення, ніж закордонні аналоги, або взагалі є взірцями для наслідування навіть у найрозвиненіших країнах світу (Франція, Німеччина, Великобританія тощо).

Поява нових потужних цифрових технологій, цифрових платформ і цифрової інфраструктури значно змінила інновації та підприємництво в Україні. Впровадження механізмів електронного урядування в Україні, окрім простого оформлення офіційних документів без чекання в чергах та втрати часу, відкриває можливості для влади, підприємців та громадян керувати більш широким спектром ключових аспектів, функціонування яких сприяє «влада-бізнес-люди», що забезпечує відкритість, доступність та покращення відносин.

Цифрова трансформація позитивно впливає на продуктивність інновацій, регіональне підприємництво та ширші економічні та соціальні вигоди. Цифрові технології можуть слугувати спільною концептуальною платформою для розвитку української економіки та стати ключовим інструментом відновлення та підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

Важливим кроком у цифровізації інновацій є участь України в європейській програмі «Цифрова Європа» (до 2027 року), яка передбачає кошти для прискорення цифровізації європейських країн у таких сферах: високопродуктивні обчислення, штучний інтелект, дані та хмара, цифрові послуги та навички, а також застосування цифрових технологій в економіці та суспільстві для підвищення рівня кібербезпеки [1].

Загальний обсяг фінансування ініціативи Digital Europe становить 7,5 млрд євро. На фінансування проектів було виділено близько 6 млрд євро, терміном до семи років залежно від призначення програми та наявного українського напрямку [5].

Загалом Україна стала на шлях цифровізації, демонструючи позитивні тенденції розвитку цифрових інновацій. Серед подальших перспектив цифровізації інновацій як інструменту розвитку національної економіки слід виділити наступні перспективні напрямки: підтримка цифровізації бізнесу та державного управління; підвищення безпеки мережі; цифрові навички для розширення цифрового потенціалу в суспільстві та економіці;

подолання розриву між дослідженнями та впровадженням цифрових технологій; розвиток високотехнологічних інновацій, таких як штучний інтелект і робототехніка.

Вважаємо, що серед ключових перспективних цілей для впровадження визначених векторів, які повинні бути визначені трансформаційною політикою інновацій, слід підкреслити наступне:

– виведення України в європейські лідери у сфері електронного урядування, що сприятиме підвищенню потенціалу цифрової трансформації та інноваційної конкурентоспроможності;

– інвестування в кібербезпеку для забезпечення стабільності, цілісності та надійності мереж, інфраструктури та послуг, життєво важливих для національної економіки України;

– розширити впровадження та оптимальне використання ключових цифрових технологій, щоб зробити Україну більш конкурентоспроможною та вирішити основні соціальні проблеми.

Таким чином, генерація знань і розвиток талантів у поєднанні з ефективним регулюванням та інфраструктурою спрямовані на стимулювання цифрової конкурентоспроможності України. Тому необхідно ретельно формувати інноваційну політику у сфері цифровізації, щоб підвищити гнучкість і спроможність влади, бізнесу та громадян адаптуватися до процесу цифровізації в Україні в умовах війни та повоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Інформація міністерства та комітету цифрової трансформації України. URL: https://thedigital.gov.ua/

2. Becker, T. et al. (2022), “A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine”, Rapaid Response Economics, No. 1, CEPR, London, https://cepr.org/sites/default/files/news/BlueprintReconstructionUkraine.pdf

3. OECD (2022), Anti-Corruption Reforms in Ukraine: Pilot 5th Round of Monitoring Under the Istanbul AntiCorruption Action Plan, OECD Publishing, Paris, https://dx.doi.org/10.1787/b1901b8c-en.

4. Williams L. Concepts of Digital Economy and Industry 4.0 in Intelligent and information systems. International Journal of Intelligent Networks. 2022. № 2. p. 122–129.

5. European Commission. The Digital Europe Programme. URL: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/ activities/digital-programme

6. Як Україні розвивати інноваційні виробництва у 2023 році? URL: https://speka.media/yak-ukrayini-rozvivati-innovaciini-virobnictva-v-2023-roci-98d36p

Сідоренко В. О.
«Міжнародна економіка», 5 курс.
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д. е. н., професор кафедри міжнародної економіки Цимбал Л. І.

ESG-ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕСІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

У зв'язку зі складними внутрішньополітичними та зовнішньополітичними умовами, що склалася в 2022 році через війну, українська економіка зіштовхнулась з низкою нових серйозних викликів. Важливим аспектом є те, що існує необхідність не лише відбудови зруйнованої інфраструктури, а й формування якісно іншої моделі суспільної взаємодії з якісно новими сценаріями. З огляду на світові тренди розвитку потужною можливістю для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств у сьогоденні та у повоєнний час є слідування принципам ESG, які означають певний набір екологічних (E), соціальних (S) та управлінських (G) критеріїв, що створюють своєрідний тандем фінансових та суспільних інтересів.

Аналізуючи стан імплементації принципів ESG в структуру економіки, то варто зазначити, що у 2021 році спостерігалась досить позитивна динаміка. Чимало великих компаній з таких секторів економіки, як видобувна галузь або сільське господарство, створювали власні ESG-політики та вважали принципи ESG частиною стратегії розвитку. Суб'єкти малого та середнього бізнесу також долучались до проєктів зі сталого розвитку та запроваджували його підходи у свої бізнес-моделі [5]. У 2022 році ситуація значно змінилась, адже це час цілковитої нестабільності для національної економіки. Зацікавленість з боку інвесторів до звітності з питань екологічних, соціальних критеріїв та корпоративного управління різко впала – майже 50% інвесторів демонструють слабкий інтерес [3].

Щодо питань повоєнного відновлення України, то доцільним є представлення вітчизняних напрямів ESG-інвестування та окреслення їх ролі відносно реалізації концепції [4], яка була представлена на Міжнародній конференції з питань відновлення України. План включає в себе 15 програм а його реалізація потребує понад 750 млрд. доларів США. В ньому передбачено широкий спектр інвестицій, спрямованих не лише на економічну та інфраструктурну складові, а також на енергетичну та екологічну стабільність, розвиток системи управління та соціальної відповідальності. Ці напрями є довгостроковими, і очікується, що національна економіка буде зростати щороку на близько 7% протягом наступних 10 років. Джерелами фінансової підтримки є гранти, позики на фінансову та гуманітарну підтримку, а також програми міжнародної технічної допомоги. Зокрема, витрати на соціальну інфраструктуру, включаючи медицину та спеціальне обладнання для медичних закладів, отримали вирішальну роль.

В контексті використання ESG-критеріїв у повоєнному відновленні економіки окремої уваги заслуговує програма енергетичної незалежності та "зеленого" курсу в Плані відновлення України. Її вартість за попередніми оцінками становить 130 млрд. доларів.

У березні 2022 року українська енергетична система здійснила приєднання до Єдиної енергетичної системи Європи (ENTSO-E), що вимагає якісного та кількісного розширення

енергетичних потужностей та кліматичній модернізації економіки. Згідно з World Energy Trilemma Index 2021, Україна входить до топ-10 країн з найбільшим потенціалом досягнення екологічної стійкості. Таким чином, українська економіка має вагому підставу для використання ESG в сфері енергетики як ефективного інструменту для післявоєнної реконструкції [1].

Фахівці передових консалтингових компаній зауважують на зростанні інтересу світового суспільства до питань інтеграції ESG-політик у бізнес-процеси компаній. Тому, реалізація програм ESG, зокрема соціальні та екологічні пріоритети, є важливим напрямом відновлення бізнесу та збільшення конкурентоспроможності на міжнародних ринках в контексті відновлення української економіки. Для організації цього процесу можна залучати різноманітні моделі грантового фінансування та ресурси краудфандингових платформ для фінансування окремих проєктів.

Сьогодні українські підприємці та бізнес-спільнота продовжують успішно працювати, як в Україні, так і за кордоном, дотримуючись своїх зобов'язань перед контрагентами, державою та працівниками. Їхні зусилля є чітким прикладом ефективного дотримання принципів ESG. З іншого боку, встановлення або продовження співпраці з українським бізнесом має стати складовою ділової діяльності, яка дає змогу міжнародним компаніям підтвердити своє віддання принципам ESG. Це пояснюється тим, що дохід, отриманий українськими виробниками, використовується не тільки для підтримки військових, відбудову та соціальну допомогу, але й на спільну боротьбу із ворогом світової демократії [2].

Отже, задля протистояння глобальним викликам і забезпечення Цілей сталого розвитку країни, регіону й світу, особливого значення набуває питання конкурентоспроможності підприємств у повоєнні часи, яка створена на основі забезпечення захисту навколишнього середовища, відповідності принципам соціальної відповідальності бізнесу та покращенні корпоративного управління, що є базовими принципами ESG-інвестування. Попри обмежену популярність підходу в Україні, позитивні тенденції цього виду інвестування в світі дозволяють позитивно оцінити роль і місце ESG-інвестування в сфері залучення вільних фінансових коштів бізнесом. Визначення перспектив реалізації саме ESG-інвестування в рамках повоєнного відновлення української економіки дозволяє передбачити конкурентоспроможність українського сектору економіки, формуватиме цілковиту незалежність держави в повоєнні роки та сприятиме досягненню державою Цілей сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Диба М. І., Шкода Т. Н., Гернего Ю. О. Потенціал фінансування відбудови економіки України з урахуванням критеріїв ESG. «*Фінанси України*». 2022. №7. С. 61.
2. Дяченко С. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств на принципах ESG. *Матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених*. 2022. С. 131.
3. Пшенична М. В. Вплив повномасштабної російсько-української війни на практику імплементації ESG-підходів вітчизняними підприємствами. *«Економіка та суспільство»*. 2022. № 46. С. 3.
4. Пшенична М. В. Роль і місце ESG-інвестування в механізмі формування сталої конкурентоспроможності українських підприємств у повоєнний період. *Proceedings of*

the 4th International Scientific and Practical Conference «Scientific Goals and Purposes in XXI Century». 2023. № 139. С. 12-14.
5. Ставчук І. ESG. Гра у перспективу. *KPMG Review Magazine*. 2021. №11.

Сидорчук Ю.О.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Антонюк Л.Л.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄДИНИЙ ЦИФРОВИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК

Упродовж багатьох років європейська інтеграція є однією з найбільш важливих тем на політичному порядку денному України. Останнім часом все більше уваги приділяється інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС, що є важливим компонентом цієї стратегії. Метою даного дослідження є проаналізувати стратегію, переваги та тенденції розвитку Єдиного цифрового ринку ЄС, а також розробити рекомендації для швидкої та більш ефективної інтеграції України в цей ринок.

У 2015 році Європейська комісія розробила стратегію Єдиного цифрового ринку, яка націлена на об'єднання національних ринків країн-членів, застосування спільних підходів та стандартів у сфері ІКТ та усуненні бар'єрів для виконання транскордонних онлайн-транзакцій [1]. Вона охоплює 16 ініціатив, які можна розділити на три головні напрямки. Перший з них - поліпшення доступу до цифрових товарів та послуг. Другий напрямок – це створення середовища, що сприяє розвитку цифрових мереж та послуг. Останній напрямок полягає в максимізації потенціалу зростання європейської цифрової економіки шляхом вдосконалення цифрових навичок, що є важливим елементом інклюзивного цифрового суспільства [2].

Європейський Союз забезпечує розвиток Єдиного цифрового ринку шляхом впровадження законодавчої бази та формування державної політики у сфері цифрових технологій, а також надає своїм учасникам економічні переваги, пов'язані з двома основними напрямами - це переваги єдиного ринку та переваги діджиталізації [4]. Усунення бар'єрів у цифровій торгівлі між державами-членами сприяє збільшенню ефективності внутрішнього ринку товарів та послуг ЄС. Завдяки функціонуванню Єдиного цифрового ринку вартість транскордонних електронних транзакцій знижується, а доступ до онлайн-ринків та цифрових продуктів розширюється, як для бізнесу, так і для споживачів. Це призводить до зниження цін, більшого вибору товарів та послуг, а також до ефекту економії від масштабу. Крім того, переваги діджиталізації передбачають зростання продуктивності європейської економіки, оптимізацію бізнес-процесів, зменшення трансакційних витрат для бізнесу, розвиток інноваційних продуктів, послуг і процесів та підвищення конкурентоспроможності країн-членів [3].

Аналіз позиціювання країн за індексом Digital Economy and Society Index (DESI), розроблений Європейської Комісією, відображає динаміку цифрового розвитку країн ЄС з моменту впровадження Єдиного цифрового ринку і дозволяє оцінити ступінь використання цифрових технологій за такими критеріями, як доступ до Інтернету, цифрові навички,

використання електронного урядування та рівень цифровізації економіки загалом. В межах даного дослідження було розглянуто динаміку показників індексу за 2015 та 2022 роки для 5 країн, що мають різний рівень діджиталізації економіки та використання потенціалу Єдиного цифрового ринку.

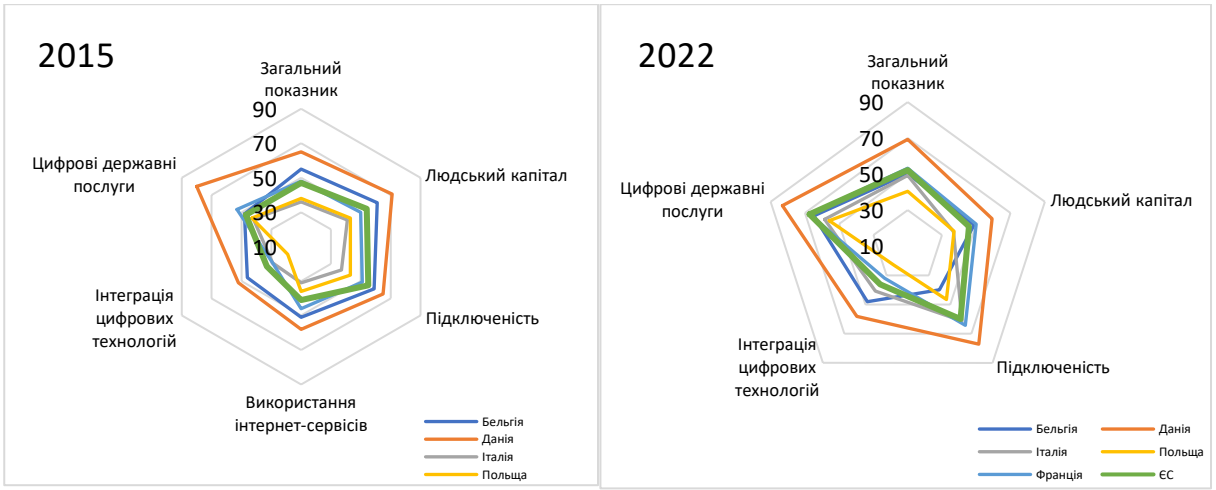

Рис 1, 2. Показники країн за індексом DESI 2015 та 2022 року

Джерело: складено автором на основі [5]

Дослідження показників виявило значний прогрес як країн-учасниць, так і в загальному по країнам союзу. У порівнянні з 2015 роком, відбувся стрибок в сфері імплементації цифрових технологій, їх впровадження та використання в економіці. Особливим успіхом відзначились скандинавські країни, як ось Данія, що займає лідируючі позиції за індексом. Значною мірою, це результат створення Єдиного цифрового ринку, так як втілення цієї стратегії в життя посприяло зменшенню торгівельних бар'єрів між державами-членами, а також збільшенню рівня доступності та інтегрованості новітніх технологій в життя суспільства.

Поточний стан діджиталізації економіки України є нижчим від середнього в ЄС. Для підтвердження даної тези було розглянуто три міжнародних рейтинги, які оцінюють рівень розвитку ІКТ та регуляторне середовище країн в даній сфері, а саме Індекс цифрової конкурентоспроможності WDCR, Індекс мережевої готовності NRI та Індекс розвитку електронного урядування EGDI. Проаналізувавши результати, було виявлено, що Україна відстає від європейських країн за усіма складовими приблизно у два рази, окрім рівня впровадження електронного урядування, де відбувся значний стрибок у розвитку даного напряму. Проте, інші індекси також показують позитивну динаміку, що свідчить про нашу готовність до інтеграції в Єдиний цифровий ринок [7-9].

Український уряд відзначив інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку як головний пріоритет щодо секторальної інтеграції з ЄС. На саміті Україна-ЄС, який відбувся 6 жовтня 2020 року, було підкреслено, що розвиток цифрового сектору є першочерговим для посилення економічної інтеграції та гармонізації нормативно-правової бази в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [11]. Окрім того, Єдиний цифровий ринок є ключовим інструментом для зміцнення економічної інтеграції у внутрішній ринок ЄС та сприяння цифровізації України відповідно до європейських та міжнародних стандартів. Передбачається, що потенціал цифрового ринку забезпечить основні економічні переваги від його функціонування, включаючи зростання продуктивності економіки України за рахунок

залучення передових цифрових технологій та інновацій [3]. Фахівці центру аналізу міжнародної торгівлі Trade+ стверджують, що зменшення регуляторних бар'єрів між Україною та ЄС у цифровому секторі, а також їх наближення до рівня ЄС, матиме позитивний вплив для обох сторін. Це може призвести до збільшення ВВП України на 0,42% за кожен 1% зростання діджиталізації української економіки. Кумулятивний позитивний вплив на ВВП може становити від 2,4 до 12,1% додаткового зростання протягом усього періоду апроксимації [3].

Отже, перелічені конкурентні переваги для різних суб'єктів економіки України дозволяють стверджувати, що бути частиною єдиного цифрового простору ЄС – це амбітна мета для України, оскільки цифрова інтеграція є ключовим фактором для розвитку торгівлі та економіки країни в цілому. Водночас процес інтеграції України до Єдиного цифрового ринку передбачає виконання кількох зобов'язань, включаючи приведення національного законодавства та стандартів у відповідність до вимог ЄС, а також забезпечення інституційної, технічної спроможності та сумісності цифрових систем [6]. У рамках даного дослідження були сформульовані наступні рекомендації з метою сприяння швидшій та більш ефективній інтеграції України в Єдиний цифровий європейський ринок:

- Першочерговими кроками на шляху до підвищення рівня діджиталізації економіки є забезпечення підключення громадян, компаній і державних установ до мережі Інтернет. Наслідки руйнувань необхідно використати як можливість модернізувати і відновити використання та доступ до комунікаційної та цифрової інфраструктури.
- У наступному році Україна могла б зосередитися на розбудові надійної інфраструктури даних для вимірювання рівня розвитку діджиталізації економіки. Це може передбачати включення країни до європейських баз даних, а також розширення встановлених макроекономічних статистичних даних України, як засіб покращення цифрової трансформації країни.
- У середньостроковій перспективі (2-3 роки) варто запровадити фіскальні, регуляторні та фінансові механізми для підтримки розвитку післявоєнної цифрової економіки. Дані заходи можуть бути направленні на розширення доступу до фінансування для компаній на шляху до цифровізації, субсидіювання високоякісних навчальних програм, заохочення наукових досліджень серед університетів, а також скорочення бюрократичних процедур для стартапів.

Список використаних джерел:

1. The ubiquitous digital single market. *Treaty on the Functioning of the European Union*. 2022. URL: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/43/the-ubiquitous-digital-single-market
2. What is the Digital Single Market about? URL: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/ict/bloc-4.html
3. П.Яворський, С. Таран, О. Шепотило, О. Гаманюк. Інтеграція України в Єдиний цифровий ринок ЄС. Київ: Український центр європейської політики, 2022. 53 с.
4. S. Marcus, G. Petropoulos, T. Yeung. Contribution to Growth: The European Digital Single Market. 2019. 86c.
5. The Digital Economy and Society Index (DESI) URL: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi.

6. V. Nochvai, L. Oleksiuk, O. Prykhodko. Integrating Ukraine into the EU's Digital Single Market. 2019. 8c.
7. World Digital Competitiveness Ranking. URL: https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-digital-competitiveness-ranking/.
8. Network Readiness Index. URL: https://networkreadinessindex.org/.
9. E-Government Development Index. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/Data-Center.
10. Digitalisation for recovery in Ukraine. *OECD*. 2022. URL: https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/digitalisation-for-recovery-in-ukraine-c5477864/.
11. Саміти Україна – ЄС. *Міністерство закордонних справ України* – URL: https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/samiti-ukrayina-yes.

Сіраков В.В.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри міжнародної економіки Черницька Т.В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН СВІТУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Високі ціни на енергоносії, нові ризики дефіциту енергії, що виникли внаслідок швидкого відновлення економіки після COVID-19 та війна в Україні, змусили переглянути пріоритети енергетичної безпеки країн світу. Країни можуть зміцнити енергетичну безпеку, диверсифікуючи своїх партнерів з імпорту палива у короткостроковій перспективі та диверсифікуючи свій енергетичний баланс за рахунок альтернатив з низьким рівнем викидів вуглецю та підвищуючи енергоефективність у довгостроковій перспективі.

Перспектива сталого прогресу залежить від спроможності справлятися з короткостроковими потрясіннями. Згідно з останніми даними Міжурядової групи експертів зі зміни клімату (МГЕЗК), глобальні викиди мають досягти піку до 2025 року, щоб зберегти мету 1,5°C. Реконфігурація всієї енергетичної системи, включаючи види палива, технології, ринки та геополітику, що лежать в її основі, може пройти досить проблематично[1].

Перспектива сталого прогресу залежить від здатності справлятися з короткостроковими проблемами, зокрема, забезпечувати доступність енергії. МЕА визначає енергетичну безпеку як «безперервну наявність джерел енергії за доступною ціною»[2].

У міру прискорення заходів боротьби зі зміною клімату адекватний і недорогий доступ до енергії матиме вирішальне значення для подальшого визначення пріоритетів екологічної політики. У довгостроковій перспективі енергетична безпека означає забезпечення енергопостачання, необхідного для економічного розвитку та зростання країни. У світі, що прагне нульового рівня викидів до середини століття, довгострокова енергетична безпека тісно пов'язана з національними прагненнями у сфері сталого розвитку.

Забезпечення загального доступу до енергії до 2030 року залишається ключовою метою ООН у сфері сталого розвитку (ЦУР), здатної покращити життя мільйонів людей. Однак пандемія COVID-19 завдала значних збитків поточним зусиллям, оскільки компанії, що працюють над наданням автономних рішень, продовжують страждати від збоїв у ланцюжку

поставок. У країнах Африки фіскальні наслідки програм відновлення економіки, як правило, вказують на те, що цінні ресурси натомість відволікаються від програм доступу до енергії у поточному контексті.

Нестабільність енергетичного ринку та геополітичні події за останні два роки підвищили ризики енергетичної безпеки. Після періоду низьких інвестицій в зношені активи, більш швидке, ніж очікувалося, відновлення економіки після пандемії COVID-19 [9] призвело до збоїв у ланцюжку енергопостачання. Це викликає побоювання з приводу подальшого уповільнення промислової активності і тиску цін на енергію. Дані проблеми застали країни раптово і висвітлили їхню сильну залежність від імпорту викопного палива, а також сильну взаємозалежність їхніх внутрішніх цін на електроенергію зі світовими ринками газу[3].

Повна енергетична незалежність може бути неможлива для країн у найближчому майбутньому. У той час як декарбонізована енергетична система майбутнього може забезпечити дивіденди енергетичної безпеки завдяки локалізованому достатку ресурсів низьковуглецевих джерел енергії, для забезпечення енергетичної безпеки та доступності в перехідний період знадобляться викопні види палива. Багато країн або не користуються природними енергетичними ресурсами, необхідними для задоволення їх енергетичних потреб, або не можуть використовувати їх для власних потреб з політичних, технологічних чи фінансових причин. Суть проблеми енергетичної безпеки в цих країнах, як правило, двояка: недостатня диверсифікація країнами їхнього енергетичного балансу або недостатня диверсифікація партнерів з імпорту енергії, або те й інше в сукупності.

Оскільки країни продовжують розвивати свої пріоритети в галузі енергетичної безпеки у світлі зростаючої невизначеності, роль урядів у забезпеченні енергетичної безпеки не є однозначною. Причиною цього є те, що країни з різною структурою енергетичної системи можуть розробляти досить різні політики забезпечення енергетичної безпеки. Наприклад, квітнева резолюція 2022 року ЄС щодо України закликає до негайного повного ембарго на російський імпорт нафти, вугілля, ядерного палива та газу, а також до повної відмови від газопроводів «Північний потік-1» та «Північний потік-2» у супроводі плану щодо подальшого забезпечення безпеки ЄС щодо енергопостачання у короткостроковій перспективі. Резолюція парламенту також закликає до створення спільних стратегічних запасів енергії та механізмів закупівлі енергії на рівні ЄС з метою підвищення енергетичної безпеки за одночасного зниження зовнішньої енергетичної залежності та волатильності цін. Резолюція також закликає розпочати роботу щодо створення газового союзу на основі загальних закупівель газу державами-членами[7].

Що відрізняє сьогоднішню енергетичну кризу від минулих криз, так це той факт, що сьогодні доступні масштабовані альтернативні технології та відновлювані джерела енергії, що дозволяє політикам сприяти створенню більш інтегрованої, ефективної та гнучкої енергетичної системи. Коли це можливо, країни можуть розглянути питання щодо зміцнення енергетичної безпеки шляхом диверсифікації своїх партнерів з імпорту палива в короткостроковій перспективі, а також диверсифікації свого енергетичного балансу за рахунок розвитку національних відновлюваних джерел енергії та інших низьковуглецевих джерел енергії у довгостроковій перспективі[4].

Є підстави вважати, що диверсифікація, як і раніше, матиме вирішальне значення в дедалі більш безвуглецевих енергетичних системах, де високовуглецеві енергетичні системи,

що працюють на викопному паливі, принаймні протягом найближчих десятиліть, продовжуватимуть співіснувати з низьковуглецевими джерелами енергії.

Майбутній енергетичний баланс, в якому переважають низьковуглецеві енергетичні системи, такі як сонячна енергія, вітер, водень та біомаса, швидше за все, матиме національний або регіональний слід, а це означає, що можлива конвергенція енергетичної безпеки та стійкості. Країни, що переходять на більш безвуглецеві внутрішні джерела енергії, швидше за все, стануть самостійнішими та менш залежними від світової торгівлі енергією, особливо у поєднанні з заходами щодо підвищення ефективності, що знижують загальні потреби в енергії.

Очікується, що сплеск електрифікації економіки, що насувається, через зростання використання відновлюваних джерел енергії викличе інший набір проблем, пов'язаних з безпекою. Найважливішим із них буде забезпечення надійності та ефективності національних та транскордонних електричних мереж. Зокрема, у міру збільшення частки вітру та сонця в енергетичному балансі країн електромережі вимагатимуть системної модернізації для включення цих змінних відновлюваних джерел енергії. Але в майбутньому країнам також необхідно буде стратегічно подумати про поєднання технологій та географічне поширення[5], крім модернізації та перепроектування своєї мережевої інфраструктури. У результаті, модернізація мережі також стане ключовим пріоритетом для політиків і є однією з основних галузей нових напрямків енергетичної політики, наприклад, у США[6] та ЄС[7] як для енергетичної безпеки, так і для імперативів енергетичного переходу.

Перехід до безвуглецевої енергетичної системи майбутнього знижує ризики безпеки через геополітику викопного палива, але також може створити нові потенційні проблеми. Зниження попиту на викопне паливо може призвести до подальшої концентрації пропозиції, що залишилася, оскільки виробники з більш високими витратами йдуть з ринку. Крім того, перехід до екологічно чистої енергії значною мірою залежить від доступу до корисних копалин, таких як літій, кобальт, нікель, мідь тощо, для виробництва сонячних панелей, вітряних турбін та акумуляторів. Хоча очікується, що попит на ці корисні копалини зросте в шість разів для переходу до нульового чистого балансу до 2050 року, за даними МЕА[8], виробництво перехідних мінералів, таких як кобальт, літій і графіт, більш концентроване, ніж виробництво копалин палива, нафти і газу. У той час як повна відмова від викопного палива зменшить диверсифікацію енергетичного балансу країн, посилення залежності від відновлюваних джерел енергії, акумуляторних батарей та інших низьковуглецевих джерел може також створити нові ризики для енергетичної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Bordoff, Jason, and Meghan L. O'Sullivan, "Green Upheaval: The New Geopolitics of Energy", Foreign Affairs, January/ February 2022, https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2021-11-30/geopolitics-energy-green-upheaval.

2. International Energy Agency (IEA), "Energy Security: Reliable, affordable access to all fuels and energy sources", https://www.iea.org/topics/energy-security.

3. Chestney, Nina, "Explainer: Why Europe faces climbing energy bills", Reuters, 3 February 2022, https://www.reuters. com/business/energy/why-europe-faces-climbing-energy-bills-2022-02-03

4. International Renewable Energy Agency (IRENA), A New World: The Geopolitics of the Energy Transformation, Global Commission of the Geopolitics of Energy Transformation, 2019, http://geopoliticsofrenewables.org/Report.

5. Vithayasrichareon, Peerapat, "Integrating solar PV and wind into the grid", International Energy Agency, 2021, https://iea. blob.core.windows.net/assets/d7e138a1-8c16-42a7-9706-c97d1f6d4de3/IntegratingsolarPVandwindintothegrid.pdf.

6. Cochrane, Emily, "Senate Passes $1 Trillion Infrastructure Bill, Handing Biden a Bipartisan Win", The New York Times, 10 August 2021, https://www.nytimes.com/2021/08/10/us/politics/infrastructure-bill-passes.html.

7. European Commission, "Commissioner (2019-2024): Kadri Simson, Responsibilities", https://ec.europa.eu/commission/ commissioners/2019-2024/simson_en.

8. International Energy Agency (IEA), The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions, Executive summary, 2022, https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions/executive-summary

9. World Bank, "The Global Economy: on Track for Strong but Uneven Growth as COVID-19 Still Weighs", 8 June 2021, https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/06/08/the-global-economy-on-track-for-strong-but-uneven-growthas-covid-19-still-weighs.

10. V.Apalkova, S.Tsyganov, T.Chernytska, N.Meshko, N.Tsyganova, Evaluating the economic and ecological effects of investment projects: a new model and its application to smartphone manufacturing in Europe. *Investment Management and Financial Innovations*. Volume 18, Issue 4. LLC «CPC "Business Perspectives», 2021. P. 252-265.

Степаненко Д.С.
«Факультет міжнародної економіки та менеджменту», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Ковтонюк К.В.

БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСУВАННІ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ З ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Міжнародні проєкти з відновлення економіки України набувають особливої актуальності в контексті післявоєнного відновлення країни. Співпраця з міжнародними партнерами може допомогти забезпечити Україну необхідними ресурсами, знаннями та досвідом для забезпечення стабільного економічного росту. Блокчейн-технології можуть відіграти важливу роль у фінансуванні міжнародних проєктів з відновлення економіки України.

Єдиним викликом, який може стати на заваді використанню блокчейн-технологій для фінансування повоєнного відновлення економіки України є питання, пов'язане з регулюванням та оподаткуванням криптовалют у різних країнах світу.

Україна вже має чималий досвід застосування блокчейн-технологій, посідаючи перше місце в світі за рівнем впровадження криптовалюти, оскільки понад 12% населення України володіють криптовалютою. У серпні 2019 року в Україні створено Міністерство цифрової трансформації, яке відповідає за розробку та реалізацію державної політики у сфері цифровізації, відкритих даних, національних електронних інформаційних ресурсів,

впровадження електронних сервісів, електронних довірчих послуг, е-уряду, а також покращення цифрових навичок населення України. Саме цей орган матиме контроль та нестиме відповідальність за реалізацію фінансування міжнародних проєктів.

Лише за тиждень у березні 2022 року уряд зміг залучити близько 55 мільйонів доларів США на офіційні криптогаманці країни, оминувши довготривалу обробку коштів традиційним способом через централізовані банки. Міністерство цифрової економіки обрали пріоритетом створення Криптофонду України та електронної гривні, які у майбутньому можуть використовуватися для зберігання та конвертації проєктних коштів.

УВКБ ООН (Управління Верховного комісара ООН у справах біженців) перейшло до розгортання системи надання гуманітарних виплат біженцям з України використовуючи блокчейн-технології. Система передбачає, що УВКБ ООН доставляє USDC, криптомонету з оцінкою в 1 долар, розміщену в мережі Stellar, у цифровий гаманець, до якого можна отримати доступ через смартфон. Потім одержувач обмінює свої монети на місцеву валюту в будь-якому обмінному закладі MoneyGram. Саме ця програма може стати першим міжнародним проєктом допомоги Україні з залученням блокчейн-технологій. На основі цього проєкту, хоч він і гуманітарний, можливо розробити дієву модель фінансування більш масштабних проєктів з підтримки економіки країни.

У 2018 році 23 європейські країни підписали декларацію про створення Європейського блокчейн-партнерства. Це дозволяє державам-членам відкрито ділитися інформацією та ресурсами безпечним і постійним способом. Декларація дозволяє вирішити велику проблему довіри, що існує між державами-членами ЄС, таким чином, посилюючи дипломатичні відносини між країнами. Підписавши декларацію про вступ у блокчейн-партнерство, Україна наблизиться ще на один крок до залучення коштів з використанням блокчейн-технологій та посилить дипломатичні відносини з європейськими партнерами.

Країнами ЄС організовано серію заходів, на яких представники малого та середнього бізнесу та будь-які інноватори Fintech (від англ. financial technologies - фінансові технології) могли представити послуги та продукти, які використовують технологію блокчейн. Обраним проєктам ЄС забезпечує фінансове партнерство для подальшого розвитку та реалізації [1]. Не виключається, що чимало проєктів українського походження можуть бути представлені на таких заходах у рамках залучення фінансування для відновлення економіки.

Будучи революційним технологічним винаходом, блокчейн дозволяє забезпечити високий рівень прозорості та надійності фінансових операцій. Всі дані блокчейну знаходяться у відкритому доступі, що дозволяє усім учасникам проєкту відстежувати ланцюги трансакцій у режимі реального часу, забезпечуючи контроль та високий рівень довіри між партнерами.

Застосування блокчейн-технологій дасть змогу суттєво знизити трансакційні витрати та витрати на адміністративні відрахування, оскільки вони забезпечують автоматизацію процесів та повністю виключають посередників, таких як банки та фінансові організації. Це може зекономити вагому частку коштів та забезпечити більше ресурсів для безпосереднього фінансування міжнародних проєктів з відновлення економіки України.

Використання блокчейн-технологій супроводжується залученням смарт-контрактів, які можуть забезпечувати автоматичне виконання умов фінансування проєктів чи будь-яких інших угод між учасниками.

Смарт-контракти - це програми, які зберігаються в децентралізованих блокчейнах і виконуються відповідно заданих інструкцій. Смарт контракт діє подібно до традиційної угоди,

але заперечує необхідність залучення третьої сторони та здатні ініціювати свої команди автоматично, усуваючи участь регуляторного органу [2].

До основних можливостей застосування смарт-контрактів для фінансування проєктів слід віднести:

1. Автоматичне фінансування: смарт-контракти здатні повністю автоматизувати процес затвердження фінансування проєктів на основі заданих критеріїв. Це має значно пришвидшити процес прийняття рішень про виділення ресурсів.
2. Пряме та точне звітування: смарт-контракти можуть відслідковувати та звітувати про етапи виконання проєкту всім сторонам проєкту, спрощуючи звітність та контроль з боку учасників міжнародного фінансування.
3. Запобігання корупції: смарт-контракти забезпечують прозорість та надійність виконання умов надання фінансування, зменшуючи ризик шахрайства та корупції на різних етапах існування проєкту.
4. Повна автоматизація виконання платежів в поставлені терміни: смарт-контракти автоматизують процес виплати коштів виконавцям забезпечуючи своєчасне та точне виконання платежів.

Підсумовуючи, зазначимо, що використання блокчейн-технологій у фінансування міжнародних проєктів з відновлення економіки України цілком реальне. Це дасть змогу відновити економіку країни у короткий термін та створить світовий тренд на використання блокчейну для транснаціональний платежів, оскільки це дешево, надійно та швидко. Окрім цього, завдяки прозорості блокчейн-технологій, наша країна може суттєво підвищити рівень довіри та дипломатичних відносин з країнами-партнерами.

Список використаних джерел:

1. Karen, Self. How Blockchain Is Affecting Globalization. *Malmö university.* URL: http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1481911/FULLTEXT01.pdf (Дата звернення: 26.04.2023)
2. Sarwar Sayeed. Smart Contract: Attacks and Protections. *IEEE.* 2020. URL: https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8976179

Сукач Д.А.
ФКІСІТ-371*, 3 курс*
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н. професор кафедри міжнародної економіки Цимбал Л.І.

ЗЕЛЕНА ЕНЕРГЕТИКА В ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇН ЄС

Виробництво зеленої енергії стало основним вибором для поточного та майбутнього розвитку, а також стало основним шляхом економічної трансформації, сталого розвитку ресурсів та навколишнього середовища. Зміни у світовій економіці та порядок денний сталого розвитку мають значний вплив на розвиток і форму глобального енергетичного сектору, включаючи міжнародну науково-технічну співпрацю в галузі альтернативної енергетики [1].

Сучасний дефіцит на ринку енергоносіїв робить актуальним питання про альтернативні джерела енергії. Огляд глобальних тенденцій в галузі постачання енергоносіїв показує, що забезпечення ними дійсно є реальною проблемою безпеки. Розглядаючи співвідношення споживання різних видів зеленої енергетики, помітною стає тенденція активного використання вітрової та гідроенергетики (рис. 1).

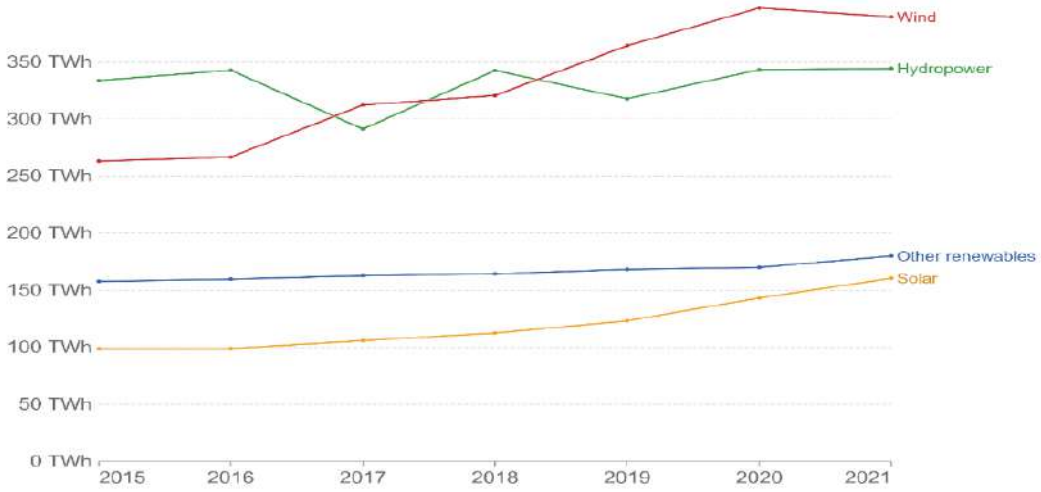

Рис. 1 – Використання ВДЕ в ТВт-год країнами ЄС, 2015-2021 рр.

Джерело: [2]

Слід зазначити, що сектор відновлюваної енергетики та енергоефективності відіграє значну роль у формуванні енергетичної моделі країн ЄС. З 2014 року всі регіони ЄС зосередили більшість завдань на інноваційних секторах енергетики та економіки. Основною метою зростання енергетичної незалежності є зменшення чутливості до змін у пропозиції та цінах, а також можливість досягнення власних геополітичних цілей [3].

Поточний політичний порядок денний обумовлений узгодженням енергетичних цілей ЄС з кліматичними цілями нового пакету «Fit For 55», запропонованого в липні 2021 р., включає:

- скорочення викидів парникових газів мінімум на 55% відносно 1990 р. - до 2030 р.;
- скорочення до нульових викидів парникових газів до 2050 року.

Комплексна інтегрована кліматична та енергетична політика, прийнята Європейською Радою у 2014 р. та переглянута у 2018 р., спрямована на реалізацію до 2030 р. таких цілей:

- ✓ збільшення до 32% частки відновлюваних джерел енергії у споживанні енергії;
- ✓ підвищення енергоефективності на 32,5% [4].

У 2021 р. Європейська Комісія запропонувала більш амбітну ціль – збільшити цільову частку відновлюваної енергетики, встановлену в Директиві про відновлювані джерела енергії, до 40%, щоб прокласти шлях до кліматичної нейтральності до 2050 року [5]. У травні 2022 р. Європейська Комісія у своєму плані «REPowerEU», представленому ЄС у відповідь на підрив світового енергетичного ринку, спричинений вторгненням росії в Україну, пропонує збільшити цю ціль до 45% в рамках низки заходів, спрямованих на зменшення залежності ЄС від російського викопного палива. Досягнення цієї мети потребуватиме глибокої трансформації європейської енергетичної системи, що охоплюватиме всі сектори [6]. Усе це буде досягнуто завдяки колективним зусиллям усіх держав-членів. Також країни матимуть можливість вільно встановлювати власні національні внески.

Останнім часом усе яскравіше проявляється тенденція залучення ВДЕ до державних структур енергетики країн ЄС. Скандинавські країни посідають найвищі позиції серед ЄС у використанні ВДЕ. Доказом цьому є їхня частка первинної енергії з відновлювальних джерел у 2021 році: Швеція – 50,92% та Данія – 39,25%. Швеція планує повністю перейти на відновлювану енергетику до 2040 року і є світовим лідером у сфері управління відходами та вторинної переробки. Шведські компанії працюють над системами перетворення відходів в енергію. У свою чергу, Данія – світовий лідер з виробництва вітрової енергії на душу населення та має амбітну, але цілком реальну мету повністю перейти на відновлювані джерела до 2035 року.

Частка відновлюваної енергетики в ЄС зросла лише на 0,1 пп. – з 22,1% у 2020 р. до 22,2% у 2021 р. Слід зазначити, що 2020 р. був надзвичайним роком, протягом якого споживання невідновлюваних джерел енергії значно впало через зниження попиту на енергію під час пандемії COVID-19, що збільшило частку ВДЕ (рис. 2).

Рис. 2 - Частка відновлювальної енергії ЄС у валовому кінцевому споживанні енергії
Джерело: [5]

Криза енергопостачання, що розпочалася у 2021-2022 роках, вимагає підвищення рівня амбіцій на 2030 та 2050 роки щодо припинення залежності ЄС від російського викопного палива. Протягом цього десятиліття відновлювані джерела енергії повинні зростати вдвічі швидше в усіх секторах. Розгортання повинно включати також промислові процеси, які важче декарбонізувати, такі як виробництво сталі або цементу [5].

Загалом, роль «зеленої енергетики» є неймовірно важливою складовою в енергетичній безпеці країн ЄС. ВДЕ активно розвиваються та спрямовують країни ЄС до використання лише чистої енергетики в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Kateryna Volkova, Olena Korohodova. Theoretical fundamentals of international scientific and technical cooperation in the field of alternative energy. Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie. 2022.
2. Renewable energy generation, European Union (27). Our World in Data based on BP Statistical Review of World Energy. 2022.

3. Tetiana Chernytska, Yuliia Novosad. Alternative Energetics Of The United States Of America In Global Challenges. International economic policy. 2018. №2(29).
4. Matteo Ciucci. Energy policy: general principles. Fact Sheets on the European Union. European Parliament. 2020.
5. Renewable energy. Energy. Climate and energy in the EU. European Commission. European Environmental Agency. 2022. URL: https://climate-energy.eea.europa.eu/topics/energy-1/renewable-energy/intro.
6. Technical background document Accompanying the report Trends and projections in Europe. European Environmental Agency. 2022.

Тупчій М.М.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Цимбал Л.І.

ПРІОРІТЕТИ УЧАСТІ КРАЇН G7 В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

Які конкретні пріоритети участі країн G7 в повоєнній відбудові України будуть залежати від поточного стану економіки та інфраструктури країни після війни, а також від конкретних потреб та пріоритетів українського уряду.

Однак можна виділити декілька широких пріоритетів, які можуть бути важливими для країн G7:

1. Фінансова допомога: Одним з найважливіших способів допомогти Україні в повоєнній відбудові є фінансова підтримка. Країни G7 можуть надавати фінансову допомогу в формі безвідсоткових позик або грантів для відновлення інфраструктури, сприяння розвитку бізнесу та економіки, а також для соціальної допомоги населенню.

2. Технічна допомога: Країни G7 можуть надавати технічну допомогу в різних галузях, включаючи енергетику, транспорт, водопостачання та санітарію, охорону здоров'я та освіту. Така допомога може включати надання технологій, навчання фахівців та консультації з експертами.

3. Політична підтримка: Країни G7 можуть допомагати Україні з метою зміцнення демократії, забезпечення прав людини та розвитку громадянського суспільства. Це може включати підтримку антикорупційних заходів та розвитку місцевого самоврядування.

4. Військова допомога: Країни G7 можуть надавати військову допомогу Україні, включаючи тренування та постачання військового обладнання та зброї

Однак, важливо зазначити, що це має бути узгоджене з українським урядом та враховувати його потреби та можливості.

5. Підтримка реформ: Країни G7 можуть надавати допомогу в розвитку ефективної системи управління та допомагати у проведенні необхідних реформ, зокрема в галузі економіки, судової реформи, забезпечення прав людини та боротьби з корупцією.

6. Розвиток інфраструктури: Україна потребує значного відновлення своєї інфраструктури, зокрема доріг, мостів, залізниць та інших важливих об'єктів. Країни G7

можуть надавати технічну та фінансову допомогу в цій сфері, а також привертати інвестиції в Україну.

7. Підтримка мирного процесу: Країни G7 можуть допомагати Україні в забезпеченні миру та стабільності на сході країни, включаючи підтримку переговорів між сторонами конфлікту, моніторинг дотримання перемир'я та інші дії, спрямовані на зменшення напруження в регіоні.

Загалом, країни G7 можуть надавати значну допомогу Україні в різних сферах після війни, яка допоможе забезпечити швидке та ефективне відновлення країни та підтримати її розвиток у майбутньому. Однак, важливо враховувати конкретні потреби та пріоритети України та забезпечити узгодженість дій між усіма сторонами.

Список використаних джерел :

1. Canada: https://www.canada.ca/en/global-affairs.html
2. France: https://www.diplomatie.gouv.fr/
3. Germany: https://www.bundesregierung.de/breg-en
4. Italy: http://www.esteri.it/mae/en/
5. Japan: https://www.mofa.go.jp/
6. United Kingdom: https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-development-office
7. United States: https://www.state.gov/
8. United Nations: https://www.un.org/en/
9. World Bank: https://www.worldbank.org/
10. International Monetary Fund: https://www.imf.org/
11. European Union: https://europa.eu/european-union/index_en

Чайка Д.В.

«Міжнародна економіка», 4 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародного обліку і аудиту А.М. Поплюйко

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Воєнний та повоєнний перод у розвитку економіки країни є складним процесом ,кий значно впливає на фінансову та економічну стабільність України. Величезний потенціал залучення прямих іноземних інвестицій у цільові напрямки економіки. Однак. З повномасштабним вторгненням, ми стикаємось з більшою кількістю перешкод до втілення національної стратегії.

Цільовим джерелом отримання прямих іноземних інвестицій протягом останній п’яти років був Європейський союз, зокрема частка якого складала майже 100% у 2021 році [1]. Це зумовлено як і географічним розташуванням, так і зацікавленістю та інвестиційною привабливістю України. Значна відкритість економіки, доступність до людського капіталу та розмір внутрішнього ринку створюють позитивні умови для залучення ПІІ. Попри це,

геополітнична нестабільність, неурегульований ринок, складонощі фінансування та оподаткування грають напротивагу.

У 2020 році було проведено широкий аналіз задля формування цілей стратегії залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, що сформувало такі основні напрямки: транспортна сфера, енергетика, виробництва, цифрова інфраструктура, сільське господарство. Крім того, було розроблено план дій, який включає зміну легального регулювання та впровадження законів. Зокрема, у 2021 році в дію ввійшов Закон № 1116 від 17.02.2022 р. «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні». Завдяки ньому, більшість підприєств набули змогу звільнись від податку на прибуток, зменшення ПДВ, набули гарантій від держави щодо відшкодування втрат завданих державним регулюванням. [3] при цьому у 2020 році було оцінен оприплив ПІІ в 6 млрд, що є найбільшим з докризового 2014 року.

Цільовими напрямками змін задля залучення більшої кількості ПІІ мають бути розвиток НДДКР, енергетика, розвиток інфрастуктури, цифрові технології.

Україна має величезний потенціал розвитку людського капіталу та йог озалучнні в розвиток НДДРКР. Дешева, освічена та високоефективна людська сила має значну перевагу на ринку Європи, крім того є одними з перших у розвитку цифрової держави та боротьми з кібератаками, як показав рік повномастабного вторгення. Зміна державного регуювання у сфері НДДКР, почаючи з націоанльних стратегій та реформації суспільства, зокрема молоді, яке побувши закордоном, готове принести нові знання та розуміння впливу НДДКР на розвиток держави вносить свою частку в збільшення даного напрямку. Він у свою чергу, впливає на всі попередньо зазначені. Крім того, відомо доволі багато технологічних стартапів походженням з Украни, наприклад, Grammarly, який є чітким підтвердженням розробки нових технологічних та інноваційних рішень, які мають попит на світовому ринку.

З підключенням української енергосистеми до європейської (ENTSO-E) з березня 2022 року, значно зросла потужність залучення України до ЄС та притоку інвестицій. Так, для інвесторів створюються більш спрятливі умови: розширення податкових пільг, стимули для відновлюваної енергетики, спрощення процедур отримання ліцензій та дозволів, а також забезпечення правової захищеності інвесторів. Партнерство з європейськими компаніями та органзіаціями, які вже мають досвід у розбудові та експлуатації енергетичних систем доможе створювати спільні проекти, технологічний обмін та залучення іноземного капіталу для розвитку інфраструктури. Сфера енергетики має мультимільйонних гравців на ринку, які можуть інвестувати ці кшти в розвиток української енергетики, яка є значним транзитним цетром та має громіздкі родовища газу, нафти та вугілля. Також, пропозиція зеленої «металургії та енергетики», яку пропонує український ринок зможе стати заміною російському газу.

Розвиток транспортної інфраструктури є ключовим для багатьох інших сфер, так як наша держава знаходиться на транзитному шляху багатьох продуктів, таких як енергетичні лінії, так і сполучення між Західною та Східною Європою. Удосконалення транспортної системи, зокрма залізничної, яка є однією з найбільших в Європі, хоча і не на максимум електрофікованою та модернізованою. Доступ до Чорного моря дає один з ключових портів Східної Європи та покращення риболовецьких та суднобудівних заводів зокрема. [2]

Зменшення торгових бар'єрів між ЄС та Україною також є важливим пріоритетних напрямків, при цьому певні з них вимушено було створено за час повномастабного

вторгнення, такі як безмитне ввезення певних товарів – трансформація митного законодавства, врповадження угоди АСАА, яка дія як сприятливий чинник для гармонізації законодавства, створення транспарентності та читабельності в різних країнах. Можливість оцінки фінансової звтіності надає спрощує доступ до ринку та оцінки ризиків для потенційних інвесторів, тому дотримуючи МСФЗ та АСАА Україна відкриває нові можливості залучення ПІІ.

З фокусом на зелену економіку, Україна долучається до глобальних цілей сталого розвитку, який є одним цільових напрямків залучення інвестицій. Зелені ПІІ одразу покривають всі вище зазначені сфери розвитку і служать виконання цілі зниження CO2 до 2030 року, до якого долучилась і наша держава. Приплив прямих іноземних інвестицій має важливу перевагу - створення нових робочих місць та економічних можливостей в країнах, які отримують інвестиції. Це створює сприятливе середовище для компаній, інвесторів та загального економічного зростання у регіоні. Наприклад, інвестиції в інфраструктуру "розумних мереж" дозволять покращити енергоефективність, забезпечити стабільність енергопостачання та підвищити використання відновлювальних джерел енергії. Впровадження енергетичних балансуючих потужностей сприятиме оптимізації енергосистеми та інтеграції відновлювальних джерел енергії. Інвестиції в глибоку переробку сільськогосподарської сировини, зокрема кукурудзи, з метою виробництва амінокислот та біоетанолу, можуть стимулювати розвиток агропромислового сектору та створення додаткових робочих місць. [4]

Підсумовуючи, маючи значний людський потенціал, який створює передові технології в світі та має потужність продукувати життєвожливі товари та продукцію, Україна має що запропонувати іноземному інвестору. Однак, регуляторне поле вимагає покращення, що значно полегшить доступ до такий пріоритетних напрямків як зелена економіка, цифрова та транспортна інфраструктура, енергетика.

Список використаних джерел:

1. https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/zd/ives/ives_u/ives0617_u.htm
2. https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/FDI-Strategy-Section-3-Action-Plan-UKR-1.pdf
3. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text
4. https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/

Чайковський О.В.

«Міжнародна економіка», 5 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Черницька Т.В.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ БЕЗВУГЛЕЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ні для кого не є таємницею, що за останнє десятиліття градус дискусії про майбутнє нашої планети значно збільшився. Зокрема, досить гостро постало питання екології.

Практично всі глави держав одноголосно говорять про важливість переходу економіки з використання традиційних джерел на відновлювану енергетику, а також заборону авто на ДВЗ, подальшу газифікацію і водородизацію багатьох галузей.

На сьогоднішній день ключовим прийнятим документом є Паризька угода, згідно з якою в 2015 було поставлено низку екологічних цілей для боротьби з проблемою зміни клімату. Ключовими цілями є обмеження зростання середньої температури у світі до 1.5℃ до 2100 року та досягнення балансу між викидами та їх поглинанням до 2050 року.

Таким чином, на шляху до досягнення поставлений цілей, країни зосередились на розвитку безвуглецевої економіки. Основні сфери діяльності, які захоплює даний напрям включають в себе скорочення викидів CO2 на виробництві, електрифікація транспортної індустрії, а також розвиток зеленої енергетики.

Кожен із напрямів має як частково «зелену» варіацію, так і повністю безвуглецеву технологію. Так, скорочення викидів CO2 на виробництві можна досягти за рахунок використання газу та пару замість вугілля. Дана технологія надає можливість частково зменшити викиди шкідливих речовин, в той час як технологія CCS (вловлення та зберігання вуглецю) дозволяє вловлювати вуглець на виробництві та зберігати його під землею протягом довгого часу. Однак, обидва рішення не захищають зовнішню середу на 100%, як це робить використання водню (H2), завдяки якому викиди шкідливих речовин при виробництві можуть дорівнювати нулю.

Аналогічна ситуація і з напряму транспортної індустрії, де існують технології гібридних автомобілей, палг-ін гібридів (більш розвинена технологія), а також повністю електрифіковані або водородизовані автомобілі, які не завдають шкоди зовнішньому середовищу.

Більш детально варто розглянути технології у сфері альтернативній енергетиці, адже базове розуміння недоліків та переваг буде важливим для подальшого розуміння контексту досягнень Євросоюзу і важливості України на шляху до безвуглецевої економіки.

На сьогоднішній день основними технологіями є енергія сонця, вітру та водню. Сонячна енергія є основним видом енергії із загальною потужністю у 773 ГВт на 2020 рік. Енергія вітру, не дивлячись на близькість до паритету витрат з термальною енергетикою, є дещо менш популярною, встановлено 743 ГВт [1]. Основними перевагами сонячної енергетики над вітровою є більша передбачуваність видобутку енергії, відсутність шуму, конкретної території для встановлення (можна встановити навіть на даху дома), а також сонячні панелі можуть знаходитися максимально близько один до одного, в той час як вітряні турбіни мають бути на значній дистанції через великий діаметр лопатей. Енергія водню сьогодні є найменш популярною - встановлено лише 0.2 ГВт. Основною причиною є те, що технологія відносно нова, а також дуже дорога, через нерозвинену інфраструктуру. Прогнозують, що у майбутньому основним джерелом енергії в Євросоюзі може стати саме водень.

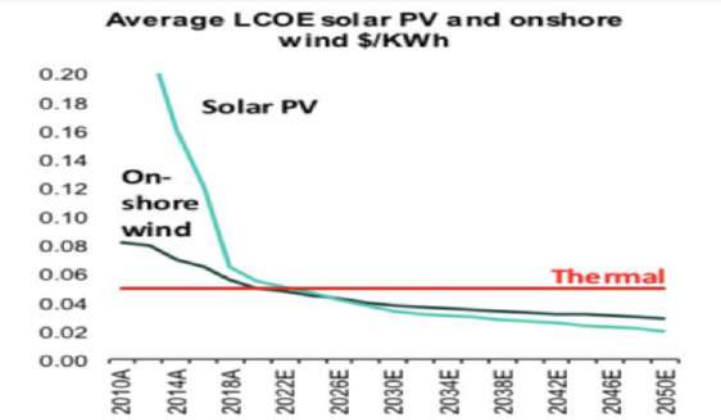

Рис. 1. Паритет цін на альтернативну енергетику

Джерело: Morgan Stanley

Розвиток безвуглецевої економіки у світі

Базуючись саме на Паризькій угоді, вперше три провідні економічні держави світу – США, ЄС та Китай – дійшли єдиної думки про важливість кліматичної політики, встановивши як проміжні цілі на 2030 рік, так і цілі з нульових викидів на 2050-2060 роки.

Для досягнення даних цілей як ЄС, так і США з Китаєм використовують низку забороняючих та стимулюючих інструментів. Серед основних варто відзначити заборону продажу нових автомобілів на ДВС, надання податкових пільг для збільшення використання вітряних, сонячних станцій та виробництва водню, а також прямі бюджетні виплати при купівлі гібридних і повністю електрифікованих авто.

У 2020 році ЄС представили так званий Європейський Зелений Курс. Основна ціль даної регуляції полягає у перетворення Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент до 2050 року. В межах певних країн існують більш амбітні дати. Так, Франція планує досягти кліматичної нейтральності у 2022, Словаччина – 2023, Італія – 2025, Греція – 2028. Крім того, ЄС розробити систему податків для автовиробників, за якою на кожну компанію відводиться свій ліміт на кількість викидів CO2. Перевищення ліміту карається жорстокими штрафами. В той час купівля електромобілей супроводжується зменшенням податку та іншими субсидіями.

У 2021 ЄС представили найбільш амбітний план було прийнято в ЄС під назвою Fit for 55, який є проміжною ціллю до Європейского Зеленого Курсу, основна мета – зменшення викидів до 2030 року на 55%.

Європа як лідер у безвуглецевій економіці

Порівнюючи Китай, ЄС та США, достатньо важко визначити однозначного лідера у досягненні безвуглецевої економіки. Розглянемо наступні фактори для порівняння:

- Досягнення кліматичної нейтральності;
- Виробництво сонячної та вітрової енергетики;
- Відсоток електромобілей у структурі автотранспорту в 3 кв. 2021;
- Стратегія CCS (вловлення та зберігання вуглецю) і цілі по виробництву водню.

Як вже було зазначено, ЄС має найбільш амбітну ціль – досягнути повної кліматичної нейтральності у 2050. У той час Китай націлений досягнути даного показника у 2060. За новою політикою Байдена США мають стати кліматично нейтральними також у 2050 році,

але, як ми далі переконаємося, передова економіка відстає від Китаю та Євросоюзу за більшістю показників.

Щодо порівняння встановлення енергії сонця та вітру, ЄС встановили більше 140 ГВт сонячної енергетики на 2020, США – майже 100 ГВт, Китай – 253 ГВт. Звісно, Китай є лідером за абсолютними показниками, але якщо перерахувати на душу населення, то Китай, з показником 0.18 ГВт на 1 млн чоловік, відстає від ЄС у розмірі 0.33. Подібну картинку можна побачити і у вітровій енергетиці. Так, в Китаї встановлено 281 ГВт, ЄС – 210, США – 121 ГВт. Таким чином, Євросоюз є лідером у встановленні енергію вітру і сонця на душу населення.

В третьому кварталі 2021 значно збільшилась кількість електромобілей. Так, Китаї частка нових електрокарів у структурі продажу автомобілей в 3 кв. 2021 зайняла 18.6%, у порівнянні із 13.2% у 2 кв. В США даний дана частка склала 10.4%, а у ЄС рекордні 18.9%. При цьому продажи плаг-ін гібридів збільшилися на 43% у порівнянні з 2Q, а продажі повністю електрифікованих авто на 57%. Подібні показники роблять Євросоюз лідером і у цій сфері, не дивлячись на те, що по продажам в абсолютному значенні, лідером залишається Китай, в якому продажі електромобілей досягли 1.34 млн в 2020, тоді як на всю Європу (не тільки країни Євросоюзу) було продано 1.36 млн. Однак, з перерахуванням на кількість населення, ЄС знову стає лідером.

За даними Rystad Energy, однозначним лідером в об'ємах вловлення вуглецю є Північна Америка [2]. Європа займає други місце, об'єми Китаю є незначними. Причиною цьому є те, що дана технологія недостатньо ефективна у довгостроковий термін. А ось якщо розглядати стратегію по виробництву водню, то ЄС знову стає лідером з цілями встановити 6 ГВт електролізерів (технологія для видобування енергії з водню) до 2024 і 80 ГВт до 2030 [3]. США та Китай на сьогоднішній день не встановлювали цілей та регуляцій по виробництву водню, що робить ЄС абсолютний лідером у цій новітній сфері.

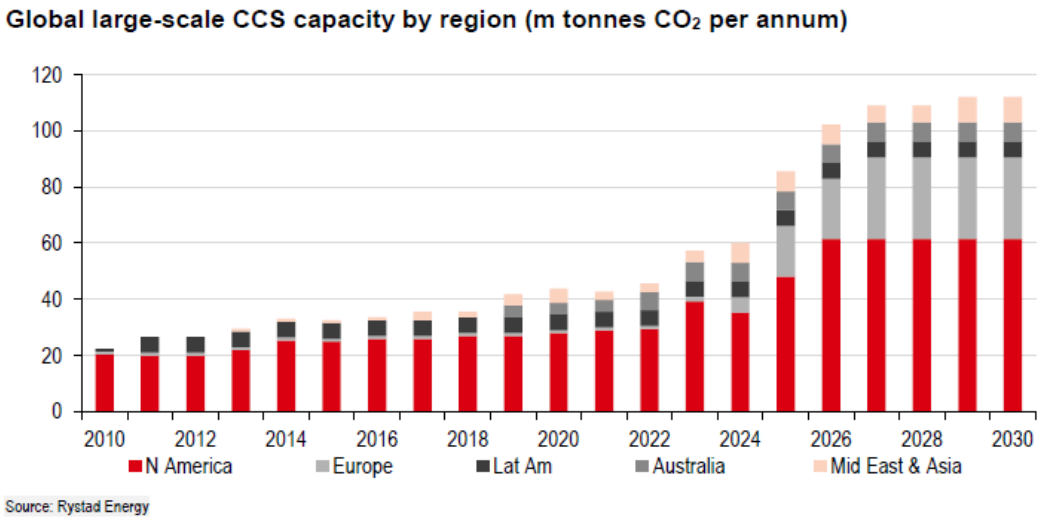

Рис. 2. Потужності технології CCS по країнам

Джерело: Rystad Energy

Розвиток безвуглецевої економіки в Україні

Україна - країна з багаторічною історією інновацій у сфері зеленої енергетики. В роки до початку повномасштабного вторгнення в країні спостерігався сплеск стартапів і нових

технологій, які допомагають зробити Україну одним з лідероів на світовому ринку зеленої енергетики. Одним з найбільш перспективних напрямків інновацій в Україні є розвиток вітроенергетики. Країна має одні з найкращих вітрових ресурсів у Європі, і низка стартапів працює над розробкою нових технологій для використання цього потенціалу. Наприклад, компанія "Вінд Енерджі Україна" розробляє новий тип вітрогенератора, який є більш ефективним і дешевшим, ніж традиційні турбіни.

Інша сфера інновацій в Україні - розвиток сонячної енергетики. В країні багато сонячного світла, і ряд стартапів працюють над розробкою нових технологій, щоб зробити сонячну енергію більш доступною і дешевою. Наприклад, компанія Solargate розробляє новий тип сонячних панелей, які є більш ефективними та довговічними, ніж традиційні панелі.

Нарешті, Україна також робить успіхи у розвитку водневої енергетики. Низка стартапів в Україні працюють над розробкою нових технологій для виробництва та використання водневої енергії. Наприклад, компанія Green Hydrogen Systems розробляє новий тип водневих паливних елементів, які є більш ефективними та доступними, ніж традиційні паливні елементи.

Так, в 2021 році Україна відзвітувалась про наступні зміни на ринку зеленої енергетики:

- Станом на 2021 рік встановлена потужність відновлюваних джерел енергії в Україні становить 12,4 ГВт, порівняно з 10,2 ГВт у 2020 році.
- Найбільшим джерелом відновлюваної енергії в Україні є гідроенергетика, на яку припадає 5,8 ГВт встановленої потужності.
- Вітроенергетика є другим за величиною джерелом відновлюваної енергії в Україні з 3,4 ГВт встановленої потужності.
- Сонячна енергія є третім за величиною джерелом відновлюваної енергії в Україні з 1,9 ГВт встановленої потужності.
- Біомаса є четвертим за величиною джерелом відновлюваної енергії в Україні з встановленою потужністю 1,2 ГВт.
- Україна поставила собі за мету досягти 25% відновлюваної енергії до 2030 року.
- Уряд прагне підтримувати розвиток відновлюваної енергетики і запровадив низку заходів, спрямованих на підтримку цього розвитку, включаючи "зелені" тарифи, податкові пільги та субсидії.

Український ринок зеленої енергетики серйозно постраждав від повномасштабного вторгнення у 2022 році. Багато проєктів з відновлюваної енергетики було відкладено або скасовано, а деякі компанії з відновлюваної енергетики були змушені закритися. Війна також завдала значної шкоди енергетичній інфраструктурі України, що ускладнило виробництво та розподіл відновлюваної енергії.

Незважаючи на ці виклики, український уряд залишається відданим розвитку відновлюваної енергетики. У березні 2022 року уряд оголосив про новий пакет заходів для підтримки сектору зеленої енергетики, включаючи збільшення субсидій та податкових пільг. Уряд також планує прискорити процес отримання дозволів для проектів з відновлюваної енергетики.

Очікується, що український ринок зеленої енергетики відновиться в найближчі роки. Війна підкреслила важливість енергетичної безпеки, і багато країн зараз розглядають

відновлювану енергетику як спосіб зменшити свою залежність від імпортованого викопного палива. Україна має потенціал стати великим виробником відновлюваної енергії, і уряд зобов'язується підтримувати цей розвиток.

Участь України в розвитку безвуглецевої економіки ЄС

Фактично, використання альтернативних джерел енергії повністю змінює стиль життя людей на всій планеті. Змушує відкривати нові горизонти, розроблювати програми на трильйони доларів. Держави та компанії конкурують за кількість встановлених ГВт енергії. На 2020 в Україні встановлено 6.3 ГВт сонячної енергії та 1.3 ГВт енергії вітру. Для порівняння, в Німеччині встановлено 60 ГВт енергії вітру і лише 5 ГВт сонячної енергії (що менше, ніж в Україні). Бессарабія має велику кількість території із сильним постійним вітром. Річне надходження сонячного світла в Україні перебуває на рівні із Німеччиною та Швецією. І це є певною можливістю для України стати на інший рівень, мати певний економічний вплив на «великій шахматній дошці».

Розглянемо деякі важливі дії України для використання цих можливостей. Так, у першій половині 2021 було встановлено 280 МВт потужностей вітрової, 260 МВт сонячної енергії та 1.6 МВт електролізерів. У 2021 Україна увійшла до ТОП 5 європейських країн за темпами розвитку сонячної енергетики.

Крім того, за словами премьер-міністра Шмигаля, Україна отримала контракт на встановлення 100 МВт електролізерів. Більш того, наразі ведуться переговори із Словакією, Німеччиною та Чехією про встановлення центрального водневого коридору, за яким водень буде поставлятися із України в країни ЄС.

Крім того, ще у 2020 році було заключено енергетичне партнерство між Німеччиною та Україною. В рамках цього партнерства, на сьогоднішній день в Україні планують встановити 8 ГВт найбільш перспективної технології із зеленою енергетики – електролізерів. Для цього треба буде встановити не менше 20 ГВт сонячної та вітрової енергії. Даним проектом Україна займається разом із Німеччиною, потужності у 8 ГВт очікують до 2030 року. Це потребує 20 млрд євро інвестицій. Важливою причиною подібного партнерства є те, що Німеччина не може досягнути всіх цілей у зеленій енергетиці самостійно, а Україна, зі своєю великою територією, яка ідеально підходить для встановлення джерел зеленої енергетики, є ідеальним партнером для Німеччини.

Таким чином, Україна починає відігравати важливу роль для досягнення Євросоюзом своїх цілей по безвуглецевій економіці. Сьогодні це особлива можливість та перспектива для подальшого розвитку України. Ми можемо з часом стати серед лідерів по виробництву зеленого водню, що може значно прискорити розвиток Україна на світовій арені.

Саме тому зелена енергетика сьогодні є особливо важливим напрямом для кожного з нас. І є ще більш важливим напрямом для нашої планети, адже без досягнення усіх вищеназваних цілей, температура на планеті буде зростати, кількість катаклізмів буде збільшуватися, як і небезпека розвитку нових вірусів. Досягнення Євросоюзом та іншими країнами своїх цілей, а також участь України в цьому, напряму впливає на подальше існування людства на планеті Земля.

Список використаних джерел:

1. IEA (2021) Renewables 2021 – Analysis and Forecast, C. 21-35. Режим доступу: https://iea.blob.core.windows.net/assets/5ae32253-7409-4f9a-a91d-1493ffb9777a/Renewables2021-Analysisandforecastto2026.pdf
2. Rystad Energy [Електронний ресурс] (2022) Режим доступу: https://www.rystadenergy.com/newsevents/news/press-releases/carbon-capture-capacity-poised-to-surge-more-than-10-times-by-2030-but-aggressive-investment-needed-to-meet-mid-century-targets/
3. Lu Fang, CFA; Terence Han (2022) Bernstein. The new solar paradigm, C. 177-197.
4. Stellantis, EV Day. (2021) Режим доступу: https://www.stellantis.com/content/dam/stellantis-corporate/investors/events/stellantis-ev-day-2021/ev_day_2021_presentation_slides.pdf
5. Center for Strategic and International Studies. (2022) Developing Renewable Energy in Ukraine. Режим доступу: https://www.csis.org/analysis/developing-renewable-energy-ukraine
6. Scientific American. (2023) Ukrainians Shift to Renewable Power for Energy Security amid War. Режим доступу: https://www.scientificamerican.com/article/ukrainians-shift-to-renewable-power-for-energy-security-amid-war/
7. Європейська правда. (2021) Україна, Чехія, Словаччина і Німеччина планують створити водневу магістраль через Центральну Європу. Режим доступу: https://www.eurointegration.com.ua/news/2021/09/23/7128159/

Юрковська М. В.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - доцент кафедри міжнародної економіки, к.е.н., доцент Загарій В.К.

МІЖНАРОДНІ ПРОЄКТИ У РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Війна зробила роботу в Україні менш захищеною. У зв’язку з цим у подальшому необхідно буде посилити захист прав працівників у законодавстві та на практиці, особливо щодо оформлення трудових відносин та гарантій оплати праці. Також варто створити комплексну політику щодо ринку праці та зайнятості, гармонізовану з економічною, фінансовою та іншою політикою. Необхідно посилити захист прав працівників у законодавстві та на практиці, особливо щодо офіційного оформлення трудових відносин та гарантій оплати праці. Допомогти у цьому можуть різноманітні іжнородні проекти підтримки та досвід сусідніх країн.

За даними ООН World Population Prospects 2022, загальні міграційні втрати України внаслідок війни можуть сягати близько 5 мільйонів осіб (включаючи тих, хто повернувся). Втрати вбитими і пораненими під час війни (не тільки в армії) посилять нестачу робочої сили. Після війни обсяг і структура попиту на ринку праці визначатимуться темпами відновлення. У будь-якому разі попит буде на масові професії, такі як продавці, водії, прибиральники, вчителі, лікарі, медсестри тощо. Очевидно, буде підвищений попит на будівництво, «синіх комірців» та прості професії [1].

Міжнародна організація праці (МОП) збільшила допомогу Україні і вона досягла 3,3 мільйона доларів США, що задовольняє приблизно половину потреб. Новий внесок у розмірі 760 000 доларів США пішов на екстрену допомогу, яку надають організації роботодавців і профспілки. Підтримка МОП стане важливим внеском у програму цифровізації українського уряду, допомагаючи надавати професійно-технічну освіту в умовах війни та поза її межами для українських студентів ПТО всередині країни та за її межами [2].

Три сектори, які мають найвищий потенціал для привернення уваги міжнародних проектів: догляд за дітьми, електронна комерція та будівництво. Вони забезпечують баланс між державним і приватним секторами, а також секторами, які потребують негайних дій (догляд за дітьми), і секторами, які мають більш середньо- та довгостроковий розвиток (електронна комерція та будівництво) [3].

Протягом останніх років в Україні за допомогою МОП було реалізовано 8 проектів спільно з Програмою Розвитку ООН, 2 проекти спільно з Об'єднаною програмою ООН з ВІЛ/СНІД та Фондом ООН в сфері народонаселення та 1 проект у співпраці з Міжнародною організацією з міграції. За роки незалежності в Україні реалізовано понад 30 проектів і програм МОП. Наразі, Програма гідної праці в Україні охоплює 7 проектів і програм на загальну суму близько 10 млн. дол. США [4].

Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) надає допомогу в розвитку підприємницької діяльності. Завдяки фінансовим інвестиціям, бізнес-послугам та участі в обговоренні питань політики на високому рівні ЄБРР має в своєму розпорядженні прекрасні можливостями для сприяння розвитку підприємництва в Україні [5].

Програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України» підтримує стартапи й малі та середні підприємства (МСП) з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності на внутрішньому ринку України та на міжнародних ринках, допомагає в розбудові спрощеного та прозорого бізнес-клімату, а також забезпечує українські компанії можливостями скористатись перевагами міжнародної торгівлі. Ключовим інструментом реалізації є грантова програма національного масштабу з бюджетом 12,5 млн. дол. США на 2018-2023 роки [6].

Угода про фінансування «EU4BUSINESS: Підтримка малих та середніх підприємств (МСП) в Україні» (ENI/2020/042-435) від 13.07.2020 фінансується з бюджету ЄС відповідно до Акту про Європейський інструмент сусідства. Загальна кошторисна вартість цього заходу становить 20000000 євро. Угода розкриває аспекти пов'язані з подоланням бідності, гідної праці, економічного зростання, інновацій, інфраструктури, скорочення нерівності. Тематичним напрямом є економічне зростання та створення робочих місць; допомога з розвитку [7].

Програми гідної праці є основною системою планування надання підтримки МОП державам-членам. Нова Програма гідної праці для України є результатом тристоронніх консультацій стосовно підтримки МОП в Україні на 2020-2024 роки. Нова Програма гідної праці підтримує національні пріоритети розвитку, визначені у Порядку денному у сфері сталого розвитку до 2030 року, Рамковій програмі партнерства між Урядом України та ООН, Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, Угоді про вільну торгівлю між Канадою та Україною, Генеральній угоді про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально - економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019-2021 роки. Програма

гідної праці має на меті вирішення проблем, які належать до сфери ключових технічних експертних знань МОП. Програма на 2020-2024 роки передбачає три пріоритети: покращений соціальний діалог; інклюзивну та продуктивна зайнятість і поліпшені умови праці та соціальний захист.

Україна має укладені різноманітні міжнародні угоди та домовленості з допомогою в реструктуризації ринку праці:

1) Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка містить положення про підтримку розвитку ринку праці та соціальних стандартів.

2) Меморандум про співпрацю між Міністерством соціальної політики України та Міжнародною організацією праці, який передбачає співпрацю у питаннях розвитку ринку праці, захисту праці та соціального захисту.

Використання штучного інтелекту в реструктуризації ринку праці може бути корисним для багатьох аспектів, таких як залучення та підбір кандидатів на вакансії, оцінка ризику відходу працівників, прогнозування ринку праці тощо. На сьогоднішній день в Україні вже започатковано кілька проектів, що використовують штучний інтелект у цілях реструктуризації ринку праці:

1) ProZorro. Market – це онлайн-платформа для закупівель, яка використовує штучний інтелект для підбору кращих постачальників, що може бути корисно при відборі підрядників на роботу.

2) GlobalLogic — IT-компанія, що займається створенням програмних продуктів. Налічує понад 16000 працівників у Аргентині, Великій Британії, Ізраїлі, Індії, Китаї, Польщі, Словаччині, США, Україні, Хорватії, Чилі та Швеції [8].

Інноваційні проекти можуть стати важливим інструментом для реструктуризації ринку праці України. Напрямки, у яких можуть бути реалізовані інноваційні та інвестиційні проекти в реструктуризації ринку праці України в 2022-2023 роках:

1) Розвиток цифрової інфраструктури для підтримки дистанційної роботи та віддаленого навчання. Розвиток онлайн-курсів та віртуальних навчальних платформ для підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників. Такі проекти можуть зменшити дефіцит робочої сили та сприяти переходу до більш високооплачуваних робіт.

2) Розвиток туризму та гостинності, що може сприяти створенню нових робочих місць у цих галузях.

3) Розширення інфраструктури для зеленої енергетики, що може допомогти зменшити залежність від вугільної енергетики та створити нові робочі місця в сфері відновлюваної енергетики.

4) Впровадження екологічних технологій та зелених ініціатив для зменшення впливу на довкілля та створення нових робочих місць у сфері відновлюваної енергетики та екологічної індустрії.

5) Розвиток електромобільного транспорту, що може стимулювати розвиток електроенергетики та створення нових робочих місць у сфері виробництва та обслуговування електромобілів.

6) Розробка технологій штучного інтелекту для автоматизації рутинних робіт і збільшення продуктивності праці. Такі технології можуть зменшити навантаження на людей та створити нові робочі місця у сфері інформаційних технологій.

7) Створення інноваційних кластерів та технологічних парків для стимулювання співпраці між бізнесом, науковими установами та державою. Такі кластери можуть стати осередками розвитку нових технологій та інновацій, що забезпечить створення нових робочих місць. Створення технологічних парків та інкубаторів для підтримки молодих стартапів та інноваційних проектів.

8) Розвиток інфраструктури телекомунікацій та цифрового маркетингу, що сприятиме розвитку інтернет-бізнесу та електронної комерції в Україні та створить нові робочі місця у сфері інформаційних технологій [9].

Список використаних джерел:

1. ILO News. What is the impact of the war against Ukraine on the labour market? *ILO News. International Labour Organisation.* 2022. URL: https://www.ilo.org/budapest/whats-new/essential-questions/WCMS_856454/lang--en/index.html.
2. ILO scales up its assistance to Ukraine. *International Labour Organisation*. 2022. URL: https://www.ilo.org/budapest/whats-new/WCMS_856665/lang--en/index.html.
3. Market Systems Approach for Decent Work in Ukraine - Sector Selection Report. Prioritising the pathway for vulnerable workers in economic reconstruction . *International Labour Organisation.* 2022. URL: https://www.ilo.org/budapest/what-wedo/publications/WCMS_855454/lang--en/index.html.
4. Співробітництво з МОП. Загальна інформація. Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua/content/spivrobitnictvo-z-mop.html ?PrintVersion.
5. Finance projects. *European Bank for Reconstruction and Development* . URL: https://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance.html.
6. ПРОГРАМА USAID «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ» ВИДІЛИТЬ 36 МЛН ГРН НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ. Торгово-промислова палата України. 2022. URL: https://ucci.org.ua/press-center/business-news/programa-usaid-konkurentospromozhna-ekonomika-ukrayini-vidilit-36-mln-grn-na-pidtrimku-ukrayinskogobiznesu.
7. УГОДА про фінансування заходу «EU4BUSINESS: Підтримка малих та середніх підприємств (МСП) в Україні» (ENI/2020/042-435). *Верховна Рада України.* 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-20#Text.
8. ЩОДО ПРОЄКТУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ НА 2022 – 2030 рр. 2022. URL: https://www.slyusar.kiev.ua/AI_2022-1-1_ua.pdf.
9. ILO Ukraine response November 2022 . *International Labour Organisation.* 2022. URL: https://www.ilo.org/budapest/WCMS_861946/lang--en/index.html.

Ясінська А.І.
«Міжнародна економіка», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Загарій В.К.

КЛЮЧОВІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ

У сучасному глобалізованому світі діяльність підприємств давно не обмежується кордонами країн. Саме тому існує так багато досліджень, що присвячені темі конкуренції на міжнародному ринку, в тому числі і на ринку сільськогосподарської продукції. Серед вчених, які вивчали це питання можна виділити Ленську Н. [3], Радченко О., Яців І.Б. [1], Коценко М.С. [2], Степанюк Л. [8] та інших.

Український АПК відіграє важливу роль в економіці країни. За даними «Forbes», до рейтингу «100 найбільших приватних компаній України 2021» входили такі компанії АПК як: «Kernel» (3 місце), «МХП» (8 місце), «Нібулон» (20 місце), «Сантрейд» (24 місце), «АДМ Юкрейн» (26 місце), «Ерідон» (28 місце), «Cargill» (37 місце), «Астарта» (50 місце), «Delta Wilmar» (59 місце), «LNZ» (62 місце), «ОптімусАгро Трейд» (81 місце), «Прометей» (90 місце) [5]. Більшість з цих компаній були створені саме в Україні і є провідними виробниками сільськогосподарської продукції не лише на внутрішньому ринку, а й за його межами.

2022 рік був досить складним для підприємств АПК. Українські компанії зіткнулися з тим, що майже повністю втратили вихід на міжнародні ринки і були змушені шукати альтернативні ланцюги постачання своєї продукції. Попри це, багато з них все ж втримали свої лідируючі позиції, а агропромисловий комплекс став одним з найбільших експортерів продукції у цей важкий рік.

Вже у квітні 2022 року підприємства почали відновлювати обсяги поставок за кордон у кардинально нових безпекових і логістичних умовах. Із серпня запрацювала чорноморська зернова ініціатива, яка дала змогу відновити більшу частину експорту. Через обвал попиту всередині країни дивитися на закордонних споживачів почали навіть компанії, які завжди орієнтувалися на український ринок.

За даними Державної митної служби, у 2022 році найбільшими статтями експорту українського АПК були: кукурудза 13,45%, соняшникова олія 12%, пшениця 6,06%, насіння свиріпи або ріпаку 3,49%, насіння соняшнику 2,84% від загального обсягу експорту [4].

Якщо розглядати ці дані лише в розрізі продукції АПК, то отримаємо наступні показники (рис. 1):

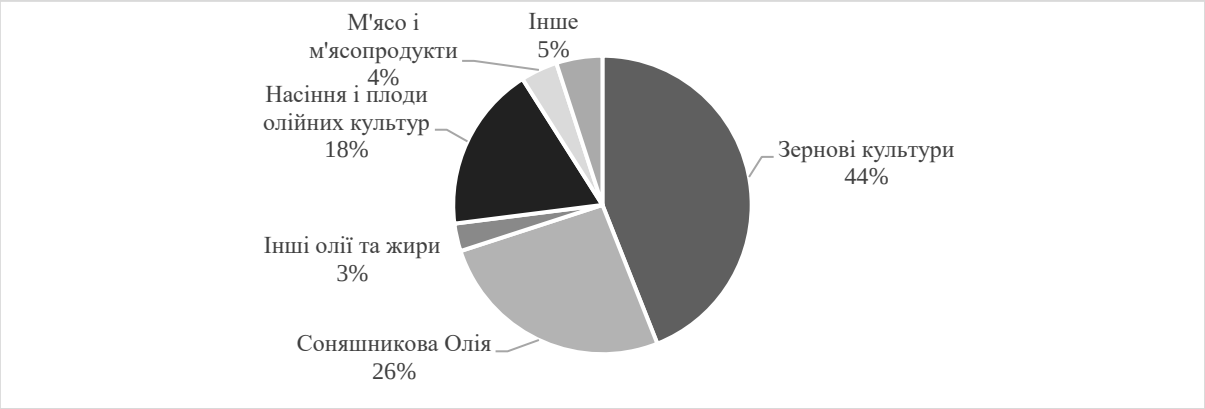

Рис. 1 - Обсяг експорту агропромислового комплексу за 2022 рік, % [4]

Таким чином, головними статтями експорту українських агропромислових підприємств є зернові культури, насіння і плоди олійних культур та соняшникова олія. Більше того, Україна є найбільшим у світі продавцем соняшникової олії, входить до 5 найбільших експортерів пшениці та кукурудзи на міжнародному ринку за даними 2021 року [7].

Тож, ми розглянули найбільші компанії АПК України, показники експорту та місце України на світовому ринку сільськогосподарської продукції. Тепер, варто визначити ключові особливості та пріоритети формування міжнародної конкурентної стратегії українських підприємств АПК, що дозволить їм не лише зберегти лідерські позиції, а й покращити своє становище на світовому ринку.

У наш час питання розробки конкурентної стратегії є актуальним, адже лише за допомогою розробленої стратегії будь-яке агропромислове підприємство може максимально використати свої ринкові можливості, запропонувати свої послуги та отримати за них максимально можливу ціну, яка дозволить окупити всі затрати.

В сільськогосподарській галузі є чотири основні ресурси, які підприємства можуть використовувати для створення довготривалої переваги над своїми конкурентами: фізичні ресурси (технології, обладнання, сировина, географічні ресурси та транспортна інфраструктура), фінансові ресурси, організаційні ресурси (структура підприємства, відносини із зовнішніми зацікавленими сторонами), людські ресурси (досвід, внутрішні відносини, навчання та робоча сила).

До факторів, що впливають на конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств, можна віднести такі: ступінь економічного розвитку держави та заходи підтримки вітчизняного товаровиробника; тенденції економічного зростання галузі; рівень науково-технічного розвитку та впровадження інноваційних технологій у галузі; ефективність використанні ресурсного потенціалу; природно-кліматичні умови; рівень розвитку ринкової інфраструктури.

Україна має величезний потенціал щодо природних ресурсів і сьогодні займає важливі позиції на міжнародному ринку сільськогосподарської продукції. Водночас існує цілий ряд причин, які заважають українським підприємствам АПК суттєво збільшити обсяги експорту. Сюди можна віднести: невідповідність української сільськогосподарської продукції міжнародним вимогам, низький рівень матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва, значний рівень екологічного навантаження на довкілля і, як наслідок, зменшення продуктивності природних ресурсів, брак державної підтримки.

Сільськогосподарська продукція переважно є сировиною з уніфікованими характеристиками, що реалізується за цінами, встановленими покупцями - переробними та заготівельними підприємствами. У процесі її реалізації практично відсутні такі фактори, як бренд продукції та її ексклюзивність. Відтак, особливого значення в галузі набуває конкурентна перевага, виражена в нижчій собівартості - менших виробничих витратах на одиницю продукції. Тож, українські виробники мають конкурентну перевагу саме завдяки низькій собівартості продукції та наявності великих земельних ресурсів для вирощування сільськогосподарських культур. В той же час, проблемою є низька ефективність такого виробництва, в чому українські виробники значно поступаються європейським.

Отже, природні ресурси, особливо у виробництві зерна, є чи не найбільш ефективним способом підвищення економічної ефективності, здобуття конкурентних переваг та збільшення експортного потенціалу.

На основі аналізу перспектив підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектору на міжнародному продовольчому ринку та нарощування експорту можна зробити наступні висновки. Сьогодні українські виробники експортують досить велику частку своєї продукції. Їх головними конкурентними перевагами на міжнародному ринку є невелика собівартість, а отже нижча ціна, наявність великого банку земель та їх висока родючість. Проте є і проблеми, з якими стикаються українські виробники – низька ефективність виробництва, що впливає на прибуток підприємств, порівняно з європейськими компаніями.

Сьогодні ефективне використання ресурсного потенціалу, активне застосування новітніх технологій та досягнення високої конкурентоспроможності продукції можливе насамперед для господарств з великим земельним банком та власним інвестиційним капіталом. Дрібні виробники можуть покращити свої показники лише за умови державної підтримки, яка наразі є недостатньою. Тож на сьогодні, ключовими пріоритетами для формування конкурентної стратегії українських підприємств АПК має бути розробка плану підвищення ефективності виробництва шляхом модернізації матеріально-технічної бази, дотримання міжнародних стандартів якості, зниження негативного впливу на екологію – відповідно до міжнародних тенденцій, пошук логістичних можливостей для експорту продукції, зважаючи на війну. Це допоможе вітчизняним підприємствам не лише повернути довоєнні позиції на ринку, а й покращити їх та вийти на рівень провідних світових компаній АПК.

Список використаних джерел:

1. І. Б. Яців. УЧАСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У МІЖНАРОДНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2013. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1802.

2. Коценко М.С. КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2021. № 43. С. 44–49. URL: https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/747/724.

3. Ленська Наталія, Радченко Олександр. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ. *ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕПОЗИТАРІЙ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.І.*

МЕЧНИКОВА. 2019. С. 142–150. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/29853/1/144-151.pdf.

4. Статистика та реєстри | Державна Митна Служба. *Державна Митна Служба*. URL: https://customs.gov.ua/en/statistika-ta-reiestri#statistika.

5. Україна F. 100 найбільших приватних компаній України 2021 – Forbes.ua. *Forbes.ua*. URL: https://forbes.ua/ratings/100-naybilshikh-privatnikh-kompaniy-ukraini-2021-12102021-2580.

6. Україна F. 50 головних експортерів України 2022 – Forbes.ua. *Forbes.ua*. URL: https://forbes.ua/ratings/50-naybilshikh-eksporteriv-ukraini-2022-02032023-12098.

7. Corn | OEC. *OEC - The Observatory of Economic Complexity*. URL: https://oec.world/en/profile/hs/corn.

8. Ludmila STEPASYUK, Zoia TITENKO. COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL PRODUCTS OF UKRAINE IN THE FOREIGN MARKET. *MODERN MANAGEMENT REVIEW*. 2020. Т. 15, № 2. С. 69–77. URL: https://www.researchgate.net/publication/342671651.

9. Methods of developing a competitive strategy of the agricultural enterprise / V. S. Tynchenko та ін. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2019. Т. 315. С. 022105. URL: https://doi.org/10.1088/1755-1315/315/2/022105.

Andriichuk Y.V.
«International economics», 4th course
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor- Associate Professor of Department of International Economics, PhD
Apalkova V.V

MIGRATION AS AN ECONOMIC RESOURCE: OPPORTUNITIES AND CHALLANGES FOR UKRAINE

Starting on February 24th, 2022, there has been a full-scale invasion of Ukraine by the Russian military. The aggressors completely disregarded international humanitarian laws and rules of war, leading to numerous civilian casualties and widespread destruction of civil infrastructure. As a result, millions of people were forced to flee their homes in search of safety, protection, and assistance [1].

Due to the fact that the war is still going on and Ukraine must continue to defend itself and, accordingly, spend a lot of money on defence, armaments and material as well as social aid for its citizens, a constant need to attract more investment has arisen. Nevertheless, it is very hard to keep an image of a state with healthy business environment while the war is happening inside the country. Consequently, Ukraine tends to receive more one-time help contributions rather than long-time investments.

One more factor which influence the economic condition in Ukraine is migration, especially labour emigration. Even before the beginning of the full-scale invasion the population of Ukraine was slowly decreasing due to the high emigration rates, low birth rates, and high death rates. In 2009-2010, there was a significant increase in mass labour migration from Ukraine. This was largely due to the global economic crisis, which had a devastating impact on the financial well-being of Ukrainians. Currently, Ukraine is experiencing what is being referred to as the "fifth big

wave" of migration, which has been marked by a high level of intensity despite certain temporary constraints, such as the COVID-19 pandemic. The Russian invasion in 2014 and the introduction of a visa-free regime between Ukraine and the EU in 2017 have also contributed to the scale of these migration processes [2]. With the war in 2022 being a crucial factor in causing huge movements of people and therefore in creating a migration crisis in Europe, a new wave of migration appeared.

According to Dmytro Lubinets, the Human Rights Commissioner of the Verkhovna Rada, with the beginning of the full-scale invasion, more than 14,5 million Ukrainians left Ukraine. 11,7 million of them went to the countries of the European Union. Because of the war and the fact that men are not allowed to cross the border, the migrants are mainly women and children, which will lead to an increase in the supply of labour in the service sector [3]. This is due to the fact that there are a lot of vacancies in this sector and women tend to take such jobs. At the same time, it means, that unemployment rate in Ukraine will increase. Consequently, a lot of economic issues have arisen and will appear more in the future.

Various national and international expert institutes, including the International Monetary Fund (IMF), estimate that Ukraine's GDP loss in 2022 due to the Russian military aggression can range from 30% to 50%. The IMF's updated forecast also indicates a global growth slowdown to 3,6% in 2022, compared to 6,1% in 2021 [4]. Therefore, the attack on Ukraine by Russia in 2022 will result in higher rates of inflation and disruptions in the supply chain not only for European nations, but also for Ukraine [5]. In addition, there has been a significant reduction in tax revenues, because less people are in Ukraine right now and therefore less people are working, paying taxes and spending money inside the state.

Apart from lower GDP, reduction in tax revenues and labour force, as a result of combined the ongoing war and migration, a number of other economic issues for Ukraine have been caused, which will also have major consequences when the war ends and therefore these aspects should be strongly taken into account during the recovery of Ukraine's economy in the post-war period:

- An increase in the government debt due to the necessity to borrow money to finance the military sphere;
- Salary reduction: decrease of the GDP and general economic instability led to the decrease of the salary for workers;
- A fall in the investment level: due to the political instability together with high level of corruption;
- And also, an increase of the unemployment rate: with this aspect being influenced not only by migration but also by exit of companies from Ukrainian market and destruction of some firms and businesses, which were located in the east and south parts of Ukraine.

Vast majority of Ukrainians, which are in Europe right now, are not living an easy life due to the fact that in order to get well paid job they need to know language of the country, they are staying in. According to the migration policies of the European countries migrants have to be integrated so as to take part in the economic and social life of the state.

A large number of Ukrainian refugees are expected to settle in the EU, with even more expected in the future due to the war's impact on the Ukrainian economy. Therefore, significant aid will be required to rebuild Ukraine, while the countries receiving the most refugees will also need assistance during the settlement process.

Despite the crisis, there are opportunities. The arrival of Ukrainian refugees may lead to economic gains for the countries receiving them, such as expanding markets, boosting investment,

and enabling locals to engage in higher-paying work [6]. Ukraine can also profit from migration if it cooperates with the EU countries and will work on returning Ukrainian migrants as well as if it will quickly rebuild demolished areas and help its citizens with finding the work. There is a possibility of creating renewed and improved state with low level of corruption, which would attract foreign investment and spur economic growth. Additionally, the war highlighted the need for Ukraine to diversify its economy and reduce its dependence on certain sectors, such as agriculture and heavy industry. This presents an opportunity for the country to focus on developing new industries and modernizing existing ones.

To develop Ukraine's economy after the war, corruption must be tackled, and macroeconomic policy restored. The banking sector must recover quickly, and local investors must be encouraged to establish a sustainable financial sector. Sustainable finance should be increased to support eco-friendly projects, and financial inclusion improved to benefit society [7].

It is important to note that a migrant's decision to return to their home country depends on various factors such as structural, policy, and individual factors. Returning home is a complex process that involves several stages. There are both «push» and «pull» factors at play in both the origin and host countries, with the strength and direction of these factors varying depending on individual attributes such as age, gender, educational level, social status, and personal values.

The migration policies of both countries can have a significant impact on a migrant's decision to return and their readiness to do so. As a result, it is crucial to develop effective policy measures that support migrants at all stages of the process, including motivating them to return, facilitating their movement, and promoting their reintegration [8].

In addition, Ukraine can attract and engage foreign workers and investors as well as Ukrainian migrants, who moved abroad due to the war, in the green and innovative projects, creating favourable conditions for them by developing technology parks and the startup ecosystem. Apart from that, one more crucial factor is to increase the level of the education in the green technology and innovation spheres.

In conclusion, migration can be a valuable economic resource for Ukraine, providing opportunities for both the country and its citizens. However, there are also significant challenges that must be addressed, including brain drain, decrease in economic indicators, and the protection of migrants' rights. In order to fully realize the potential benefits of migration, Ukraine must develop appropriate policies and cooperate with Europe, while, given the strategic goal of Ukraine - European integration, it is also important to ensure that legislation meets European Union standards.

References:

[1] – Gerlach, I., & Ryndzak, O. (2022). Ukrainian migration crisis caused by the war. *Studia Europejskie-Studies in European Affairs*, 26(2), 17-29.

[2] – Cherevko, H. (2022). Labor migration: current and perspective challenges for Ukraine. *Technological and Economic Development of Economy*, 28(1), 163–178. https://doi.org/10.3846/tede.2021.16020

[3] – Marta, K. (2022, April). CHALLENGES FOR THE POLISH AND UKRAINIAN ECONOMY FROM MIGRATION PROCESSES DUE TO THE WAR IN UKRAINE. In *The 10 th International scientific and practical conference "International scientific innovations in human life"(April 13-15, 2022) Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom. 2022. 668 p.* (p. 544).

[4] – Irtyshcheva, I., Kramarenko, I., & Sirenko, I. (2022). The economy of war and postwar economic development: world and Ukrainian realities. *Baltic Journal of Economic Studies*, *8*(2), 78-82.
[5] – Mbah, R. E., & Wasum, D. F. (2022). Russian-Ukraine 2022 War: A review of the economic impact of Russian-Ukraine crisis on the USA, UK, Canada, and Europe. *Advances in Social Sciences Research Journal*, *9*(3), 144-153.
[6] – Dadush, U., & Weil, P. (2022). Will Ukraine's Refugees Go Home? *Bruegel* 16/22. URL: https://www.bruegel.org/sites/default/files/2022-09/PC%2016%202022.pdf
[7] – De Haas R., Pivovarsky A. The Reconstruction and Development of Ukraine's Financial Sector after the War. SSRN Electronic Journal. 2023. URL: https://doi.org/10.2139/ssrn.4327054
[8] – Ryndzak O., Bachynska M. Conservation and development of human resources through the return migration policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8, no. 2. P. 105–123. URL: https://doi.org/10.51599/are.2022.08.02.06

Briuzghina Y.V.
«International economics», 4th course
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"
Scientific supervisor - ScD in Economics, Professor, Shvydanenko O. A.

GREEN DEVELOPMENT OF "ASIAN TIGERS": CONCEPTUAL DIRECTIONS AND EXPERIENCE FOR UKRAINE

Nowadays, environmental threats such as rapid global climate fluctuations and environmental degradation have become the main risks of world development. The 21st century was accompanied by shift towards novel conceptual frameworks for economic development, which included green economy. The implementation of the green economy philosophy required a change in current and future investments, thereby necessitating the emergence of green investments. Hong Kong is an example of a country from Asian Tigers that, with the help of the right strategy, has created measures to promote green finance, such as green bond listings and green loan schemes.

The green economy of Hong Kong contributes 2.8% to GDP of Hong Kong. Nevertheless, despite the moderately little contribution of the green economy to Hong Kong's GDP, there's critical potential for development and growth. According to a report by the Hong Kong Efficiency Committee, the green economy in Hong Kong has the potential to create over 28,000 new jobs and generate USD 10 billion in value added by 2030.

There has been a significant upturn in investment in the green economy in Hong Kong over the past years, with a growing number of green financial products that are now available for trade and listed on the Sustainable and Green Exchange (STAGE). Additionally, several government initiatives have been implemented to bolster support for green and sustainable finance in Hong Kong.

According to the Hong Kong Stock Exchange (HKEX), as of December 2018 there were 17 green bonds recorded in Hong Kong, with a total value of USD 2.3 billion. In 2019, the HKEX launched the Sustainable and Green Exchange (STAGE), a dedicated platform for the listing and

trading of green and sustainable financial products. As of December 2021, there were 85 green bonds listed on the STAGE, with a total value of over USD 16.7 billion.

In March 2020, the Hong Kong Monetary Authority (HKMA) launched the Green and Sustainable Finance Grant Scheme, which provides funding support to banks and other financial institutions to develop green and sustainable finance products and services. The scheme has a total funding of USD 12.8 million, and as of December 2021, 15 projects had been approved, with a total funding of around USD 2.6 million.

In July 2021, the HKMA also launched the Green and Sustainable Finance Cross-Agency Steering Group, which aims to coordinate and promote green and sustainable finance initiatives across various government agencies and stakeholders.

Besides, Hong Kong's government is making progress in developing its green economy, with initiatives in green finance, renewable energy, energy efficiency, electric vehicles, and waste management:

1. Green Finance:

According to a report by the Hong Kong Green Finance Association, the total value of green bonds issued in Hong Kong reached USD 5.2 billion in 2020, an increase of 84% from the previous year. The report also stated that Hong Kong is one of the world's top green bond issuers, accounting for about 7.8% of global green bond issuance in 2020. The growth of the green bond market has helped to establish Hong Kong as a leading centre for green finance in the region. As one of the world's top green bond issuers, Hong Kong has been able to attract investment and expertise from around the world, which has helped to further develop its green finance ecosystem and support the growth of its green economy.

2. Renewable Energy:

In 2020, the total installed capacity of renewable energy in Hong Kong reached 2.6 MW, an increase of 30% from 2019. Most of this capacity comes from solar power, with the government encouraging the installation of solar panels on rooftops of public buildings and private homes.

The installation of solar panels on rooftops of public buildings and private homes not only helps to generate renewable energy but also creates opportunities for local businesses in the renewable energy sector, supporting the growth of green industries and creating job opportunities. Furthermore, promoting the adoption of renewable energy in Hong Kong can also enhance the city's energy security and reduce its vulnerability to price fluctuations in the global energy market. By developing a diversified energy mix that includes renewable sources, Hong Kong can become more self-sufficient and resilient in the face of external energy shocks.

3. Energy Efficiency:

Hong Kong has also been promoting energy efficiency in buildings. In 2019, over 800 buildings in Hong Kong achieved green building certification under the Building Environmental Assessment Method (BEAM Plus).

The promotion of energy efficiency in buildings has helped Hong Kong's green economy by reducing energy consumption and carbon emissions. The green building certification under the Building Environmental Assessment Method (BEAM Plus) has encouraged building owners to implement energy-saving measures in their properties. The pilot scheme to retrofit existing buildings with energy-efficient technologies also helps to improve energy efficiency in buildings. This, in return, reduces energy costs and carbon emissions, benefiting the environment and the economy.

4. Electric Vehicles:

According to the Hong Kong Transport Department, as at end of February 2023, the total number of EVs is 51 649, an increase of 80% from 2019. The government has been promoting the use of electric vehicles by offering incentives such as tax exemptions and subsidies for purchasing electric vehicles.

The increase of the number of electric vehicles in Hong Kong has helped to reduce air pollution and greenhouse gas emissions. This has had a positive impact on Hong Kong's green economy by promoting the development and adoption of clean transportation technologies. Additionally, the use of electric vehicles has also contributed to the development of the electric vehicle charging infrastructure, creating new opportunities for businesses in the green economy.

5. Waste Management:

Hong Kong has been facing challenges in managing its waste, with landfills reaching their capacity. To address this issue, the government has been promoting waste reduction and recycling. In 2020, the recycling rate in Hong Kong reached 11%, an increase of 2 percentage points from 2019. The government has also introduced measures such as a producer responsibility scheme for waste electrical and electronic equipment (WEEE) and a plastic bag charging scheme to reduce waste.

In addition to reducing waste, recycling also generates economic opportunities by creating jobs in the recycling industry and reducing the need for raw materials.

In conclusion, Hong Kong has taken a multi-stepped approach to promote and improve its green economy, with significant investment in green finance, renewable energy, energy efficiency, electric vehicles, and waste management. These strategies have contributed to the growth of the green economy in Hong Kong, with the potential to create new jobs and generate value added. Ukraine can learn from Hong Kong's experience in developing its green economy and implement similar strategies to transition towards sustainable development. Abovementioned experience in strategies towards increasing green economy in Hong Kong includes green policies which have played a key role in development. Therefore, the new "green" policy and the corresponding balanced application of investment, innovation, and organizational measures for the purpose of post-war recovery of Ukraine make it possible to a new level of efficiency in all branches of the economy. This will potentially increase the competitiveness of both the country's economy and its individual components.

References:

1. Academy of finance in Hong Kong: The Green Bond Market in Hong Kong, November 2020 https://www.aof.org.hk/docs/default-source/hkimr/applied-research-report/gbrep.pdf
2. THE GREEN BOND TREND: GLOBAL, MAINLAND CHINA AND HONG KONG - Chief China Economist's Office,13 December 2018 https://www.hkex.com.hk/-/media/HKEX-Market/News/Research-Reports/HKEx-Research-Papers/2018/CCEO_GreenBonds_201812_e.pdf
3. Report on the Public Consultation on Future Fuel Mix for Electricity Generation in Hong Kong https://www.gov.hk/en/theme/bf/consultation/pdf/10112_consultation_paper.pdf
4. Waste Statistics for 2020 in Hong Kong - Statistics Unit, Environmental Protection Department, December 2021

5. Study on the Development Strategy on Charging Facilities for Electric Private Vehicles in Hong Kong https://www.epd.gov.hk/epd/sites/default/files/epd/english/environmentinhk/air/prob_solutions/files/EPD%20EV%20Charging%20Study_D3_Final%20Report_v1.0_Exec%20Summary.pdf
6. **Strategic Collaboration for Better Building Efficiency in Hong Kong, January 2020 https://www.c40.org/case-studies/hong-kong-building-cooperation/**
7. Green and Sustainable Finance Grant Scheme https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/press-releases/2021/05/20210504-4/

Dmytriienko F.O.
«International economics», 4th course
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"
Scientific supervisor - ScD in Economics, Professor, Shvydanenko O. A.

INNOVATION AND GREEN DEVELOPMENT OF THE COUNTRY: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

The modern world requires a change in the approach to country development. Green development, based on the use of renewable energy sources and environmentally friendly technologies, is becoming increasingly relevant. Innovation, which is a key factor in green development, can help reduce the impact on the environment and improve resource efficiency.

Overall, green development and innovation can help the country ensure sustainable development and economic growth, improve the state of the environment and public health, reduce dependence on energy imports, and fulfill climate change commitments. However, there are several challenges that need to be addressed on the path to green development and innovation.

The first challenge is the instability of the renewable energy market. Until now, energy companies have been accustomed to the traditional way of energy production based on the use of fuel. Transitioning to renewable energy sources requires significant investments, which may be unacceptable for many companies. In addition, the lack of a stable renewable energy market can make this market less attractive to investors and further weaken interest in investing in this sector. In this context, there is an urgent need to ensure the accessibility and efficiency of renewable energy for all layers of the population. The state must ensure the development of infrastructure in the field of renewable energy and support the development of the renewable energy market. In addition, work needs to be done to reduce energy consumption and implement energy-efficient technologies.[1]

The second challenge is the need to change the behavior of consumers and companies. To ensure green development and sustainable country development, we need to change our way of life and consumption. It is necessary to promote ecological thinking and raise environmental awareness among the population. In addition, companies need to develop and implement environmentally friendly technologies, reduce their carbon footprint, and become more responsible for their environmental impact.

The third challenge is the instability of the legal and regulatory framework. In order to ensure successful green development of the country, a legal and regulatory framework is needed that sets the rules of the game and provides legal protection for investors and consumers. However, the lack

of stability and delays in making decisions regarding green development may lead to uncertainty and insufficient motivation for investors and companies. The country should create favorable conditions for the development of green business, for example, by reducing the tax burden for companies working in the field of renewable energy and ecological technology [2].

The fourth challenge is the insufficient infrastructure for using renewable energy sources. In order to transition to renewable energy sources, appropriate infrastructure such as solar panels, wind turbines, and electric vehicles is required. This infrastructure can be costly and require significant investment, which may cause delays in the implementation of green development projects.

Finally, the fifth challenge is the instability of the economic situation and the need for financial support for green development. Ensuring green development requires significant financial investments, which can be challenging for a country in times of economic instability. Additionally, government and international organization support is needed to ensure successful implementation of green projects. In this context, a change in thinking and approach to economic development is necessary. The country should focus on sustainable agriculture, the use of renewable energy sources, and ecological modernization of production. This can help the country reduce dependence on energy and resource imports, increase exports of high-tech goods and services, and improve competitiveness in the international market.

The experience of building leading countries in the world shows that green development requires support from both the government and the private sector, specifically for investing in innovation and the development of sustainable economy.

Despite the challenges, green development also offers many opportunities. The development of sustainable economy can become an important source of new jobs and promote economic growth. In addition, green development can help the country conserve natural resources and reduce the cost of energy, thus becoming key factors in addressing the complex environmental and economic challenges facing the world today. Therefore, green development can help the country reduce its responsibility for climate change. Investment in renewable energy and energy efficiency can help reduce emissions of carbon dioxide and other toxic substances into the air. This can help the country fulfill its obligations to reduce emissions and address climate change.

Countries that invest in innovation and green development can ensure stable development for their population, improve their quality of life, and create new opportunities for economic growth.

One of the key opportunities that green development provides is ensuring the country's sustainable energy security. As research by leading foreign and domestic scientists shows, green development can help the country reduce its dependence on imported energy and provide stable and affordable energy supply for all citizens. By using renewable energy sources such as solar, wind, hydro and biomass, the country can become energy independent and reduce its carbon footprint.

Analysis of economic literature shows that our country has great potential for green development and innovation, but in order to achieve success, we need to address the challenges that lie ahead [3]. Therefore, the Ukrainian government, business environment, and civil society organizations must collaborate and create a favorable environment for the development of innovation and green technologies to ensure sustainable and environmentally friendly development of the country. One of the main challenges for the development of green businesses in Ukraine is the insufficient level of funding. The government and international organizations should create funding mechanisms for green businesses and innovative projects in energy, transportation, construction, and other industries.

Another important element is the improvement of the legal framework to support green development. It is necessary to develop legislation that will promote the use of renewable energy sources, reduce emissions into the atmosphere, preserve biodiversity, and increase the efficiency of resource use [4].

Green development should also be integrated into the national development strategy. The government should create tools and mechanisms that promote the development of a green economy, such as incentives for green technologies, tax credits for environmentally friendly businesses, and so on.

Additionally, it is necessary to raise environmental awareness among the population and support initiatives that contribute to reducing the impact on the environment. These could be initiatives related to waste sorting, the use of electric transport, promoting the use of environmentally friendly technologies in construction and other areas.

Therefore, innovation and green development in Ukraine can become key factors in ensuring sustainable and economic development of the country. Creating favorable conditions for the development of green business and innovative projects will provide sustainable growth, create new jobs in the national economy, and reduce environmental impact worldwide.

References:

1. «Green Innovation, Green Dynamic Capability, and Enterprise Performance». URL: https://www.hindawi.com/journals/complexity/2022/7755964/
2. «Innovation and Technology for Green Growth». URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/10-green-growth-hultman-sierra.pdf
3. «Managing the complexity of green innovation». URL: https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1688684/FULLTEXT01.pdf
4. «Green growth, governance, and green technology innovation». URL: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1331677X.2022.2145984
5. «Can Europe be a green innovation leader?». URL: https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2022/html/ecb.blog221115~cc6d23739c.en.html

Khomchak O. S.
"International economicst", 4th course
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"
Scientific supervisor- ScD in Economics, Professor, Shvydanenko O. A.

GREEN DEVELOPMENT STRATEGIES FOR THE COUNTRY: OBSTACLES AND WAYS TO SUCCESS

Green development of a country is an important and relevant topic nowadays, as its implementation is an imperative for the future existence of the global society. Green development is a new approach to economic development that meets the requirements of environmental sustainability. It includes the development of an economy that has a less negative impact on the environment, the use of alternative energy sources, waste reduction and improvement of people's

quality of life. Overall, this is the path to sustainable development. It is important that governments pay attention to green development and use effective strategies to achieve this goal. This requires the government, business, and the public to focus on reducing their environmental impact and ensuring environmental sustainability. Green development can help a country reduce its dependence on fossil fuels and increase economic resilience. In addition, green development can be a source of new jobs and innovative technologies.

However, green development also depends on a country's capacity for change and reform. A number of economic, political, and social challenges need to be addressed to ensure the successful implementation of a country's green development concept. For example, it is necessary to ensure the availability of financial resources for green projects, open the market for green technologies, and develop a national green development strategy.

In low- and middle-income countries, green development can become an additional factor of economic growth. However, such countries usually face the challenge of ensuring sustainable development, reducing poverty, and ensuring energy accessibility for the population.

Thus, it can be stated that green development is an important economic and social factor that affects the quality of life, economic growth and health of the nation. Therefore, the formation and implementation of a green development strategy is the most important task for most countries in the world. However, according to the vast majority of scientific studies, there are many obstacles to the successful implementation of a green development strategy that need to be overcome.

A country's "green development strategy" refers to an approach to building a national economy that is aimed at achieving sustainable development with due regard for environmental aspects. This strategy involves reducing the impact of human activity on the environment and preserving its natural resources for future generations.

According to domestic and foreign scientists, the main components of the country's green development strategy are: reducing the use of natural resources and energy; application of energy efficient technologies and renewable energy sources; reduction of emissions of harmful substances into the atmosphere and water resources; rational use of soil and ensuring the preservation of biodiversity; creation of favorable conditions for a healthy lifestyle and improvement of the quality of life of the population.

It should be noted that the country's green development strategy is an important component of the global strategy for sustainable development of the state and plays an important role in ensuring a balanced and sustainable development of the national economy.

An analysis of scientific literature allows us to identify the main obstacles to the successful development and implementation of a green development strategy for a country, namely:

1. Lack of incentives for green development. Many countries do not pay due attention to green development due to the lack of incentives for it. For example, insufficient government support for the development of renewable energy sources can reduce interest in this area;

2. Insufficient financial support. Green development often requires significant investments, but insufficient financial support can delay the development process. For example, investments in renewable energy can be a big challenge for low-income countries;

3. Lack of necessary infrastructure. Green development requires not only new technology, but also appropriate infrastructure. Insufficient infrastructure can be an obstacle to green development;

4. Corruption. Corruption can be an obstacle to green development, as it can lead to insufficient support from the government and reduce interest in green development on the part of businesses;

5. Contradictions between green goals and other economic goals. Green goals may conflict with other economic goals, such as increasing exports, attracting investment, or increasing GDP. This can become an obstacle to green development if the government fails to find a balance between the different goals.

Green development is an extremely important issue for the further development of Ukraine's economy. Unfortunately, our country is in a difficult economic and political situation, especially given the war that Russia has started against us, which makes it extremely difficult to implement key areas of green development. At the same time, according to leading Ukrainian scientists, Ukraine has the potential to become a leader in green development in Central and Eastern Europe, but many problems need to be solved. One of the main tasks is to modernize the energy sector of the national economy. In particular, it is necessary to switch to the use of alternative energy sources, such as solar and wind energy, to reduce dependence on energy imports and increase the energy efficiency of the domestic economy.

Another problem is the environmental awareness of the population and business. Ukrainian society needs to recognize the need for environmental sustainability and respect for the environment. Businesses should also take an active part in green development, in particular by using environmentally friendly technologies and processes in their operations and complying with environmental standards.

Another obstacle is the lack of systemic government support and a green development strategy. The government should develop a modern strategy that would ensure the creation of favorable conditions for the development of a green economy and support projects that reduce waste and pollution (e.g., tax breaks or subsidies for renewable energy). The government can facilitate investment in green development by providing financial incentives for investors or introducing tax incentives for renewable energy companies. Green development requires appropriate infrastructure, such as transmission networks for renewable energy or water supply systems for water conservation. The government can facilitate the development of the necessary infrastructure through appropriate investment policies.

Another problem is the lack of personnel capable of implementing green development projects. Ukraine should invest in the education and training of specialists in the field of green energy and sustainable development. The Ukrainian government can also promote public education on environmental issues and sustainable development. It is also important to conduct campaigns that promote resource conservation and reduce emissions. It is important that the country's population is aware of green development and its benefits.

In addition, it is important to attract international support and cooperation to achieve success in Ukraine's green development. Ukraine should actively work with international organizations and other countries to receive financial and technical assistance for green projects. For example, Ukraine already successfully cooperates with the European Union and receives financial and technical support for green projects. Ukraine also has the opportunity to join China's Green Belt and Road initiative and receive investments in green energy and infrastructure.

Thus, for Ukraine's successful green development, it is necessary to address the problems of energy modernization, environmental awareness of society and business, government support for

green projects, and investment in education and training. Only then will Ukraine be able to become an example of green development and join global efforts to combat environmental problems.

Despite these obstacles, Ukraine has the potential to become a leader in green development. For example, Ukraine has great potential to use biomass as an alternative energy source. Also, there are great opportunities in green energy exports, which can become a source of income for the country.

Thus, green development is an important direction for countries in the modern world. Political leaders and the business sector should work together to implement green projects and reforms that will help reduce the impact of human activity on the environment and ensure sustainable development for future generations. Despite a number of obstacles, governments should use different strategies to achieve green development, but such strategies should be long-term and effective. It is important to find a balance between different goals and work to formulate and implement effective green development strategies for future generations on their path to success.

References:

1. https://www.oecd.org/greengrowth/whatisgreengrowthandhowcanithelpdeliversustainabledevelopment.htm
2. https://www.oecd.org/greengrowth/
3. https://www.bluegreenalliance.org/wp-content/uploads/2016/07/Current-Structures-Strategies-and-Examples-for-Green-Economic-Development-vFinal.pdf
4. https://faolex.fao.org/docs/pdf/guy199315.pdf
5. https://sdgs.un.org/publications/national-sustainable-development-strategy-towards-green-and-fair-economy-17516
6. https://www.worldbank.org/en/news/feature/2012/05/09/inclusive-green-growth-policies-real-world-challenges

Kostovetska A.O.

«International Economics»,, 4th year

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Academic supervisor – PhD, Associate Professor of the Department of International Economics

Moskalyuk N.P.

FORMATION OF UKRAINE'S INFORMATION SECURITY IN THE CONTEXT OF GEOPOLITICAL CHALLENGES

Russia went to war against Ukraine on February 24th, 2022, but Russian cyber attacks against Ukraine have continued since Russia's illegal annexation of Crimea in 2014, settling just before the 2022 invasion. During this period, the state, energy, media, financial, business and non-commercial sectors of Ukraine suffered the most.

Since the start of the full invasion around 8.1 million people have left Ukraine. Of course, to migrate to another country, one would have to be eligible for it – be it in terms of age, skill level, language competency, and prior qualifications, to name a few. However, specific fields of study

may have an added advantage when migrating. While fields like medicine, nursing, and early childhood have always been in high demand, there has been one particular field that has recently spiked in immigration demand – Cyber Security [1].

Data has been wiped, communications disrupted and information stolen over the past year, but they have fallen short of the devastation many predicted following the intrusion a year ago. Ukraine has good reason to expect the worst. Russia used innovative attacks on specialized software to knock out power in many parts of the country in the winter of 2015 and 2016, and it continued to use its rival as a testing ground by releasing NotPetya, a highly destructive piece of software that spread through the Ukrainian tax program and caused damage to 1 billion dollars

This heightened sense of danger helped. The U.S. intelligence community and many major U.S. technology companies have worked closely with Ukraine for years, sharing information on emerging threats and developing a list of mission-critical best practices, such as two-factor authentication, robust offline backups, and the use of multiple cloud providers. accessible from anywhere. Ukrainian authorities have installed better hardware and software and passed legislation to give regulators more power and flexibility to protect the citizen data they hold.

Since February 24, limited Russian cyberattacks have undermined the distribution of medicine, food and aid. Their impact ranged from preventing access to basic services to data theft and disinformation, including through deep spoofing technology. Other malicious cyber activities include phishing emails, distributed denial-of-service attacks, and the use of data cleansing malware, backdoors, tracking software, and information stealers. Organizations and governments around the world have not remained indifferent to such hybrid risks. Initiatives led by the EU, the US, and NATO have been implemented to neutralize cyber threats and protect critical infrastructure. As part of these initiatives, the EU activated Rapid Cyber Response Teams (a project within the framework of Permanent Structured Cooperation (PESCO) in the field of security and defense policy) to support Ukraine's cyber defense [2]. Non-governmental and private players have supported Ukraine through various cyber resilience measures. Since the beginning of the invasion, independent hackers have launched a significant number of counterattacks that have affected Russian government, security, banking, and media systems. The European Parliament called for increased assistance to Ukraine in the field of cyber security and the full use of EU cyber sanctions regimes against individuals, organizations and bodies responsible for or involved in various cyber attacks directed against Ukraine.

Given the increased concern about cyber threats, it makes sense to review a key set of cybersecurity controls that can help reduce the likelihood of a successful attack, especially those that help protect against state or organized crime threats that may arise from conflict. So what can we do?

The following steps should be taken[3]:

- Prioritize patching of critical system vulnerabilities that are actively used. The US Cybersecurity and Infrastructure Security Agency (CISA) maintains a database of these vulnerabilities, and many National Cybersecurity Centers offer advice on priority areas.
- Review access controls for key systems, focusing on the use of multi-factor authentication, the removal of unused or expired accounts, and the necessary isolation of high-risk systems.
- Make sure anti-malware software is installed, licenses are up-to-date, and software is updated regularly.

- Run an external vulnerability scan of Internet-facing systems and fix any serious problems found.
- Ensure that backup processes are in place for critical systems and that critical business data is regularly backed up offline.

While pragmatic improvements to cybersecurity defenses can be made, effective security monitoring is vital to ensure timely detection and response to any intrusion. The average time between the initial breach and the launch of the malware is now measured in days rather than weeks or months. Thanks to this, people and any citizens can take up the protection of information security by:

- Understanding cybersecurity monitoring capabilities across your network infrastructure to ensure strong incident detection and prevention tools are in place and have adequate coverage of your business, systems and data.
- If you have a cyber threat intelligence team, have them look for specific signs of compromise (IOC) based on tactics, techniques, and procedures (TTPs) associated with the state or organized crime groups involved in the current conflict.
- Consider partnering with cybersecurity vendors for managed detection and response services to expand your capabilities or provide skilled support for critical needs.
- Make sure employees have access to authoritative sources of information about the current crisis and are aware of the risk of phishing and fake crisis websites.
- Offer cybersecurity advice to employees in high-risk positions and locations.
- Consider emergency support to manage security features as usual, sort through an increased volume of security alerts, and implement urgent security improvements.

After the war, measures will definitely be taken with new young specialists to protect information in Ukraine.

References

1. THE LAW OF UKRAINE. About the main principles of ensuring cyber security of Ukraine. URL: https://ips.ligazakon.net/document/JH1N268A?an=3
2. UKRInform News about Cybersecurity. URL: https://www.ukrinform.ua/tag-kiberbezpeka
3. Bloomberg News about Cybersecurity. URL: https://www.bloomberg.com/code-wars

Manzar Mammadova
«International Economics», 4th year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor - PhD, Associate Professor Moskalyuk N. P.

IMPLEMENTATION OF US EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF THE HIGH-TECH SECTOR OF UKRAINE

Today, neo-industrialization, digitization, digitization, the emergence of new high-precision technologies and automated production stimulate rapid changes in the systems of economically developed and developing countries. The latest technologies are designed to completely change management models and business processes, and modern digital ecosystems are becoming the basis

for the emergence and growth of new global markets.At the current stage of economic development of Ukraine, there is a need to structure the high-tech sphere of the national economy, which in the future will contribute to a clearer development of strategic documents, programs to support the development of high-tech enterprises, and therefore the appropriate use of budget funds. The USA can serve as an example of the development of an effective high-tech sphere. Thus, it is advisable to improve the domestic approach to the structuring of the high-tech sector, taking into account foreign experience and its adaptation to the Ukrainian economy [1].

It is worth noting that there is no single definition of the concept of "high technologies" in modern scientific literature. In the USA, there are several organizations that study this issue and try to clearly state it. The American Electronic Industry Association (AeA) also uses expert and commodity approaches, however, based on the NAICS (North American Industrial Classification System) classification.This organization considers industries to be high-tech if they involve the production of industrial products based on high technology or the provision of communication and technology services and software development.

In addition, in the USA, each individual state has the right to make changes to generally accepted classifications and independently determine exactly those high-tech industries whose development will be stimulated in a specific territory.

The USA economy ranks first in the world. The country's economic leadership is determined by the leading role of the government in the development of the national scientific, technical and innovative sector. Based on the experience of the USA in the implementation of the national policy of the high-tech sector, we can trace the confirmation of the importance of the role of public-private partnership in the formation of a favorable legal and institutional framework for the functioning of the innovation economy.

In the USA, the main factor of economic growth in high-tech sectors and industries is determined not by capital and means of production, but by knowledge and new ideas that ensure the introduction and production of competitive products with a high level of intellectualization of labor.The dynamic development of the state and the high quality of life of the population in modern conditions are largely ensured by the innovative and intellectual nature of the economy, which is formed as an integral indicator of the effective use of aggregate factors: a high technological level of the national economy, a developed institutional business environment, effective use of human resources and established competitive advantages in high-tech sectors of the world economy.

In Ukraine, the main criterion of high-tech production is the specific weight of the revenue of high-tech products in the total volume of the company's products. To analyze the criteria for determining the high-tech industries of Ukraine and the USA, we suggest considering Table 1.

Table 1 - Criteria for determining high-tech industries

Country	Criteria				
USA	Expert and commercial (CB, AeA)		the share of spending on the innovative sector (ITA)	Specific weight of people employed in technology-oriented professions in total employment (BLS)	
Ukraine	The share of high-tech products in	The specific weight of personnel involved in	The share of high technologies in the complete	Evaluation of the level of innovativeness	Technical and technological level of Production

the total volume of products, gross added value	the innovation sector	set of products

Ukraine lags far behind the average indicators of the USA in the indicators of opportunities in the field of information technologies and the potential of innovations in industry. In this aspect, Ukraine does not have such advantages as the United States, whose economy is characterized by a fairly favorable industrial structure in terms of technological intensity.

Ukrainian engineers and scientists often have unique innovative developments. However, about 95% of them are not ready for implementation due to a lack of understanding of the market to which they offer their technology and business knowledge [2].

Analyzing the forms and methods of development of competition in international investment and innovation activity, the importance of the state in the formation of the investment environment should be highlighted. The state actively promotes the development of programs for attracting and using investments, participates in the management of processes and risks in innovative activities. The influence of the state is aimed at maximum support of its own innovative potential, leading scientific and design centers, as well as at ensuring the implementation of a scientific and technical policy that corresponds to the world level

Table 2 - The system of state support measures for innovative business in the USA and Ukraine

Mechanisms of state management of technological and innovative development of the USA		Formation of tools and mechanisms of scientific and technological development of Ukraine	
SBIR program (Small Business Innovation Research Program)	Providing start-up capital for small businesses and providing them with assistance	Fund for the promotion of developed forms of enterprises in the scientific and technical sphere	Allocation of so-called "seed" financing

Source: Created by the author based on [3].

In the practice of state management of innovative development of the world's leading countries, various forms, methods and tools of successful implementation of state scientific and technological policy have been formed, and this experience should be taken into account and used when forming Ukraine's own strategy for obtaining competitive advantages in the field of high-tech sector [3].Table 2 shows the system of state support measures for innovative business in the USA and Ukraine.

In 2009, the administration of B. Obama developed"American Innovation Strategy" [4], the second revision of which was in 2015. The strategy is aimed at ensuring economic growth based on innovation and scientific development as a way to increase income levels, create higher-level jobs and improve the quality of life.

Table 3 - Characteristics of the main directions of the "Strategy of American Innovation"

The main issues of strategy	Characteristic
Terms	-Expanding access to high-quality STEM (science, technology, engineering, and mathematics) education, improving the quality of technical education, increasing potential. - Contribute to the development of an innovative economy due to the immigration of highly qualified scientists, engineers, etc. - Creation of a leading physical infrastructure of the 21st century that is not only aimed at creating jobs, but also promotes the development of innovations based on scientific developments and economic growth in the long term. -Creating the next generation digital infrastructure. - Stimulation of innovation in the private sector. - Tax incentives for innovative activities. - From State Lab to Market: Commercializing Federally Funded Research. - Support for the development of regional innovation ecosystems. - Helping innovative American businesses become globally competitive.

Source: Created by the author based on [4].

According to the results of the experience of theUSA, it was found that the instruments of state support for stimulating the implementation of innovative potential of enterprises are direct budget financing and state orders for the development and production of innovative products, technologies and services. In the USA, at the legislative level, the allocation of funds by ministries and departments from their budgets is provided for enterprises to carry out research and development works in priority sectors.

References

1. Analysis of the Development Prospects for the High-Tech Sector of the Economy in the Context of New Industrialization. (2023) URL: https://www.revistaespacios.com/a17v38n59/a17v38n59p25.pdf

2. Volkova, O.D., & Manaenko, I.M. (2018). Tendentsiyi, problemy ta perspektyvy rozvytku vysoko- tekhnolohichnoho vyrobnytstva v Ukrayini. Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnya : zbirnyknaukovykh prats′ molodykh vchenykh, 12. Retrieved from http://ela.kpi.ua/handle/123456789/24611

3. Skórska A. High-tech industry and knowledge intensive services as carriers of knowledge-based economy in Poland and in other European Union member states. Folia Pomer. Univ. Technol. Stetin., Oeconomica. 2016. No 331(85)4. P. 137–146. DOI: 10.21005/oe.2016.85.4.14

4. A strategy for American innovation. (2007) Available at: https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/strategy_for_american_innovation_october_2015.pdf.

Mohammed Malki
«International Economics», 4th year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor - PhD, Associate Professorf the Department of International Economics
Moskalyuk N. P.

PRIORITY AREAS OF UKRAINE'S INTEGRATION INTO THE GLOBAL COMMODITY MARKET

Ukraine's integration into the global commodity market post-COVID-19 pandemic and its ongoing conflict with Russia are complex, evolving situations. The cataclysmic impact of the COVID-19 pandemic reverberated across the globe, casting its shadows on Ukraine's commodity market integration. Supply chains were severed, lockdowns paralyzed industries, and widespread lockdowns and travel restrictions choked off the flow of goods. Consequently, Ukraine, like countless other nations, has grappled with the task of maintaining export volumes while adapting to evolving market dynamics. Moreover, the ongoing conflict with Russia has added an additional layer of complexity to Ukraine's integration efforts. The turmoil in eastern Ukraine has inflicted significant disruptions upon critical infrastructures [1], trade routes, and supply chains, thereby directly impinging on Ukraine's ability to export various commodities, including agricultural products, metals, and energy resources. Beyond the immediate impact on trade, the conflict has engendered geopolitical tensions and uncertainties that influence the market's perception of Ukraine as a dependable trading partner. According to trusted sources such as the OEC, Ukraine's total exports reached US$68.9 billion in 2021, indicating a 51.7% increase since 2017 and a 33.4% growth from 2020 to 2021 [2]. In addition, according to the State Statistics Service of Ukraine, Ukraine's exports declined by 37.1% year-on-year in February 2023, with falling sales of products due to the ongoing conflict [3]. However, with the gradual recovery of the global economy and the resumption of international trade, Ukraine finds itself presented with a unique opportunity to rebuild and fortify its position in several priority areas within the global commodity market.

Ukraine's export profile is currently dominated by iron and steel, cereals, and ores, which diversifies its export product base in order to reduce dependency on a few sectors and importers (Figure 1) [4].

Figure 1: Percentage of Ukraine exports as of 2021

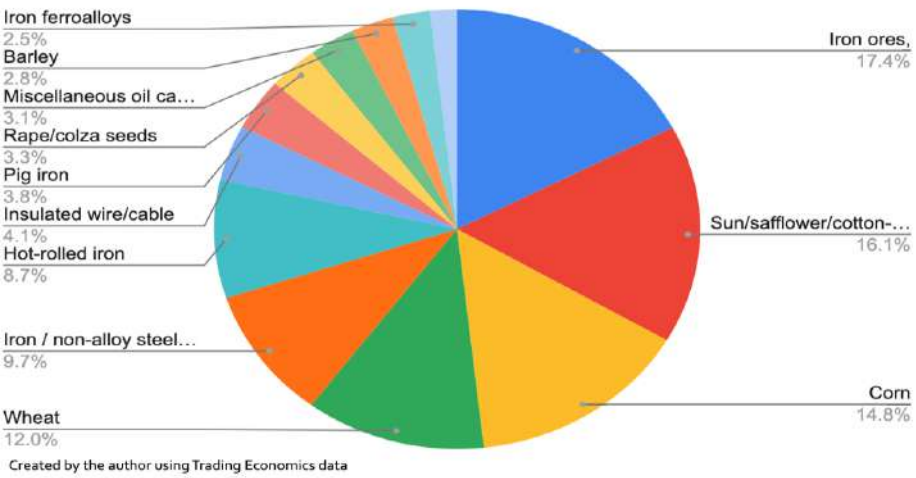

Created by the author using Trading Economics data

Figure 1. The structure of Ukrainian exports to 2021

Source: Created by the author based on [4].

To unleash its full potential, Ukraine must explore untapped opportunities in sectors beyond its traditional strengths such as in machinery, manufacturing, technology, infrastructure, etc. One promising sector with immense untapped potential in Ukraine is chemicals. Ukraine, blessed with abundant resources, holds a natural advantage in this field. However, to fully capitalize on this potential, Ukraine needs to invest in capacity building and skill development to foster global competitiveness. By bolstering its expertise in chemical manufacturing, Ukraine has the potential to emerge as a leader in this industry, offering a diverse range of high-quality chemical products to meet global demand.

Despite accounting for only 4.8% of total exports, the machinery manufacturing industry, with its existing expertise and access to raw materials, has the potential to leverage Ukraine's potential and scale up its machinery manufacturing capabilities. By prioritizing skill development initiatives and enhancing production capacity, Ukraine can position itself as a formidable player in the global machinery market, catering to a wide range of industries and contributing significantly to its export earnings.

Ukraine can further enhance its competitiveness in the global commodity market by embracing innovation and harnessing advanced technologies. By making strategic investments in research and development, facilitating technology transfer, and fostering a culture of innovation across key sectors like manufacturing and energy, Ukraine can unlock new opportunities for growth and elevate its position in the global market. These efforts can pave the way for the development of high-value products, streamlined production processes, and heightened productivity, ultimately leading to increased export earnings and economic prosperity.

One area where Ukraine can capitalize on its potential for growth is the vibrant IT industry. With exports surpassing $3.5 billion in 2017, accounting for over 3 percent of the GDP, and attracting substantial foreign direct investment, the IT sector presents fertile ground for further expansion and development [5 , 6]. By nurturing this vibrant industry, Ukraine can tap into its technological prowess, foster innovation, and leverage digital solutions to drive growth and competitiveness across various sectors.

Moreover, it is vital for Ukraine to establish strong partnerships and collaborations with international organizations, industry leaders, and research institutions. These collaborations can facilitate the exchange of knowledge, and technology transfer and foster an environment for Ukraine to gain access to cutting-edge technologies and stay on top of global trends, giving it a competitive edge in the global commodity market. Furthermore, promoting entrepreneurship and supporting startups can foster a culture of innovation and creativity within Ukraine's business ecosystem. By providing favorable conditions, access to funding, trade facilitation measures, and supportive policies, Ukraine can unleash the potential of its entrepreneurial talent, leading to the emergence of new, innovative enterprises that can disrupt traditional industries and drive economic growth.

The devastating impacts of the conflict with Russia highlight the urgent need for infrastructure recovery and reconstruction. According to a report published by the Statista Research Department, the damages to Ukraine's infrastructure during the war amounted to a staggering 36 billion U.S. dollars [1]. As Ukraine enters a phase of reintegration and rebuilding, prioritizing infrastructure recovery is paramount to reigniting economic development and regaining lost ground.

By revitalizing damaged infrastructure, Ukraine can effectively resume its development trajectory and reestablish its presence in the global commodity market. This requires a concerted effort to repair and upgrade roads, railways, bridges, and other critical transportation networks. Investing in advanced technologies and efficient logistical systems will enhance the resilience and efficiency of Ukraine's supply chains, enabling the seamless movement of goods and positioning the country as a reliable and efficient trading partner. This can be achieved through measures such as improving logistics and transportation infrastructure, which can significantly improve the efficiency of commodity exports, stimulate economic activity, reduce export costs, expedite trade flows, create employment opportunities, and generate sustainable economic growth.

Ukraine's integration into the global commodity market has been notable, but this sustained progress requires a strategic approach that encompasses prioritizing and focusing on certain aspects or areas through diversification of products, markets, trade facilitation, and infrastructure development. By undertaking economic reforms, broadening trade partnerships, and focusing on non-traditional exports, such as machinery and chemicals, Ukraine aims to strengthen its position and seize new growth opportunities. The pursuit of export diversification will allow us to successfully synchronize with the dynamic temperaments of the world, reduce our reliance on specific sectors, and mitigate risks associated with global market fluctuations. By prioritizing trade facilitation measures and investing in infrastructure, Ukraine can enhance its competitiveness, attract investment, and foster economic prosperity.

References

1. Estimated total war damage value in Ukraine from February 24, 2022, to February 24, 2023, by sector. URL: https://www.statista.com/statistics/1303344/ukraine-infrastructure-war-damage/
2. Ukraine trade. OEC. URL: https://oec.world/en/profile/country/ukr
3. Ukraine's foreign trade in goods in the 1st quarter of 2023. URL: https://ukrstat.gov.ua/
4. Ukraine’s Top 10 Exports . World’s Top Exports. URL: https://www.worldstopexports.com/ukraines-top-10-exports/
5. The growing IT sector in Ukraine. BBC. URL: https://www.bbc.com/storyworks/future/ukraine-innovating-for-the-future/ukraines-dynamic-it-sector
6. Ukraine’s an IT Powerhouse. So Why Isn’t It Making More? Atlantic council. URL: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraine-s-an-it-powerhouse-so-why-is-it-stuck-mostly-outsourcing/

Petrenko V.V.

«International economics», 4th year

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Academic supervisor - PhD, associate professor Apalkova V.V.

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL CAPITAL IN UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

The war in Ukraine causes a tremendous impact on the country, leading to a significant migration and population crisis and the loss of both human and intellectual capital. To address this

challenge, Ukraine needs to take actions to return and develop its intellectual and human capital, which is essential for creating a sustainable and prosperous future for the country. The generalization of existing approaches allows us to give the following definitions and linkage for those two concepts. Human capital can be defined as a set of knowledge, experience, information, and abilities of specific individuals that represent economic value, and it is a core of intellectual capital formation at both enterprise and state levels. The development of human capital leads to the formation of intellectual capital involving the accumulation of knowledge and expertise by individuals and organizations, which in turn leads to the development of innovative products, processes, technologies, and economic growth. Today, intellectual capital is coming to the fore, as it is one of the main factors that characterize the competitiveness of modern economic systems and affect the wealth and economic power of society.

One of the prospects for intellectual capital development in Ukraine in an essential and sustainable for the country way is to establish a modern national research and development (R&D) center with programs for entrepreneurial development within the country. The first focus is the development and implementation of green technologies, such as renewable energy and energy efficiency solutions, waste management, and clean transportation, as well as the promotion of eco-friendly materials and sustainable processes. This center could bring together researchers, engineers, and entrepreneurs to collaborate on developing and commercializing and contribute enormously to the economic development of Ukraine. Today, the total installed electricity generation capacity in Ukraine is about 60 GW, of which only 6.5 GW is renewable. If the energy infrastructure functions correctly, the country could export 3-4 GW of energy, enough to power 3 million homes. Also, thanks to its strong agricultural sector, Ukraine can significantly contribute to the biomass energy industry. By 2050, Ukraine could produce up to 14 GW of biomass energy at competitive prices. Ukraine's solar energy potential is exceptional, with a pre-war potential of 60 GW by 2030. Before the war, 6.3 GW of solar power plants had already been installed in Ukraine. The vast windswept territory and the Black Sea coastline are significant sources of wind energy that could help power even the whole of Europe. Ukraine's potential for green energy is enormous. It can not only reach a high level of energy independence but also become one of Europe's leading suppliers and exporters. Therefore, this initiative can contribute to developing such a promising outlook, which is essential for Ukraine [6].

Furthermore, according to the International Renewable Energy Agency (IRENA), the renewable energy sector is expected to create more than 40 million jobs globally by 2050, which is proof of the opportunity to reduce the unemployment rate of the county and motivate people to come back as there will be opportunities for the decent employment. [10]The involvement of youth is critical to the success of this idea. Young people now believe that the private sector should play a leading role in creating a sustainable future. By creating opportunities for young people to gain practical experience and develop skills in green industries, Ukraine can ensure a strong pipeline of skilled workers and entrepreneurs who are committed to sustainability and can contribute to the growth of the country's economy. Moreover, it will stimulate TNCs and enterprises to work more on Corporate Social Responsibility and contribute to the development of SDGs, which is also essential for them because of facilitating the alignment of corporate strategy with the needs of today's society, creating advocacy of company and developing the strong employer branding.

To ensure the success of this initiative, it would be essential to secure funding from public and private sources as well as from international sources. The corporate sector can be a great source

of financing for this prospective idea through grants, investment, joint projects, and financial support. That will be a win-win strategy because of the contribution to SDGs development and developing prospects for themselves, as new markets will be developed and more skilled and educated human capital can be recruited. The Ukrainian government could provide initial funding to establish the center, develop the program regulations, develop a thriving entrepreneurial environment, and offer tax incentives to private investors who support its development and the entrepreneurs. After the war, the flow of investment in the country for its development is expected, so the most essential task is to manage those investments properly and transparently to encourage investment and its usage. Moreover, the European Commission has adopted the Horizon Europe core work program for 2023-24, which provides around €13.5 billion to support researchers and innovators across Europe to find breakthrough solutions to environmental, energy, digital, and geopolitical challenges. As part of the EU's broader €95.5 billion Horizon Europe research and innovation program, this funding will contribute to the EU's climate goals, energy resilience, and the development of critical digital technologies. It will also be used for targeted measures to support Ukraine, enhance its economic resilience and promote sustainable recovery from the COVID-19 pandemic and war. It will help achieve a more vital European research and innovation ecosystem through greater participation of European researchers and innovators, greater mobility, and funding for world-class research infrastructures. [7]

However, the challenge is connected to intellectual capital migration and the brain drain. As a result, between 10 and 30 percent of per capita gross domestic product (GDP) differences are attributable to cross-country differences in human capital. Thus, human and intellectual capitals are so crucial for national economic security. If not to develop them, that will cause a threat to the security in the way of migration of those capitals and their potential. [11]

«The push-pull theory» suggests that intellectual capital migration results from a combination of push and pull factors. Push factors force people to leave their countries, such as lack of employment opportunities, political instability, and poor economic conditions, and now it is war. On the other hand, pull factors attract people to other countries, such as higher wages, better working conditions, and better social and economic opportunities. [8] Developed countries in the frame of their support to Ukraine opportunities for educated youth to study abroad, develop programs and scholarships for the researchers and developers. On the one hand, it is a massive prospect for the Ukrainian human capital to be developed in such a progressive and competitive environment, but at the same time, such factors cause brain drain of talented people looking for better opportunities abroad. [9] Developed countries are interested in it and develop strategies to attract those people. However, simultaneously, they control labor migration on a national level by the need to protect national culture, identity, traditions, and national economic interests. Some developed countries have implemented a "cooperation over migration" approach in their migration policies to align with these considerations. In order to predict the intellectual capital migration and facilitate the return of alreadyimmigrated, the incentive can be developed through collaborations with universities, research institutions, and companies in other countries to share knowledge and expertise. This will be conducted through joint research projects, bilateral agreements, and exchanging researchers and students, which can facilitate knowledge and technology transfer. In addition, the program will also address the issue of brain drain by creating incentives for young people to stay in Ukraine and contribute to the development of the country's green economy. This will include creating a supportive ecosystem for entrepreneurship and developing startups in green

and sustainable industries, innovations, and technologies. An entrepreneurial ecosystem is defined as a complex system of socioeconomic, political, and infrastructural components promoting the development of innovative businesses and enhancing their performance. That is why the approach to its development must be very complex and well organized, providing transparency, cooperation, and proper monitoring. There are already examples of thriving green industries in Ukraine, such as developing wind energy, biomass, and energy efficiency solutions. In addition, a growing number of startups and incubators are focused on sustainable development and green technologies, such as the Greencubator Incubator in Kyiv.

The development of growth of startups amount and their success is a vast prospect for Ukraine. In 2021, there were 801 unicorn companies in the world, with a market valuation exceeding $1 billion, according to CBInsights. Four Ukrainian startups made the list, but none were identified as being from Ukraine. BitFury, a company producing blockchain and cryptocurrency mining hardware and software, was founded by a Ukrainian and a Latvian in Kyiv but is registered in the Netherlands. GitLab, a web-based developer platform, was founded by a Ukrainian based in Kharkiv but is legally registered in San Francisco. Grammarly, an online service for writing texts in English based on AI, is registered in San Francisco, but the largest office is in Kyiv, where the company was founded. People.ai, a B2B platform, was founded by a native of Dnipro living in California but had engineers in several Ukrainian cities. [3] According to a recent studies, most startups in Ukraine are young, with 74% being less than three years old and 87% less than five years old. Despite the challenges posed by the ongoing war with Russia, more than 202,000 new business entities have been registered in Ukraine over the past year. This shows that Ukrainians are actively developing their businesses, and the value of startups in the country has increased by 3.3 times since 2020. Ukraine has a thriving startup scene, with 1,500 startups operating in the country and another 600 founded by Ukrainian teams or graduates. Additionally, there are over 285,000 IT professionals, 500 foreign startups with offices in Ukraine, and many service providers and software development studios. Although Ukrainian businesses have suffered losses because of the war, they are adapting to new realities and continuing to innovate.[2]

The potential for development in Ukraine is enormous, therefore, this initiative, which will bring together R&D, ITC, and startups, taking into account the changes already implemented to improve ecosystems, will lead to significant development of the country. Moreover if to involve in the initiative such existing funds as the Ukrainian Startup Fund (USF), which currently provides up to $35,000 in non-refundable financial assistance for projects that bring us closer to victory, and other accelerators and funds such as YEP!, Ukrainian Hub, Vernadsky Challenge, Sector X Acceleration Platform, POPCORP accelerator program, Rockstar.[1]

Summing up, there is great potential in the cooperation of startups and R&D and innovations centre with the scientific sector and universities with a focus on green development, as it is in the scientific and educational environment that advanced developments, innovative solutions, and young professionals are formed, which directly form intellectual capital and contribute to the country's economic development. That is why it is so important to promote the development of human and intellectual capital, to facilitate its return and restoration for the rapid and progressive recovery and growth of Ukraine's economy and its place on the global stage.

References:

1. UCluster. (2021, July). Top акселераторів підтримують українські стартапи на ранніх стадіях. Available at: https://ucluster.org/blog/2021/07/top-akseleratoriv-pidtrymujut-ukrainski-startapy-na-rannih-stadijah/
2. PSM7. (n.d.). Як розвиваються українські стартапи: top-7 найперспективніших проектів. Available at: https://psm7.com/uk/startup/kak-razvivayutsya-ukrainskie-startapy-top-7-samyx-perspektivnyx-proektov.html
3. НВ. (2022, March 21). Бізнес. Які успішні стартапи зареєстровані за кордоном. Available at: https://nv.ua/ukr/opinion/biznes-yaki-uspishni-startapi-zareyestrovani-za-kordonom-novini-ukrajini-50181173.html
4. IAA. (n.d.). Відновлення бізнес-клімату в Україні: фінансові та ресурсні можливості. Available at: https://iaa.org.ua/articles/vidnovlennya-biznes-klimatu-v-ukrayini-finansovi-ta-resursni-mozhlyvosti/
5. Економічна правда. (2022, January 20). У звіті StartupBlink за 2021 рік Україна вийшла на 42-ге місце. Available at: https://www.epravda.com.ua/publications/2022/01/20/681620/
6. Globsec. (n.d.). Renewable Energy in Ukraine: A Solution for European Energy Security and Shifting EU. Available at: https://www.globsec.org/what-we-do/publications/renewable-energy-ukraine-solution-european-energy-security-and-shifting-eu/
7. European Commission. (2022, April 12). Clean Energy for EU Islands: ten more islands pledge to accelerate the transition to clean energy. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_7404
8. Lee, E. S. (1966). A theory of migration. Demography, 3(1), 47-57. Available at: http://epgp.inflibnet.ac.in/epgpdata/uploads/epgp_content/S000453PO/P001844/M029737/ET/1525155291PS_MU_15Lee_Migration_Theory__Push_and_pullModule15Paper10Ed.pdf
9. Bhagwati, J. N. (1976). International migration of the highly skilled: Economics, ethics, and taxes. Population and Development Review, 2(2), 191-220. Available at: https://core.ac.uk/download/pdf/4406894.pdf
10. Renewable Energy Jobs Reach 12 Million Globally (2021). Available at: https://www.irena.org/News/pressreleases/2021/Oct/Renewable-Energy-Jobs-Reach-12-Million-Globally.
11. Building Human Capital. (2018). World Development Report 2019: The Changing Nature of Work, pp.49–68. doi:https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1328-3_ch3.

Podkovko Y.R.,
«International economics», 4th year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor - professor of the Department of International Economics Dr. Ilnytskyi D. O.

DIGITAL TRANSFORMATION OF UKRAINE AS A KEY TO ECONOMIC DEVELOPMENT

In a world where technology is developing at high speed, digital transformation is becoming vital to ensure the international competitiveness of the state. The need for digital transformation of

Ukraine lies in the fact that it can become a decisive factor for its economic recovery due to a number of its positive characteristics such as increasing productivity, reducing costs and improving the quality of products and services. Achieving success in digitalization requires an integrated approach and concerted actions of the state, business and the public.

The concept of digitalization attracts the attention of both domestic and foreign experts. The Ukrainian Institute of the Future [1] defines it as the process of transformation of existing traditional products, processes and business models through the effective use of digital technologies. Digital transformation encompasses the use of the latest digital tools which make it possible to increase the efficiency of business processes, simplify work with clients and partners. In particular, the Internet of Things, blockchain, cloud computing, big data and artificial intelligence are among the tools providing competitive advantages in the international market. According to analysts, in Ukraine, the total amount of investments in digitalization of industry, business and production by 2030 may reach $70B., and in digital infrastructure - up to $16B.

Table 1.

The position of Ukraine in the international indices measuring the state of digitalization

Ranking	Last year	Previous years	
Global Innovation Index	57 (2022)	49 (2021)	45 (2020)
ICT Development Index	79 (2017)	78 (2016)	79 (2015)
Networked Readiness Index	50 (2022)	53 (2021)	64 (2020)
Digital Quality of Life Index	50 (2022)	47 (2021)	65 (2021)
Global Competitiveness Index	85 (2019)	83 (2018)	81 (2017)

Source: Built by the author on the basis of international indices [2-6].

In order to assess the current trends in national digital transformation, it would be useful to pay attention the place of Ukraine in various international ratings evaluating innovative processes and ICT usage, which is demonstrated in Table 1. All of the selected indices are globally used to provide comparative characteristics of countries in the context of their digital development.

As it could be observed, Ukraine's position in comparison with the digital development of other countries is quite mediocre. Only within the framework of the Networked Readiness Index changes for the better are noticeable. Other digital metrics are pretty stagnant, with only minimal change and even a noticeable decline recorded over recent years. Unfortunately, these trends testify to the country's insufficiently developed potential in the field of digital technologies and emphasize the need to significantly improve its digital infrastructure and practices, adopting the successful experience of foreign countries.

Regarding regional development within the country, it is quite uneven. Digital Transformation Index of the regions of Ukraine [7] states that its level in 2022 was on average 0.65 points out of 1. Central and western parts, especially Dnipropetrovsk, Ternopil, and Odesa regions, achieved the greatest development of digital technologies among all the Ukrainians regions. Occupied regions such as Luhansk and Donetsk turned out to be outsiders. Areas that were massive

attacked by the enemy in 2022 (Kharkivska, Chernihivska, Sumy, Kyivska regions) also scored relatively low. Thus, the war is a strong disruption factor for the digital capabilities of the state.

It is possible to single out a number of key problems that significantly restrain the development of the process of digitalization of the domestic economy. These include a lack of effective government coordination and a lack of established rules, regulations and standards for data collection, storage and use. Insufficient infrastructure, especially in rural areas, which is expressed in underdeveloped connectivity among the population. Cybersecurity issues such as data protection and intellectual property management are of particular relevance. In addition, the low level of computer literacy among the population and the lack of investment in new technologies present significant issue for the digital economy. In order to overcome these challenges and eliminate problems of unevenness, the development of state initiatives to create a conducive climate for digital processes should be a priority for Ukraine. Strategies should include specific measures and goals for the development and improvement of digital infrastructure, protection of user rights, and the promotion of digital technologies in the economy.

Government of Ukraine plays the main role in the implementation of the digital economy and uncovering its potential for business operations. It must be admitted that the policy in this matter has gone through significant improvements over the last few years. The Ministry of Digital Transformation of Ukraine headed by Mykhailo Fedorov was created with the aim of promoting and accelerating the development of digitalisation within the state. This institution is engaged in research and analysis of current trends and implementation of digital transformation projects. In addition, the government introduced the National Economic Strategy Ukraine 2030E [1]. This strategy considers opportunities for economic growth through the implementation of digital innovations, such as the development of a digital ecosystem, provision of high-speed Internet access, creation of an innovative environment, support of the IT industry. Thus, experts believe that under the implementation of the forced scenario of the development of the digital economy in Ukraine, its share will reach 65% of the GDP.

The European Union highly appreciates the dynamics of digital transformation processes in Ukraine. As result, the EU regularly invests in the digital development of Ukraine, and some member states even become clients of its digital services, such as the Diya application. For example, the EU recently launched a project to support digital processes with a total budget of 17.4 million euros called "Digital Transformation for Ukraine" (DT4UA) [8]. Attracting foreign investments can furnish the increase of capital, knowledge and technologies in the IT sector, which can significantly improve the competitiveness of the Ukrainian economy. Such support from the European Union contributes to the development of the digital economy and guarantees the potential for the exchange of digital products and services between Ukraine and the EU.

Digital technologies have a significant impact on the economy of Ukraine, providing positive effects that contribute to economic growth and raising the general standard of living. It is expected that digitalization will be able to ensure real growth of the national economy by 10-12% per year [1]. One of the biggest benefits of digital transformation is increased productivity through the introduction of automated processes that allow for more efficient usage of resources and reduced costs. In addition, digital processes allow expanding markets and creating new business models, analysing consumer needs and forecasting market demand. Another important benefit is the reduction of risk through the use of data analysis, which allows you to quickly identify problems in production and reduce the risk of defects or other malfunctions. In addition, digital technologies can

create favourable conditions for attracting investment, especially in innovative businesses, which can improve the investment climate. Finally, digital transformation has become a decisive factor in increasing the competitiveness of the national economy, therefore its development gives Ukraine competitive advantages in the international market. Taking everything into consideration, analysts predict that investments in digitalization will rise in Ukraine to 16.5% per year in 2022-2024 [9].

Overall, digitalization is able to provide necessary conditions for stable and dynamic growth of the national economy of Ukraine. Today, the economy of Ukraine is in the stage of active development of digital technologies, which is determined by the active intervention of the government and the support of foreign partners. For further growth, it is necessary to ensure investment climate and provide digital practices with sufficient financial support for implementation. What is more, it is essential to stimulate the development of digital innovations and infrastructure, as well as to initiate projects to increase the level of digital literacy of the population. Digital transformation is an important area of economic development and can provide significant advantages in competitiveness and efficiency. That is why, support and popularization of digitalization is an undoubtedly relevant economic topic worthy of further analysis.

References:

1. 2030E – a country with a developed digital economy. Ukrainian Institute of the Future (2018). – URL: https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html
2. What is the future of innovation driven growth? Global Innovation Index (2022). – URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf
3. Measuring the Information Society Report. ITU (2017). Volume 1. – URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2017/MISR2017_Volume1.pdf
4. Benchmarking the Future of the Network Economy. The Network Readiness Index (2022). – URL: https://networkreadinessindex.org/wp-content/uploads/reports/nri_2022.pdf
5. Digital Quality of Life Index (2022). Surfshark. – URL: https://surfshark.com/dql2022#:~:text=2022%20Digital%20Quality%20of%20Life,overall%20digital%20quality%20of%20life
6. The Global Competitiveness Report. Schwab K.(2019). World Economic Forum. – URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
7. Index of digital transformation of regions of Ukraine. Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2022). Highlights of 2022. – URL: https://oda.zht.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Indeks_tsyfrovoyi_transformatsiyi_regioniv_Ukrayiny.pdf
8. Digital transformation for Ukraine – DT4UA. – URL: https://ega.ee/uk/project/dt4ua/
9. IDC FutureScape (2021). – URL: https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS48333121

Pyvovar Mariia
«International economics», 4 year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor - PhD, associate professor Apalkov S. S.

GREEN INNOVATIONS IN LOGISTICS TECHNOLOGIES, PROCESSES AND SERVICES

In recent years, there has been a growing emphasis on green innovations in logistics technologies, processes, and services. Logistics, as an integral part of the supply chain, plays a vital role in promoting sustainability, reducing environmental impact, and conserving natural resources. With the increasing awareness of environmental concerns and the urgent need to address them, companies are investing in green logistics technologies, processes, and services to achieve their sustainability goals.

Green innovations in logistics technologies focus on developing sustainable and energy-efficient transportation systems, reducing emissions, and optimizing routes. One of the most significant green innovations in logistics technologies is the use of electric and hybrid vehicles. Electric vehicles (EVs) emit zero tailpipe emissions, making them a cleaner alternative to traditional diesel or gasoline-powered vehicles. Hybrid vehicles use a combination of electric and gasoline power, reducing emissions compared to traditional vehicles. These vehicles have been increasingly adopted by logistics companies to transport goods and reduce their carbon footprint. For example, the logistics giant UPS has already deployed more than 10,000 alternative fuel and advanced technology vehicles globally, including electric, hybrid electric, hydraulic hybrid, compressed natural gas, liquefied natural gas, and propane. [1]

Another green innovation in logistics technologies is the use of alternative fuels such as biodiesel, hydrogen, and compressed natural gas (CNG). Biodiesel is a renewable fuel made from vegetable oils or animal fats that can be used in place of petroleum diesel. Hydrogen fuel cells are another alternative to traditional fuels that can power vehicles with zero emissions. CNG is a fossil fuel alternative that produces less greenhouse gas emissions than diesel. For example, LA Metro voted to buy 295 natural gas buses equipped with Near Zero engines from Cummins Westport. Even more exciting, the agency has a contract with Clean Energy. This contract will allow them to use renewable natural gas (RNG) in their natural gas vehicles. [2]

Route optimization is another green innovation in logistics technologies that can significantly reduce carbon emissions. By optimizing routes, logistics companies can reduce the number of miles traveled and fuel consumption, leading to lower emissions. The use of advanced software and algorithms can help companies optimize routes and reduce delivery times. For example, the logistics company DHL has implemented a route optimization system that has led to a great reduction in CO2 emissions and in line with DPDHL Group’s commitment they are planning to achieve zero-emissions logistics by 2050. [3]

Finally, the use of drones for delivery is another green innovation in logistics technologies that has the potential to reduce carbon emissions. Drones can deliver goods with minimal energy consumption and can avoid traffic congestion on the roads. Although still in the early stages of development, companies like Amazon and UPS have already started experimenting with drone deliveries in select areas. [4]

Green innovations in logistics processes focus on optimizing logistics processes to reduce waste, increase efficiency, and promote sustainability. Important innovations in such processes as reducing waste and promoting sustainability is providing sustainable packaging. Packaging is an essential part of logistics operations. Sustainable packaging solutions can help reduce the environmental impact of logistics operations. Companies are increasingly using eco-friendly materials such as biodegradable plastics, recycled cardboard, and paper-based packaging to reduce the amount of waste generated by packaging materials. [5] Some companies are also using reusable packaging solutions to further reduce waste.

Route planning is a crucial part of logistics operations. Inefficient route planning can lead to increased fuel consumption, higher emissions, and increased costs. Green innovations in route planning aim to optimize routes to minimize fuel consumption and emissions. Companies are using advanced analytics and data-driven tools to optimize routes, taking into account factors such as traffic patterns, fuel efficiency, and delivery schedules. [5]

Warehousing operations can also have a significant impact on the environment. Green innovations in warehousing operations focus on reducing energy consumption, improving waste management, and increasing efficiency. Companies are using smart warehousing solutions that incorporate advanced automation and IoT technologies to optimize operations, reduce energy consumption, and minimize waste. [6]

Transportation is one of the most significant sources of emissions in logistics operations. Green innovations in transportation focus on reducing emissions by using electric and hybrid vehicles. Many companies are adopting electric and hybrid vehicles for their logistics operations, which can significantly reduce emissions and fuel costs. [7]

Reverse logistics is the process of managing the return of goods from the customer back to the manufacturer or supplier. Green innovations in reverse logistics aim to reduce waste and increase the reuse and recycling of materials. Companies are implementing strategies such as take-back programs and closed-loop supply chains to reduce waste and increase sustainability. [8]

In conclusion, logistics play a significant role in the overall supply chain sustainability of a company. Green innovations are becoming increasingly important as companies seek to reduce their environmental impact. Sustainable packaging, efficient route planning, smart warehousing, electric and hybrid vehicles, alternative fuels, and reverse logistics are all examples of green innovations that are being explored by logistics companies. By adopting these innovative solutions, companies can make their logistics operations more sustainable and contribute to a more sustainable future.

References:

1. “UPS Alternative Fuel and Advanced Technology Vehicles.” UPS, https://www.supplychain247.com/images/pdfs/UPS_Alternative_Fuels_Fact_Sheet.pdf
2. “8 Big Organizations With Natural Gas Vehicles In Their Fleets.” ReFuel Energy, 28 Jul. 2017, https://refuelenergypartners.com/2017/07/28/organizations-with-natural-gas-vehicle-fleets/
3. “THE KEY TO GREEN LOGISTICS COULD BE THIS SUPERFAST ROUTE OPTIMIZATION ALGORITHM.” DHL, 2 Sept. 2020, https://lot.dhl.com/the-key-to-green-logistics-could-be-this-superfast-route-optimization-algorithm/

4. “A Drone-Slinging UPS Van Delivers the Future.” https://www.wired.com/2017/02/drone-slinging-ups-van-delivers-future/
5. T. Wu, C. F. Cheung, and Z. Wu, "Green logistics management: A review of the state of the art and future research," Journal of Cleaner Production, vol. 186, pp. 98-114, 2018.
6. H. G. Miller and G. A. Triantis, "Electric trucks: Sustainable logistics for the future?" Journal of Business Logistics, vol. 38, no. 3, pp. 191-205, 2017.
7. S. A. Azeez and M. A. Omar, "Green warehousing practices: A review of the state of the art," Resources, Conservation and Recycling, vol. 110, pp. 112-130, 2016.
8. Sustainable Development of Green Reverse Logistics Based on Blockchain. URL: https://www.hindawi.com/journals/jeph/2022/3797765/

Shevchenko Anastasiia V.
Master of Business Administration, 1 year,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor - professor of the Department of International Economics Dr. Shvydanenko O.A.

OUTSOURCING IN THE TIME OF A GLOBAL RECESSION

Recent years’ economic crisis has started with Covid-19 pandemic that impacted the world in several different ways, pushing markets into a global economic and geopolitical recession. An induced increase in uncertainty made professionals and companies of all scales, governments, economies and most of markets to alter their trajectories, shift, adapt or even suspend their operations making never thought about changes to become a common practice. Companies needed to reassure their stakeholders that they are able to manage hurdles and respond to an occurred unprecedented crisis in customer behaviour and market risks, which led to considering digital and operations transformation to be one of the key enablers of change and development of their business.

According to OECD Economic Outlook, russia’s war of aggression against Ukraine persistently overshadows the world economy and, in spite of recent signs of improvement, recovery over the next 2 years is expected to be moderate. Even higher than before, uncertainty leaves outlooks fragile with a high downside risk, it takes a heavy toll on activities, trade tensions and financial vulnerabilities have increased. Although inflation has started to decline, it might persist longer and remains elevated. Global GDP growth slowed in 2022 to 3.2%, that is more than 1 percentage point weaker than it was expected at the 2021 end, mainly pinned down by war and the associated cost-of-living crisis in many countries. GDP growth is projected to remain at below-trend rates in 2023/2024 (OECD Economic outlook, 2023).

The existent economic environment created a ground for businesses to realise that funds utilisation and expenses optimisation have become increasingly crucial for staying afloat and, even more so, developing and growing. Peter Drucker’s advice to “*do what you do best and outsource the rest,”* has become especially relevant. Channelling capital towards core business operation and using outsourcing in this case could be the most effective and efficient strategy.

The practice to use outsourcing and offshoring for knowledge intensive activities, above or including the low value adding activities, is driven by the need to enhance the company's competitive advantage by using outside-of-organisation talent and expertise, which is especially important in uncertainty management in global recession times. 'Outsourcing' is usually understood as subcontraction of one or more of a company's business process to an outside service provider to help increase shareholder's value, by primarily reducing operating costs and focusing on core competencies. 'Outsourcing' (onshoring) is used for describing work/service sourced locally, while 'offshoring' describes work/service sourced outside the country, which makes it 'international outsourcing'.

During the last decades, researchers examines this practice at the country, industry/sector, company and managerial levels. High competition in global markets has stimulated businesses to participate in cross-border trade and investment, which includes the transfer of knowledge, technology, workforce as well as intermediate activities forming global value chains (GVCs). Buckley (2009, 2011 and 2016) has suggested the 'Global Factory' model which designs the architecture of the company seeking to achieve a balance between: internalisation of core activities and externalisation of non-core activities and contrast between global and local strategy, which makes the firm more flexible, agile and resilient to external shocks. Pereira and Munjal (2019) have further studied available researches on five core questions: "where to outsource", "what to outsource", "how to outsource", "when to outsource", "why to outsource" to help in developing a finer grained analysis to advance outsourcing and offshoring, at deeper, sophisticated and critical levels. In the times of global recession, these questions can help the company to choose outsourcing strategy that fits best for their uncertainty management path.

So, "why to outsource" is bringing up a choice for the organisation between "buying" or "making". Outsourcing may increase profits and make company leaner, optimise time to market, provide access to new technology and knowledge. Studies indicate, that companies may achieve competitive advantage in an emerging economy, search knowledge (to exploit or explore) to improve R&D performance, form collaborative ventures by choosing to outsource. In contrast, several companies have not achieved the cost saving effect while sourcing from low-wage countries. Horn, Schiele (2013) research shows that 75% of projects that used outsourcing to non-developed supplier markets failed, so that companies had to re-source from high-wage countries. Outsourcing also includes hidden costs and associated risks of knowledge and technology leaks that may occur due to lack of integration of activities.

"What to outsource" outlines non-core activities as first to be considered candidates for this. What is core and non-core activities is a sensitive question that researches show different results in. This highlights outsourced activity choice as a strategic decision and should include consideration of long- and short-term concerns. Manufacturing has been the first area outsourced, but recently business processes and functions (especially IT and accounting) outsourcing is on the rise. HR activities may or may not enhance its strategic position through outsourcing, while R&D offshore exploration definitely benefits from it, though company's competencies and costs should be considered more.

Location choice, or "where to outsource", includer micro and macro levels. Micro level aims at selecting a provider from a well-defined set, while on the macro level several criteria (e.g. culture, labour costs, infrastructures etc.) need to be considered. In spite of being an important aspect, there are only a few describing methodologies to select a location. Research findings

conclude that project characteristics (speed, quality, interactivity, innovativeness, routineness) have a higher impact on "where" choice decisions than traditional cost and wage. Also, location choice should improve existing supply chain resilience capabilities and bring additional value, opportunities and safeguard technologies.

"How to outsource" refers to harmonisation and avoiding negative disruptions to existing working patterns, organisational culture and management styles while adapting to post outsourcing decision implementation change. Some researches state, that offshoring is now an integral part of corporate strategies and the specific offshoring operation model choice is a crucial decision for CEOs. Moreover, findings suggest that instead of being an intermediary between the 'make or buy' decision, concurrent offshoring may be a final evolutionary state of MNEs' strategies. It is also suggested that intra- and inter-organizational distances, physical and psychic dimensions in offshore outsourcing of innovation needed to be considered, though this distance is most likely to lead to successful collaborative outcomes. Designing the ways of reducing uncertainties, facilitating competition between multiple vendors and organisation of effective and efficient cooperation of the company with multiple vendors is a key to maximise benefits and minimise the hurdle from dependency in an outsourcing relationship.

Timing of "when to outsource" or keep in-house encompasses not only the introduction of the company to outsourcing, but also when to renew contracts. For each partnership performance analysis is a must and if it goes not as expected, another vendor can be found or back-sourcing can be used. Temouri, Driffield, Delis (2017) research shown that an increase in re-shoring was caused by global financial crisis and the following downturn in the West. The results show that the effect of the downturn on re-shoring is lower when the distance between parent and subsidiaries becomes larger. Interestingly they portray how in turn, as distance increases, the importance of relative costs declines in explaining re-shoring activity.

So, is outsourcing implementation helpful for companies in the times of global recession? Yes. Outsourcing decisions suggest access to new labour markets, resources, expanded vision and expert insights that leads to improved focus on core business activities, greater competitive advantage and stricter control over costs. Even though there might be complications with service delivery, data protection and management difficulties, with proper management strategy these complications are eliminated. Is outsourcing implementation helpful for global economy? Yes. Outsourcing plays a beneficial and cyclical role in the world economy by re-distributing money between high- and low-income countries. It facilitates growth in developing economies, creates new working places and allows consumers to enjoy a wider variety of products both in price and types. Is outsourcing a universal remedy for companies of all sizes? No. The benefits of outsourcing in terms of higher profitability are more pronounced for small rather than large firms, especially when small firms have higher growth rates and financial slack. Each company should consider all possible benefits and risks it can bring before "buying" on outsourcing and not "making" in-house.

Outsourcing is a currently growing industry and wide spread business practise aimed at creating value. Companies of different sizes use outsourcing for different processes of their businesses. Economic conditions in the time of a global recession often enhance the beneficial impact of outsourcing for outsourcing clients.

References:

1. OECD Economic Outlook, Interium Report March 2023

2. Buckley, P. J. (2009). Internalisation thinking: From the multinational enterprise to the global factory. International Business Review.
3. Buckley, P. J. (2011). Globalization and the Global Factory. Cheltenham: Edward Elgar.
4. Buckley, P. J. (2016). The contribution of internalisation theory to international business: New realities and unanswered questions. Journal of World Business, 103.
5. Pereira, V, Munjal, S and Ishizaka, A (2019) Outsourcing and offshoring decision making and its implications for businesses - A synthesis of research pursuing five pertinent questions.
6. Horn, P., H. Schiele and W. Werner (2013). "The “ugly twins”: Failed low-wage-country sourcing projects and their expensive replacements." Journal of Purchasing and Supply Management 19(1).
7. Temouri, Y., Driffield, N., Delis, A. (2017). "The global recession and the shift to Re-shoring: Myth or reality?". Journal of Business Research, 103.

Stepanova Daria R.
« International economics», 4th year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic Supervisor – professor of the Department of International Economics Dr. Ilnytskyy D. O.

PROSPECTS OF COOPERATION BETWEEN GREAT BRITAIN AND UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

The prospects for cooperation between the Great Britain and Ukraine in the post-war period are an important issue from an economic, political and social perspective. In today's global economic order, where international relations and globalisation are becoming increasingly valuable, cooperation between countries is essential to ensure their competitiveness and sustainability. At the same time, the Great Britain and Ukraine, as countries with an important geopolitical position and developed economies, can play a significant role in shaping and updating the global economic order.

Cooperation between Ukraine and the United Kingdom has great potential for the development of the economies of both countries, as it provides joint access to new technologies, markets and investments, which allows for better realisation of the economic potential of the countries. Ukraine has substantial reserves of low-value-added commodities, such as grain, metals, oil and gas, as well as highly skilled human resources in information technology and engineering [6]. At the same time, Great Britain is one of the largest financial centres of the world, has developed infrastructure and great cultural and tourist potential. Cooperation between Ukraine and the Great Britain can increase the availability and competitiveness of products and services in both countries and ensure economic stability and prosperity in the region [8, p.40].

Over the years of cooperation, several problems can be identified that may have a negative impact on the development of mutually beneficial relations between Ukraine and the Great Britain:

1. Political instability
2. Economic problems

3. Corruption
4. Migration restrictions
5. Restricted access to capital
6. Restrictions on trade
7. Differences in legal systems

Ukraine faces several economic challenges, such as low competitiveness, high inflation, low economic growth and high unemployment. These problems can create obstacles to attracting foreign investment to Ukraine. According to the National Bank of Ukraine, as of the end of 2021, the total volume of British investment in the Ukrainian economy was more than USD 3.69 billion [2].

Ukraine ranks 155th in the Doing Business ranking according to the World Bank's 2021 report. However, to attract investment, it is necessary to create favourable conditions for businesses and investors [8, p.39]. For example, infrastructure can be developed, business procedures can be simplified, the administrative burden on companies can be reduced, and other measures can be taken to improve the investment climate.

Despite the fact that the volume of trade between the two countries reached USD 1.95 billion in 2021, some goods and services are still restricted in trade [3]. Ukraine has a trade surplus with the Great Britain, where imports from Ukraine (USD 1.1 billion) exceed exports from the Great Britain (USD 0.8 billion) [2]. Due to the interest in developing trade relations between Ukraine and the Great Britain, Boris Johnson and Volodymyr Zelenskyy signed a Digital Trade Agreement (DTA) in March 2022 [10]. The agreement extends the UK-Ukraine Free Trade Agreement, modernising bilateral trade in the digital age and deepening the Great Britain's economic ties with Ukraine.

The limited access to capital in Ukraine can hinder business development and force companies to use more expensive sources of financing, which impairs their financial performance and competitiveness. The solution could be to improve the investment climate, reduce political instability, improve the business environment, reform the legal system and increase transparency in all sectors of the economy [7]. This will increase confidence in the Ukrainian economy and business environment, leading to more foreign investment and more affordable sources of financing for Ukrainian companies.

A joint green energy project could be another area of cooperation between the two countries. They are already developing relevant technologies and initiatives that will reduce the use and import of traditional fuels such as oil, gas and coal. The development of alternative energy can be a driving force for economic growth and job creation, particularly in Ukraine, which has great potential in this area. The development of new technologies and infrastructure for alternative energy could also facilitate the export of Ukrainian goods and services to other countries, including the Great Britain. This cooperation could have a positive impact on public health and attract environmental investments in both countries.

In the post-war period, the Great Britain will be interested in expanding cooperation with Ukraine in order to secure its national interests, especially in the context of the renewed global economic order and the changing geopolitical situation in the world [9, p.1690]. According to the European Commission, Ukraine became the largest exporter of grain crops to the EU in 2020 and is also the world's 5th largest producer of sunflower oil [5]. This could be an incentive for British

investors and businesses looking for new opportunities after Brexit. Deepening relations with Ukraine could be an important step towards achieving its national interests for the Great Britain.

As well, Ukraine should follow the Great Britain's lead in formulating and promoting its national economic interests. The Great Britain has an impressive experience in running a successful economy and positioning itself in the international market. By exploring their approaches and strategies, Ukraine can improve its competitiveness, attract investment and strengthen its foreign economic relations.

Overcoming the problems that hinder cooperation between Ukraine and the Great Britain could lead to significant improvements in the economic performance of both countries, particular:

1. Increased mutual trade and investment can lead to GDP growth in both countries [1]. Countries can exchange goods and services that have competitive advantages, such as IT services, agricultural products, educational and cultural services, etc.
2. Improving living standards by creating new jobs in various areas of cooperation.
3. Growth in exports and imports. The harmonisation of legal and regulatory norms between countries can make it easier to do business and increase trust between companies. This could lead to an increase in trade between the two countries [4].

Considering the problems and prospects of international relations between Ukraine and the Great Britain in the post-war period, the following possible scenarios should be highlighted:

- Improvement of relations. In this scenario, both countries can continue to develop their economic and trade relations, which will lead to an increase in trade and investment between the two countries. Agreements may also be made to reduce tariffs and other barriers to imports, which will increase the favourable conditions for business.
- Stagnation of relations. If the current state of relations between Ukraine and the Great Britain remains unchanged, trade and investment flows between the two countries may stop or slightly decrease. This may be due to changing priorities and challenges faced by each country.
- Deterioration of relations. If relations between Ukraine and the Great Britain deteriorate, trade and investment activity could decline, and barriers to imports could increase. Such a situation could arise as a result of political or economic risks, such as a change in the ruling elite, war or a crisis in global markets.

Thus, it can be concluded that the prospects for post-war cooperation between the Great Britain and Ukraine are quite broad and diverse. In addition, cooperation in the areas of high technology, renewable energy, and cultural exchange could lead to the creation of new opportunities and increase the competitiveness of the Great Britain and Ukraine on the global stage.

References:

1. World Investment Report 2022: International tax reforms and sustainable investment. United nations conference on trade and development. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf
2. Statistics of the external sector of Ukraine. National Bank of Ukraine. URL:https://bank.gov.ua/files/ES/Tov_y.pdf
3. Annual volumes of Ukraine's foreign trade in services with countries of the world (by type of service) in 2021. State Statistics Service of Ukraine. URL:https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fukrstat.gov.ua%2F

operativ%2Foperativ2018%2Fzd%2Froztp_ks_vp%2Froztp_ks_vp_2021_ue.xls&wdOrigin=BROWSELINK

4. Mbah, R. E., & Wasum, D. F. (2022). Russian-Ukraine 2022 War: A Review of the Economic Impact of Russian-Ukraine Crisis on the USA, UK, Canada, and Europe. Advances in Social Sciences Research Journal, 9(3). 144-153.
5. Lawrence F., Orkney C., Myers A. (2023). Trade and Investment Factsheet. URL:https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1150755/ukraine-trade-and-investment-factsheet-2023-04-20.pdf
6. Beliukh T.V. Trade relations of Ukraine and Great Britain in the conditions of geo-economic transformation of the European Union. – Manuscript.
7. Kim A. B., Tyrrell P., Roberts K. D. (2023). Index of economic freedom world rankings. URL:https://www.heritage.org/index/pdf/2023/book/01_2023_IndexofEconomicFreedom_EXEC-SUMMARY.pdf
8. Hutsul I., 2014. Pragmatism Of Foreign Economic Relations Between Great Britain And Ukraine, Ukrainian Journal Economist, Yuriy Kovalenko, issue 6, pages 39-41.
9. Zahra S. A. (2022) Institutional Change and International Entrepreneurship after the War in Ukraine. British Journal of Management 33:4, pages 1689-1693.
10. Mardones C., Economic effects of isolating Russia from international trade due to its 'special military operation' in Ukraine. European Planning Studies 2022, 1–16.

Stohniichuk T.O.
«International economics», 4th year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor – PhD, Associate Professor of the Departmentof International Economics, Moskalyuk N.P.

FOREIGN INVESTMENT OF THE CEE COUNTRIES IN THE POST-WAR RECOVERY OF THE ECONOMY OF UKRAINE

In modern world, the foreign direct investments play a crucial role in the developing and growing national economy, because they provide technology transfers from developed countries to developing ones which are the host countries to many FDI flows. FDI increase the competency of countries which create or obtain technologies and know-hows. Additionally, foreign direct investments boost economic growth, as with the appearing of technologies, production becomes enhanced and thus, the production output increases in volumes. FDI have a positive impact not only on business environment but they also create new job opportunities reducing unemployment level.

According to World Investment Report 2022, the global FDI inflows amounted to $1.6 trillion. If we compare this figure with data for 2002, then the global FDI increased by 112% from that period. The main recipients of FDI are the United States ($86 billion), Ireland ($37 billion) and Great Britain ($36 billion). However, we will focus on the studying of the FDI flows on the Central and Eastern Europe countries which are the members of the European Union and Ukraine as the

member of CEE region and a candidate to the EU. The region includes the following countries of Central Europe like Germany, Austria, Switzerland (which is not EU member) and the countries of Eastern part of Europe - Baltic countries, Poland, Slovenia, Slovakia, Hungary, Czech Republic, Romania, Bulgaria, Croatia and Ukraine. Since recently, this region is considered to be one of the main destinations of foreign investments.

Let's analyse the key trends of FDI flows in CEE. It is important to mention that Poland is the largest recipient of foreign investments in this region with a GDP of $716.3bn in 2022 due to its stable politic and economic environment. The country promotes technological development and is the place where a lot of start-up companies are established. Polish businesses are stick to implementing eco-conscious business activities, that is why the country heavily invests in renewable energy and it's the most attractive fields for investments are tech, manufacturing and IT sector.

Romania also hosts high levels of FDI which in 2021 amounted to $11.74 billion. It has a lot of fossil resources and is mostly energy-independent country. It has a huge potential for the development in automotive and electronic assembly industry and it managed to recover from the pandemic.

So, the main recipients of FDI are Poland ($29.462 billion), Romania ($8.61 billion), Hungary ($3.562 billion) and Czech Republic ($2.840 billion). If we talk about the countries which receive less foreign investments, they are Lithuania ($487 million) and Slovenia ($339 million). Important thing to mention here is that foreign investments in all CEE countries were decreased due to Covid-19 and due to Russian invasion in Ukraine [3].

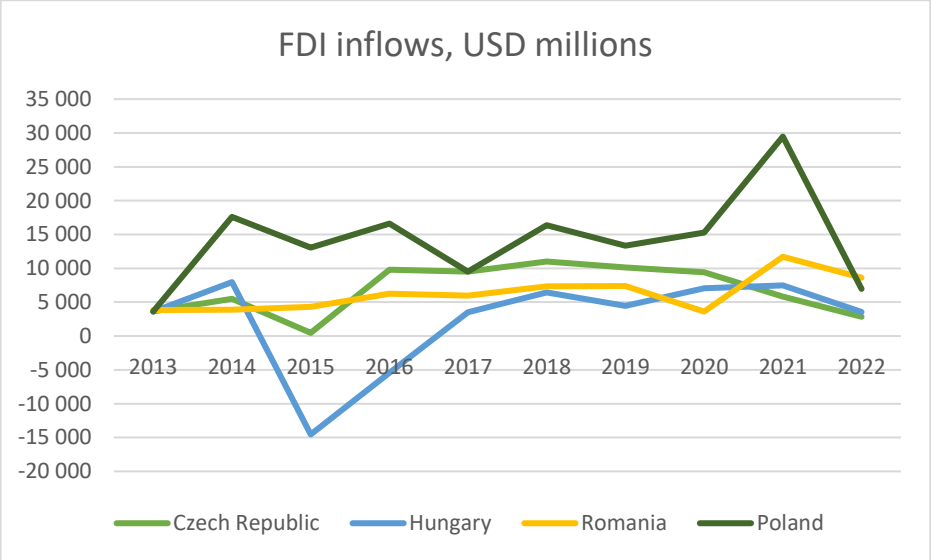

Figure 1. FDI inflows in selected countries 2013-2022 [1]

There are a few reasons why investors decide to invest in these economies. First of all, countries like Poland and Hungary require less labour costs than developed countries. Over the last 10 years they replaced Spain and Portugal as the location for cheap labour, that it is why it is profitable for investors to set up companies in there where costs will be lowered due to cheaper labour wages [2].

Secondly, countries of the CEE region have favourable tax environment then countries of Western Europe as they require lower corporate income taxes. For instance, the corporate income

tax in Slovenia is amounted to 19%, in Hungary – 9%, while in more advanced economies like Spain - 25% and Italy – 24%. So, the difference is obvious.

Additionally, investors pool FDI funds into the countries of CEE, because the general level of quality and professionalism of workers in those countries is high and very competitive with the good level of English compared to other emerging and developing countries. Because of that, CEE countries have huge potential to develop and host new activities.

The main industries for FDI in Central and Eastern Europe are technology, automotive sector, logistics, construction and IT industry.

In 2021 Ukraine hosted $7.95 billion of foreign direct investments mainly in steel, information and communication technology, pharmaceuticals and agricultural sectors. However, because of the Russian military invasion, Ukraine faced divestments and decreased number of foreign investments amounted only to $850 million. Such situation causes bad consequences on the Ukrainian economy, including decreased investments, low level of investment attractiveness, reduced levels of trade and exports with other countries and thus, overall decreased GDP and economic growth.

Russian invasion has a negative impact generally for the whole CEE region. As can be seen from the graph (Figure 1), foreign direct investments were reduced in 2022 for a lot of countries because of high inflation, increased prices for energy resources and overall geopolitical instability. In Latvia and Slovenia FDI inflows decreased significantly and Bulgaria and Estonia experienced negative FDI inflows [4].

What will be the levels of FDI inflows in Ukraine and CEE region in general? In my opinion, after the war is finished, Ukraine will be considered a very attractive place to invest in, especially in infrastructure, construction, agriculture – industries which suffered a lot. A lot of funds should be attracted to the research and development and IT sectors.

In order to recover to the pre-war conditions, Ukraine may use the approaches of other countries such as Poland. After becoming the member of the European Union in 2008, the FDI inflows to Poland increased from $12.28 billion in 2008 to $29.46 billion, because countries started to invest in different sectors and in such a way, Poland is now one of the fast-growing countries. So, it is necessary to say that Ukraine has a candidate status to the EU and when it becomes a member of the alliance, a lot of countries will consider it as investment-attractive and with the help of FDI, Ukraine will have a chance recover to the pre-war conditions and achieve the results of fast-growing economies.

From my point of view, after the war is finished, CEE countries also will face positive changes in the FDI inflows. The situation with increased prices will be stabilised, the inflation rate will be at the pre-war level, investors will have certainty about the investment climate and in 2023 the situation will start to be controlled. The business operations in those countries will be easier and cheaper to conduct, so they become main destinations for FDI and will have more foreign investments.

To sum up, in 2022 Ukraine and CEE region faced the problem of decreased foreign investments from abroad. A lot of investors seized the business activities because of high inflation, energy crisis and the war in general. However, the FDI flows will be increased to Ukraine and other Central and Eastern Europe countries, because markets will be stabilised and Ukraine will have many sectors to invest in and develop, particularly in manufacturing, infrastructure and construction.

References:

1. FDI statistics: https://data.oecd.org/fdi/fdi-flows.htm
2. Investing in Central Europe. Access mode: https://www2.deloitte.com/ba/en/pages/about-deloitte/articles/investing-in-ce.html
3. An investor's guide to central and eastern Europe. Access mode: https://www.investmentmonitor.ai/fdi-data/an-investors-guide-to-central-and-eastern-europe/
4. Russia's war in Ukraine causes a reversal of FDI trends. Access mode: https://wiiw.ac.at/russia-s-war-in-ukraine-causes-a-reversal-of-fdi-trends-n-585.html

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ ПЛАТФОРМА «МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ»

Аршакян Р.Т.
"Міжнародні фінанси", 5 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор
кафедри міжнародних фінансів Фролова Т.О.

МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Економічне зростання та добробут країни визначається багатьма екзогенними та ендогенними чинниками, які у постійній взаємодії визначають стан та перспективи розвитку економічної системи. Важливе місце у даній системі факторів економічного розвитку національної економіки займають міжнародні інвестиції, які становлять основу відкритої ринкової економіки, де певні обсяги капіталу, що перебувають у володінні фізичних, юридичних осіб, а також органів державної влади, шукають найкращих сфер вкладення задля провадження економічної діяльності і, відповідно, отримання прибутку, що в результаті сприяє покращенню добробуту населення. Враховуючи наявну соціально-економічну та військово-політичну ситуацію в Україні та об'єктивні фактори розвитку української економіки, запровадження більш рішучої політики розвитку спеціальних економічних зон, разом з оптимальними правовими та кон'юнктурними умовами щодо надходження закордонного капіталу в основні галузі економіки України може стати одним з перспективних напрямків відновлення економічної системи України у післявоєнний час, а також у короткостроковій перспективі, тим самим стимулюючи виробництво високоякісної продукції та надання послуг, що будуть реалізовані як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Міжнародні інвестиції, гранти, матеріально-технічна допомога та довгострокові кредити від країн-партнерів з початку повномасштабного вторгнення РФ зіграли важливу роль у підтримці макроекономічного фронту України. Згідно з оперативною оцінкою Державної служби статистики, реальний валовий внутрішній продукт України за підсумками

2022 року впав на 29,1%, склавши 5,19 трлн грн [1], тому питання стабілізації економічної діяльності у країні, що перебуває у стані війни, знаходиться на порядку денному керівництва Української держави і, зрештою, міжнародних партнерів задля підтримки обороноздатності, економіки України та благополуччя українського населення.

Розглядаючи питання міжнародної допомоги, можна виділити низку проєктів реконструкції та розвитку України, наприклад, «Ukraine Relief And Reconstruction», який був затверджений 18 травня 2022 року Європейською Комісією із бюджетом у 9 млрд євро у позиковій та грантовій формах [2]. У свою чергу, станом на 2 квітня 2023 року через проєкти та цільові фонди Світового банку Україні було виплачено допомоги на понад 20 млрд доларів США [3]. Більше того, 10 грудня 2022 року Рада Європейського Союзу досягла згоди щодо фінансового пакету у 18 млрд євро для допомоги Україні протягом 2023 року з метою надання короткострокової фінансової допомоги, фінансування невідкладних потреб України, відновлення критичної інфраструктури та початкового сталого післявоєнного відновлення задля підтримки України на її шляху до європейської інтеграції [4]. Загалом, відповідно до даних Kiel Institute for the World Economy, для підтримки України у період з 24 січня 2022 року по 24 січня 2023 року було найбільше мобілізовано військової, фінансової та гуманітарної допомоги від США на суму в 71 млрд євро, інституцій ЄС — 30 млрд євро, Великобританії — 10 млрд євро, Німеччини — 7 млрд євро та Японії — 6 млрд євро. [5]

Можна зробити висновок, що наші партнери цілеспрямовано реалізовують та будуть реалізовувати політику всеохоплюючої фінансової, гуманітарної та військово-політичної підтримки Україні, а тому ми зі свого боку повинні докласти максимум зусиль у реалізації реформ в Україні, направлених на боротьбу із корупцією, посилення принципів верховенства права та місцевого самоврядування, лібералізацію економічної діяльності, цифровізацію та модернізацію економіки задля створення можливостей для розвитку зеленої економіки. На нашу думку, перспективним напрямком державної політики, направленим на створення сприятливих умов для надходження іноземного капіталу, як приватного, так і державного, а також посилення міжнародних торгово-економічних позицій України є більш рішуче формування та розвиток спеціальних економічних зон (СЕЗ), які будуть покликані стати надійним стимулом для засновування закордонними інвесторами бізнесу в Україні.

З метою кращого розуміння сутності функціонування СЕЗ наведемо визначення від Світового Банку, згідно з яким основна концепція СЕЗ включає кілька специфічних характеристик: це географічно обмежена територія, зазвичай фізично захищена; вона має єдине керівництво або адміністрацію; вона пропонує переваги для інвесторів, які фізично знаходяться в зоні; вона має окрему митну територію (безмитні пільги) і спрощені процедури. «Спеціальні економічні зони (СЕЗ)» є різноманітними, але загалом СЕЗ надають два основних типи переваг: «статичні» економічні переваги, такі як створення робочих місць, зростання експорту, державні доходи та надходження в іноземній валюті; і більш «динамічні» економічні вигоди, такі як підвищення кваліфікації, передача технологій та інновацій, диверсифікація економіки, підвищення продуктивності місцевих фірм тощо. Іншими словами, спеціальна економічна зона (СЕЗ) — це територія в країні, яка підпорядковується іншим економічним правилам, ніж інші регіони в цій самій країні, сприяючи залученню прямих іноземних інвестицій (ПІІ) [6]. Термін «СЕЗ», як правило, охоплює широкий спектр зон, таких як зони вільної торгівлі, зони експортної переробки,

промислові парки, зони економічного та технологічного розвитку, зони високих технологій, наукові та інноваційні парки, вільні порти, зони підприємництва та інші [7].

Ми вважаємо, що аби створити кращий базис та зацікавленість урядів провідних країн світу у вкладанні ресурсів в післявоєнну відбудову України, необхідно створювати можливості для вигідного ведення бізнесу в нашій країні вже зараз. Національні інтереси України та геополітичне становище України отримають потужнішу основу у тому випадку, коли більші обсяги закордонного капіталу будуть інвестовані в українську економіку, тим самим створюючи певну взаємозалежність та більшу залученість іноземних партнерів в українське національне господарство, що буде сприяти досягненню сприятливих для України зовнішньополітичних рішень та більшу згуртованість навколо нашої країни завдяки стійким взаємопов'язаним економічним інтересам наших партнерів.

Аналізуючи досвід впровадження та розвитку спеціальних економічних зон у світі, можна зазначити, що перша в світі СЕЗ «Shannon Free Zone», яка була заснована в Ірландії в 1959 році, станом на сьогодні надає ірландській економіці 7000 робочих місць, 3 млрд євро виручки щороку, 90% якої йде на експорт. В межах даної СЕЗ функціонує близько 100 міжнародних компаній, що включають світового виробника автомобілів класу люкс та позашляховиків «Jaguar Land Rover», американську транснаціональну нафтосервісну компанію «Baker Hughes», американського виробника електронних пристроїв та комп'ютерних компонентів «Intel» та багато інших. [8]

Можна також виділити відповідні стратегічні ініціативи в Китаї, де перші чотири СЕЗ були створені в 1979 році в південно-східному прибережному регіоні: Шеньчжень, Чжухай і Шаньтоу в провінції Ґуандун і Сямень в провінції Фуцзянь. Зокрема СЕЗ Шеньчжень (The Shenzhen SEZ) відома своїми величезними індустріальними парками, такими як «Huawei Tech City», де великі інвестиції в дослідження та розробки створили глобальний інноваційний центр, перетворивши місто в один із провідних фінансових центрів Китаю. Завдяки спеціальним умовам ведення економічної діяльності Шеньчжень є третім за розміром ВВП містом Китаю після Шанхаю та Пекіна. ВВП Шеньчженя у 2021 році перевищив позначку в 3 трлн юанів (457 млрд дол США), маючи найвищий показник ВВП на душу населення серед усіх міст Китаю, досягнувши 25889 дол США у 2021 році [6, 9]. У свою чергу, після прийняття «Декрету Півдня» (Decree of the South) у 2018 році уряд Італії розпочав створення СЕЗ у восьми регіонах Південної Італії. Метою даних СЕЗ є сприяння економічному розвитку в регіоні та усунення територіальних розривів між півднем Італії та рештою країни. Завдяки даним СЕЗ було досягнуто збільшення експорту, зайнятості, іноземних інвестицій, передачу нових технологій, продуктивність місцевої економіки та збільшення державних доходів. [10]

Як висновок, щоб створити вигідні та довгострокові ділові зв'язки між партнерами та найбільшими компаніями світу, надавши доступ до ефективного та вигідного ведення бізнесу в Україні, необхідно поступово реалізовувати концепцію спеціальних (вільних) економічних зон в Україні, основний фокус яких буде направлений на галузі сільського господарства, енергетики та сфери послуг, зокрема сфери інформаційних технологій. Однак дана політика повинна бути реалізована спираючись на національні інтереси Української держави, що буде відображено у чітких та дієвих законах щодо питання використання українських національних ресурсів, дотримання принципів ESG та CSR під час ведення економічної діяльності, а також забезпечення повноцінної прозорості фінансової звітності та

транзакцій бізнесу задля інтересів усіх зацікавлених осіб та суспільства загалом. Розвиток спеціальних (вільних) економічних зон також буде надавати більшої геополітичної ваги Україні завдяки надходженню великих обсягів іноземного капіталу, що завдяки взаємозалежності та інтегрованості інтересів буде забезпечувати Україні більш стійкі позиції в міжнародних відносинах.

Література:

1. ВВП України впав за рік великої війни на 29,1%, – Держстат // Бізнес Цензор. – 2023. – URL: https://biz.censor.net/news/3411891/vvp_ukrayiny_vpav_za_rik_velykoyi_viyiny_na_291_derjstat.

2. Remarks by Executive Vice-President Dombrovskis and Commissioner Gentiloni on the EU's immediate response to address Ukraine's financing gap, as well as the longer-term reconstruction framework // European Commission. – 2022. – URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_22_3178.

3. The World Bank In Ukraine // The World Bank. – 2023. – URL: https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview.

4. EU adopts €18 billion assistance to Ukraine // EU Neighbours East. – 2022. – URL: https://euneighbourseast.eu/news/latest-news/eu-adopts-e18-billion-assistance-to-ukraine/.

5. Ukraine Support Tracker // Kiel Institute for the World Economy. – 2023. – URL: https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set.

6. Special Economic Zone (SEZ) Meaning and Relation to FDI // Investopedia. – 2022. – URL: https://www.investopedia.com/terms/s/sez.asp.

7. Zhihua Zeng D. Global Experiences with Special Economic Zones With a Focus on China and Africa / Douglas Zhihua Zeng // The World Bank. – 2015. – URL: https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Event/Africa/Investing%20in%20Africa%20Forum/2015/investing-in-africa-forum-global-experiences-with-special-economic-zones-with-a-focus-on-china-and-africa.pdf.

8. Shannon Free Zone at a Glance // Shanoon Chamber. – 2023. – URL: https://www.shannonchamber.ie/about/about-shannon/shannon-for-business/shannon-free-zone/.

9. Upton P. Investing in Shenzhen: Industry, Economics, and Policy / P. Upton, A. Huld // China Briefing. – 2022. – URL: https://www.china-briefing.com/news/investing-shenzhen-economic-profile-industry-policy-trends/.

10. European Special Economic Zones // European Spatial Planning Observation Network. – 2020. – URL: https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/Policy%20Brief%20SEZ%20corr%2003-12.pdf.

Левченко Сергій
"Міжнародні фінанси", 5 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор
кафедри міжнародних фінансів Фролова Т.О.

Цифрові технології у відновленні інфраструктури України у післявоєнний період: можливості та виклики

Анотація. Повоєнний період завжди був горнилом відбудови, зцілення та зростання, і ситуація в Україні не є винятком. Важливим аспектом цього етапу відбудови є відновлення інфраструктури. Поява цифрових технологій докорінно змінила підхід до цієї сфери, надавши безліч інструментів і методів, які можуть суттєво допомогти у відновленні інфраструктури України після війни. Ця стаття має на меті обговорити різні можливості, які надають цифрові технології, та виклики, пов'язані з їхнім застосуванням у відновленні інфраструктури України.

Ключові слова. Відновлення інфраструктури, цифрові технології, виклики, перспективи, інтеграція технологій, інфраструктурні передумови, управління цифровими інструментами, кваліфікована робоча сила, кібербезпека, конфіденційність, ефективність процесу відбудови, алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання, інструменти ГІС та BIM, економічна вигода, блокчейн, безпека та доступність, стратегічне планування, розбудова спроможності, глобальна співпраця, регуляторні заходи.

Виклад результатіпв дослідження. Використання цифрових технологій у процесі відновлення інфраструктури охоплює безліч викликів і потенційних перспектив. Інтеграція таких технологій вимагає інфраструктурних передумов, які можуть бути відсутніми у післявоєнному сценарії, таких як стабільне електропостачання, надійний інтернет-зв'язок та високопродуктивне обладнання. Крім того, управління цими цифровими інструментами та їх експлуатація потребують кваліфікованої робочої сили, яка розуміє і може ефективно використовувати технологічні рішення. У післявоєнних умовах, коли освітня і навчальна інфраструктура могла бути зруйнована, потреба у кваліфікованій робочій силі становить значний виклик.

Ще одне важливе питання пов'язане із загрозами кібербезпеки, оскільки цифрові технології створюють нові вразливості, якими можуть скористатися зловмисники. Захист від цих загроз вимагає значних інвестицій у кібербезпеку, що додає ще один рівень складності та витрат. Крім того, використання деяких цифрових технологій, особливо тих, що пов'язані зі збором даних і спостереженням, таких як дрони і системи на основі штучного інтелекту, викликає обґрунтоване занепокоєння щодо конфіденційності. Досягнення балансу між перевагами цих технологій і нагальною потребою в захисті приватності може бути непростим завданням.

Незважаючи на ці виклики, перспективи, які відкривають цифрові технології у сфері відновлення інфраструктури, є широкими і трансформаційними. Впровадження цих інструментів може суттєво підвищити ефективність процесу відбудови. Алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання здатні швидко і точно аналізувати величезні обсяги даних, надаючи життєво важливу інформацію та прогнози для прийняття рішень. Інструменти ГІС

та BIM можуть створювати комплексні, динамічні моделі інфраструктури, значно підвищуючи ефективність планування та виконання робіт.

Більше того, хоча початкові інвестиції в цифрові технології можуть бути значними, в довгостроковій перспективі вони є економічно вигідним рішенням, оскільки зменшують потребу в ручній праці, скорочують час планування і виконання, а також запобігають дорогим помилкам завдяки аналізу на основі даних. Такі технології, як блокчейн, можуть значно підвищити прозорість і підзвітність у процесі реставрації, убезпечити транзакції та забезпечити виконання договірних зобов'язань, тим самим протидіючи корупції.

З точки зору безпеки та доступності, цифрові технології можуть забезпечити безпрецедентні переваги. Такі інструменти, як дрони, можуть працювати в небезпечних або важкодоступних районах, збираючи необхідні дані, не наражаючи на небезпеку людські життя. Ця здатність є особливо цінною в післявоєнному контексті, коли певні райони все ще можуть містити боєприпаси, що не вибухнули, або інші загрози.

Таким чином, хоча шлях до інтеграції цифрових технологій у відновлення інфраструктури України пов'язаний зі значними викликами, потенційні переваги є не менш переконливими. Подолання цих викликів вимагає комплексного підходу, який включає стратегічне планування, розбудову спроможності, глобальну співпрацю та надійні регуляторні заходи

Після значних катастроф або післявоєнних сценаріїв кілька країн продемонстрували успішну інтеграцію цифрових технологій у процеси відновлення інфраструктури. Двома ключовими прикладами в цьому контексті є Японія після руйнівного землетрусу і цунамі 2011 року в Тохоку та Ірак у післявоєнний період.

В Японії катастрофічний землетрус 2011 року і подальше цунамі завдали колосальної шкоди інфраструктурі. Процес відбудови вимагав інноваційних та ефективних рішень, що призвело до активного застосування цифрових технологій. Японці використовували передову робототехніку для різних цілей, в тому числі для дистанційних пошуково-рятувальних місій, де участь людини становила значні ризики. Робототехніку також використовували для оцінки структурних пошкоджень і розбирання завалів, що підвищувало ефективність і безпеку.

Штучний інтелект і дрони також були невід'ємною частиною процесу відновлення Японії. Дрони, оснащені камерами з високою роздільною здатністю і датчиками, використовувалися для огляду пошкоджень, особливо у важкодоступних місцях. Зібрані дані були оброблені за допомогою алгоритмів штучного інтелекту, що дало неоціненну інформацію про масштаби і характер пошкоджень і дозволило розробити стратегію відновлення. Ці технології сприяли комплексному, заснованому на даних підходу до відновлення інфраструктури, заощаджуючи час, ресурси і людські життя.

Повоєнний Ірак також широко використовував цифрові технології у відновленні своєї інфраструктури. Ключовим застосуванням стало використання технології блокчейн для впорядкування транзакцій і забезпечення виконання контрактів. У країні, пронизаній корупцією, блокчейн став безпечним, прозорим і захищеним від підробки засобом запису транзакцій, що забезпечило оптимальне використання ресурсів і знизило рівень корупції.

Іншим помітним застосуванням стало впровадження географічних інформаційних систем (ГІС) для оцінки та планування інфраструктурних проектів. ГІС дозволили створити багате на дані просторове представлення інфраструктурного ландшафту, що сприяло

ефективному плануванню та виконанню проектів з відбудови. Крім того, були розроблені мобільні додатки, за допомогою яких громадяни повідомляли про проблеми в інфраструктурі, що допомогло владі ефективно визначати пріоритети та визначати проблемні сфери.

Ці кейси є переконливими прикладами того, як цифрові технології можуть бути ефективно використані у відновленні інфраструктури, незважаючи на значні виклики, які створює катастрофа або післявоєнний сценарій. Вони демонструють трансформаційний потенціал цих технологій у підвищенні ефективності, безпеки та прозорості, а також дають цінні уроки для подібних зусиль у майбутньому, наприклад, для післявоєнної відбудови України.

Висновок. Інтеграція цифрових технологій у відбудову післявоєнної інфраструктури України являє собою унікальне поєднання значних можливостей і значних викликів. Хоча ці технології обіцяють підвищити ефективність, економічність, прозорість і безпеку в процесі відбудови, вони також вимагають подолання ключових перешкод, таких як розвиток інфраструктури, підготовка робочої сили, загрози кібербезпеці та захист приватності. Незважаючи на ці перешкоди, трансформаційний потенціал цифрових технологій - з огляду на їхню здатність до швидкої і точної обробки даних, динамічного моделювання інфраструктури, безпечних транзакцій і безпечної роботи в небезпечних районах - пропонує значну перевагу в оптимізації та прискоренні процесу відбудови. Тому стратегічне планування, розбудова потенціалу, глобальна співпраця та ефективні регуляторні заходи можуть стати ключовими у використанні потенціалу цих технологій, перетворюючи виклики на можливості на шляху до відновлення інфраструктури України.

Література:

1. Blockchain for Social Impact: Moving beyond the hype" by Stanford Graduate School of Business. - https://humanrights.wbcsd.org/project/blockchain-for-social-impact-moving-beyond-the-hype/

2. Digital Will Drive Ukraine’s Modernization - https://www.csis.org/analysis/digital-will-drive-ukraines-modernization

3. Digitalisation for recovery in Ukraine - https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/digitalisation-for-recovery-in-ukraine-c5477864/

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ І МАРКЕТИНГУ
ПЛАТФОРМА
«ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНО-МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

Корнякова М. М.
«Міжнародна торгівля та маркетинг» 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д. е. н., завідувач, професор кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Циганкова Т. М.

СТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ ІНФРАСТУРКТУРИ ЕКСПОРТУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ

Недостатня увага до формування ефективних моделей функціонування та розвитку інфраструктури, а також брак інвестиційних капіталовкладень у дану сферу призвели до того, що в Україні сучасний стан інфраструктури характеризується глибокими інституційними й організаційно-економічними провалами, нездатністю забезпечувати об'єктивне ціноутворення в аграрній сфері, стійку взаємодію усіх учасників сільськогосподарського виробництва та безперешкодний рух аграрної продукції за усіма ланками продовольчого ланцюга. Це погіршує стан продовольчої безпеки в країні та світовій економіці в цілому, адже за рядом продовольчих товарів Україна посідає провідні позиції на глобальному ринку.

Отже, сучасна глобальна інфраструктура — це комплекс галузей по- кликаних забезпечувати ефективне функціонування всіх секторів світової економіки і попереджувати проблеми розвитку (глобальні, регіональні, ринкові, секторальні). Оскільки одним з чинників розв'язання глобальної продовольчої проблеми є готовність інфраструктури забезпечити ринкові відносини щодо продукції АПК, то інфраструктура глобального аграрного ринку є надважливим компонентом. Об'єктивність потреби у функціонуванні глобальної інфраструктури агропродовольчого ринку (ГІАР) не оминути, адже виробництво продовольства не може бути призупинено з огляду на колосальні ризики масової загибелі населення від голоду або зниження до небезпечного рівня здоров'я нації через неповноцінне харчування є найстрашнішим з усіх ризиків. До ключових рис ГІАР відносимо:

- обслуговуючий характер;
- залежність місткості ринку від рівня розвиненості інфраструктури;
- нерівномірність та асиметричність розвитку;
- складність визначення кількісних параметрів;
- необхідність випереджаючого розвитку відносно ринку.

Нині у вітчизняному АПК виробляється понад 10 % ВВП України, забезпечується близько 40 % притоку валютної виручки та 95 % місцевого населення продуктами харчування. Динаміка частки випуску продукції сировинної і переробної галузей сільського господарства у ВВП України в останні десятиліття характеризувалась циклічністю. Зокрема, у період 2000—2007 рр. відбулось зменшення з 30,9 % ВВП (54,3 млрд грн) до 15,2 % (109,9 млрд), але далі зросла до 27,5 % (544,2 млрд) у 2015 р., однак з подальшим циклічним

падінням до 23,7 % (707,8 млрд) у 2017 р. Це засвідчує як низьку диверсифікованість економіки, так і активний пошук вітчизняними виробниками ніш на динамічному глобальному ринку. Це призвело до значного посилення в останні роки міжнародної аграрної спеціалізації України у системі міжнародного поділу праці і значної деіндустріалізації вітчизняної економіки. Украй недиверсифікована структура обумовлює втрату стійкості до кон'юнктурних коливань глобальних сировинних ринків і можливостей стійкого розвитку.

Сучасні кількісні й якісні параметри функціонування агропромислових бірж значно поступаються міжнародній практиці, що засвідчує практичну відсутність в Україні повноцінного біржового обігу аграрної продукції, значний брак локальної концентрації попиту і пропонування та високоефективної організації торговельних операцій. Ключовими причинами гальмування розбудови масштабного за обсягами і диверсифікованого за структурою біржового сегменту сільськогосподарської торгівлі слід визначити:

• наявність значних труднощів зі зберіганням готової продукції;

• відсутність чіткого профілю спеціалізації;

• значний брак матеріально-технічної бази сультативного забезпечення й інформаційно-консультативного забезпечення;

• повільні темпи впровадження форвардних, ф'ючерсних й опціонних контрактів;

• слабка зацікавленість трейдерів і некомпетентність виробників;

• орієнтація керівників аграрних компаній на операції у тіньовому секторі для мінімізації податкових платежів й економії фінансових ресурсів.

Відносно новою інституційною формою ІАР в Україні є оптові ринки сільськогосподарської продукції. У їх будівництво приватними інвесторами було вкладено близько 1 млрд грн, з яких 365 млн грн компенсовано з державного бюджету. Статус даних інституцій отримали 12 суб'єктів господарювання у 10 регіонах України, однак реально працюють лише два — оптові ринки «Столичний» у Києві та «Шувар» у Львові. На жаль, ринок «Господар» (м. Донецьк) частково зруйнований і не функціонує, адже перебуває на тимчасово окупованій території, а «Азовський» (м. Маріуполь) розташований поблизу лінії розмежування, а тому має незначні обсяги товарообігу, низьку завантаженість торговельних площ і брак оптових покупців. Утім, ці об'єкти оптових ринків є перспективними, адже за структурними, функціональними, організаційними і технологічними характеристиками щодо приймання й обслуговування вантажопотоків найбільшою мірою відповідають потребам середніх і великих сільськогосподарських виробників.

Такий стан призводить до того, що малі та середні вітчизняні сільгоспвиробники відчувають значний брак інфраструктурних можливостей реалізації продукції. І хоча у період 2000-2017 рр. частка домашніх господарств у загальному випуску сільськогосподарської продукції в Україні скоротилась з 61,8 до 39,5 % на тлі зростання частки нефінансових корпорацій і сектору загального державного управління, однак селяни і фермери виробляють нині до 80 % молока, 43 % м'яса, 95 % картоплі, 84 % інших овочів, 85 % плодів та ягід. Усі вони потребують розвинутих оптових ринків з метою збуту вироблених сільськогосподарських товарів, і з року в рік ці потреби зростають. У даному контексті варто відзначити, що з загальної кількості особистих селянських господарств країни лише близько 20 % є ринково орієнтованими, а 41 % є напівкомерційними дрібними госпо- дарствами.

Висхідною точкою інфраструктурної ескалації в Україні має стати розвиток дорожньої і транспортної інфраструктури. Нині вітчизняні сільськогосподарські виробники відчувають

значний брак якісного автомобільного і залізничного транспортного обслуговування, особливо у пікові періоди сільськогосподарських кампаній, відсутність транспарентного ринку агроперевезень, а також потерпають від украй неякісних транспортних послуг. Хоча транспортні послуги формують близько 12 % ВВП України, тут сконцентровано майже 15 % сукупних виробничих фондів і близько 6 % сукупної робочої сили, однак має спостерігається низький рівень використання транзитного потенціалу (70 %) та потенціалу транспорту загального користування (50 %). При цьому, не дивлячись на високу частку у валютних надходженнях частка сільськогосподарської продукції у загальному обсязі вантажоперевезень залізничного транспорту становить лише 11 %, а автомобільних перевезень — 14 %. Крім морального та фізичного старіння головними причинами, що гальмують розбудову ефективного логістичного обслуговування сільськогосподарського виробництва, найчастіше називаються такі:

- порушення графіків доставки аграрної продукції;
- значний брак тягової сили і рухомого складу;
- постійно зростаючі транспортні тарифи, у т.ч. «Укрзалізниці»;
- посилення непрогнозованих природньо-кліматичних ризиків;
- недостатня потужність вітчизняних елеваторів;
- втрати вітчизняного морського і річкового флоту та портової інфраструктури.

Аграрна інфраструктура спроможна підвищити економічну ефективність сільськогосподарського виробництва. Втрати сільськогосподарської продукції на різних ланках продовольчого ланцюга досягають 20 дол. США на кожну тонну сільськогосподарської продукції, або 600 млн дол. на рік з урахуванням нинішніх обсягів експортних поставок вітчизняних аграріїв на світові ринки. Як свідчить досвід держав Західної Європи і Північної Америки, розвиток транспортно- логістичного сектору дає змогу знизити витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи на 15—20 % за одночасного збереження матеріального потоку, прискорення швидкості обігу матеріальних ресу- рсів на 20—40 % і скорочення їх запасів на 50–200%.

Література:

1. Бородіна О.М. Інтеграція дрібних сільськогосподарських виробників до агропродовольчих ланцюгів доданої вартості: методологічні підходи та емпіричні дослідження. Економіка і прогнозування. 2014. No2. С. 73-84.
2. Вострякова В. І. Актуальність упровадження концепції управління агро- продовольчими ланцюгами постачання для мінімізації втрат підприємств АПК / В. І. Вострякова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 7. Частина 1. С. 68–71.
3. Маслак О. Бюджетування агровиробництва — 2017. Пропозиція. 07.01.2017. URL: http://propozitsiya.com/ua/byudzhetuvannya- agrovyrobnyctva 2017.
4. Присяжнюк Н. О необходимости и направлениях углубления аграрной реформы / Н. Присяжнюк, П. Саблук, М. Кропивко. Экономика Украины. 2011. No 6. С. 4–16.

Герасименко І.О.
"Міжнародна економіка ", 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу,
Гордєєва Т.Ф.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ ПОЗИЦІЙ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Переосмислюючи стратегічне значення розвитку кожного з секторів економіки та розуміючи реалії сьогодення, все більше країн наполягають на необхідності підвищення продуктивності праці агропромислового комплексу. Тому особливої актуальності набуває питання розвитку та ефективного використання українського потенціалу сільськогосподарського сектору, інноваційний розвиток якого може стати важливим фактором зміцнення позицій України на світовому ринку в післявоєнний період.

Як один із шляхів інноваційного розвитку агропромислових комплексів, безсумнівно, є діджиталізація. Дослідження діджиталізації агровиробництва допомагає упорядкувати наявні результати та пропонує потенційні підходи до інтенсифікації сільського господарства. Цій темі присвячені публікації різних фахівців та науковців, в яких вони насамперед досліджують різні теоретичні і практичні аспекти організації та управління інноваціями на підприємствах України, адже потенціал інноваційної трансформації для підвищення продуктивності аграрного сектору величезний.

Загалом, інноваційне сільське господарство можна охарактеризувати як використання нових і передових технологій, інтегрованих в одну систему, щоб дати можливість фермерам та іншим зацікавленим сторонам у ланцюжку створення вартості сільського господарства нарощувати виробництво продуктів харчування. Швидкий розвиток Інтернету речей (IoT), хмарних обчислень, робототехніки та штучного інтелекту прискорює перехід до розумного сільського господарства та використання техніки «великих даних» для підвищення стійкості агропродовольчого виробництва. Однак масштаби цієї трансформації та пов'язані із цим впливи на сільськогосподарський сектор, ланцюги цінностей та загальна аграрна політика є дуже мінливими та відрізнятимуться залежно від мети та технологій, що використовуються.

Протягом десятиліть продуктивність праці в українському сільському господарстві становила 20-25% від рівня США. Продуктивність праці в агросекторі України доволі низька через невідповідність технологій та капіталоозброєності праці, яка приблизно у 3 рази менша, ніж у США [1]. За розрахунками компанії McKinsey, цифровізація може допомогти підняти продуктивність праці на 40 відсотків на європейських підприємствах [2].

Війна в Україні тільки підтверджує важливість інноваційності агровиробництва, оскільки з'явилися ризики, зумовлені скороченням посівних площ внаслідок бойових дій, замінуванням земель сільськогосподарського призначення, наслідками обстрілів хімічних підприємств та ураженням об'єктів, що зберігають високотоксичні пестициди тощо.

Розглянемо вітчизняний та світовий досвід цифрових трансформацій в агровиробництві, що призводить до підвищення продуктивності праці. Одним із поширених програмних засобів в Україні є онлайн-сервіс PreAgri, який надає рішення у сфері точного землеробства, зокрема: земельний банк, карти робіт, агрохіманаліз, дистанційне зондування,

GPS-моніторинг переміщенні техніки, диференціальне внесення посівного матеріалу та добрив [3].

Можливість використання технології Інтернету речей (Internet of Things, IoT) в агропровиробництві запропоновано, зокрема, компанією Nokia. Nokia WING (Worldwide IoT Network Grid) – є мережевим рішенням, яке керує підключенням та забезпечується звичайним оператором мобільної мережі. Усі дані збираються, аналізуються та надаються фермерам (агровиробникам) за допомогою веб-сервісу та мобільного додатку. Розташовуючи датчики на великих ділянках землі, оператори можуть збирати великий обсяг даних, які можна об'єднати з історичною інформацією, щоб забезпечити ширше представлення фермерів щодо його подальших дій. Досвід використання Nokia WING показав, що дані про погоду та посіви з усього регіону, а не лише з однієї ділянки фермерського господарства, дозволяють досягти підвищення врожаю в середньому на 7%, скорочення використання насіння та добрив на 8%, зниження витрат палива на 6% [4].

Не відстають і українські стартап-проєкти у сфері сільського господарства. Денис Дмитрієв та Денис Балон є творцями Tradomatic, мобільної платформи, яка оцифровує сільськогосподарську торгівлю в Україні [5]. Tradomatic позбавляє фермерів від витрат дорогоцінного часу на дослідження ринкових тенденцій та визначення найкращих цін, дозволяючи їм зосередитися на більш масштабних ідеях, таких як вихід на глобальні ринки. Мінагрополітики також вживає ряд заходів, спрямованих на розвиток аграрного сектору, зокрема, відомо, що Україна впроваджуватиме систему AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System) для ведення сучасного сільського господарства. Ця система охоплює всі інституції та організації, що займаються виробництвом, обробкою, розповсюдженням та застосуванням знань та інновацій у сільському господарстві [6].

Іншим рішенням для ведення продуктивного та інноваційного сільського господарства є використання дронів. Інформація, зібрана безпілотниками на фермах, часто використовується для кращого інформування щодо агрономічних рішень і є частиною системи, яку зазвичай називають «точним землеробством». Дрони, оснащені спеціальним обладнанням для обробки зображень, використовують детальну інформацію про колір, щоб вимірювати здоров'я рослин. Це дає змогу розрахувати вегетаційний індекс NDVI (Normalized Difference Vegetation Index), який дозволяє фермерам стежити за посівами в процесі їх зростання, щоб можна було вирішити будь-які проблеми досить швидко, та зберегти врожай. Багато фермерів вже використовують супутникові знімки для моніторингу росту врожаю, але доступ до супутникових даних є дорогим і в багатьох випадках не настільки ефективним, як знімки, зроблені дроном з ближчої відстані.

Наведені приклади та багато інших застосувань інноваційних технологій в сільському господарстві мають сприяти підвищенню продуктивності агровиробництва, особливо в умовах війни. Вже зараз українськими саперами для розмінування земель активно використовуються дрони, роботи, сучасні георадари тощо [7].

Важко переоцінити значення інновацій, проте через брак коштів та інвестицій не кожне господарство може дозволити собі такі проекти реконструкції. На жаль, в Україні сільськогосподарські товаровиробники не виявляють особливої цікавості до діджиталізації. Основна причина цього – економіка країни. Стандартні технологічні операції, відносно дешеві засоби захисту рослин використовуються при вирощуванні сільськогосподарської продукції, адже це вважається оптимальним способом отримання прибутку [8]. Саме тому,

щоб повністю реалізувати інноваційний потенціал агровиробництва, усі гравці — уряд, підприємства та організації, що займаються розробкою цифрових технологій, — повинні працювати в симбіозі, щоб підтримувати подальший інноваційний розвиток агрогалузі. Адже інноваційний розвиток аграрного сектору безсумнівно буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності української сільськогосподарської продукції на світовому ринку.

Література:

1. Кожем'якіна С.М. Процеси підвищення продуктивності праці в сільському господарстві. *Ефективна економіка № 10, 2014.* URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3391

2. McKinsey Global Institute. Digitization, AI, and the future of work: imperatives for Europe. URL: https://www.mckinsey.com/~/media/mckinsey/featured%20insights/europe/ten%20imperatives%20for%20europe%20in%20the%20age%20of%20ai%20and%20automation/digitization-ai-and-the-future-of-work.ashx

3. Офіційний сайт Preagri: Рішення для цифрового землеробства. URL: http://ua.preagri.com/index.htm

4. Nokia WING (Worldwide IoT Network Grid). URL: https://onestore.nokia.com/asset/207689?_ga=2.50833003.370874613.1652820457-276323902.1652375371&_gac=1.190173401.1652375536.Cj0KCQjw4PKTBhD8ARIsAHChzRKVKnhe8jaY75cg9S6YvxLX06XvnwMQ5_0h_pewQgLSj21MuLp0necaAnSQEALw_wcB

5. Офіційний сайт Tradomatic. URL: https://www.tradomatic.io/?lang=en

6. Офіційний сайт Мінагрополітики. URL: https://minagro.gov.ua/events/vseukrayinska-konferenciya-z-pitan-stvorennya-ta-vprovadzhennya-yevropejskoyi-modeli-peredachi-znan-ta-innovacij-u-silskogospodarskij-galuzi-akis

7. Допис Регіонального управління Сил ТрО «Північ» Збройних Сил України. URL:https://www.facebook.com/plugins/post.php?href=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2FRDTerritorialDefenseForcesNorth%2Fposts%2F130783962863783&show_text

8. Міністерство аграрної політики України. Додаток 1 до Доповіді про стан інформатизації в Україні. URL: https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1274284 (дата звернення: 27.04.2023).

Коваленко А.В.
«Міжнародна економіка», 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Гордєєва Т.Ф.

МАРКЕТИНГОВА ПІДТРИМКА ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У зв'язку з переосмисленням шляхів післявоєнного відновлення України та методів отримання й використання відповідного фінансування, особливої актуальності набуває маркетингова підтримка залучення іноземних інвестицій та її адаптація до реалій нашої країни з метою здобуття надзвичайно важливого для нашої держави міжнародного сприяння. Координація та прозорість мобілізації маркетингової підтримки безпосередньо впливає на

підвищення рівня готовності міжнародного співтовариства допомагати нашій країні та зацікавлення приватних компаній в інвестуванні у відновлення України.

Уряд України налаштований на максимальне сприяння залученню інвестицій і, попри війну, зменшує втручання держави в економіку. Про це зазначив Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль на відкритті V Українсько-німецького економічного форуму. Очільник Уряду зауважив, що Україна працює над мінімізацією військових ризиків для інвесторів. Зокрема, вже налагоджена співпраця з Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій (MIGA). Денис Шмигаль зауважив, що для сприяння інвестиціям Україна відновила приватизацію, поглиблює дерегуляцію, створює умови для швидких інвестицій. Також Урядом подано зміни до закону про, так званих, «інвестиційних нянь», що розширює коло потенційних інвесторів [1]. Таким чином, активна маркетингова підтримка дозволить нашій державі ефективніше репрезентувати світовій спільноті свої інвестиційні можливості та залучати іноземних інвесторів.

Одним з найефективніших маркетингових способів залучення іноземних інвестицій вбачається створення інвестиційного порталу, де міститиметься інформація про потенційні проекти та умови їх реалізації. Такий портал може бути доступний для іноземних інвесторів та забезпечувати зручний доступ до всієї необхідної інформації. Саме тому, задля залучення в українську економіку іноземних інвесторів вже створено унікальну електронну платформу Advantage Ukraine, на якій зібрано понад 500 інвестиційних проектів та можливостей у 10-ти галузях економіки [2]. Її реалізація має безліч переваг для нарощування інвестиційного потенціалу України та відновлення економіки, ключовими з яких є розвиток експортного потенціалу, особливо таких сфер як: металургія та металообробка, агропромисловість та інноваційні технології. Варто зазначити, що створення Advantage Ukraine забезпечує прозорість та відкритість інформації про економіку України та її бізнес-середовище, що сприяє підвищенню рівня привабливості та конкурентоспроможності нашої держави. Веб-сайт – це завжди крок назустріч аудиторії, який на ринку виконує функцію містка між компанією та її цільовою аудиторією, у нашому випадку – Україною та великими міжнародними корпораціями, фінансовими установами, тобто потенційними інвесторами та партнерами. Вже зараз Американська корпорація з фінансування міжнародного розвитку (DFC) прийняла перші п'ять українських проектів до розгляду, зокрема у секторах будівництва, виробництва, e-commerce та житлової нерухомості – загальною сумою $430 млн [3]. Концентрація на розвитку діджиталізованих платформ залучення інвестицій повинна бути одним з пріоритетних завдань уряду у післявоєнний період, адже у сучасному глобалізованому світі ніщо так не здатне заволодіти увагою, довірою та підтримкою аудиторії, як діджитал маркетинг з його всеоохопним характером, що дозволяє залучати інвесторів з усіх куточків світу й відривати нові ринки для бізнесу.

Іншим способом маркетингової підтримки залучення іноземних інвестицій у післявоєнне відновлення економіки України може слугувати створення іміджу України, а саме впізнавання її як бренду. Сьогочасна інформаційна війна, яка ведеться в усіх сферах життєдіяльності українців наразі також виступає в ролі інструменту просування нашої країни на міжнародній арені, наших цінностей, пріоритетів, культури. Безумовно, трансляція України у медіа просторі є одним з важелів впливу на світову спільноту, який здатен ефективно працювати не тільки в умовах воєнного, а й післявоєнних часів. "Showing real Ukraine to the world" – місія офіційної фандрейзингової платформи України – UNITED24 та її

медіа-представництва UNITED24media [4]. Наразі ця платформа сприяє наближенню перемоги України за рахунок кооперації з благодійними фондами, донорами та публічними особами у всьому світі, але у найближчому майбутньому вона буде також одним з пріоритетних та найбільш дієвих інструментів залучення інвестицій для відновлення України після війни. UNITED24 забезпечує піднесення рівня комунікації всього українського зі світом на вищий рівень; та сприяє створенню власної бізнес-культури та партнерських відносин.

Провідні міжнародні компанії Deloitte, Uber, Balenciaga, SkyUp Airlines тощо, артисти – Imagine Dragons та всесвітньовідомі особистості Річард Бренсон, Скотт Келлі, Олександр Усик вже сьогодні працюють над нарощуванням інвестиційної привабливості та залучають фінансові активи для оборони та розмінування, медичної допомоги та відбудови України [5]. Партнерство з міжнародними компаніями та організаціями, інфлуенсерами, визначними діячами сьогодення, тобто партнерський маркетинг, сприятиме, з одного боку, підвищенню привабливості України для інвесторів, а з іншого, доступу українського бізнесу до нових ринків та технологій, адже наші партнери створюють певний кредит довіри та гарантії, слугують прикладом для інших інвесторів, що післявоєнне відновлення України – це створення двосторонніх можливостей та перспектив.

Українські підприємства, попри часом надважкі умови для існування та ведення бізнес-діяльності, в умовах воєнного стану не тільки продовжують працювати на українську економіку, а також шукають нові можливості для свого розвитку, виходу на міжнародні ринки, привернення уваги світової спільноти до конкурентних українських бізнесів та залучення нових інвестицій. Цифровий маркетинг, а саме продажі через соціальні мережі, пошукова оптимізація, контент-маркетинг значно скорочують ланцюг між потенційним клієнтом чи інвестором та постачальником. Застосовування цифрових технологій у маркетинговій діяльності сприяє підвищенню конкурентоспроможності та продуктивності українських компаній, а відповідно створенню привабливого іміджу України та її бізнес-проектів для іноземних інвесторів.

Сьогодні майже увесь світ, підтримуючи державу Україну і розвиток її економіки, робить свій внесок-інвестицію не тільки в перемогу нашої країни, а й в її післявоєнне відновлення. Саме тому уряду, українським підприємствам, організаціям і кожному громадянину, зокрема, необхідно своїми діями закладати фундамент привабливого інвестиційного середовища для післявоєнного відновлення України шляхом використання можливостей маркетингу, особливо цифрового.

Створення сприятливого інвестиційного клімату є однією з фундаментальних засад післявоєнного відновлення України, що є неможливим без використання різноманітних маркетингових інструментів, які здатні забезпечувати та формувати кредит довіри іноземних інвесторів. Маркетингова підтримка, як один з інструментів післявоєнного відновлення України, дозволяє отримати низку переваг при ініціюванні іноземного інвестування, оскільки українськими підприємствами, корпораціями та державними представництвами створюються платформи та фінансові важелі стимулювання, що дозволять в майбутньому ефективно відновлювати українську економіку.

Література:

1. Шмигаль Денис: MIGA виділила Україні 30 млн доларів на реалізацію пілотного проекту зі страхування інвестицій.Департамент комунікацій Секретаріату

Кабінету Міністрів України: URL: https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-miga-vydilyla-ukraini-30-mln-dolariv-na-realizatsiiu-pilotnoho-proektu-zi-strakhuvannia-investytsii

2. Електронна платформа Advantage Ukraine. URL: https://advantageukraine.com/

3. Advantage Ukraine: перші п’ять інвестпроектів взято до розгляду DFC. Міністерство економіки України: URL: https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=9ecb5006-f5f6-44ef-b587-0a94fdaa6ad3&title=AdvantageUkraine

4. Українська онлайн-платформа: UNITED24media. URL:https://linktr.ee/u24m?fbclid=PAAaZZfJZey6WaH2Or0zhvkbalM-NPO5r3vDDn1heaynSUI8nCHgpa9cjoMoM

5. Українська фандрайзингова платформа: UNITED24 Ambassadors. URL: https://u24.gov.ua/uk/ambassador

Повезнюк Т.В.
«Міжнародна економіка», 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – канд.екон.наук, доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу Гордєєва Т.Ф.

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ОСВОЄННЯ ІТ-КОМПАНІЯМИ ЗАРУБІЖНИХ РИНКІВ

Сучасний ринок ІТ-послуг характеризується великою динамічністю, значними обсягами, високою конкуренцією та структурною різноманітністю. Поведінка споживачів має свої особливості, а продукція та послуги, які пропонуються, є специфічними.

Світовий ринок інформаційних технологій є різновидом промислових ринків і має притаманні їм риси, але при цьому цей ринок має унікальні особливості, які відрізняють його від будь-якого іншого промислового ринку, а саме, цей ринок характеризується більш високим ступенем наукоємності та інноваційності, впровадженням «перервних інновацій» (інновацій, які переривають звичний порядок речей і вимагають кардинальної зміни звичних умов і поведінки), більш коротким життєвим циклом товарів і послуг, тривалими та тісними зв’язками між виробниками і споживачами, можливістю передачі користувачам безкоштовних версій ІТ-продукції, наданням можливостей щодо створення комерційної продукції на основі вільного програмного забезпечення, а також високим рівнем професійних знань покупців і клієнтів [6]. У зв'язку з цим, компанії, що працюють на даному ринку, повинні постійно вдосконалювати свої продукти, розширювати асортимент та якість послуг, оптимізувати процеси виробництва та управління, а також використовувати всі доступні ресурси та інструменти, бути конкурентоспроможними. Однією з головних складових успіху на такому ринку є правильна стратегія компанії, яка не тільки визначає пріоритетні цілі, але й встановлює правила прийняття рішень в умовах змін зовнішнього середовища. Міжнародний маркетинг є одним з інструментів, який допомагає компаніям успішно функціонувати на глобальному ринку.

Маркетингова стратегія виходу компанії на зовнішній ринок - це комплекс маркетингових заходів, які допомагають досягнути місії компанії та стратегічних маркетингових цілей на зовнішньому ринку [1]. Проте, одине з найбільш підходящих та розгорнутих визначень стратегії маркетингу для сучасних умов України полягає в

формуванні та втіленні цілей та завдань підприємства-виробника та експортера для кожного сегменту ринку та товару. Стратегія розробляється на основі дослідження та прогнозування кон'юнктури товарного ринку, вивчення товарів, покупців та конкурентів, та представляє собою раціональну логічну структуру, яка допомагає вирішувати маркетингові задачі [2].

Для створення маркетингової стратегії виходу ІТ-компанії на зовнішній ринок, можна розглянути трирівневу модель системи управління компанії (Рис.1). Ця модель передбачає прийняття управлінських рішень на трьох рівнях управління компанії: корпоративному, бізнес-рівні та функціональному рівні. Прийняття рішень здійснюється відповідно до критеріїв, що встановлені на кожному рівні. Процедура прийняття рішень реалізується за однаковою схемою на всіх рівнях. Основні етапи схеми включають аналіз, встановлення цілей і завдань, формування стратегій на відповідному рівні, реалізацію стратегій, оцінку ефективності та контроль з урахуванням особливостей кожного рівня управління компанії.

Для розробки маркетингової стратегії на корпоративному рівні необхідно визначити місію, бізнес-цілі та цінності компанії. Ця загальна стратегія маркетингу визначає напрямок розвитку компанії, а також відображає її основні амбіції в галузі та встановлює правильні пріоритети для маркетингових дій. Після затвердження місії та головних цілей компанії на ринку, рекомендується розробити бізнес-стратегії підприємства.

Бізнес-стратегії маркетингу визначають, як компанія взаємодіє з ринком, призначають пріоритети для розподілу ресурсів (сировини, персоналу, досвіду, бюджету) та зосереджують увагу на збільшенні прибутку підприємства. Ці маркетингові стратегії дають можливість оцінити можливості компанії та розподілити обмежені ресурси правильно, задля отримання максимального прибутку.

Функціональні стратегії маркетингової діяльності розробляються на останньому етапі стратегічного планування. Вони розробляються для кожного відділу компанії окремо. Якщо компанія має декілька брендів, функціональні стратегії повинні бути встановлені для кожного бренду окремо. Функціональні маркетингові стратегії описують тактичні дії з поліпшення маркетингового міксу товару.

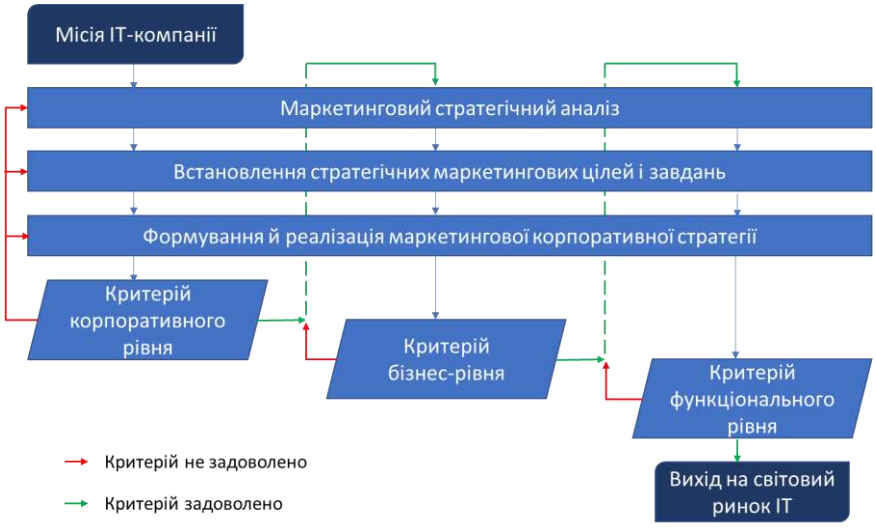

Рис. 1. Модель формування маркетингової стратегії виходу компанії на зовнішній ринок (складено автором за джерелами: [3-5])

Ринок ІТ є швидкозростаючим високотехнологічним ринком, що вимагає особливої маркетингової стратегії, при цьому врахування унікальності даного ринку є необхідною, але не достатньою умовою. Доцільним є використання стратегії «подолання прірви», яка

враховує сегментацію за типами поведінки споживачів та життєвий цикл прийняття ними ІТ-продукції, кожному етапу якого відповідає своя група споживачів, а перехід від однієї групи до наступної характеризується умовними розривами, які перешкоджають прийняттю ними ІТ-продукції [6].

Одним з важливих рішень, яке має прийняти ІТ-компанія при виході на зовнішній ринок, є рішення про структуру комплексу міжнародного маркетингу, розробляючи який щодо товару, компанія може використовувати п'ять стратегій адаптації і просування продукції на зовнішньому ринку: пряме поширення (пропозиція оригінального товару без змін), адаптація (зміна товару відповідно до умов конкретної країни), створення (розробка нової продукції), повторне представлення (просування вже відомої, але добре пристосованої до вимог зовнішнього ринку моделі продукції), прогресивне проектування (створення нової продукції, що відповідає потребам покупців окремої країни). При цьому комплекс міжнародного маркетингу ІТ-компанії має бути адекватно адаптований до світового ринку інформаційних технологій з урахуванням особливостей цільового сегменту ІТ-компанії, а також особливостей поведінки споживачів цієї ІТ-продукції або ІТ-послуг.

Розглядаючи ринок ІТ-послуг, слід зазначити, що компанії використовують аналогічні засоби просування, що й інші компанії-представники різних товарних ринків. Серед найбільш поширених є: рекламна діяльність, безпосереднє консультування користувачів, поширення довідкової інформації з технічними характеристиками товару. Враховуючи особливості та властивості ІТ-послуг, компаніям варто звернути увагу на такі засоби комунікації як: Public Relations, просування через Інтернет, друкована і сувенірна рекламна продукція з фірмовою символікою. Серед основних PR-інструментів слід виділити спеціалізовані виставки, тематичні семінари, різного роду презентації, демонстрації, участь фахівців фірми в конференція, надання пробних версій застосунків чи програмного забезпечення розроблених компанією в тимчасове користування для ознайомлення з можливостями та багато іншого.

Говорячи про методи просування в Інтернеті, слід зазначити, що більшість компаній успішно комбінують різні способи просування, використовуючи як пошукову оптимізацію, так і контекстну рекламу в пошукових мережах. Крім того, для невеликих компаній, досить дієвим методом просування є пряма реклама на форумах і сайтах веб-замовлень, де існує можливість знайти собі клієнта. Однак, така реклама ефективна лише для невеликих компаній, що мають обмежену кількість замовлень і мають змогу виконувати будь-яку поставлену задачу без відмови. Великі ж фірми, що займаються розробкою ІТ-продуктів, витрачають більше коштів на оптимізацію і оновлення оголошень на різних сайтах замовлень, ніж отримають дохід від подібного роду просування.

Деякі ІТ-компанії намагаються бути як найближче до своїх клієнтів, тому мають офіційні сторінки в популярних соціальних мережах. Такий метод комунікації допомагає підприємству бути відкритим для діалогу, інформувати про останні новини своєї діяльності існуючих споживачів, а також залучати нових, формуючи позитивний імідж бренду. Окрім вищеперерахованих засобів просування в Інтернеті, менеджери ІТ-компаній займаються розробкою тематичних розсилок інформації про фірму та продукцію, так званий e-mail маркетинг, який наразі є одним з найефективніших та недорогих рекламних інструментів. Середня кількість переходів через посилання в листі для ІТ-послуг становить 3,5%, що є одним з найвищих показників серед інших галузей [7].

Беручи до уваги усе вищезгадане, у підсумку варто зазначити, що корпоративна стратегія міжнародного маркетингу є ключовою стратегією ІТ-компанії, яка планує вийти на світовий ринок інформаційних технологій. Ця стратегія забезпечує здійснення місії та досягнення стратегічних маркетингових цілей ІТ-компанії на міжнародному ринку. Вона є верхівкою розглянутої трирівневої моделі діяльності ІТ-компанії, яка враховує вибір цільових сегментів світового ринку інформаційних технологій та ефективне функціонування в рамках цих ніш для максимального задоволення потреб споживачів, конкурентоспроможного позиціонування ІТ-компанії та її ІТ-продукції або ІТ-послуг. Також доцільним є використання стратегії «подолання прірви», яка враховує сегментацію за типами поведінки споживачів та життєвий цикл прийняття ними ІТ-продукції.

Література:

1. Морохова В.О. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб./В.О. Морохова, І.Ф. Лорві – Луцьк.: Бізнес, 2010. – 384 с.

2. Шершньова З.Є.Стратегічне управління / Шершньова З.Є., Оборська С.В. [навчальний посібник]. – К. : КНЕУ, 1999 – 384 с.

3. Бица В.Й. Концепція формування маркетингової стратегії розвитку вузькоспеціалізованих машинобудівних підприємств / В.Й. Бица // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3. – Т. 1. – С. 125-129.

4. Куденко Н.В. Маркетингове стратегічне планування // Автореф. дис. докт. екон. наук: 08.06.01 / Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2003. – 36 с.

5. Левицька І.В. Основні концепції формування маркетингової стратегії підприємства/І.В. Левицька, Г.Є. Цеханович. – Електронний ресурс: Наукове товариство І. Кушніра. – Режим доступу: http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=59280

6. Проценко Ю.О. Формування маркетингової стратегії виходу ІТ-компанії на світовий ринок // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Х. : НТУ «ХПІ», 2017. – № 54 (1257). – С. 123-127. – Бібліогр. 8 назв. – ISSN 2304-621X.

7. Голидьбіна А.В., Язвінська Н.В. Особливості сучасного ринку ІТ-послуг та специфіка просування на ньому. Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2017. - № 14. - С. 291-298. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2017_14_47.

Колесник А.О.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана,
Науковий керівник: - к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Гордєєва Т.Ф.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТОРГОВЕЛЬНО-МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАРУБІЖНИХ РИНКАХ

Інновації є важливим фактором конкурентної переваги, а отже, визначає успішне функціонування будь-якої компанії в XXI столітті.

У бізнес-контексті інновації можна визначити як "технічні, промислові та комерційні кроки, які ведуть до маркетингу нових вироблених продуктів і до комерційного використання нових технічних процесів та обладнання" [1 с.282].

В умовах глобалізації та інтенсивного розвитку технологій, питання ефективного просування товарів і послуг на міжнародних ринках стає дедалі актуальнішим. А отже, застосування інновацій в торговельно-маркетинговій діяльності стає одним з ключових факторів успішної міжнародної діяльності. Сучасні технології дозволяють підприємствам забезпечувати конкурентоспроможність на зарубіжних ринках та підвищувати ефективність своєї діяльності. Інновації можуть допомогти компаніям збільшити частку ринку, захопити нові ринки, створити нові сегменти ринку або навіть створити абсолютно нові галузі [1 с.282].

Однією з найпопулярніших та найдоступніших з інноваційних технологій, яка наразі має великий успіх застосування в торговельно-маркетинговій діяльності, є цифровий маркетинг. Цифровий маркетинг допомагає фірмам забезпечувати потенційних клієнтів інформацією про товари та послуги, просувати товари на зарубіжних ринках і охоплювати широку аудиторію потенційних клієнтів. Стрімкий розвиток цифрових технологій за останні роки дозволив значно спростити та здешевити маркетингову діяльність на зарубіжних ринках.

Онлайн-присутність фірми на зарубіжному ринку також суттєво впливає на результати її торговельної діяльності, адже підприємство може скоротити свою фізичну присутність на цих ринках, наприклад, зменшити кількість представництв. Проте за допомогою використання технології електронної комерції, створення інтернет-магазинів чи інших онлайн-платформ для продажу товарів та послуг фірма робить свій товар доступнішим для клієнтів у будь-якій точці світу.

Експерти констатують, що Інтернет та веб-сайт стають центром комерційного всесвіту. Електронні ринки усувають потребу в посередниках, а прямий контакт між виробником і споживачем знижує вартість транзакції і вартість кінцевого продукту. Інтернет перетворюється на взаємопов'язаний електронний ринок (кіберпростір), що об'єднує покупців і продавців з різних країн для полегшення комерційних обмінів. Інтернет швидко став важливим новим каналом для комерції в різних сферах бізнесу - набагато швидше, ніж будь-хто міг передбачити в минулому [1 с. 284].

Використання соціальних мереж доповнює функціонал цифрового маркетингу, надаючи ефективні інструменти просування продукції і моніторингу споживчої поведінки. У соціальних мережах є можливість створювати оригінальний контент, який швидко стає вірусним та швидко привертає увагу потенційних клієнтів у різних країнах світу. Крім того, соціальні медіа дозволяють компаніям забезпечити комплексний моніторинг ринку та швидко реагувати на зміни в потребах і перевагах клієнтів.

Використання аналітичних програм і інструментів для збору й аналізу величезних обсягів даних про клієнтів і ринки дозволяє ефективно визначати потреби та вподобання клієнтів і передбачати зміни ринкової ситуації. Штучний інтелект (ШІ), як один з інструментів інноваційної торговельно-маркетингової діяльності, може використовуватись для аналізу поведінки та вподобань клієнтів, персоналізації маркетингових повідомлень, оптимізації рекламних кампаній, автоматизації обслуговування клієнтів та поліпшення досвіду клієнтів.

Українська ІТ-компанія SofrServe, яка є однією з провідних компаній в галузі інформаційних технологій, активно застосовує інноваційні технології у торговельно-маркетинговій діяльності на зарубіжних ринках. Компанія має широкий спектр продуктів та

послуг, починаючи з розробки програмного забезпечення до надання консалтингових послуг. SoftServe успішно працює не лише на ринку України, а й на ринках Європи та США. Компанія має дві штаб-квартири: у Львові та в Остіні, штат Техас, США.

SoftServe використовує різноманітні інструменти цифрового маркетингу, у тому числі і маркетинг у соціальних мережах. Створено Веб-сайт і для українського ринку, і для ринку США. Такий підхід спрощує доступ потенційних клієнтів до потрібної та релевантної інформації на кожному ринку. Хоча технічне і інформаційне наповнення сайту про послуги та постачальників є майже ідентичними для обох ринків, проте, розділи «Твоя кар'єра» суттєво різняться, залежно від країни [3]. В соціальних мережах компанія розміщує різноманітний інтерактивний контент від повсякденних розповідей про діяльність компанії до підкастів на тему працевлаштування в SoftServe. Таким чином, застосування інструментів цифрового маркетингу, диференційованих по ринках країн, та активна діяльність у соціальних мережах допомагає SoftServe ефективно просуватися на українському та американському ринках, комунікувати з цільовими групами потенційних споживачів та працівників і при цьому раціональніше використовувати бюджет на просування.

SoftServe має низку вагомих партнерств з Amazon Web Services, Google Cloud, Microsoft, Salesforce, Apigee та іншими компаніями. Співпраця з важливими гравцями галузі теж є одним з чинників успішного функціонування на зарубіжних ринках. Така співпраця сприяє формуванню позитивного іміджу і довіри у закордонному середовищі. SoftServe співпрацює з партнерами та клієнтами з різних країн, пропонуючи їм свої послуги та розробляючи індивідуальні рішення для розв'язання їхніх потреб. Компанія також активно сприяє розвитку міжнародних IT-спільнот, бере участь в різноманітних міжнародних ярмарках та виставках, використовує сучасні цифрові і традиційні канали комунікацій з потенційними клієнтами. Крім того, SoftServe є соціально-відповідальною компанією і щороку випускає соціальні звіти про проведену діяльність на двох мовах: українській та англійській.

У своїй міжнародній торговельно-маркетинговій діяльності SoftServe акцентує увагу на розвитку та збільшені свого клієнтського портфоліо за межами України. Для досягнення поставлених цілей компанія активно використовує різноманітні інноваційні маркетингові технології та канали комунікації, такі як цифровий маркетинг, соціальні мережі, інтерактивний диференційований контент, бере участь у виставках та конференціях PR-активності тощо. Окрім цього, компанія активно співпрацює з партнерами та клієнтами з різних країн. SoftServe є яскравим прикладом успішного застосування інноваційних методів торговельно-маркетингової діяльності української компанії на зарубіжних ринках та може стати прикладом для наслідування для інших українських компаній.

Література:

1. Francis Cherunilam "International marketing (Text and Cases)" 14th Revised Edition. 2016. 282 - 284 с.
2. World Economic Forum "The Global Risks Report 2020" URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf
3. Офіційний сайт компанії SoftServe для американського ринку. URL: https://www.softserveinc.com/en-us

Мартинова О. Р.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – канд.екон.наук, доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Гордєєва Т.Ф.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ОСВОЄННЯ НОВИХ ЗАРУБІЖНИХ РИНКІВ УКРАЇНСЬКИМ БІЗНЕСОМ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Вихід українських компаній на зарубіжні ринки має багато переваг не лише для самих компаній, а й у цілому для економіки України. До основних переваг можна віднести такі:

- збільшення експорту товарів та послуг сприятиме збільшенню валютних надходжень в Україну;
- розширення і додавання нових зарубіжних ринків збуту для українських товарів і послуг забезпечить стабільність та зростання внутрішнього виробництва;
- поліпшення інвестиційної привабливості як самих компаній, так і України у цілому, завдяки успішному завоюванню зарубіжних ринків та формуванню позитивного іміджу за кордоном;
- розвиток нових бізнес-контактів, партнерств та співпраці з компаніями та урядами з інших країн сприятиме взаємовигідному обміну досвідом та технологіями;
- збільшення зайнятості в країні за рахунок розширення експортного виробництва,

Сьогодні європейський ринок є найпривабливішим для українських бізнесменів, оскільки 62% з них обрали саме країни ЄС для розширення власного бізнесу. Однією з причин є географічна близькість, що вирішує питання, пов'язані з логістикою та транспортуванням товарів. Скасування мита на українські товари Європейським союзом збільшило вихід українського бізнесу на європейський ринок.

Війна певною мірою прискорила процес розширення українського бізнесу на зарубіжні ринки. Багато країн, відмовляючись від російської продукції, обирають та підтримують саме українські товари. Тож окрім найбільш освоєних ринків країн ЄС, українцям варто звернути увагу на інші регіони світу, зокрема:

- *ОАЕ*. Це найбільший і один із найрозвиненіших ринків арабських країн. Ключову роль відіграє Дубай — глобальний фінансовий центр із офшорними зонами. Тут концентруються high-net-worth individuals — компанії та приватні особи з великими капіталами. В ОАЕ активно розвивається торгівля між західними та східними країнами, розвинене транспортне та логістичне сполучення. Ринок буде цікавим для бізнесу у сфері послуг на ринках нерухомості, туризму, управління капіталом для багатих клієнтів. До основних переваг також можна віднести такі:

- перспективність розвитку арабського ринку;
- ОАЕ є великим ринком з великою кількістю громадян і приїжджих, що створює потенціал для попиту на різні види продукції. Наприклад, ОАЕ є одним з найбільших імпортерів харчових продуктів в світі, тому є можливості для українських компаній, що пропонують якісну харчову продукцію, в тому числі зернових, олії, меду, сирів та ін.
- з метою підтримки значно зростаючого сектора будівництва в ОАЕ за останнє десятиліття, українські компанії можуть знайти попит на свою будівельну і інженерну продукцію, таку як металоконструкції, сантехніка, електротехніка та інше.

- в ОАЕ є 40 спеціальних економічних зон, де можна створити компанію зі 100% іноземним капіталом, що буде особливо вигідним при створенні спільного підприємства з місцевими інвесторами;
- країна є одним із найбільш технологічних та інноваційних серед регіонів Північної Африки та Західної Азії, тому є можливості для українських компаній, які пропонують послуги у сфері програмного забезпечення, розробки веб-сайтів та іншого.

Проте варто звертати увагу на специфіку культури. Це мусульманська країна з правилами, відмінними від наших. Тут інше ставлення до жінок, а бізнес будується переважно на особистих контактах. [4]

2. *Молдова*. Експортні поставки з України до Молдови проходять за спрощеною процедурою митного оформлення документів. І це не єдина перевага країни для розвитку українського бізнесу. Варто звернути увагу ще й на такі:

- Низькі витрати на виробництво: вартість праці в Молдові є низькою порівняно з багатьма країнами Європи, що дозволяє знизити витрати на працю при створенні виробництва, філій чи представництв там.
- Близькість до України: Молдова межує з Україною, що робить логістику експорту з України до Молдови більш простою та ефективною.
- Молдова має досить розвинену бізнес-культуру, що дозволяє українським підприємцям легко входити на місцевий ринок та розширювати свою діяльність.
- Особливо цей ринок буде вигідним для підприємств та компаній у галузях fashion та beauty-індустрії, аграрного бізнесу, сфери послуг, IT, маркетингу, коучингу, дизайну, адже саме вони сьогодні активно розвиваються через високий попит серед споживачів. [2]

3. *Країни Південної Америки*. Економіка регіону в основному складається з двох секторів: сільськогосподарської продукції та гірничодобувної промисловості. Також активно розвивається торгівля. Це маловивчений регіон, що є його перевагою. Якщо у Європі та США ринки висококонкурентні, то Південна Америка є більш відкритою для іноземних пропозицій. Тут є величезний потенціал. Бразилія, наприклад, є однією з найбільш населених країн регіону, що робить її досить привабливою для продажу української продукції.

У таких країнах, як Колумбія та Венесуела, варто зосередитися на індустрію розваг, створення умов для відпочинку туристів. У Перу активно розвивається ресторанний бізнес та б'юті-індустрія. [4]

З точки зору економічних інтересів України чилійський ринок може бути перспективним в першу чергу для вітчизняних виробників та експортерів енергетичного та гірничодобувного обладнання, авіакосмічної промисловості, високотехнологічної продукції машинобудування, фармацевтики, продуктів харчової галузі, товарів військового та подвійного призначення. До початку активної фази російської агресії навіть тривали переговори між представниками українських підприємств та їх чилійськими колегами щодо реалізації конкретних проектів у гірничодобувній та фармацевтичній галузях. [2]

Проте варто не забувати і про деякі недоліки цього ринку:

- Латиноамериканські країни відстають у розвитку технологій, мають низькоякісну інфраструктуру у порівнянні з іншими. Це призводить до втрати їх конкурентоспроможності та гальмує економічне зростання.
- Багатонаціональне населення відрізняється від північноамериканського кардинально. Цей континент зібрав у собі велику кількість різних релігій та культур. [4]

4. *Сінгапур.* Сінгапур — це Азія для початківців, гарний майданчик для управління інвестиціями в регіоні та один із розвинених центрів, де зареєстровано близько 100 українських компаній. Тут є попит у сфері інформаційних технологій, логістики, постачання продуктів харчування та металів. Для українських компаній Сінгапур може мати декілька переваг:

- стратегічне розташування: Сінгапур знаходиться в центрі Південно-Східної Азії, що робить його важливим транспортним вузлом та центром торгівлі та комунікацій;
- розвинена інфраструктура: Сінгапур має високорозвинену інфраструктуру, включаючи порти, аеропорти, транспортну мережу та інформаційні технології, що забезпечує легкий доступ до ринків регіону;
- лояльна податкова система: Сінгапур має одну з найнижчих ставок корпоративного оподаткування в світі, що робить його привабливим для інвесторів та бізнесу. [1; 4]

Таким чином наразі український бізнес став активнішим, впевненішим та намагається розвиватись на зарубіжним ринках. Окрім вже звичних країн ЄС, варто звертати увагу на такі перспективні ринки як ОАЕ, Сінгапур, Латинська Америка, Молдова та інші.

Література:

1. Офіційний сайт Ради економічного розвитку Сінгапуру. URL: https://www.edb.gov.sg/
2. Дорошевська К. Вихід на міжнародні ринки для українського бізнесу. 2022. URL: https://ua-retail.com/2022/04/vixid-na-mizhnarodni-rinki-dlya-ukra%D1%97nskogo-biznesu/
3. Особливості виходу на ринок Чилі/ 2021. URL: https://chile.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/torgovelno-ekonomichna-spivpracya/osoblivosti-vihodu-na-rinok-chili.
4. Сомова О. ТОП-5 привабливих світових ринків для українського бізнесу: які та чому? 2022. URL: https://web-promo.ua/ua/blog/top-5-privlekatelnyh-mirovyh-rynkov-dlya-ukrainskogo-biznesa-kakie-i-pochemu/#pivdenna-amerika

Ружилова І.
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – канд.екон.наук, доцент кафедри міжнародної торгівлі, доцент
Гордєєва Т.Ф.

РОЗВИТОК ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЇЇ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Україна має значний потенціал для розвитку експортного сектору, особливо в галузі інновацій. За останні кілька років в Україні відбулося значне зростання стартап-компаній, що стали відомі своїми інноваційними рішеннями в таких галузях, як інформаційні технології, біотехнології, енергетика, медицина та інші.

Одним з факторів, що забезпечують підтримку розвитку експортного сектору, є наявність відповідних державних програм, спрямованих на підтримку інноваційної діяльності, таких як створення інкубаторів та акселераторів для стартап-компаній, надання

фінансової та консультативної підтримки, сприяння патентуванню та захисту прав на інтелектуальну власність. Зокрема, уряд України активно працює над реалізацією Національної стратегії розвитку інноваційної діяльності на період до 2025 року, яка має на меті створення сприятливих умов для інноваційного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки [2,3].

Зараз українські інноваційні компанії активно співпрацюють з міжнародними партнерами та інвесторами, що відкриває нові можливості для експорту продукції та послуг за кордон.

Згідно з рейтингом журналу CEOWORLD «найбільш дружні до стартапів країн світу" за 2021 рік Україна посідає 43 місце з 62 країн, хоча має неабиякий інноваційний потенціал [1]. Так в чому ж полягає проблема? У відсутнсоті підтримки розвитку та реалізації стартап проектів з боку держави. Саме тому розробка механізму управління стартап-проєктами державою є ключовим фактором для посилення експорту. А саме цей механізм має включати:

- збільшення державного інвестування , забезпечення розвитку галузі на території України та сплата збалансованих податків, які дадуть можливість через певний час існування проекту повернути інвестовані гроші;
- державна підтримка соціальної спрямованості інноваційних проектів;
- формування та розвиток підприємницької культури;
- посилення режиму захисту інтелектуальної власності;
- розробка та прийняття державними органами законодавчих актів, що в подальшому сприятимуть розвитку стартапів та інноваційного підприємництва.

До повномасштабної війни українська сфера інновацій також страждала від проблеми відсутності споживача за кордоном, який був би готовий імпортувати послуги і продукти. Хоча під час війни про стійкість українців та нашу незламність дізнався мабуть весь світ та ще більше іноземців зацікавилось потенціалом людського ресурсу в Україні. Тому, на мою думку, вихід України з економічної кризи та перемога сприятиме розширенню кола потенційних інвесторів для потреб реалізації інноваційного процесу в економіці, готових інвестувати в прогресивні інноваційні проекти, що полегшить стартаперам процес залучення необхідних фінансових ресурсів.

Найбільш інноваційною галуззю України є IT-сектор. У 2021 р. Україна посіла 11-те місце в рейтингу IT-конкурентоспроможності серед європейських країн із середнім рівнем доходу. IT-сектор посів перше місце в експорті послуг, сягнувши понад 4% ВВП України в 2021 р. За останні три роки галузь збільшила експорт більш, ніж удвічі. У 2021 р. експортний дохід становив $6,9 млрд [4].

Основним викликом для IT-індустрії є те, що через війну 43% IT-спеціалістів прагнуть виїхати або розглядають можливість виїзду за кордон (Ukraine Resilience 2022 War). З початку повномасштабної війни за кордон уже виїхало 20% айтішників. Близько 3% працівників були мобілізовані до лав Збройних Сил або Територіальної оборони (Ukraine Resilience 2022 War). За даними Global Startup Ecosystem (2022), Україна опустилася на 16 сходинок порівняно з 2021 роком – на 50-те місце [4].

На мою думку, наразі найперспективнішими українськими стартапами для інвестицій є ті, які показали себе найкращими за обсягом залучених інвестицій у 2022 році. Розглянемо декілька з них:

1. Near Protocol – блокчейн-платформа, яка допомагає розробникам створювати децентралізовані сервіси. В 2022 році загалом залучили $500 млн.

2. Unstoppable domains - створює короткі домени NFT, до яких користувач може прив'язати адреси всіх своїх криптогаманців. В 2022 році загалом залучили $65 млн.

3. AirSlate - SaaS-сервіс автоматизації робочих процесів без коду. На платформі зібрані рішення для розробки, інтеграції, автоматизації документообігу з хмари. В 2022 році загалом залучили $50,5 млн [5].

Отже, після перемоги українській IT-галузі треба залучати багато фінансування, включно з-за кордону, заохочувати інвестиції в стартап-акселератори, щоб максимально розвивати цю сферу та збільшити позитивний вплив експорту цієї галузі на загальну економіку України.

Загалом, Україна має потенціал стати важливим гравцем на світовому ринку інноваційних технологій та послуг. Однак для досягнення успіху необхідно забезпечити стабільність та підтримку з боку держави.

Література:

1. Наукова робота «Основні перешкоди розвитку стартапів в Україні». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/102.pdf

2. Правове забезпечення інноваційного розвитку в Україні. Офіційний веб-сайт Міністерства Юстиції України .
URL:https://minjust.gov.ua/m/str_13958#:~:text=Зокрема%2C%20національне%20інноваційне%20законодавство%20включає%20норми%20Конституції%20України%2C,спрямовані%20на%20підтримку%20розвитку%20економіки%20України%20інноваційним%20шляхом.

3. Інформаційні матеріали, щодо тсану інноваційної діяльності, сайт Міністерства економіки України URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDiialnosti

4. Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес» . Веб-сайт Forbes. URL: https://forbes.ua/money/yak-pisslya-viyni-ukraina-mae-vidnovlyuvati-ekonomiku-ta-biznes-velike-doslidzhennya-deloitte-15122022-10501

5. Стаття на сайті InVenture, «Топ-10 український стартапів за обсягом залучених інвестицій в 2022 році. URL: https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/top-10-ukrayinskih-startapiv-za-obsyagom-zaluchenih-investicij-u-2022-roci

Сачкова В.І.
«Міжнародна торгівля і маркетинг», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іщенко А.В.

РОЗБУДОВА НОВОГО БРЕНДУ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

У сучасному глобалізованому світі національний бренд є особливо важливим елементом, оскільки він є одним із факторів, які визначають рівень впливу країни та довіри до неї. Сильний національний бренд покращує сприйняття країни на міжнародному рівні,

залучає іноземні інвестиції, розвиває туризм, збільшує експортні можливості, що є корисним для процвітання економіки.

Намагання Російської Федерації вести цинічну війну проти українського народу та здійснювати геноцид істотно вплинуло на імідж нашої країни у світі. Незважаючи на те, що після 24 лютого 2022 року Україна почала асоціюватись з боротьбою за свободу та демократичні цінності, незламністю та єдністю, питання щодо зміцнення її репутації та розбудови нового і потужного національного бренду все ще гостро постає перед суспільством.

Згідно з Американською асоціацією маркетингу, бренд – це назва, дизайн, символ або інша характеристика товару чи послуги, яка ідентифікує її серед інших [1]. Bloom Consulting – фірма, що спеціалізується на національному брендингу – визначає національний бренд як сприйняття, почуття та емоції, які можуть виникати в когось, коли вони чують назву країни [2]. Тобто він формується на основі позитивного чи негативного іміджу та є основним фактором конкурентної переваги будь-якої держави. До речі, британський політик Саймон Анхольт, який вперше запропонував поняття «nation branding», говорить, що процес брендингу країни – це створення сукупності шести вимірів її сприйняття: експортного потенціалу, урядової системи, культурних цінностей та спадщини, громадян, туристичної привабливості та інвестиційного клімату [3]. Тобто основоположною метою національних брендів є привернення уваги туристів, зростання довіри міжнародних та вітчизняних інвесторів чи підприємців, залучення міграційного ресурсу та зростання прихильності місцевого населення.

Безумовно, що для України розбудова сильного національного бренду виступає стимулом та рушійною силою повоєнного відновлення. Стратегічним завданням є формування добре продуманого, унікального, але водночас привабливого, позитивного іміджу країни, який буде враховувати самоідентифікацію населення та його значущі й зрозумілі цінності. Найголовніше, що необхідно зробити – переконатися, що він базується на автентичності та правді. Національний бренд не можливо побудувати штучно, він має точно відображати реальність країни, включаючи як її сильні сторони, так і проблеми. Він також має відповідати цінностям і прагненням України та народу.

Чим краще країна сприймається на міжнародній арені, тим більше в неї шансів на зростання економіки. На початку 2023 року Brand Finance опублікував звіт щодо Глобального індексу м’якої сили (Global Soft Power Index 2023) [4]. Він ґрунтується на дослідженні сприйняття населенням світу національних брендів, а також на глибинних інтерв’ю з лідерами думок. Так, у Глобальному індексі м’якої сили зазначено, що після повномасштабного вторгнення Росії в Україну рівень м’якої сили України зріс на 10,1 балів – найбільше серед інших країн. Це пояснюється зростанням рівня загальної впливовості країни. У 2023 році Україна посіла 37 місце (порівняно з 51 місцем у 2022 році), набравши 44,3 бали. Зросли також показники обізнаності, репутації та впливу національного бренду (рис.1). Україна з самого початку війни використовувала усі доступні засоби комунікацій та інструменти м’якої сили, щоб залучитися підтримкою міжнародної спільноти та протидіяти пропаганді РФ.

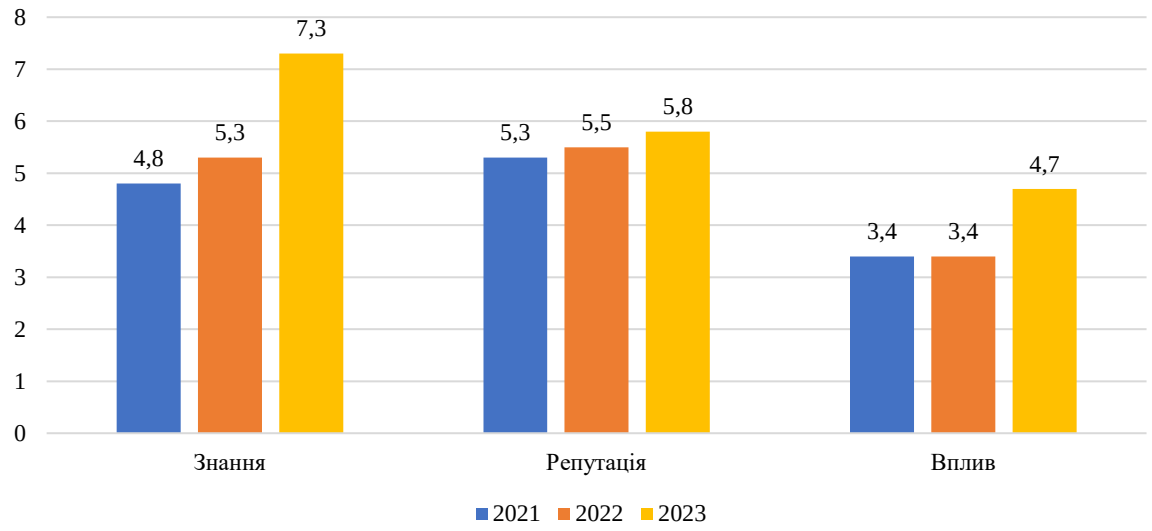

Рис. 1. Зміни у сприйнятті України

**складено автором на основі джерела [4]*

Як свідчить Індекс національних брендів від Anholt-Ipsos, у 2022 році найбільший приріст у сприйнятті мала така складова національного бренду України, як врядування. Компетентність та чесність уряду, його ставлення до населення та повага до їхніх прав, поведінка країни на міжнародній арені були високо оцінені. Також значно покращилось ставлення до експорту – багато іноземців почали купувати українську продукцію. Проте Україна втратила свої позиції у таких складових, як інвестиції, туризм та культура [3].

Наша країна усвідомлювала важливість національного бренду та привабливого іміджу ще до початку повномасштабної війни. Наприклад, було реалізовано декілька проєктів, які акцентують на економічній та інвестиційній сферах, зокрема «Ukraine NOW» – у 2018 році та «Ukraine: Innovating For the Future» – у 2021 році. Проте з моменту вторгнення це питання стало як ніколи актуальним. У 2022 році створили «Be brave like Ukraine», «United 24», «Ukraine Now and Forever» та інші бренд-проєкти. Їхньою метою є направлення уваги світу до України, поглиблення знань зарубіжної аудиторії, щоб люди з усіх куточків цікавилися, захоплювались українцями та прагнули з ними співпрацювати.

У повоєнний період Україна повинна більш системно підійти до створення нового національного бренду та управління ним, щоб закріпити результати, яких вже було досягнуто. Ще раніше С. Анхольт зазначав, що «якщо держава серйозно прагне покращити свій міжнародний імідж, вона повинна більше фокусуватися саме на розробці продукту та маркетингу, а не гнатися за самою ідеєю національного бренду» [5, с.2]. Постійний та координований потік дій найвищого класу здатний поступово покращити репутацію країни. Варто також зазначити, що для розробки та просування нового бренду Україні, перш за все, потрібно буде інвестувати у комплексну брендингову кампанію, що включатиме ряд заходів: рекламу, зв'язки з громадськістю, соціальні мережі – та охопить максимально широку аудиторію, національну та міжнародну.

Національний бренд, яким би він не був, вимагає тісної співпраці та зусиль всіх зацікавлених сторін, включаючи державні органи, бізнес, суспільство та інших стейкхолдерів. Вони повинні працювати разом, щоб створити спільне бачення майбутнього України та визначити чітку стратегію розвитку для нового бренду.

Системна робота з національним брендом також необхідна, щоб нівелювати стереотипні думки іноземців про Україну та показати різницю між тим, що вони думають, і тим, якою країна є насправді та якою хоче бути. Раніше, коли чули про Україну, відразу виникали асоціації з Чорнобилем, СРСР, що це бідна та нерозвинена країна або взагалі вважали, що Україна і Росія – одна і та ж сама країна. На щастя, зараз думки змінилися у кращу сторону. І саме вони виступають основою майбутньої відбудови України, яка після перемоги перетвориться у шалений потік туристів, інвестицій та співпраць.

Оскільки країна дивиться в нове майбутнє, розбудова сильного бренду допоможе створити позитивний імідж на міжнародній арені та стимулювати економічне зростання та відновлення, яке буде в пріоритеті після закінчення війни. Крім цього це гарантуватиме сталу підтримку від міжнародних партнерів, а також створить відчуття єдності серед українців та надихне їх працювати разом задля спільної мети.

Однак для того, щоб розвивати національний бренд у повоєнних реаліях однозначно виникне потреба у здійсненні таких заходів, як:

• реформа економічної та політичної сфер, які значний період часу були перешкодою для розвитку національного бренду країни;

• відновлення бізнес-потенціалу, оскільки значна частина підприємств закрилися або релокувалися;

• покращення інфраструктури та послуг, що включає відбудову транспортних систем, розширення доступу до якісного медичного обслуговування тощо;

• популяризація України як туристичного напрямку;

• активне просування інших сильних сторін – багатої української культури, високого рівня діджиталізації, могутньої армії.

Отже, зараз дуже важко оцінити вплив повномасштабного російського вторгнення на національний бренд України та його сприйняття у світі. Розбудова нового і при цьому потужного бренду держави у повоєнний період вимагатиме спільних зусиль задля відновлення та розвитку економіки. Цей процес буде довгим, однак Україна має всі можливості для успіху та для того, щоб інтегруватися до глобальної системи, ставши передовою та конкурентоспроможною країною світу.

Література:

1. Branding. American Marketing Association. URL: https://www.ama.org/topics/branding/.

2. What is Nation Branding?. Bloom Consulting. URL: https://www.bloom-consulting.com/journal/what-is-nation-branding/.

3. The Anholt-Ipsos Nation Brands Index 2022. Ipsos. URL: https://www.ipsos.com/en/nation-brands-index-2022.

4. Global Soft Power Index 2023. Compare Nation Results. Brand Finance. URL: https://brandirectory.com/softpower/nation?country=158.

5. Anholt, S. Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations. Exchange: The Journal of Public Diplomacy. 2011. Vol. 2: Iss. 1, Article 1. URL: https://surface.syr.edu/exchange/vol2/iss1/1.

Каращенко В.І.
«Міжнародна торгівля і маркетинг», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іщенко А.В.

ІТ-СЕКТОР ЯК ДРАЙВЕР ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ІТ-індустрія стала одним з найважливіших і найвпливовіших секторів світової економіки. Вона є ключовим рушієм інновацій, продуктивності та економічного зростання, а також трансформувала спосіб нашого життя, роботи та спілкування. В умовах швидкого розвитку інновацій та технологій, ІТ є найбільш пріоритетним напрямом розвитку у більшості країнах світу. Україна є яскравим представником, де ІТ галузь розвивається шаленими темпами. У ній задіяно близько 300 000 працівників та залучено близько 600 мільйонів доларів іноземних інвестицій за рік. За даними Outsourcing Journal, Україна зараз є країною №1 для ІТ-аутсорсингу в Центральній та Східній Європі. Крім того, вона увійшла до топ-20 місць для офшорингу в регіоні EMEA, отже, Україна розглядається як потужний технологічний хаб, де ІТ-індустрія набирає обертів. [1] Фахівці цієї галузі не лише надають послуги аутсорсингу, а й працюють над діджиталізацією країни та активно співпрацюють з урядом у різних ініціативах. За даними Ukrainian IT Report 2022, у 2021 році ІТ-індустрія зросла на 36%, з $5 млрд до $6,8 млрд в експорті. [2] За останні три роки ці цифри зросли майже вдвічі, і тенденція зростання є досить стабільною. (рис.1)

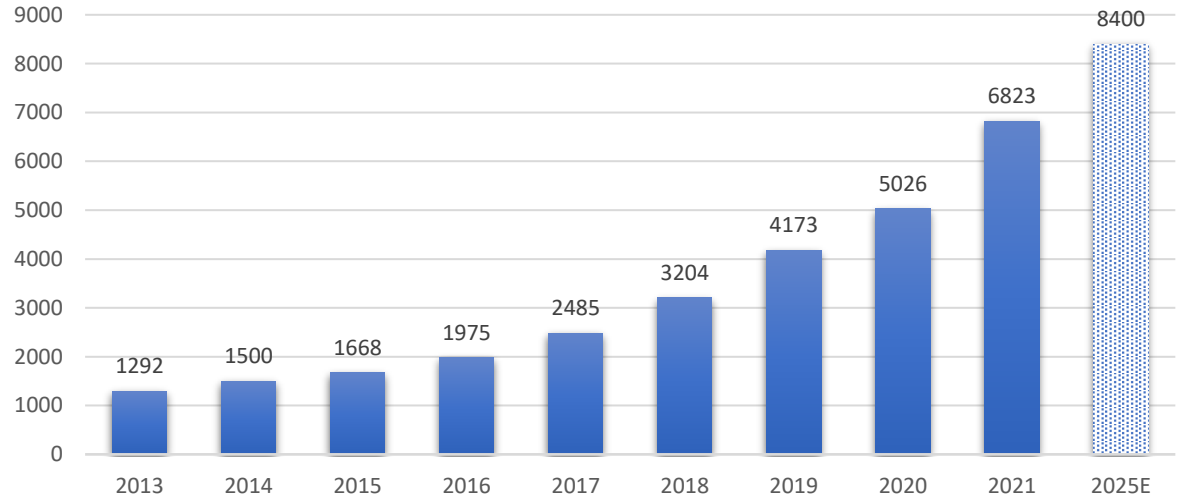

Рис.1 Експорт ІТ послуг в Україні (млн.дол.)

Джерело: Складено автором на основі [3]

Навіть, незважаючи на війну, український ІТ-сектор впорався з усіма викликами з максимальною ефективністю і зумів створити умови, які дозволяють галузі процвітати, незважаючи на всі труднощі. Як результат, цифри показують, що ринок ІТ-послуг в Україні продовжить зростати найближчим часом і за прогнозами у 2025 році, експорт ІТ послуг сягне позначки 8,4 млрд. дол. Багатьом ІТ-компаніям вдалося зберегти свої контракти та знайти нових клієнтів. Глобальні інвестори з нетерпінням чекають на послуги українських ІТ-

спеціалістів. За даними Американської торговельної палати, 96% компаній планують продовжити роботу в Україні у 2023 році. Крім того, 85-95% фахівців IT-сектору змогли повернутися до виконання своїх робочих обов'язків, незважаючи на війну. [3]

Значний розвиток IT в Україні пояснюється зростаючою тенденцією щорічної кількості бакалаврів по спеціальностях пов’язаних з IT. Щороку українські університети готують близько 16-17 тисяч нових бакалаврів. Підвищений інтерес абітурієнтів до спеціальності та державне фінансування навчання призведе до того, що кількість випускників зросте до 23 тисяч у 2025 році. У середньостроковій перспективі очікується випуск до 35 000 бакалаврів завдяки піку народжуваності у 2008-2013 роках. [1]

Високий рівень освіти в IT та популярність самої галузі призводить до значного зростання кількості IT-талантів в Україні. Співпраця з ФОПами є привабливою для компаній, оскільки IT часто передбачає проектну роботу. IT-індустрія активно залучає молодь: 80% працівників IT-компаній - це люди віком від 18 до 32 років. Станом на 2021 рік, загальна кількість IT-талантів в Україні дорівнювала 285 тис. осіб. Так, з 2017 року кількість таких людей зросла на 127.3 тис. осіб. [2]

З огляду на всі особливості перспективного розвитку IT-сектору в Україні, він може пропонувати багатообіцяючий шлях для відновлення післявоєнної України. В результаті масового руйнування критичної та підприємницької інфраструктури, для України необхідний немалий проміжок часу задля її відновлення та здійснення господарської діяльності. IT-сектор в цьому питанні набагато гнучкіший – і саме це дасть можливість цій галузі відіграти вирішальну роль у післявоєнному відновленні економіки України. Після перемоги України – наша держава стане одним із найуспішніших брендів в світі, а українські IT-спеціалісти на ринку мають велику репутацію. Ці два фактори, дадуть можливість залучити велику кількість інвестицій у економіку України. Пропонуючи сприятливе середовище для іноземних інвесторів, Україна зможе продовжувати залучати інвестиції в свій IT-сектор, що матиме хвильовий ефект для економіки в цілому.

IT-сектор – це галузь де створюються високотехнологічні продукти та послуги. Українські IT-спеціалісти мають перевірений досвід розробки передових продуктів та послуг. Інвестуючи в дослідження та розробки в IT-секторі, Україна може створювати нові продукти та послуги, які можна експортувати в інші країни, отримуючи таку необхідну іноземну валюту. Також різні IT продукти та сервіси, з використанням 3D-друку, 3D-моделювання, цифрової візуалізації в цілому – можуть значно полегшити та удосконалити процес відновлення критичної та іншої інфраструктури. [4]

Також, IT-сектор значною мірою залежить від хорошої інфраструктури, включаючи високошвидкісний Інтернет, надійне електропостачання та сучасні офісні приміщення. Інвестуючи в інфраструктуру Україна може створити сприятливе середовище не лише для зростання IT-сектору, а й для інших галузей.

Слід також звернути увагу на те, що IT-сектор також відомий своїм підприємницьким духом, і Україна має зростаючу спільноту технологічних стартапів. Сприяючи розвитку підприємництва в IT-секторі, Україна може створити культуру інновацій та прийняття ризиків, яка може поширитися на інші сектори економіки. Це в свою чергу збільшить кількість малих та середніх підприємств і покращить бізнес-середовище в країні.

Отже, незважаючи на драматичні зміни та негативні наслідки, спричинені російським вторгненням, український IT-сектор продовжує розвиватися та підтримувати економіку

країни. Протягом багатьох років, IT-сектор демонстрував стрімкий розвиток в Україні, що перетворило нашу державу на потужний технологічний хаб не лише в Європі, а й у світі. Після війни, Україна зможе використати цю свою сильну сторону, як ефективний спосіб свого відновлення. Маючи великий потік міжнародних інвестицій та велику кількість IT-талантів – Україна зможе швидко запустити процес свого відновлення та подальшого розвитку.

Література:

1. Solovei A. Ukraine Tech Industry 2022: Forecast, Diversity, Features [Електронний ресурс] / Anna Solovei // ARDAS. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://ardas-it.com/ukraine-tech-industry-2022-market-overview.
2. Ukraine IT Report 2021 [Електронний ресурс] // IT Ukraine Association. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://drive.google.com/file/d/1rDOzj3_hKgXfIj8czwIVzP8Ct4lBY5eW/view.
3. Ukrainian IT Sector: Prospering Against the Odds. [Електронний ресурс] // Intetics. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://chamber.ua/news/ukrainian-it-sector-prospering-against-the-odds-market-overview-by-intetics/.
4. Browne R. Ukraine looks to technology to help rebuild its economy amid Russia's onslaught [Електронний ресурс] / Ryan Browne // CNBC. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.cnbc.com/2022/11/07/ukraine-looks-to-tech-to-rebuild-economy-after-russia-invasion-.html.

Головащук Г.О.
«Міжнародна торгівля і маркетинг», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іщенко А.В.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Цифровізація та Інтернет змінили міжнародну маркетингову стратегію, запропонувавши багато нових можливостей для бізнесів. Дійсно, цифровізація докорінно змінила ландшафт міжнародних маркетингових стратегій, надаючи багато універсальних інструментів, які компанії можуть використовувати для розвитку та підтримки відносин із клієнтами, і дозволяючи фірмам взаємодіяти з клієнтами у всьому світі способами, які раніше були неможливими. Простіше кажучи це цифровий маркетинг, який використовується для рекламування продуктів та послуг за допомогою цифрових каналів для охоплення споживачів, основна мета – просування брендів через різні форми цифрових медіа [1]. Цей мега-тренд є новою нормою ведення бізнесу не лише в розвинених країнах світу, а й на ринках, що розвиваються. Тому, саме використання цифрових технологій в основі міжнародної маркетингової стратегії може посприяти більш швидкому відновленню українських підприємств під час післявоєнного відновлення країни, що у себе включає можливості для покращення комунікації, залучення нових клієнтів, розвитку електронної

торгівлі та підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку.

До війни цифровий маркетинг в Україні активно розвивався, на що вказує великі витрати на цифрову рекламу у цілому, досягши свого піку у 2021 році, сягнувши 626,14 млн доларів США, значним поштовхом для цього послужив COVID-19, коли багато компаній почали більше активізуватися на онлайн-просторах, розуміючи що це найбільш релевантна та ефективна реклама продукції та послуг для споживачів. У 2022 році можна побачити негативну динаміку, яка відбулася через початок війни, і всі українські підприємства почали проходити турбулентну та кризову ситуацію, крім того через ракетні обстріли сильно постраждала електроенергетика України, і люди добами сиділи без світла та інтернету, що значно скоротило користування українцями електроніки, а це вагома втрата для будь-якої цифрової реклами. Було багато сумнівів, коли та чи варто відновлювати взагалі якусь рекламу під час війни, на той момент обсяг реклами в YouTube скоротилася вдвічі, банерні прояви — на третину, а реклама в інфлюенсерів — на 75% [2]. Тим не менш, з початку 2023 року уся реклама, включаючи цифрову, почала потроху відновлюватися і за прогнозами Statista (2023р.) ситуація з цифровим маркетингом буде поступово покращуватися і вже у 2026 році зможе досягнути довоєнний показник 2021 року, отже можна побачити, що за прогнозами потенціал є доволі оптимістичним (Рис.1) [3].

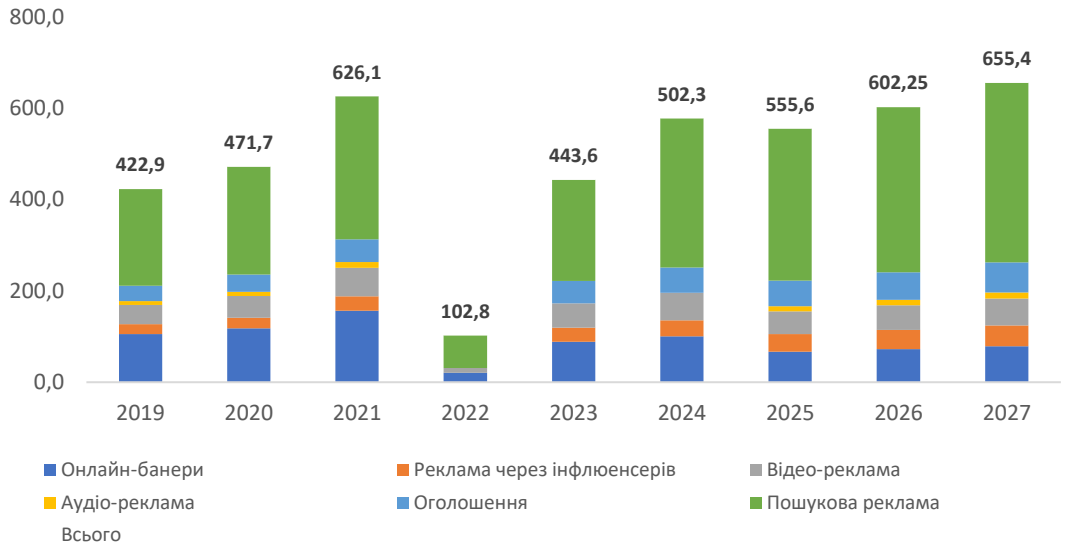

*Рис.*1 Витрати на цифрову рекламу за сегментами в Україні (у млн.доларів США)

Складено автором на основі джерела: [3]

ГО Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» в рамках проекту Future of Work запевняє, що у післявоєнний період, буде зростати попит на digital-маркетологів, що розуміються на алгоритмах, що використовуються пошуковими системами та вміють залучати користувальницький трафік через платні та органічні медіа-канали просування для збільшення продажів і прибутку. Цей тренд передбачають через позитивні темпи зростання цифрових технологій під час повномасштабної війни між Україною та Російською Федерацією, адже наразі створюється безліч соціальних проектів, у яких

пріоритетом є швидкість та доступність, яку забезпечують саме новітні цифрові технології, і це буде продовжуватися і надалі.

Вищезазначені пункти є доволі оптимістичним для цифрового маркетингу, але однозначно, для стимулювання в Україні цифровізації міжнародної маркетингової діяльності, Уряд повинен створити сприятливе регуляторне середовище та підтримувати локальні ініціативи у цьому напрямки. До цього може відноситися розробка національної цифрової стратегії, яка включатиме конкретні заходи щодо розвитку цифрових технологій у маркетинговій сфері, програми підтримки, інвестиційні стимули та навчальні ініціативи. Також, Уряд може спростити процедури та зменшити бюрократичні перешкоди, пов'язані з реєстрацією бізнесу, веденням електронного документообігу та іншими адміністративними процесами, що допоможе збільшити швидкість та ефективність маркетингової діяльності. Досить важливим аспектом є фінансова підтримка українських компаній, які розвивають цифрові маркетингові проекти і експортують свою продукцію чи послуги. Це може бути певні субсидії, гранти, кредити та інші форми фінансової допомоги, що сприятимуть розширенню міжнародної присутності українських компаній. Інша сфера, яка вартує поліпшення, це захист інтелектуальної власності. Забезпечуючи належні закони, компанії будуть впевнені у тому, що ніхто не зможе скопіювати їх патенти, зробити підробку їх товарів або послуг, і це знизить ризик недобросовісної конкуренції, отже це дасть змогу компаніям впевнено розробляти свої бренд та інноваційні рішення на міжнародному ринку. У післявоєнний період, також важливо щоб український Уряд активно сприяв міжнародному співробітництву у галузі цифрового маркетингу, встановлюючи партнерські відносини з іншими країнами, обмінюючись досвідом та знаннями, укладаючи угоди та спільні проекти. Це допоможе українським компаніям отримати доступ до нових ринків, здобути нові ресурси для свого розвитку та бути більш конкурентоспроможними. Загальною метою всіх цих вищезгаданих заходів є створення сприятливих умов для цифрової маркетингової діяльності українських компаній на міжнародному ринку, залучення нових інвестицій, що у свою чергу впливає на зміцнення економіки країни, підвищення конкурентоспроможності та загалом сприяння післявоєнному відновленню України.

Цифровізація міжнародної маркетингової діяльності може мати значний вплив на післявоєнне відновлення України, по-перше, цифрові канали маркетингу дозволяють підприємствам України залучати клієнтів та розширювати свою аудиторію не тільки на внутрішньому ринку, але і за його межами, це дасть можливість налагодити міжнародні контакти, залучати замовників та інвесторів з інших країн. По-друге, цифрові маркетингові інструменти такі як соціальні медіа, контент-маркетинг, електронна комерція тощо, можуть допомогти підприємствам знизити витрати на традиційну рекламу та продажі. Крім того, цифровізація сприятиме ефективному просуванню українських брендів на міжнародному рівні. Це дає можливість розповісти про українську культуру, історію, традиції та унікальні продукти аудиторії по всьому світу, що призведе до підвищення свідомості про Україну як привабливий напрямок для туристичних та ділових цілей. Правильно побудована цифрова маркетингова стратегія допоможе українським підприємствам залучати замовників та партнерів з-за кордону. Вірно сплановані та належно оптимізовані цифрові кампанії можуть забезпечити широке охоплення міжнародної аудиторії, що сприятиме збільшенню обсягів експорту українських товарів та послуг. Останнє та не менш важливе, це те що цифрові інструменти доступні навіть для малих та середніх підприємств (які займають близько 80%

усіх підприємств України), що дозволяє їм конкурувати на міжнародному ринку, а це доволі важливо для підтримки та відновлення економічної ситуації України. МСП можуть створювати веб-сайти, запускати цифрові рекламні кампанії, використовувати соціальні мережі та інші інструменти для залучення нових клієнтів та розширення своєї діяльності.

Отже, цифровізація міжнародної маркетингової діяльності може бути суттєвим каталізатором для післявоєнного відновлення України. Швидкість, доступність та ефективність цифрових каналів маркетингу дозволять українським підприємствам залучати нових клієнтів, розширювати географію своєї діяльності, підвищувати свідомість про бренд України та залучати іноземні інвестиції. А різноманітні цифрові інструменти допоможуть підприємствам ефективно планувати та виконувати свої маркетингові стратегії, зменшуючи витрати та підвищуючи результативність. Вони відкривають нові можливості для розвитку малого та середнього бізнесу, підтримуючи їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку. В цілому, цифрова маркетингова стратегія має потужний потенціал для підтримки післявоєнного відновлення України, сприяючи залученню іноземних інвестицій, розширенню експорту, розвитку бізнесу та підвищенню конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

Література:

1. Barone A. Digital Marketing Overview: Types, Challenges, and Required Skills [Електронний ресурс] / Adam Barone // Investopedia. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.investopedia.com/terms/d/digital-marketing.asp.
2. Бровінська М. Ринок реклами в Україні через війну критично впав [Електронний ресурс] / Марія Бровінська // Dev.ua. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://dev.ua/news/rynok-internet-reklamy-v-ukraini-cherez-viinu-vpav-maizhuk-vdvichi-1670245961.
3. Digital Advertising - Ukraine [Електронний ресурс] // Statista. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.statista.com/outlook/dmo/digital-advertising/ukraine.
4. Future of Work: вплив війни та професії для відновлення України [Електронний ресурс] // Career Hub. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://careerhub.in.ua/future-of-work-vpliv-viyni-ta-profesii-dlya-vidnov/.

Рогожа С.О.
“Міжнародна торгівля і маркетинг”, 5 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іщенко А.В.

РОЛЬ КІНОІНДУСТРІЇ У ФОРМУВАННІ ГЛОБАЛЬНОГО БРЕНДУ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

У сучасному світі на ринку змагаються не просто компанії з своїми товарами та послугами, а вже саме бренди, і країни в даному питанні не є виключенням. Бренд країни – це необхідність, а також можливість заробляти гроші та формувати певний політичний

статус на світовій арені [1]. Тобто країни, які створили власний бренд більш успішні на міжнародній арені, ці країни є більш привабливими для туристів з усього світу, а також товари з цих країн більш активно купуються споживачами, для прикладу можна згадати, що туристи дуже часто обирають Францію чи Італію для свого відпочинку, а також ми залюбки купуємо французьку косметику, італійський одяг чи німецькі автомобілі.

Зокрема це можна підтвердити індексом Anholt Ipsos Nation Brands, за яким Німеччина у 2022 році посідає перше місце, за нею йдуть Канада та Японія, а п'ятірку замикають Італія та Франція, а якщо подивитися на Україну за цим же індексом, то у 2021 році країна займала 48 позицію, але у 2022 році покращила свій результат піднявшись на одну сходинку, зокрема у період між 2021 та 2022 роками сприйняття України зросло за параметрами «Урядування», «Експорт» і «Люди», але сприйняття знизилося щодо параметрів «Імміграція та інвестиції», «Туризм» і «Культура». Враховуючи загальні наслідки для нації у війні, індекси, за якими Україна спостерігала зниження, є реверансом до досвіду українців у війні – інша нація кидає виклик українській культурі та ідентичності, країни приймають українських біженців, а також інвестиції більше не пов'язані з бізнесом, а направляються до України з гуманітарними цілями [2-3].

Тобто Україна не сприймається в світі, як дуже цікава в культурному плані, що свідчить про необхідність розвитку саме в цьому напрямку, для чого в нагоді може стати українська кіноіндустрія, яка в останні роки зазнала значного розвитку. Після Революції Гідності 2014 року відомство, яке опікується питаннями кіно в Україні, визначило нову стратегію розвитку, а держава почала виділяти значні кошти на створення національного кінопродукту. Ще одним вагомим фактором, який призвів до суттєвих змін на українському кіноринку, стало об'єднання найбільших гравців кіноіндустрії, які ініціювали розробку закону «Про державну підтримку кінематографії в Україні», яка включає механізм «грошових знижок» [4]. "Грошова знижка" – грошові повернення і податкові пільги на кіновиробництво, які виплачує держава кіновиробнику.

І тут вже можна перейти до ролі кіноіндустрії у формуванні глобального бренду України у післявоєнні роки, на прикладі сучасних реалій [5-6]:

- перш за все – це захоплення цікавості іноземців українською історією, в тому числі і війною, бо українські фільми, які будуть зосереджені на висвітленні теми війни, зможуть отримати широке визнання в світі і на міжнародних кінофестивалях, бо за останній рік кіноіндустрія країни отримала вкрай необхідний поштовх від іноземних покупців, українські документальні фільми активно розвиваються, оскільки світова аудиторія шукає ширшого контексту конфлікту, а навіть наративні фільми, які потрапили на фестивалі минулого року, знаходять місце у спеціальних дистриб'юторів;

- проте не лише тема війни може бути цікава іноземним глядачам, що дозволить донеси для іноземців українську культуру та розкриють традиції українського побуту, зокрема SPACE Production розробляє пан'європейський роуд-муві «Музика під бомбами», а також приємний фільм «Спалах», знятий в Італії, тут ще можна згадати мультфільм «Мавка. Лісова пісня» від компанії Film.UA Distribution, який був проданий в більшій частині Європи та був випущений в кінотеатрах у США та Канаді компанією Shout!, і не варто забувати серіал «Слуга народу», який ще у 2016 році був куплений компанією Netflix для трансляції, а у 2022 році його повернули до каталогу США за багатьма запитами підписників;

- визнання на міжнародних кінофестивалях дозволить Україні все більше з'являтися у заголовках міжнародних газет не лише з негативних випадків, а й у позитивному світлі.

Отже, врахувавши все вище назване українське кіно може стати поштовхом до розвитку глобального бренду України, бо за останні роки, особливо через війну українська культура стає все більш цікавою для іноземців, а кіноіндустрія – це один із найлегших способів показати її та зацікавити нею, тому в дану сферу варто буде вкладати інвестиції у післявоєнний час, щоб дати їй ще більше шансів для розвитку.

Література:

1. Чи існує бренд "Україна" і який він? Цьвок Д. 2021. URL: https://www.pravda.com.ua/columns/2021/04/25/7291357/

2. Nation Brands Index 2022: Germany finishes first again with Japan and Canada rounding out the top three nations. 2022. URL: https://www.ipsos.com/en/nation-brands-index-2022

3. Ukraine and Russia's brands one year later. 2023. URL: https://www.ipsos.com/en-us/ukraine-and-russias-brands-one-year-later

4. #Ukraine's Movie Market: dynamics of its development and potential threats of "going back to USSR". 2018. URL: https://www.eureporter.co/frontpage/2018/10/03/ukraines-movie-market-dynamics-of-its-development-and-potential-threats-of-going-back-to-ussr/

5. VOURLIAS Christopher. "Life Will Win": How Ukraine's Film Industry is Reinventing Itself During the War. 2023. URL: https://variety.com/2023/film/global/ukraine-film-industry-war-one-year-anniversary-1235523547/

6. Netflix знову показує "Слугу народу". Білаш К. URL: https://lb.ua/culture/2022/03/17/509894_netflix_znovu_pokazuie_slugu_narodu.html

Ульянкіна А.Д.
«Міжнародна торгівля і маркетинг», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іщенко А.В.

ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Експорт сільськогосподарської продукції був важливим джерелом доходу для України протягом багатьох років, але триваюча війна з Росією значно вплинув на цей сектор. Війна порушила торговельні шляхи та спричинила падіння попиту на українську сільськогосподарську продукцію, що негативно вплинуло на економіку країни. Саме тому актуалізувались питання щодо пошуків шляхів відновлення національного сільськогосподарського експорту у післявоєнний період.

Одним із основних викликів, з якими стикається Україна у відновленні експорту сільськогосподарської продукції, є необхідність відновити торговельні відносини з іншими країнами [1]. Одним із потенційних ринків для експорту української сільськогосподарської продукції є країни Європейського Союзу (ЄС). ЄС є одним із найбільших у світі ринків сільськогосподарської продукції, і Україна вже досягла прогресу в розвитку торгових відносин з країнами ЄС. Проте Україні необхідно працювати над покращенням якості сільськогосподарської продукції, щоб вона відповідала стандартам ЄС. Україні також

необхідно вирішити проблеми, пов’язані з корупцією та бюрократією, які можуть ускладнити експортерам ведення бізнесу в країні.

Ще одним потенційним ринком для українського аграрного експорту є Китай. Китай є найбільшим у світі ринком збуту сільськогосподарської продукції, і Україна вже почала розвивати торгові відносини з китайськими покупцями. Однак Україні потрібно працювати над покращенням якості сільськогосподарської продукції, щоб вона відповідала китайським стандартам. Україні також необхідно вирішити питання, пов’язані з логістикою та транспортуванням, оскільки Китай знаходиться далеко від України, і транспортні витрати можуть бути високими.

Крім розвитку нових експортних ринків, Україні також необхідно зосередитися на підвищенні конкурентоспроможності свого аграрного сектора. Це вимагатиме інвестицій в інфраструктуру, дослідження та розробки, освіту та навчання. Україні необхідно інвестувати в сучасні сільськогосподарські технології та обладнання для підвищення продуктивності та зниження витрат. Їй також необхідно інвестувати в дослідження та розробки для виведення нових сортів сільськогосподарських культур, які краще пристосовані до кліматичних та ґрунтових умов України. Нарешті, їй необхідно інвестувати в освіту та навчання, щоб українські фермери мали навички та знання, необхідні для конкуренції на сучасному глобальному ринку [2].

Іншим ключовим викликом, який стоїть перед Україною у відновленні експорту сільськогосподарської продукції, є необхідність покращення якості сільськогосподарської продукції. Україна традиційно зосереджена на виробництві товарних культур, таких як пшениця, кукурудза та насіння соняшнику, які продаються переважно для переробки та експорту. Однак Україні необхідно зосередитися на продуктах з вищою доданою вартістю, таких як фрукти, овочі та спеціальні культури. Це вимагатиме інвестицій у нову інфраструктуру та обладнання, а також досліджень і розробок для розробки нових сортів культур, які краще адаптуються до кліматичних та ґрунтових умов України.

Нарешті, Україні необхідно вирішити проблеми, пов’язані з корупцією та бюрократією, які можуть ускладнити експортерам ведення бізнесу в країні. За останні роки Україна досягла прогресу в подоланні корупції та покращенні бізнес-середовища, але потрібно зробити більше. Україні необхідно оптимізувати свої правила та процедури, щоб полегшити експортерам ведення бізнесу в країні. Також варто вирішити проблеми, пов’язані з корупцією, такі як хабарництво та відкати, які можуть ускладнити конкуренцію експортерів на світовому ринку.

Однією з важливих сфер, на якій Україні потрібно зосередитися, щоб відновити експорт сільськогосподарської продукції, є стале сільське господарство. Стале сільське господарство – це підхід до ведення сільського господарства, який наголошує на екологічній, економічній та соціальній стійкості. У післявоєнний період Україні необхідно відійти від традиційної індустріальної моделі сільського господарства, яка домінувала в цьому секторі, і прийняти більш стійкі практики [3].

Є кілька причин, чому стійке сільське господарство є важливим для аграрного сектора України. По-перше, стале сільське господарство може покращити якість сільськогосподарської продукції України. Зменшуючи використання пестицидів і добрив, зосереджуючись на сівозміні та здоров’ї ґрунту, стійке сільське господарство може виробляти врожай, який є здоровішим і поживнішим. Це може допомогти Україні створити

репутацію виробника високоякісних здорових продуктів, які можна продавати споживачам у всьому світі.

По-друге, стале сільське господарство може допомогти Україні адаптуватися до зміни клімату. Україна вже відчуває на собі наслідки зміни клімату, включаючи більш часті та суворі погодні явища, такі як посухи та повені. Практики сталого ведення сільського господарства, такі як сівозміна та консерваційний обробіток ґрунту, можуть допомогти покращити «здоров'я» ґрунту та зменшити ерозію, що може зробити посіви більш стійкими до екстремальних погодних явищ. Крім того, стійке сільське господарство може допомогти зменшити викиди парникових газів шляхом скорочення використання викопного палива та сприяння використанню відновлюваних джерел енергії.

По-третє, стале сільське господарство може забезпечити економічні вигоди для українських фермерів. Зменшуючи використання дорогих ресурсів, таких як пестициди та добрива, стале сільське господарство може знизити витрати виробництва та підвищити прибутковість. Крім того, може допомогти диверсифікувати асортимент культур, які вирощуються в Україні, що може зменшити залежність від невеликої кількості товарних культур і забезпечити більш стабільний дохід для фермерів.

Щоб прийняти більш стійкі практики сільського господарства, Україні потрібно буде інвестувати в освіту та навчання фермерів. Це може включати навчання з консерваційного обробітку ґрунту, сівозміни та інтегрованої боротьби зі шкідниками. Крім того, Україна могла б інвестувати в дослідження та розробки для розробки нових сортів сільськогосподарських культур, які краще адаптовані до практик сталого сільського господарства.

Ще один важливий напрямок, на якому Україна має зосередитись у відновленні експорту сільськогосподарської продукції, — це органічне сільське господарство. Органічне сільське господарство — це форма сталого сільського господарства, яка наголошує на використанні природних ресурсів і методів, таких як сівозміна, компостування та біологічна боротьба зі шкідниками. Органічне сільське господарство є ринком, що розвивається у всьому світі, і Україна має значний потенціал для розвитку сектору органічного сільського господарства.

Для розвитку сектору органічного сільського господарства Україні потрібно буде інвестувати в сертифікацію та маркетинг. Органічна сертифікація є важливою вимогою для продажу органічної продукції, і Україні необхідно розробити систему сертифікації, яка б відповідала міжнародним стандартам. Крім того, Україні потрібно буде інвестувати в маркетинг і просування, щоб підвищити обізнаність про свою органічну продукцію та налагодити відносини з покупцями на органічних ринках по всьому світу.

Нарешті, Україні необхідно зосередитися на підвищенні ефективності та прозорості своїх ланцюгів постачання. Це може допомогти знизити витрати, підвищити якість продукції та конкурентоспроможність на світовому ринку. Один із способів зробити це в Україні — інвестувати в такі технології, як блокчейн, який може забезпечити безпечний і прозорий спосіб відстеження продуктів від ферми до споживача. Крім того, Україні необхідно вдосконалити свою логістичну інфраструктуру, щоб експортерам було легше та економічно ефективніше транспортувати продукцію на міжнародні ринки.

Підсумовуючи, зазначимо, що стійке сільське господарство, органічне сільське господарство та ефективність ланцюга постачання є важливими сферами, на яких Україна

має зосередитися для відновлення експорту сільськогосподарської продукції у післявоєнний період. Запроваджуючи більш стійкі практики сільського господарства, інвестуючи в органічну сертифікацію та маркетинг, а також покращуючи ефективність і прозорість своїх ланцюжків постачання, Україна може відновити свій експортний сектор сільськогосподарської продукції та забезпечити вкрай необхідний дохід для своїх фермерів та економіки. Хоча ці виклики значні, потенційні вигоди також значні, і Україна має потенціал стати головним гравцем на світових ринках органічного та сталого сільського господарства.

Література:

1. Maciejewska A., Skrzypek K. Sharing insights elevates their impact. S&P Global. URL: https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/mi/research-analysis/ukraine-agriculture-exports-what-is-at-stake.html (date of access: 28.04.2023).
2. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html (дата звернення: 27.04.2023).
3. Borodina O. Food Security and Socioeconomic Aspects of Sustainable Rural Development in Ukraine. International Institute for Applied Systems Analysis. URL: https://pure.iiasa.ac.at/id/eprint/9103/1/IR-09-053.pdf.

Авксентьєв Ю.Ю.
“Міжнародна торгівля та маркетинг”, 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Солодковська Г.В.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ НА СВІТОВОМУ РИНКУ БІОПРОТЕЗУВАННЯ ТА МЕДИЧНОЇ БІОІНЖЕНЕРІЇ

Українська медична система наразі знаходиться не на вищому технологічному та правовому рівні. Тим паче коли в країні війна, та великий відтік медичного персоналу через еміграцію. А з кожним днем, людей яким потрібна медична допомога стає більше.

Ще до початку війни вітчизняна медична система потребувала системного вдосконалення. Довгий та ускладений шлях навчання, відсутність гідної зарплатні робітникам державних медичних структур, застарілі медичні протоколи лікування, відсутність виробництва новітніх технологічних медичних товарів.

Але зараз в України є шанс стати одним із головних центрів біопротезування та медичної біоінженерії. Це можливо досягти за рахунок великої потреби в біопротезах. Наразі через війну, як серед громадянського населення, так і серед військових – велика кількість пошкоджень пов’язаних з відсутністю кінцівок, втратою або пошкодженням органів або спотворенням деяких частин тіла. Більшість цих проблем може вирішити за допомогою послуг біоінженерії та біопротезування.

Наразі ця галузь тільки розвивається, але у України є шанс стати флагманом біопротезування та медичної біоінженерії завдяки наступним факторам:

-географічному положенню у центрі Європи;

-великим попитом на медичні послуги, які ці галузі можуть надати;

-залученням міжнародних коштів на відновлення України;

-бажанням людей жити знову повноцінним та здоровим життям.

Також прискорити розвиток даної сфери певні реформи правової системи, наприклад добровільні дослідження на людях. Закон України передбачає медичні експерименти над людьми на добровільній основі. Тим паче все що потрібне від піддослідного:

-надання свого біо-матеріалу, що не несе ніякої загрози піддослідному

-та надання дозволу та участь у імплантації вирощених біопротезів.

Підприємства залучені до такої практики, будуть надавати як і робочі місця людям, так і давати можливість працювати людям які цю можливість втратили. Таким чином, після лікування люди зможуть знову повноцінно працювати, що буде відновлювати робочу силу втрачену під час війни.

Наразі в багатьох розвинутих країнах проводять різноманітні дослідження, в тому числі й в сфері біоінженерії. Але провідною країною зараз прийнято вважати Нідерланди, через вільнодумство та добре сформовану законодавчу базу. Важливим аспектом, який впливає на розвиток сфери біоінженерії є доступ до збору та використання персональних даних.

Серед компаній лідерів сфери біопротезування та медичної біоінженерії, слід виокремити наступні:

- Abbott Laboratories, США. Всесвітня корпорація з виробництва медичних приладів і охорони здоров'я, розташована в Ебботт-Парк, штат Іллінойс, США. У 1888 році чиказький лікар Уоллес Келвін Еббот створив фірму для розробки відомих фармацевтичних препаратів. Зараз займається дистрибуцією медичного обладнання, засобів діагностики, фірмових препаратів і харчових добавок. У 2013 році компанія відокремила свій бізнес із виробництва лікарських засобів, заснований на дослідженнях, у AbbVie.

- Agfa HealthCare, Бельгія. Підрозділ Agfa-Gevaert Group, є головним постачальником інтегрованих IT-систем, передових діагностичних зображень і контрастних речовин для лікарень та інших закладів охорони здоров'я. Agfa HealthCare має більш ніж столітній досвід роботи з діагностичною візуалізацією та є лідером на ринку медичних IT з початку 1990-х років.

- Dräger, Німеччина. Drägerwerk AG — це німецький виробник засобів захисту органів дихання, що розташовані в Любеку. Вони також розробляють системи виявлення та аналізу газу, а також технологію неінвазивного моніторингу пацієнтів. Серед їхніх клієнтів лікарні, пожежні служби та водолазні підприємства.

- Philips Healthcare Нідерланди. Philips — це всесвітня конгломератна компанія зі штаб-квартирою в Ейндховені, Нідерланди. Вона була заснована в 1891 році. Незважаючи на те, що штаб-квартира країн Бенілюксу все ще знаходиться в Ейндховені, з 1997 року головний офіс знаходиться в Амстердамі. Philips, колишня одна з найбільших у світі корпорацій електроніки, тепер зосереджена в основному на біомедичних технологіях, інші операції відкинуті.

На цей час, вирощування штучних біологічних органів тільки розвивається, хоча і зараз є досягнення в цій сфері. Але основний тип вирощування такий:

-Взяття стовбурової клітини від пацієнта

-Вирощування потрібного органу

-Імплантація цього органу пацієнту

-Курс відновлення після операції та звикання до нової частини тіла

Зараз у світі при трансплантації органів від донора, завжди є великий шанс не прийняття його організмом, або людині треба пити усе життя ліки щоб його ж організм не знищим донорський орган. Але ця проблема при такому способі вирощування відпадає, бо цей орган зроблений із клітин самого пацієнта.

Зараз вчені прогнозують що для технологій які даватимуть шанс вирощувати органи ще 20 років, але ці дослідження можна значно прискорити.

Людство зараз дуже швидко розвивається, і Україні треба не відставати від провідних технологій. Тим паче після війни у нас будуть великі економічні проблеми, на рішення яких багато інших країн вже готові виділити гроші, але саме за нами процес рішення.

Розвиток біопротезування та медичної біоінженерії може допомогти як державі та підприємствам, так і покаліченим людям, давши їм другий шанс на повноцінне життя.

Література:

1. The Top BioMed Engineering Companies in the World (2022). URL: https://www.valuer.ai/blog/the-top-biomedical-engineering-companies-in-the-world

2. Crawford, M. (2020). Top 10 Bioengineering Trends for the 2020s. URL: https://www.asme.org/topics-resources/content/top-10-bioengineering-trends#:~:text=Miniaturization%2C%20material%20innovations%2C%20personalized%20medicine,to%20incorporate%20into%20their%20designs

3. WEF (2020). 3 scenarios for how bioengineering could change our world in 10 years. URL: https://www.weforum.org/agenda/2020/12/3-scenarios-for-how-bioengineering-could-change-our-world-in-10-years/

Тарасенко А.Е.
"Міжнародні економічні відносини", 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іринчина І.Б.

ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна зіткнулася зі значними економічними та екологічними проблемами через велику залежність від викопного палива. Післявоєнне відновлення та розвиток України можна прискорити за рахунок впровадження інноваційних векторів енергетичної диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності. У цій статті обговорюються потенційні переваги впровадження відновлюваних джерел енергії та зелених технологій у зовнішній торгівлі, а також те, як ці стратегії можуть підвищити енергетичну безпеку, сприяти сталому економічному зростанню та сприяти екологічній стійкості.

Україна сильно залежить від імпорту природного газу, що призвело до високих витрат на енергію та вразливості до коливань цін. Країна також стикається з екологічними

проблемами, включаючи високий рівень викидів парникових газів і забруднення повітря. Ці виклики посилилися внаслідок початку повномасштабного вторгнення, внаслідок якого було перервано постачання енергії та пошкоджено енергетичну інфраструктуру. Щоб подолати ці виклики та сприяти відновленню економіки, Україні необхідно диверсифікувати джерела енергії та прийняти інноваційні енергетичні стратегії.

Житловий фонд України до початку війни був надто залежним від радянської епохи і виявився неефективним у споживанні енергії через значну залежність від інфраструктури. Наприклад, близько 40% опалення житла забезпечується через централізовані системи теплопостачання, які потребують від 250 до 400 кВт-год/м2 на рік, порівняно з менш ніж половиною цього показника в Скандинавії (150 кВт-год) і однією четвертою цього показника в будівлях з енергоефективними заходами (60-80 кВт-год). [1]

Системи централізованого теплопостачання значно постраждали під час війни, зокрема в Донецькій області, де збитки становили понад 0,5 мільярда доларів США, та на відновлення було виділено майже 1 мільярд доларів. Національний план відновлення України передбачає виділення 11 мільярдів доларів на модернізацію централізованого теплопостачання по всій країні. [2] У плані також передбачено, що на програми енергоефективності житлових будинків буде потрібно 59 мільярдів доларів, а на енергоефективність соціальної інфраструктури додатково потрібно виділити 29 мільярдів доларів. За даними 2020 року, більшість електроенергії виробляється на атомних електростанціях (51,4%).[3] Хоча відновлювані джерела енергії складають незначну частку у виробництві електроенергії, програма "зелених" тарифів допомогла збільшити їх долю в останні роки.

Україні необхідно залучити 15 млрд доларів для відновлення її енергетичних потужностей відновлюваної енергії з потужністю 5-10 ГВт, а також додатково 3,5 ГВт потужності для гідроелектростанцій та станцій з накопиченням енергії. Україна вбачає біомасу як важливий елемент свого енергетичного майбутнього, і для розробки біопалива з сільськогосподарських відходів та продукції потрібно близько 4,2 мільярда доларів. Завдяки своїй ролі у виробництві сільськогосподарської продукції, Україна має великі можливості у цьому напрямку. [4]

Єдиного плану розвитку енергетики в Україні не може бути без атомної енергії. Україна була змушена стикатися з атаками Росії на свої атомні електростанції під час війни, проте, завдяки значному зниженню попиту на електроенергію, яке відбулося під час конфлікту, а також завдяки підключенню до Європейської електромережі в березні 2022 року, Україна стала експортером електроенергії під час війни. До початку війни Україна повністю залежала від імпорту ядерного палива з Росії. Після війни Україна планує збільшити свої ядерні потужності на 14 мільярдів доларів. Україна має значний потенціал для відновлюваної енергетики, особливо в південних і західних регіонах. Уряд вже запровадив схему пільгових тарифів для стимулювання розвитку відновлюваної енергетики, яка залучила значні інвестиції в цей сектор. Однак нещодавно виникли занепокоєння щодо змін тарифної схеми, які можуть стримувати інвестиції. Тому для уряду важливо забезпечити стабільну політичну основу та створити сприятливий інвестиційний клімат для відновлюваної енергетики.

Прийняття інноваційних стратегій енергетичної диверсифікації може підвищити енергетичну безпеку та зменшити залежність від іноземних джерел енергії, сприяючи таким

чином національному суверенітету та незалежності. Це також може створити нові можливості для працевлаштування та стимулювати економічне зростання, особливо у післявоєнний період. Наприклад, сектор відновлюваної енергетики може створити робочі місця у виробництві, монтажі та обслуговуванні систем відновлюваної енергії. Запровадження зелених технологій також може сприяти технологічним інноваціям і підвищити конкурентоспроможність України на світовому ринку.

Більше того, інноваційні стратегії диверсифікації енергетики можуть сприяти екологічній стійкості та зменшенню викидів парникових газів, сприяючи таким чином більш чистому та здоровішому навколишньому середовищу для всіх українців. Наприклад, впровадження відновлюваних джерел енергії може зменшити залежність від викопного палива, що може призвести до зниження викидів парникових газів та інших забруднюючих речовин. Зелені технології також можуть зменшити споживання енергії та сприяти сталому розвитку міст.

Хоча у певній мірі збільшення використання відновлюваної енергії може статися незабаром, однак доведеться впевнетись, що національна безпека є стійкою, та Росія більше не буде окупувати південні регіони, зокрема Одеську, Миколаївську, Запорізьку, Херсонську та Дніпропетровську області, які мають найбільший потенціал для розвитку сонячної та вітрової енергії. [5] У 2020 році близько 12% електроенергії в Україні вироблялося з відновлюваних джерел, а до 2035 року Україна планує отримувати 25% усієї споживаної енергії (не тільки виробництва та не тільки електроенергії) з відновлюваних джерел. [6]

Завдяки великій території України, порівняно з іншими країнами Європи, вона має значний потенціал для виробництва енергії з вітру, сонця та біомаси. Крім того, Україні потрібно робити внесок у досягнення цілей ЄС щодо низького рівня викидів вуглецю та чистого нульового викиду, щоб перейти від статусу кандидата до статусу повноправної держави-члена. [2] Приєднання України до ENTSO-E пропонує можливість для експорту електроенергії з відновлюваних джерел, з метою отримання доходу від експорту та зниження інтенсивності викидів вуглецю в ЄС.

Після війни важливо зазначити, що жоден варіант енергетичної системи не буде панацеєю. Тому для досягнення максимальної енергетичної ефективності в Україні необхідно розвивати всі можливі джерела енергії та забезпечувати їх інтеграцію в єдину енергетичну систему.

Реалізація інноваційних стратегій диверсифікації енергетики стикається з кількома проблемами, включаючи відсутність інвестицій в інфраструктуру відновлюваної енергетики, потребу в модернізації енергетичних систем, а також недостатню обізнаність і розуміння технологій відновлюваної енергії. Крім того, політична нестабільність і корупція можуть стримувати інвестиції в сектор відновлюваної енергетики. Тому для уряду важливо забезпечити стабільне політичне середовище, створити сприятливий інвестиційний клімат і сприяти міжнародній співпраці та партнерству.

Партнерство в імпорті та експорті може посилити диверсифікацію енергетики шляхом сприяння торгівлі енергетичними продуктами та технологіями. Наприклад, Україна може експортувати продукти відновлюваної енергії, такі як сонячні панелі та вітряні турбіни, в інші країни, одночасно імпортуючи енергоефективні технології, такі як розумні мережі та енергоефективні будівлі. Це може створити нові можливості для працевлаштування та

стимулювати економічне зростання, одночасно підвищуючи енергетичну безпеку та сприяючи сталому розвитку міст.

Висновок. Післявоєнне відновлення та розвиток України можна прискорити шляхом реалізації інноваційних векторів енергетичної диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності. Застосування відновлюваних джерел енергії та зелених технологій може підвищити енергетичну безпеку, сприяти сталому економічному зростанню та сприяти екологічній стійкості. Однак успішна реалізація цих стратегій вимагає комплексної політичної основи та залучення всіх зацікавлених сторін. Тому уряд має забезпечити стабільне політичне середовище, створити сприятливий інвестиційний клімат і сприяти міжнародне співробітництво та партнерство для залучення інвестицій та досвіду в секторі відновлюваної енергетики. Крім того, існує потреба в інформаційно-просвітницьких кампаніях, щоб підвищити розуміння громадськістю та підтримку технологій відновлюваної енергії.

Література:

1. KeepWarm resources. URL: https://keepwarmeurope.eu/countries-in-focus/ukraine/english/

2. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment 16 BP (2021). URL: https://ukraine.un.org/en/224376-ukraine-rapid-damage-and-needs-assessment

3. BP Statistical Review of World Energy, July 2021, 70th edition. URL: https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html.

4. Ukraine’s solar PV sector grinds to a halt with 15% of installed capacity lost URL: https://www.pv-tech.org/ukraines-solar-pv-sector-grinds-to-a-halt-with-15-of-installed-capacity-lost/

5. Ukraine renewable energy market URL: https://www.trade.gov/market-intelligence/ukraine-renewable-energy-market

6. Ukraine - Renewable Energy URL: https://www.trade.gov/energy-resource-guide-ukraine-renewable-energy

Кременчуцький В.І.
Міжнародна торгівля і маркетинг, 5 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Сандул М.С.

ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Технологія блокчейн стала однією з найперспективніших інновацій цифрової ери. По суті, це децентралізована розподілена книга, яка може використовуватися для запису та зберігання даних безпечним і прозорим способом. Однією з найважливіших переваг використання технології блокчейн є те, що вона забезпечує довіру та прозорість транзакцій, усуваючи потребу в посередниках, таких як банки чи інші фінансові установи. Однією з найбільш значущих можливостей технології блокчейн у міжнародній торгівлі є можливості її використання в ланцюгах постачання. Завдяки можливості створювати захищений від підробки децентралізований запис транзакцій, технологію блокчейн можна використовувати для відстеження шляху товарів від виробництва до доставки. Це потенційно може підвищити

прозорість, зменшити шахрайство та підвищити ефективність ланцюжка поставок, що особливо важливо в міжнародній торгівлі, де товари часто перетинають багато кордонів і підпадають під різні правила.

Іншою сферою, де технологія блокчейн може бути застосована в міжнародній торгівлі, є фінансування торгівлі. Використовуючи системи на основі блокчейну, можна автоматизувати багато завдань, пов'язаних із фінансуванням торгівлі, наприклад обробку акредитивів, коносаментів, страхування, кредитування, факторинг, форфейтинг, тощо. Це може допомогти скоротити час і витрати, пов'язані з фінансуванням торгівлі, спростивши для підприємств доступ до фінансування для міжнародної торгівлі.

Захист інтелектуальної власності — це ще одна сфера застосування технології блокчейн у міжнародній торгівлі. Створюючи захищений від підробки децентралізований запис про право власності на інтелектуальну власність, технологія блокчейн може допомогти захистити права творців і власників інтелектуальної власності, такої як патенти, торгові марки та авторські права. Це може допомогти зменшити ризик порушення прав і піратства, що може бути особливо важливим у міжнародній торгівлі, де на інтелектуальну власність можуть поширюватися різні закони та правила в різних країнах.

Загалом, можливості використання технології блокчейн у міжнародній торгівлі значні. Збільшуючи прозорість, знижуючи витрати та підвищуючи ефективність, технологія блокчейн може допомогти зробити міжнародну торгівлю більш доступною, безпечною та ефективною. Хоча ще існують проблеми та обмеження, які потрібно подолати, потенційні переваги використання технології блокчейн у міжнародній торгівлі є значними. Застосування технології блокчейн у зовнішній торгівлі може спростити процес транскордонних операцій, знизити витрати та підвищити конкурентоспроможність. У зв'язку з кризою COVID-19, використання блокчейну в цій галузі зросло, і очікується, що його значення буде збільшуватись навіть після кінця пандемії. Один з прикладів використання блокчейн технології у зовнішній торгівлі - це система відстеження харчових продуктів французького ритейлера Auchan, яка використовує блокчейн для відстеження товарів з країн, таких як Франція, Італія, Іспанія, Португалія та Сенегал, співпрацюючи з Te-Food. Ця система дозволяє відстежувати маршрути продуктів від поставників до клієнтів, фіксувати дані про якість та логістичну інформацію за допомогою QR-кодів.[1]

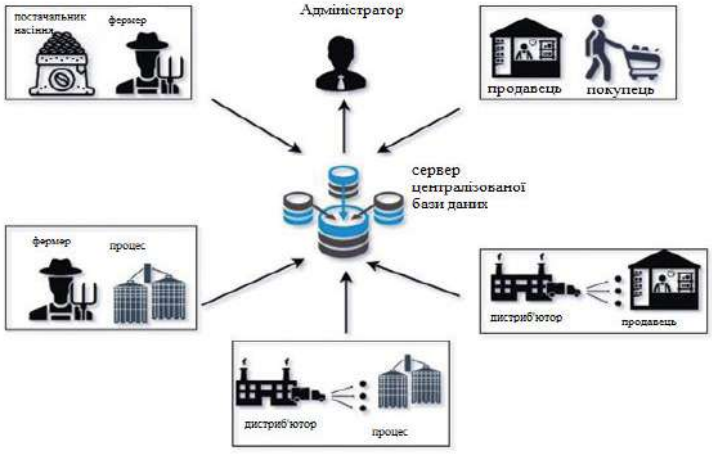

Рис.1. Принцип роботи централізованої системи блокчейн за моделлю Auchan.

Джерело: сформовано на основі [2]

Ще один з прикладів – це компанія Unilever. Компанія застосувала GreenToken для отримання понад 188 000 тонн плодів олійної пальми в Індонезії. Сировина, як-от пальмова олія, часто змішується з фізично ідентичною сировиною з перевірених стійких і неперевірених джерел після «першої милі» ланцюга постачання, внаслідок чого інформація про походження приховується або втрачається. Рішення дозволило Golden Agri-Resources та іншим постачальникам, від яких отримує Unilever, створювати токени, які відображають матеріальний потік пальмової олії по всьому ланцюжку постачання та фіксують унікальні атрибути, пов’язані з походженням олії. З GreenToken компанія забезпечила відстежуваність і прозорість ланцюга постачання для сипучих матеріалів, які отримуються, скануючи штрих або QR-код на будь-якому споживчому продукті. Рішення дозволяє компаніям визначити, який відсоток продуктів з пальмової олії вони придбали у екологічно чистих джерел, і відстежувати його до продукту кінцевого споживача. Unilever прагне створити ланцюжок поставок без вирубки лісів до 2023 року, а технологія блокчейн може допомогти таким компаніям, як ця, відстежувати свої ланцюжки поставок, щоб гарантувати, що товари, які вони постачають, поважають людей і планету.[3]

Хоча потенційні переваги використання технології блокчейн у міжнародній торгівлі є значними, впровадження цієї технології може бути складним процесом. Для успішного поширення, важливо дотримуватися кількох основних рекомендацій. По-перше, важлива співпраця між зацікавленими сторонами. Успіх технології блокчейн у міжнародній торгівлі залежатиме від співпраці урядів, компаній та інших зацікавлених сторін. Уряди можуть допомогти, створивши нормативне середовище, яке підтримує використання технології блокчейн у торгівлі, а підприємства можуть працювати разом над розробкою спільних стандартів і протоколів. По-друге, дуже важливо інформувати бізнес про переваги технології блокчейн. Багато компаній можуть не наважуватися впроваджувати цю нову технологію через нерозуміння або занепокоєння щодо вартості та складності. Забезпечуючи навчання та роз'яснення переваг технології блокчейн, можна заохотити бізнес до впровадження цієї нової технології та використання її потенціалу. По-третє, використання існуючих мереж блокчейн може допомогти прискорити їх впровадження. Існує кілька усталених блокчейн-мереж, таких як Bitcoin та Ethereum, які вже набули значної популярності на ринку. Використовуючи ці існуючі мережі, бізнес може уникнути витрат і складнощів, пов'язаних з розробкою власної блокчейн-інфраструктури, і швидше скористатися перевагами технології. Підсумовуючи, потенціал технології блокчейн для трансформації міжнародної торгівлі є значним і може відіграти вирішальну роль у післявоєнній відбудові та розвитку України. Збільшуючи прозорість, знижуючи витрати та підвищуючи ефективність, технологія блокчейн може допомогти зробити міжнародну торгівлю більш доступною, безпечною та ефективною.

У контексті України, де на економіку вплинули багаторічні конфлікти та нестабільність, технологія блокчейн може дати вкрай необхідний поштовх зусиллям країни щодо економічної реконструкції та розвитку. Впроваджуючи блокчейн-системи для управління ланцюгами поставок, фінансування торгівлі та захисту інтелектуальної власності, Україна може підвищити свою конкурентоспроможність у міжнародній торгівлі та залучити нові інвестиції в країну.

Однак, впровадження технології блокчейн у міжнародній торгівлі вимагає ретельного планування та співпраці між зацікавленими сторонами. Уряди, підприємства та інші

зацікавлені сторони повинні працювати разом, щоб розробити загальні стандарти та протоколи, забезпечити навчання та освіту для підприємств, а також створити нормативне середовище, яке підтримує використання технології блокчейн у торгівлі. Хоча існують виклики та обмеження, які необхідно подолати, потенціал технології блокчейн трансформувати міжнародну торгівлю та сприяти післявоєнній відбудові та розвитку України є значним. Використовуючи цю нову технологію, Україна може позиціонувати себе як лідера міжнародної торгівлі та залучити нові можливості для економічного зростання та розвитку.

Література:

1. Food traceability: Auchan Retail is launching blockchain technology internationally [Електронний ресурс] // Press release. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.auchan-retail.com/en/food-traceability-auchan-retail-launch-blockchain-technology-internationally/

2. A Conceptual Model for Blockchain-Based Agriculture Food Supply Chain System [Електронний ресурс] /Ibtisam Ehsan, Muhammad Irfan Khalid, Laura Ricci, Jawaid Iqbal, Amerah Alabrah, Syed Sajid Ullah , and Taha M. Alfakih// Hindaw -2022 -

Режим доступу до ресурсу: https://www.hindawi.com/journals/sp/2022/7358354/

3. Unilever website: SAP, Unilever pilot blockchain technology supporting deforestation-free palm oil [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.unilever.com/news/press-and-media/press-releases/2022/sap-unilever-pilot-blockchain-technology-supporting-deforestationfree-palm-oil/

Лященко К.О.
Міжнародна торгівля і маркетинг, 5 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Сандул М.С.

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ЯК ДРАЙВЕР ПОСИЛЕННЯ ПОЗИЦІЙ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Кейс економічного розвитку нашої країни є доволі цікавим та неоднозначним. Україна за свій досить невеликий період незалежності пережила настільки багато подій, подолала безліч перешкод та гідно прийняла виклики. Революції, кризи, пандемія, війна. Можна довго перераховувати те, з чим зіткнулась наша держава на своєму шляху, але всі події довели одне: в цих турбулентних та мінливих умовах Україна має бути економічно стійкою на світовому ринку. Одним із напрямів посилення позицій нашої країни є кластеризація промисловості. Прагнення України стати членом ЄС доводить доцільність впровадження кластерів, оскільки в країнах Європейського Союзу кластери є невід'ємною частиною економіки.

За визначенням М. Портера, кластер – це організаційна форма консолідації зусиль зацікавлених сторін, спрямованих на досягнення конкурентних переваг, за умов становлення

постіндустріальної економіки. Формуючи кластерну політику, державні органи розвинутих країн світу виступають за широку класифікацію кластерів з метою включення до них максимально більшої кількості фірм. [1]

Впровадження та розвиток кластеризації промисловості тягне за собою безліч позивних наслідків. Їх метою є забезпечення реалізації синергетичного потенціалу та інноваційного розвитку всіх підприємств та установ у кластері завдяки ефективно завершеному економічному/бізнес-процесу чи проекту.[2] Кластери знижують логістичні витрати, дозволяють мінімізувати запаси , спрощують обмін знаннями та сприяють створенню робочих місць, нарощенню кваліфікації працівників, розповсюдженню технологій, інновацій, розширенню ринку та можливостей для бізнесу. Взаємодія, обмін знаннями між суб'єктами та кваліфікованою робочою силою в кластері сприяють підвищенню конкурентоспроможності та розвитку галузі, що залучає прямі іноземні інвестиції. Тому кластери розглядаються як привабливий варіант з точки зору залучення іноземного капіталу. Крім того, завдяки горизонтальній галузевій політиці в центрі уваги знаходяться МСП. Відповідно до італійської моделі розвитку, заснованої на промислових районах, створення мереж і кластеризація малих і середніх підприємств у певних географічних місцях є важливими для регіонального та економічного розвитку. Регіональний розвиток і децентралізація є важливими факторами для країн-кандидатів на вступ до ЄС, оскільки покращують розвиток і конкурентоспроможність відстаючих регіонів.

Країни-кандидати на вступ до ЄС, як і Україна, були країнами з перехідною економікою. Вони провели економічну реформу та виконали повні умови для вступу до ЄС. Вища продуктивність, конкурентоспроможність та інновації є метою багатьох європейських країн. Проте деякі регіони не знаходяться на такому ж рівні розвитку. Підвищення регіонального розвитку базується на кластерному розвитку [3].

В українському законодавстві є кілька десятків законодавчих та нормативно-правових актів, в яких згадуються кластери або які пов'язані із кластерами. Проте жодного законодавчого чи нормативно-правового акту, де кластерний розвиток був би об'єктом державного регулювання, досі не прийнято [4].

Незважаючи на тривалий період існування, кластерний рух в Україні є слабо організованим на національному рівні й зростає радше стихійно. Проте єдиної організації – репрезентанта кластерів України немає. Кластерний розвиток слабо підтримується державою – до 2020 року в нас не було відповідальних органів у центральному уряді, відповідних національних політик чи програм розвитку. У країні діють близько 50 кластерних ініціатив та кластерів, 22 з них є на платформі European Cluster Collaboration Platform (ECCP). Також в останні роки відбувається значна активізація на регіональному рівні.

Тому, що стосується державної політики та стратегій у сфері кластерної економіки, вважаємо доцільним вивчати досвід країн Європейського Союзу. Український уряд має розробити галузеву/кластерну політику та генерувати, передавати та поширювати знання завдяки отриманню інновацій, які покращуватимуть компанії, галузеві та регіональні показники та розвиток. Є необхідними кластерна політика, програми та ініціативи, орієнтовані на створення мереж і навчання, сприяння експорту та розвиток ланцюга поставок. Метою кластерних ініціатив є сприяння розвитку шляхом залучення підприємств, урядів та інших структур для спільної діяльності в провідних національних галузях промисловості [5].

Проте, перші кроки до кластеризації промисловості в Україні вже зроблені. У Мінекономіки зазначають, що створення належних умов взаємодії між кластерною політикою, європейським підходом смарт-спеціалізації регіонів і політикою децентралізації дозволить прискорити розвиток промисловості та зміцнити конкурентні можливості регіонів на різних рівнях, зокрема, на міжнародному рівні. Для досягнення цієї мети Мінекономіки спільно з представниками регіональних команд уже провело 1-й етап аналізу економічного та інноваційного потенціалу територій, готується дослідження наукового потенціалу[6]. На основі цих даних у кожному регіоні пройдуть обговорення між місцевими представниками бізнесу, науки, громадського сектору та влади – для спільного визначення пріоритетів із найвищою створеною цінністю для розвитку території. Надважливою частиною цього етапу є активне залучення представників бізнесу та інших стейкголдерів до обговорення – для забезпечення інклюзивності подальших рішень.

Також, важливим кроком стало створення Українського кластерного альянсу, який утворився в результаті розвитку ініціативи Clusters4Ukraine, яка виникла в перші дні війни [7]. Цей альянс відкрив для України двері численних європейських структур та бізнес-асоціацій та знаменував початок індустріального діалогу.

Література:

1. Кластери у сучасній глобальній економіці. Л. С. Ринейська, к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, м. Полтава. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4971

2. Knowledge and Industry Clusters as Drivers of Economic Development and Competitiveness, Сандра Једна, Драгана Крагуљ, Милош Парежанин Универзитет у Београду, Факултет организационих наука, Београд. URL: https://www.researchgate.net/publication/328110598_Knowledge_and_industry_clusters_as_drivers_of_economic_development_and_competitiveness

3. Офіційний сайт Європейського кластерного альянсу. URL: https://clustersalliance.eu/

4. «Що необхідно для розвитку кластерів в Україні», стаття консалтингової компанії GMK Center. URL: https://gmk.center/ua/opinion/shho-neobhidno-dlya-rozvitku-klasteriv-v-ukraini/amp/

5. Офіційний сайт Європейської Комісії. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/cluster-policy_en

6. Кластери як драйвери розвитку та протидії кризовим явищам, стаття платформи Industry4Ukraine. URL: https://www.industry4ukraine.net/digest-5/#2

7. Український кластерний альянс: вихід українських кластерів на європейську арену, стаття із сайту Дія. URL: https://business.diia.gov.ua/cases/iniciativi/ukrainskij-klasternij-alans-vihid-ukrainskih-klasteriv-na-evropejsku-arenu

Борте Є.І
"Міжнародні економічні відносини", 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Іринчина І.Б.

ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах загострення конкуренції у міжнародних економічних відносинах переваги та високі рейтингові позиції доцільно здобувати у новітніх сферах та інноваційних сферах економіки на нових ринках товарів та послуг. Україна має потенціал для розширення своєї товарної структури експорту шляхом впровадження різноманітних інноваційних напрямків.

Розглянемо фешн-індустрію України. Фешн-індустрія України поступово розвивається та заробляє на все більшу популярність в світі. Українські дизайнери представляють свої колекції на міжнародних тижнях моди та здобувають визнання за кордоном. Загалом, українська фешн-індустрія має значний потенціал для розвитку та експорту своїх продуктів, які можуть бути цікавими для міжнародних споживачів, що шукають унікальні та екологічно чисті вироби.

Українські бренди пропонують різноманітні стилі та напрями в моді - від традиційних вишиванок та національних мотивів до мінімалістичного та сучасного дизайну. Вони використовують різні матеріали, в тому числі й традиційні українські - льон, шовк, вовну, а також екологічно чисті матеріали, наприклад, коноплю. Розглянемо останню детальніше. Насправді це один з найдавніших матеріалів з безліччю корисних властивостей, який зараз переживає свій ренесанс. Використання конопляної тканини має значне історичне минуле як в Україні, так і у світі.

Використання конопляної тканини поширилося з Китаю по всьому світу протягом тисячоліть: у Великій Британії її вирощували з 16 століття, а американські фермери були зобов'язані вирощувати її у 18 столітті за законом.

Насправді коноплі є важливою частиною історії та сільського господарства Америки, адже найперший американський прапор був виготовлений з конопляного волокна. А під час Другої світової війни дядько Сем навіть зняв пропагандистський фільм під назвою "Коноплі для перемоги", щоб заохотити фермерів вирощувати коноплі.

З розвитком бавовни та синтетичних тканин, у поєднанні з жорсткою американською "війною з наркотиками", коноплю були заборонено у 1970-х роках разом з її родичкою марихуаною. Засоби масової інформації, політики та корпорації роздули з конопель сенсацію, звинувативши їх у погіршенні здоров'я та бунтарстві, хоча насправді коноплі самі по собі не мають жодної наркотичної цінності.

Що стосується України, то типовим матеріалом для українських вишиванок був льон, проте часто використовували і конопляну тканину. Крім того, з конопляного полотна виготовляли рушники та спідню білизну. Українські козаки виготовляли одяг і взуття з конопель протягом усього середньовіччя. Також з конопляного волокна виготовляли мішки та інший сільськогосподарський інвентар. У 19 столітті конопляна тканина набула популярності серед вищих ешелонів українського суспільства. Тоді з неї шили шифонові

сукні та інші вишукані речі. Пізніше використання конопляної тканини українськими виробниками майже зникло внаслідок заборони вирощування конопель у більшості країн світу. Проте останнім часом конопляна тканина повернулася на модну сцену України і знову знайшла своїх прихильників серед дизайнерів та споживачів. Це сталося у зв'язку з подвійним занепокоєнням щодо зміни клімату та відходів, популярність коноплі (справедливо) почала повертатися, оскільки потреба в альтернативних екологічно чистих матеріалах стає дедалі більшою. В Америці активісти доклали чимало зусиль, щоб нарешті легалізувати вирощування конопель та марихуани у 8 штатах, а в Австралії нещодавно були внесені зміни, які дозволили вирощування коноплі.

Мабуть, найкраще в другому пришесті конопель – це багатогранність і різноманітність того, чим вона може стати. Популярні бренди починають використовувати коноплю як екологічну тканину і розширюють можливості своєї продукції. Крім того, коноплю можна змішувати з іншими матеріалами, такими як бавовна або тюль, щоб зробити її м'якшою і перетворити на ширший асортимент одягу, від суконь до комбінезонів. Це означає продукт з усіма найкращими властивостями, але з меншим екологічним слідом, який все ще виглядає конкурентно.

Крім того тканини з коноплі є дуже популярним матеріалом як серед сталих брендів, так і серед споживачів. Процес вирощування, обробки та подальшого використання конопляної сировини – максимально етичний щодо довкілля та людей. Саме тому sustainable-виробники все частіше використовують цю тканину для створення одягу. Більше того, висока якість та екологічні властивості цього матеріалу дуже затребувані сьогодні.

Україна є однією з провідних країн з виробництва та експорту товарів з конопель, зокрема тканин. Українська промислова конопляна асоціація повідомила, що у 2020 році в країні було вироблено понад 35 000 тон конопель, що більше, ніж у попередні роки.

Хоча офіційних даних про експорт конопляної тканини з України немає, відомо, що українські виробники конопель експортують свою продукцію до низки інших країн. Одним з найбільших ринків збуту української конопляної продукції, зокрема конопляної тканини, є Європейський Союз. Українська конопляна тканина відома своєю високою якістю, міцністю та екологічністю. Її використовують численні компанії та бренди по всьому світу для створення текстилю для одягу, аксесуарів та інших предметів.

Все більше людей шукають екологічно чисті та стійкі заміни традиційним тканинам, що сприяє зростанню попиту на конопляну тканину. Україна, ймовірно, залишиться важливим гравцем на світовому ринку конопель і має всі шанси задовольнити цей попит на свою конопляну продукцію. Хоча процес роботи з коноплями як сировиною для виготовлення текстилю все ще доволі дорогий і складний. Проте Україна має всі шанси працювати в цьому напрямі текстильної промисловості - маючи сприятливі для цього умови та традиції.

Література:

1. С тканями из конопли. Ukrainian Fashion Week рассказал историю бренда DevoHome в рамках проекта Action: Sustainable Fashion New Voice UPS: *https://nv.ua/ukraine/soznatelnaya-moda-eto-dizayn/tkan-iz-konopli-ukrainian-fashion-week-rasskazyvaet-istoriyu-brenda-devohome-video-foto-50101041.html*

2. Nath, M. K.. Benefits of Cultivating Industrial Hemp (Cannabis sativa ssp. sativa)—A Versatile Plant for a Sustainable Future. Chemistry Proceedings, 10(1), 14. 2022

3. Ahmed, A. F., Islam, M. Z., Mahmud, M. S., Sarker, M. E., & Islam, M. R. Hemp as a potential raw material toward a sustainable world: A review. Heliyon, 2022.

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ І МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПЛАТФОРМА «ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПАРАДИГМІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ»

Секції англійської, іспанської та французької мов

Nechyporenko Daria
International economics, 3rd year of studies
Kyiv Vadym Hetman National Economic University
Scientific supervisor – Senior Lecturer of Foreign Languages and Cross-Cultural Communication Department,
Lobetska I.M.

RECONSTRUCTION OF UKRAINE. ANALYSIS OF SMART-CITIES APPROACH

The smart-city concept has gained popularity in recent decades as a way to develop sustainable, inclusive, and prosperous cities. The use of ICT (Information and Communications Technology) to solve urban challenges is closely tied to the establishment of the smart-city concept. [1]

There is no widely accepted definition of the smart-city, that would fully explain the core idea of the concept. However, the United Nations defines a smart-city approach as one that makes use of the opportunities presented by digitalization, clean energy, and innovative transport technologies. [2]

From this definition, the dimensions of a smart-city become apparent, and they are linked to its clear advantages. The smart-city is defined by six main dimensions: smart economy, smart mobility, smart environment, smart people, smart living, and smart governance.

The «smart economy» promotes entrepreneurship, innovation, and digital technology.

The «smart mobility» reduces traffic congestion and air pollution.

The «smart environment» uses renewable energy sources and better waste management.

The «smart people» provides access to education and employment.

The «smart living» promotes sustainable and healthy lifestyles.

The «smart governance» enhances government efficiency and collaboration with citizens. [3]

In our research we analyzed the experience of some countries in implementing the smart-city approach.

Singapore Smart Water Management

Singapore has introduced a sensor-network-based infrastructure for continuous and accurate monitoring of the water distribution system, called WaterWiSe (Water Wireless Sentinel). [4] This technology has several features, including pressure anomaly detection, post-event analysis, and detection of leaks and bursts. With WaterWiSe, data is transmitted at 5- to 15-minute intervals. The system also has the ability to generate forecasts for water demand, examine the age and source of water. [5]

The implementation of WaterWiSe technology in post-war Ukraine could address some of the most pressing challenges related to water management. The ongoing war has impacted Ukraine's water infrastructure, causing water shortages (especially in the southern regions of Ukraine that are facing severe water shortage due to the capture of water supply facilities by Russian troops and the temporary restoration of water supply to Crimea) [6], pollution and leakage. The Ukrainian government may use WaterWiSe to more efficiently monitor the water distribution system and locate leaks and bursts in real time that would eventually lead to lower costs and sustainability. In the southern regions this technology could be crucial due to the ability to quickly detect any issues in the water distribution system and take corrective action. It might also improve the general quality and safety of the water supply, which is especially vital in the post-war conditions.

In addition, the war significantly harmed the agricultural sector, resulting in decline in food output and increased dependency on imported goods. This technology may help manage water resources to support the agricultural sector leading to economic growth.

Vienna Smart Mobility

Vienna has implemented smart transportation systems to enhance public transportation and ensure seamless travel experience. The city's public transport system offers affordable fares, reliability, and quality that results in high acceptance rates. [7]

Moreover, Vienna has installed a new pedestrian recognition traffic light system to enhance traffic flow and improve the walking experience in the city. [8] Vienna also aims to promote the concept of the 15-minute city to provide more space for active mobility options, public transport, and pleasant public areas. In the near future the city also ensures easy mobility without owning a car. [9]

Concerning Ukraine, a well-designed public transport system with affordable fares and reliable service can help improve accessibility and connectivity, especially in regions that were previously disrupted by war. This can also help reduce traffic congestion and air pollution. The introduction of a pedestrian recognition traffic light system may enhance safety and convenience for pedestrians, creating more pleasant walking experience in urban areas, and improve the traffic flow.

Singapore Smart Waste Management

In 1979, Singapore constructed its first Waste-to-Energy (WTE) plant and adopted the traditional «Reduce-Reuse-Recycle/Compost-Waste to Energy-Landfill» plan. Currently, the country aims to achieve a «Zero Waste Plan» using a circular economy framework that includes Waste Prevention/Production Responsibility-Reuse-Recycle/Compost-Waste to Energy-Landfill. Singapore has implemented new requirements for mandatory packaging, electronic waste responsibilities, and mandatory treatment of food waste. [10,11]

Implementing a waste management system similar to Singapore's one in post-war Ukraine can significantly benefit from reducing its reliance on foreign oil and gas by generating energy from waste, thereby enhancing its energy security. The transition to a circular economy framework may open up options for rebuilding and reusing resources, resulting in less waste created by construction and destruction. This not only saves natural resources but also lowers the cost of materials required in the reconstruction. Thus, post-war Ukraine can reduce the environmental impact of its reconstruction efforts and save money in the process.

Taking into account the comprehensiveness of the smart-city approach and its potential significance for the post-war reconstruction of Ukraine, we have decided to determine the level of public awareness and acceptance of the smart-city approach in our research. The survey was conducted on

Google Forms with 104 participants, consisting mainly of young adult students with diverse professions and both genders.

Based on the survey, it was found that the majority of respondents reported being at least somewhat familiar with the concept of smart cities, with only a small percentage indicating they were not familiar at all (Fig.1).

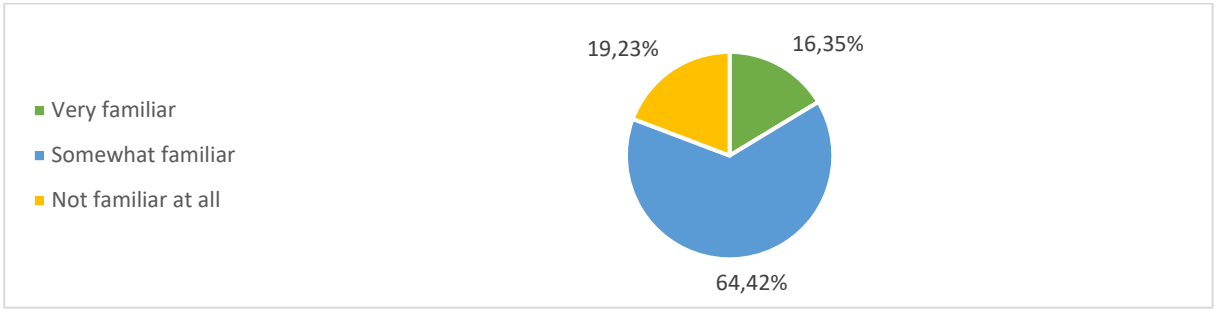

Fig. 1 How would you describe your level of familiarity with the concept of smart-cities?

In terms of the usefulness of this approach in the reconstruction of Ukraine, the majority of respondents believed it could be very or somewhat useful, while only a small percentage believed it would not be useful at all (Fig.2).

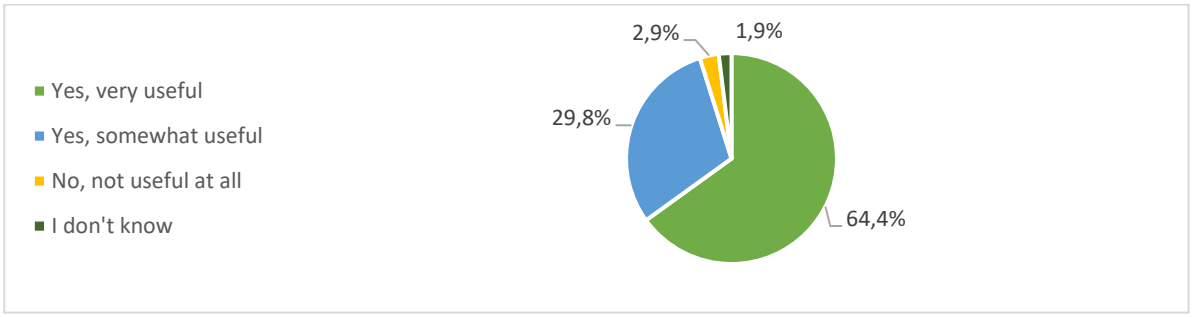

Fig. 2 Do you think the smart-cities approach could be useful in the reconstruction of Ukraine?

This suggests that there is potential for smart-city approaches to be successful in the reconstruction of Ukraine, but there may be a need for more education and awareness to increase understanding and acceptance of this approach among the population.

So, the concept of smart-cities involves utilizing digitalization, clean energy, and innovation to boost sustainable economic growth and enhance lives of citizens. This approach has a lot of advantages, such as promoting entrepreneurship, environmentaly friendly choices, reducing traffic congestion, improving public health, and enhancing government efficiency. We have analyzed examples of such cities as Singapore and Vienna, and identified potential benefits which include improved accessibility and connectivity in regions previously disrupted by war, reduced reliance on foreign oil and gas, improved water management, and saved money in the reconstruction process. A survey conducted on Google Forms shows that the majority of respondents are familiar with the concept of smart-cities and believe it could be useful in the reconstruction of Ukraine, indicating potential for success in implementing the smart-city approach.

References:

1. Montes, J. (2020). A Historical View of Smart Cities: Definitions, Features and Tipping Points. (URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3637617)
2. NEW URBAN AGENDA. (October 17-20, 2016). In The United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development (Habitat III). (URL: https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf)

3. Sharif, R. A., & Pokharel, S. (February, 2022). Smart City Dimensions and Associated Risks: Review of literature. (URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2210670721008088)
4. INNOVATION IN WATER SINGAPORE. (April, 2013). In An R&D Publication of PUB, Singapore's National Water Agency. (URL: https://www.pub.gov.sg/Documents/Apr2013.pdf)
5. SIX SMART GUIDELINES GREEN AND SMART URBAN DEVELOPMENT GUIDELINES. (October, 2015). In China Development Bank Capital (CDBC) . (URL: https://energyinnovation.org/wp-content/uploads/2015/11/Six-Smart-Guidelines.pdf)
6. Водопостачання та водна безпека у контексті російської агресії. (2022) Громадська Організація «Флора». (URL: https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2022/05/vodopostachannya-ta-vodna-bezpeka-u-konteksti-rosijskoyi-agresiyi.pdf)
7. Smart City Wien Framework Strategy. (July, 2014). In Vienna City Administration. (URL: https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/studien/pdf/b008384b.pdf)
8. Smart Simple. An easy guide to our way into the future. (September, 2018). In City of Vienna, Municipal Department MA 18 – Urban Development and Planning. (URL: https://smartcity.wien.gv.at/wp-content/uploads/sites/3/2019/03/smart-simple-1.pdf)
9. Smart Climate City Strategy Vienna. (February, 2022). In Vienna Municipal Administration. (URL: https://smartcity.wien.gv.at/wp-content/uploads/sites/3/2022/05/scwr_klima_2022_web-EN.pdf)
10. Rezvani Ghomi, E., Khosravi, F., Tahavori, M. A., & Ramakrishna, S. (January, 2021). Circular Economy: a Comparison Between the Case of Singapore and France. *Materials Circular Economy*, *3*(1). (URL: https://doi.org/10.1007/s42824-020-00016-w)
11. Zero Waste Masterplan Singapore. (n.d.). In *Ministry of the Environment and Water Resources National Environment Agency*. Retrieved April 30, 2023 (URL: https://www.mse.gov.sg/resources/zero-waste-masterplan.pdf)

Buranhulova Vlada
International Economics, 3rd year of studies
Kyiv Vadym Hetman National Economic University
Scientific Supervisor – Senior Lecturer of Foreign Languages
And Cross-Cultural Communication Department,
Lobetska I.M

COOPERATION WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS FOR POST-WAR ECONOMIC RECOVERY. BOSNIA AND HERZEGOVINA'S CASE.

1. Definition of post-war reconstruction and its aspects

The post-conflict reconstruction is broadly understood as a complex, holistic and multidimensional process encompassing effort to simultaneously improve military (restoration of law and order), political (governance), economic (rehabilitation and development) and social conditions (justice and reconciliation). The economic dimension of post-conflict reconstruction usually involves tasks such as the distribution of relief assistance, the restoration of physical infrastructure and facilities, the reestablishment of social services, the creation of appropriate

conditions for the private sector development, and the implementation of essential structural reforms for macroeconomic stability and sustainable growth.[1]

2. Bosnia and Herzegovina's situation

Bosnia and Herzegovina (BiH) has experienced a turbulent history, including a brutal war that lasted from 1992 to 1995. The war resulted in the deaths of over 100,000 people and the displacement of millions. The country's economy was also severely impacted, with the infrastructure and industry destroyed, and the human capital depleted. In the post-war period, the international community played a crucial role in providing aid and assistance for BiH's economic recovery.

3. Role of International Organizations in BiH's Economic Recovery and their effectiveness

In the aftermath of the war, international organizations played a critical role in providing aid and assistance to Bosnia and Herzegovina. The European Union (EU), the United Nations (UN), and the International Monetary Fund (IMF) were some of the key organizations that provided support. The EU's main objective was to promote the country's economic development and eventual accession to the European Union. The EU's assistance focused on the institutional reform, infrastructure development, and job creation.

The UN also provided support in the post-war period through the establishment of the Office of the High Representative (OHR). The OHR was responsible for overseeing the implementation of the Dayton Peace Accords and promoting economic development.

The Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) aims to protect developing countries from risks like war, civil unrest, and expropriation by attracting investors. In Bosnia and Herzegovina, MIGA has provided guarantees for foreign investments, supporting infrastructure, energy projects, and new businesses. For example, MIGA provided guarantees for the construction of a new hydroelectric power plant in the country, which has helped to increase Bosnia and Herzegovina's energy security and promote economic growth.

However, BiH’s case can teach us of what to avoid while cooperating with international organizations. For instance, while Germany received about $200 per capita (in constant 2001 $US) during the first two post-war years, Bosnia and Herzegovina was the recipient of over $1,400 per capita following the signing of the Dayton agreement. Indeed, in Bosnia’s case, the availability of such extensive aid has had a negative side-effect the aid dependence of the local economy.

The Bosnian case also showed that serious coordination problems may arise when several donors get involved in the reconstruction effort and each of them designates on its own its assistance programs. Finally, the limited success of the contemporary reconstruction programs is explicated by the emergence of the ‘relief and reconstruction complex’.

4. Possibilities of applying BiH's experience in Ukraine

In this work we have come up with the examples of effective sources of investment which include the NATO trust funds, the Ukrainian reconstruction funds, and the sponsor investment funds. In Ukraine, various funds are currently operational, such as the Small and Medium Business Support Fund, the Army Support Fund, the Economic Recovery and Transformation Fund, the Humanitarian Fund, the State Debt Service and the Repayment Fund, and the Fund for the Restoration of Property and Destroyed Infrastructure. The Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), an institution of the World Bank, has been proven effective in Bosnia and Herzegovina. The World Bank also offers other projects, like the Entrepreneurial Fund and Microfinance Bank, which are worth considering for Ukraine. The Program for the Reconstruction

of Bosnia and Herzegovina, developed by the World Bank in 1997, serves as an example of monetary resource distribution, consisting of 27 sectorial programs and projects. The table provides the program's list and specific weight in total funding. [2] (fig. 1)

However, the main conclusion after studying the situation in Bosnia and Herzegovina is that the international organizations should have limited powers in political, economic and social processes in Ukraine. In the case of Bosnia and Herzegovina, international donors managed the country's reconstruction process, which hindered the rapid and effective reconstruction. Ukraine must have its own vision of rebuilding the country. In particular, this should be manifested in the adoption of the relevant normative legal acts in a relatively short time after the end of the war. This will allow Ukraine to monitor international aid and direct it to priorities identified by the state.

We have also conducted a survey among 32 individuals to gather insights and opinions on post-war recovery efforts and cooperation with international organizations. The aim of the survey was to understand which organizations were perceived as most effective for collaboration, the general opinion on cooperation with international organizations, and the prioritization of various fields for the distribution of monetary resources during the reconstruction phase. Visual representation of the results is shown in figure 2.

Cooperation with International Organizations for Post-War Recovery: Based on the responses to the first question, it can be observed that the European Union (EU) received the highest percentage of support for cooperation during the post-war recovery, with 71.9% of participants considering it to be the most effective organization to work with. The International Monetary Fund (IMF) and the World Bank also garnered significant support, with 65.6% and 62.5% of participants respectively considering them effective partners. The United Nations (UN) and the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) received support from 40.6% and 43.8% of participants respectively. However, the Office of the High Representative (OHR) received the lowest level of support at 12.5%.

General Opinion on Cooperation with International Organizations: The majority of participants (62.5%) believe that cooperation with international organizations can help with the post-war recovery, but they also emphasize the importance of national forces playing a significant role in the process. This suggests a balanced perspective, recognizing the value of international cooperation while acknowledging the need for national agencies to actively contribute to the recovery efforts. Interestingly, none of the participants expressed the opinion that cooperation with international organizations could be harmful to the recipient country's economy.

Importance of Fields for Monetary Resource Distribution: Regarding the distribution of monetary resources for reconstruction, the field of war victims' rehabilitation received the highest level of support, with 71.9% of participants considering it to be the most important. Emergency housing repair and emergency landmines clearance were also regarded as significant priorities, with 62.5% and 59.4% of participants respectively expressing their urgency. Water, sanitation, solid waste urgent work and emergency transport reconstruction were considered crucial by 46.9% of participants each. Emergency education reconstruction and the public finance reform received relatively lower levels of support, with 34.4% and 43.8% of participants respectively considering them essential fields for resource allocation.

Overall, the analysis indicates a preference for cooperation with international organizations, particularly the European Union, in post-war recovery efforts. Participants recognized the importance of national agencies' involvement, and they prioritized war victims' rehabilitation,

housing repair, and landmines clearance as critical areas for resource distribution. These insights can inform decision-making and resource allocation strategies for effective post-war recovery efforts.

References

1. Tzifakis N. Post-Conflict Economic Reconstruction. The Princeton Encyclopedia of Self-Determination. URL: https://pesd.princeton.edu/node/586.

2. World Bank Group and the EBRD. Bosnia and Herzegovina the Priority Reconstruction Program, Sectoral Projects and Programs. – 1997. https://documents1.worldbank.org/curated/en/393941538244498335/pdf/Bosnia-and-Herzegovina-the-priority-reconstruction-program-sectoral-projects-and-programs.pdf

Appendix

Project Name	Project/Program Cost (US million)	Total Financing Identified	Financing Gap
Water, sanitation, solid waste urgent work	70.0	70.0	0
Emergency transport reconstruction	163.0	146.5	16.5
War victims rehabilitation	30.0	22.7	7.3
Emergency education reconstruction	32.8	20.1	12.7
Emergency landmines clearance	67.0	49.7	17.3
Emergency housing repair	60.4	60.4	0

(fig. 1) World Bank Group and the EBRD. Bosnia and Herzegovina the Priority Reconstruction Program, Sectoral Projects and Programs. – 1997.

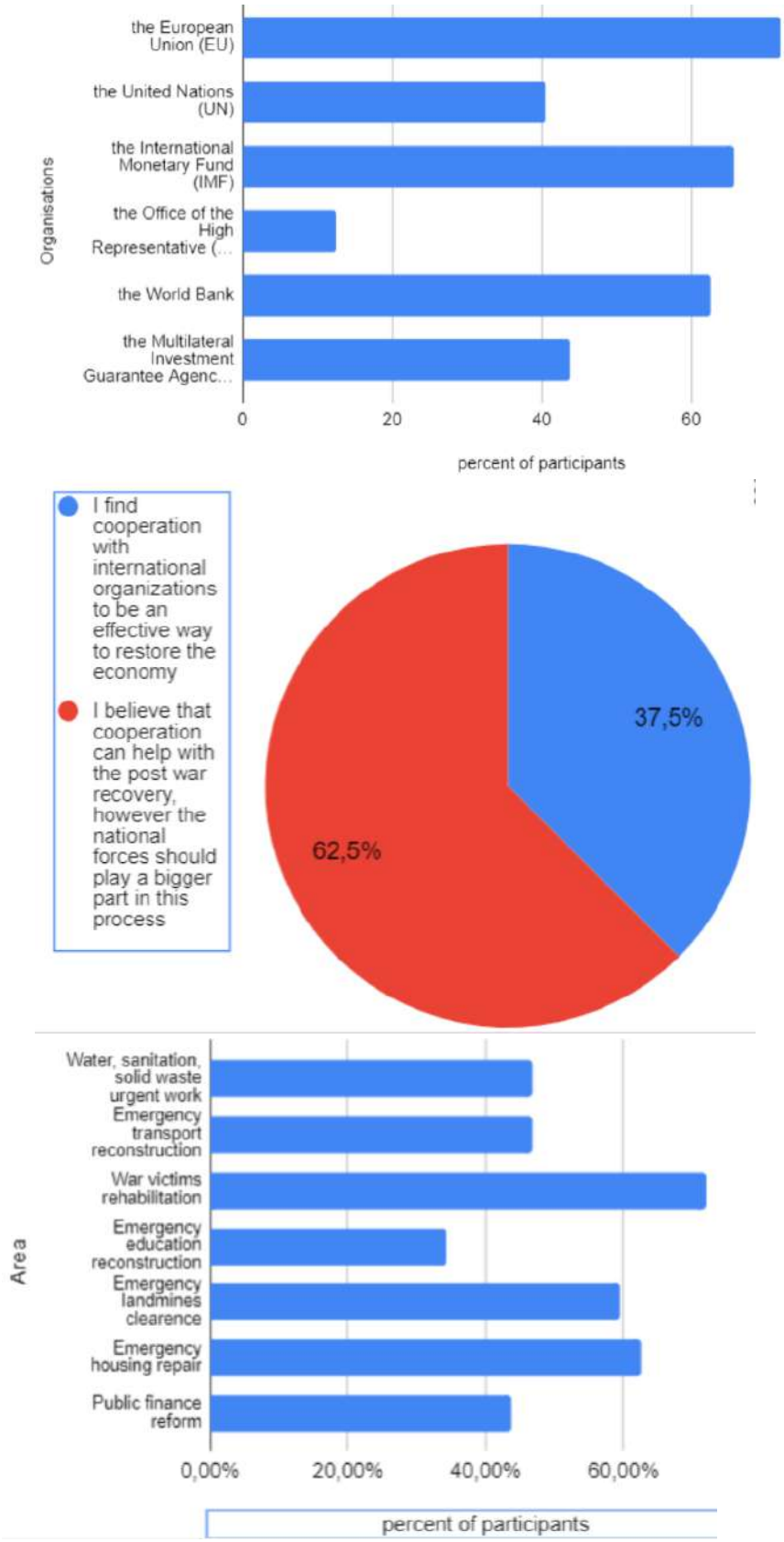

(fig. 2) Visual representation of the results of the conducted survey

Kisterska Olga,
International Economics, 3rd year of studies
Kyiv Vadym Hetman National Economic University
Scientific supervisor - Senior Lecturer of Foreign Languages
and Cross-Cultural Communication Department,
Lobetska I.M

FACILITATING SOCIAL WELFARE PROGRAMS IN POST-WAR UKRAINE

Currently in Ukraine, the well-being of citizens and the health care system, which were previously been weakened by the corona-virus pandemic, are in a much more critical state due to the war taking place on the territory of the nation, especially in the Eastern and Southern parts. Humanitarian crises have arisen in many regions due to the lack of communal services, necessary medication and insufficient amount of nourishment. The reconstruction of the country often requires assessing where attention is most needed, especially with so many issues at hand.

Social welfare programs and their significance

The creation of acceptable living conditions for the population is key, since it will allow refugees to return and start working for the betterment of the state, and human resources are one of the most powerful engines for any economic rehabilitation. Social welfare programs are one of many governmental projects, designed to protect citizens from the economic risks and dangers of life. Implementing new programs like these in Ukraine after the war, that would be specifically tailored to the society`s current needs, can speed up the recovery tenfold.

Survey results

In our research we have conducted a survey to see which spheres of social welfare should be prioritized after the war from the point of view of the respondents. The participants were given a multiple choice question with five options. According to the results, the general health care sphere should be given most priority during the post-war reconstruction, with the mental and psychological health care coming in at a close second. Both of these options were chosen by from 70% to 77% of participants. Based on the results of this survey we focused our further research on the two (from the point of view of the respondents) most significant spheres for the social welfare of Ukrainians.

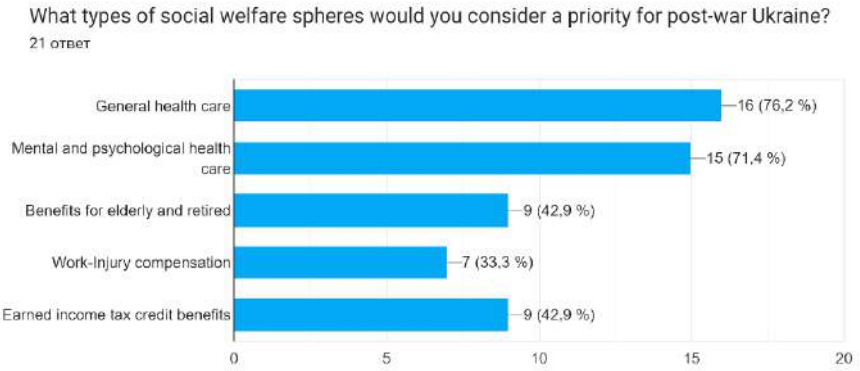

Health care and Costa-Rica`s experience

Health is one of the primary things that tends to suffer most in times of armed conflicts. Since many regions have been devastated and deprived of infrastructure, quickly establishing the centralized medical care at the required level in such places would not be an easy task. Costa-

Rica's`s experience captured our attention for its unique approach in this sphere, that can be used to ease this process in Ukraine.

During more than a century of its sovereign existence, this nation has gone through a handful of wars and rebellions. After undergoing a short yet horrible civil war in 1948, the reestablished government went out of its way to make their country a stable, reliable space for its people. Currently economists attribute Costa-Rica's high level of well-being to strong social relations and a sense of community among citizens, along with a powerful social security system. In the 1970s, Costa-Rica spent more on health care as a percentage of GDP than some advanced economies, and it paid off. By 1985, life expectancy in the country had reached the highest level in Latin America and matched that of the United States. Costa-Rica has a very effective model of primary health care, that was implemented in the 1990s. Every Costa-Rican is part of an EBAIS (equipo básico de atención Integral en Salud), a local primary health care team made up of doctors, nurses and community health workers. Health workers annually visit every household in the district to which they are attached to assess needs. The data they collect is often used to set goals and direct resources to areas of increased risk.

What can Ukraine take and apply based on Costa-Rica's experience

Despite Ukraine being a well-developed country, primary health care is at its best only in urban areas and satellite cities, whereas in the countryside and remote villages it can be lackluster. But after the war, about a third of the country will face total absence of properly established central and primary medical care. This is, in our opinion, where we can apply the experience from Costa-Rica, by creating local health care teams: united, financed and supported by the government. They can be a great temporary solution for regions, where it would take years to rebuild the medical infrastructure to a high standard degree. It is impossible to relocate every single person from the areas of risk and those people still have their rights to healthcare access, so these teams would be able to assist in this issue and can also provide necessary information to the state where the resources and the funds are most needed. This will also help facilitate a great sense of community for Ukrainians through compassion, kindness and trust in their fellow citizens. Those traits create a better long-term foundation for the unification of the country, after all the hardship it has endured.

Mental health after war and the USA`s mediocre approach

On the other hand, with the negative impact that the war has on general health, during the reconstruction process mental health has rarely been a priority. In areas affected by conflict, one in five people lives with some form of mental disorder, from mild depression or anxiety to psychosis, and 20-42% can end up with PTSD or CPTSD.

In the USA, following World War 2, the federal government and the growing mental health lobby planned the first nationally oriented system of psychiatric treatment, rehabilitation, and prevention for veterans and civilians with further establishment of central mental health care, coordinated by the National Institute of Mental Health. After some time everything this program was meant to achieve, began to go downhill, due to the shifted focus on economic issues. The community mental health centers, which were designed to be a thoroughly new and innovative program, have been criticized not only for the work they did, but also for not doing enough. Many patients were "dumped" in nursing and boarding homes or maintained on psychiatric drugs, while hospitals had bad conditions and lacked supplies.

Mental health programs in Ukraine after the war

Fortunately, due to technological advancements, Ukraine can take on a different path, because it has an already established general mental health system. However, any additional development and construction of state-funded psychological institutions can be a heavy burden on the post-war economy. Thus, the main focus should be placed on raising mental health awareness and fighting a post-soviet social stigma of being strong-willed people, who do not need to go to a therapist or psychologist, and as a result should bottle up their emotions. Yet, there are a couple of other issues that hold people back: accessibility and money. The first problem can be solved by providing online methods of access to mental health care and encouraging Ukrainians to seek help from professionals. But the financial difficulties are usually harder to overcome, so it would be best for the state to implement a mental health allowance program. People would be able to sign up for monthly payouts in the amount of approximately 900-2000 UAH, which would cover a visit to a psychiatrist or therapist at least once a month. That would help give access to proper treatment for many, during such economic turbulence.

Conclusion

The establishment of acceptable living conditions for the people is crucial, since human capital remains one of the strongest driving forces for any economic recovery. According to the conducted survey, general medical care and mental health spheres should be prioritized. Evidently, the core concept, that Ukraine can adapt from Costa-Rican EBAIS program of local health care teams, will be able to relieve immense stress that would befall the medical system. In the meantime, it is important to funnel enough attention to the mental health sphere as well, bearing in mind the relevant experience of the USA and developing our own approach and programs at the state and local levels.

References:

1. “Rebuilding Ukraine after the War” by Cynthia Cook, CSIS, URL: (https://www.csis.org/analysis/rebuilding-ukraine-after-war)
2. “The Social Quality Policy” by Burlay T.V., Dmytruk D.A., URL: (https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/9_27_No-382_2022_ukr.pdf)
3. “A LIFE WELL LIVED” by Analisa R. Bala, Adam Behsudi, Anna Jaquiery. (https://www.imf.org/Publications/fandd/issues/2021/12/Countries-lessons-life-well-lived-Bala-Behsudi-Jaquiery)
4.“How to Rebuild a Nation” by Raushun Kirtikar, URL: (https://med.stanford.edu/content/dam/sm/schoolhealtheval/documents/Policy-Brief-Kirtikar-R.-.pdf)
5.“The transfer of care” by Phil Brown, URL: (https://www.jstor.org/stable/45130487)
6. “Mental health consequences of war” by S. Murthy and R. Lakshminarayana, URL: (https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1472271/)

Asharenkov Pavlo

International Economic Relations, 1st year of studies
Kyiv Vadym Hetman National Economic University
Scientific supervisor – c.p.s.,
Assistant Professor of Foreign Languages and Cross-Cultural Communication Department
Aleksandrova N.M.

RENEWABLE ENERGY PROJECTS

Restoring Ukraine's energy efficiency after devastating and detrimental effects caused by russia's severe bombing Ukraine's energy and public infrastructure requires a lot of efforts and funding. Owing to unprecedented strong willingness and high competence and professionalism of our energy engineers we've managed to withstand blackout, energy outage and restored infrastructure. But nowadays we are facing a gathering pace tendency of displacing traditional sources with renewable energy ones.

Ukraine possesses abundant renewable energy resources, particularly solar and wind power. Promoting the development of renewable energy projects and attracting investments in this sector can reduce reliance on imported energy sources, create jobs, and contribute to environmental sustainability.

So, in Ukraine, the share of renewables within the total energy mix is less than 5%. 10% of electricity was generated from renewables; made up of 5% hydro, 4% wind, and 1% solar. Biomass provides renewable heat. Renewable energy use in Ukraine started from a relatively low base in 2016, but until the 2022 invasion its use was growing in all sectors. Overall, in 2017 Ukraine 6.67% of total energy consumption in the country was provided by renewable energy sources. This broke down into 7.56% in the heating and cooling sector, 8.64% in the electricity sector and 2.44% in the transport sector [1]. Renewable energy use grew particularly strongly in the electricity sector from 2018 to 2021 with a large rise in solar power installations as well as smaller rises in wind power and other sources [1].

Ukraine indeed has a significant potential for renewable energy projects, especially in the solar and wind power sectors. Promoting the development of renewable energy projects can bring several benefits to the country. Let's focus on analyzing them.

Energy Independence: By investing in renewable energy, Ukraine can reduce its dependence on imported energy sources, enhancing its energy security. Relying less on imported fossil fuels can stabilize energy prices and reduce the vulnerability associated with geopolitical tensions and fluctuations in global energy markets. Natural Gas Dependency: Historically, Ukraine's natural gas dependency on Russia was as high as 100%. However, as of 2021, Ukraine has significantly reduced its reliance on Russian gas imports to around 30% [7]. Renewable Energy: As of 2020, renewable energy sources accounted for approximately 8% of Ukraine's total energy consumption. Energy Efficiency: Ukraine has been actively implementing energy efficiency measures. According to the Ukrainian State Agency on Energy Efficiency and Energy Saving, energy-saving measures have resulted in annual energy savings of around 8-10% [1].

Job Creation and Economic Growth: The development of renewable energy projects can create new job opportunities in various sectors, such as manufacturing, installation, operation, and maintenance of solar and wind power facilities. This job creation can stimulate economic growth, support local industries, and improve the standard of living for communities involved in renewable

energy projects. According to the State Statistics Service of Ukraine, as of 2020, the unemployment rate in Ukraine was approximately 8.5%. Thus, they predict a certain increase of employment by 10 % [6].

Environmental Sustainability: Renewable energy sources produce significantly lower carbon emissions compared to fossil fuels. By shifting towards renewable energy, Ukraine can contribute to mitigating climate change and reducing its overall carbon footprint. This transition can improve air quality, reduce pollution-related health issues, and protect ecosystems. Renewable Energy: As of 2020, renewable energy sources accounted for approximately 8% of Ukraine's total energy consumption, according to the State Agency on Energy Efficiency and Energy Saving [3]. Forest Cover: According to the Food and Agriculture Organization of the United Nations, forest cover in Ukraine was approximately 15.9% of the total land area as of 2020 [1]. Air Quality: According to the World Health Organization, as of 2016, the annual mean concentration of particulate matter (PM10) in the air in Ukraine was 27 micrograms per cubic meter (μg/m³), which is higher than the recommended guideline of 20 μg/m³. Water Quality: According to the State Agency of Water Resources of Ukraine, as of 2020, approximately 80% of the country's surface water resources were classified as being in "good" or "satisfactory" condition, while the remaining 20% were classified as being in "poor" or "very poor" condition.

Technological Development: Investing in renewable energy projects encourages the advancement of clean energy technologies. By fostering research and development in the renewable energy sector, Ukraine can enhance its technological capabilities, promote innovation, and potentially become a hub for renewable energy expertise. This can attract further investment, create export opportunities, and boost the country's overall competitiveness.

In order to attract investments in renewable energy projects, Ukraine can employ several strategies:

Policy and Regulatory Framework: Establish a stable and transparent regulatory environment with clear incentives, feed-in tariffs, and favorable regulations for renewable energy projects. This framework should provide long-term certainty and support to investors.

Financial Incentives: Implement financial mechanisms such as tax incentives, subsidies, grants, and low-interest loans to attract investors and reduce the financial risks associated with renewable energy projects.

Public-Private Partnerships: Foster collaboration between the government, private sector, and international organizations to facilitate project development, share risks and resources, and leverage expertise and capital [3].

Capacity Building: Invest in training programs and educational initiatives to develop a skilled workforce capable of designing, constructing, operating, and maintaining renewable energy projects.

Streamlined Permitting Processes: Simplify administrative procedures and reduce bureaucratic hurdles to make it easier and faster for investors to obtain permits and licenses for renewable energy projects [2].

Access to Financing: Facilitate access to financing options by establishing specialized funds, promoting cooperation with financial institutions, and providing support to project developers in securing investment.

By implementing these strategies and showcasing its renewable energy potential, Ukraine can attract investments in the sector, accelerate the development of renewable energy projects, and reap the associated economic, social, and environmental benefits.

References:

1. Renewable energy in Ukraine. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/
2. Internal market, Industry, Entrepreneurship and SMEs: an official website of the European Union. Retrieved from: https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance_en
3. To enhance local affordability. To foster inclusive communities. Retrieved from: https://localhousingsolutions.org/housing-policy-library/streamlined-permitting-processes/
4. Capacity Building: an official website of UN. Retrieved from: https://www.un.org/en/academic-impact/capacity-building#:~:text=Capacity%2Dbuilding%20is%20defined%20as,in%20a%20fast%2Dchanging%20world
5. Public-Private Partnerships (PPPs): Definition, How They Work, and Examples. Retrieved from: https://www.investopedia.com/terms/p/public-private-partnerships.asp
6. Market Business news. Retrieved from: https://marketbusinessnews.com/financial-glossary/financial-incentive/
7.**The environmental scars of Russia's war in Ukraine. Retrieved from:** https://www.politico.eu/article/environment-scars-russia-war-ukraine-climate-crisis

Mazurenko V. R.
«International Economic Relations», 2nd year, group 202
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman
Research advisor – Senior Lecturer of Foreign
Languages and Cross-Cultural Communication Department, Sinitsyna N. M.

EMIGRATION CRISIS AND WAYS OF OVERCOMING IT

Everyone knows that the problem of emigration is nearly the biggest one in Ukraine. In 2021 our country ranked 8th in the world in terms of the number of international migrants of the Ukrainian origin [1]. According to the UN forecast, the population of Ukraine can decrease to 35.3 million in 2050 [2].

Today it sounds more than optimistic because the situation changed completely on 24th of February 2022. All emigration problems that existed before got worse because of the large-scale invasion of the russian federation. Thousands of people were forced to move not only within Ukraine (to central and western regions) but also abroad. According to the UN, as of January 31, 2023 nearly 8.046 million Ukrainians are staying abroad because of the war. In Europe as of the same date 4 823 326 refugees from Ukraine who received temporary protection or a similar national protection scheme were recorded [3]. However, we all understand that the longer the war is, the fewer people will return to the Motherland. Experts say that the number of working population may drop to 10-11 million people [4]. This number of the population will simply not be sufficient to support the economy and to ensure sustainable economic growth.

The author of this report conducted a survey among Ukrainians who moved abroad because of the war. The findings come from a poll of 50 Ukrainian refugees who currently live in Menden in Germany. They were questioned about their plans to return, factors that might facilitate or hinder it. People were asked whether they would return to Ukraine. As many as 52% of respondents answered positively, while only 6% refused to come back. 42% of the people are not sure because everything will depend on the situation. According to these results, nearly a half of Ukrainians will come back only if certain problems are solved (see Table 1). However, one way or another, Ukraine will face a serious problem of the lack of people and at the same time of the lack of labour force to rebuild the economy.

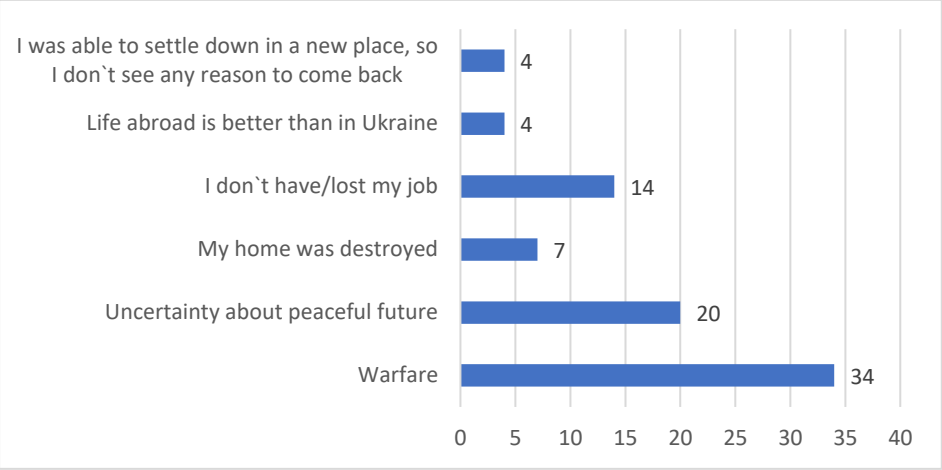

Table 1 – The answers to the question «What prevents/may prevent you from returning to the Motherland?»

It is significant to start planning the life of Ukraine after the victory and one of the most important steps must be to actively encourage the return of citizens to the Motherland. This can be done in several ways. First of all, the number of people that will be ready to come back depends on the security guarantees that Ukraine will receive and on the security situation in general. Each person wants to be sure that he or she will be safe, that there will not be another war in 1-2 years. Secondly, it is important to rebuild houses and to create new working places. According to the latest survey provided by the analytical group of Kyiv School of Economics, approximately 143 800 buildings were destroyed as a result of military actions [5]. The most affected regions are Donetsk, Kyiv, Chernihiv and Kharkiv. Three of them (accept Chernihiv region) are the most populated parts of Ukraine. The author`s survey shows that the majority of refugees are from Donetsk, Kyiv and Kharkiv regions (see Table 2).

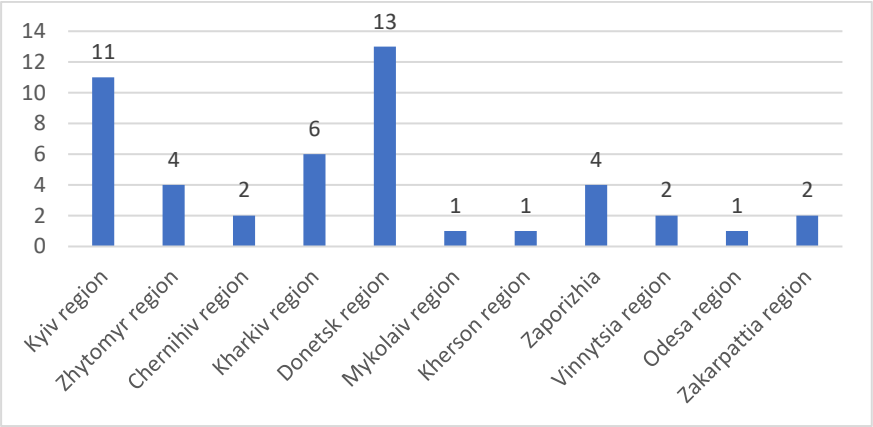

Table 2 - The answers to the question «Which region are you from?»

Moreover, the largest enterprises of our country are also located there. That is why we should mostly concentrate on those regions. This problem can be solved by attracting the funds of international aid to reconstruct residential complexes and providing the compensation for the destroyed flats and private houses. Working places can be created by reconstruction of destroyed plants, opening branches of foreign companies that are new to Ukraine, possibly the creation of free economic zones and implementing grants for starting own business because small and medium-sized businesses are the main drivers of the economy. Speaking about jobs, I have to admit the importance of salary increase, especially in those professions which are truly needed (doctors, construction workers, engineers, etc.), because people receive more money for similar work abroad.

We also know that often one of the main reasons for migration is the huge difference in standards of living between countries. When we talk about the emigrational processes in Ukraine, it is also true. There has long been a deep-rooted opinion that it is better to live abroad. And now, when a large part of population is outside Ukraine, people can really feel the difference in everyday life, work, etc. Therefore, the direct duty of the government is to ensure social and other standards that will stimulate Ukrainers to return and, most importantly, to stay in their Homeland.

Another solution may be to attract foreigners to Ukraine. In order to overcome problems, in particular, the shortage of labor force, many countries implement the appropriate policy to attract immigrants. Unfortunately, such steps are not actively taken in Ukraine but it can truly improve the situation. In general, an increase in the number of people (as well as an increase in the number of consumers) will lead to a rise in consumption and economic development. According to Andriy Haidutskyi, an expert in the field of migration policy, there is a direct correlation between the share of migrants in the population structure and the country's level of development. On average, in developed countries, the share of migrants is about 27%, and in Ukraine this number is much smaller [7]. Immigrants are a valuable economic resource, they are ready to work, and thus they can contribute to improving the economy of the host country. For example, the US historically attracts a huge number of immigrants. However, because of the policy of Donald Trump, the number of refugees and immigrants in the USA decreased from 2017 to 2020. According to the results of a study conducted by Michael Clemens, as a result, America lost more than 9.1 billion dollars annually [8].

In conclusion, the prospects for the development of migration processes in Ukraine are quite uncertain because a significant number of people left the country because of the war. Although the results of the survey show that people are ready to return, nearly half will come back only under favorable conditions. No one knows whether the flow abroad will increase or whether people will return home. We can say for sure that the huge demographic problem will overtake Ukraine, so right now it is necessary to develop measures and special policy for the return of our citizens in the future.

References

1. Website of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: https://ombudsman.gov.ua/
2. Protsyk I. S., Kara N. I. Peculiarities of Ukrainian population migration processes. Lviv Polytechnic National University, 2022
3. Operational data portal. URL: https://data.unhcr.org/en/situations
4. Website of Ukrainian Institute for the Future. URL: https://uifuture.org/

5. As of November 2022, the total amount of losses, caused to the infrastructure of Ukraine, increased to almost $136 billion. Kyiv School of Economics. 15 December 2022. URL: https://kse.ua/about-the-school/news/as-of-november-2022-the-total-amount-of-losses-caused-to-the-infrastructure-of-ukraine-increased-to-almost-136-billion/
6. Website of Eurofound. URL: https://www.eurofound.europa.eu/
7. Samaeva Y. How to return people to Ukraine. ZN.UA, 12 May 2022. URL: https://zn.ua/ukr/macrolevel/jak-povernuti-ljudej-v-ukrajinu.html
8. Michael A. Clemens. The economic and fiscal effects on the United States from reduced numbers of refugees and asylum seekers. Center for global development. URL: https://www.cgdev.org/sites/default/files/economic-and-fiscal-effects-united-states-reduced-numbers-refugees-and-asylum-seekers.pdf
9. World Migration Report 2022. International Organization for Migration, 2021. P. 540
10. Migration in Ukraine facts and figures 2021. The UN Migration Agency. P. 24

Ольховська О.В
«Міжнародний бізнес», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.ф.н. доцент кафедри іноземних
мов і міжкультурної комунікації Васильєва Т.О.

LA TELEMEDICINA COMO COMPONENTE DE LA RECONSTRUCCIÓN DE POSGUERRA DE UCRANIA EN EL CAMPO DEL SISTEMA SANITARIO

Introducción. Los eventos recientes de la pandemia de COVID-19 y la invasión a gran escala de Ucrania por las tropas rusas han traído cambios significativos en casi todas las áreas de la vida de la población, incluido el sistema de atención médica. Durante la guerra, la carga de los médicos aumentó significativamente, al igual que la cantidad de personas que necesitaban atención médica urgente, pero se encontraban en lugares donde era imposible enviar médicos debido a la lejanía de estos lugares o al peligro para la vida. Los factores anteriores impulsaron la aceleración del desarrollo y la implementación de la telemedicina en Ucrania para facilitar la prestación de servicios médicos y su disponibilidad para todos los ucranianos. El propósito de este artículo es investigar el papel de la telemedicina en el sistema nacional de salud en base a la experiencia de Ucrania y de España, así como las perspectivas de su desarrollo e implementación durante la reconstrucción de posguerra de Ucrania, tomando en cuenta la experiencia de España.

Presentación del material principal. Según la definición de la OMS, “la telemedicina es la provisión de servicios de salud donde la distancia es un factor crítico por parte de todos los profesionales de la salud que utilizan las tecnologías de la información y la comunicación para intercambiar información confiable para el diagnóstico, tratamiento y prevención de enfermedades y lesiones, investigación y evaluación, y para la educación médica continua de los trabajadores, todo en aras de mejorar la salud de las personas y sus comunidades”[1]. Es decir, es un conjunto de acciones, tecnologías y medidas utilizadas en la prestación de atención médica, utilizando herramientas de comunicación remota en forma de intercambio de mensajes electrónicos (orden del Ministerio de Salud de 19 de octubre de 2015). La telemedicina se implementa en forma de plataformas en línea, aplicaciones o bots y tiene una amplia gama de

aplicaciones, que incluyen consultas iniciales y repetidas con médicos generales y especialistas limitados, seguimiento de los resultados del tratamiento, seguimiento de la dinámica del estado del paciente, uso de bases de datos médicas. , transferencia de datos de pacientes, para consultas de especialistas internacionales, etc.

La creciente demanda de telemedicina es una tendencia mundial, con una encuesta de Accenture de 2020 que muestra que el 62% de todos los consumidores de atención médica prefieren opciones de atención médica virtual. Los primeros lugares los ocupan Alemania, Francia y Gran Bretaña. En Ucrania, su desarrollo se remonta a la década de 2000, que se manifestó en forma de varios proyectos piloto en las regiones de Dnipro, Odesa y Kharkiv.

En 2016, el sistema de salud comenzó su reforma, dentro de la cual se inició la creación de eHealth, un sistema de información y telecomunicaciones para automatizar el mantenimiento de registros de servicios médicos y la gestión de información médica, que luego fue reconocido como uno de los más prometedores en el mundo. Paralelamente, se está desarrollando el servicio Helsi: un sistema de información médica, así como un portal para pacientes, creado para facilitar la programación de una cita con un médico y para que los pacientes accedan a su propia información médica.

A nivel legislativo, se aprobó por primera vez en 2017 un proyecto de ley: "Sobre el aumento de la disponibilidad y eficiencia de la atención médica en las zonas rurales".

A pesar de su creciente popularidad, no todos los ucranianos apoyaron la innovación debido a los siguientes factores:

- No reconocimiento de la telemedicina como un procedimiento médico completo y dudas sobre la corrección de la evaluación de la condición del paciente;
- Apertura insuficiente de la generación anterior a los servicios digitales;
- Dificultades en la formación técnica de los médicos, para quienes este método de atención al paciente es completamente nuevo.

Vale la pena señalar que, a pesar de lo anterior, con el comienzo de la guerra, la telemedicina se convirtió en la principal forma de obtener atención médica para los ucranianos.

Otro país que está implementando activamente la telemedicina es España. La consolidación de su uso comenzó bajo la influencia de la pandemia. Según una encuesta realizada por la plataforma Capterra, el 62 por ciento de los pacientes españoles afirman haber utilizado algún sistema de teleconsulta en 2020, siendo el 92 por ciento de ellos por primera vez precisamente a causa del COVID-19.

Una de las plataformas que operan en España es Homedoctor, un servicio que brinda una serie de servicios a los usuarios españoles desde cualquier rincón del país. El servicio recibió los Premios Medicina Siglo XXI 2023 por el desarrollo de un robot médico que se instala de forma gratuita en el domicilio del paciente y proporciona atención médica privada por 35 euros al mes sin esperas, sin desplazamientos y con diagnósticos de alta calidad. La caja le permite al médico realizar investigaciones de forma remota y al paciente de forma independiente: medir la temperatura, la presión, la saturación, el ECG, realizar un examen de los oídos, la garganta, la nariz y la piel gracias a dispositivos especiales ubicados en la caja, guardar los resultados de el examen en la historia del paciente, y también ordenar consultas con un médico usando un dispositivo.

La empresa Homedoctor expresó su posición sobre la guerra en Ucrania al proporcionarle robots como parte de una prueba de proyecto piloto. Con la participación de la plataforma

española "Help to Ukraine", se entregó el primer lote de 7 robots para el cuidado de la salud en las ciudades más afectadas, donde se hizo imposible acudir a un médico. El proyecto resultó ser bastante exitoso, ya que cada robot da cobertura a más de 5.000 ciudadanos aislados, realizando más de 100 consultas semanales.

En noviembre de 2022, Ucrania recibió otras 20 cajas como parte de la ayuda humanitaria asistencia de socios internacionales para garantizar el acceso ininterrumpido a la atención médica. Con su ayuda, los servicios médicos fueron brindados por médicos de habla ucraniana en España, considerando en el futuro la posibilidad de brindar servicios también por parte de médicos ucranianos. La contribución de Homedoctor fue muy apreciada por la Viceministra de Salud para el Desarrollo Digital, Maria Karchevych, así como por los trabajadores médicos y los pacientes de Ucrania.

Para brindar asistencia en áreas rurales y en áreas remotas, es recomendable utilizar los satélites Starlink, lo que reduce significativamente los costos de dichos servicios. Al proporcionar un acceso a Internet confiable y de baja latencia, los profesionales de la salud pueden acceder a los registros médicos de manera más rápida y precisa.

Cabe señalar que la cooperación entre Ucrania y España en el campo de la telemedicina es posible no solo a través de la asistencia de España a Ucrania, sino también a través del intercambio de experiencias y la integración de nuevas soluciones. Ucrania es uno de los líderes en el campo de la digitalización, transforma activamente varios servicios en un formato digital y ya se ha convertido en un ejemplo a seguir. Con una de las plataformas de medicina digital más prometedoras del mundo, Ucrania puede hacer una contribución significativa a su desarrollo.

Conclusión. Por el momento, la telemedicina se encuentra en etapa de desarrollo, pero la pandemia de COVID-19 impulsó su crecimiento activo en el mundo, y la invasión de Ucrania la convirtió en casi la única forma de recibir atención médica para personas de lugares de difícil acceso. del país. Es difícil sobreestimar el potencial de desarrollo: la transformación digital de la medicina ya se considera una etapa lógica en el desarrollo del sistema de atención de la salud, y la cooperación internacional y el intercambio de experiencias son una parte integral de ello. La perspectiva de cooperación entre Ucrania y España en el campo de la telemedicina es sin duda atractiva, ya que ambos países muestran altos resultados en forma de productos innovadores.

REFERENCIAS

1. Dergavnuy portal MOZ Ukrainy: « Ukraina otrymala 20 robotiv telemedytsyny vid ispanskoi GO», [Elektronnuy resurs]: https://www.kmu.gov.ua/en/news/ukrayina-otrimala-20-telemedichnih-robotiv-vid-ispanskoyi-neuryadovoyi-organizaciyi 09.11.22
2. Homedoctor Company profile[Elektronnuy resurs]: https://www.linkedin.com/company/gadaca/posts/?feedView=all
3. Homedoctor web-page: [Elektronnuy resurs]: https://homedoctor.es/en/
4. 21st Century Medicine Awards 2023 [Elektronnuy resurs]: https://www.elsuplemento.es/premiado/homedoctor-premio-nacional-de-medicina-2023-en-la-categoria-tecnologia-para-la-salud
5. Helsi Web-page [Elektronnuy resurs]: https://helsi.me/

Dziuba Marina
«Les relations économiques internationales», 2e année
Université économique nationale de Kyiv Vadym Hetman
Directeur scientifique — professeur agrégé de la chaire des langues étrangères
et de la communication interculturelle ***V.E.Turchaninova***

Les perspectives de développement du tourisme en Ukraine après la guerre

L'Ukraine est un pays marqué par la richesse de ses paysages naturels, de son patrimoine historique et de son héritage culturel. Ces dernières années, notre pays a connu une période difficile en raison de la guerre. Cependant, malgré la destruction de certaines zones naturelles, le déplacement des biens culturels et une certaine détérioration de l'économie par rapport aux années précédentes, l'Ukraine continue à se développer, elle est promise à un avenir positif et à une reprise, en particulier dans le secteur du tourisme.

En 2019, le pays a accueilli 13,7 millions de touristes étrangers, cette année encore, les recettes budgétaires locales provenant de la taxe de séjour se sont élevées à environ 186 millions d'UAH.[3]

En 2020, près de 3,4 million de personnes ont visité l'Ukraine, mais il est important de mentionner l'impact de la pandémie de 2020 sur le secteur du tourisme, qui a considérablement réduit le flux de touristes vers l'Ukraine.[3]

En 2021, plus de 4 millions de touristes étrangers ont visité l'Ukraine. C'est presque 26% de plus qu'en 2020, a déclaré en janvier 2022 l'Agence d'État pour le développement du tourisme (DART). Le plus souvent, les étrangers sont venus en Ukraine pour des vacances ou des loisirs. Les voyages d'affaires arrivent en deuxième position et les visites à la famille et aux amis en troisième. Un peu plus de 10% des touristes ont déclaré être venus en Ukraine pour recevoir un traitement médical, et seulement 4% pour faire du shopping. En 2021 1,2% des étrangers sont venus en Ukraine à la recherche de leurs racines.[3]

Pour un rétablissement plus efficace et un développement plus poussé du tourisme en Ukraine après la guerre les facteurs suivants doivent être pris en compte:

- ressources naturelles et patrimoine culturel: l'Ukraine dispose d'un grand potentiel pour le développement du tourisme écologique et culturel. La richesse des paysages naturels, des parcs nationaux, des chaînes de montagnes, des rivières et des lacs offre des possibilités de loisirs actifs et d'excursions. Le riche patrimoine historique et culturel de l'Ukraine, qui comprend des villes anciennes, des monuments architecturaux, des musées et des traditions folkloriques, attire également les touristes.
- développement des infrastructures: après la guerre l'Ukraine doit concentrer ses efforts sur la reconstruction et le développement de son infrastructure touristique. Le développement de complexes hôteliers, de restaurants, de lieux de divertissement et d'autres services touristiques contribue à améliorer la qualité des services touristiques. En outre, le développement des liaisons de transport, y compris l'amélioration des routes, des chemins de fer, rendra les voyages en Ukraine plus accessibles et plus pratiques.
- coopération et soutien internationaux: l'Ukraine développe activement ses relations avec les organisations internationales et les pays voisins afin de tirer parti de l'expérience de ces derniers en matière de reconstruction après la guerre, comme la Pologne, l'Allemagne, l'Italie, le Japon, la Corée du Sud et Israël. Attirer les investissements étrangers, le soutien technique

et les conseils d'experts contribuera à développer le tourisme dans le pays.[2] Il est également important de coopérer activement avec les pays voisins pour créer des itinéraires touristiques couvrant plusieurs régions.

- activités de promotion et de marketing: des activités de promotion et de marketing efficaces jouent un rôle important pour attirer les touristes. Une image de marque professionnelle de l'Ukraine en tant que destination touristique, l'organisation d'événements et de festivals à grande échelle et des campagnes publicitaires dans les médias internationaux et les médias sociaux contribueront à attirer l'attention des touristes d'autres pays.
- introduction d'une législation favorable: la mise en place d'un environnement juridique favorable et stable pour le développement du tourisme est un facteur important. Il s'agit notamment de simplifier les procédures de visa, de créer des incitations à l'investissement et de garantir la sécurité des touristes et la protection de leurs droits.[1]
- développement de services touristiques et d'innovations: le développement de nouveaux services touristiques et l'utilisation de technologies innovantes contribueront à rendre l'Ukraine plus attrayante pour les visiteurs. Par exemple, l'introduction de systèmes de réservation électroniques, le développement d'applications mobiles pour les touristes et l'utilisation de la réalité virtuelle peuvent améliorer l'expérience touristique et rendre les voyages plus intéressants.
- conservation et éducation à l'environnement: la préservation du patrimoine naturel et culturel, ainsi que la santé des destinations touristiques telles que les Carpates, la région de la Galice et la région de la mer Noire, sont importantes pour l'attractivité de l'Ukraine. L'éducation à l'environnement et les programmes de tourisme conscient contribueront à attirer des touristes responsables et à garantir la durabilité de l'industrie du tourisme.[4]

Il convient également de noter les stratégies possibles pour le développement du tourisme en Ukraine après la guerre:

- diversification des produits touristiques: développer et promouvoir une variété de produits touristiques pour attirer différentes catégories de touristes. Il peut s'agir d'écotourisme, de tourisme culturel, de tourisme d'aventure, de tourisme gastronomique, de tourisme médical et d'autres formes de loisirs spécialisés. Cela permettra d'attirer davantage de touristes de différents pays et de répondre aux divers besoins des visiteurs.[1]
- développement régional: concentrer les efforts sur le développement du tourisme dans les différentes régions du pays. Chaque région de l'Ukraine possède des ressources naturelles et culturelles uniques qui peuvent être utilisées pour le développement du tourisme.[1] La promotion de régions moins connues et la création de nouveaux itinéraires touristiques contribueront à répartir les flux touristiques et à accroître l'impact économique du tourisme sur les différentes parties du pays.
- amélioration des infrastructures et des services: introduire les changements d'infrastructure nécessaires, tels que la reconstruction des routes, l'amélioration du parc hôtelier, le développement du système de transport et d'autres services importants pour assurer un séjour confortable aux touristes. L'amélioration de la qualité des services, la formation du personnel professionnel et la normalisation des services touristiques sont également des aspects importants de la stratégie.

En conclusion, nous pouvons dire que l'Ukraine a un grand potentiel de développement touristique après la guerre. La beauté naturelle, la richesse de l'histoire et le patrimoine culturel qui caractérisent notre pays deviendront un trésor inestimable pour les touristes du monde entier. Les perspectives de développement du tourisme en Ukraine comprennent l'attraction d'investissements étrangers, la construction des infrastructures nécessaires, l'amélioration de la sécurité et la création de conditions favorables pour les touristes. Le développement du tourisme en Ukraine après la guerre contribuera non seulement à restaurer l'économie du pays, mais aussi à renforcer la coopération internationale et l'interaction culturelle et interethnique. Le tourisme peut devenir un outil puissant pour construire une image positive de l'Ukraine et attirer l'attention sur notre pays en tant que destination touristique de premier plan.

Références:

1) "Développement et importance du tourisme pour Ukraine" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.donneesmondiales.com/europe/ukraine/tourisme.php
2) "Tourisme en Ukraine Archives" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://worldwithatwist.com/category/tourisme-en-ukraine/
3) "Державна служба статистики України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/
4) “Державне агентство розвитку туризму“ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.tourism.gov.ua/
5) “Ukraine: relancer le tourisme le plus vite possible après la victoire” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.tourmag.com/Ukraine-relancer-le-tourisme-le-plus-vite-possible-apres-la-victoire_a117697.html
6) “L’Ukraine attend beaucoup du tourisme pour se relancer après la guerre” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://beetravel.news/2023/01/19/lukraine-attend-beaucoup-du-tourisme-pour-se-relancer-apres-la-guerre/

КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
ПЛАТФОРМА
«АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

Єлфімов С.О.
«Міжнародна економіка», 2 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.ф.н., доцент кафедри німецької мови Ісаєв Е.Ш.

ERNEUERBARE ENERGIEN UND NACHHALTIGES WIEDERAUFBAUPROGRAMM FÜR DIE UKRAINE

Einführung. Die Ukraine steht vor großen Herausforderungen: Zur Bewältigung der Auswirkungen des Klimawandels, der Corona-Pandemie und des russischen Angriffskrieges gegen die Ukraine ist entschlossenes Handeln notwendig. Gleichzeitig gibt es auch eine große Chance, diese Herausforderungen für eine nachhaltige Transformation der ukrainischen Wirtschaft zu nutzen.

Deshalb ist das Ziel der vorliegenden Arbeit, deutsche Nachhaltigkeitsstrategie zu analysieren und mithilfe deutscher Erfahrung die Schwerpunkte eines nachhaltigen Wiederaufbauprogramms für die Ukraine zu formulieren.

Forschungsmethoden. Die Studie stützt sich auf folgende theoretische Forschungsmethoden: Analyse, Vergleich, Verallgemeinerung und Synthese.

Übersicht der Fachliteratur. Während der Vorbereitung dieses Beitrages wurden in erster Linie deutsche Internet-Ressourcen hilfreich, wo verschiedene Nachhaltigkeitsstrategien umfassend thematisiert werden. Die Arbeiten deutscher Wissenschaftler, Berichte des Statistischen Bundesamtes und des Bundesministeriums für Wirtschaft und Klimaschutz waren bei der Analyse dieses wichtigen Problems auch sehr nützlich.

Das Ergebnis der Forschung. Die Agenda 2030 für nachhaltige Entwicklung der Vereinten Nationen mit ihren 17 Nachhaltigkeitszielen (Sustainable Development Goals) bildet eine Richtung für die Bewältigung einiger der oben genannten Herausforderungen.

Die Deutsche Nachhaltigkeitsstrategie stellt die nationale Umsetzung der Agenda 2030 dar. Zu jedem der 17 globalen Ziele beinhaltet diese Strategie thematisch passende nationale Ziele zusammen mit ihrem jeweiligen Indikator [4]. Mit der Entwicklung eigener Nachhaltigkeitsindikatoren hinkt aber der Staatliche Statistikdienst der Ukraine nicht hinterher, weil die nationalen Gegebenheiten für entsprechende Indikatoren schon entwickelt worden sind.

Um den großen Herausforderungen zu begegnen und gleichzeitig diese Nachhaltigkeitsziele zu erreichen, braucht es Innovationen und Investitionen. Ein Beispiel dafür ist das „Handlungskonzept Stahl“, bei dem die Bundesregierung die deutsche Stahlwirtschaft bei Projekten zur nachhaltig CO2-armen, -neutralen und -freien Stahlerzeugung unterstützt [1]. Meiner Meinung nach sollte die auf Nachhaltigkeit ausgerichtete staatliche Unterstützung der wichtigsten Branchen als einer der Schwerpunkte des nachhaltigen Wiederaufbauprogramms gelten.

Schaffung eines rechtlichen Rahmens für nachhaltige Entwicklung spielt auch eine ziemlich große Rolle. In allen Branchen deutscher Wirtschaft werden Gesetze und Strategien verabschiedet, die zur Umsetzung der Nachhaltigkeitsstrategie beitragen können. Dazu gehört zum Beispiel das Erneuerbare-Energien-Gesetz, das GWB-Digitalisierungsgesetz, Bundes-Klimaschutzgesetz, die Rohstoffstrategie und die KI-Strategie der Bundesregierung und viele andere [1].

Nach der Analyse der deutschen Wirtschaftspolitik im Sinne der Nachhaltigkeitsziele kann man feststellen, dass Kreislaufwirtschaft, Digitalisierung und Klimaschutz als die größten Treiber nachhaltiger Entwicklung gelten können.

Bei der Kreislaufwirtschaft geht es darum, Materialkreisläufe zwischen Bio- und Technosphäre zu etablieren und zu kombinieren, um den Einsatz nicht erneuerbarer Ressourcen sowie Abfall und schädliche Emissionen zu minimieren [1].

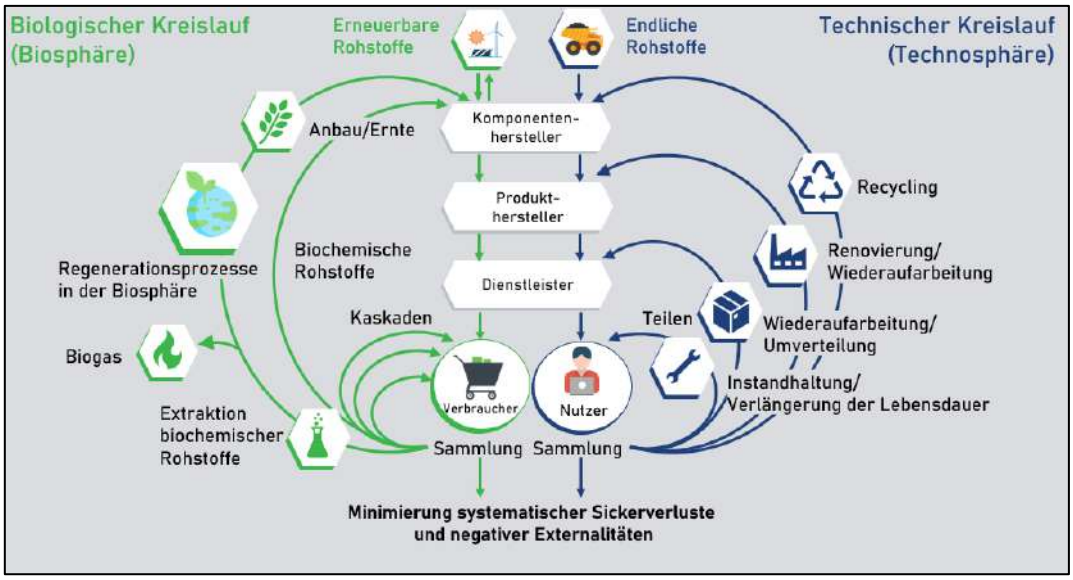

Abbildung 1. Schema der Kreislaufwirtschaft [1]

Abbildung 1 zeigt das Schema der Kreislaufwirtschaft. Nach diesem Schema sollten die in der Biosphäre zirkulierenden Verbrauchsprodukte aus Rohstoffen erneuerbaren Ursprungs hergestellt werden, die beim Einbringen in die Umwelt keinen Schaden anrichten. Andererseits zirkulieren in der Technosphäre Gebrauchsprodukte synthetischen oder mineralischen Ursprungs, die in einem geschlossenen Kreislauf gehalten werden sollten [8]. Dieser konzeptuellen Idealvorstellung zufolge, sollen diese geschlossenen Kreisläufe Sickerverluste und negative Externalitäten minimieren.

Die Digitalisierung bietet auch große Chancen für eine nachhaltige Entwicklung. Digitale Technologien ermöglichen energie- und ressourcensparende Produktionsverfahren und helfen damit, Energie- und Ressourceneffizienz zu erhöhen und den ökologischen Fußabdruck zu optimieren. Sie ermöglichen auch die Schaffung neuer Arbeitsplätze und bieten neue digitale Geschäftsmodelle an. Außerdem kann Digitalisierung helfen, das Modell der Kreislaufwirtschaft zu etablieren.

Ein weiterer wichtiger Aspekt der Nachhaltigkeit ist der Ausbau der erneuerbaren Energien, weil der Klimawandel eine der größten Herausforderungen des 21. Jahrhunderts ist. Erneuerbare Energien umfassen Wind- und Sonnenenergie, Wasserkraft, Geothermie und Bioenergie. Ihr wichtigster Vorteil ist natürlich, dass sie unbegrenzt verfügbar sind und sich selbst erneuern.

Wegen ihrer zahlreichen Vorteile ersetzen die regenerativen Energien immer mehr die nicht erneuerbaren Energien in vielen Länder, auch in Deutschland. Man sollte sich aber nicht nur die Vorteile, sondern auch die Nachteile der erneuerbaren Energien bewusst machen.

Zum Beispiel, ist das Energieangebot von Tages- und Jahreszeit sowie vom Wetter abhängig. Außerdem bleibt die Speicherung von erneuerbaren Energien eine richtige Herausforderung. Überschüssige Wind- und Solarenergie lässt sich noch nicht in großem Umfang speichern und über längere Distanzen transportieren [7]. Wind- und Solarparks brauchen auch ziemlich viel Platz und besetzen Ackerland, das dann nicht mehr für die Landwirtschaft zur Verfügung steht.

Wenn ukrainische Unternehmen diese Herausforderungen bewältigen würden, könnte sich die Ukraine in der Zukunft auch als einer der Spitzenreiter in diesem Bereich etablieren.

Aber es geht natürlich nicht nur um Energie – unsere gesamte Wirtschaft basiert auf fossilen Rohstoffen, weil fast alle Kunststoffe daraus hergestellt werden. Eine umweltfreundliche Basis der zukunftsfähigen Wirtschaft kann Biomasse sein. In einer bio-basierten Wirtschaft oder Bioökonomie werden Produkte aus und mit Hilfe von Pflanzen, Mikroorganismen und Tieren

hergestellt [3]. Der Wechsel von fossilen Brennstoffen auf erneuerbare Energien stellt deshalb eine umfassende und breit angelegte Systemtransformation dar, die alle Bereiche der Energiegewinnung, -umwandlung, -verteilung und -speicherung umfasst [2].

Im Bereich der Digitalisierung hat die Ukraine bereits wesentliche Erfolge. Dennoch wird Kreislaufwirtschaft leider in der Ukraine selten diskutiert, aber dieses Konzept kann als nachhaltiges Gegenmodell zur Linearwirtschaft gelten, bei der ein Großteil verwendeter Rohstoffe deponiert oder verbrannt wird.

Auch Umwelt- und Klimafragen spielen in der ukrainischen Politik keine Nebenrolle mehr. Der aktuelle Entwurf der ukrainischen Energiestrategie sieht vor, dass der Anteil der erneuerbaren Energien bis 2030 auf 13.2% steigern wird. Aber Studien zeigen, dass dieser Wert mit der richtigen Weichenstellung auf über 20% gesteigert werden kann [5].

Zusammenfassend kann festgestellt werden, dass ein durchdachtes und nachhaltiges Wiederaufbauprogramm für die Ukraine von entscheidender Bedeutung ist, um das Land auf eine umfassende Transformation in eine nachhaltige Wirtschaft und moderne Gesellschaft für das 21. Jahrhundert vorzubereiten. Eine solche Initiative erfordert jedoch sorgfältige Planung und die Zusammenarbeit von verschiedenen Interessengruppen.

Literaturverzeichnis

1. Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (BMWi) (2021): Wirtschaft nachhaltig gestalten [Elektronische Ressource] – https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Downloads/B/bmwi-Ressortbericht-Nachhaltigkeit%202020.pdf?__blob=publicationFile&v=18.

2. Energie und Nachhaltigkeit [Elektronische Ressource] – https://vdivde-it.de/de/thema/energie-und-nachhaltigkeit.

3. Energiewende, Mobilität und nachhaltiges Wirtschaften [Elektronische Ressource] – https://www.bmbf.de/bmbf/de/forschung/energiewende-und-nachhaltiges-wirtschaften/energiewende-und-nachhaltiges-wirtschaften_node.html.

4. Hermann, H.-J., Rosenbaum, A. Eckpunkte für ein nachhaltiges Wiederaufbauprogramm für die Ukraine (Diskussionspapier). [Elektronische Ressource] – https://www.umweltbundesamt.de/publikationen/eckpunkte-fuer-ein-nachhaltiges.

5. KAS-Auslandsbüro Ukraine: Klima, Energie und Umwelt [Elektronische Ressource] – https://www.kas.de/de/web/ukraine/klima-energie-und-umwelt.

6. Statistisches Bundesamt (2021): Nachhaltige Entwicklung in Deutschland: Indikatorenbericht [Elektronische Ressource] – https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Nachhaltigkeitsindikatoren/Publikationen/Downloads-Nachhaltigkeit/indikatoren-0230001219004.pdf?__blob=publicationFile.

7. Vor- und Nachteile erneuerbarer Energien [Elektronische Ressource] – https://www.gasag.de/magazin/neudenken/vor_und_nachteile_erneuerbare_energien.

8. Weber, T., Stuchtey, M. (Hrsg.): Deutschland auf dem Weg zur Circular Economy – Erkenntnisse aus europäischen Strategien (Vorstudie). München, 2019. 72 S. [Elektronische Ressource]https://static1.squarespace.com/static/5b52037e4611a0606973bc79/t/5d3a995a224e0e00016e7143/1564121437904/Circular_Economy_Web_final.pdf.

Кириченко В.Ю.
„Міжнародна економіка“, 3 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.ф.н. доцент кафедри німецької мови Гавриш О.О.

EINFLUSS DER KÜNSTLICHEN INTELLIGENZ AUF DEN ARBEITSMARKT

I. Einführung

Künstliche Intelligenz (KI) ist ein Begriff, der in den letzten Jahren zunehmend an Bedeutung gewonnen hat und in vielen Branchen für Veränderungen sorgt. Ob in der Medizin, der Automobilindustrie oder im Handel - die Möglichkeiten von KI scheinen grenzenlos zu sein.

II. Hintergrund. Der Gewinn an globalen Reichtum

Laut einer Analyse von PwC im Oktober 2018 „wird KI bis zum Jahr 2030 etwa 15,7 Billionen US-Dollar zur Weltwirtschaft beitragen …“ (S. 9). Es ist ein großer Schritt für beide: Die globale Wirtschaft und die künstliche Intelligenz, sobald sie auf globaler Ebene anerkannt wird.
Aber es gibt noch mehrere Hindernisse, die nun noch auf dem Weg von KI stehen.

III. Probleme von KI

a. Teure Roboter

Roboter sind teuer in der Anschaffung und Programmierung, was zu einer langsamen Amortisation führt. Jedoch bieten Unternehmen wie Knapp Roboter an, die weniger kosten, als ein durchschnittlicher Arbeiter pro Jahr. Roboter haben auch den Vorteil, dass sie niemals krank werden, nicht zu spät zur Arbeit kommen und keine administrativen Probleme haben. Einige Gastronomen investieren lieber in die Qualität ihrer Speisen als in die Arbeitskosten, um den Kunden eine höhere Qualität zu einem günstigeren Preis zu bieten. Ein Beispiel dafür ist das Restaurant Creator, das etwa 40 % seiner Kosten auf Lebensmittel anwendet und 30 Sekunden benötigt, um einen Burger herzustellen, der nicht vom menschlichen Faktor beeinflusst wird.

b. Automatisierungsanfällige Jobs

Wenn die Arbeitskosten sinken und die Löhne niedriger werden oder sogar Arbeitsplätze abgebaut werden, stellt sich diese Frage. Laut dem Brooklyn Institut sind 44% der US-Beschäftigten in Niedriglohnjobs tätig, die im Durchschnitt nur 18.000 $ pro Jahr einbringen. Viele Studenten arbeiten in Fast-Food-Ketten oder als Baristas, um ihren Lebensunterhalt zu bestreiten und ihre Studienschulden zu begleichen. Einige bleiben sogar nach dem Studium in solchen Jobs, da sie keine qualifizierten Beschäftigungsmöglichkeiten finden. Die Arbeitslosenquote unter Studenten zwischen 22 und 27 Jahren beträgt 6%, während die allgemeine Arbeitslosenquote in den USA bei 3,6% liegt. Es gibt einfach nicht genug qualifizierte Beschäftigungsmöglichkeiten, um alle Absolventen aufzunehmen. Studien haben ergeben, dass bis zu 50% der amerikanischen Erwerbsbevölkerung vorhersehbare Aktivitäten ausführen, und dass in den USA Tausende von Arbeitsplätzen verschwinden könnten. Dies wird nicht nur gering bezahlte Arbeitnehmer betreffen, sondern auch viele Angestellte und Fachleute, die routinemäßige Aufgaben ausführen. Vorhersehbare routinemäßige intellektuelle Arbeit ist besonders gefährdet, während Handarbeit teure Roboter erfordert. Eine Analyse von McKinsey im Jahr 2017 ergab, dass nur 5% der Arbeitsplätze direkt von vollständiger Automatisierung bedroht sind, aber in etwa 60% der Berufe mindestens ein Drittel der Tätigkeiten automatisiert werden kann.

c. Zunahme der Konzentration im globalen Vermögen

Die KI-Industrie birgt die Bedrohung einer Monopolisierung von KI-Entwicklungsunternehmen und Unternehmen, die KI einsetzen. Unternehmen, die frühzeitig KI innerhalb ihres Geschäftsmodells nutzen, können einen erheblichen First-Mover-Vorteil haben und möglicherweise zu The-Winner-Takes-It-All-Szenarien führen. Der erste Schritt in Richtung einer KI-Strategie ist fast immer eine erfolgreiche Datenstrategie, was bedeutet, dass es für Unternehmen und Organisationen von entscheidender Bedeutung ist, sich auf den Aufbau effizienter Datenerfassungs- und -verwaltungssysteme zu konzentrieren. Diese Monopolisierung führt zu einer noch stärkeren Konzentration des globalen Reichtums, der nur wenigen Menschen zur Verfügung steht.

d. Die Voreingenommenheit der Roboter

Voreingenommenheit und Diskriminierung können in KI-Systeme eingebettet werden, wenn die zugrunde liegenden Datensätze und Algorithmen nicht ausgewogen und repräsentativ sind. Wenn Entwicklerinnen und Entwickler keine vielfältigen Teams bilden, die unterschiedliche Perspektiven und Erfahrungen einbringen, besteht die Gefahr, dass Vorurteile in den KI-Systemen verankert werden. Es ist wichtig, dass Unternehmen und Regulierungsbehörden Strategien entwickeln, um diese Probleme anzugehen und sicherzustellen, dass KI-Systeme fair und ausgewogen sind.

IV. Perspektiven von AI

a. Wie kann KI der Industrie helfen?

KI kann Arbeitnehmern und Unternehmen massive Gewinne bringen. Selbst ein Roboter, der nur 50% der Inventarartikel in einem Lagerhaus handhaben kann, kann massive Produktivitätssteigerungen bewirken, solange er zuverlässig ausfällt. KI kann auch bei der Analyse von medizinischen Scans helfen und Deep-Learning-Systeme können bei der Entdeckung von neuen chemischen Verbindungen hilfreich sein. Es gibt jedoch immer noch Aktivitäten, die Maschinen nicht bewältigen können, wie die Erstellung einzigartiger Kunstwerke oder der Umgang mit sehr sensiblen Gegenständen. Die Maschinen können den Menschen nicht vollständig ersetzen, aber sie können die Effektivität seiner Arbeit verbessern, indem sie Routineaufgaben übernehmen.

b. Selbstbildung

Die Einführung von Online-Schulungsplattformen zur Vermittlung von künstlicher Intelligenz (KI) kann Arbeitnehmern helfen, sich auf die Veränderungen des Arbeitsmarktes vorzubereiten. Plattformen wie Coursera und fast.ai bieten kostenlose Kurse an, um Deep Learning zugänglicher zu machen. Durch die zunehmende Nachfrage nach KI wird sich auch die Belegschaft verändern und diejenigen, die Fähigkeiten im Umgang mit tiefen neuronalen Netzen erwerben, haben gute Karrieremöglichkeiten. Obwohl nicht alle Arbeitnehmer von diesem Trend profitieren werden, wird KI die menschliche Intelligenz eher ergänzen als ersetzen.

c. Bedingungsloses Grundeinkommen

Eine der Möglichkeiten zur Lösung des Problems der Arbeitslosigkeit ist auch das bedingungslose Grundeinkommen als Dividende von Deep-Learning-Technologien für alle, unabhängig von ihrer Beschäftigung. „Die Sichtbarkeit des BGE als politische Antwort auf die KI-gesteuerte Automatisierung wurde 2019 durch die Präsidentschaftskandidatur von Andrew Yang dramatisch beschleunigt.“ Aber jetzt gibt es immer noch Debatten über diese Frage, weil einige Bürger nicht einmal auf die Idee kommen, Menschen zu bezahlen, nur weil sie leben und Bürger der USA sind. Das BGE wird in Zukunft sicherlich zu einem politischen Hebel werden, der eher „-“ als „+“ ist.

V. Zusammenfassung

Es ist wichtig, sich über die Möglichkeiten und Auswirkungen von künstlicher Intelligenz zu informieren und sich auf die Veränderungen vorzubereiten, die sie auf globale Arbeitswelt haben

wird. Die Entwicklung von KI bietet auch viele Möglichkeiten für neue Karrieren und Branchen, aber es ist wichtig, dass die Menschen sich auf diese Veränderungen vorbereiten und sicherstellen, dass sie mit den sich schnell entwickelnden Technologien Schritt halten können. Es ist auch wichtig, dass die Menschen sich für eine faire und ethische Entwicklung von KI einsetzen, die die Interessen aller Menschen berücksichtigt und nicht nur der Interessen großer Konzerne.

Literatur

1. Ford M., „Herrschaft der Roboter: Wie künstliche Intelligenz alles transformieren wird - und wie wir damit umgehen können". - Großbritannien: „Basic Books UK", 2021.

Понікаровських В.О.
«Міжнародні економічні відносини», 2 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.ф.н., доцент кафедри німецької мови Гавриш О.О.

DIE ROLLE DER WIRTSCHAFTSDIPLOMATIE BEIM WIEDERAUFBAU UND DER ENTWICKLUNG DER UKRAINE NACH DEM KRIEG

Einführung. Theorie

Das Thema unserer Konferenz lautet „Innovative Projekte für den Wiederaufbau und die Entwicklung der Ukraine nach dem Krieg", aber die Umsetzung dieser Projekte erfordert Finanzmittel, die voraussichtlich größtenteils von den internationalen Partnern der Ukraine bereitgestellt werden. Ausgehend davon bezieht sich mein Bericht auf die Rolle der Wirtschaftsdiplomatie beim Wiederaufbau und der Entwicklung der Ukraine nach dem Krieg.

Wirtschaftsdiplomatie ist die Wissenschaft der internationalen Wirtschaftsbeziehungen und ein Mittel zur Umsetzung der Außenwirtschaftspolitik des Staates mit Hilfe nichtmilitärischer praktischer Maßnahmen, Techniken und Methoden.

Die Zwecke der Wirtschaftsdiplomatie auf internationaler Ebene sind:

• Schutz der wirtschaftlichen Interessen des Landes;
• Förderung der Entwicklung von Handels- und Wirtschaftsbeziehungen, Steigerung der Exporte, Anziehung ausländischer Investitionen und Umsetzung internationaler Vereinbarungen der Ukraine;
• Information der staatlichen Exekutivbehörden über die Preis-, Steuer- und Tarifpolitik anderer Staaten in Bezug auf die Ukraine;
• Vorbereitung von Schlussfolgerungen über die Zweckmäßigkeit des Imports von Waren und Dienstleistungen, Gewinnung von Krediten aus anderen Ländern.

Die Wirtschaftsdiplomatie als Teil der Außenpolitik des Staates umfasst die Beziehungen zu den Regierungen anderer Staaten, internationalen Finanz- und Wirtschaftsorganisationen, Geschäftskreisen und öffentlichen Vertretern dieser Staaten. Sie nutzt Verhandlungen, Vereinbarungen, informelle Vereinbarungen, Empfehlungen und Kontakte als Hauptinstrument für die friedliche Umsetzung zwischenstaatlicher Wirtschaftsbeziehungen.

Ukrainische Wirtschaftsdiplomatie unter Kriegsbedingungen

Unter den Kriegsbedingungen hat sich die ukrainische Diplomatie zu einer mächtigen diplomatischen Front entwickelt und arbeitet daran, den Angreifer durch Sanktionen zu schwächen, und finanzielle Unterstützung zur Aufrechterhaltung der Verteidigung auszuhandeln.

Im Jahr 2022 hat die ukrainische Diplomatie die Ukraine schließlich als eines der Schlüsselthemen der internationalen Politik anerkannt. Auf höchster Ebene sind die Vertreter der ukrainischen Diplomatie der Präsident, der Ministerpräsident, der Außenminister und andere spezialisierte Minister, der Vorsitzende der Werchowna Rada der Ukraine, Botschafter im Ausland, die während

der Kriegsmonate im Einsatz waren, außergewöhnliche Aktivität entwickelten, die positive Ergebnisse brachte.

So richtete der Präsident seine Bemühungen in öffentlichen Ansprachen an die Regierungen und Parlamente der einzelnen Länder sowie an das Europäische Parlament, den UN-Sicherheitsrat, die UN-Generalversammlung, an die Teilnehmer des NATO-Gipfels, an die Führer der Ländern beim G20-Gipfel, die Teilnehmer der Münchner Sicherheitskonferenz, internationale Finanzorganisationen und andere Institutionen und Personen.

Seit dem Kriegsbeginn ist es der ukrainischen Diplomatie gelungen, die Frage der Lieferung von Waffen, materieller und technischer Hilfe sowie finanzieller Hilfe an die Ukraine effektiv zu lösen, indem sie sich auf die Bemühungen der Verbündeten stützte. Führende Politiker auf der ganzen Welt schätzen die Fähigkeit der Ukraine, mit der internationalen Gemeinschaft zu kommunizieren, was entscheidend für die Beschaffung von Hilfe ist. Derzeit leisten die USA, Großbritannien, die EU und andere Länder der Ukraine nicht nur militärische, sondern auch erhebliche finanzielle Hilfe.

Investitionen in die Ukraine, die Unterstützung der ukrainischen Wirtschaft während des Krieges und ihr Wiederaufbau nach dem Sieg sind eine der wichtigsten Prioritäten der ukrainischen Diplomatie.

Die wichtigsten Errungenschaften der ukrainischen Diplomatie im Wirtschaftsbereich für 2022:

1. Gewinnung von Makrofinanzhilfen in Höhe von 28,1 Mrd. USD*. Die größten Geber für den Staatshaushalt der Ukraine im Jahr 2022 waren die Vereinigten Staaten und die Europäische Union, die am 14. Dezember 2022 10 und 7,9 Milliarden US-Dollar bereitgestellt haben.

* Datenstand Mitte Dezember 2022.

2. Genehmigung des sogenannten "Getreidekorridors" im Juli - die Wiederherstellung des Exports von ukrainischem Getreide durch das Schwarze Meer und die Schaffung sicherer Routen. Sicherheitsgaranten sind dabei die UNO und die Türkei.

3. Am 23. Juni erhielt die Ukraine auf dem Gipfel der Europäischen Union den lang ersehnten Status eines EU-Beitrittskandidaten. Dieses wegweisende und wichtige Ereignis ist das Ergebnis der langjährigen Zusammenarbeit der Ukraine mit der EU, auch in Bezug auf Wirtschaftsfragen.

4. Im Juli wird auf der Internationalen Konferenz zum Wiederaufbau der Ukraine ein auf 10 Jahre angelegter und auf 750 Milliarden Dollar geschätzter Plan für den Wiederaufbau des Landes nach dem Krieg vorgestellt. Insgesamt nahmen mehr als 40 Länder und etwa 20 internationale Organisationen an der Konferenz teil. Das Ergebnis war eine gemeinsame Unterstützungserklärung für die Ukraine auf dem Weg der Erholung nach der militärischen Aggression der Russischen Föderation.

5. Im Oktober fand in Berlin unter Beteiligung hochrangiger EU-Beamter, G7-Botschafter, internationaler Partner und der ukrainischen Behörden eine Konferenz zum Wiederaufbau der Ukraine statt, bei der die Formate und Bedingungen für die künftige Geberkoalition und die Bildung vom Fonds für den Wiederaufbau der Ukraine als wichtigstes Finanzinstrument wurde erörtert.

Pläne für die Zukunft

Eine der Haupttätigkeitsrichtungen des diplomatischen Dienstes im Jahr 2023 und in der Zukunft bleibt die Übermittlung von Informationen über die Ukraine und ihre Bedürfnisse an die Welt. Dies ist für den Wiederaufbau der Ukraine, die Wiederherstellung und Entwicklung ihrer sozialen und Investitionsmöglichkeiten von entscheidender Bedeutung.

Die Schlüsselbereiche der weiteren diplomatischen Arbeit zur Stärkung der internen Kapazitäten der Ukraine sind:

1. Umsetzung des internationalen Plans zur raschen Wiederherstellung der Ukraine ("Schnellwiederherstellungsplan").

Es handelt sich um ein Projekt zur sofortigen Wiederherstellung von kritisch beschädigter Infrastruktur – etwa 40.000 Objekte in den besetzten Gebieten (Schulen, Kindergärten, Krankenhäuser, Wohn- und Gemeinschaftseinrichtungen, Hochhäuser und Privathäuser).
Das Gesamtbudget von Fast Recovery beträgt etwa 17,4 Milliarden US-Dollar.

2. Stimulierung und Absicherung von Investitionen.

In den nächsten 5-10 Jahren werden alle Investoren die militärischen Risiken unseres Staates berücksichtigen. Daher ist es notwendig, über Export- und Versicherungsagenturen ein geeignetes Tool zu entwickeln.

3. Förderung der ukrainischen Waren auf den Weltmärkten.

Aufgrund der Zerstörung der Produktion und der Sperrung ukrainischer Häfen gingen die Exporte um mehr als 30 % zurück. Vordringlich ist daher die Suche nach neuen Wegen für den Export, die Verbesserung und der Ausbau bestehender (Ausbau des Getreidekorridors, Bau neuer Gleise nach europäischem Vorbild für die Eisenbahn etc.).

4. Weitere Einbeziehung der makrofinanziellen Unterstützung.

Nach Angaben der Weltbank benötigt die Ukraine in den nächsten zehn Jahren etwa 700 Milliarden Dollar für den Wiederaufbau und die Wiederherstellung. Die Quellen für die Anwerbung von Mitteln können öffentlich-private Partnerschaftsprojekte, direkte Finanzierung internationaler Finanzorganisationen, Sonderprogramme, beschlagnahmtes russisches Vermögen usw. sein.

Vom 21. bis 23. Juni 2023 findet die nächste Ukraine Recovery Conference (URC) in London statt. Es wird eine Fortsetzung des Zyklus der jährlichen Veranstaltungen sein, von denen die letzte 2022 in Lugano stattfand. URC 2023 konzentriert sich auf:

- Mobilisierung internationaler Unterstützung für die wirtschaftliche und soziale Stabilisierung der Ukraine;
- weitere Erholungsprozesse von den Kriegsfolgen;
- Soforthilfeinstrumente für unmittelbare Bedürfnisse;
- Fragen der Finanzierung des Privatsektors zum Zwecke der Sanierung.

Zusammenfassend lässt sich feststellen, dass die Rolle der Wirtschaftsdiplomatie bei der Umsetzung aktueller Projekte mit internationalen Partnern und beim künftigen Wiederaufbau und der Entwicklung der Ukraine nach dem Krieg äußerst wichtig ist. Derzeit gibt es weltweit einen Trend, der Ukraine zu helfen, denn dank der Bemühungen von Diplomaten auf allen Ebenen besteht ein klares Verständnis dafür, dass die Ukraine nicht nur ihr Land, sondern auch gemeinsame Werte schützt. Daher ist es wichtig, weiterhin mit den Regierungen anderer Länder zusammenzuarbeiten, um stabile partnerschaftliche Beziehungen aufzubauen und die wirtschaftlichen Interessen der Ukraine zu fördern.

Unter der Berücksichtigung der während des Krieges gewonnenen Erfahrungen sollte auch die Wirtschaftsdiplomatie der Ukraine umgestaltet werden, die diplomatischen Teams sollten durch junge aktive Menschen mit Wirtschaftskenntnissen verstärkt werden, die in der Lage sind, die wirtschaftlichen Interessen der Ukraine im Ausland professionell und vernünftig zu vertreten. Um internationale Investoren verschiedener Ebenen in die Ukraine zu locken, ist es wichtig, weiterhin so viel wie möglich über die Ukraine und ihr Potenzial zu sprechen, um der Welt die Vorteile der Zusammenarbeit mit der Ukraine und die Perspektiven zu beweisen, die den Investoren offenstehen. Wirtschaftsdiplomatie ist dabei eine zentrale staatliche Aufgabe.

Literatur

- https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3635494-pidsumki-roku-ukraina-zdijsnila-strategicnij-perelom-u-diplomatii-sucasnosti.html
- https://ukurier.gov.ua/uk/articles/najgolovnishe-zavdannya-ce-peremoga-u-vijni-mi-pov/
- https://www.rbc.ua/ukr/news/vneshniy-front-ukrainskaya-diplomatiya-rabotaet-1656539404.html
- https://suspilne.media/257340-plan-vidnovlenna-ukraini-so-prezentuvali-v-lugano/

- https://suspilne.media/280175-skilki-grosej-ukraina-otrimala-vid-ssa-ta-miznarodnih-souznikiv/
- https://ces.org.ua/economy-of-ukraine-during-the-war-december-amndhe-results-of-the-year/
- https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/
- https://www.unian.ua/economics/agro/zernova-ugoda-ukrajina-ne-brala-zhodnih-novih-zobov-yazan-12033141.html
- https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3570718-v-op-prezentuvali-poslam-inozemnih-derzav-proekt-fondu-vidnovlenna-ukraini.html
- https://bukoda.gov.ua/news/ofis-prezydenta-rozrobyv-fast-recovery-plan-operatyvnoi-vidbudovy-sotsialnoi-infrastruktury-ukrainy
- https://izi.institute/novyj-plan-marshalla-dlya-ukrayiny-platforma-u-formati-ramshtajn-i-fond-vidnovlennya/
- https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/23-02-2023-2/
- https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/16-02-2023/
- https://banker.ua/uk/projects/ukraina-pokazuye-rezultat-u-zaluchenni-investicij/
https://izi.institute/novyj-plan-marshalla-dlya-ukrayiny-platforma-u-formati-ramshtajn-i-fond-vidnovlennya/
- https://recovery.gov.ua/
- https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3645432-ukraina-moze-za-rik-vidnoviti-zrujnovane-zitlo-ta-kriticni-obekti-za-umovi-finansuvanna-timosenko.html
- https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3635494-pidsumki-roku-ukraina-zdijsnila-strategicnij-perelom-u-diplomatii-sucasnosti.html

Попрійчук Н.Р.
«Міжнародна економіка», 2 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.ф.н., доц., завідувач кафедри німецької мови Гавриш М.М.

BESONDERHEITEN DER TÄTIGKEIT VON UNTERNEHMEN IM OLIGOPOL

Das Oligopol bedeutet auf Griechisch «die Herrschaft der Wenigen», das heißt, das Hauptmerkmal eines oligopolistischen Marktes besteht darin, dass es mehrere Firmen (oder Verkäufer) gibt, die zwischen zwei und zwanzig sein können. Es ist wichtig zu verstehen, dass ein Oligopol nicht unbedingt ein Markt mit einer großen Anzahl von Unternehmen ist. Ein oligopolistischer Markt kann auch aus einer kleinen Anzahl von Verkäufern bestehen, die sehr empfindlich auf die Preis- und Marketingstrategien des anderen reagieren [1].

Der Wettbewerb in einem Oligopol ist durch eine hohe Intensität gekennzeichnet. Die Intensität des Wettbewerbs hängt umgekehrt von der Anzahl der Oligopolteilnehmer ab: Je weniger Unternehmen übrigbleiben, desto größer ist der Markt, den sie durch den wirtschaftlichen Niedergang ihrer Konkurrenten erhalten.

Hinsichtlich der Merkmale und der Art der hergestellten Produkte gibt es zwei Arten von Oligopolen: ein homogenes Oligopol und ein differenziertes Oligopol. Der erste Typ geht davon aus, dass mehrere Firmen ein standardisiertes Produkt herstellen. Und die zweite Art ist, wenn eine kleine Anzahl von Herstellern eine vielfältige Produktpalette anbietet.

Im Allgemeinen haben oligopolistische Märkte folgende Hauptmerkmale:

1. Nur wenige Firmen beliefern den gesamten Markt. Das Produkt kann sowohl differenziert als auch standardisiert sein.

2. Einige Unternehmen haben große Marktanteile, sodass sie den Preis des Produkts beeinflussen können.

3. Es gibt verschiedene Barrieren für neue Unternehmen, in diese oder jene Branche einzusteigen.

Wenn wir über die positiven und negativen Aspekte des Oligopols als Struktur sprechen, sollte beachtet werden, dass es sowohl signifikante Vorteile als auch Nachteile gibt [2].

Zu den Pluspunkten gehört die Tatsache, dass große Unternehmen stark miteinander konkurrieren, was das Wachstum der Produktqualität und des wissenschaftlichen und technologischen Fortschritts im Allgemeinen stimuliert.

Die negative Bewertung von Oligopolen wird dadurch bestimmt, dass große Unternehmen sich in Oligopolen durch geheime Vereinbarungen der staatlichen Kontrolle entziehen und den Anschein von Konkurrenz erwecken, während sie in Wirklichkeit versuchen, durch Preiserhöhungen zu profitieren.

Heute ist die oligopolistische Struktur des Marktes in der Ukraine weit verbreitet. Betrachten wir den Markt für mobile Kommunikationsdienste der Ukraine. Trotz der Tatsache, dass fünf Betreiber auf dem Mobilfunkmarkt tätig sind: «Київстар», «Vodafone», «Lifecell», «Інтертелеком», «ТриМоб», gibt es ein «hartes Oligopol» auf dem Markt, das heißt drei Betreiber stellen das Hauptangebot auf dem Markt bereit: «Київстар», «Vodafone» und «Lifecell», andere Betreiber wie «Інтертелеком» und «ТриМоб» bieten ihre Dienste in bestimmten Regionen der Ukraine an und nehmen einen kleinen Marktanteil ein. Folglich findet auf dem Mobilfunkmarkt ein Wettbewerb zwischen den größten Betreibern um bereits bestehende Teilnehmer statt. Gleichzeitig nutzen sie meist Marketinginstrumente und eine Diversifizierung des Leistungspakets [3]. Die Preise auf diesem Markt sind in der Regel unflexibel, «starr» oder die Betreiber ändern gleichzeitig die Preise.

Daher ist die heutige Einschätzung zum Zustand der oligopolistischen Marktstruktur in der Ukraine im Kontext der Entwicklung der Globalisierung nicht eindeutig. Denn Oligopole haben einige negative Folgen. Einer der wichtigsten Faktoren, der die Dynamik des Produktverkaufs und die Gewinnbildung in einem oligopolistischen Markt beeinflusst, ist der Preis. Die Wahl eines Preiswettbewerbs und einer Preisstrategie ist die höchste Priorität für jedes oligopolistische Unternehmen. Doch trotz aller Nachteile hat das Oligopol natürlich viele Vorteile und ist eine der gängigsten Marktstrukturen in der modernen Wirtschaft.

Literaturverzeichnis

4. Oligopol. URL: https://www.economiafinanzas.com/de/Oligopol/.
5. Was ist ein Oligopol? URL: https://www.juraforum.de/lexikon/oligopol.
6. Болгов В. Є. Ринок мобільного зв’язку України: тенденції, проблеми та перспективи, 2017.

Хархун О.Є.
«Міжнародна економіка», 2 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к. ф. н., доцент кафедри німецької мови Ісаєв Е.Ш.

WIEDERAUFBAU DER UKRAINE: PERSPEKTIVEN EINER "GRÜNEN" ENERGIEWENDE

Einführung. Die Entscheidung, die Erzeugung und Nutzung von Energie auf erneuerbare Energieträger wie Sonne, Wasser und Wind umzubauen, löst immer wieder öffentliche Diskussionen aus.

Das Ziel dieser Studie besteht in der Untersuchung von Möglichkeiten für den Wiederaufbau der Ukraine nach dem Krieg in Bezug auf die Förderung einer nachhaltigen und grünen Energieinfrastruktur.

Forschungsmethoden. Bei der Vorbereitung des Beitrages wurden in erster Linie folgende theoretische Methoden wie Analyse und Synthese verwendet.

Übersicht der Fachliteratur. Während der Vorbereitung dieser Arbeit wurden aktuelle Quellen benutzt. Dabei waren solche Internet-Ressourcen besonders hilfreich, wie zum Beispiel bpb.de, boell.de, gtai.de.

Das Ergebnis der Forschung. Einige Menschen empfinden diesen Wandel allerdings als Belastung ihres Alltags. Die Energiewende hat aber positive Seiten, die vielleicht noch nicht so bekannt sind. Neben dem Klimaschutz gibt es noch viele weitere Vorteile, die unser aller Leben besser machen können.

1) Energie wird sauber

Im Zuge der Industrialisierung wurden dann weitere Energiequellen in vorher unbekanntem Maßstab erschlossen: Kohle, Öl und Gas treiben Maschinen an. Diese im Laufe der letzten 200 Jahre immer weiter zunehmende Nutzung fossiler Energieträger hat aber schwerwiegende Nebenwirkungen. Denn dabei wird CO_2 freigesetzt, das sich extrem schädlich auf das Klima auswirkt. Diese negativen Konsequenzen können durch die in der Energiewende ausschließliche Verwendung erneuerbarer Energieträger (Sonne, Wind, Wasserkraft) vermieden werden. Energie wird sauber und schützt das Klima.

2) Energie wird unerschöpflich

Die Rohstoffe Kohle, Öl und Gas, deren innewohnende Energie bisher verwendet wurde, um unsere komplexe Zivilisation zu ermöglichen, sind nicht unendlich vorhanden. Das ist bei den in der Energiewende genutzten alternativen Quellen völlig anders. Sonne, Wind und Wasser stehen nahezu unendlich zur Verfügung. Daher ist es sinnvoll, auf die Nutzung dieser Energiequellen für die Erzeugung von Strom, Wärme und Mobilität umzusteigen. Nur diese haben wirklich eine Zukunft.

3) Energie wird billiger

Wenn man sich eine Solaranlage auf dem Dach eines Einfamilienhauses anschafft, muss man zunächst einmal eine Investition tätigen. Dann nutzt man den damit erzeugten Strom selbst, spart sich also die Zahlung an den Energieversorger zu einem großen Teil. Nach 10 bis 15 Jahren hat man allein durch diese Ersparnis die Investition für die Anschaffung der Anlage abbezahlt. Dieser Strom

ist dann gratis, denn die Sonne kostet ja nichts. In ein bis zwei Generationen, wenn diese Anlagen lange bezahlt sind, wird Energie daher viel billiger erzeugt werden können.

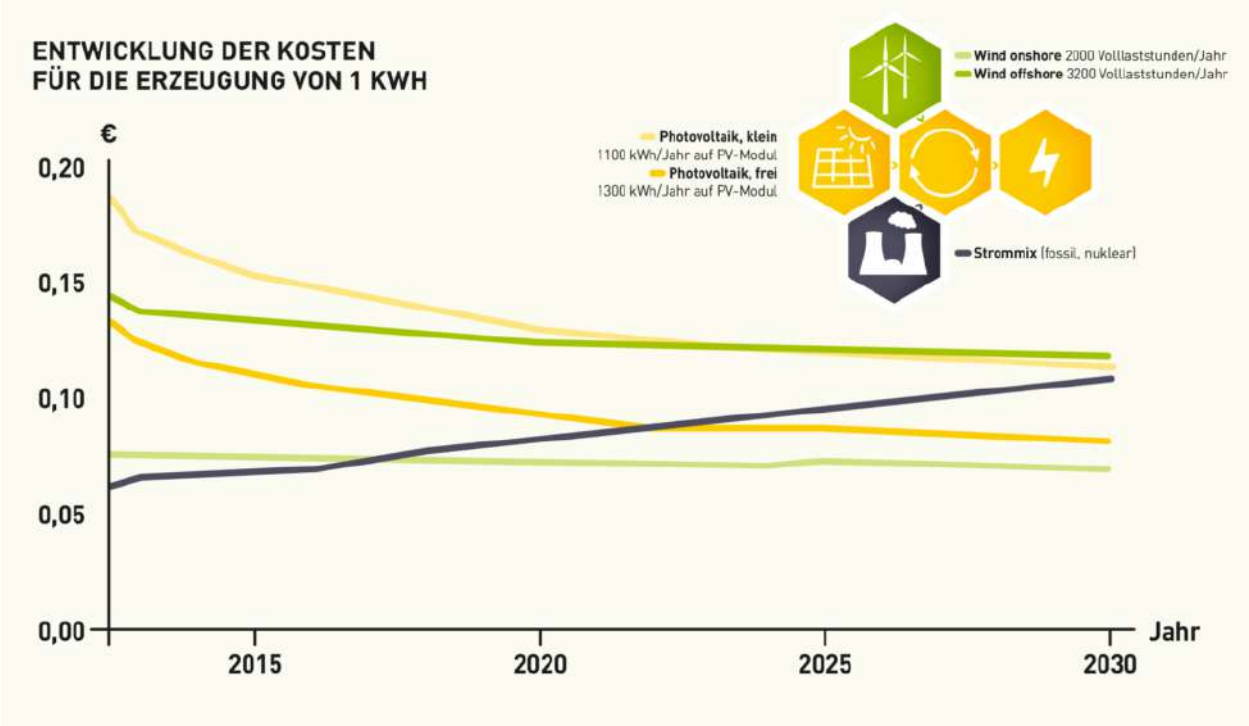

Abbildung 1. Der Vergleich der Kostenentwicklung zeigt: Erneuerbare Energie wird mittel- und langfristig immer billiger. Quelle: Bundesministerium für Umwelt und Energie.

Die Umstellung des Energiesektors der Ukraine auf saubere erneuerbare Energieträger könnte eine Überwindung der chronischen sozioökonomischen Krise und den Aufbau einer starken Volkswirtschaft ermöglichen. Bei verbesserter Energiesicherheit kann damit gleichzeitig ein wirksamer Beitrag gegen den globalen Klimawandel geleistet werden. Unter der Leitung von Fachleuten des Instituts für Wirtschaft und Prognose der Nationalen Akademie der Wissenschaften der Ukraine und mit Unterstützung der Heinrich-Böll-Stiftung entstand seit 2016 eine umfassende Studie, in deren Rahmen verschiedene Szenarien für die Entwicklung der ukrainischen Energiewirtschaft samt ihren Rückwirkungen auf Transport-, Industrie-, Landwirtschafts- und andere Sektoren entwickelt und verglichen wurden. Die Ergebnisse der Modellierung wurden im Herbst 2017 in ukrainischer und englischer Sprache im Bericht „Transition of Ukraine to 100% Renewable Energy by 2050“ publiziert [2]. Die Untersuchung zeigt auf, dass die Ukraine großes Potenzial hat, den Weg einer nachhaltigen Transformation erfolgreich zu beschreiten. Die Energiestrategie der Ukraine bis 2035, die im August 2017 von der ukrainischen Regierung beschlossen wurde, beschreibt und beklagt zwar die große Ineffizienz der heutigen Energieinfrastruktur und erkennt einen dringenden Bedarf für eine Modernisierung [4]. Die Umsetzung des Nationalen Emissions-Reduzierungs-Plans (NERP) in Bezug auf die wichtigsten Schadstoffe aus großen Verbrennungsanlagen mit einer Leistung von mehr als 50MW ist eine der entscheidenden Verpflichtungen der Ukraine aus ihrer Mitgliedschaft in der Europäischen Energiegemeinschaft.

Aber mit dem Beginn einer umfassenden Raschisteninvasion sind neue Herausforderungen für grüne Energie in unserer Heimat entstanden. Der russländische Angriffskrieg in der Ukraine hat

dem Aufschwung bei erneuerbaren Energiequellen ein jähes Ende bereitet. Das Land gehörte zu den dynamischsten Standorten für neue Wind- und Solarkraftanlagen in Europa. Vor Kriegsausbruch waren grüne Kraftwerke mit einer Gesamtleistung von 9.656 Megawatt (MW) installiert. Sie sorgten 2021 für 8 Prozent der ukrainischen Stromproduktion. Etwa zwei Drittel der ukrainischen Wind- und Solarparks stehen in den südlichen Regionen Saporischschja, Mykolajiw, Cherson, Dnipro und Odessa, die stark unter russischen Beschuss geraten sind. Inzwischen ist ein Großteil der Anlagen entweder stark beschädigt und unbrauchbar oder bleibt auf dem besetzten Territorium [3].

Der Wiederaufbau der Ukraine beginnt nicht nach dem Krieg, er muss jetzt beginnen. Deshalb sollten wir bereits die Möglichkeiten der Einbeziehung von Partnern in den Wiederaufbau der Ukraine erörtern. Mit der Unterzeichnung einer gemeinsamen Absichtserklärung zur Gründung der Deutsch-Ukrainischen Energiepartnerschaft am 26. August 2020 in Berlin ist nun auch die Ukraine offiziell Partnerin des vertieften energiepolitischen Dialogs. Im Mittelpunkt der Zusammenarbeit stehen die zentralen Bereiche Modernisierung und Dekarbonisierung des Stromsektors, Ausbau erneuerbarer Energien sowie Energieeffizienz im Wohnsektor und der Industrie; aber auch die Transformation der ukrainischen Kohleregionen und die Entwicklung des Potentials der Nutzung von „grünem“ Wasserstoff werden neu in den Fokus genommen. Damit greift die Energiepartnerschaft globale Zukunftsthemen auf, die in vielerlei Hinsicht bestimmend für die nachhaltige Entwicklung beider Länder in den nächsten Jahren sein werden.

Zusammenfassung. Deutschland ist bei der Energiewende weltweit führend und bereit, seine Erfahrungen mit der Ukraine zu teilen und sie mit Empfehlungen zur Integration erneuerbarer Energiequellen in das allgemeine Strom- und Stromnetzsystem zu unterstützen. Unter Berücksichtigung der günstigen geografischen Bedingungen für Wind- und Solarenergie im Süden des Landes arbeitet die Regierung der Ukraine aktiv daran, den Anteil erneuerbarer Quellen an der Gesamtstromerzeugung zu erhöhen. Insgesamt besteht ein enormes Potenzial für eine fruchtbare Kooperation zwischen der Ukraine und Deutschland im Bereich der grünen Energie. Durch eine gemeinsame Anstrengung könnten beide Länder ihre Energiewendeziele schneller erreichen und gleichzeitig einen positiven Beitrag zum globalen Klimaschutz leisten.

Literaturverzeichnis

1. Deutsch-Ukrainische Energiepartnerschaft [Elektronische Ressource] – https://www.energypartnership-ukraine.org/fileadmin/user_upload/ukraine/media_elements/German-Ukrainian_EP_owc.pdf.
2. Institut für Wirtschaft und Prognose der Nationalen Akademie der Wissenschaften der Ukraine / Heinrich-Böll-Stiftung Ukraine: "Transition of Ukraine to the Renewable Energy by 2050"; O. Diachuk, M. Chepeliev, P. Podolets, H. Trypolska and others [Elektronische Ressource] – https://www.boell.de/de/2018/02/01/eine-gruene-energiewende-der-ukraine-lohnt-sich.
3. Krieg durchkreuzt Pläne für grünen Strom in der Ukraine [Elektronische Ressource] – https://www.gtai.de/de/trade/ukraine/branchen/krieg-durchkreuzt-plaene-fuer-gruenen-strom-in-der-ukraine-865720.
4. Razumkov Centre. Kurzbeschreibung der Energiestrategie der Ukraine bis 2035 [Elektronische Ressource] –

https://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_NES%202035_RazumkovCentre_Ukraine_September%202017_description.pdf.
5. Savitsky O., Alieva O. Eine „grüne“ Energiewende in der Ukraine lohnt sich! [Elektronische Ressource] – https://www.boell.de/de/2018/02/01/eine-gruene-energiewende-der-ukraine-lohnt-sich.

КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ
ПЛАТФОРМА
«ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ВІДРОДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Podokovko Y.R.,
“International Economics, International Economics and Management”, 4th course
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific curator: candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the Department of European Economy and Business Vinska O. Y.

FUNDAMENTALS OF THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE EUROPEAN UNION

The digital revolution is changing our lives and society with an unprecedented speed and an unprecedented scale that has yet to be fully realized. Society is on the brink of the fourth industrial revolution called "Industry 4.0", meaning that one of the most important determinants of socio-economic development and ensuring the competitiveness of countries will be digitization and the formation of the so-called "digital economy". This refers to the use of information technology such as Internet or other technological networks to support economic activities, therefore to create, market or consume goods and services.

According to the results of research by the World Economic Forum (WEF), digitalization in 2011 contributed to an increase in the global gross domestic product (GDP) by 200 billion dollars and the creation of 6 million jobs. WEF experts note that a 10% increase in the level of digitization of the country leads to an increase in GDP per capita by 0.75%, a decrease in unemployment by 1.02% [1]. Taking this into consideration, it is quite obvious that the European Union's development and competitiveness strategies are based on digital transformation.

In order to achieve sustainable growth and development, European Union must embrace the potential of digital technologies. Following "Industry 4.0", the EU aims to create an advanced, intelligent economy of the 21st century, concerning which Europe is to become the most innovative, productive, "green" global economic power. As a result, the digital transformation of European countries implies a constant intensification of technological development.

One of the most important EU strategic documents, which defines digital transformations as the basis of EU development until 2030, is 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade [2]. This strategic document determines that digital transformations in the EU by 2030 should be focused on the following priority areas: development of digital competences and training of highly qualified workers in the field of digital technologies; creation and maintenance of safe, efficient and sustainable digital infrastructures; creating conditions and ensuring digital transformation of business; digitization of public services.

The successful implementation of digital transformations defined in EU strategic documents requires constant monitoring of the progress of EU countries in the field of the formation of a digital economy and society. For this purpose, in 2014, the European Commission developed and introduced the DESI index (The Digital Economy and Society Index), which reflects the effectiveness of digital transformations and the dynamics of digital competitiveness of EU member states [3]. In the recent years it was calculated based on the analysis of four main areas: 1) Human Capital; 2) Connectivity; 3) Integration of Digital Technology by businesses; 4) Digital Public Services (Table 1). The values of the parameters show the degree to which the EU country fulfils this or that requirement of the digitalization trend, which allows us to consider the DESI Index as a direct indicator of the impact of the digitalization trend on the national economy and society of an individual country.

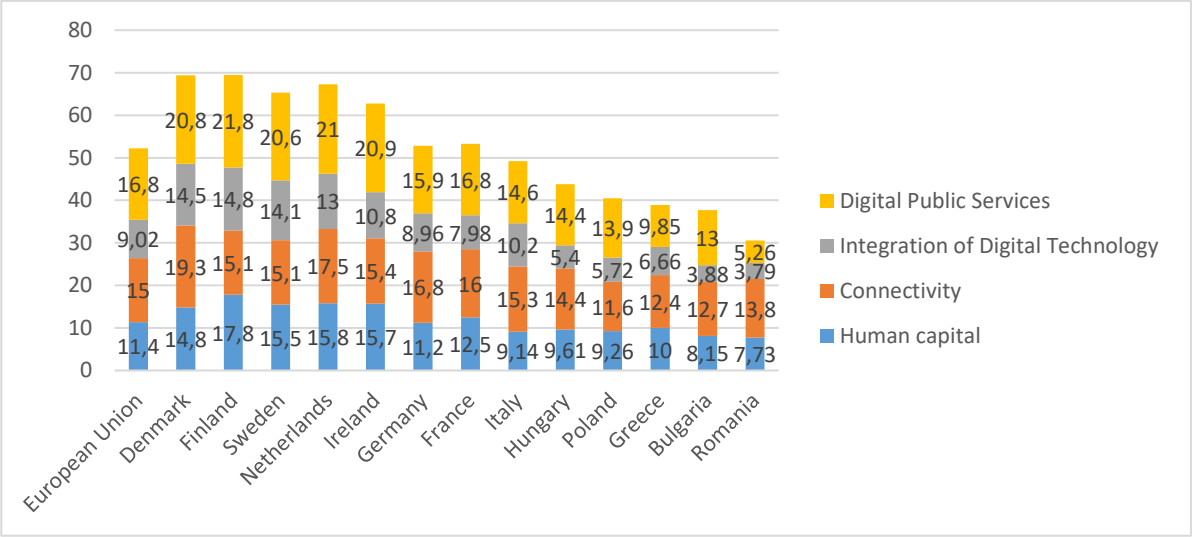

Figure 1. Selected EU Member-States in the Digital Economy and Society Index, 2022.

The Digital Economy and Society Index (See Fig.1) provides data on the stable improvement of all indicators among European countries in 2022, which means the development of the digital economy of the Union. In terms of the overall ranking, Finland (69.5%), Denmark (69.4%), the Netherlands (67.3%) and Sweden (65.3%) possess one of the most significant digital economies not only in the EU, but also on the global world-scale. Although the results of G-7 countries, i.e. Germany (52.9%), France (53.3%) and Italy (49.2%), are lower, the growth of digitization levels of these countries is visible and proportional to the average European Union result (52.2%). At the very end of the list, we see the poorest countries of the European Union, such

as Greece (38.9%), Bulgaria (37.7%) and Romania (30.6%). In addition, the data indicates that Italy, Poland and Greece made the most progress over the last 5 years.

The fact that the foundation for the fourth industrial revolution in the European Union has been laid is indisputable, but the unevenness of the digital development of individual national economies is rather striking. As a result of this analysis, it is visible that while the northern countries are leading the technological development of the information sphere, the more recent EU members are struggling with the establishment of a solid digital base. This fact makes it necessary to take into account the patterns of development of individual countries in the further planning of measures to digitize the economy and create an informational society on the territory of the European Union.

List of references

1. The Global Information Technology Report 2013. Growth and Jobs in a Hyperconnected World. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GITR_Report_2013.pdf.
2. 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-digital-compass-2030_en.pdf
3. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022. URL: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi

Kostovetska A.O.
"International Economics, International Economics and Management", 4th course
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific curator: candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the Department of European Economy and Business Vinska O. Y.

THE EU AID TO AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

More than 55 percent of Ukraine's territory is arable land. Agriculture provides employment for 14 percent of the Ukrainian population. Moreover, agricultural products are Ukraine's most important exports. Ukraine used to be the world's top producer and exporter of sunflower oil and meal. Agricultural production is primarily concentrated in the Eastern and Southeastern regions of the country. In 2021 exports totaled $27.8 billion, accounting for 41 percent of the country's $68 billion overall exports. That is why this chosen topic is very relevant.

Ukraine is a priority partner within the Eastern Partnership and the European Neighborhood Policy (ENP). The EU and Ukraine have been seeking an increasingly close relationship, going beyond co-operation, to gradual economic integration and deepening of political cooperation. The Association Agreement(AA), including a Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) between the EU and Ukraine was negotiated between 2007 and 2011, and signed on 21st March and 27th June 2014.[1] The DCFTA has been provisionally applied since 1st January 2016. The AA formally entered into force on 1st September 2017 following ratification by all EU Member States. Therefore, the Association Agreement is the main tool for bringing Ukraine and the EU closer together: it promotes deeper political ties, stronger economic links and the respect for common values. Moreover, the EU granted Autonomous Trade Measures (ATMs) for Ukraine, topping up the concessions included in the Association Agreement/DCFTA for several industrial goods and agricultural products from October 2017 for a period of three years.

The full scale invasion of russian federation against Ukraine has affected the Ukrainian economy and agriculture in particular: raised concerns over whether crops will be harvested. It has already led to the closures of ports and oilseed crushing operations, affecting products intended for the export markets. These are taking a toll on the country's exports of grains and vegetable oils. Ukraine has suffered $4.3 billion in damage to farmland, machinery and livestock as a result of Russia's invasion, according to the Kyiv School of Economics. About half of the destruction from the war comes from pollution caused by mines and unharvested crops, almost a quarter of the total -- $926 million -- accounts for damage done to farm machinery due to military activity and occupation.[6]

The EU took measures to help Ukraine in these difficult conditions: it has adopted a regulation allowing for temporary full trade liberalization and the suspension of trade defense measures for one year. These measures entered into force on 4th June 2022 and will be in force until 5th June 2023. Thanks to these measures, the EU is significantly supporting Ukraine's economy. The regulation is just one of the measures adopted by the EU in solidarity with Ukraine. In August 2022, EU helped to launch the State Agrarian Registry (SAR) online platform. It is now open to all Ukrainian farmers for registration. The EU plans to launch two support programmes for smallholders of land, one for crops and another one for livestock. Now, the EU is in association with the State Agrarian Register (DAR) which became operational in Ukraine - a single digital hub to help Ukrainian farmers. Producers of agricultural products regardless of size, organizational and legal form or areas of activity can register and they must fill out the online form, adding scanned copies of the documents, and sign the application using an electronic signature.

There are also ongoing projects which are planned to be finished by 2025-2026 such as: [2]

1.Improvement of legislation, control and awareness in food safety, animal health and welfare in Ukraine: This project helps Ukraine improve food safety and veterinary/animal welfare control system. (End is in 2023)

2. EU for Integrity - The OECD Anti-Corruption Network (ACN): Action for the Eastern Partnership. Aims to support the Eastern partner countries in implementing evidence-based anti-corruption policies, stepping up the enforcement of anti-corruption legislation in line with the international standards and good practices.(End is in 2023)

3. Institutional and Policy Reform for Smallholder Agriculture - The Project is aimed to support the Ministry of Agricultural Policy and Food of Ukraine in carrying out Institutional and Policy Reform for Smallholder Agriculture and the Ministry Environment Protection and Natural Resources of Ukraine to support the reforms in forestry sector.(End in 2025)

4. Supporting Transparent Land Governance in Ukraine - The Programme is providing support to the Government of Ukraine aiming at establishment of preconditions for transparent functioning of agricultural land markets. (End in 2026).

Recently, there has been some problems with the ban on the export of agricultural goods from Ukraine to some EU countries. The European Commission has adopted exceptional and temporary preventive measures on imports of a limited number of products from Ukraine under the exceptional safeguard of the Autonomous Trade Measures Regulation. These measures are necessary given the exceptional circumstances of serious logistical bottlenecks experienced in five Member States. The measures concern only four agricultural products – wheat, maize, rapeseed and sunflower seed – originating in Ukraine. They aim to alleviate logistical bottlenecks concerning these products in Bulgaria, Hungary, Poland, Romania and Slovakia. The measures will enter into

force on 2 May and will last until 5 June 2023. During this period, wheat, maize, rapeseed and sunflower seed originating in Ukraine can continue to be released for free circulation in all the Member States of the European Union other than the five frontline Member States: Bulgaria, Hungary, Poland, Romania and Slovakia. The products can continue to circulate in or transit via these five Member States by means of a common customs transit procedure or go to a country or territory outside the EU. In parallel, Bulgaria, Hungary, Poland and Slovakia have committed to lift their unilateral measures on wheat, maize, rapeseed and sunflower seed and any other products coming from Ukraine. While addressing concerns of farmers in those Member States neighboring Ukraine, the measures uphold the EU's strong commitment to support Ukraine and preserve its capabilities to export its grains which are critical to feed the world and keep food prices down, in the face of the huge challenges posed by the unprovoked Russian aggression. These measures are part of the overall support package that the Commission is putting forward and will be complemented with financial support for farmers in the five Member States and further measures to facilitate the transit of Ukrainian grain exports via Solidarity Lanes to other Member States and third countries. The Commission is ready to reimpose preventive measures beyond the expiry of the current Autonomous Trade Measures Regulation on 5 June 2023 as long as the exceptional situation continues.

As a conclusion,, I would say that the EU support to the agricultural sector of Ukraine is an important step on Ukraine's path for European Union full membership in the future.

LIST OF SOURCES

1. EU relations with Ukraine - European Council
URL: ,https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eastern-partnership/ukraine/
2. EU for Ukraine, European Union Website
URL:https://eu4ukraine.eu/en/projects-en?search=&filter=ongoing&country%5B%5D=1&country%5B%5D=3&topic%5B%5D=1
3. EU Official Website URL:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_23_2370
4. MFA Ukraine URL: https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/2633-relations/torgovelno-ekonomichne-spivrobitnictvo-ukrayina-yes/spivrobitnictvo-u-sferi-silskogo-gospodarstva
5. Bloomberg URL: https://www.bloomberg.com/markets
6. Report by authors Roman Neyter, Hryhorii Stolnikovych, and Oleg Nivievsky
URL:https://kse.ua/about-the-school/news/the-estimated-cost-of-the-stolen-ukrainian-grain-and-oil-by-russia-is-more-than-600-million-kse-agrocenter/

Stohniichuk
Tetiana Oleksandrivna
International Economics, 4th year,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Academic supervisor – Doctor of Economics, Associate Professor of the Department of European Economy and Business, Vinska O.Y.

PECULIARITIES OF FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN CEE COUNTRIES

Nowadays countries in the world suffer a lot from global crisis including world quarantine due to Covid-19, increased levels of inflation all over the world, and increased migration flows due to Russian invasion into Ukraine. In such cases it important to help the emerging and developed countries survive and grow as well. That is why FDI is one of the ways to support economies.

Foreign direct investments play a crucial role in the stabilisation and development of all states. There are a lot of benefits of FDI including increased employment, because new companies are created and, thus, new workplaces appear which give people an opportunity to earn money and have funds to live. With FDI flows, countries receive financial resources for the technology development and economic stability improvement and it, in turn, stimulates economic growth.

In 2021 the global FDI flows reached the point of $1.6 trillion with the percentage growth of 64% compared to 2020. The CEE countries (including Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia, Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Makedonia, Serbia, Turkey) are considered to be one of the most attractive regions for the foreign direct investments after the Western Europe. Investors pool the FDI funds to them, because the labour costs in these countries are much lower than in developed economies (e.g., the level of average wages of workers in CEE is EUR 1261 in January 2022, while in Germany they amount to EUR 4168 for January 2022). Additionally, CEE countries have favourable tax environment, as they set lower tax rates both for personal and corporate tax rates. For instance, in 2022 the average corporate tax for CEE countries at the level of 15.1%, while in France it is 26.5% and, in the Netherlands the corporate tax rate is 25.8%, so the difference is obvious. Moreover, CEE countries attract a lot of investors, because the labour force is considered to have necessary skillsets and good language knowledge which all cause the attractiveness of the region [1, p. 9].

If we talk about the FDI flows within the CEE countries in 2021 (Figure 1), they amounted together to $76.8 billion and they grew by 21.7% compared to 2011. During 2020 these flows were reduced to $56.76 billion because of the pandemic and global financial losses.

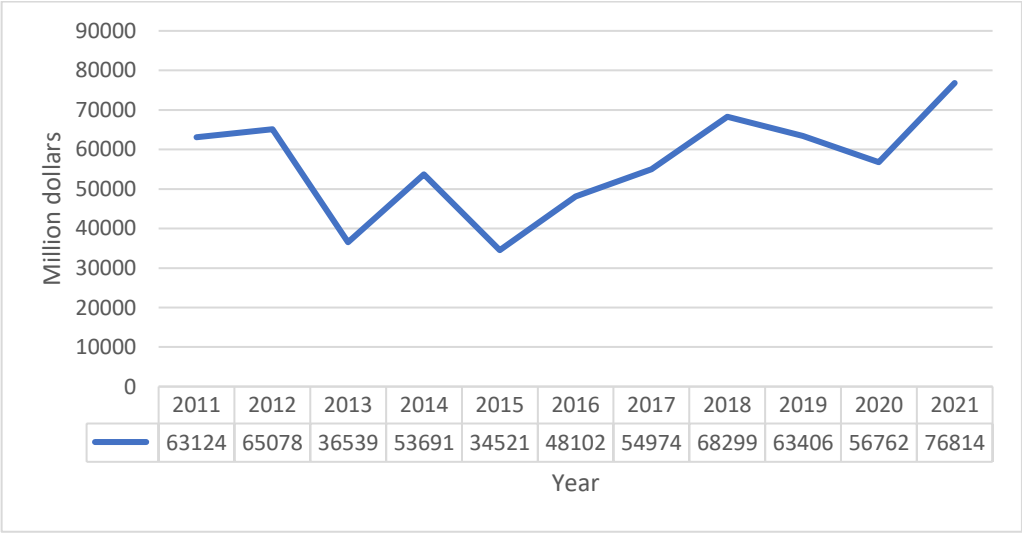

Figure 1. FDI flows in CEE countries 2011-2021

Source: compiled by author based on [2]

The largest recipient countries of FDI in CEE region in 2021 were Slovakia ($59 billion), Poland ($24.82 billion), Turkey, which is also sometimes referred to CEE region, ($12.5 billion), Romania ($8 billion) and Czech Republic ($5.8 billion). On the other hand, countries including

North Macedonia ($0.61 billion), Croatia ($0.57 billion) and Bosnia and Herzegovina ($0.51 billion) received the smallest amount of FDI [2].

One more important feature of FDI flows into CEE countries is the way how FDI flows are allocated. The governments provide investors with cash grants, local cash grants, tax reliefs and deductions. They all constitute governmental aid and must be approved by the European Commission and most of times they are given to investors if the sum of FDI is up to EUR 100 million [1, p. 6].

The sectors of the highest FDI flows in CEE include technology, automotive industry and sales. The biggest FDI flows to Czech Republic and Slovakia come from German car producers like Toyota and Volkswagen.

The top 3 CEE countries of inbound FDI projects in 2021 were Poland (424 with the key sectors including software, IT services, logistics and construction), Turkey (269 deals in finance and manufacturing industries) and Romania (215 deals in fields of automotive industry, aerospace, IT and agriculture) [3,4].

So, the obvious fact about CEE countries is that this region attracts attention of a lot of investors all around the world, because these countries have favourable conditions concerning labour costs, professionalism of employees and satisfactory circumstances of business environment. FDI flows in CEE are growing and they occupy different sectors of economy (e.g., IT, manufacturing, logistics), because it is a good place for investors to set-up investment projects and create new businesses.

List of references

1. Investing in Central Europe. Your move in the right direction. Access mode: https://www2.deloitte.com/ce/en/pages/about-deloitte/articles/investing-in-ce.html
2. Global foreign direct investment flows over the last 30 years. Access mode: https://unctad.org/data-visualization/global-foreign-direct-investment-flows-over-last-30-years
3. An investor’s guide to central and eastern Europe. Retrieved from: https://www.investmentmonitor.ai/fdi-data/an-investors-guide-to-central-and-eastern-europe
4. FDI IN TÜRKİYE. Retrieved from: https://www.invest.gov.tr/en/whyturkey/pages/fdi-in-turkey.aspx

Павленко А.М.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу Вінська О.Й

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ ЄС В ІТАЛІЇ

Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що Італія є третьою за величиною економікою ЄС, але в той же час вона стикається з багатьма проблемами, як в економічній

так і соціальній сфері, тому цікавим для дослідження є ефект який на її економіку спричиняється саме реалізацією спільних стратегій ЄС.

Європейський Союз станом на сьогодні є сильним економічний об'єднанням, яке намагається підсилити вже існуючі сильні сторони кожної країни в інтеграційному об'єднанні. Окрім цього ЄС всіляко допомогає своїм членам з проблемами, які виникають, для цього і створюються стратегії ЄС на певний період. Почати варто з того, що ж таке стратегії ЄС, в цілому це плани дій, які зосереджується на ключових галузях в економічній та соціальній політиці.

Якщо розглянути стратегію «Європа-2020» то ключовими галузями є: знання та інновацій, а також приділяється значна увага сталому розвитку, високому рівню зайнятості та соціальній інтеграції (розумне, стійке та інклюзивне зростання). В Стратегії під сталим розвитком розуміється економіка яка є ресурсоефективною, екологічною та конкурентоспроможною, і складається з семи провідних ініціатив: (1) Інноваційний союз, (2) Молодь у русі, (3) Цифровий порядок денний для Європи, (4) Ресурсоефективна Європа, (5) Промислова політика в епоху глобалізації, (6) Порядок денний для нових навичок і робочих місць і (7) Європейська платформа боротьби з бідністю.

На основі головних цілей ЄС, кожна країна-член визначає свої національні цілі, базуючись на своїй початковій ситуації та характерних саме для неї обставинах. Проте варто зауважити, що цілі щодо скорочення викидів парникових газів і розширення використання відновлюваних джерел енергії були перенесені в національні цілі для всіх держав-членів завдяки кліматично-енергетичному пакету ЄС, прийнятому в 2009 році [1].

Якщо ж розглянути сучасну стратегію ЄС, а саме «Європа-2030» вона створена для того, щоб кожна країна-член змогла підвищити свою конкурентоспроможність, інвестуючи в стале зростання, а також для того, щоб стимулювати дії урядів, установ і громадян. Стратегія базується на Цілях сталого розвитку ООН, де були визначені основні чинники переходу до сталого розвитку [2].

Італія, як член ЄС бере активну участь у зазначених стратегій, проте стикається з проблемами у ході їх виконання, і для оцінки особливостей реалізації Італією стратегічних планів ЄС варто розглянути саме стратегію «Європа-2020», бо її дія вже закінчилась, і результати продемонстровані у таблиці 1.

Таблиця 1 – Виконання Італією стратегії «Європа-2020» [4-6]

Показник/цілі	Ціль зазначена у стратегії	Ціль Італії	Отримані результати	Результат
Ті хто залишили освіту та навчання (вікова група 18-24 роки), %	10	16	13,1	Перевиконано національну ціль
Отримання вищої освіти (вікова група 30-34 роки), %	40	26-27	27,6	Досягнуто національної цілі
Рівень зайнятості (вікова	75	67-69	63,5	Ціль не виконано

категорія 20-64 роки), %				
Витрати на дослідження і розробки, % до ВВП	3	1,53	1,53	Досягнуто національної цілі
Використання відновлюваних джерел енергії, %	20	17	17,27	Досягнуто національної цілі
Населення поза межею бідності, тис. ос.	менше 20 млн. ос. по ЄС	12882	16400	Ціль не виконано

Очевидним є факт, що Італія не виконала жодну ціль ЄС за період реалізації стратегії, що свідчить про наявність значних проблем в економічній та соціальній сфері. Позитивним для країни є досягнення більшості своїх національних планів, зокрема варто відмітити перевиконання поставленої цілі за показником тих, хто залишає освіту та навчання, проте навіть з таким отриманим результатом Італія продовжує бути однією з найгірших країн в ЄС за даним показником. В результаті виконання стратегії в Італії покращилась ситуація з кількістю осіб, які отримують вищу освіту, проте ціль ЄС майже в половину більша, а ніж визначена національна для Італії, тобто враховуючи два зазначені показника можна визначити, що зберігається значна проблема у сфері освіти на всіх рівнях, хоч і відбуваються покращення.

Ще однією ціллю за якою Італія виконала свою національну, проте показник знову був маже на половину менший за ціль ЄС є витрати на дослідження і розробки, проте знову таки варто відмітити позитивну динаміку, а також вкладення коштів у інноваційну діяльність на Півдні країни.

Наступна виконана Італією ціль стосується використання відновлюваних джерел енергії, загалом Італія входить до першої десятки в Європі в списку країн-лідерів у виробництві електроенергії з відновлюваних джерел енергії. Національний вплив на загальний показник Європейського Союзу становить близько 10,7%, а найбільше зростання у виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії припадає на сонячну та вітрову, за період з 2016 по 2020 рр. відбулося зростання з 1,90 до 2,14 млн. тон. нафтового еквівалента у виробництві сонячної та з 1,52 до 1,61 у виробництві вітрової енергії [5,7].

Дві цілі Італія не виконала, і перш за все – це покращення рівня зайнятості, зокрема Італія продовжує займати четверте місце за безробіттям в ЄС, проте все таки існує позитивна динаміка, зі зменшенням безробітних і підвищенням рівня зайнятості. Процес цей дуже повільний для Італії, бо за час виконання стратегії покращення склало лише 2%, і на ринку праці зберігається гендерний дисбаланс, та існує переважання рівня безробіття серед молоді [5].

Друга ціль, яку Італія не виконала – це зменшення кількості населення, яка перебуває поза межею бідності, і дана проблема навіть загострюється, зокрема у південних регіонах рівень бідності доходить до 20%. Варто також зауважити, що через спалах пандемії Covid-19, на яку припав останній рік виконання стратегії, проблема загострилась і у північних регіонах, через зупинку промисловості [8].

Врахувавши все вище назване можна виділити такі особливості реалізації стратегій ЄС в Італії:

1) Італія не виконує поставлених ЄС цілей, проте більшість національних планів країна досягає.

2) Італія, не дивлячись на стратегії ЄС, які на меті мають покращення загального економічного та соціального благополуччя країн-учасниць, продовжує зберігати проблеми в цих сферах, особливо у освіті, ринку праці та інноваційній діяльності.

3) Італія активно розвиває відновлювані джерела енергії, що відповідає цілям ЄС, що також наддасть змогу зменшити залежність від імпорту енергоносіїв.

Проте не дивлячись на результати виконання попередньої стратегії Італія зараз виконує нову стратегію «Європа-2030», і має вже більш позитивні результати, з 17 цілей сталого розвитку Італія має покращення з результатами кращими, а ніж середні по ЄС за 12 цілями. Проте інші 5 цілей, де показники або погіршуються з результатом гіршим за середній по ЄС (зменшення нерівності) або покращуються, але залишаються гіршими, а ніж середні по ЄС, стосуються тих сфер, де Італія не змогла виконати свої цілі і в попередній стратегії [4].

Отже, якщо Італія більш відповідально підійде до виконання стратегій ЄС – це дасть змогу покращити соціальний та економічний стан в країні, а саме залучить більшу кількість іноземних інвестицій, підвищить конкурентоспроможність італійської промисловості, наддасть змогу подолати гендерну нерівність, побороти бідність та підвищить економічне зростання.

Список літератури:

1. Europe 2020 Strategy. URL: https://www.bmuv.de/en/topics/europe-international/europe/europe-2020

2. A Sustainable Europe by 2030. URL: https://commission.europa.eu/publications/sustainable-europe-2030_en

3. Italy Economic Snapshot. URL: https://www.oecd.org/economy/italy-economic-snapshot/

4. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion

5. Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy. 2019. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de?t=1570181425000

6. Trading economics data. URL: https://tradingeconomics.com/italy/employment-rate-from-20-to-64-years-eurostat-data.html

7. Renewable Energy In Italy: What You Should Know. 2021. URL: https://www.hivepower.tech/blog/renewable-energy-in-italy-what-you-should-know

8. Istituto Nazionale di Statistica. URL: https://www.istat.it/en/archivio/272759

Жарковська В.В.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу Вінська О.Й.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЄДИНОГО РИНКУ ЄС

Єдиний ринок ЄС є однією з найважливіших складових європейської інтеграції та відіграє важливу роль у розвитку європейської економіки. За останні роки ринок ЄС зазнав значних змін, таких як збільшення кількості країн-членів, зміна геополітичної ситуації, впровадження нових технологій та інших інновацій.

Однак, на сьогоднішній день, єдиний ринок ЄС стикається зі значними викликами та проблемами, такими як зміни в світовому економічному та політичному середовищі, зростання конкуренції, виникнення нових проблем у регулюванні торгівлі та ін. В цьому контексті, дослідження розвитку єдиного ринку ЄС стає особливо актуальним та необхідним для розуміння та аналізу поточної ситуації, а також для прогнозування подальшого розвитку.

Згідно з Москаленко Т. авторкою наукової праці «Сутність єдиного ринку Європейського Союзу», єдиний ринок ЄС - це комплексний механізм, що включає в себе вільний рух товарів, послуг, капіталу та людей. Його створення було обумовлене потребою в забезпеченні економічної та соціальної інтеграції країн-членів ЄС та розвитку спільного ринку з вільним обігом товарів, послуг, капіталу та людей. [1]

"Спільний ринок" (common market) відноситься до етапу розвитку Європейського Союзу від 1957 року до пізніх 1980-х років. Спільний ринок означав вільний рух товарів, послуг, капіталу та праці між країнами-членами ЄС, але з більш обмеженими правилами та з меншим ступенем гармонізації правових норм і регуляторних політик між країнами-членами.

"Єдиний ринок" (single market) - це термін, який використовується для позначення внутрішнього ринку Європейського Союзу, де товари, послуги, капітал та праця можуть вільно переміщуватися між країнами-членами ЄС без торговельних бар'єрів, обмежень та дискримінації. Є однією з основних досягнень Європейського Союзу, що визначається в статті 26 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС). [2]

Отже, єдиний ринок ЄС - це більш глибока та інтегрована форма спільного ринку, яка передбачає більш широку гармонізацію правових норм та регуляторних політик між країнами-членами.

На сторінках звіту "Annual Single Market Report 2023" представлена широка статистична інформація, яка дозволяє проаналізувати динаміку розвитку єдиного ринку ЄС. Деякі ключові дані включають:

1. Загальний рівень інтеграції: Звіт показує, що відсоток національного законодавства ЄС, який було перенесено в національне законодавство країн-членів, становить 91,3% на початку 2022 року, що є незначним зростанням порівняно з попереднім роком.
2. Розмір інтегрованого ринку: Внутрішній ринок ЄС є найбільшим в світі, з обсягом торгівлі в середньому більше 4,5 трлн євро на рік.
3. Динаміка експорту: У 2020 році країни ЄС експортували товарів на суму понад 2,3 трлн євро, що на 16% менше, ніж у попередньому році, внаслідок пандемії COVID-19.

Однак експорт знову почав зростати у 2021 році, збільшившись на 14,5% за перші 8 місяців.

4. Ступінь регулювання: Єдиний ринок ЄС регулюється значною кількістю законів та нормативних актів. Наприклад, на початку 2022 року на єдиному ринку було понад 80 000 актів ЄС.
5. Інновації: Єдиний ринок ЄС є джерелом інновацій та забезпечує зростання конкурентоспроможності та розвиток бізнесу в регіоні. Звіт також зазначає, що за останні кілька років ЄС продовжує займати лідерську позицію в глобальних інноваційних рейтингах.
6. Створення робочих місць: Єдиний ринок ЄС сприяє створенню нових робочих місць в регіоні. За даними звіту, більше 37 млн людей у ЄС працюють у секторах, що пов'язані зі зовнішньою торгівлею, що становить більше 15% від загальної зайнятості.
7. Цифрові технології: Єдиний ринок ЄС активно впроваджує цифрові технології для поліпшення функціонування ринку. Наприклад, звіт зазначає, що реалізація митних та фіскальних процедур з використанням цифрових інструментів допомагає знизити бюрократію та забезпечити більш ефективний контроль за переміщенням товарів на ринку.
8. Виклики та перешкоди: Звіт також відзначає, що єдиний ринок ЄС стикається з рядом викликів та перешкод, таких як розбіжності між національними законодавствами, високі бюрократичні бар'єри та недостатня координація між країнами-членами. Однак ЄС продовжує працювати над розв'язанням цих проблем для забезпечення стабільного та ефективного функціонування єдиного ринку. [3]

Звіт "Annual Single Market Report 2023" вказує на кілька основних напрямків трансформації Єдиного ринку ЄС, які спрямовані на забезпечення його стійкості та ефективності:

1. Цифрова трансформація: Єдиний ринок ЄС віддає перевагу цифровим технологіям для підвищення своєї конкурентоспроможності. Цифрова трансформація передбачає впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та Інтернет речей (IoT), для поліпшення різних аспектів функціонування ринку, таких як логістика, фінанси та митні процедури.
2. Захист прав споживачів: Єдиний ринок ЄС прагне забезпечити високий рівень захисту прав споживачів та забезпечення їх безпеки. Для досягнення цієї мети ЄС активно працює над уніфікацією стандартів та правил в сфері товарів та послуг.
3. Екологічна трансформація: Єдиний ринок ЄС дедалі більше звертає увагу на екологічні питання та прагне сприяти розвитку сталих технологій. ЄС планує впроваджувати нові стандарти екологічної безпеки та дотримуватися зобов'язань, що випливають з Паризької угоди про клімат.
4. Забезпечення зручності та доступності: Єдиний ринок ЄС прагне забезпечити зручність та доступність для підприємців та споживачів. Це включає у себе поліпшення митних та інших адміністративних процедур, зниження бюрократичних бар'єрів, підвищення мобільності та підтримки розвитку транскордонних послуг.
5. Підтримка інновацій: Єдиний ринок ЄС прагне сприяти розвитку інновацій та підтримувати дослідження та розвиток нових технологій. Це включає у себе сприяння стартапам та підприємствам з високотехнологічних секторів, а також розвиток інфраструктури для інновацій та підтримку трансферу технологій.
6. Підтримка малих та середніх підприємств: Єдиний ринок ЄС прагне забезпечити підтримку малих та середніх підприємств, що є основою європейської економіки. Це включає у себе сприяння доступу до фінансування, розвиток бізнес-інкубаторів та прискорення процедур відкриття та реєстрації підприємств. [3]

Ці напрямки трансформації Єдиного ринку ЄС відображають орієнтацію на забезпечення стійкості та ефективності ринку, а також забезпечення його придатності до викликів сучасного світу.

У документі ASMR 2023, опублікованому Європейською комісією, висловлено деякі прогнози щодо подальшого розвитку Єдиного ринку ЄС. Основні перспективи подальшого розвитку Єдиного ринку ЄС включають наступне:

1. Економічне зростання: Єдиний ринок ЄС може продовжувати забезпечувати стійке економічне зростання та підвищувати конкурентоспроможність європейських підприємств у міжнародному масштабі.
2. Цифрові технології: З розвитком цифрових технологій, Єдиний ринок ЄС може стати ще більш гнучким та ефективним, забезпечуючи підтримку онлайн-бізнесів та розширення можливостей для транскордонної торгівлі.
3. Стійкий розвиток: Єдиний ринок ЄС може бути розвинутий в напрямку більш стійкого та зеленого розвитку, забезпечуючи підтримку нових технологій, що дозволяють зменшувати вплив на довкілля та економію ресурсів.
4. Інтеграція ринків: Єдиний ринок ЄС може бути подальше інтегрованим, що дозволить забезпечити більшу гнучкість та конкурентоспроможність, а також зменшити бар'єри для транскордонної торгівлі.
5. Розвиток сфери послуг: Єдиний ринок ЄС може стати ще більш конкурентним у сфері послуг, що дозволить забезпечити більшу різноманітність та якість послуг для споживачів. [3]

Окрім цього, відзначається, що подальший розвиток Єдиного ринку ЄС вимагає продовження реформ та заходів, спрямованих на зниження адміністративних бар'єрів та підвищення гармонізації міжнародних стандартів у сфері бізнесу, охорони здоров'я, безпеки продуктів та інших важливих питань.

Крім того, важливо забезпечити підтримку малих та середніх підприємств, які є головними драйверами економічного зростання ЄС. Наприклад, можливе впровадження спрощеної процедури реєстрації та розширення підтримки фінансування малих та середніх підприємств.

Узагалі, перспективи подальшого розвитку Єдиного ринку ЄС залежать від багатьох факторів, включаючи економічні тенденції, розвиток цифрових технологій, міжнародні відносини та політичну ситуацію в Європі та світі. Однак, за словами Європейської комісії, додаткові зусилля на розвиток та модернізацію Єдиного ринку ЄС мають великий потенціал для забезпечення стабільного економічного розвитку, збільшення конкурентоспроможності та забезпечення благополуччя європейських громадян.

Література

1. Москаленко, Т. Сутність єдиного ринку Європейського Союзу. Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна, 2018. 33, 122-128 с.
2. Presidency Conclusions Brussels European Council 21/22 June 2007. URL: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/94932.pdf
3. ASMR 2023, European Commission. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-01/ASMR%202023.pdf

Глімбоцька Ю.А.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – професор, заступник завідувача кафедри
європейської економіки та бізнесу Ткаленко С.І.

ТНК ЯК НЕЗАМІННІ СУБ'ЄКТИ В СУЧАСНІЙ ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Протягом останніх десятиліть сформувалась нова тенденція у світовому господарстві, а саме – стрімкий розвиток транснаціонального сектору в структурі світової економіки, що в свою чергу сприяє збільшеному вираженню глобалізації. Одними з активніших суб'єктів глобалізації є транснаціональні корпорації. Транснаціональні корпорації (зазвичай називають просто ТНК) виступають одним із основних елементів завдяки якому відбувається розвиток міжнародних економічних зв'язків і відносин у процесі розширення і поглиблення виробничих зв'язків між компаніями країн. ТНК здійснює безпосередній вплив на функціонування світового господарства і стан господарюючих суб'єктів і підсистем, допомагає за допомогою інвестування розвинути інші напрямки економік, стимулювати розвиток галузей. Як результат, ТНК посіли особливе місце в системі сучасного глобалізованого ринку.

Лібералізація економіки, що відстежується майже у всіх країнах світу, створює стимулюючі умови для розвитку ТНК. Їх діяльність призводить до посилення процесу спеціалізації і кооперування поміж підприємствами різних країн, посилення з'язку та взаємозалежності між економіками країн. Поява у світовому господарстві міжнародних корпорацій означала вихід підприємств на якісно новий рівень, визначальною рисою якого стала втрата капіталом своєї виключно національної природи. Цей процес відбувався декількома шляхами, що дозволило говорити про відмінність діяльності фірм, які займаються міжнародним бізнесом та орієнтовані виключно на національний ринок.

Серед найбільш важливих факторів, які сприяють інтернаціоналізації діяльності фірм, виділяють такі: насиченість внутрішнього ринку і зростання конкуренції на національному ринку; поява нових ресурсних можливостей, пов'язаних з більш низькою вартістю факторів виробництва в інших країнах; сприятливість інвестиційного клімату в інших країнах; розвиток інфраструктури міжнародного бізнесу та системи комунікацій; заохочення з боку держави до вивезення капіталу; бажання розділити ризик між великою кількістю продуктів та ринків.

Основною особливістю транснаціональних корпорації, що виділяють їх серед інших компаній, які займаються міжнародним бізнесом є той фактор, що головне підприємство компанії знаходиться в одній країні, а філії чи дочірні компанії їх філій – в інших. ТНК може мати 2-3 головних підприємства, але обов'язково на території однієї країни. Транснаціональні компанії характеризуються такими основними рисами: інтернаціональні у сфері функціонування і застосування капіталу; мають, як правило, величезний матеріальний і фінансовий потенціал; мають можливість здійснювати значні відрахування на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (ТНК є носіями передової науки та інновацій); мають, як правило, тісні зв'язки з національними банківськими компаніями і

національними банківськими системами, входять у фінансові угруповання; як правило, це багатономенклатурні фірми, діяльність яких досить сильно диверсифікована; їм притаманна відносна незалежність руху власного капіталу по відношенню до процесів, що відбуваються в національних рамках [1, с. 197].

Узагальненими кількісними ознаками ТНК є такі: обсяг річного обороту не менше 1 млрд. дол. США; наявність філій та/або дочірніх компаній не менше ніж в 6 країнах світу; частка закордонних активів – 25–30% у загальній вартості активів; частка зовнішніх надходжень із зовнішніх ринків – 1/5–1/3 загального обсягу обороту компанії. Незалежно від галузі функціонування, виду діяльності, сфери бізнесу, країни походження, продукція або капітал сучасних ТНК присутні в кожній країні світу. Поряд з виготовленням традиційних благ ці компанії можуть створювати блага, які в подальшому формують окремі сегменти суспільного споживання. В результаті, з одного боку, ТНК виступають джерелом суспільного прогресу, а з іншого – загрозою для економік окремих країн, адже їх діяльність поширюється й на інші сфери (політику, соціальні стандарти, культуру, екологію тощо). Найбільші ТНК світу представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Топ 10 найбільших ТНК світу(згідно даним Global 2000 від 2020 року) [5]

№	Компанія	Країна	Продажі	Прибуток	Активи	Ринкова вартість
			млрд. дол. США			
1	ICBC	Китай	177,2	45,3	4322,5	242,3
2	China Construction Bank	Китай	$62,1	38,9	3822	203,8
3	JPMorgan Chase	США	142,9	30	3139,4	291,7
4	Berkshire Hathaway	США	254,6	81,4	817,7	455,4
5	Agricultural Bank of China	Китай	148,7	30,9	3697,5	147,2
6	Saudi Arabian Oil Company (Saudi Aramco)	Саудівська Аравія	329,8	88,2	398,3	1684,8
7	Ping An Insurance Group	Китай	155	18,8	1218,6	187,2
8	Bank of America	США	112,1	24,1	2620	208,6
9	Apple	США	267,7	57,2	320,4	1285,5
10	Bank of China	Китай	135,4	27,2	3387	112,8

Динамічний розвиток ТНК та їх перетворення на один з найважливіших інститутів сучасної ринкової економіки зумовлюються багатьма факторами, які можна сформулювати таким чином:

– можливість підвищення ефективності й посилення конкурентоспроможності, загальні для всіх великих фірм, що інтегрують у свою структуру постачальницькі, виробничі, науково- дослідні, розподільчі й збутові підприємства і пов'язуються з ефектом масштабу й економією на витратах, властивих ринковим трансакціям;

– ТНК мають можливість використовувати у своїх інтересах особливості державної політики в різних країнах, різницю в курсах валют та інші чинники;

– наявність закордонних виробничих філій відкриває перед ТНК можливість використання відмінностей у господарській ситуації різних країн, зокрема вони зміцнюють свої позиції за рахунок валютних операцій. Вирішальне значення має те, що ТНК мають у своєму розпорядженні великі виробничі підрозділи в різних країнах, кожний з яких володіє значними фінансовими ресурсами, а отже – здійснює великі за обсягами міжнародні фінансові операції. За даних умов будь-яка зміна валютного курсу приносить вигоду частині підприємств, що входять в систему ТНК, не завдаючи реального збитку іншим філіям;

– ТНК мають можливість здійснювати так звані «безпрограшні валютні операції». Як і у випадку з валютними коливаннями, ТНК можуть використовувати різницю у ставках відсотка й рівнях інфляції країн, де розташовані їх материнські структури та дочірні фірми, перетворюючи номінальне підвищення доходу в реальне;

– за допомогою прямих інвестицій компанія одержує можливість подолати бар'єри на шляху експорту продукції. Не випадково ефективність зовнішньоекономічної експансії як засобу пом'якшення кон'юнктурних коливань оцінюється досить високо і вважається вищою, ніж ті, які забезпечують суто національні прийоми зниження економічного ризику;

– завдяки створенню міжнародної мережі філій формується широка база стабільності та пов'язана з нею висока ефективність кредитно-фінансової стабілізації. Корисними для ТНК виявляються елементи асинхронності світового циклу й закордонна диверсифікованість виробництва, зміни валютних курсів й різна інтенсивність інфляційних процесів, відмінності у відсоткових ставках тощо [2, с. 162].

Основним каналом поширення впливу ТНК на національну економіку і засобом формування самих ТНК є прямі іноземні інвестиції (ПІІ). За методологією складання платіжного балансу, ПІІ визначаються як категорія міжнародної інвестиційної діяльності, за допомогою якої резидент однієї країни придбає довгострокові інтереси у підприємстві-резиденті іншої країни. Інвестиції класифікуються як прямі «якщо вони забезпечують 10 або більше відсотків участі у статутному капіталі підприємства і (або) істотну участь в управлінні його діяльністю» [4]. До найпривабливіших галузей фінансування топ-20 компаній відносяться охорона здоров'я, автомобілебудування, комп'ютери/електроніка, програмне забезпечення / Інтернет. Все більше поширення отримує практика поглинань найбільших ТНК, які створюють інноваційний продукт або технологію.

Показник швидкості виробничого процесу стає важливою конкурентною перевагою ТНК. Для прискорення виробничого процесу і посилення тиску на конкурентів міжнародні компанії скорочують бюрократичні обмеження і процедури, створюють крос функціональні робочі групи, перебудовують структуру і організацію виробництва, впроваджують новітні технології. Технологічні конкурентні переваги ТНК багато в чому обумовлені формуванням

тісних довгострокових партнерських стосунків з постачальниками. Важливу роль в забезпеченні конкурентоспроможності виробничої системи ТНК відіграє оптимізація управлінським ланцюжком постачань, зокрема ефективна організація логістики і після продажного обслуговування.

Глобальні ТНК широко застосовують транскордонні угоди при міжнародних злиттях і поглинаннях, при переділі сфер впливу між провідними компаніями і змінами конкурентного становища на глобальних ринках. Ринок міжнародних злиттів і поглинань (M&A), який вважається одним з індикаторів стану розвитку світової економіки. У 2019 році лідером стала фінансова галузь – на її частку прийшлося до 35% всіх міжнародних угод.

Активність на ринку глобальних угод злиттів і поглинань продовжувала зростати. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації M&A стають основним джерелом отримання конкурентних переваг корпорацій щодо можливості швидкого формування інвестиційного портфеля за рахунок залучення локальних активів різних державах, отримання нових джерел сировини, інтегрування стадій виробничого процесу, освоєння нових ринків, застосування нових ринків. За допомогою M&A глобальні ТНК отримують можливість найбільш оперативного та ефективного доступу на цікаві для них ринки, тримаються більшої стійкості, залучають фінансові ресурси на кращих умовах. M&A, це перш за все транскордонні, націлені на отримання конкурентних переваг за рахунок об'єднання фінансових, науково-технічних і трудових ресурсів фірм-учасниць та отримання на цій основі синергетичного ефекту; досягнення ефекту економії за рахунок масштабу виробництва; отримання доступу на нові ринки; диверсифікацію виробництва; використання нових активів, особливо нематеріальних (таких, як ноу-хау, торгових марок, організаційних знань). Розвиток ТНК та поширення їх впливу здійснюється різноманітними способами, зокрема й інвестуванням. Це дає можливість світовим процесам активно залучатись до глобалізації, лібералізації економік та конкуренції ринку. Отже ТНК стали одними з основних суб'єктів в сучасній інвестиційній діяльності.

Література:

1. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини. Чернівці: Книги-XXI, 2007. 544 с.
2. Павленко І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції. К.: Центр учбової літератури, 2012. 256 с.
3. Ghemawat P., Pisani N. Are Multinationals Becoming Less Global? URL: http://www.blogs.hbr.org/2013/10/are-multinationals-becoming-less- global/
4. Методичний коментар до платіжного балансу України. НБУ. URL: http://www.bank.gov.ua/ control/uk/ publish/article?art_id=44459.
5. Побоченко Л. М., Пасічник О.С. Аналіз інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій. Стратегія розвитку України. 2014. №3. С. 120-127.
6. ТОП-10 рейтинг глобальних компаній світу: THE LIST 2020 GLOBAL 2000. URL: http://financeworld.com.ua/top-10-rejting-globalnix-kompanij-svitu-the-list-2020-global-2000
7. Охріменко О. О. Транснаціональні організації у системі світових економічних відносин. *Ефективна економіка*. 2013. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2054

Павлюк А. В.
"Міжнародні економічні відносини", 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - доц., к.е.н. Лещенко К. А.

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ

Станом на сьогодні світовий енергетичний ринок перебуває в стані невизначеності та високо конкурентним, особливо враховуючи той факт, що світова економіка зараз знаходить в дуже не стабільній ситуації. З огляду на те, що в світі є проблеми з запасами й виробництвом вуглеводнів, основними питаннями, що постали перед світовою спільнотою є: зменшення енергозалежності країн, підвищення рівню енергобезпеки та енергоефективності.

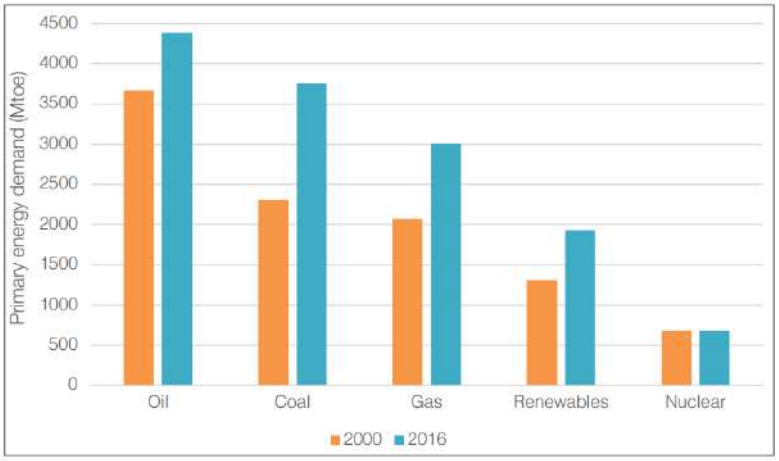

Рис. 1. Світовий попит на первинну енергію за джерелами енергії (нафта, вугілля, газ, відновлювані джерела енергії, атомна енергетика)

Сучасний світовий енергетичний ринок є одним із міжнародних ринків, що розвивається, враховуючи певну специфіку, відповідно до загальних закономірностей розвитку світової економіки. Це зумовлює необхідність розгляду особливостей становлення та розвитку світових ринків енергетичних продуктів, насамперед, вугілля, нафти та газу. В сучасному світовому енергетичному балансі саме дані енергоносії викопного походження займають найбільшу частку.

Ще в першій половині 70-х років було створено Міжнародне енергетичне агентство (МЕА; International Energy Agency), що дозволило вжити колективні різноспрямовані дії на захист національних енергетичних інтересів, щодо забезпечення енергетичної безпеки.

В останні роки експерти МЕА активізували аналіз та прогнозування світового ринку природного газу, звертаючи велику увагу на збільшення міжнародної торгівлі зрідженим газом, що впливає на рівень цін інших енергоносіїв. Важливе місце серед функцій МЕА посідає ужиття заходів щодо підвищення ефективності використання вугілля, оптимізації споживання природного газу, гідроелектроенергії та, у певних рамках, атомної енергії [2].

Проблема розвитку енергетики та енергетичної безпеки вирішується світовою спільнотою та фахівцями, оскільки вона охоплює базові елементи сталого та динамічного економічного розвитку будь-якої країни. Сьогодні все більшої популярності набуває відмова

від вуглеводнів через їхній негативний вплив на клімат та екологічну ситуацію. Водень став затребуваним як глобальне джерело енергії, що може замінити вугілля, нафту та газ. Трансформація паливно-енергетичної системи в більш сталу паливно-енергетичну систему зі значним скороченням викидів CO2 відповідно до Паризької угоди є керівним принципом національної енергетичної політики.

З 2017 року низкою країн було прийнято масштабні водневі програми, які передбачають збільшення обсягів виробництва водню та застосування водню в енергетиці.

Розвиток інноваційних технологій у світовій паливно-енергетичній галузі спрямований на мінімізацію викидів парникових газів, які негативно впливають на навколишнє середовище та клімат, а також задоволення світового попиту на енергетичні ресурси для потреб економіки.

Відбуваються динамічні зміни у глобальних енергетичних системах, про що свідчить збільшення частки енергії, виробленої з відновлюваних джерел [5].

Роль інновацій в енергетичній сфері стає визначальною у розвитку світової енергетики. Саме нові енергоносії і енергетичні технології були основою усіх минулих індустріальних революцій. В наступні 30 років можна не очікувати нові технічні революції у енергетиці. Проте можна очікувати на значні технологічні прориви.

Сьогодні ми вже можемо спостерігати нові розробки ресурсів газу чи нафти і появу нових видів моторного пального, яке здатне при збереженні зростання попиту, уповільнити подорожчання вуглеводнів. Такі можливості розширення ресурсної бази зумовлює кардинальну зміну системи паливних ринків [3].

Менш помітними, однак, потенційно більш значущими є нові електротехнології, які застосовуються набагато ширше. Це зокрема, накопичувачі енергії (акумулятори та суперконденсатори), а також паливні елементи (пряме перетворення у електричну енергію хімічної енергії водне вмісних речовин).

Електротехнології, або ж іншими словами альтернативні джерела енергії, нададуть поштов масовому застосуванню електроенергії у мобільній енергетиці і суттєво покращать режими використання відновлюваних енергоресурсів. Це зумовить суттєве зміщення меж централізованим і децентралізованим енергопостачанням, оскільки, індивідуальний транспорт заправлятиметься від централізованих електросистем, а їм сильну конкуренцію створить розподілена (у т.ч. й індивідуальна) генерація на ВДЕ і природному газі. Такий технологічний прорив дасть змогу розширити ресурсну базу. В перспективі це може змінити не тільки системи системи енергопостачання споживачів, але й всю інфраструктуру і розселення людей [4].

Розвиток джерел альтернативної енергії є перспективним та пріоритетним напрямком для більшості країн світу. Деякі з них вже добре нам відомі, включаючи сонячні (теплові та фотоелектричні), гідро- та гідроенергетичні та вітрові технології.

На рисунку 2 можна побачити як збільшується сума інвестицій в такі проекти. Найбільше вкладень йде від Китаю та розвинених країн світу.

Рис. 2. Світові інвестиції у розвиток відновлюваної енергетики

Вже сьогодні є фактом «сланцевий прорив»: за останні десять років видобуток нафти зі сланцевих плеїв суттєво виріс. Водночас є низка чинників, що стримують подальше швидке розширення видобутку нафти і газу сланцевих плеїв [1].

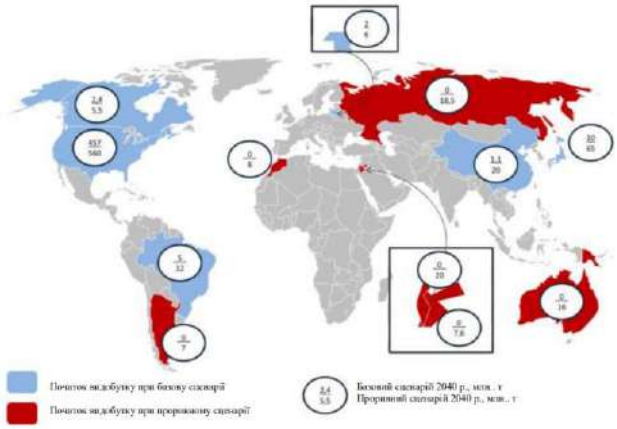

Рис. 3. Динаміка видобутку сланцевої нафти у 2040 р. у базовому сценарії та у сценарії "сланцевого прориву"

Іншими новими технологіями на енергетичному ринку є також газові гідрати та біогаз. Газові гідрати є одним з найперспективніших видів енергоресурсів. Це по суті молекули газу, які вкладено у оболочку із молекул води. Їх основні ресурси зосереджено в морях та океанах, на донних морських відкладах, а також в регіонах вічної мерзлоти. За прогнозами світові запаси газових гідратів становлять понад половину запасів газу Землі.

Біогаз одержують із біомаси процесом біологічного розкладу. При перетворенні органічних матеріалів на вуглекислий газ та метан, вони компостуються без кисню. Біогаз за складом є близьким до природного газу та використовується із тією ж метою. Після очищенням він стає «зеленим», чи 66 іншими слова біометаном. Це дозволяє закачуватися його у транспортну систему природного газу і є досить поширеним явищем в Німеччині, Швеції та Нідерландах. Таким чином, з кожним роком роль сучасних технологій одержання різних видів палива тільки зростатиме, особливо це важливо в умовах виснаження викопних джерел енергетичних ресурсів [3].

З огляду на вищезазначене, можна сказати, що винайдення нових технології несе за собою зміни в енергосистемі. Світовий нафтовий ринок є реципієнтом впливу глобальних об’єктивних проявів функціонування світової економіки, її соціальних та політичних процесів. Тому його дослідження обумовлює необхідність вивчення відповідних тенденцій,

інституцій, елементів ринку та особливостей їх впливу на процеси ціноутворення. Щодня вчені, фахівці та науковці працюють над удосконаленням систем енергоносії та шукають альтернативні джерела енергії. Це обумовлено декількома фактами: по-перше, джерела енергії не є вічними, рано чи пізно вони вичерпаються; по-друге, людство стало більш свідомо ставитись до навколишнього середовища, тому важливим постає питання про зменшення забруднення; по-третє, ми прагнемо оптимізувати процеси, підвищити ефективність та зменшити витрати. Відтак, технології супроводжують нас повсюди і вже стали невід'ємною частиною нашого життя.

Література:

1. Грищенко Л. Л. Економічні проблеми сталого розвитку [Електронний ресурс] / Л. Л. Грищенко, Є. В. Мішенін – Режим доступу до ресурсу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80799/1/Chyhryn_Mlaabdal_energy_market.pdf;jsessionid=66D0AF7F2A9646CD95110B88E23D7E84.

2. Мехович С. А. Вплив сучасних тенденцій на реформування ринку електроенергії в Україні. Маркетинг і менеджмент інновацій. № 2. 2012. С. 208 – 213.

3. Яцків А. В. Напрями розвитку світового енергетичного ринку на сучасному етапі [Електронний ресурс] / А. В. Яцків – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/44062/1/%D0%AF%D1%86%D0%BA%D1%96%D0%B2_%D0%90.%2C_%D0%95%D0%9C%D0%95%D0%BC%D1%96-21_original_31012022_082252.pdf.

4. A study of innovative technologies in the fuel and energy sector [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/990/1/012029/pdf.

5. THE ROLE OF SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION IN PROMOTING RENEWABLE ENERGY BY 2030 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://unctad.org/system/files/official-document/dtlstict2019d2_en.pdf.

Залуцька А. С.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – професор, заступник завідувача кафедри
європейської економіки та бізнесу Ткаленко С.І.

РОЛЬ ЛОНДОНСЬКОЇ БІРЖІ У РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ ЄВРОПИ

Європейський фондовий ринок розглядаємо як сукупність ринків, де можна купувати та продавати цінні папери, такі як акції, облігації, фонди та інші фінансові інструменти в країнах Європейського союзу та Європи в цілому. На європейському фондовому ринку діють десятки бірж, але найбільші та відомі – це Лондонська фондова біржа (LSE), Deutsche Börse, Euronext, SIX Swiss Exchange та NASDAQ OMX Nordic Exchange.

Лондонська фондова біржа (англ. London Stock Exchange, LSE) – це одна з провідних світових фондових бірж. Вона була заснована у 1571 році, і з тих пір стала ключовим центром фінансових та бізнес-операцій в Лондоні та Великобританії. LSE забезпечує

можливості для торгівлі акціями, облігаціями, фондами, похідними цінними паперами та іншими фінансовими інструментами та відіграє провідну роль у розвитку фондового ринку Європи.

LSE надає компаніям платформу для залучення капіталу шляхом випуску акцій та інших цінних паперів. Це важливо для компаній, які прагнуть розширити та розвивати свій бізнес, а також для інвесторів, які шукають інвестиційні можливості.

Деякі ключові аспекти залучення капіталу на LSE включають:

− первинне публічне розміщення акцій (IPO). IPO – це процес, за допомогою якого приватна компанія виходить на біржу шляхом першого публічного випуску акцій. LSE є популярним напрямком для компаній, які бажають провести IPO, оскільки вона надає доступ до великої кількості інвесторів і забезпечує високий рівень регуляторного контролю. Надалі, коли компанія стає публічною, вона може продовжувати залучати капітал шляхом випуску додаткових акцій або інших пропозицій. Ці пропозиції можна використовувати для фінансування ініціатив із зростання капіталу компанії, погашення боргів або надання ліквідності існуючим активам;

− випуск боргових зобов'язань. Крім випуску акцій, компанії також можуть залучати капітал на LSE шляхом випуску боргових цінних паперів, таких як облігації. Ці цінні папери забезпечують фіксований дохід для інвесторів і можуть використовуватися для фінансування різноманітних корпоративних ініціатив;

− диверсифікація. Інвестуючи в компанії, зареєстровані на LSE, інвестори можуть диверсифікувати свої портфелі в різних географічних регіонах і секторах, що може допомогти зменшити ризик і збільшити прибуток;

− транскордонні злиття та поглинання. Глобальне охоплення LSE може сприяти транскордонним злиттям і поглинанням, оскільки компанії можуть використовувати свої лістинги на біржі як платформу для виходу на нові ринки;

− просування міжнародних стандартів. Міжнародні лістинги LSE сприяють прийняттю міжнародних стандартів фінансової звітності, корпоративного управління та інших аспектів корпоративної поведінки. Це може допомогти сприяти прозорості та підзвітності на глобальних ринках, що може принести користь як інвесторам, так і компаніям.

Крім того, слід зазначити, що LSE також є одним з провідних центрів розвитку технологій блокчейн та криптовалют в Європі. Вона запускає декілька ініціатив для розвитку технологій блокчейн та розробки нових продуктів на їх основі.

LSE була в авангарді інновацій на фінансових ринках, представляючи нові продукти та послуги, які допомогли трансформувати галузь. Ось деякі приклади інновацій LSE:

− електронна торгівля. LSE була однією з перших бірж, яка запровадила електронну торгівлю, що революціонізувало спосіб торгівлі цінними паперами. Електронна торгівля підвищила ефективність ведення торгів, зменшила витрати на кожну окрему операцію та дозволила швидше здійснювати угоди;

− біржові фонди (ETF). LSE була залучена до розробки ETF, які є інвестиційними фондами, що торгуються на фондових біржах як окремі акції. ETF стають все більш популярними серед інвесторів завдяки низьким комісіям, ефективності оподаткування та простоті торгівлі.

− Альтернативний інвестиційний ринок (AIM). AIM – це субринок LSE, заснований у 1995 році, щоб забезпечити платформу для невеликих компаній, що розвиваються, з метою залучення капіталу. Таким чином, AIM став популярним місцем для компаній, які прагнуть залучити капітал, і допоміг просувати інновації та підприємництво у Великобританії.

− Зелені облігації. Варто відзначити, що LSE є лідером у розробці зелених облігацій, які є цінними паперами з фіксованим доходом та використовуються для фінансування екологічних проектів. Сегмент «зелених» облігацій LSE став одним із найбільших у світі та допоміг залучити інвестиції в екологічні проекти із інших країн.

Отже, Лондонська фондова біржа є ключовим гравцем у світі фінансів та бізнесу, забезпечуючи доступ до ринку капіталу та інших фінансових інструментів для компаній з усього світу. Таким чином LSE має значний вплив на фінансові ринки не тільки у Великобританії, але й у всій Європі та світі. Одним з ключових впливів LSE на європейський фондовий ринок є її високий рівень ліквідності (тобто, здатність її активів, наприклад, акцій легко перетворюватися на готівку без зміни його ціни). Якщо на ринку є достатньо великий обсяг торгівлі, то він забезпечує високу ліквідність, що дозволяє інвесторам купувати та продавати акції без значних змін у їх ціні.

Більшість великих європейських компаній мають лістинг на LSE, тому їхні акції доступні для торгівлі на цій біржі. Це забезпечує значний обсяг торгів та ліквідність для цих компаній. На LSE зареєстровано більше 2 500 компаній з більш ніж 60 країн світу, зокрема з Європи, Америки та Азії. Це означає, що на LSE знаходиться значний обсяг акцій, доступних для торгівлі, що забезпечує високий рівень ліквідності. Ліквідність LSE також підтримується різноманітними інвестиційними фондами, які торгуються на цій біржі, і які забезпечують доступ до акцій різних компаній у формі пакетів акцій. Таким чином, висока ліквідність LSE забезпечує зростання інтересу інвесторів до цієї біржі, що дозволяє їй зберігати своє провідне положення в європейському фондовому ринку.

Основна мета європейського фондового ринку полягає у забезпеченні доступу до фінансування для компаній та організацій шляхом продажу їхніх цінних паперів та залучення капіталу від інвесторів. Це також дозволяє інвесторам знайти можливості для інвестування своїх коштів в різноманітні фінансові інструменти та отримувати дохід від їхньої торгівлі.

Європейський фондовий ринок має значний вплив на глобальні фінансові ринки, адже багато компаній з усього світу залучають капітал на європейських біржах та входять до складу європейських індексів. LSE відіграє важливу роль у розвитку європейських фондових індексів, таких як FTSE 100 та FTSE Eurotop 100. Ці індекси відображають стан ринку та стають основою для інвестиційних рішень, які впливають на зміну цін акцій у всій Європі.

FTSE 100 – це індекс, що складається з 100 найбільших компаній, зареєстрованих на LSE. Він є одним з найбільш відомих індексів у світі та широко використовується для вимірювання економічного стану Великої Британії. Включення компаній у цей індекс відбувається на основі їх ринкової капіталізації та ліквідності, що знову ж таки підкреслює важливу роль LSE в розвитку цього індексу.

FTSE Eurotop 100 – це індекс, що складається з 100 найбільших компаній з країн Єврозони, які також зареєстровані на LSE. Цей індекс є одним з ключових індексів для вимірювання фінансового стану Європейського союзу. Включення компаній в цей індекс також залежить від їх ринкової капіталізації та ліквідності, що знову ж таки свідчить про важливу роль LSE у розвитку цього індексу та роль Лондонської біржі у розвитку фондовому ринку Європи. Таким чином, LSE має вплив на формування ключових європейських фондових індексів, які відображають економічний стан країн та регіонів, які вони представляють.

З іншого боку, Brexit та його наслідки, можуть в майбутньому вплинути на роль LSE на європейському фондовому ринку. З моменту Brexit, LSE втратила доступ до європейського однорідного ринку, що може призвести до зменшення торгів та ліквідності на біржі. Проте, LSE продовжує займати важливе місце на світових ринках, завдяки своїй репутації, інноваціям та привабливим інструментам інвестування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Chen J. London Stock Exchange (LSE): Definition, History and Major Events. *Investopedia*. URL: https://www.investopedia.com/terms/l/lse.asp#:~:text=It%20is%20home%20to%20a,and%20market%20data%20in%20Europe.

2. FTSE 100 history. *IG*. URL: https://www.ig.com/uk/indices/markets-indices/ftse-100/ftse-100-history#:~:text=History%20of%20the%20FTSE%20100&text=FTSE%20stands%20for%20Financial%20Times,and%20the%20London%20Stock%20Exchange.

3. Liberto D. How the Stock Market Affects the U.S. Economy. *Investopedia*. URL: https://www.investopedia.com/how-stock-market-affects-economy-5296138#:~:text=Why%20Is%20the%20Stock%20Market,win-win%20for%20the%20economy.

4. London Stock Exchange appoints group head of digital assets – Ledger Insights – blockchain for enterprise. *Ledger Insights – blockchain for enterprise*. URL: https://www.ledgerinsights.com/london-stock-exchange-group-lseg-head-digital-assets/.

5. London Stock Exchange. URL: https://www.londonstockexchange.com/discover/news-and-insights/global-exposure-best-execution-why-london-centre-global-securities-trading.

6. London Stock Exchange. URL: https://www.londonstockexchange.com/personal-investing/overview-london-stock-exchange-markets-lse.

7. Watkins A. The FTSE – what is it and why is it important to investors? *Hargreaves Lansdown*. URL: https://www.hl.co.uk/news/articles/the-ftse-what-is-it-and-why-is-it-important-to-investors#:~:text=An%20index%20is%20usually%20made,companies%20traded%20on%20the%20LSE.

Варламова Л.О.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - Лещенко Катерина Андріївна

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ: ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНИ ТА ЄС

У зв'язку з активним розвитком глобалізації Україна все більше проявляє свій економічний потенціал. Країна під час повномасштабного вторгнення заявила себе як надійний партнер, намагаючись сумлінно виконувати свої зобов'язання. Розвитку світового господарства сприяють тісні зовнішньоторговельні відносини з країнами ЄС, тож Україна не може залишатися осторонь. Входження України до ЄС є одним з пріоритетних завдань на сьогодні, не лише через географічне розташування, військову підтримку та політичні погляди, а й для стабілізації та покращенні економічного розвитку країни.

У 2016 році розпочалася дія торгівельної частини, а саме розділ «Торгівля та питання пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію з ЄС. Цей розділ повинен був працювати ще з 2014 року, але через втручання Росії, запуск було відкладено. Загалом вважається, що Угода про асоціацію з ЄС є одним з найбільших пакетів домовленостей між Україною та ЄС. На рис. 1.1. зображено як змінювалася торгівля між ЄС та Україною з 2016 року.

Рис. 1.1. – Експорт та імпорт між ЄС та Україною з 2016-2021 рр., млрд USD

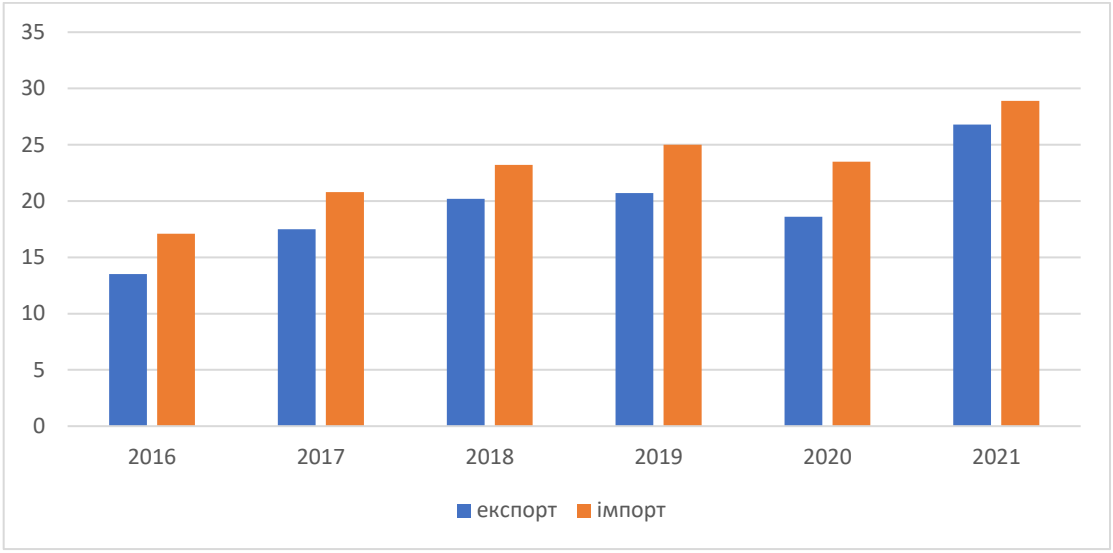

Джерело: складено автором на основі [4]

Ця угода передбачала скасування мита для двосторонньої торгівлі, що надзвичайно вигідно як для українського експорту, так і імпорту. Також Україна зобов'язана впроваджувати фітосанітарні правила, технічні стандарти та інші правила що стосуються торгівлі товарами та є обов'язковими для співпраці з ЄС. Ключовим напрямом експорту для України є аграрний сектор, з кожним роком Україна все краще налагоджує ринки збуту всьому світу так і в ЄС зокрема. До початку повномасштабного вторгнення найактивніше аграрну продукцію купували Нідерланди – 15,5 %, а також Польща та Італія – 14,5% та 13,8% відповідно. Також Україна активно експортувала деревину, ягоди, бджолиний віск, троянди, равлики, нарощувався експорт акумуляторів та проводів. Україна повністю використовувала експортну квоту за декілька місяців на зернові культури, але Угода про асоціацію передбачає щорічно збільшення квоти на 10% [1]. Можна побачити що для українського бізнесу є дуже перспективним і вдалим запровадженням зони вільної торгівлі з ЄС. Перевагами є скасування мита на деякі види товарів з обох сторін, що призводить до зменшення собівартості товару; завдяки регулюванню законодавства за стандартами ЄС, умови для європейського та українського бізнесу вирівнюються; з'являються альтернативні варіанти ринків збуту; а також не менш важливим для українських підприємців є залучення нових технологій та інноваційних систем.

На сьогоднішній день 55% взаємного товарообігу приходиться на ЄС. Під час війни країни ЄС стали ключовими партнерами міжнародної торгівлі для України. У такий складний час дуже важливо підтримувати розвиток двосторонньої торгівлі з Європейським Союзом. Це допоможе зберегти українську економіку та сприятиме її швидкому відновленню. До повномасштабного вторгнення до ЄС експортували свою продукцію більше 10 тисяч українських компаній це 41% ЄС в міжнародній торгівлі України. Скасування всіх мит, дозволів на перевезення та система спільного транзиту ще сильніше інтегрували українську економіку до ЄС. 90% палива зараз ми імпортуємо з ЄС, також 70% - медикаментів, тож частка імпорту значно збільшилася у 2022 році. Найближчим часом пріоритетним завданням у сфері міжнародної торгівлі ЄС для України буде

інтеграція країни в енергетичний ринок ЄС та у митний простір, а також ввести повну систему контролю за якістю та виготовленням харчових товарів [3].

У 2021 році за даними Держстату експорт товарів і послуг з України становив 26,8 млрд. дол., в свою чергу імпорт – 28,9 млрд. дол. Товарооборот України з ЄС активно почав зростати з 2015 року. У 2022 році найбільше Україна експортувала до ЄС залізні руди – 11%, чорні метали – 20%, олію – 9% та зерно – 7%. Імпортує Україна хімічні речовини, машини, продукти харчування та транспортні засоби. Найбільшими партнерами України є Польща, Італія та Німеччина. Але насправді зона торгівлі з ЄС, була не дуже вільною і все ж таки мала ряд обмеження. На 166 ліній товарів діють обмеження у вигляді мит 0,5-1%, але з 1 січня 2023 року вони були скасовані. Для українських овочів і фруктів діяла система «вхідних цін». Що передбачає собою надбавку на ціну товарів, що експортує Україна, щоб ціни на продукти вираховувалися відповідно до середньоєвропейських цін. Наприклад, ціна на одне українське яблуко ввезене в ЄС становить 1 євро, в цей самий час середньоєвропейська ціна на яблука становить 3 євро, тоді 2 євро буде надбавкою на ціну (мито). Така система сприяє вирівнюванню цін на європейському ринку. Також одним з видів торговельних обмежень, який застосовує ЄС є квоти. Це певний обсяг товарів, який можна експортувати до ЄС під нульове розмитнення. Якщо перевищити квоту, то доведеться сплачувати мито, що в свою чергу збільшує ціну на товар. Квоти діють на мед, куряче м’ясо, томатну пасту, а загалом станом на 2022 рік 40 категорій товарів підпадали під дію квот. Ще ЄС запроваджував антидемпінгові мита. Це спеціальні обмеження встановлення на українські труби. Найкращим розвитком подій для України буде ще більше спрощення торгівлі, це скасування всіх торгівельних обмежень, що стосуються українського експорту. Але все ж вимоги до стандартів якості залишаться. Якщо компанії не могли експортувати товари до ЄС, через не відповідність до європейських стандартів, то не зможуть цього робити і після скасування всіх обмежень [4]. У 2021 році найбільше агропродовольства було експортовано в Угорщину, Німеччину, Нідерланди, Іспанію, Італію, Польщу та Румунію сумарно 77% від усього експорту в ЄС. Україна нестабільно імпортувала сільськогосподарської продукції з ЄС, але все ж є певні групи товарів де спостерігався стабільний імпорт. Наприклад, алкогольних напоїв Україна імпортувала на 308 млн дол., а імпорт харчових продуктів сягнув 290 млн дол., молочні продукти становили 219 млн. дол.

Великої шкоди українському бізнесу принесла війна, яка сильно сповільнила розвиток міжнародної торгівлі для України. Багато підприємств було зруйновано, скоротилася виробнича потужність, бізнес, який опинився в окупації не може вести свою діяльність та вивезти свій товар на підконтрольну Україні територію. Так від бойових дій постраждав «Маріупольський ММК». Завод виробляв чавун та прокат зі сталі, оцинковані холоднокатні листи, у мирний час за рік виготовлялося більше ніж 4,3 млн т чавуну, близько 12 млн т агломерату та більше ніж 5 млн т готового прокату зі сталі і 3,7 млн т конвертерної стані. Підприємство експортувало свою продукцію в США, Туреччину та країни ЄС (Польща, Італія). Сильно постраждав завод «Азовсталь», його діяльність залежала від роботи «Маріупольського ММК». Підприємство єдине в Україні виготовляло рейкові кріплення та широкі залізничні колії, також є найбільшим виробником чавуну та сталі у Європі. Найбільше свою продукцію «Азовсталь» експортувала до Італії. Від війни в Україні страждають європейські ринки, які не отримають потрібну продукцію від

українських виробників. Компанії, що уціліли мають ряд інших проблем, наприклад вони не можуть експортувати свою продукцію морським шляхами, це більше ніж 60% українського експорту. Майже не можливо вивезти всю металургійну та аграрну продукцію залізницею або автомобілями. Це значно ускладнює експорт товарів до ЄС, але в той же час ЄС став єдиним шляхом через який Україна може вести міжнародну торгівлю. Українські товари транзитом проходять європейські порти, прямуючи до країн Африки та Азії. Інколи на такі товари поширюється режим імпорту. Але після скасування всіх мит, товари які проходять транзитом через Європейський Союз матимуть нижчі ціни, також це збільшить прибуток експортерам, вони стануть більш конкурентоспроможними. Відкриття європейських ринків для України є масштабною підтримкою, але ЄС також отримують вигоду, бо через війну відбувся сильний збій ланцюгів постачання. В результаті ціни на пшеницю зросли на 50%, інші культури також зростають в ціні, тож в магазинах можна побачити вищі ціни на продукти [4]. Нульове розмитнення українських товарів, дозволить знизити інфляцію, завдяки ширшому асортименту сільськогосподарської продукції на прилавках європейських магазинів. Також це допоможе знизити ціни на металургійну продукцію.

До початку повномасштабного вторгнення Україна активно нарощувала експорт до Європейського Союзу, зокрема металургію, агропродовольство та деякі продукти для машинобудування. Україна стала важливим постачальником на європейські ринки та розширювала ринки збуту. Українська дипломатія почала більше дбати про зовнішньоторговельні відносини країни. Це свідчить про те що ще до початку війни Україна переорієнтовувалася з російського ринку на європейський. Торгівля товарами однозначно є вигідною, як для України, так і для ЄС. Україна експортує зовсім не дорогі, але якісні продукти на ринки ЄС, що дозволяє знизити інфляцію спричинену пандемією. А для України відкриваються нові можливості, заявити про себе як сильну конкурентоспроможну країну. На жаль, з початком війни цей процес сповільнився, хоча Україна має нульове розмитнення для своїх товарів, складність полягає у порушенні логістичних шляхів та зменшенню виробничих потужностей.

Література

1. Артамонова Г. Зовнішня торгівля України з ЄС: можливісті та виклики [Електронний ресурс] / Галина Артамонова. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/1398-2713-1-SM.pdf.

2. Тохтамиш Т.О., Мірошниченко Я.М. Торговельно-економічне співробітництво України з країнами ЄС [Електронний ресурс] / Тохтамиш Т.О., Мірошниченко Я.М.. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4873.

3. Відкритість торгівлі та інтеграція до внутрішнього ринку ЄС [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.kmu.gov.ua/news/vidkrytist-torhivli-ta-intehratsiia-do-vnutrishnoho-rynku-ies-tse-kliuch-do-zberezhennia-ukrainskoi-ekonomiky-v-umovakh-viiny-ta-shvydkoho-ekonomichnoho-vidnovlennia-iuliia-svyrydenko.

4. ЄС скасує всі торговельні обмеження для України. Хто від цього може виграти? [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/publications/2022/05/2/686503/.

Лавриненко С. А.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу
Любачівська Р. З.

ЕКОНОМІЧНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС

Співпраця з Європейським Союзом (ЄС) відіграє важливу роль у розвитку економіки України. Починаючи з часів отримання незалежності, наша держава спрямовувала всі зусилля на інтеграцію в європейський простір. Так, було укладено різні угоди про співпрацю, партнерство і також про асоціацію між Україною та ЄС, що сприяло зближенню законодавства, розвитку торгівлі та інвестицій в нові технології. Проведені реформи дозволили диверсифікувати національну економіку України та зміцнити торговельні відносини.

На жаль, на сьогоднішній день Україна опинилась в надскладній ситуації після повномасштабного вторгнення росії (РФ) 24 лютого 2022 року. Окрім загибелі людей, знищення цілих міст та селищ, це призвело до зупинки основних промислових об'єктів, в тому числі через повне або часткове руйнування, бойові дії на територіях, через дефіцит електроенергії та інших причин. Вже понад рік економіка України першочергово фінансує військовий сектор, а тому продовження економічного партнерства з іншими країнами допомагають утримати економіку, отримати допомогу військового, гуманітарного та фінансового характеру. Тому підтримка країн ЄС має вагоме значення як політичного, так і економічного характеру.

Європейський Союз є основним торговим партнером для нашої держави, це пов'язано як зі зручними транспортуванням через розташування, так і з кількістю країн, що до нього входять. Питома вага торгових відносин нашої держави з ЄС за 2019-2021 рр. коливалась в межах 38,3%-40,1%, а в 2022 році склала 53,6%. Такі зміни пов'язані зі скороченням торгових відносин України з іншими країнами, в тому числі через зниження економічної співпраці з країною-агресором та блокаду нею українського агропромислового експорту й морських портів. Це вплинуло на співпрацю України з азійськими та африканськими країнами.

Більш детальний огляд стану торговельних відносин між Україною та ЄС за 2019-2022 рр. було здійснено за даними Міністерства економіки України (табл. 1) [1].

Таблиця 1. Стан торговельних відносин України з ЄС за 2019-2022 рр., [1]

	2019		2020		2021		2022	
	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%
Товари та послуги								
ЗТО	52,6	+5,8	46,3	-9,0	62,5	+34,9	59,3	-5,2
Експорт	24,0	+3,9	20,8	-9,4	30,3	+45,9	30,6	+1,1
Імпорт	28,6	+13,9	25,5	-8,7	32,2	+26,0	28,7	-11,1

За період 2019-2022 рр. спостерігається відсутність сталої динаміки у торгових

відносинах України та ЄС. Цьому є ряд причин, так після чергового нагромадження обсягів торгівлі в 2019 році до 52,6 млрд. дол. США, їх спад на 9% у 2020 р. пов'язано з пандемією COVID-19. Вже у 2021 році коли логістика знову запрацювала відбувся колосальний приріст ЗТО на 34,9% до 62,5 млрд. дол. США. Тому, прогнози експертів на 2022 рік були ще більш оптимістичними. Проте, повномасштабне вторгнення РФ зруйнувало все. Від так, за 2022 рік спостережене зниження рівня торгівлі товарами та послугами відносно попереднього між ЄС та Україною на 5,2% до 59,3 млрд. дол. США за рахунок скорочення імпорту на 11,1%.

Варто відмітити, що обсяг експорту товарів і послуг зріс у 2022 році на 0,3 млрд. дол. США відносно попереднього, таким чином став найбільшим за обраний період. Крім цього, сальдо за 2019-2021 рр. було від'ємне, тобто обсяг експорту був нижчим від імпорту. В 2022 році сальдо стало додатнім у розмірі 1,9 млрд. дол. США. Зазвичай основними категоріями експорту були чорні метали, руди, електричні метали, а в 2022 році головне місце посіла продукція агропродовольчого сектору – зернові культури, жири та олії, насіння і плоди олійних рослин та інші.

Провідними європейськими партнерами для України в 2022 році стали: Польща, Румунія, Іспанія, Нідерланди, Італія, Болгарія, Німеччина та Угорщина. Торік, ці вісім європейських країн сформували для українських експортерів аграрної продукції близько 45% валютних надходжень. Серед них, Польща зайняла лідерську позицію в рейтингу імпортерів української аграрної продукції, посунувши Китай на четверте місце (1,89 млрд. дол. США). Так, до Польщі було експортовано продукції на суму 2,71 млрд. дол. США, що в 2,53 рази більше за показник 2021 року. А друге місце посіла Румунія, до якої у 2022 році експортовано українських агропродуктів на суму 2,58 млрд. дол. США, що в 17 разів більше обсягу за 2021 рік (0,15 млрд. дол. США). Варто зауважити, що дана країна ніколи не входила в ТОП-20 країн партнерів України [2].

Цьому сприяло скасування торговельних обмежень на вітчизняний експорт ЄС, що в свою чергу, стало особливим інструментом підтримки для нашої економіки. Також, це має створити сприятливі умови інтегрування економіки України до економічного простору ЄС в майбутньому.

Щодо імпорту, то він також не має сталої динаміки, а максимальний обсяг ввезеної продукції та послуг зафіксовано в 2021 році у розмірі 32,2 млрд. дол. США. Зазвичай Україна найбільше завозила товарів з категорій: реактори ядерні, котли, машини; засоби наземного транспорту, крім залізничного; енергетичні матеріали; електричні машини та фармацевтична продукція. Безпосередньо в 2022 році спад імпорту на 11,1% до України пов'язаний з різними чинниками, серед яких є надання гуманітарної допомоги. Так, частину фармацевтичної продукції, продовольчих товарів та першої необхідності було поставлено партнерами на безоплатній основі. А дефіцит палива та ріст попиту на нього, в першу чергу для задоволення потреб військових, об'єктів критичної інфраструктури, а також громадян вивели категорію «паливно-енергетичні матеріали» на перше місце.

Експерти відзначають, що протягом 2022 року між нашою державою та ЄС зроблено ряд ключових кроків відносно активації економічної співпраці. Так, було лібералізовано торговельні контракти та впроваджені безвізові режими в різних галузях партнерства [3].

Окреме місце займає транспортна ініціатива «Шлях солідарності» - багатокомпонентний проект, що пов'язаний з ініціативами «Зернові інвестиції» та «Відкритий кордон». Він включає комплекс заходів для негайного вирішення проблем щодо

затримок транспорту на кордонах нашої держави з країнами ЄС зараз та покращення автомобільних, залізничних та річкових сполучень у майбутньому. Внаслідок чого західний кордон України став головним транспортним маршрутом [4].

Крім цього, 23 червня 2022 року ЄС надав Україні статус країни-кандидата, що в свою чергу, відкриває нові економічні можливості для нашої держави. В тому числі й доступ до нових безповоротних фінансових ресурсів на реформування [5]. Враховуючи катастрофічні наслідки від руйнування росією українських населених пунктів, ці кошти мають стати рятівним кругом.

В цілому майбутній розвиток зовнішньої торгівлі України з країнами-членами ЄС значною мірою залежатиме від відновлення зруйнованих потужностей експортної структури країни, створення нових транспортних маршрутів та доступу до морів.

Експерти вважають, що для України будуть створені окремі механізми фінансової допомоги. Ще в травні 2022 році було презентовано проект Rebuild Ukraine, який націлений на відбудову інфраструктури та економіки України згідно стандартів ЄС. Він передбачає відновлення нашої держави за такими напрямами: 1) відбудова країни (інфраструктури, житлових будинків, закладів охорони здоров'я та освіти, формування нової енергетичної стійкості); 2) інтеграція економічної та соціальної сфер України до простору ЄС; 3) надання технічної допомоги й адміністративної підтримки владним інститутам для якісного управління на різних рівнях; 4) стимулювання відродження економіки на основі розширення зовнішньої торгівлі, забезпечення цифрової трансформації економіки та стимулювання розвитку приватного сектору [6].

Отже, війна проникла в кожну ланку суспільного, політичного та економічного життя нашої держави. Завдяки надійним партнерам та спільним зусиллям Україні вдалось продовжити вести за можливістю торгівельні відносини, зміцнювати зв'язки з рядом країн в світі, де провідне місце посідає ЄС. Він, в свою чергу, став важливим донором технічної та фінансової допомоги для України в галузі економіки та інфраструктури, що сприяє покращенню соціально-економічної сфери. А надання статусу Україні країни-кандидата та розробка заходів поствоєнного відновлення має пришвидшити інституціональну інтеграцію української економіки до внутрішнього ринку ЄС. А також, може стати поштовхом для залучення іноземних інвестицій на відбудову економіки нашої держави.

Література

1. Бюлетені стану торговельних відносин між Україною та ЄС. Міністерство економіки України. URL: https://www.me.gov.ua

2. Україна торік найбільше імпортувала агропродукції до Польщі, Румунії та Туреччини, Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ», 22.02.2023. URL://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3673443-ukraina-torik-najbilse-importuvala-agroprodukcii-do-polsi-rumunii-ta-tureccini-iae.html

3. «Національна безпека та оборона» – журнал №1-2 (2020) українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf

4. Григор'єва Є., Сушко І. Шляхи солідарності: як транспортна ініціатива прискорила інтеграцію України до ЄС, Європейська правда, 21.09. 2022. URL:

https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/09/21/7147136/

5. Орєхова Т. Статус кандидата в Єс для України: економічні перспективи. Економіка і організація управління, № 2 (46), 2022р. URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12540

6. Богдан Т. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. Економічна правда. URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/

Александрова М.В.
"Міжнародні економічні відносини", 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри
європейської економіки і бізнесу Ткаленко С.І.

ДІЯЛЬНІСТЬ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ БАНКІВ У ФІНАНСОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЄС

З огляду на сучасні події (наслідки пандемії спричинені Covid-19, військові дії росії на території України), введення безпрецедентних фінансово-економічних санкцій проти росії як країни-агресора та подальші глобалізаційні процеси сектор фінансових послуг в Україні, як і у всьому світі, продовжує зазнавати кардинальних змін.

Фінансова криза 2007-2009 рр. та кризи суверенного боргу спричинили жорсткіші вимоги Європейського центрального банку щодо діяльності європейських банківських установ. Відтак, сьогодні перед європейськими депозитарними установами постають серйозні виклики, а саме: криза ліквідності. Фінансові оглядачі та аналітики зазначають, що у вересні 2022 року ліквідні активи європейських банків перевищували 150% від того, що, за припущеннями регуляторів, спричинить відтік депозитів у кризовий місяць. Але швидкість, з якою депозити були виведені з Silicon Valley Bank і Credit Suisse, свідчить про те, що такі припущення надто райдужні [4]. Більшість корпоративних депозитів овернайт, які були вилучені — близько 300 мільярдів євро (325 мільярдів доларів) з літа — знову надійшли в банки як «термінові» депозити на менш гнучких рахунках, які пропонують вищу прибутковість.

Другою загрозою для європейських банків, на думку оглядачів, є погіршення ситуації з активами, хоча вона і є контрольованою. Подібно до облігацій, вартість наявних кредитів у банківських книгах зменшується, коли відсоткові ставки зростають. Але регулятори в Європі змусили банки, великі й малі, купувати хеджування від цього ризику [4].

Третім викликом є той факт, що позичальники не сплачують свої зобов'язання. Особливо хвилюють інвесторів кредити, надані власникам комерційної нерухомості. Підвищення відсоткових ставок і погіршення економічної перспективи чинять тиск на ціни та орендну плату в той час, коли власникам доводиться платити більше, щоб обслуговувати борги [4]. Порятунком є те, що європейські банки менш схильні до комерційної власності, ніж американські. Оскільки економіка зупиняється, ширший спектр кредитів може погіршитися. Але банки тепер мають достатні запаси капіталу для покриття збитків. У період

з 2015 року по вересень 2022 року частка основного акціонерного капіталу банків зросла з 12,7% до 14,7% їхніх активів, зважених за ризиком, що значно перевищує порогове значення в 10,7%, яке вимагає регулятор. Деякі створили резерви на покриття збитків за кредитами під час COVID-19, які можна було перепрофілювати для покриття нових втрат. Частина корпоративних кредитів також залишається під державними гарантіями [4].

Всі ці зміни та зрушення не могли залишитися осторонь банківської системи України.

За даними Національного Банку України для подолання наслідків пандемії у червні 2020 року МВФ схвалив нову 18-ти місячну програму Stand-By Arrangement на суму близько 5 млрд дол. США, що спрямована на підтримку бюджету. Перший транш у розмірі 2,1 млрд дол. США Україна отримала 11 червня 2020 року. Другий транш у розмірі 500 млн спеціальних прав запозичень (близько 700 млн дол. США) Україна отримала 24 листопада 2021 року [2].

Але російсько-українська війна спричинила безпрецедентні зміни у функціонуванні фінансової системи України. Зруйнована економіка, падіння ВВП, як наслідок зменшення надходжень до бюджету країни та порушення логістичних зв'язків змусили Національний Банк України звернутися до міжнародних фінансових організацій про фінансову підтримку країни. Відтак, 9 березня 2022 виконавча рада МВФ року ухвалила відповідне рішення виділити Україні екстрену фінансову допомогу в розмірі 1,4 мільярда доларів США через Інструмент прискореного фінансування (Rapid Financing Instrument, RFI) [2] .

Програма RFI, передусім, спрямована на фінансування першочергових витрат та нагальних потреб платіжного балансу, що виникають у зв'язку з триваючим воєнним конфліктом, які, якщо їх не вирішити, призведуть до негайного та серйозного економічного падіння. Завдяки збалансованій кредитно-фінансовій політиці Національного Банку України та підтримці міжнародних фінансових установ станом на 1 квітня 2023 року міжнародні резерви України за попередніми даним становлять 31,9 млрд. доларів США [2]. Як зазначено у звітах НБУ, за останні місяці ці резерви зросли на 10 % завдяки зменшенню обсягів чистого продажу валюти НБУ, помірним борговим виплатам та фінансовим надходженням від міжнародних організацій. Також цьому сприяли й зовнішні обставини, а саме: сезоні чинники, обмеження непродуктивного відпливу капіталу та стабілізації курсових очікувань завдяки послідовній монетарній політиці НБУ та відмови від прямого фінансування дефіциту бюджету у 2023 році.

За даними НБУ у 2022 році платоспроможні банки отримали 24,7 млрд грн чистого прибутку, що майже двічі менше за попередній період (77,4 млрд грн у 2021 році) [2]. Рентабельність капіталу сектору становила 10,9% порівняно з 35,1% рік тому. Головним чинником зниження прибутковості, на думку очільників НБУ, стало суттєве зростання відрахувань у резерви під понесені та очікувані збитки внаслідок війни. Водночас, НБУ зазначає, що на початку поточного року після різкого зниження в перші місяці повномасштабної війни комісійні доходи відновили зростання завдяки стабільному попиту на банківські послуги та поступовому відновленню тарифів. Упродовж другого півріччя чистий комісійний дохід майже відновився до показників 2021 року, проте за підсумками року він скоротився на 14% у річному обчисленні [3]. Незважаючи на військові дії в країні та тимчасовий спад на попит банківських послуг, банківська система України продовжує виконувати свої зобов'язання щодо технічної інтеграції у світову банківську систему. Відповідно до Стратегії Національного банку України до 2025 року, дорожньої карти

розвитку СЕП, ураховуючи отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, Національний банк працює над переведенням платіжної інфраструктури України на міжнародний стандарт ISO 20022. Відтак, на базі міжнародного стандарту ISO 20022 Національний банк розробив та готує до впровадження нове покоління Системи електронних платежів НБУ (СЕП-4.0).

З 01 квітня 2023 року усі міжбанківські платіжні операції здійснюватимуться виключно через нове покоління СЕП-4.0 [1]. Завдяки переходу на нове покоління СЕП в Україні запрацювала формалізована модель для здійснення фінансових послуг, яка є стандартом ЄС. Це підвищить якість і ефективність обміну фінансовими повідомленнями за рахунок їх структурованості. Упровадження нових інструментів та можливостей дасть змогу розширити функціонал СЕП і гармонізувати її роботу з правилами ЄС, зокрема:

− упровадити в наступних версіях СЕП сервіс миттєвих платежів для розрахунків у реальному часі клієнтів в Україні;

− забезпечити підґрунтя для реалізації можливості здійснювати надалі транскордонні перекази в євро з країнами ЄС на базі SEPA Instant Credit Transfer [1].

Отже, можемо зробити висновок, що банківський сектор України спромігся показати відносну стабільність функціонування, НБУ за підтримки міжнародних фінансових організацій утримав та збільшив міжнародні резерви, стабілізував кредитно-грошову політику та виконав свої зобов'язання щодо інтеграції у європейську фінансову систему.

Література

1. Документи з імплементації стандарту ISO 20022 в Україні. URL: https://bank.gov.ua/ua/payments/project-iso20022 (останнє звернення 11.04.2023)

2. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2022 рік. URL: https://bank.gov.ua/ua/stability/report (останнє звернення 11.04.2023)

3. Щомісячний макроекономічний та монетарний огляд НБУ, квітень 2023 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MMR_2023-04.pdf?v=4 (останнє звернення 11.04.2023)

4. European banks and the price of safety. URL: https://www.economist.com/finance-and-economics/2023/03/30/european-banks-and-the-price-of-safety (останнє звернення 20.04.2023)

Свириденко Д. Р.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана"
Науковий керівник — старший викладач кафедри європейської економіки і бізнесу
Мовсесян А. С.

РОЗВИТОК СТРАТЕГІЧНИХ АВІАЦІЙНИХ АЛЬЯНСІВ В УКРАЇНІ

Ключовим фактором виникнення стратегічних альянсів є глобальна конкуренція. Щоб не відставати від конкурентів, компаніям необхідно йти шляхом постійних інновацій та зберігати організаційну гнучкість в умовах мінливого зовнішнього середовища, обмежених ресурсів та ринкової невизначеності.

Крім того, в Україні підприємствам надзвичайно складно розвивати власні технологічні сектори,щоб отримати майбутню конкурентну перевагу. Тому вони часто

купують необхідні технології у інших розробників або використовують такі організаційні моделі, як ліцензії,партнерства та альянси. Для України корпоративні стратегічні альянси є відносно новою формою організації, яка з'явилася близько 2000 року. Проте вже можна визначити особливості їх формування, мотиви створення, стратегічні орієнтири, відмінності, функціональні переваги та недоліки.

Такі фактори, як привабливість українського ринку,доступ до дешевих ресурсів та невдачі угод M&A сприяють поширенню стратегічних альянсів в Україні. Однак політична та правова нестабільність в країні, суперечливі бізнес-практики та непідготовленість українських менеджерів є основними перешкодами для їх формування [2]. Станом на початок 2018 року Україна має 66 міжурядових угод, що регулюють повітряне сполучення з країнами світу. Угоди, які повністю лібералізують повітряне сполучення, становлять 33,4% (США, ОАЕ, Іспанія, Італія, Греція, Польща та інші). Угоди, що знімають обмеження на кількість авіакомпаній в Україні,становлять 77,3%.

Український ринок пасажирських та вантажних авіаперевезень обслуговують близько 30 вітчизняних авіакомпаній, 19 з яких здійснюють пасажирські перевезення. Шість найбільших авіакомпаній, такі як "Міжнародні Авіалінії України", "Азул Ейр Україна", "Роза вітрів", "Жанейр", "Браво" та "АтласджетУкраїна" відповідають за 95% усіх пасажирських перевезень.

Регулярні рейси між Україною та іншими країнами здійснюють 10 вітчизняних авіакомпаній до 42 країн та 28 іноземних авіакомпаній до 27 країн. Внутрішні регулярні рейси між дев'ятьма українськими містами здійснюють п'ять вітчизняних авіакомпаній [1].

Стратегічні авіаційні альянси - це співпраця між авіакомпаніями з метою покращення їхньої діяльності та підвищення конкурентоспроможності на авіаційному ринку.

В Україні такі альянси є досить новим явищем, і хоча альянси розвиваються повільно, з кожним роком з'являються нові можливості для співпраці між авіакомпаніями. Одним із прикладів є стратегічний авіаційний альянс між МАУ та Wizz Air у 2020 році.За цією угодою авіакомпанії обмінюватимуться пасажирськими рейсами та коштами для збільшення кількості пасажирів та покриття маршрутів. Крім того, в Україні планується створення стратегічного авіаційного альянсу між МАУ та Turkish Airlines. Альянс спрямований на забезпечення взаємовигідного співробітництва між двома сторонами у збільшенні пасажиропотоку, розвитку маршрутної мережі, технічному обслуговуванні та впровадженні нових послуг.

Однак слід зазначити, що розвиток стратегічного альянсу авіакомпаній в Україні може зіткнутися з певними викликами, такими як відсутність необхідних законодавчих змін та нормативно-правових актів для підтримки таких ініціатив, а також конкуренція з боку інших авіакомпаній на ринку [3].

Іншим прикладом є угода 2020 року між авіакомпанією "Роза Вітрів" та турецькою авіакомпанією Pegasus Airlines, яка дозволяє пасажирам пересідати з одного рейсу на інший без необхідності повторної реєстрації або оплати за додатковий багаж.

Важливо також зазначити, що українська авіакомпанія МАУ була членом Star Alliance до 2020 року, але її членство було припинено через фінансові проблеми компанії. Існує потенціал для розвитку стратегічних альянсів авіакомпаній в Україні в майбутньому, особливо з огляду на те,що Україна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, яка може створити нові можливості для співпраці з європейськими перевізниками. Однак для

прискорення цього процесу необхідна політична підтримка стабільності та розвитку авіаційної галузі України, а також розвиток міжнародного співробітництва.

Також важливо згадати про Договір з відкритого неба (ДВН), який є міжнародним договором, що був підписаний у 1992 році та вступив в силу в 2002 році, з метою забезпечення вільного доступу авіакомпаній до повітряного простору і аеропортів країн-учасників. До цього договору приєдналися понад 100 країн, включаючи Україну. Для України ДВН став важливим кроком у напрямку інтеграції зі світовою авіаційною галуззю, а також розвитку туризму та економіки загалом. Україна, як учасник ДВН, має можливість залучати до своїх аеропортів більше міжнародних авіакомпаній, що сприяє розвитку туризму, бізнесу та інших галузей економіки. Угода про "відкрите небо" передбачає, що європейські компанії без обмежень зможуть літати в будь-які аеропорти України, а українські авіаперевізники - у будь-які аеропорти країн ЄС. При цьому Україна зобов'язується дотримуватися європейських стандартів авіабезпеки.

Згідно зі статистикою Міністерства інфраструктури України, у 2019 році кількість пасажирських перевезень українських авіакомпаній зросла на 12,5% порівняно з попереднім роком. У той же час, кількість міжнародних пасажирських перевезень зросла на 18,7% [4].

Для того, щоб забезпечити належний розвиток авіаційної галузі в Україні, необхідно проводити модернізацію аеропортів та підвищувати якість обслуговування пасажирів. Загалом, Договір з відкритого неба став важливим кроком для розвитку авіаційної галузі в Україні та сприяє залученню іноземних інвесторів та розвитку міжнародного туризму, що позитивно впливає на економіку країни в цілому.

Однак, ДВН також має свої виклики та проблеми. Зокрема, він може призвести до зниження конкурентної боротьби між національними авіакомпаніями та збільшенням кількості малоприбуткових рейсів, які виконуються з метою збільшення кількості прибутку від наповненості літака. Також ДВН може стати причиною зростання екологічних проблем, пов'язаних з викидами відходів під час польотів.

Уряд України працює над вирішенням цих проблем шляхом впровадження більш суворих вимог до якості авіаційних послуг та екологічних стандартів. Також проводяться роботи з модернізації та реконструкції аеропортів для зменшення впливу авіації на навколишнє середовище [5].

Загалом, Договір з відкритого неба відіграв важливу роль у розвитку авіаційної галузі в Україні та сприяє залученню іноземних інвесторів та розвитку туризму. Однак, його впровадження також ставить перед урядом України виклики та проблеми, які потребують додаткових заходів для їх вирішення.

Література

1.Муравський А. Авіакомпанії vs авіабудівельники. URL: http://www.day.kiev.ua/

2. Бобина М. А. Международный бизнес: стратегия альянсов / М. А. Бобина, М. В. Грачев. – М.: Дело, 2006. – 240с.

3. Максименко І. Я. Ринок злиття та поглинання: основні етапи угоди та перспективи розвитку в Україні. Інфраструктура ринку. - № 24. – 2018. С.427-432.

4. Договір з відкритого неба // International Air Transport Association. URL: https://www.iata.org/en/policy/passenger-facilitation/air-liberalization-treaties/open-skies-agreements/

5. Національний план дій з впровадження угоди з відкритого неба // Міністерство інфраструктури України. URL: https://mtu.gov.ua/content/natsionalniy-plan-diy-z-vprovadzhennya-ugodi-z-vidkritogo-neba

Ковалишин О. С.
"Міжнародні економічні відносини", 5 курс,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — старший викладач кафедри європейської економіки і бізнесу
Мовсесян А. С.

МІЖНАРОДНІ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ЯК ФАКТОР ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТНК

Процес глобалізації зумовлює посилення конкуренції на міжнародній арені серед міжнародних компаній та, відповідно, змушує шукати нові можливості для знаходження конкурентних переваг. Такими перевагами можуть стати процеси злиття та поглинання (далі M&A, від англ. mergers and acquisitions) – вони часто характеризуються зростанням персоналу компанії, модернізацією технологій, залученням більшої кількості споживачів, пошуком шляхів доступу до більш дешевих ресурсів або ж виходом на нові для себе ринки. Тенденції, що характеризуються зростанням обсягу таких угод, свідчать про те, що транснаціональні корпорації активно впроваджують стратегії M&A з метою розширення виробництва та максимізації прибутку. Будучи однією з найпоширеніших форм залучення прямих іноземних інвестицій ТНК, стратегії M&A забезпечують належний розвиток і сприяють успішному функціонуванню в умовах національної та міжнародної конкуренції. Транскордонні злиття та поглинання мають значний вплив на економіки як розвинутих країн, так і тих, що розвиваються. Все це зумовлює необхідність поглибленого вивчення даного явища.

Вітчизняні автори у своїх працях виділяють низку мотивів, які спонукають транснаціональні компанії здійснювати операції M&A [1]. Серед таких мотивів слід виділити:

1) Стимули для монополії. Зміцнюючи своє монопольне становище на ринку та позбавляючи участі конкурентів, компанії розробляють угоди про злиття та поглинання;

2) Придбання недооцінених активів. Основними причинами, чому компанії хочуть придбати активи нижче ринкової вартості, є несприятлива ситуація на ринку капіталу та можливість перепродажу цих активів за вигіднішою ціною в майбутньому;

3) Набуття синергетичного ефекту. Об'єднавшись, компанії стають більш конкурентоспроможними, а їхні активи дорожчими. Вартість таких компанії стає більшою, ніж сума двох частин (добре відомий ефект «1+1=3»). Прояв такого ефекту виражається у зниженні витрат і збільшенні рентабельності, що дозволяє підвищити операційну ефективність нових підприємств [2];

4) Диверсифікація корпоративної діяльності. Виникає можливість інвестувати надлишок ресурів в інші види бізнесу, нарощуючи виробничі потужності;

5) Використання результатів досліджень і розробок інших компаній і впровадження спільних проєктів. Процеси M&A поєднують новітні наукові ідеї з фінансовими ресурсами, необхідними для їх реалізації. Після злиття компанія отримує переваги від економії витрат на розробку нових технологій чи нових продуктів;

6) Податкові пільги. Компанії також можуть здійснювати злиття та поглинання, щоб заощадити на податкових платежах. Створена компанія здатна використовувати певні податкові пільги.

З 2000 року в світі відбулося близько 790000 угод з M&A, що оцінюються у близько 57 трлн. дол. США. Протягом останніх 20 років було укладено наступні найбільші угоди M&A (табл. 1).

Таблиця 1

Найбільші угоди M&A за участі ТНК

Рік	Компанія-покупець	Компанія, що купується	Сума транзакції, млрд дол. США
1999	Vodafone AirTouch PLC	Mannesmann AG	202,7
2000	America Online Inc	Time Warner	164,7
2013	Verizon Communications Inc	Verizon Wireless Inc	130,2
2015	Anheuser-Busch Inbev SA/NV	SABMiller PLC	101,5
2007	RFS Holdings BV	ABN-AMRO Holding NV	98,2
1999	Pfizer Inc	Warner-Lambert Co	89,6
2021	BHP Group Limited	BHP Group plc	86,2
2017	Walt Disney Co	21st Century Fox Inc	84,2
2016	AT&T Inc	Time Warner Inc	79,4
2019	Bristol-Myers Squibb Co	Celgene Corp	79,4
2022	Microsoft	Activision Blizzard	68,7

Джерело: складено автором на основі [4].

Особливу увагу я вирішив приділити угоді купівлі компанією Disney кіностудії 20th Century Fox у 2017 році, як приклад успішної угоди M&A. У 2017 році компанія отримала меншу дохідність ніж у попередньому році і мала проблеми, що пов’язані з її певною стагнацією у галузі та ростом позицій конкурентів. Угода надала Disney права на кіностудію 20th Century Fox, кабельні канали, серед яких FX і National Geographic, і низки закордонних активів. Придбані активи й контент 21st Century Fox мали, перш за все, стратегічну мету посилити конкурентоспроможні позиції потокового сервісу Netflix та отримати перевагу над прямими конкурентами Warner Media і Apple. Наскільки вплинула ця угода на дохідність компанії можна спостерігати на рис. 1.

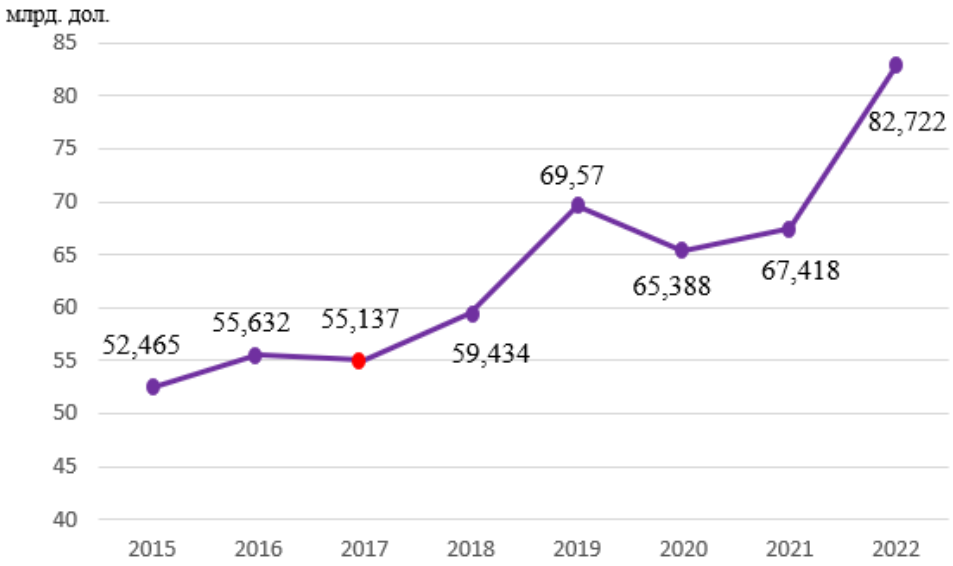

Рисунок 1. Прибуток The Walt Disney Company за 2015–2022 роки.
Джерело: складено автором на основі [5].

Як видно з графіка, дана угода M&A справді стала фактором посилення конкурентоспроможності The Walt Disney Company – після втрати своїх позицій і зменшення прибутку (на 495 млн дол. США) у 2017 році, упродовж наступних 2 років прибуток зріс майже на 14,5 млрд дол. США. Криза пандемії 2019 року не спричинила компанії непоправних збитків, і вже за 5 років після підписання угоди прибуток Disney виріс рівно в 1,5 рази, порівняно з 2017 р., до рекордних 82,722 млрд дол., відповідно, можна стверджувати, що компанія досягла ефекту синергії та збільшила довіру акціонерів.

Згідно з даними Comscore 2019 року, Disney разом з Fox займає близько 51,54% частки на міжнародному ринку, з яких на ресурси студії Fox припадає 8,58%, а також 38% американського кіноринку. Компанія Disney отримала абсолютну перевагу над конкурентами. Також варто наголосити, що для компанії Disney угоди з M&A – це частина постійного розвитку, яка робить її найбільш агресивним покупцем в галузі. Наприклад, у 2006 році Walt Disney Pictures (основна студія конгломерату) купила Pixar Animation Studios за 7,4 млрд. дол. США., при цьому, не лише усунувши серйозного конкурента, але й в результаті отримала більше можливостей для створення нових продуктів.

Ринок M&A сильно залежить від коливань та змін в економіці. Кризові явища 2020 року призвели до значного зростання економічної невизначеності та дестабілізації господарської діяльності, а також до менш стабільних цін на активи, обмінних курсів валют і зниження довгострокових процентних ставок у країнах з розвиненою економікою. Хоча багато аналітиків прогнозували зниження ділової активності на ринку M&A, що і відбулося в 2020 році, в 2021 ж обсяги угод зросли до рекордних 5,9 трлн дол. США. Так само, як і засвідчував досвід 2008 та 2014 років, дана ситуація на світовому ринку M&A показала збільшення кількості M&A угод невдовзі після початку кризових явищ. Це зумовлюється певною ознакою класичних кризових M&A угод – насамперед стислими термінами й ціною об’єкта продажу нижчою за ринкову.

Сучасні тенденції свідчать про активізацію експансійної політики ТНК із залученням процесів M&A. Завдяки таким процесам підприємства концентрують в своїх руках економічну владу і можуть впливати на розвиток як окремих ринків так і на економічну політику країн. Найбільш привабливими для ТНК стають саме ті ринки, що є відкритими та швидко зростають. Так як за прогнозами Світового банку темпи приросту ВВП у країнах, що розвиваються приблизно будуть вдвічі вищими за темпи приросту ВВП у розвинених країнах, свого найбільшого поширення процеси M&A можуть отримати в країнах саме цієї групи в майбутньому. Посилення транскордонного співробітництва у 2021 році говорить про поступове відновлення світового ринку M&A. Зокрема, як зазначається у звіті міжнародної консалтингової компанії Deloitte: "протягом останнього десятиліття транснаціональні корпорації, які є основними гравцями, переглянули структуру своїх портфелів і почали шукати нові вигідні можливості зростання" [6]. Варто зазначити, що корпоративний інтерес до угод M&A зростає разом з покращенням корпоративних фінансових умов, ліквідності на боргових ринках та сприятливіших процентних ставок. Тому зростання процесів M&A слід пов'язати із загальним поліпшенням економічних умов у розвинених країнах, переорієнтацією великих ТНК на політику експансії та активізацію діяльності у країнах, що розвиваються.

Література

1. Чупринський М. Ф. Вплив глобалізації на національну економіку: позитивні та негативні сторони. Тернопіль, 2016. 45 с
2. Давидович, О. Світовий ринок злиттів і поглинань: економічний вимір та специфіка регулювання [Електронний ресурс] – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://iepjournal.com/journals/6/2007_05_Davydovych.pdf
3. Славуцький Ю. І. Сутність, види та стадії злиттів та поглинань у міжародному бізнесі. Економічне майбутнє України : матеріали Конференції наукової молоді. Київ : НАСОА, 2019. С. 214-215.
4. M&A Statistics/ DealRoom by M&A science. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dealroom.net/top-mergers-and-acquisitions
5. Disney Revenue 2010-2022 macrotrends. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.macrotrends.net/stocks/charts/DIS/disney/revenue
6. Global chemical industry mergers and acquisitions outlook. The momentum continues / Deloitte Touche Tohmatsu Limited's (DTTL). – January 2015–16 p. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ru/.

Плахтій К.Г.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., доц., завідувач кафедри
європейської економіки і бізнесу Федірко О.А.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

В епоху технологічних трансформацій на основі цифровізації національних економічних систем, цифрові технології стають рушійним фактором економічного зростання та розвитку держав, впливаючи на всі сфери діяльності, включаючи виробництво, торгівлю, фінанси, послуги тощо. Як правило, процес їх реалізації є доволі масштабним, багатокроковим та довготривалим, оскільки вимагає великої кількості ресурсів та постійно стикається із сучасними викликами діджитал-ери, такими як кібербезпека, захист даних, регуляторні аспекти та іншими супутніми проблемами.

Зокрема, у Європейському Союзі цифрова трансформація є одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки інтеграційного угрупування, оскільки дозволяє забезпечити відкрите та інноваційне суспільство в рамках стратегії Єдиного цифрового ринку ЄС, яке здатне ефективно використовувати можливості діджитал-інновацій та забезпечити стале економічне зростання.

Україна, як країна з багатомільйонним ринком та амбітними планами щодо європейської інтеграції, також відчуває вплив цифрової революції на свою економіку. Впровадження сучасних цифрових рішень відбувається на фоні необхідності забезпечення відповідності європейським стандартам та правилам, що вимагає ретельного аналізу, планування та реалізації діджитал-стратегій в умовах військових дій на території держави.

Актуальність даної теми полягає в тому, що цифровізація економіки України є важливим завданням в процесі європейської інтеграції, оскільки дозволить досягти країні власних стратегічних цілей, при цьому збільшивши свою конкурентоспроможність на міжнародному рівні, здійснивши позитивний вплив на соціально-економічний розвиток та залучивши інвестиції для післявоєнного відновлення внутрішнього ринку. Метою даного дослідження є виявлення прогалин за напрямком впровадження цифрової трансформації в економіку України та надання пропозицій для покращення ефективності механізму подальшої цифровізації української економічної системи відповідно до європейських стандартів.

Для досягнення світового лідерства європейського регіону в контексті цифрової трансформації, Європейською Комісією у 2015 році було висунуто на розгляд стратегію Єдиного цифрового ринку ЄС (Digital Single Market Strategy for Europe), що базується на трьох основних складових: доступі до онлайн-товарів і послуг у всій Європі, навколишньому середовищі з однаковими цифровими умовами та аспекті «економіка і суспільство», націленому на максимізацію потенціалу зростання європейської цифрової економіки [1]. За результатами Саміту Україна-ЄС 6 жовтня 2020 року одним із пріоритетів

секторальної інтеграції України до ЄС в умовах постійного зближення в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, є її повноцінне входження до ЄЦР ЄС.

Узагальнюючи експертні думки та звіти українських аналітичних центрів вдалося виявити, що у процесі цифровізації економіки України найбільш проблемним аспектом є наявність значної кількості регуляторних бар'єрів у сфері транскордонної цифрової торгівлі з ЄС, які головним чином пов'язані з відмінностями нормативно-правової бази. При цьому важливо розуміти, що кінцева інтеграція в ЄЦР ЄС – це не лише надання взаємного доступу до онлайн-ринків та послуг державами, а також дотримання узгоджених процедур підписання електронних контрактів, здійснення онлайн-платежів і розрахунків за правилами ЄС, дотримання політики захисту прав споживачів, авторських та інших прав на інтелектуальну власність тощо [2].

Доволі позитивним для України є те, що у грудні 2020 року ЄС розпочав реформування ринку цифрових послуг у контексті заявленої Цифрової стратегії, запропонувавши проєкти двох правових актів: Акту про Цифрові послуги (Digital Services Act (DSA)) та Акту про Цифровий ринок (Digital Markets Act (DMA)) з метою створення рівних умов, цифрового захисту та прозорості для розвитку інновацій та сприяння діджитал-конкурентоспроможності як на європейському, так і на світовому ринку [3]. DSA націлений на встановлення революційних правил гри в онлайн-просторі, що вплинуть на подальший розвиток Інтернет-середовища як всередині ЄС, так і для його партнерів, у тому числі для України. Наразі, на правах держави-кандидата на членство в ЄС, Україні вже рекомендовано адаптувати європейські нововведення під власну структуру цифрової діяльності та спиратися на підходи ідентичного транслювання актів права ЄС, наскільки це є можливим.

Проте ґрунтовно дослідивши аспект різниці у нормативно-правових засадах ЄС та України, гіпотетично можна стверджувати, що на даному етапі це скоріше слугує перевагою з точки зору цифрового розвитку нашої держави, ніж її стоп-фактором. Зокрема, дану тенденцію відображають заяви в інтерв'ю та офіційних виступах міністра цифрової трансформації України М. Федорова та керівника із розвитку електронних послуг у Мінцифрі М. Баніка. Загалом, оскільки національний регуляторний ланцюг узгодження правил діджитал-ринку є набагато коротшим в Україні, то період від появи певної інноваційної ідеї до її реалізації є набагато коротшим, ніж це відбувалося б в рамках правової бази ЄС яка потребує узгодження позицій більшості країн-учасниць інтеграційного угрупування. Вітчизняний досвід свідчить, що від оголошення наміру президента В. Зеленського створити «державу у смартфоні» на початку літа 2019 року до офіційного запуску порталу державних послуг «Дія» 2 лютого 2020 року пройшло лише півтора року [4].

Завдяки упровадженню досвіду Естонії у сфері електронного врядування, Україна стала першою в світі країною, де на державному рівні за допомогою мобільного додатку запроваджено повністю цифровий інструмент, що визначає особу та громадянство його власника – національний паспорт. Більш того, Україна та ЄС стоять на передстартовому шляху для проведення переговорів у сфері цифровізації головного документу особистості та створення єдиної європейської паспортної онлайн-системи на підґрунті успішного українського досвіду. Таким чином, саме завдяки практичному українському підходу певний елемент цифрового трансформаційного перетворення може слугувати прикладом для країн-учасниць ЄС. На мою думку, ЄС також варто звернути увагу на зменшення бюрократичного тиску за прикладом українських послуг автоматичної реєстрації статусу ФОП, зміни

реєстрації для малого бізнесу, подання заявки на гранти та подальшої сплати податків через смартфон.

Окрему роль грає так зване «відставання» України від Європи в позиціях певних міжнародних рейтингів, котрі оцінюють зокрема рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та ступінь діджиталізації країни, оскільки реальна практична цифрова діяльність всередині держави є дещо несумісною із кількісною оцінкою за тою чи іншою методикою. Наприклад, станом на 2021 рік Україна посідала 54 місце за підходом індексу цифрової конкурентоспроможності WDCR (World Digital Competitiveness Ranking) [5], а у 2022 рік Україна посіла 46 місце за індексом ООН з розвитку електронного урядування EGDI (E-Government Development Index) [6], при цьому під час повномасштабного вторгнення в державі власними силами створюється спеціальна фандрейзингова платформа UNITED24 із всесвітньовідомими амбасадорами, такими як Р. Бренсон, Т. Снайдер, С. Келлі головною метою якої є збір пожертв на користь України, що страждає від військової агресії. В цих умовах відбувається ухвалення Верховною Радою України закону про е-резидентство для іноземних підприємців задля можливості ведення дистанційного бізнесу, відкриття банківських рахунків та сплати податків, а також відбувається наближення положень національного законодавства до європейських вимог у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг за підтримки ініціативи EU4DigitalUA та ін [7]. На нашу думку, досягнення у цифровізації державних послуг в Україні за останній рік мали б сприяти зростанню позицій країни у всіх міжнародних рейтингах цифровізації щонайменше на декілька пунктів.

Отже, можна стверджувати, що цифровізація економіки України беззаперечно є одним з основних напрямків розвитку в контексті європейської інтеграції, який у свою чергу потребує пріоритетної підтримки з боку уряду, бізнесу та громадськості. Інтеграція до ЄС дійсно може стати каталізатором цифрової трансформації економіки України, забезпечуючи доступ до усіх ринків, технологій, ресурсів та досвіду країн-членів ЄС. Все це може призвести до збільшення ефективності, інноваційності та конкурентоспроможності української економіки. Наразі, для пришвидшення процесів цифровізації в Україні необхідно переглянути відповідну регуляторну базу та гармонізувати її зі спільним правовим доробком ЄС. Також слід забезпечити прозору систему захисту прав та інтересів користувачів, бізнесу та держави в цифровому середовищі. Паралельно є потреба впроваджувати стратегію цифровізації економіки України з урахуванням найкращих практик ЄС, з акцентом на розвитку інфраструктури, забезпеченні кібербезпеки, покращенні засад електронної торгівлі, електронного врядування та інших аспектів цифровізації економічного простору.

Література

1. EU Digital Single Market. *EU4Digital*. URL: https://eufordigital.eu/discover-eu/eu-digital-single-market/ (Date of access: 11.04.2023).

2. Гаманюк О., Таран С., Шепотило О., Яворський П. Інтеграція України у Єдиний цифровий ринок ЄС: Потенційні економічні переваги. *Український центр європейської політики.* 2020. 53 с. URL: http://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/dig_ukraine_eu_15.12.2020-_WEB_3.pdf

3. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on a Single Market For Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC. *European Commission.* Brussels, 2020. COM/2020/825 final. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?qid=1608117147218&uri=COM%3A2020%3A825%3AFIN

4. Державні послуги онлайн. URL: https://diia.gov.ua/
5. World Digital Competitiveness Ranking. Country overview: Ukraine. *IMD.* 2021. URL: https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/overview/UA
6. E-Government Development Index. Country data: Ukraine. *United Nations.* 2022. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center
7. Огляд цифрової трансформації економіки України в умовах війни. *Національний інститут стратегічних досліджень.* 2022. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-tsyfrovoyi-transformatsiyi-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny
8. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. *Центр Разумкова.* 2020. 274 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf

Артеменко О.Д.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — д.е.н., доц., завідувач кафедри
європейської економіки і бізнесу Федірко О.А.

СТРАТЕГІЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ ЄС

Розвиток науки та технологій в Європейському Союзі відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання та збереженні конкурентоспроможності регіону в глобальному контексті. Стратегія науково-технічного розвитку ЄС має на меті забезпечити сприятливі умови для розвитку та інновацій у різних секторах економіки, включаючи промисловість, транспорт, охорону здоров'я, енергетику та інші. Вона базується на використанні нових технологій та знань, а також на співпраці між університетами, дослідницькими центрами, підприємствами та державними органами влади.

Серед основних пріоритетів стратегії науково-технічного розвитку ЄС можна виділити розвиток інноваційних технологій, підтримку стартапів та малих і середніх підприємств, забезпечення доступу до новітніх наукових знань та технологій для широкої громадськості. Стратегія науково-технічного розвитку ЄС також забезпечує зміцнення міжнародного співробітництва в галузі науки та технологій, зокрема, за допомогою спільних проектів та програм, обміну науковцями та студентами між країнами.

Реалізація стратегії науково-технічного розвитку ЄС забезпечує також підвищення рівня інвестицій у науково-дослідні проекти та програми, що сприяють зростанню конкурентоспроможності європейських компаній та забезпечують належний розвиток наукових та технічних знань. Важливою складовою реалізації стратегії науково-технічного розвитку ЄС є створення сприятливих умов для розвитку талантів у галузі науки та технологій. Для цього важливо забезпечити доступ до високоякісної освіти та створити умови для подальшого розвитку науковців та новаторів.

З метою забезпечення більш ефективного використання ресурсів та координації науково-технічної діяльності в ЄС було створено такі інструменти, як Європейська рада з

досліджень та Європейська комісія з науки та інновацій, які працюють на рівні ЄС та національних держав. Інші програми та ініціативи ЄС спрямовані на підтримку науки та технологій. Однією з найвідоміших є програма «Горизонт 2020», яка була найбільшою програмою ЄС з підтримки наукових досліджень та інновацій на період з 2014 по 2020 роки. Ця програма має бюджет 80 мільярдів євро та є інструментом для забезпечення конкурентоспроможності європейської економіки. На період 2021-2027 рр. аналогічна програма «Горизонт Європа» отримала ще більший кошторис, що свідчить про підвищення ролі досліджень та інновацій в економічному розвитку інтеграційної спільноти. Програма Європейської дослідницької ради (ЄДР) забезпечує фінансування високопрофільних досліджень у будь-якій галузі знань, що розглядаються ЄС незалежними дослідницькими групами з усього світу. Крім того, в ЄС існують й інші програми та ініціативи, такі як програма ЄС з питань космосу, програма ЄС з питань енергетики, програма ЄС з питань водних ресурсів тощо. Ці програми спрямовані на розвиток науки та технологій у конкретних сферах та важливі для забезпечення сталого розвитку та підвищення якості життя громадян ЄС.

ЄС також має програму «Європейський союз інновацій та конкурентоспроможності», яка забезпечує фінансування інноваційних проектів у всіх сферах економіки. Ця програма підтримує розвиток нових технологій, продуктів та послуг, що сприяють конкурентоспроможності європейської економіки.

Програма ЄС «Еразмус +» забезпечує підтримку освіти, навчання та молодіжних обмінів. Ця програма підтримує науково-технічний розвиток ЄС, забезпечуючи можливості для обміну ідей та навичок між молодими науковцями та студентами з усього світу. Програма ЄС «Культура» підтримує наукові дослідження та інновації в галузі культури та мистецтва, забезпечуючи можливості для розвитку та просування культурної спадщини ЄС. Програма ЄС з питань здоров'я спрямована на підтримку наукових досліджень та інновацій у галузі медицини та здоров'я, забезпечення безпеки послуг та підвищення якості медичних послуг.

Розвиток науки та технологій в Європейському Союзі повинен базуватися на принципах сталого розвитку та врахуванні соціально-економічних потреб громадян. Тому одним із елементів стратегії є підтримка науково-дослідних проектів, які спрямовані на розкриття актуальних суспільних проблем, таких як зміна клімату, здоров’я та безпеки громадян.

На завершення слід зазначити, що стратегія науково-технічного розвитку ЄС має на меті створення конкурентоспроможного та сталого розвитку регіону, який має відповідати викликам сучасного світу та забезпечити належний рівень життя для всіх громадян. Реалізація стратегії підтримки наукових досліджень та інновацій, що спрямовані на розв’язання актуальних суспільних проблем, врахування соціально-економічних потреб громадян та забезпечення сталого розвитку. Європейський Союз має потужний потенціал у галузі науки та технологій, який може бути успішно використаний для досягнення стратегічних цілей розвитку. Реалізація стратегії науково-технічного розвитку ЄС є ключовим підвищенням складової конкурентоспроможності регіону та забезпечення сталого розвитку його економіки, що має важливе значення для майбутнього європейського співтовариства.

Література

1. European Commission. (2014). Horizon 2020: The EU's Framework Program for Research and Innovation. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
2. European Commission. (2021). European Research Area (ERA). Retrieved from https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/era_en
3. European Commission. (2021). European Research Council (ERC). Retrieved from https://erc.europa.eu/
4. European Commission. (2021). Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). Retrieved from https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/
5. European Commission. (2021). Joint Research Center (JRC). Retrieved from https://ec.europa.eu/jrc/
6. European Commission. (2021). European Institute of Innovation and Technology (EIT). Retrieved from https://eit.europa.eu/
7. European Commission. (2021). European Research Council Executive Agency (ERCEA). Retrieved from https://erc.europa.eu/about-erc/structure/erc-executive-agency
8. European Commission. (2021). Erasmus+. Retrieved from https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en
9. European Commission. (2021). Health Programme. Retrieved from https://ec.europa.eu/health/programme/policy_en
10. European Commission. (2021). Culture Program. Retrieved from https://ec.europa.eu/culture/policy/culture-programme_en
11. European Commission. (2021). European Union for Innovation and Competitiveness Program (EUCIP). Retrieved from https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/european-union-innovation-and-competitiveness-programme_en
12. European Commission. (2021). European Microfinance Instrument (EMI). Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/financial-instruments/microfinance-instrument/

Канюка Н.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – професор, заступник завідувача кафедри
європейської економіки та бізнесу Ткаленко С.І.

ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС

За період 2017-2019 рр. інвестиції в Україну мали тенденцію до зростання із рівня в 3692 млн. дол.США в 2017 р. до рівня в 5860 млн. дол. США за результатом 2019 року. Проте в 2020 р. при скорочення на 6728 млн. дол. обсяг ПІІ зазнав від'ємного значення в -868 млн. дол. В 2021 р. відбулося часткове відновлення обсягів прямих інвестицій до рівня в 6687 млн. дол. США. Проте в 2022 році, через військову агресію росії ПІІ в Україну скоротилися на -5849 млн. дол. США до рівня в 838 млн. дол. США.

Неспровокована та невиправдана агресивна війна Росії проти України з 24 лютого 2022 р. призвела до втрати Україною доступу до ринку та різкого скорочення державних доходів, тоді як державні витрати на вирішення гуманітарної ситуації та підтримання безперервності державних послуг помітно збільшились.

Серед інших інструментів підтримки, у період з 2014 по 2022 рр. ЄС підтримував Україну через кілька послідовних операцій макрофінансової допомоги (МФП), які перевищили 7 млрд. євро кредитів та грантів.

Угода про асоціацію між ЄС та Україною, яка набула чинності 1 вересня 2017 р., зближує Україну та ЄС. Крім просування глибших політичних зв'язків, міцніших економічних зв'язків та поваги до спільних цінностей, угода забезпечила основу для реалізації амбітної програми реформ, зосередженої на боротьбі з корупцією, незалежною судовою системою, верховенством закону та покращенням ділового клімату. ЄС демонструє постійну підтримку цих реформ, які мають вирішальне значення для залучення інвестицій, підвищення продуктивності та підвищення рівня життя у середньостроковій перспективі[1].

За відсутності даних на сайті Національного банку України відносно обсягу інвестицій з країн ЄС в 2022 р., оцінки інвестицій з країн ЄС в економіку України здійснимо на основі даних 2017-2021 рр. Так, обсяг прямих інвестицій з країн ЄС в Україну за період 2017-2021 рр. збільшився на 26,07%. Протягом досліджуваного періоду обсяг прямих іноземних інвестицій в України з країн ЄС займав від 75,85% в 2017 р. до рівня в 73,51% за результатом 2021 р., тобто за п’ять років відбулося скорочення питомої ваги ЄС на 2,34%. За період 2017-2021 рр. найбільший приріст ПІІ з країн ЄС в Україну був зафіксований за такими країнами, як Ірландія (на +259%), Хорватія (+214,5%), Мальта (+84,5%) та Португалія (+82,06%). В структурі інвестицій в Україну з країн ЄС найбільшу питому вагу протягом досліджуваного періоду мали такі країни, як Нідерланди (від 19,02% в 2017 році до 21,63% в 2021 році), Великобританія (від 5,48% в 2017 році до 4,94% в 2021 році), Кіпр (від 31,42% в 2017 році до рівня в 31,34% в 2021 році) [4].

Забезпечення інвестиційної привабливості є пріоритетним завданням національної економіки. Інвестиції є каталізатором структурної перебудови економіки та вирішення соціально-економічних проблем. Активізація інвестиційної діяльності та формування інвестиційних ресурсів є основою економічного зростання. Інвестиції є основним джерелом промислового розвитку, невіддільним від інноваційного процесу, і одним із ключових елементів сталого економічного зростання. Загалом, Україна має найкраще географічне положення, величезний ринок з багатьма вільними «нішами», багаті природні ресурси, потужну виробничу базу, дешеву та добре освічену робочу силу, має потенціал для залучення великої кількості іноземних інвестицій, тощо. Проте обсяг іноземних інвестицій в Україну залишається досить низьким, щоб економіка країни могла процвітати та відновлюватися. Така ситуація зумовлена різноманітними факторами, які не лише гальмують інвестиційний процес в Україні, а й впливають на її загальний економічний розвиток.

Новим вирішальним фактором, який негативно вплинув на рівень ділової активності та привабливість інвестиційного середовища в Україні, стала війна. Відтак, за результатами експертного дослідження Європейської Бізнес Асоціації, зведений індекс індексу інвестиційної привабливості України в першому півріччі 2022 р. впав більш ніж на пів пункту до 2,17 пункту (у другому півріччі 2021 року індекс показник склав 2,73 бала) з 5 можливих. Це найнижче значення з 2013 року [1].

Крім того, за результатами опитування 102 керівників компаній очікується погіршення оцінки інвестиційного клімату в Україні в першій половині 2023 р. У результаті відсоток керівників компаній, які вважають інвестиційний клімат вкрай несприятливим, за останні півроку зріс у десять разів – з 5 до 53%; ще 34% вважають це досить несприятливим.

9% директорів нейтрально оцінюють поточний інвестиційний клімат, ще 4 % вважають його сприятливим. Військові дії негативно вплинули на інвестиційну привабливість усіх галузей економіки.

Серед цих неочевидних, але дієвих рекомендацій експерти запропонували та виділили кілька напрямків інвестування української економіки під час війни. До таких сфер належать альтернативна енергетика, логістика, нерухомість, онлайн-освіта, фінтех. Інтерес до цих територій міг виникнути тому, що вони стали більш важливими під час війни. Тому пошкодження критичної інфраструктури потребує пошуку альтернативних енергетичних технологій та відновлення логістичних систем. Досвід запровадження онлайн-освіти під час пандемії Covid-19 демонструє важливість цього питання, яке загострилося під час війни та залишатиметься актуальним під час післявоєнної відбудови.

Складні умови в Україні можуть бути рушійною силою для важливих змін у розвитку та модернізації національної економіки [2]. Незважаючи на те, що війна в Україні далеко не завершена, план післявоєнної відбудови наразі вже формується. В Україні очікується, що в сучасній історії відбудуться безпрецедентні структурні зміни.

Оновлення та відновлення України приносить унікальні можливості та конкретні ризики для інвесторів. З огляду на очікуване зростання, інвестиції в Україну після війни спричинять серйозні ділові, юридичні та технічні питання, а також координацію з міжнародними фінансовими установами та політиками.

Сьогодні головне завдання української політики - об'єднати всі сили задля однієї цілі - перемогти та відновити економіку України після війни. Надалі Україна повинна бути більш відкритою для міжнародного бізнесу, оскільки проникнення прав іноземного капіталу та інтелектуальної власності не тільки відновлює промисловість України, тим самим зменшить безробіття, а також сприятиме створенню нових ресурсозберігаючих галузей промисловості на основі новітніх технологій та розробок, які сприятимуть відродженню України як технологічно розвиненої країни.

Література

1. Політика ЄС щодо України. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. URL: https://ukraineeu.mfa.gov.ua/
2. Представництво Європейського Союзу в Україні. Єврокомісія надасть 1 млрд. євро на підтримку реформ в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine
3. ЄС може перерахувати Україні 500 млн євро макрофінансової допомоги у лютому. *Європейська прав*да, 2020. URL: https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/01/22/7105430/
4. Статистика зовнішнього сектору НБУ. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external

Лаговський С.Ю
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник − д.е.н, доц., завідувач кафедри
європейської економіки і бізнесу Федірко О.А.

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ АВТОМОБІЛЕБУДІВНИХ КОМПАНІЙ

Одним з головних напрямків трансформації глобального ринку автомобілів є упровадження нових технологій, що обумовлюють перехід до альтернативних джерел палива, зменшення викидів двоокису вуглецю, розширення використання електромобілів. Вивчення стратегій, які застосовують виробники автомобілів для адаптації до вимог мінливого ринку, включає в собі дослідження інструментів, механізмів та заходів, які застосовують виробники автомобілів для адаптації до ринкових трансформацій.

Сьогодні великі автовиробники активно розвивають технології електричних та гібридних двигунів, зокрема встановлюючи більш місткі батареї, які дозволяють забезпечити більшу відстань пробігу на одному заряді, а також розвиваючи мережі зарядних станцій. Окрім того, багато виробників автомобілів активно вивчають можливості застосування альтернативних джерел палива, таких як водень та біопаливо. Наприклад, деякі компанії вже випускають автомобілі, які працюють на водній енергії, а інші використовують біопаливо, виготовлене з рослинних матеріалів, щоб зменшити залежність від нафтопродуктів. Отже, стратегії, які застосовують виробники автомобілів для адаптації до трансформації ринку, охоплюють багато аспектів, від зміни моделі бізнесу до розвитку нових технологій [3].

Основним стратегічним завданням, наразі, автовиробники вважають перехід до альтернативних джерел палива та електромобілів. Виробники автомобілів активно працюють над розробкою та виробництвом електромобілів, які стають все більш популярними серед споживачів. Вони також досліджують можливості використання альтернативних джерел палива, таких як гідрогенові паливні елементи та біопаливо [6].

Інші стратегії, які виробники автомобілів використовують для адаптації до трансформації ринку, включають розробку та впровадження нових технологій, зокрема автономних систем керування, підвищення ефективності автомобілів та зменшення їхньої шкідливої екологічної дії на навколишнє середовище. Крім того, виробники автомобілів стали більш активно співпрацювати з іншими галузями, наприклад, з технологічними компаніями, щоб розробляти нові рішення та побудувати екосистеми, що забезпечують інноваційний розвиток автомобільної промисловості. Також дедалі більшою популярністю користуються концепції кругової економіки, що передбачає переробку та повторне використання відходів виробництва, що дозволяє знизити вплив на довкілля та забезпечити стійкий розвиток компанії.

Ще однією стратегією є підвищення ефективності виробництва та управління ланцюжком постачання, що допомагає знизити витрати на виробництво та збільшити конкурентоспроможність компанії. В основу цього підходу покладено концепцію ощадливого виробництво (lean manufacturing). Ця концепція менеджменту згідно визначення Дж. Вомак, Д. Джонс та Д. Рос, була створена на японському підприємстві «Toyota». Вона базується на прагненні компанії до усунення всіх видів непродуктивних втрат. Стратегія ощадливого виробництва передбачає максимальну орієнтацію на споживача та залучення до процесу оптимізації бізнес-моделі кожного працівника. Це система управління розробкою продукції, виробництвом, відносинами з постачальниками і споживачами. Вона дозволяє виробляти продукцію у точній відповідності із запитами споживачів за менших втрат у порівнянні з масовим виробництвом великими партіями.

Як зазначалося вище, метою концепції ощадливого виробництва є усунення всіх видів втрат та досягнення максимальної ефективності використання ресурсів завдяки безперервному процесу удосконалення всіх бізнес-процесів організації, а саме: скорочення трудовитрат, скорочення термінів розробки та створення нової продукції, скорочення виробничих і складських площ, гарантування постачання продукції замовнику, забезпечення максимальної якості за мінімальної собівартості виробництва.

Загалом всі ці стратегії дозволяють виробникам автомобілів адаптуватися до трансформації ринку та відповідати на нові виклики та можливості, що з'являються на ринку. Пріоритетними завданнями таких бізнес-стратегій є:

- оцінка впливу трансформації ринку на конкуренцію в автомобільній індустрії, а також пошук нових можливостей для співпраці між компаніями та розвитку стратегій для забезпечення конкурентоспроможності;
- аналіз глобальних тенденцій та прогнозування майбутнього розвитку ринку автомобілів, що дозволить виробникам прогнозувати ризики та розвивати стратегії для забезпечення стійкого розвитку;
- просування нових типів автомобілів, в тому числі електромобілів, які можуть відповідати вимогам ринку, що змінюється;
- аналіз стандартів та законодавства щодо використання альтернативних джерел палива та їхніх впливів на навколишнє середовище, а також визначення ризиків та перспектив використання цих технологій;
- дослідження фінансових можливостей компанії для переходу на виробництво альтернативних типів автомобілів;
- вивчення впливу трансформації ринку на ланцюжок постачання, включаючи постачальників матеріалів та комплектуючих, а також пошук шляхів оптимізації цього процесу;
- дослідження інноваційних технологій, що застосовуються в автомобільній промисловості, зокрема, автономних автомобілів, штучного інтелекту та додатків для автомобілів [2].

Зростання законодавчих обмежень щодо викидів спонукало багатьох виробників автомобілів інвестувати у розробку та виробництво електромобілів. Вони знаходяться на передньому краї нових технологій розробки батареї з великою ємністю та технологій зарядки, які можуть стати новим стандартом для автомобільного ринку. Також, електромобілі можуть бути менш витратними для експлуатації та підтримки, тому що вони не вимагають регулярних замін масла та інших деталей двигуна, і вони мають менше деталей загалом.

Отже, вивчення стратегій, які застосовують виробники автомобілів для адаптації до трансформації ринку, включаючи перехід до альтернативних джерел палива та електромобілів, дуже важливе в даний час. Дослідження відкриє нові можливості для підприємств автомобільної галузі, що дозволить їм займати провідні позиції на ринку та досягти успіху в умовах постійної зміни вимог споживачів та ринкових умов [5]. Крім того, розробка інноваційних технологій та впровадження їх у виробництво може бути важливим елементом успіху на ринку автомобілів. Нові технології, такі як автономність, розумне управління, безпека та коннективність, можуть забезпечити виробникам автомобілів конкурентні переваги на ринку. Загалом, вивчення стратегій, які застосовують виробники автомобілів для адаптації до трансформації ринку, є важливим елементом успіху на сучасному ринку.

Література

1. Бітон С. Автомобільна індустрія: її зародження, поточний стан та майбутні перспективи. Нью-Йорк: Рутледж, 2019. 215 с.
2. Брайант Т. Сходження та падіння американської автомобільної індустрії. Нью-Йорк: Видавництво Кембриджського університету, 2017. 278 с.

3. Капдевіла І. Глобалізація та автомобільна індустрія. Лондон: Palgrave Macmillan, 2015. 189 с.
4. Каррільо Ф. Автомобільна індустрія та передача технологій: глобалізаційна перспектива. Нью-Йорк: Nova Science Publishers, 2018. 156 с.
5. Файн Дж. Глобальна автомобільна індустрія. Нью-Йорк: Рутледж, 2016. 312 с.
6. Клієр Т. Майбутнє автомобільної індустрії: виклики та можливості. Чикаго: Видавництво Чиказького університету, 2018. 224 с.
7. Шмідт П. Глобалізація та автомобільна індустрія: наслідки для країн Південної півкулі. Лондон: Zed Books, 2015. 220 с.
8. Веллс С. Друга автомобільна революція: траєкторії світових автовиробників у XXI столітті. Лондон: Palgrave Macmillan, 2015. 208 с.

Колесник А.С.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — д.е.н., доц., завідувач кафедри
європейської економіки і бізнесу Федірко О.А.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В УКРАЇНІ

Фармацевтична галузь є однією з найбільш динамічних високотехнологічних секторів економіки. Це пов'язано з тим, що споживчий сегмент цієї галузі охоплює всі верстви населення незалежно від віку, приналежності до соціальної страти чи роду діяльності. Військова агресія зупинила динамічний розвиток майже всіх галузей економіки України, що торкнулось також і фармацевтичного сектору, представниками якої в Україні є такі потужні виробники, як АТ «Фармак», Корпорація «Артеріум», ПрАТ «Дарниця» та інші, які формують ядро фармацевтичного ринку України. Актуальним питанням постає визначення перспективних напрямів розвитку ринку фармацевтичних препаратів за умов погіршення економічної та соціально-демографічної ситуації в країні, що обумовлено повномасштабною військовою агресією Росії.

Метою цього дослідження є аналіз перспектив розвитку ринку фармацевтичних препаратів в Україні за сучасних військово-політичних та соціально-економічних умов. Інформаційно-фактологічною базою дослідження стали експертні думки фахівців та працівників найбільших фармацевтичних компаній України, опубліковані у матеріалах тижневика «Аптека» [1;2], а також дані Державної служби статистики України [3] та ОЕСР[4].

З 24 лютого 2022 року відбулося завершення досить тривалого тренду зростання фармацевтичного ринку України. Початок 2022 року характеризувався активізацією ринку лікарських засобів: зростання на 31% у січні та на 45% у лютому до відповідних періодів минулого 2021 року. В березні 2022 року розпочався спад – на 11%, у квітні 2022 року ринок скоротився на третину, а у травні 2022 року – на 24%. Вже за підсумками 5 місяців 2022 року

показники фармацевтичного ринку повернулись на рівень 2021 року – відбулось зростання на 0,38%.

Умовою збереження позитивної динаміки є споживачі, яких з початком війни поменшало. Лише за даними ООН, близько 6,5 мільйонів українців, переважно жінок та дітей, виїхали за кордон. Математично Україна втратила понад 15% споживачів [5]. З України виїхала значна кількість жінок та дітей, що є основними споживачами препаратів та ліків. Ще близько 10 мільйонів громадян переїхали в межах України з небезпечних регіонів в області, віддалені від зон бойових дій, що мало вплив на їхній спосіб життя, структуру споживання та зменшило доходи. Виходячи з таких даних експерти роблять прогноз, що у найближчий період роздрібний продаж в аптеках вже не буде рушійною силою ринку.

Також слід звернути увагу на скорочення кількості аптек в Україні (рис. 1). Так, з початком війни вони мають низхідний тренд і станом на 31 серпня 2022 року їх кількість скорилась на 18,6% порівняно з початком 2022 року. Таким чином, аптечні підприємства відреагували на скорочення споживчого попиту на ринку та для збереження рентабельності вимушені скоротити кількість роздрібних збутових точок.

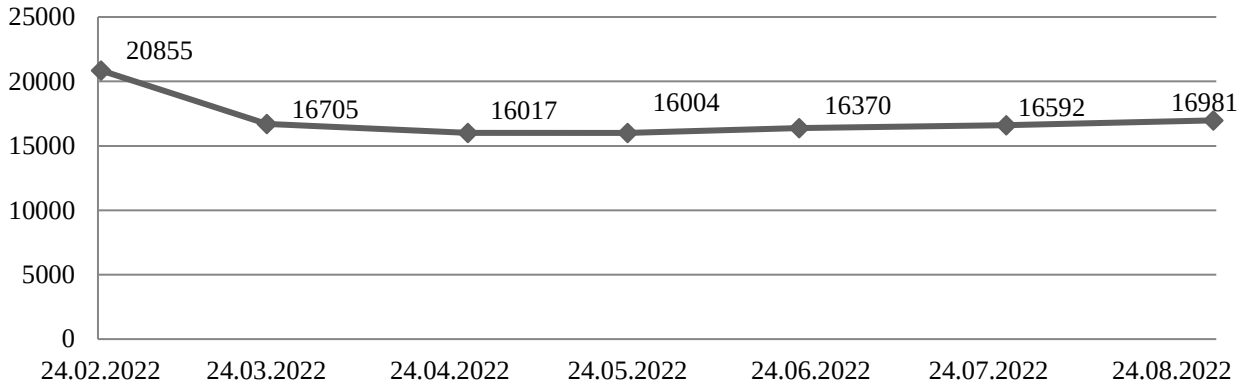

Рисунок 1 – Динаміка кількості аптек з початку війни в Україні

Джерело: складено автором за даними: [3].

Керівництво ПрАТ «Дарниця» вважає, що надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС найближчими роками сприятиме поступовій ліквідації бар'єрів на шляху українських ліків на європейський ринок, якому українським виробникам є що запропонувати [5]. Європейський ринок є доволі перспективним та має стабільний споживчий попит, так за даними ОЕСР за 2019 рік споживання лікарських засобів у Швейцарії складає 789 дол. США на людину, у Ісландії – 751 дол. США, Бельгії – 698 дол. США, Канаді – 638 дол. США, Норвегії – 612 дол. США, Данії – 604 дол. США, Швеції – 518 дол. США, Італії – 429 дол. США, Латвії – 275 дол. США [2; 4]. Тоді як в Україні – 89 дол. США на людину [2]. Європейські аналітичні агентства надають позитивні прогнози у найближчі 5−7 років щодо зростання попиту країнах ЄС на лікарські засоби для лікування онкології, імунології, серцево-судинних захворювань, нервової системи та метаболізму [6]. Українські виробники можуть запропонувати європейському ринку якісні генерики – відтворення оригінального препарату, термін патентного захисту якого вже завершився, до яких відносяться антибіотики, гормони, вітаміни та інші препарати. Ціни на них у середньому на 30−50% нижчі, ніж на оригінальні ліки [6]. Проте високими є євробар'єри перед українськими фармацевтичними виробниками.

Для прискорення виходу українських виробників на ринок країн ЄС важливою є імплементація процедури взаємного визнання реєстрації ліків (mutual recognition). Це своєрідний «фармацевтичний безвіз», від якого виграє не лише сама галузь, а й споживачі, які матимуть доступ до більшої кількості препаратів.

Стимулом інвестування у розвиток фармацевтичної галузі є внесення Кабінетом міністрів України у липні 2022 року фармацевтичну галузь до переліку пріоритетних для економіки. Інструментами підтримки українських виробників є податкові пільги на наукові дослідження та дослідно-конструкторські розробки і нові технології (R&D), локалізація передових препаратів, державні програми щодо розвитку галузі, запровадження механізмів нетарифного обмеження імпорту для товарів, які виробляють в Україні.

Таким чином, перспективами фармацевтичного ринку в Україні на даному етапі є збереження рентабельності українських виробників та вживання заходів щодо прискорення виходу на ринки країни ЄС та розширення присутності українських фармацевтичних виробників як за наявними потужностями, так і за якістю фармацевтичної продукції. Державні програми Уряду України мають забезпечувати стратегічну безпеку країни, надавати підтримку вітчизняним виробникам фармацевтичної галузі і законодавчо закріпити партнерство між ними та державою.

Література

1. Фармринок у режимі online: перші місяці 2023 р. *Електронний тижневик «Аптека».* URL: https://www.apteka.ua/article/657138 (дата звернення 09.04.2023).

2. Споживання та витрати на ліки у світі: основні тенденції та прогнози на наступні 5 років. *Електронний тижневик «Аптека».* URL: https://www.apteka.ua/article/609848 (дата звернення 09.04.2023).

3. Експрес-випуск. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 09.04.2023).

4. Health resources. Pharmaceutical spending. OECD Data. URL: https://data.oecd.org/healthres/pharmaceutical-spending.htm (дата звернення 09.04.2023).

5. Обрізан А. Фармацевтичний ринок після початку війни. *Українська правда.* 22 червня 2022 р. URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/27/688567/ (дата звернення 09.04.2023).

6. Як фармацевти встояли під час війни і на що розраховують тепер. 5 жовтня 2022 р. URL: https://biz.nv.ua/ukr/markets/yak-ukrajinskiy-farmacevtichniy-rinok-ta-apteki-protistoyat-vtorgnennyu-rf-50270497.html (дата звернення 09.04.2023).

Заставська М.Є.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – асистент кафедри європейської економіки та бізнесу Никонюк К.О.

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В ЄС

Скільки існує людство, стільки ж існують міграційні процеси. Наразі світ переповнений міжнародними мігрантами, як ніколи. Це можна пояснити тим, що демографічна та соціальна структура у промислово розвинених країнах створила потребу у кваліфікованих робітниках.

Основними факторами, що сприяють трудовій міграції, є демографічні зміни та потреби ринку праці в багатьох промислово розвинених країнах, безробіття, наслідки кризи в менш розвинених країнах та встановлені міждержавні сімейні, культурні та історичні зв'язки. Єдиним шляхом вирішення проблем безробіття є саме трудова міграція. Будь-якій країні може бути вигідна трудова міграція, тому цей процес є невідворотнім. Але, на жаль, наразі складно оцінювати реальні масштаби міграційних процесів, а отже складно сформувати адекватну сучасним вимогам міграційну політику держави [1].

Якщо проаналізувати класи міжнародних трудових мігрантів, то вони поділяються на безробітних та працюючих. В таких випадках двигуном є пошук кращих умов праці. Люди, а отже робоча сила, мігрують в країни з вищим рівнем життя, оплати праці, умов роботи. Високий рівень заробітної плати є об'єктивною основою міграції праці. Розглядаючи причини можна пояснити міграцію робочої сили. Таким чином більшість мігрантів з країн, менш розвинутих або з країн із перехідною економікою, мігрують в більш розвинені європейські країни. Але для пояснення міграції, наприклад, між США та Канадою, Англією та США всередині ЄС цього недостатньо. У міграції між цими країнами велику роль відіграють такі фактори, як гуманітарні, соціально-культурні, екологічні, психологічні, правові. Чим більше розширюється формування світового економічного простору, зокрема інформаційного і транспортного, тим більше з’являється можливостей для міграції робочої сили.[2].

Міжнародна трудова міграція має як позитивні, так і негативні соціально-економічні наслідки. Звичайно ж найбільше переваг та користі є саме у мігрантів, оскільки вони змінюють локацію у пошуках покращення рівня життя. Підприємства також мають чималий зиск, адже вони винаймають мігрантів, вимоги до умов та заробітної плати яких значно менші, ніж у місцевих. Отже міжнародна трудова міграція дає змогу країні-імпортеру трудових ресурсів зекономити кошти на підготовці кваліфікованого фахівців, знижуючи витрати на виробництво за рахунок використання більш дешевої робочої сили. Як правило основу міграційної робочої сили є саме молодь. Країна-експортер трудових ресурсів виграє від трудової міграції, оскільки експорт трудових ресурсів, приносить країні чималу вигоду, наприклад валютні перекази емігрантів своїм сім'ям. [2] (див. Рис. 1)

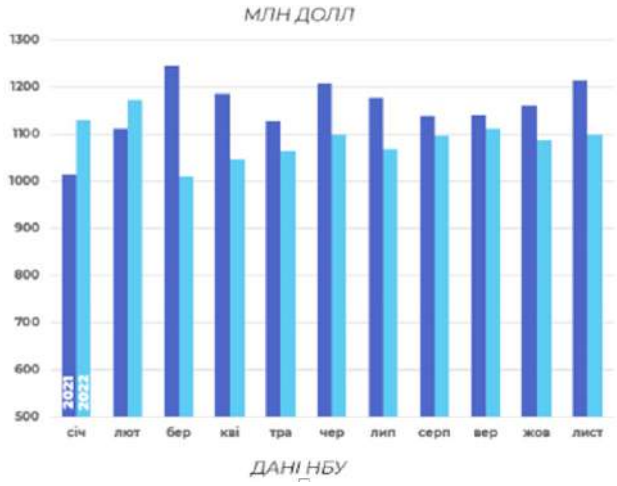

Рис. 1. Скільки коштів переказати в Україну заробітчани за 2021-2022 р. у млн. дол.. [5]

Як бачимо, показники січня та лютого 2022 року перевищують показники того самого періоду 2021 року. Однак вже з березня 2022 року показники пішли на спад, що не є дивним,

оскільки саме в цей період на території України розпочалися воєнні дії. Це події негативно вплинули на соціально-економічне становище України. Кошти, які перераховують, зазвичай, у банках країни-експортера обмінюються на національну валюту, отже, іноземна валюта залишається у цих банках. Деякі країни від експорту трудових ресурсів отримують майже такі самі за величиною доходи, як і доходи від інших видів експорту, а іноді й більше. До таких країн належать: Індія, Португалія, Туреччина. Через такі дії зменшується рівень безробіття. Завдяки поверненню на батьківщину одних та еміграцію інших громадян, можна спостерігати зростання кваліфікації та досвіду місцевих фахівців. Отже, від міжнародної трудової міграції має зиск все світове господарство, оскільки переміщення трудових ресурсів покращує їх використання, що в своєю чергою сприяє зростанню світового сукупного продукту.

Роздивляючись Рис. 2., обсяги витрат українців за кордоном у 2022 році зросли в рази порівняно з аналогічними витратами в довоєнний період. За даними Національного банку України, лише за перші шість місяців 2022 року витрати валюти з українських банків за статтею "подорожі" були на третину більшими, ніж за весь попередній рік. [5].

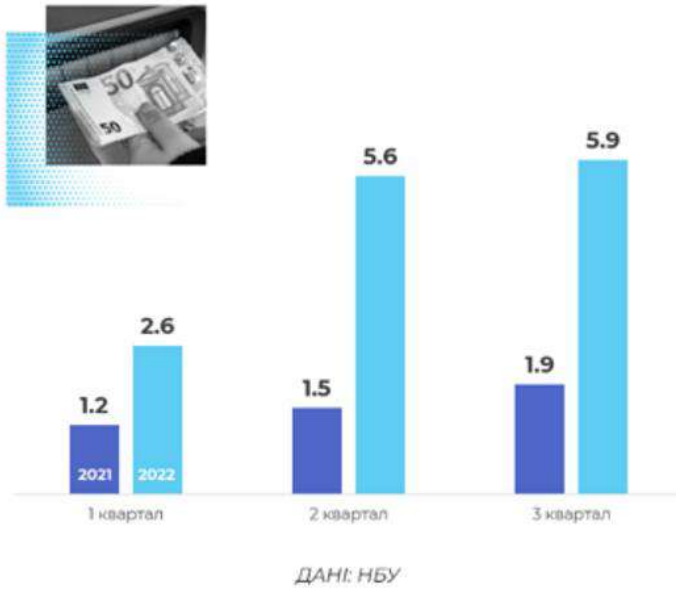

Рис. 2. Скільки грошей українці витратили за кордоном упродовж 2022 року у млрд. дол. [5]

До негативних наслідків міжнародної трудової міграції для країн-імпортерів трудових ресурсів можна віднести необхідність соціального захисту іммігрантів. Також недоліком є проблеми з працевлаштуванням місцевого населення. Через те, що мігранти надсилають кошти у місцевій валюті додому, країна-імпортер стикається з відтоком національної валюти. Ще одним недоліком є втрата висококваліфікованих фахівців при репатріації мігрантів. До негативних наслідків міжнародної трудової міграції для країн-експортерів трудових ресурсів можна віднести втрату висококваліфікованих фахівців, через що страждають підприємства, які не мають широкого вибору гідних фахівців. Додаткові витрати на підготовку нової кваліфікованої робочої сили.[3].

Найбільший рук українців через кордон почав спостерігатися із 2009 року. Після 2013 року потік українців через польський кордон збільшився вдвічі (якщо порівнювати 2010-2012 та 2014-2016). Українці беруть активну участь у трудовій міграції. Загальну оцінку кількості мігрантів можна отримати з урахуванням даних країн ЄС, даних Державної

прикордонної служби України, що фіксує фактичні перетини кордону та опитувань, проведених в Україні. Загальна чисельність українського населення, яке брало участь у трудовій міграції у період з 2015 по 1 половину 2017 року, становить близько 4 млн осіб (тобто близько 16% працездатного населення) [4].

Як можна побачити, міжнародна трудова міграція має для країн та громадян, як позитивні, так і негативні наслідки. Тому важливо розробити таку державну міграційну політику, яка б допомогла подолати недоліки і дала змогу раціонально використовувати переваги даного явища для економічного розвитку країни.

Література:

1. Стаття. // Агросвіт. – 2015. – №15. – С. 26,27.
2. Міжнародна міграція робочої сили [Електронний ресурс] / [Ю.Г. Козак, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон та ін.] // Центр учбової літератури. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: https://subject.com.ua/pdf/199.pdf.
3. Петюх В.М. Міжнародна трудова міграція [Електронний ресурс] / В.М. Петюх. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: https://buklib.net/books/32889/
4. Бойко Л. Ціна мігрантів для сучасної економіки України. СТАТИСТИКА [Електронний ресурс] / Лідія Бойко. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://mi100.info/2018/05/26/tsina–migrantiv–dlya–suchasnoyi–ekonomiky–ukrayiny–statystyka/.
5. Стаття "Українські мігранти піднімають економіку Європи. Що буде з Україною без них? https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/

Герасимчук Я.А.
«Міжнародні економічні відносини»,5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – асистент кафедри європейської економіки і бізнесу Никонюк К.О.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Вступ. В останні роки світова економіка характеризується кризовими явищами, спровокованими пандемією COVID-19. Негативні тенденції виникли в багатьох галузях і сферах економіки, численні країни постраждали. Туризм є однією з ключових галузей, які зазнали втрат від епідемії. На цю індустрію припадає одна десята світового ВВП. Зміна умов функціонування галузі призводить до зміни інтенсивності та напрямку пасажиропотоку.

Метою наукової роботи є дослідження перспектив розвитку міжнародного туризму.

Огляд фахової літератури. Проблемами сучасного міжнародного туризму цікавилися такі науковці, як Т. Воронкова, А. Притуленко, Н. Дугієнко, А. Бондаренко, К. Леміш, Н. Бабіної, В. Швачко та ін. У своїх публікаціях кожен науковець виявляє інтерес до вивчення аспектів розвитку міжнародного туризму, але не має конструктивного погляду на стан і тенденції розвитку туризму з урахуванням впливу цієї галузі на світову економіку.

Результати дослідження. На початок 2020 року міжнародний туризм вважається одним із перспективних напрямів економічної діяльності, оскільки він робить значний внесок у ВВП, а збільшення рівня зайнятості в туристичному секторі та створення нових робочих місць у суміжних сферах діяльності сприяє активному залученню нових суб'єктів

господарювання та інвестицій. Всесвітня туристична організація (ВТО) зазначила, що станом на 2019 рік світова індустрія туризму демонструє позитивну динаміку, але порівняно з попередніми роками зростання кількості міжнародних туристів знизилося [1].

Наприкінці 2019 року з'явився невідомий вірус, який викликав епідемію в Китаї та стрімко поширився по всьому світу. З початком весни 2020 року глобальна та національна індустрія туризму в багатьох країнах світу починає втрачати здобутки через суворі обмеження та неможливість вільного пересування в умовах карантину.

Основні фактори, які найбільше перешкоджали зростанню туристичних потоків, включають: обмеження пересування на національному та міжнародному рівнях, повільні темпи вакцинації та конкуренція між країнами за доступ до вакцин, несприятливі умови в глобальній економічній системі, відсутність скоординованих дій між урядами, низький рівень довіри серед споживачів туристичних послуг та повільне відновлення повітряного сполучення.

Світовий туризм неодноразово зазнавав впливу різноманітних криз. Між 2000 і 2015 роками основними руйнівними подіями були терористичні акти, геополітична нестабільність, спалах SARS (2003), світова економічна криза 2008-2009 років. Перелічені події не призвели до тривалого спаду розвитку світового туризму, деякі навіть не помічалися (рисунок 1).

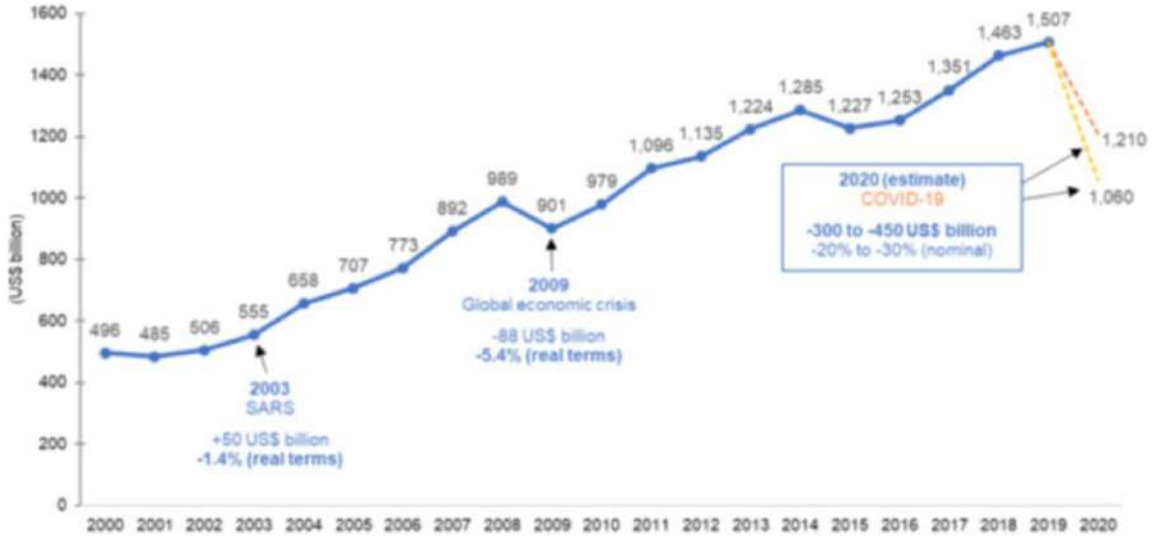

Рисунок 1. Міжнародні туристичні прибуття у 2000–2020 роках (UNWTO, 2020) [4]

Цей факт свідчить про стійкість туризму як системи до зовнішніх шоків. Водночас можна сказати, що відновлення міжнародного туризму після пандемії COVID-19 буде дуже тривалим. За оцінками Всесвітньої туристичної організації ООН, у 2019-2021 рр. кількість міжнародних туристів значно зменшиться (рисунок 2). Найбільше постраждали країни Азії, де доходи від туризму становлять значну частину ВВП, такі як Гонконг, Таїланд, Камбоджа, Філіппіни, а також деякі країни Європи – Італія, Іспанія, Франція тощо.

Рисунок 2. Міжнародні туристичні прибуття у 2021 році (UNWTO, 2022) [5]

З огляду на те, що міжнародний туризм працює як невід'ємна частина глобальної економічної системи, доцільно окреслити такі тенденції розвитку міжнародного туризму: соціальне дистанціювання в подорожах, активне впровадження концепції сталого туризму, репозиціонування самостійних подорожей, зміни в популярних туристичних напрямках та трансферних перевагах [3].

Отже, міжнародний туризм є важливою галуззю світової економіки, яка забезпечує розвиток та зростання багатьох країн.

Незважаючи на вплив пандемії COVID-19, туризм все ще має великий потенціал для подальшого розвитку. Ось деякі перспективи розвитку міжнародного туризму:

1. Підвищення рівня безпеки та забезпечення здоров'я туристів - у зв'язку з пандемією COVID-19, туристичні компанії та готелі вивчають та впроваджують нові механізми забезпечення безпеки та здоров'я туристів (усунення тісних контактів та зменшення кількості людей у громадських місцях).

2. Розвиток нових технологій та інтерактивних експериментів – технології розширеної та віртуальної реальності, додатки та інші інновації можуть змінити спосіб, яким люди подорожують, сприяючи зменшенню екологічного впливу туризму.

3. Розвиток екотуризму - екотуризм є однією зі складових сталого розвитку туризму, який сприяє збереженню навколишнього середовища та забезпеченню збалансованого розвитку територій.

4. Зміна типів туризму - після пандемії COVID-19 можливе збільшення кількості туристів, які обирають менш населені місця та менш комерційні види туризму, такі як туризм зі здоров'язберігаючою метою, еко-туризм та туризм з елементами пригод.

У сфері міжнародного туризму механізми резілієнсу можуть бути наступними:

1.Політичні механізми резілієнсу:

- Розробка та впровадження ефективних міжнародних політик та співпраці для забезпечення безпеки та відновлення туристичної індустрії після кризових ситуацій.
- Запровадження гнучких візових політик, спрощення митних процедур та інших обмежень для залучення туристів.
- Створення та підтримка міжнародних механізмів співпраці та обміну інформацією щодо безпеки та кризового реагування.

2. Економічні механізми резілієнсу:
- Надання фінансової підтримки туристичним підприємствам та громадам для відновлення після кризових ситуацій.
- Розвиток механізмів страхування та резервування для зменшення фінансових втрат.
- Розробка та впровадження гнучких економічних політик, що сприяють відновленню та стимулюють попит на туризм.

3.Технологічні механізми резілієнсу:
- Використання цифрових технологій та інновацій для забезпечення безпеки та ефективності в туристичній галузі, наприклад, електронні сертифікати здоров'я, контактні трасування та інше.
- Розвиток технологічної інфраструктури, включаючи швидкий Інтернет, мобільні додатки та онлайн-сервіси, що полегшують бронювання та безпеку туристів.
- Використання аналітичних інструментів.

На ринку туризму з'являються нові та екзотичні напрямки. Туристи все більше цікавляться віддаленими і маловідомими місцями, які раніше були відкриті лише небагатьом.

З'являються нові категорії туристів зі своїми особливими потребами та пріоритетами. Молодь та мілленіали виявляють більший інтерес до автентичних досвідів, природних місць та сталого туризму. Також зростає популярність туризму серед сімей, активного відпочинку та медичного туризму.

Туристична індустрія розширює свою пропозицію, пропонуючи широкий спектр послуг і досвіду. З'являються нові форми туризму, такі як кулінарний туризм, винний туризм, культурний обмін, еко-туризм та спортивний туризм. Також розвиваються концепції як "туризм за запитом" та "туризм з елементами освіти", що надає туристам більше варіантів для вибору.

Розвиток технологій, зокрема Інтернету, соціальних мереж і мобільних додатків, суттєво впливає на галузь туризму. Туристи можуть з легкістю шукати та бронювати готелі, квитки на перельоти та екскурсії онлайн.

Слід зазначити, що війна в Україні має серйозний вплив на туристичну галузь та ринок перевезень. Конфлікт може призвести до значного скорочення туристичного потоку в Україну, оскільки багато людей можуть утриматися від поїздок у зону конфлікту або уникати подорожей взагалі через загрозу безпеки. Це може призвести до зменшення попиту на авіаперельоти, готелі, туристичні послуги та інші зв'язані з туризмом послуги. Крім того, компанії перевізників по всьому світу можуть зазнавати значних додаткових витрат через ризики, пов'язані зі зміною геополітичної ситуації та обмеженнями на міжнародні перевезення. Підвищення цін на паливо, зміна маршрутів, впровадження додаткових заходів безпеки та інші фактори можуть призвести до збільшення витрат для компаній перевізників. Ці додаткові витрати та нестабільність на ринку можуть створити складнощі для багатьох туристичних компаній і призвести до змін у їхній стратегії та діяльності.

Література:

1. International tourism growth continues to outpace the global economy |UNWTO. UNWTO World Tourism Organization a UN Specialized Agency.URL: https://www.unwto.org/international-tourism-growth-continues-to-outpace-the-economy
2. International Tourism and Covid-19 | Tourism Dashboard. UNWTO | World Tourism Organization a UN Specialized Agency. URL: https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19
3. The future of tourism: travel trends for 2021 and beyond. Tour Operator Software.

URL: https://www.tourwriter.com/travel-software-blog/future-tourism-2021/

4. UNWTO. (2020, March 24). Impact Assessment of the COVID-19 Outbreak on International Tourism. https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-03/24-03Coronavirus.pdf

5. UNWTO.(2022).WorldTourismBarometer.http://travelmarketsinsider.net/unwto-global-tourism-grows-a-moderate-4-in-2021-but-remains-far-below-pre-pandemic-levels

Муренко В.А.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс, заочна форма навчання
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - асистент кафедри європейської економіки і бізнесу Никонюк К.О.

РОЗВИТОК МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄС

Європейський Союз об'єднує країни, які в більшості мають стабільну економіку та високий рівень життя, що приваблює мігрантів з усього світу, зокрема українців.

Почати варто з огляду міграційної політики ЄС, перш за все вона базується на Шенгенській угоді, яка була підписана 14 червня 1985 року п'ятьма членами тодішнього Європейського економічного співтовариства, потім доповнена Конвенцією про імплементацію Шенгенської угоди. Саме ця угода встановлює правила перетину кордону, як для громадян ЄС, так і для громадян третіх країн [1]. Також варто зазначити, що бути членом Європейського Союзу не означає бути членом Шенгенської зони. Країни-члени ЄС, які мають невирішені політичні проблеми, все ще залишаються за межами Шенгенської угоди, зокрема Кіпр, Болгарія та Румунія [2].

З моменту піку міграційної кризи в 2015 році ЄС вжив заходів для покращення контролю над зовнішніми кордонами та міграційними потоками. На наднаціональному та національному рівнях активізуються зусилля щодо створення ефективної гуманної безпекової європейської міграційної політики. Європейська Рада відіграє важливу роль у цих зусиллях, встановлюючи стратегічні пріоритети. Виходячи з цих пріоритетів, Рада ЄС визначає напрями діяльності та надає мандати на переговори з країнами, що не входять до ЄС, а також ухвалює законодавство та визначає конкретні програми [3]. Міграційна криза продемонструвала недосконаліть нормативної бази ЄС, скільки деякі країни-члени регулювали відносини з «країнами-джерелами» на основі двосторонніх угод, а не на засадах спільної політики. Так у 2006 році Іспанія уклала угоду з владою Сенегалу про фінансування тимчасових робочих місць на їх теренах в обмін на посилений моніторинг кордонів держави-партнера [4].

Якщо ж розглядати статистику, то загалом в ЄС проживає 23,7% людей, які не є громадянами ЄС, а метою свого перебування 36% називають сімейні обставини, 20% - роботу (у 2021 році на ринку праці ЄС було зайнято 8,84 мільйона осіб, які не є громадянами), 9% - це біженці, які шукають притулок, 4% - навчання, і 32% - інші причини, і цей відсоток збільшився у порівнянні з 2020 роком на 18% [5].

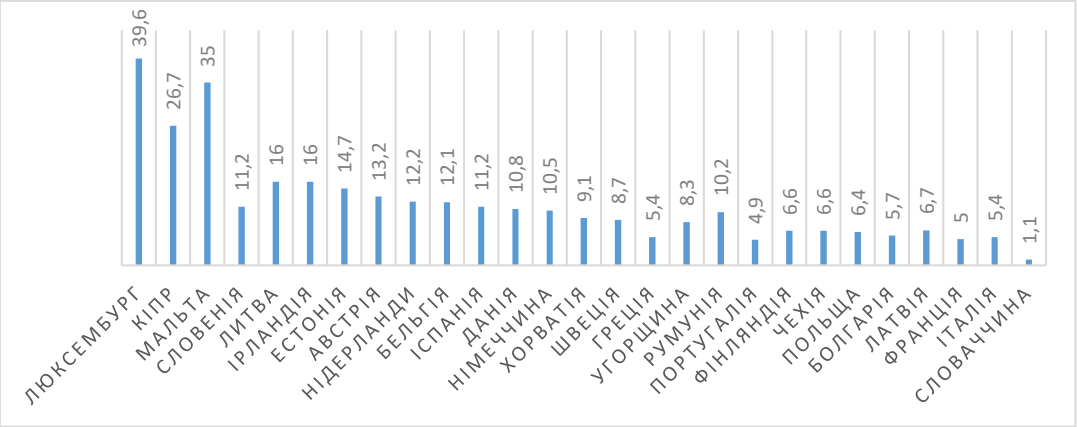

Рис. 1 Кількість мігрантів в країнах-членах ЄС, 2021 рік, % [6]

Виходячи з даних на рис. 1 державою-членом ЄС з найбільшою часткою негромадян є Люксембург, проте дана частка значними темпами зменшується, бо в 2020 році було 47,1% населення, а у 2021 році вже становить 39,6%. Окрім Люксембургу значні частки мають Мальта, Кіпр та Литва, а країнами з найменшою часткою негромадян в складі є Словаччина, Португалія та Франція.

Також варто звернути увагу на проблему біженців в ЄС. Перш за все найбільша кількість заяв надходить з таких країн, як Сирія (19%), Афганістан (15%), Ірак (4%), Пакистан (4%) та Туреччина (4%), а ситуація з місцями призначення є доволі цікавою, бо 74,5% усіх заяв на отримання притулку у 2021 році були направлені лише в п'ять країн-членів, і тут вже лідером є не Люксембург, а Німеччина з 30,8%, а за нею йдуть Франції (20,1%), Іспанії (9,9%), Італія (8,3%) та Австрії (5,4%). З цієї групи Австрія спостерігала найвищий відносний приріст заявок (плюс 134,7% порівняно з 2020 роком; загалом 23 025 заявок), за нею йдуть Італія (плюс 111,7% порівняно з 2020 роком; загалом 35 650 заявок), Німеччина (плюс 50,3% порівняно до 2020 р.; загалом 131 630 заявок) та Франції (плюс 30,1% порівняно з 2020 р.; загалом 86 055 заявок). Іспанія була єдиною країною з цієї групи, де спостерігалося значне зниження кількості заяв (мінус 41,0%; загалом 42 500 випадків), що значною мірою пояснюється зменшенням кількості заяв, поданих громадянами Латинської Америки, тобто загалом найбільша кількість заяв припадає на найпотужніші економіки ЄС, а не на інші країни [7].

На сучасному етапі ЄС стикається з новою міграційною кризою, яка пов'язана з припливом українських біженців, що викликано повномасштабним вторгненням Росії в Україну. Станом на кінець 2022 року в країнах-членах ЄС перебувало 4,4 млн. українських громадян, серед яких понад 600 тис. дітей, лише 27 тис. українців подали заявки на отримання притулку.

Проте на відміну від кризи 2015-2017 рр. ЄС на цей раз підійшов до проблеми більш структуровано, зокрема вперше у своїй історії Європейський Союз активував Директиву про тимчасовий захист, яка встановлює правові норми, які допомагають керувати масовим прибуттям людей. Паралельно Європейська комісія швидко почала координацію з країнами ЄС для збору інформації про ситуацію на місці та запобігання торгівлі людьми.

Для того, щоб дана Директива була втілена у життя була створена платформа солідарності, її основна роль полягає в: моніторингу потреб, визначених у країнах ЄС, та координації оперативного реагування, забезпечення загального форуму для обговорення для підтримки реалізації 10-пунктового плану, представленого Комісією після надзвичайного

засідання Ради з питань юстиції та внутрішніх справ 28 березня, збирання відповідної інформації про можливості прийому та розміщення в країнах ЄС, координування відповідних пропозиції від країн ЄС щодо прийому людей, які тікають від війни в Україні, які вже прибули до ЄС. До цієї платформи входять: країни ЄС, Асоційовані країни Шенгену, Агентства ЄС (зокрема, Агентство ЄС з питань притулку, Frontex та Європол), МОМ, УВКБ ООН та інші партнери та українська влада [8].

Отже, врахувавши статистичні дані за останні роки можна зробити висновок, що міграційні процеси в ЄС будуть лише набрати обертів у наступні роки. Дана тенденція є сприятливою для Європи, враховуючи такий фактор, як флоридизація. Міграція є одним із способів поновлення ринку праці. Головним завданням для інституцій ЄС і для кожного члена інтеграційного угрупування є реформування вже існуючої міграційної політики, впровадження нових норм у відповідь на проблеми, які зараз виникають у світі. Проте вже зараз можна помітити тенденцію в покращенні ведення міграційної політики в ЄС, завдяки чому вдалося зменшити негативний ефект від припливу біженців з України, бо країни вдало співпрацюють щоб зменшити тиск на ті країни, які межують з Україною і до яких від початку війни прибуло найбільше українських біженців.

Література:

1. The Schengen acquis: Convention of 19 June 1990 implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders, OJ L 239, 22.9.2000, p. 19.

2. Schengen Agreement. What is the Schengen Agreement? URL: https://www.schengenvisainfo.com/schengen-agreement/

3. EU migration and asylum policy. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/#routes

4. HAGEN-ZANKER Jessica, MALLETT Richard. Migration policy: three things to know about ‘Fortress Europe’. URL: https://odi.org/en/insights/migration-policy-three-things-to-know-about-fortress-europe/

5. Statistics on migration to Europe. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en

6. Migration and migrant population statistics. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics

7.Migration Outlook. 2022. URL: https://www.icmpd.org/file/download/56783/file/ICMPD%2520Migration%2520Outlook%252202022.pdf

8. Migration management: Welcoming refugees from Ukraine. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management/migration-management-welcoming-refugees-ukraine_en

Юхимець Є.В.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу Любачівська Р.З.

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сьогодні ТНК є реальним показником того, що рівень концентрації капіталу та виробництва перейшов національні кордони, що вони зайняли сильну позицію не лише в національній економіці, а й у світовій економіці.

Зважаючи на швидкий розвиток та захоплення зростаючої частки національних економік різних країн сучасними ТНК та їхню зростаючу роль у процесах глобалізації та інтернаціоналізації, на наш погляд, доцільно оцінити їхній вплив на Україну, яка потребує фінансової підтримки, технологічної допомоги та великого досвіду міжнародних компаній. Тому глобальні економічні зв'язки та взаємодії національних економік можуть стабілізувати розвиток продуктивних сил та забезпечити рівень життя населення.

У межах національної економічної системи розвиток транснаціональної діяльності передбачає вирішення двох основних завдань: залучення ресурсів, необхідних для розвитку капіталу, та проведення власної політики розширення на зовнішніх ринках. У цьому відношенні ми вивчимо динаміку транснаціональних ідей в українській справі.

Сьогодні найвищу форму економічної діяльності, яка є на національному рівні, становлять фінансові та промислові групи, спрямовані на розширення та перетворення їх у багатонаціональні корпорації. Водночас потужні промислові та фінансові комплекси не здатні діяти на міжнародному рівні, на рівні інших ТНК у світі. Об'єктивними проблемами в Україні щодо розширення діяльності ТНК є [4]:

– нестабільність політичного та правового середовища країни;
– недостатній розвиток ринкової інфраструктури;
– коливання національної валюти;
– недостатній розвиток внутрішнього інвестиційного ринку;
– обмежена зовнішньоторговельна орієнтація;
– затримка з інформуванням країни;
– малі (глобальні) бізнес-групи;
– науково-технічна діяльність, інноваційна частина управління;
– криза у високотехнологічних секторах тощо.

Транснаціональні корпорації впливають на країни базування та приймаючі країни. Їхня стратегія повинна постійно працювати в різних компаніях. Позитивний вплив ТНК на економіку базується на створенні додаткових робочих місць, відродженні внутрішньої торгівлі, впровадженні інновацій та збуті нової продукції.

За даними Національного комітету статистики, за останні роки наша країна викликала значну зацікавленість іноземних інвесторів до економічного та промислового

виробництва. Станом на 1 січня 2018 року в країну інвестували 2 млрд 451,7 млн дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу) [1, 6]. Сумарно в Україну інвестувала 131 країна.

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає майже 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 13 млрд 710,6 млн дол., Німеччина – 5 млрд 720,5 млн дол., Нідерланди – 5 млрд 111,5 млн дол., Австрія – 2 млрд 526,4 млн дол., Велика Британія – 2 млрд 145,5 млн дол., Віргінські Острови (Брит.) – 1 млрд 997,7 млн дол., Франція – 1 млрд 614,7 млн дол., Швейцарія – 1 млрд 390,6 млн дол. та Італія – 999,1 млн дол. [6, 7].

Більшість іноземних інвестиційних фірм зосереджені у виробничих галузях, фінансовій та страховій діяльності, а найменше – в організаціях, що займаються науково-технічною діяльністю. Економіка України запропонувала іноземним інвесторам можливість збільшувати свій капітал за допомогою використання природних ресурсів та дешевої робочої сили. Важливою причиною приходу ТНК у національну економіку також стала можливість залучити новий великий ринок збуту продукції та послуг.

Іноземні ТНК здатні зробити свій внесок у модернізацію капіталомістких галузей та покращити загальний рівень корпоративного управління для надання певних антикризових гарантій. Українські партнери можуть проникати на традиційні ринки товарів та на нові ринки через свої канали.

Для того щоб повністю оцінити роль ТНК у приймаючих країнах, необхідно визначити не тільки переваги їхньої діяльності для економіки України, але й загрози, з якими вони стикаються.

Найбільша небезпека полягає в тому, що функціонування ТНК є транснаціональним і приводить до формування відносин між державами. На наш погляд, загрози для національної економіки такі. По-перше, кількість ТНК та їхніх філій настільки велика, що вони перевищують кількість країн. Це дає їм можливість безпосередньо спілкуватися з главами держав та чинити тиск на уряд, що приймає.

Кінцевою метою ТНК є максимізація прибутку, саме тому вони не звертають уваги на негативні економічні та соціальні наслідки в країні та виснаження природних ресурсів. ТНК можуть лобіювати прийняття певних законів на їхню користь у приймаючій країні. З метою гарантування ділової політики ТНК проводять іноземну дипломатію на основі власної корпоративної ідеології.

Світові резерви ТНК у кілька разів перевищують загальні резерви всіх центральних банків у світі. По-четверте, більші шанси на те, що іноземні інвестори захоплюють перспективні та більш досконалі види діяльності у приймаючій країні та можуть нав'язувати застарілі екологічні технології вітчизняним компаніям. В Україні більшість іноземних компаній орієнтуються на торгівлю, ремонт, нерухомість, будівництво та переробку сировини, що дозволяє їм швидко отримувати прибуток. Водночас видобуток та сільське господарство були привабливими для іноземних інвесторів, які виводили їх за межі міжнародного рівня. У багатьох країнах деякі галузі (металургія, повітряний транспорт, суднобудування, телекомунікації, енергетика) закриті для іноземних інвестицій, оскільки вони реально чи потенційно становлять основу національної оборони та безпеки. Україна дозволила іноземним компаніям увійти до цих галузей [3, 5].

Підсумовуючи, слід зазначити, що прихід ТНК в Україну має позитивний вплив на національну економіку, оскільки компанії, як правило, демонструють високу продуктивність праці та капіталу, впроваджують нові технології та ефективне управління. З іншого боку,

ТНК абсолютно байдужі до української економіки загалом, оскільки вони хочуть залучити до міжнародного розподілу праці лише прибуткові галузі української економіки. Така орієнтація ТНК може призвести до зниження менш вигідних сегментів національної економіки.

Економічні реформи в Україні планують продовжити транснаціоналізацію українських підприємств з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності та фінансових можливостей. Оцінюючи сучасну фазу економічного розвитку України, слід зазначити, що транснаціоналізація економіки може стати механізмом, який створить нові пріоритети соціально-економічного розвитку, зовнішньополітичні стратегії та виграє від участі України в міжнародній торгівлі. Однією з основних стратегічних цілей державної політики має стати подальше створення національних ТНК, що підвищить ефективність суспільного виробництва, задоволення споживачів та покращить конкурентну позицію суспільства.

Література

1. Карпенко В.Г. Фінансові механізми транснаціональних корпорацій у системі сучасної світової економіки. Наукові праці НДФІ. 2009. No 1. С. 42.

2. Македон В.В. Формат взаємодії транснаціональних корпорацій та реального сектору національної економіки України. Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. No 1. С. 250–258.

3. Мекшун П.В. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економічну безпеку держави. Науковий вісник ЧДІЕУ. 2013. No 4. С. 157–162.

4. Одягайло Б.М. Міжнародна економіка: навчальний посібник / Б.М. Одягайло. К.: Знання, 2005. С. 369–370.

5. Офіційний сайт журналу Forbes. The world`s biggest public companies. URL: http://www.forbes.com

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua

7. United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD. URL: www.unctad.or

Соколова А.Ю.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу Любачівська Р.З.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЗЕЛЕНОЇ УГОДИ

Європейська зелена угода визначає, як зробити Європу першим кліматично нейтральним континентом до 2050 року, стимулюючи економіку, покращуючи здоров'я та якість життя людей, піклуючись про природу та не залишаючи нікого осторонь. Європейська зелена угода — це нова стратегія зростання, яке надає більше, ніж забирає. Угода показує, як змінити спосіб життя та роботи, виробництва та споживання, щоб жити здоровіше та зробити

бізнес інноваційним. Показуючи решті світу, як бути стійким і конкурентоспроможним, Європа має на меті переконати інші країни рухатися разом [1].

Війна, яка триває в Україні, вважається основною перешкодою для впровадження Європейської зеленої угоди, при цьому 73% респондентів вважають, що це матиме негативний вплив у наступному році. Однак експерти все ще оптимістично налаштовані щодо європейських інституцій та їхньої здатності впроваджувати Європейську зелену угоду після 2024 року, причому 61% передбачають, що інституції підтримують порядок денний. Це означає, що для Європейської Комісії є можливість продовжити репрезентацію як власника Європейської зеленої угоди та контролювати політичний наратив.

З початку дії Європейської зеленої угоди було досягнуто прогресу в переході до стійких продовольчих систем. Останні зміни у Стратегічних планах Спільної сільськогосподарської політики (САР), винятки щодо існуючих екологічних вимог, які вимагають держави-члени після вторгнення Росії в Україну, та затримка важливих документів, таких як Директива про стале використання пестицидів, стали основними причинами песимізму [2].

Найбільшими труднощами для впровадження Європейської зеленої угоди ЄС є недостатня обізнаність і брак організаційних навичок для отримання максимальної вигоди. Наприклад, одна третина респондентів зробили покращення навколишнього середовища, не досліджуючи наявність фінансових стимулів. Відповідальність за питання, пов'язані із Зеленою угодою, розподілена між організаціями з незначною координацією. Основними проблемними сферами є транспорт, виробництво та споживання води, при чому багато компаній не вжило жодних заходів для переходу на більш чисті джерела енергії, зменшення викидів або збереження води.

Європейська зелена угода ЄС має на меті стимулювати фундаментальну трансформацію бізнесу та ланцюжків створення вартості, необхідну для подолання надзвичайної кліматичної ситуації за допомогою системи регулювання, стимулів і зборів. Наше опитування свідчить про те, що більшості підприємств бракує всебічної стратегії відповіді на всі аспекти Європейської зеленої угоди ЄС.

Податкові команди, зокрема, мають відігравати важливу роль у максимізації можливостей для трансформації. Здається ймовірним, що податкові департаменти повинні будуть спілкуватися з більш широким колом зацікавлених сторін і будуть активніше долучатися до низки сфер, пов'язаних з ESG, включаючи оцінку впливу екологічних податків, вуглецевий слід, звітність та податкову прозорість.

Європейська зелена угода ЄС стосується не лише податків. Це вплине на закупівлі, управління ланцюгом постачання, виробництво, фінанси, ESG і відділи кадрів. Ці команди повинні працювати разом, щоб узгодити свій підхід. Щоб максимально використати стимули, доступні для низьковуглецевої трансформації, і пом'якшити вплив зборів «Зеленої угоди», компаніям вкрай важливо прийняти комплексне, адаптивне, довгострокове, трансформаційне мислення.

Директива ЄС про заборону одноразового пластику набула чинності в липні 2021 року. Заборона спрямована на 10 одноразових пластикових виробів, які найчастіше зустрічаються на європейських пляжах. Наближається додаткове регулювання пластику, щоб скоротити 29 мільйонів тонн пластику, який щорічно збирається в ЄС, Норвегії, Великобританії та Швейцарії. ЄС стягуватиме з країн-членів збір у розмірі 800 євро за тонну пластикових відходів. Уряди ще не вирішили, як передати це платникам податків, хоча Іспанія та Італія вже оголосили податки на використання пластику, а Люксембург і Польща переглядають існуючі податки на пластик.

ЄС є світовим лідером з точки зору своєї відданості досягненню чистих нульових викидів і демонстрації відданості діям проти зміни клімату. Амбітне збільшення цільових показників скорочення викидів сприяє посиленню глобальних амбіцій напередодні COP26 і зміцнює лідерство Європи у боротьбі зі зміною клімату. У грудні 2019 року понад 630

інвесторів, які управляють активами на суму понад 37 трильйонів доларів, написали світовим лідерам, наголошуючи на важливості та терміновості більш сміливих дій щодо зміни клімату [3].

В жовтні 2022 року Рада та Європейський парламент досягли попередньої політичної домовленості щодо більш суворих стандартів викидів CO2 для нових автомобілів і фургонів.

В ЄС було запущено перший у світі великий вуглецевий ринок і залишається найбільшим. EU ETS зменшила викиди вуглецю приблизно на 10%, тепер ми запитуємо, чи це також вплинуло на економічні показники регульованих компаній. Аналіз базується на тій самій методології зіставлення, але основна відмінність полягає в тому, що дані про економічну ефективність спостерігаються на рівні компаній, а не установок. Робочий набір даних також набагато більший, оскільки ми не обмежені пороговими значеннями звітності національних реєстрів забруднення [4].

У період між 2019 і 2023 роками кількість квот, розміщених у резерві, подвоїться до 24% квот, що знаходяться в обігу. Стандартну норму годівлі 12% буде відновлено з 2024 року. Як довгостроковий захід для покращення функціонування EU ETS, і якщо інше не буде прийнято під час першого перегляду MSR у 2021 році, з 2023 року кількість квот, що зберігаються в резерві, буде обмежена обсягом аукціону попереднього рік. Запаси, що перевищують цю суму, втрачають свою дійсність.

Промисловий план Європейської зеленої угоди підтримує перехід до кліматичної нейтральності шляхом підвищення конкурентоспроможності європейської промисловості з нульовим чистим споживанням. У березні було представлено три ключові пропозиції: Європейський закон про критичну сировину, Закон про нульову промисловість і реформу структури ринку електроенергії. Вони підтримують Європейську зелену угоду, сприяючи створенню більш простого та передбачуваного нормативно-правового середовища для того, щоб чисті технології або знайшли, або захистили своє місце в ЄС [4].

У 2020 році викиди в ЄС були на 16,3% нижчими, ніж у 2005 році. Таким чином, ЄС перевиконав свою ціль на 2020 рік на шість процентних пунктів.

Період виконання Рішення про розподіл зусиль закінчився 17 лютого 2023 року. Усі держави-члени виконали свої зобов'язання щодо розподілу зусиль протягом усіх років у період між 2013 та 2020 роками.

Єврокомісія на початковому етапі зобов'язалася інвестувати понад 1 трлн євро, з яких більша частина державні кошти, для реалізації стратегії та перебудови найбільш проблемних з екологічної точки зору галузей. Крім цього, Європейський інвестиційний банк (EIB) має намір виділити ще 1 трлн євро "зелених" інвестицій протягом наступного десятиліття. Дані інвестиції призведуть до розвитку та підтримки виконання Європейської зеленої угоди з більшими темпами та досягнення екологічно чистого континенту.

Література

1. European Commision. [Електронний ресурс] – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_6691.

2. IEEP. [Електронний ресурс] – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://ieep.eu/publications/green-deal-barometer-second-edition/

3. EU Green Deal Survey Report. [Електронний ресурс] – 2022. – Режим доступу до ресурсу:https://www.pwc.com/gx/en/tax/publications/assets/eu-green-deal-tax-report.pdf

4. European Commision. [Електронний ресурс] – 2023. – Режим доступу до ресурсу:https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Михайлова К.М.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу Любачівська Р.З.

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОЗИЦІЮВАННЯ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Здобуття незалежності висунуло перед мореплавцями низку проблем, які раніше, здавалося, вирішувались самі собою. Зміна системи планування, агентування, технічної експлуатації флоту, створення сучасної нормативної документації, реєстрація суден під прапором України та нагляд за їх технічним станом – це лише невеликий перелік завдань, які стояли перед керівництвом морської галузі України.

При цьому варто зазначити, що Чорне море, будучи взаємопов'язаним регіоном між Східною Європою, Росією, Кавказом і Туреччиною, має найбільшу територію узбережжя саме в Україні, що дає ідеальне положення, щоб відігравати центральну роль у майбутніх морських перевезеннях регіону.

До розпаду Радянського Союзу Україна була відома своєю «морською зрілістю» як диверсифікований морський економічний ландшафт, що складається з річкового транспорту, суднобудування, а також газової та нафтової промисловості. За роки незалежності Україна зазнала значного зниження конкурентоспроможності морської галузі. Станом на 2020 рік, українські суднобудівні підприємства завантажували лише 25-30 відсотків виробничих потужностей, а суднобудівна галузь скоротилася в 10-15 разів [1]. Такі низькі суднобудівні потужності посилили вразливість України з точки зору національної безпеки та шкодять її іміджу як конкурентоспроможного експортного партнера. До повномасштабного вторгнення, 92 відсотки українського експорту здійснюють іноземні судна, що посилює економічну залежність регіону від міжнародних зацікавлених сторін.

З початком повномасштабного вторгнення, індустрія судноплавства постраждала на багатьох фронтах: загибель людей і суден у Чорному морі, перебої в торгівлі з Росією та Україною, а також зростаючий тягар санкцій [2]. Ця галузь також стикається з труднощами в повсякденній діяльності, що впливає на екіпаж, вартість і доступність бункерного палива, а також зростаючу загрозу, пов’язану з ризиком кібер-атак.

За даними Міжнародного валютного фонду (МВФ) [3], війна в Україні посилить і без того високі витрати на перевезення цього року та може тримати їх та їхній інфляційний вплив на вищому рівні ще протягом довгого періоду. Вартість доставки контейнера трансокеанськими торговими шляхами світу зросла в сім разів за 18 місяців після березня 2020 року, тоді як вартість доставки масових вантажів зросла ще більше.

Найбільшого впливу війна наразі мала на суднах, які працюють у Чорному морі та/або торгують з Росією. Основні порти України, включно з Одеським, були закриті через конфлікт і російську морську блокаду України. При цьому Україна відправляє понад 70% свого експорту, включаючи 99% експорту кукурудзи морським шляхом. Сотні суден опинилися в пастці в портах або на якорі, а тисячі російських і українських екіпажів

зіткнулися з невизначеним майбутнім, не маючи змоги покинути судна або повернутися додому.

Вторгнення в Україну також має наслідки для глобальної морської робочої сили, яка вже стикається з нестачею після виходу з пандемії. Вважається, що близько 2000 моряків застрягли на суднах в українських портах після лютого 2022 року. Екіпажі, які потрапили в пастку, стикаються з постійною загрозою нападу, маючи обмежений доступ до їжі чи медикаментів. Через припинення багатьох прямих рейсів до Росії та зменшення кількості суден, які заходять у російські та українські порти, морякам із цих країн може бути важко повернутися додому після закінчення чинних контрактів, що також матиме свій вплив не лише на ринок міжнародних морських перевезень, а й на ринок праці [4].

Що стосується пасажирських морських перевезень, за українським законодавством їх поділяють на міжнародні та каботажні. Закордонними (міжнародними) перевезеннями між іноземними портами є такі перевезення пасажирів морським транспортом, що здійснюються між портами іноземних держав, які належним чином оформлені відповідними документами на перевезення в закордонному або міжнародному сполученні. При цьому каботажні перевезення – це внутрішні перевезення пасажирів у межах Азовсько-Чорноморського басейну без виходу з шести територіальних вод і в межах водних шляхів або ділянок басейнів річок Дніпро, Дунай, Інгулець, також між портами або причалами однієї акваторії, без виходу з територіальних вод, та які оформлені відповідними документами на перевезення у внутрішньому сполученні.

В рамках даного дослідження, фокус уваги був зосереджений на міжнародних перевезеннях пасажирів, за даними Державної служби статистики України, їхні обсяги почали скорочуватися ще до початку повномасштабного вторгнення (починаючи з 2014 року). Ефективні реформи військово-морських сил розширили б роль України в регіональних організаціях, таких як Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), і дозволили б Україні брати більш активну участь у міжурядових організаціях, таких як Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Україна могла б більше брати участь у моніторингу заморожених конфліктів на кордонах Чорного моря, одночасно захищаючи свої прибережні води від регіональних наслідків цих конфліктів (тобто зростання тероризму, організованої злочинності, торгівлі людьми та наркотиків у морі). Рішучі реформи також дозволять Україні виконати свої обов’язки в Чорному морі відповідно до Конвенції ООН з договору з морських прав (ЮНКЛОС), яка забезпечує безпеку на морі, захищає морське середовище та підтримує порядок на морі.

Оскільки поточна криза ланцюга постачання послаблюється, ставки на фрахт знижуються та покращується продуктивність портів, ми не повинні випускати з уваги дії, необхідні для підготовки до довгострокового розвитку сектора після завершення бойових дій на території України. Нам потрібна прозора багатостороння структура для декарбонізації морського транспорту, щоб зменшити невизначеність як для політиків, так і для промисловості. Адже зіткнувшись з невизначеністю, власники суден відклали деякі нові замовлення на будівництво, а середній вік світового флоту контейнеровозів збільшився з 10,3 до 13,7 року.

Тож слід зазначити, що рамках перспектив розвитку міжнародних морських перевезень з участю України варто звернути увагу на проекти регіонального співробітництва – такі як водний шлях Е40, внутрішній судноплавний шлях, що з’єднує Чорне та Балтійське

моря через Дніпро, молдовсько-українська міжурядова Дністровська комісія, створена для захисту та сталого розвитку Дністра, або спільні румунсько-українські навчання Riverine 2020 щодо річки Дунай, покликані зміцнити взаємосумісність військового потенціалу обох країн, продемонструвавши значення українських річок [5].

Отже, більш стабільний і зміцнений морський комплекс в Україні міг би створити ефективну логістичну систему за участю морського та річкового флоту, основним завданням якої було б забезпечення безперебійних перевезень вантажів між портами різних річкових та морських басейнів. Це стане найефективнішим засобом доставки товарів «від дверей до дверей» у Чорноморському регіоні та мінімізує транспортні та фінансові витрати для всіх учасників економічного циклу.

Література

1. Vennery M. The Significance of Ukraine's Maritime Industry for the Black Sea, and Beyond [Електронний ресурс] / Maryna Vennery // Middle Esat Institute. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.mei.edu/publications/significance-ukraines-maritime-industry-black-sea-and-beyond.
2. Vessel Traffic Management Global Market Report 2022: Ukraine-Russia War Impact [Електронний ресурс] // Globenewswire. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.globenewswire.com/news-release/2022/12/08/2570105/0/en/Vessel-Traffic-Management-Global-Market-Report-2022-Ukraine-Russia-War-Impact.html.
3. How Soaring Shipping Costs Raise Prices Around the World [Електронний ресурс] // Inernational Monetary Fund. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2022/03/28/how-soaring-shipping-costs-raise-prices-around-the-world.
4. Maritime Trade Disrupted: The war in Ukraine and its effects on maritime trade logistics [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://unctad.org/publication/maritime-trade-disrupted-war-ukraine-and-its-effects-maritime-trade-logistics.
5. Гальцова О. Л. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДИНАМІКА ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ В УКРАЇНІ [Електронний ресурс] / О. Л. Гальцова // Регіональна економіка. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://nvp.stu.cn.ua/article/view/203238/203010.

Винник О.О

«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу
Гончарова А.О

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні, міжнародний ринок харчових продуктів стає все більш конкурентним та складним. Інновації в технологіях виробництва, зміни в споживацьких уподобаннях та зростання попиту на органічні продукти створюють нові виклики та можливості для учасників ринку.

Зростання населення світу та збільшення географії глобальної торгівлі призводять до зростання попиту на харчові продукти на міжнародному ринку. Це зумовлено тим, що у розвинених країнах споживацька потужність вища, а отже, попит на харчові продукти збільшується. Одночасно з цим зростає і попит в розвиваючихся країнах, які прямують до більшого споживання харчових продуктів, що спричинює великі можливості для експортерів.

На міжнародному ринку харчових продуктів конкуренція є дуже великою. Кожен виробник прагне знайти своє місце на ринку та привернути увагу споживачів. Це означає, що підприємства повинні постійно покращувати якість своїх продуктів, пропонувати інноваційні рішення та уважно вивчати ринкові тенденції, щоб бути здатними швидко реагувати на зміни у попиті на ринку.

Міжнародна торгівля харчовими продуктами ускладнюється різними торгівельними бар'єрами та регуляторними вимогами, які існують між країнами. Ці бар'єри та вимоги можуть знижувати обсяги торгівлі та здорожчувати ціни на харчові продукти. Підприємства, що займаються міжнародною торгівлею, повинні уважно вивчати регуляторні вимоги та торгівельні бар'єри, які існують в різних країнах, щоб діяти ефективно та знижувати ризики.

Розвиток нових технологій виробництва та обробки харчових продуктів може сприяти покращенню ефективності міжнародного ринку харчових продуктів. Наприклад, технології збереження продуктів можуть допомогти збільшити термін зберігання продуктів та зменшити відходи. Розвиток електронної комерції може сприяти збільшенню обсягів міжнародної торгівлі харчовими продуктами шляхом зручного інтернет-замовлення та доставки.

Виробники та споживачі можуть відігравати важливу роль у підтримці сталих практик на міжнародному ринку харчових продуктів. Виробники можуть дотримуватися стандартів якості та безпеки продуктів, а також промислових та соціальних стандартів. Споживачі можуть підтримувати етичні та сталі практики, купуючи продукти, які відповідають цим стандартам.

Однією з найважливіших проблем на міжнародному ринку харчових продуктів є забезпечення безпеки та якості продуктів. Виробники повинні дотримуватися високих стандартів безпеки та якості, щоб забезпечити споживачів якісними та безпечними продуктами. Регулюючі органи та організації також повинні здійснювати контроль якості та безпеки продуктів, щоб забезпечити відповідність стандартам.

На міжнародному ринку є значний потенціал для розвитку органічних та екологічно чистих харчових продуктів. Споживачі все більше орієнтуються на здорове харчування та екологічну відповідальність, тому попит на такі продукти зростає. Розвиток міжнародного ринку органічних та екологічно чистих продуктів може привести до зменшення використання хімічних добрив та пестицидів, що сприятиме збереженню навколишнього середовища.

Глобальні фактори, такі як зміна клімату, демографічні зміни та геополітична нестабільність, мають великий вплив на міжнародний ринок харчових продуктів. Зміна клімату може призвести до зменшення врожаю та збільшення вартості харчових продуктів, тоді як демографічні зміни можуть призвести до зміни споживацьких пріоритетів та попиту на харчові продукти. Геополітична нестабільність може призвести до змін в міжнародній торгівлі та доступності продуктів.

Міжнародні організації, такі як Всесвітня організація з торгівлі, Світова організація охорони здоров'я та Інститут харчових досліджень, мають важливу роль у розвитку міжнародного ринку харчових продуктів. Вони встановлюють стандарти якості та безпеки продуктів, забезпечують допомогу виробникам та споживачам, та сприяють збільшенню обсягів міжнародної торгівлі. Також вони сприяють вивченню та впровадженню нових технологій у виробництво та забезпечують підтримку для розвитку екологічно чистих продуктів.

Цифрові технології мають великий потенціал у розвитку міжнародного ринку харчових продуктів. Вони можуть бути використані для забезпечення якості та безпеки продуктів, відстеження виробничих процесів, підвищення ефективності та зменшення витрат на виробництво та транспортування. Також цифрові технології можуть бути використані для реклами та маркетингу продуктів на міжнародному ринку.

Міжнародний ринок харчових продуктів є дуже конкурентним та швидкозмінним. Основними викликами є забезпечення якості та безпеки продуктів, зменшення витрат на виробництво та транспортування, розвиток екологічно чистих та органічних продуктів, а також підтримка виробників у країнах з низьким рівнем економічного розвитку. Однак, перспективи розвитку міжнародного ринку харчових продуктів є великими завдяки зростаючому попиту на здорові та екологічно чисті продукти, розвитку цифрових технологій та підвищенню свідомості споживачів.

Дослідження показало, що зростання попиту на органічні продукти та продукти з високим вмістом білка сприяє змінам в структурі міжнародного ринку харчових продуктів. Крім того, ми відзначили зростання електронної комерції та онлайн-платформ, що дозволяють виробникам та споживачам зв’язатися безпосередньо, зменшуючи витрати на посередництво.

Міжнародний ринок харчових продуктів продовжує розвиватися та змінюватися. Учасники ринку повинні зосередитися на змінах у споживацьких уподобаннях та використовувати нові технології для підвищення ефективності виробництва та зменшення витрат. Крім того, виробники повинні зосередитися на створенні продуктів, які відповідають зростаючому попиту на органічні та функціональні прод укти. Для цього вони можуть використовувати нові інгредієнти та технології виробництва.

Окрім того, важливо враховувати культурні та релігійні особливості різних регіонів світу при розробці та маркетингу харчових продуктів. Наприклад, деякі релігії мають обмеження на вживання деяких інгредієнтів, що може обмежити ринок для певних продуктів.

Загалом, міжнародний ринок харчових продуктів є динамічним та змінюється швидко. Для того, щоб залишатися конкурентоспроможними, учасники ринку повинні бути готові до змін та використовувати нові можливості, які пропонує ринок. Наші дослідження вказують на те, що ринок продовжуватиме зростати, тому виробники та інвестори повинні бути готові до вкладення коштів в цей сектор.

Література

1) http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/496/1/inovaciyna_diyalnist-mikituk_a5.pdf
2) https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13344/1/food%20market.pdf
3) https://knute.edu.ua/file/MTc=/1e8a62d3ca6647b78fd23992ec0eb32d.pdf

4) https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/55.pdf
5) https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7554954/
6) https://www.metabolic.nl/publication/global-food-system-an-analysis/
7) https://unctad.org/system/files/official-document/dtlstict2017d5_en.pdf
8) https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Consumer-Business/dttl_cb_Food%20Value%20Chain_Global%20POV.pdf

Мусійко І.С.,
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу Гончарова А. О.

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ: АНАЛІЗ НАСЛІДКІВ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВІДНОВЛЕННЯ

За останні роки, війна на сході України стала головною причиною зменшення обсягів авіаперевезень через Україну та збільшення конкуренції на регіональних ринках. Конфлікт на сході України, що почався у 2014 році, мав значний вплив на різні сфери життя країни. Однією з таких сфер є міжнародний ринок авіаперевезень. Війна призвела до зміни попиту на авіаперевезення, що в свою чергу вплинуло на виробництво і збут повітряних суден, а також на кількість рейсів та маршрутів, що обслуговуються авіакомпаніями.[1]

Одним з найбільших викликів стала зміна географії польотів. Унаслідок війни, було обмежено можливість проведення авіаперельотів над територією України, що призвело до того, що деякі рейси були перенесені на інші маршрути або скасовані. Від цього постраждало не тільки українське авіапідприємство, а й авіакомпанії з інших країн, що мали рейси через Україну.

Також варто зазначити, що збільшення військово-політичної напруги у регіоні призвело до погіршення економічної ситуації в країні, що може вплинути на споживчі властивості населення та попит на авіаперевезення.[2]

По-перше, зменшення пасажиропотоку та вантажопотоку через українські аеропорти створює виклики для українських та іноземних авіакомпаній, які мають рейси до України або через неї. Зменшення пасажиропотоку стало прямим наслідком того, що багато людей перестали подорожувати через Україну через страхи та обмеження, пов'язані зі збройним конфліктом. Зменшення вантажопотоку стало результатом того, що багато компаній перестали використовувати українські аеропорти для перевезення своїх товарів через те, що це стало небезпечним та незручним.

По-друге, збільшення конкуренції на регіональних ринках може призвести до зниження цін на авіаперевезення та збільшення конкуренції на міжнародному ринку авіаперевезень. Багато авіакомпаній змушені були переглянути свої маршрути та залучати нові ринки, що вплинуло на міжнародний ринок авіаперевезень. Збільшення конкуренції на

регіональних ринках призвело до зниження цін на авіаперевезення, що також стало викликом для авіакомпаній, які працюють на міжнародному ринку.[3]

Якщо говорити про вплив війни в Україні на міжнародний ринок авіаперевезень, то результати досліджень свідчать про те, що конфлікт в Україні вплинув на розвиток авіаційної галузі країни та на динаміку міжнародного ринку авіаперевезень в цілому.

Зокрема, за підсумками 2021 року, обсяг пасажирських перевезень авіакомпаніями, що працюють в Україні, зменшився на 30% порівняно з попереднім роком. Також зменшилися обсяги вантажних перевезень на 15%. Втрати авіакомпаній склали більше 200 млн. доларів. Ці показники свідчать про те, що війна в Україні значно вплинула на діяльність авіакомпаній та зменшила обсяги авіаперевезень.[4]

У той же час, дослідження показують, що деякі українські авіакомпанії зуміли адаптуватися до складних умов та зберегти свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Зокрема, деякі компанії переорієнтувалися на внутрішні авіаперевезення та розвивають внутрішні маршрути, що дозволяє їм зменшити залежність від зовнішніх ринків та збільшити обсяги пасажирських перевезень в межах країни.

Також дослідження свідчать про те, що міжнародний ринок авіаперевезень зазнав змін під впливом війни в Україні. Зокрема, було зменшено обсяги авіаперевезень в Україну, а також зменшився попит на авіаперевезення через Україну в міжнародному сполученні.[5]

Вплив війни в Україні на міжнародний ринок авіаперевезень:

Війна в Україні має значний вплив на міжнародний ринок авіаперевезень. Наступні аспекти варто розглянути при наслідках війни та перспектив відновлення:

- Скасування рейсів та обмеження руху літаків. Один з очевидних наслідків війни - це зменшення кількості рейсів до та з України. Більшість авіакомпаній, що обслуговують Україну, скасували свої рейси або зменшили їх кількість. Крім того, введені обмеження на рух літаків над певними територіями знизили кількість маршрутів та призвели до збільшення вартості перельотів.
- Вплив на лоукост-авіакомпанії. Лоукост-авіакомпанії, такі як Ryanair та Wizz Air, розглядали Україну як потенційний ринок для розвитку своєї діяльності. Однак, війна та зменшення кількості туристів у країні, значно вплинули на ринок та можуть затримати розвиток цих авіакомпаній в Україні.
- Зміна ринкових умов. Війна в Україні може спричинити зміну ринкових умов на міжнародному ринку авіаперевезень. Збільшення обмежень на рух літаків та зменшення кількості рейсів можуть призвести до збільшення вартості перевезень та зміни конкуренції на ринку.[6]

Як вплинула війна в Україні на міжнародний ринок авіаперевезнь :

- Зміна геополітичної ситуації в Україні та збільшення напруги в регіоні призвели до зменшення обсягів авіаперевезень через Україну та збільшення конкуренції на регіональних ринках.

Зміна геополітичної ситуації в Україні та збільшення напруги в регіоні призвели до зменшення обсягів авіаперевезень через Україну та збільшення конкуренції на регіональних ринках. Наприклад, після початку конфлікту на сході України, багато авіакомпаній вирішили зменшити кількість рейсів через Україну, що призвело до зменшення пасажиропотоку та вантажопотоку через українські аеропорти.

Також, збільшення напруги в регіоні призвело до збільшення конкуренції на регіональних ринках. Наприклад, багато авіакомпаній, які раніше мали рейси через Україну, змушені були змінити маршрути та вибирати інші аеропорти для пересадок, що створило нові можливості для конкурентів.

Зменшення обсягів авіаперевезень через Україну також призвело до збільшення конкуренції на регіональних ринках. Наприклад, авіакомпанії, які раніше мали меншу конкуренцію на ринку, зараз мають більше можливостей для залучення пасажирів та вантажів, що може призвести до зниження цін на авіаперевезення та збільшення конкуренції на ринку.

Отже, зміна геополітичної ситуації в Україні та збільшення напруги в регіоні мають значний вплив на міжнародний ринок авіаперевезень. Цей вплив може бути відчутним як для українських авіакомпаній, так і для іноземних авіакомпаній, які мають рейси до України або через неї.

- Застосування міжнародних санкцій проти Росії внаслідок її агресивних дій у Криму та на сході України призвело до обмеження авіаперевезень до й з Росії. Це має вплив на зміну обсягів пасажирських та вантажних перевезень через Україну, оскільки багато авіакомпаній були змушені зменшити або припинити свої рейси до Росії через санкції та збільшення ризику безпеки. Це може призвести до збільшення попиту на інші види транспорту, такі як залізниця та автотранспорт, що можуть забезпечити альтернативні шляхи доставки вантажів та пасажирів. З іншого боку, це може також створити проблеми для економіки України, оскільки авіаційний транспорт є важливою складовою міжнародної торгівлі та міжнародних перевезень.
- Збільшення витрат на безпеку та захист авіакомпаній, що виконують рейси до України, призвело до збільшення вартості авіаквитків та зниження попиту на авіаперевезення через Україну.

Збільшення витрат на безпеку та захист авіакомпаній, що виконують рейси до України, може призвести до збільшення вартості авіаквитків для пасажирів. Це пов'язано з тим, що авіакомпанії можуть змушені вкладати більше коштів у забезпечення безпеки своїх рейсів до України, таких як більш часті перевірки безпеки та захисних заходів на літаках. Ці витрати можуть передаватися на пасажирів у вигляді більших вартостей авіаквитків.

При цьому, зниження попиту на авіаперевезення через Україну може також відбутися через те, що пасажири можуть вважати, що ризик безпеки високий і тому шукати інші альтернативні маршрути або види транспорту. Це може призвести до зменшення обсягів пасажирських перевезень через Україну, що може негативно вплинути на економіку країни та авіаіндустрію в цілому.

Втрата контролю над деякими територіями на сході України призвела до обмеження доступу до деяких аеропортів, що спричинило зміни в маршрутах авіакомпаній та збільшення часу та витрат на перевезення.

- Розвиток альтернативних транспортних засобів, таких як залізниця та автобус, які здатні обходити зони конфлікту, може призвести до зменшення обсягів авіаперевезень в регіоні та збільшення конкуренції на ринку.

Розвиток альтернативних транспортних засобів, таких як залізниця та автобус, може призвести до зменшення обсягів авіаперевезень в регіоні. Це може статися тому, що пасажири можуть вважати, що ці альтернативні транспортні засоби є більш безпечними та стабільними в умовах конфлікту.

При цьому, збільшення конкуренції на ринку також може бути наслідком розвитку альтернативних транспортних засобів. Залізниця та автобус можуть стати більш привабливими варіантами перевезення для пасажирів, які хочуть уникнути ризиків, пов'язаних з авіаперельотами через зону конфлікту. Це може призвести до того, що авіакомпанії будуть змушені знижувати ціни на авіаквитки, щоб залучити пасажирів, що може позитивно позначитися на пасажирському трафіку та зменшити вплив санкцій на авіаіндустрію в цілому.

Після закінчення війни в Україні, існують перспективи відновлення міжнародного ринку авіаперевезень. Однак, цей процес може зайняти деякий час і вимагатиме зусиль від уряду та авіакомпаній.

Один з ключових факторів, які впливатимуть на відновлення авіаперевезень, - це безпека. Після війни українська влада повинна буде забезпечити безпеку на території країни та в повітряному просторі. Також, потрібно буде провести додаткові перевірки безпеки на аеропортах, щоб забезпечити відповідність міжнародним стандартам.

Іншим фактором, який впливатиме на відновлення авіаперевезень, є економічна стабільність. Уряд України повинен продовжувати реформи та залучення інвестицій для забезпечення економічного зростання країни та покращення інфраструктури. Це сприятиме збільшенню числа пасажирів та привабливості України для авіакомпаній.[7]

Крім того, відновлення міжнародного ринку авіаперевезень в Україні потребуватиме відновлення довіри до країни від зарубіжних партнерів та клієнтів. Уряд повинен діяти активно в політичній, дипломатичній та комунікаційній сферах, щоб підвищити довіру до країни та забезпечити стабільність на міжнародному ринку.

У підсумку, перспективи відновлення міжнародного ринку авіаперевезень в Україні після війни є реальними.

Література:

1.Маслова, О. М. (2018). Вплив війни на розвиток туризму в Україні. Світ туризму, 1(9), 75-81.

2.Якубів, В. О. (2016). Міжнародні авіаперевезення в умовах кризи. Економіка транспорту і комунікацій, 2(24), 73-79.

3.[Аналітик авіакомпанії. (2021). Дані світової авіаційної галузі. / [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.theairlineanalyst.com/global-airline-industry-data/]

4.Сайт Державного агентства з питань авіаційної безпеки України . / [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.avia.gov.ua/.]

5.[Міжнародна організація цивільної авіації. (2021). Річний звіт Ради - 2020. / [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.icao.int/about-icao/Documents/Annual%20Report%202020_EN.pdf]

6.[Європейське агентство з авіаційної безпеки. (2021). Огляд безпеки 2021: рекорд безпеки авіації в Європі. / [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.easa.europa.eu/newsroom-and-events/news/safety-review-2021-europes-aviation-safety-record]

7.Кучеренко, О. В. (2017). Війна в Україні та її вплив на розвиток авіаційної галузі. Економіка транспорту і комунікацій, 2(26), 113-119.

Кульчиковська М.Р.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Заочна форма навчання
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри європейської економіки та бізнесу Гончарова А.О.

РОЗВИТОК ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ КРАЇН ЄС

Продовольство є основним продуктом, який задовольняє потреби споживачів. Потреби в їжі можна задовольнити за рахунок продуктів, які можна купити на ринку, або продуктами, виробленими у власному господарстві. Їжу можна купувати і споживати в різних місцях, наприклад, купуючи продукти у виробників або магазинів для приготування їжі в домашніх умовах.

Харчова промисловість є найбільшим виробничим сектором ЄС за кількістю робочих місць та доданою вартістю. Це також актив у торгівлі з країнами, що не є членами ЄС. ЄС може похвалитися значним позитивним торговельним сальдо в торгівлі продуктами харчування, а європейські делікатеси високо цінуються закордоном. За останні 10 років експорт продуктів харчування та напоїв з ЄС подвоївся, сягнувши понад 90 мільярдів євро і забезпечивши позитивне сальдо у розмірі майже 30 мільярдів євро.

Харчове законодавство ЄС є високо гармонізованим, і сектор отримує значну вигоду від можливостей, які пропонує Єдиний ринок ЄС. Водночас сектор стикається з певними викликами як на міжнародному, так і на європейському ринках.

Європейська Комісія працює над підвищенням конкурентоспроможності харчового сектору ЄС та покращенням функціонування Єдиного ринку продовольства. Вона також прагне створити нові торговельні можливості для продуктів харчування та напоїв шляхом проведення різноманітних торговельних переговорів та діалогів з третіми країнами.

Харчова промисловість ЄС загалом є конкурентоспроможною на світовому рівні і виробляє високоякісні, здорові та безпечні продукти харчування. Проте, в останні роки сектор стикається зі зниженням своєї відносної конкурентоспроможності порівняно з іншими світовими виробниками продуктів харчування, головним чином, через повільніше зростання продуктивності праці та доданої вартості. У функціонуванні ланцюга постачання продовольства в ЄС спостерігаються певні проблеми, пов'язані з прозорістю, неоптимальними відносинами між підприємствами, недостатньою привабливістю для кваліфікованих працівників та низьким рівнем ринкової інтеграції між країнами-членами ЄС.

Європейська Комісія керує політичними заходами, спрямованими на підтримку конкурентоспроможності європейської харчової промисловості та безперебійного функціонування ланцюга постачання продуктів харчування; забезпечує простір для діалогу та обміну передовим досвідом між країнами ЄС та зацікавленими сторонами по всьому ланцюгу; бореться з недобросовісною торговельною практикою серед операторів; здійснює моніторинг європейських цін на продукти харчування з метою підвищення прозорості; публікує дослідження для оцінки конкурентних позицій харчової промисловості та інших питань, що мають відношення до сектору.

Основною загальноєвропейською ініціативою, спрямованою на підтримку конкурентоспроможності продуктів харчування в ЄС, є Форум високого рівня для кращого функціонування ланцюга постачання продуктів харчування. Форум є загальноєвропейською

платформою, в якій беруть участь усі учасники ланцюга, для обговорення основних питань, що впливають на продовольчий сектор ЄС, від конкурентоспроможності до інновацій, сталого розвитку, створення доданої вартості та сприяння покращенню торговельних відносин.

У 2022 році валова продукція сільськогосподарської галузі ЄС становила 449,9 млрд євро, з яких 36,2% припадало на продукцію тваринництва (включаючи молочну та яєчну промисловість) вартістю 163 млрд євро.

Люди в ЄС щороку споживають мільйони тонн м'яса, риби, яєць та молочних продуктів. Продукти тваринного походження, які багато хто вважає необхідними для збалансованого та поживного харчування, складають більше третини всього сільськогосподарського виробництва ЄС і є невід'ємною частиною багатої та різноманітної гастрономічної культури Європи. Задоволення високого попиту на поживні та доступні продукти тваринного походження є ключовим завданням сільськогосподарського сектору ЄС, в якому працюють мільйони людей у всіх країнах-членах. Однак виклики, спричинені пандемією COVID-19, зміною клімату та війною Росії проти України, означають, що прогодувати європейську худобу стає дедалі складніше.

Завдяки спільній сільськогосподарській політиці ЄС не стикається з кризою доступності продовольства. Тим не менш, оскільки корми вже зараз є найвищою статтею витрат для виробників, зростання витрат фермерів призводить до підвищення цін на основні продукти харчування, такі як м'ясо, яйця та молоко. Рівень інфляції на продукти харчування - найвищий після цін на енергоносії - сягнув 13,8 % у грудні 2022 року і залишається головною проблемою для громадян ЄС, особливо для домогосподарств з низькими доходами.

Потреба у більшій автономії та диверсифікації джерел кормів для тварин, а також зростаюча увага до сталості та циклічності ланцюгів постачання сільськогосподарської продукції заохочують інновації у сфері харчування тварин. Збільшення внутрішнього виробництва кормів в ЄС, зокрема рослинних білків, підвищить конкурентоспроможність та стійкість ЄС до майбутніх перебоїв у постачанні.

Сьогодні підприємства агробізнесу залежать від різних факторів, таких як витрати на виробництво та дистрибуцію, технічний розвиток та способи управління. Харчова промисловість характеризується високим ступенем розподілу праці і відіграє важливу роль в економіці. Що стосується рівня конкурентоспроможності, то харчові підприємства в Польщі знаходяться на нижчому рівні порівняно з більш розвиненими країнами ЄС.

Конкурентоспроможність залежить від факторів, які контролюються сільським господарством та агропродовольчим сектором. Друга група факторів - це зовнішні фактори, головним чином: клімат, сільська політика та тарифи.

Оцінка ефективності агропродовольчого сектору залежить від показників міжнародної торгівлі та стратегічного управління. Особливо важливими є процеси інтеграції малих підприємств з великими торговельними мережами серед фермерських господарств. Харчова промисловість є однією з найважливіших галузей економіки, оскільки вона відповідає за харчування людей і є експортером сільськогосподарської продукції. Сьогодні агропродовольчі підприємства намагаються знайти нові експортні можливості, створення нових інвестицій та збільшення людського капіталу. Агропродовольчі підприємства намагаються розвивати конкурентну перевагу шляхом виконання вимог споживачів, забезпечуючи високу якість продукції за рахунок належних умов транспортування та зберігання, а також оптимізації товарних потоків в агропродовольчих ланцюгах.

Розвиток харчової промисловості є важливим, оскільки вона використовує сільськогосподарську продукцію та створює попит на сільськогосподарську продукцію. Таким чином, дуже важливо забезпечити спільний розвиток сільського господарства та харчової промисловості. Дешева сільськогосподарська продукція, що постачається до харчової промисловості, впливає на перероблені продукти, які можна експортувати за нижчими цінами

Ситуація на ринку продовольства в ЄС змінилася в 2004 році після вступу до ЄС нових країн-членів, в тому числі і Польща. Такі країни, як Польща, мали переваги в таких продуктах, як яловичина, м'ясо птиці, м'ясо птиці, м'ясні та рибні продукти, борошняні та крохмальні вироби та інші.

Одним з інструментів, який використовується для оцінки розвитку харчової промисловості, є індекс промислового виробництва. Він вимірює зміни у випуску промисловості, скоригованому на ціни.

Зростання товарообігу та виробництва харчової промисловості в ЄС було зумовлене вступом до ЄС нових членів. Це було наслідком збільшення експорту агропродовольчої продукції та зростання внутрішнього попиту.

Індекс промислового обороту вимірює розвиток обороту (продажів) в європейській промисловості, на нього впливають зміни цін на реалізовані промислові товари та зміни обсягів реалізації товарів.

Коефіцієнт варіації інформує про зміни. Найвищі показники спостерігалися в Австрії (20,3 %), Угорщині (15,5 %) та Великій Британії (14,3 %). Найнижчі коефіцієнти варіації. були зафіксовані у Фінляндії (1,6 %) та Італії (1,7 %). На Кіпрі не було зафіксовано жодних змін в обороті. Коефіцієнт ексцесу, який є мірою асиметрії, у більшості країн ЄС має від'ємні значення, що свідчить про те, що вони були асиметричними що свідчить про те, що вони були різними в аналізованому періоді по відношенню до середнього значення. Лише Бельгія досягла позитивного значення ексцесу, що свідчить про схожість із середнім значенням.

Ще однією характеристикою харчової промисловості є прибутковість. Це означає, що компанія прагне досягти позитивних результатів від своєї діяльності. Вона вимірюється відношенням до базової економічної вартості. Рентабельність капіталу на польських підприємствах з виробництва м'яса свиней становила 12,45 % у 2008 році, 17,49 % у 2010 році та у 2012 році - 6,95 %. Економічний спад на ринку свинарства спричинив зниження рентабельності капіталу. Це означає, що продовольчий ринок Польщі та інших країн є дуже чутливим до кризових явищ.

ЄС є великим виробником продуктів харчування і дуже важливим гравцем на світових ринках. ЄС є найбільшим експортером та імпортером харчових продуктів у світі. Розширення ЄС у 2004 році призвело до ефекту торгівлі креативністю та внутрішньої торгівлі . Харчовий сектор є одним з найбільш швидкозростаючих секторів ринку ЄС. Однак цей сектор дуже чутливий до фінансових криз. Підтвердженням цього є різкі зміни всіх змінних, проаналізованих у цій роботі проаналізованих у цій роботі. Ще однією характеристикою, що описує харчову промисловість, є додана вартість. Вона є результатом розвитку товарообігу в країнах. Дані про зайнятість свідчать про розвиток харчової промисловості в ЄС, який характеризується процесами консолідації та заміщенням людських ресурсів технічними.

Література

1. European Union food system (europa.eu)
2. Top 10 Best Food Processing Companies In Europe 2023 - Inventiva

3. Aquaculture production in the European Union | Fact Sheets on the European Union | European Parliament (europa.eu)
4. Creating a sustainable food system: the EU's strategy | News | European Parliament (europa.eu)
5. Food security and agricultural and food policy in the EU - IFOAM Organics Europe
6. The_economic_situation_of_the_food_industry_in_EU_.pdf
7. Data & Trends of the European Food and Drink Industry 2022 - FoodDrinkEurope : FoodDrinkEurope
8. What trends are driving the European food and drink industry? (ingredientsnetwork.com)
9. EU feed autonomy: Closing the gaps in European food security | Epthinktank | European Parliament
10. Food systems (europa.eu)

Поліщук К.В.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник − к.е.н, доцент кафедри європейської економіки і бізнесу Гончарова А.О.

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ЕНЕРГЕТИЧНУ СИТУАЦІЮ В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС

Вступ. Війна, що триває в Україні ще з 2014 року, має далекосяжні наслідки не лише для України, але й для країн-членів Європейського Союзу. Однією з головних сфер, на яку вона впливає, є енергетика. Це стало ще більш очевидним та болючим питанням після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Україна є ключовою транзитною країною для транспортування газу з Росії до Європи, і війна має потенціал порушити енергетичну стабільність на цьому ринку. Це може мати негативні наслідки для енергетичної ситуації в країнах-членах ЄС, зокрема для їх залежності від російського газу та розвитку енергетичного сектору в цілому.

Україна є важливою транзитною країною для імпорту в ЄС енергетичних ресурсів, особливо природного газу та нафти. Війна в Україні порушила транспортування цих ресурсів територією України, що могло призвести до зниження рівня енергетичної безпеки в країнах ЄС. У свою чергу Росія є основним постачальником природного газу до країн ЄС, а війна в Україні поглибила геополітичний та економічний конфлікт між Україною та Росією. Це вказало на небезпечно високий рівень енергетичної залежності країн ЄС від Росії та призвело до значного подорожчання газу. Війна в Україні також призвела до падіння виробництва електроенергії в країні, що може призвести до зростання попиту на імпорт електроенергії та зниження енергетичної безпеки в країнах ЄС. Тому вивчення впливу війни в Україні на енергетичну ситуацію в країнах-членах ЄС має велике значення для розуміння можливих наслідків і формування ефективних стратегій забезпечення енергетичної безпеки країн ЄС.

Через рік після вторгнення Росії в Україну глобальний енергетичний ландшафт кардинально змінився. Регіони по всьому світу зіткнулися зі стрімким зростанням цін, що сильно вдарило по споживачах, і все це на геополітичному тлі, в основі якого лежить енергетична безпека.

Ціни на енергоносії були нестабільні з середини 2021 року, а ціни на паливо в ЄС зросли внаслідок неспровокованої та невиправданої агресії Росії проти України, що також призвело

до занепокоєння щодо безпеки енергопостачання. Рішення Росії призупинити постачання газу до кількох країн-членів ЄС ще більше вплинуло на ситуацію.

У Версальській декларації, ухваленій у березні 2022 року, лідери 27 держав-членів ЄС погодилися якнайшвидше припинити залежність ЄС від російського викопного палива. 30-31 травня 2022 року Європейська Рада погодила заборону на імпорт майже 90% усієї російської нафти до кінця 2022 року – за винятком сирої нафти, що постачається трубопроводами [1].

Беручи до уваги різні енергетичні умови та обставини країн-членів ЄС, лідери ЄС закликали до подальшої диверсифікації джерел і маршрутів енергопостачання, прискорення впровадження відновлюваних джерел енергії, подальшого підвищення енергоефективності та покращення взаємозв'язку газових та електричних мереж.

Економічна криза, спричинена війною в Україні, посилила заклики до прискореного енергетичного переходу. Даний перехід передбачає поступову відмову країн-членів ЄС від сильно забруднюючого палива, яке часто постачається лише кількома великими виробниками, до джерел енергії з низьким вмістом вуглецю, таких як відновлювані джерела енергії. Загалом, можна стверджувати, що хвилі наслідків війни розв’язаної Росією відчуваються в ЄС, де російський газ історично домінував в імпорті. М'яка зима та нижчий, ніж очікувалося, попит призвели до того, що запаси газу в регіоні залишаються відносно стабільними в найхолодніші місяці року. Але разом з тим ЄС стикається з потенційним дефіцитом майже 30 млрд кубометрів природного газу цього року [2].

Ті в ЄС, хто наполягав на економічному вимірі енергетичної співпраці між ЄС та Росією, були здивовані, коли Москва застосувала енергетичний шантаж у бік західних держав і інструментально використовувала свої газопроводи після широкомасштабного вторгнення Росії в Україну в 2022 році. У деяких частинах Західної Європи, особливо в Берліні, протягом багатьох років існувала віра в сильну і зростаючу взаємозалежність між Європою і Росією в енергетичному секторі. Ця «взаємна залежність», яку просував, наприклад, колишній канцлер Німеччини Герхард Шредер, розглядалася як вигідна для обох сторін. Правління країни також мало надію на те, що з часом зростаюче економічне співробітництво з Росією зможе наблизити її до Європи, в тому числі і з точки зору демократичних цінностей. Критика цієї стратегії підкреслила відсутність взаємної поведінки з боку Росії, оскільки вона отримувала доступ до європейських споживачів через нові трубопровідні проекти, але в той же час не відкривала свій енергетичний ринок в тій же мірі, але одночасно збільшувала експорт енергоносіїв в інші географічні місця, такі як Китай.

Так, після російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року ЄС розробив REPowerEU план, який був прийнятий 18 травня 2023 року. REPowerEU спрямований на швидке зменшення залежності Європейського Союзу від російського викопного палива шляхом швидкого просування чистого переходу та об’єднання зусиль країн-членів ЄС для досягнення більш стійкої енергетичної системи та справжнього енергетичного союзу.

Згідно з даним планом ЄС зазначив, що можливо вже за рік значно зменшити залежність від російського викопного палива та прискорити енергетичний перехід. Базуючись на пакеті пропозицій «Fit for 55» (Європейський зелений курс) і завершуючи діями щодо енергетичної безпеки постачання та зберігання, в REPowerEU включили додатковий набір заходів [3], який може допомогти в досягненні кінцевих цілей ЄС, а саме:

- економія енергії;
- диверсифікація поставок;
- швидка заміна викопного палива шляхом прискорення переходу Європи на чисту енергію;
- вміле поєднання інвестицій та реформ.

У контексті недобросовісної політики Росії, варто згадати, що це не перший випадок, коли європейські політики говорять про припинення своєї залежності від російських енергоносіїв. У 2014 році, після анексії Криму Росією, Європейська Рада підтримала зусилля щодо скорочення імпорту газу шляхом підвищення енергоефективності, а також

диверсифікації та розвитку внутрішніх джерел. Однак на той час було зроблено досить мало для диверсифікації та модернізації енергетичної інфраструктури в Європі.

У 2021 році енергоносії були найбільш імпортованим продуктом ЄС із Росії, на який припадало 62% від загального імпорту регіону [4]. ЄС як і раніше залишається залежним від російського викопного палива, але своїми рішеннями та ініціативами він намагається позбутися від російської залежності та убезпечити власний енергетичний ринок.

Вплив війни в Україні на енергетичну ситуацію в країнах-членах ЄС був складним і різноманітним. Найбільш очевидним наслідком є припинення постачання газу з Росії, що призвело до підвищення цін для споживачів, особливо в Центральній та Східній Європі (ЦСЄ). Це також мало негативний вплив на економічне зростання в цих країнах, а також на їх енергетичну безпеку. Крім того, деякі країни ЦСЄ стали більш залежними від виробництва електроенергії на основі вугілля внаслідок зменшення доступності імпорту природного газу з Росії або альтернативних джерел, таких як скраплений природний газ (СПГ).

Потреба в енергетичній безпеці та диверсифікації ніколи не була більшою, ніж сьогодні, коли існує геополітична невизначеність навколо традиційних постачальників, таких як Росія чи Іран. Тому важливо, щоб безпосередньо країни-члени ЄС розробляли стійкі енергетичні рішення та ініціативи (наприклад REPowerEU), які включають подальший розвиток відновлюваних джерел енергії, таких як енергія вітру, а також атомні електростанції, щоб країни могли продовжувати забезпечувати надійну електроенергію за доступними цінами.

Література:

1. Impact of Russia's invasion of Ukraine on the markets: EU response [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-on-the-markets-eu-response/.
2. Russia's War on Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.iea.org/topics/russias-war-on-ukraine.
3. REPowerEU Plan [Електронний ресурс]. – 185. – Режим доступу до ресурсу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483.
4. Early C. What Does the War in Ukraine Mean for Energy Security in Europe? [Електронний ресурс] / C. Early, A. Saush – Режим доступу до ресурсу: https://www.conference-board.org/topics/geopolitics/energy-security-europe-ukraine-war.

Самойленко М.Е
«Міжнародні економічні відносини, 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу Гончарова А.О.

Особливості та тенденції розвитку машинобудування в Німеччині

Німецька економіка - п'ята за величиною економіка в світі за паритетом купівельної спроможності і найбільша в Європі. Країна є провідним експортером машин, транспортних засобів, хімічних речовин, а також побутової техніки.

Машинобудування є однією з ключових галузей промисловості в Німеччині, яка має велике значення для економіки країни та світової економіки в цілому, яке виробляє практично все: – двигуни і турбіни, сільськогосподарську техніку, метало- і деревообробні верстати, обладнання для текстильної, шкіряно-взуттєвої, харчової, поліграфічної та інших галузей. Електротехнічне та електронне Машинобудування найбільше випускає промислової і побутової електротехніки, засобів зв'язку. Німеччина славиться точними приладами,

інструментами і оптикою. Підприємства машинобудування та металообробки є практично у всіх районах ФРН. Райони багатогалузевого машинобудування: Нижньорейнсько-Рурський, Штутгартський, Рейнсько-Иайнський. Найбільші центри машинобудування - Берлін, Мюнхен, Нюрнберг, Франкфурт, Кельн, Гамбург, Кіль, Бремен, Лейпциг, Дрезден, Магдебург.

Однак, машинобудування в Німеччині стикається зі значними викликами. Один з найбільших викликів - це нестача кваліфікованої робочої сили в галузі. Багато молодих фахівців, які отримали освіту в галузі, виїжджають за кордон в пошуках кращих умов праці та заробітку. Це призводить до скорочення кількості спеціалістів на ринку праці та зниження рівня якості виробництва.

Для розв'язання цієї проблеми, влада Німеччини спільно з підприємствами та освітніми установами активно працює над створенням сприятливих умов для розвитку галузі. Наприклад, розвиваються програми підвищення кваліфікації для робітників та студентів, що забезпечує постачання на ринок висококваліфікованих кадрів. Крім того, влада надає підтримку малим та середнім підприємствам, що дозволяє їм збільшувати обсяги виробництва та залучати нових працівників. Важливою складовою є також розвиток інноваційних технологій та постійне вдосконалення виробництва, що забезпечує конкурентоспроможність німецьких підприємств на міжнародному ринку.

До інших рішень, які допомогли Німеччині зберегти своє лідерство у машинобудуванні, входять інвестиції в дослідження та розробку нових технологій, зокрема в галузі електромобілів та робототехніки. Це дає можливість створювати більш ефективне та екологічно чисте устаткування, яке відповідає сучасним вимогам ринку.

До інших важливих рішень влади Німеччини належить підтримка національної галузевої асоціації машинобудівників, що координує зусилля всіх гравців галузі та сприяє підвищенню конкурентоспроможності національних виробників. Влада також активно працює над залученням інвестицій та розвитком експортних можливостей для машинобудівних підприємств.

Узагальнюючи, машинобудування в Німеччині є важливою галуззю, яка забезпечує значний внесок у економіку країни та світову промисловість. Проте, в галузі існують виклики, такі як нестача кваліфікованих працівників, які вирішуються за допомогою спільних зусиль влади, підприємств та освітніх установ. Інвестиції в дослідження та розробку нових технологій, підтримка малих та середніх підприємств та підтримка галузевої асоціації машинобудівників дозволяють Німеччині зберігати своє лідерство в машинобудуванні та забезпечувати важливе місце на міжнародному ринку. Німеччина є прикладом країни, яка успішно впоралась з викликами, що виникають у машинобудівній галузі, і розвивається далі, не зупиняючись на досягнутому.

Німеччина довго була відома своїм машинобудуванням та виробництвом устаткування, і зараз ця галузь є однією з найбільш успішних та конкурентоспроможних галузей у світі. Уряд Німеччини та машинобудівні підприємства докладають зусиль, щоб забезпечити сталий розвиток галузі та її лідерство на міжнародному ринку. Виклики, з якими стикається галузь, такі як нестача кваліфікованих працівників та конкуренція на міжнародному ринку, вирішуються за допомогою спільних зусиль та інвестицій у дослідження та розвиток нових технологій.

Таким чином, машинобудування в Німеччині є важливою галуззю, яка впевнено розвивається та зберігає своє лідерство на міжнародному ринку завдяки зусиллям уряду, підприємств та освітніх установ.

Література

1. https://epo.org.ua/wp-content/uploads/2017/04/Germany_factbook_v1.4.pdf
2. https://www.business.hsbc.com/business-guides/germany
3. https://www.deutschland.de/en/topic/business/germanys-industry-the-most-important-facts-and-figures
4. https://kpmg.com/de/en/home/industries/automotive.html
5. http://www.geograf.com.ua/germany/567-germany-industry

Тютюнник В. І.
«Міжнародні економічні відносини»
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
Науковий керівник – асистент кафедри європейської економіки і бізнесу Никонюк К. О.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО АГРАРНОГО РИНКУ

Вступ. Аграрний ринок ЄС є однією з ключових галузей, яка має значний вплив на економіку та суспільство регіону. Враховуючи зростаючі виклики, такі як зміна клімату, демографічні зміни та міжнародна конкуренція, необхідно провести загальний огляд тенденцій та перспектив розвитку європейського аграрного ринку. Ця робота має на меті дослідити і проаналізувати основні тенденції та перспективи розвитку європейського аграрного сектору.

Мета дослідження. Основною метою цього дослідження є зробити загальний огляд сучасного стану та виявити ключові тенденції розвитку європейського аграрного ринку. Зокрема, ідентифікувати основні фактори, які впливають на ринок, визначити перспективні напрямки розвитку, а також оцінити вплив різних чинників на аграрну політику та становище аграрного ринку ЄС.

Метод дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані різні методи дослідження. Перш за все, проведений аналіз наукової літератури, статистичних даних та офіційних звітів щодо європейського аграрного ринку. Додатково, використані методи порівняльного аналізу та синтезу для виявлення основних тенденцій та перспектив розвитку.

Огляд фахової літератури. Ключовими джерелами інформації є офіційні електронні ресурси основних інституцій Європейського союзу, такі як: сайти Європейського союзу, видавничого офісу ЄС, Євростату та Європейської комісії.

Результат дослідження. Очікується, що результати дослідження допоможуть створити комплексний огляд сучасного стану європейського аграрного ринку та виявити ключові тенденції та перспективи його розвитку. Будуть проаналізовані фактори, такі як зміна клімату, технологічні інновації, міжнародна торгівля та демографічні зміни, які впливають на аграрний сектор Європи. Результати дослідження допоможуть визначити

стратегічні рекомендації для політики та практик в галузі агробізнесу в Європі з метою досягнення сталого та конкурентоспроможного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Аграрний сектор Європейського Союзу має розгалужену структуру, яка включає різноманітні галузі та підгалузі. Основні компоненти структури аграрного сектору ЄС включають: рослинництво (60-70%), тваринництво (20-30%), лісове господарство (5-10%), рибальство та аквакультуру (до 5%) [1].

За даними короткострокового огляду ринку аграрної продукції від Європейської комісії, у жовтні 2022 року індекс цін на сільськогосподарську продукцію в ЄС досяг піку, що становить близько 162 пункти порівняно з індексом 2015 року [2]. З того часу він почав знижуватися. Цей тренд передусім обумовлений зниженням цін на зернові культури, тоді як ціни на свинину та птицю залишаються стабільними, а навіть зростають на яловичину. Крім того, ціна на сире молоко в ЄС досягла максимуму наприкінці 2022 року і почала знижуватися перед щорічним піком виробництва. З іншого боку, ціни на цукор продовжують зростати, а ціни на помідори залишаються високими через високі витрати на енергію під час зимового збору врожаю. Невпевненість у розвитку цін на зернові культури залишається, проте ринкові сигнали свідчать, що ринки зерна повертаються до більш нормальних (середніх) умов, і їх ціни можуть продовжити знижуватися. Деяка корекція вниз очікується також в цінах на молочну продукцію. Однак, погодні умови, повномасштабне російське вторгнення в Україну та високі витрати на виробництво можуть спричинити зростання цін на продукцію сільськогосподарських виробників у 2023 році, хоча не в такій мірі, як у 2022 році. Навіть якщо буде спостерігатися зниження цін виробників, його надходження споживачам займе певний час, як результат, індекс цін на продукти харчування для споживачів може залишатися на високому рівні протягом певного часу, перш ніж почне знижуватися.

Опираючись на статистику за останні роки, загальний попит на аграрну продукцію в ЄС залишається стабільним, або навіть починає зростати завдяки зростанню населення та зміні харчових звичок. Впродовж 2011-2021 рр. збільшення виробництва зернових культур (2,2% щорічно) та овочів (2% щорічно) спостерігається завдяки впровадженню нових технологій, підвищенню врожайності та розширенню використання сучасних методів обробки ґрунту, і таким чином в 2022 році обсяг виробництва становить 279 млн т. Продукція тваринництва, зокрема свинина, птиця та яловичина, також зростає (1% щорічно) завдяки підвищенню технологічних стандартів та вдосконаленню генетичних ліній тварин. Так, станом на 2022 р. даний обсяг складає 44629 тис. т. [4]

Дуже важливим питанням, щоб зрозуміти загальний стан ринку аграрної продукції є експортно-імпортні операції. Відповідно до Рис.1. порівняно з жовтнем 2022 року, експорт аграрно-харчових продуктів ЄС незначно збільшився порівняно з попереднім місяцем і досяг € 21,2 млрд, що становить зростання на 2%. Якщо порівняти експорт за листопад 2022 р та з відповідним місяцем 2021 р, то тоді даний обсяг становив близько € 17 млрд, тоді як в 2020 р. цей показник знаходився на € 13 млрд. Якщо поглянути на загальний тренд Рис.1., то бачимо, що з 2019 р. почало відбуватися досить незначне підвищення обсягів, тоді як у 2020 р. можна помітити різкий спад, що пов’язаний із поширенням світової пандемії COVID-19, але надалі спостерігається тренд до збільшення обсягів, включно з 2022 р. З січня по листопад 2022 року, експорт аграрно-харчових продуктів ЄС склав € 211 млрд. При

детальному розгляді окремих секторів, дані підтверджують збільшений експорт пшениці з січня по листопад 2022 року.

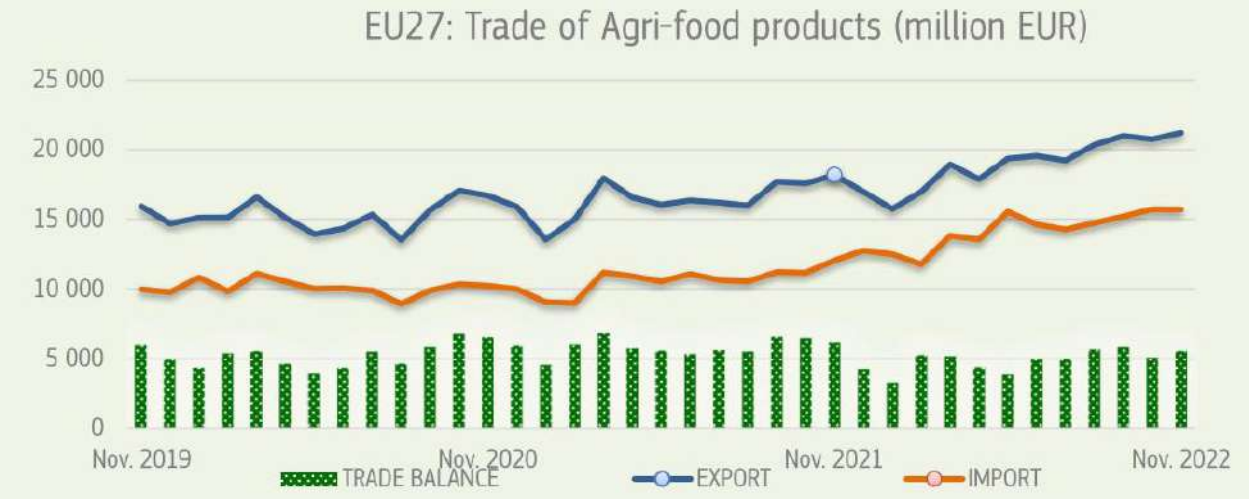

Рис.1. Торгівля аграрною продукцією ЄС 2019-2022 рр [5]

Говорячи про імпорт сільськогосподарських та харчових продуктів ЄС, то в загальному його тенденція зберігається такою ж як і при експорті даної продукції. Починаючи з 2020 р., варто підкреслити, що тут відбулося деяке зниження обсягів, що також ґрунтується на світовій пандемії. На початку 2021 р. обсяги знаходились на мінімальних рівнях за останні роки, наприклад у лютому торгівля знаходилась на рівні близько € 9 млрд, і далі обсяги почали набирати обертів і таким чином, на кінець року, тобто за грудень даний обсяг склав € 13 млрд. У листопаді 2022 р. він залишався досить стабільним порівняно з попереднім місяцем. Однак, через зростання цін на продукти харчування на світових ринках, вартість імпорту ЄС зросла і досягла € 15,7 млрд за 11 місяців 2022 року. Три основні країни-джерела, що експортують аграрно-харчові продукти в ЄС, це Бразилія, Велика Британія та Україна. Імпорт з цих країн збільшився переважно за значенням, а також за обсягом для певних продуктів.

Двома основними напрямками для продуктів ЄС є Велика Британія та Сполучені Штати. Експорт продукції ЄС на ці ринки помітно збільшився з початку 2022 року, на 21% до Великої Британії та на 13% до США. Експорт свинини, зернових культур та рослинних олій ЄС до Китаю зменшився за цей період, тоді як експорт до Росії значно знизився як за обсягом, так і за вартістю для ряду секторів [5].

До економічних факторів, що впливають на розвиток аграрного ринку в Європі, можна віднести економічне зростання і стабільність в регіоні, що сприяє збільшенню споживчої потреби в сільськогосподарській продукції. Крім того, зміна доходів споживачів впливає на їх спроможність придбати дорожчу або преміальну сільськогосподарську продукцію. Не менш вагомим фактором є валютні коливання, які можуть впливати на конкурентоспроможність експорту та імпорту сільськогосподарських товарів.

Політичні фактори включають аграрну політику та регулювання, встановлені урядом, які можуть впливати на виробництво, торгівлю та ціни на сільськогосподарську продукцію. Торгові угоди та договори між країнами, які також впливають на обсяги експорту та імпорту сільськогосподарських товарів.

Технологічні фактори виражені впровадженням нових технологій у сільське господарство, таких як сільськогосподарська механізація, автоматизація та використання сучасних методів обробки ґрунту, що можуть покращити продуктивність та ефективність виробництва. Розробка біотехнологій і генетичних модифікацій покращує з роками врожайність рослин та стійкість до шкідників та хвороб.

Зміна споживацьких звичок та попиту на здорову, органічну сільськогосподарську продукцію формує соціальні фактори впливу на розвиток ринку аграрної продукції. Адже, поступово в тренд входить екологічне виробництво, а окремі частини населення починають захоплюватися все більше веганством та вегетаріанством.

Конвергенція агропромислового комплексу України та Європейського Союзу в контексті майбутнього членства є важливим аспектом для розвитку українського сільського господарства та аграрного сектору. Цей процес передбачає поступове наближення стандартів, норм і урегулювання українського агропромислового сектору до стандартів, які встановлені в ЄС. Але для цього Україна має адаптувати свою законодавчу базу до норм та стандартів ЄС, зокрема в галузі безпеки харчових продуктів, якості продукції, захисту рослин, тваринництва, екології тощо. Також ключовим в умовах війни стала логістика, яка потребує значного покращення залізничного, портового та дорожнього сполучення.

Висновок. Як результат, можна дійти висновку, що аграрний ринок Європи має тенденцію до зростання за останні роки, попри пікові рівні цін у 2022 році, які за прогнозами на 23 рік будуть стабілізуватися та повертатися до попередніх показників. Значною мірою на ринок вплинула повномасштабна війна в Україні, де тимчасово заблокувався експорт продукції та через впровадження санкцій ЄС зупинилася торгівля з країнами дотичними до війни. Збільшення попиту на екологічно чисту продукцію підштовхує аграріїв до модернізації процесів виробництва із зменшенням використання забруднюючих речовин.

Література

1. Short-term outlook for EU agricultural markets [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f8cccbec-dd95-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-285526635
2. EU actions to enhance global food security [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-actions-enhance-global-food-security_en
3. Agricultural markets in Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a362dc31-3865-11ec-8daf-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-285540096
4. EU agricultural outlook for markets, income and environment 2021-2031 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c1f81e5e-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-285540341
5. Record value of EU agri-food trade in November 2022 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://agriculture.ec.europa.eu/news/record-value-eu-agri-food-trade-november-2022-2023-03-07_en

Попова М.М.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник- професор кафедри європейської економіки і бізнесу Ткаленко С.І.

МІСЦЕ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Сучасний стан економіки України тісно пов'язаний з подіями, які відбуваються на світовій арені, а також залежить від тенденцій розвитку міжнародного фінансового ринку.

Станом на 2021 рік, Україна посідає 120 місце серед 125 країн щодо розвитку фінансового ринку. Законодавство України суттєво відстає, але підписавши Європейську асоціацію, країна має чіткий вектор розвитку і наближення фінансового становища до розвинутих країн ЄС [1].

Війна Росії проти України спустошила українську економіку та має широкі наслідки в Європі та всьому світі. Хоча економічний вплив є найбільшим в Україні, сусідні країни страждають від перебоїв у торгівлі; підвищення цін на продукти харчування, енергоносіїв та товарів, а також через наплив біженців.

Україна активно співпрацює з багатьма міжнародними фінансовими установами і робила це ще до початку повномасштабного вторгнення задля успішної реалізації багатьох реформ. Наразі Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та інші міжнародні фінансові установи надають екстрену допомогу Україні та сусіднім країнам і розробляють коротко- та середньострокові стратегії допомоги. Уряд Сполучених Штатів підтримує ці зусилля через лідерство США в міжнародних фінансових організаціях та через додаткові двосторонні внески. Зовнішні позики від міжнародних фінансових організацій є в край важливими, особливо в контексті війни, саме ці кошти дозволяють державі подолати проблеми фінансової та бюджетної системи та структурної модернізації економіки.

За даними Світового банку, прогнозується, що економіка України буде позитивною в 2023 році після різкого спаду в 2022 році [2]. Однак Україна залишається залежною від зовнішньої допомоги. За даними МВФ, Україні в 2023 році потрібна 3-4 мільярди доларів щомісячної фінансової допомоги від міжнародних партнерів, включаючи міжнародні фінансові організації, для підтримки необхідних функцій уряду в умовах триваючого конфлікту. Ця цифра може зрости до 5 мільярдів доларів на місяць, якщо гострота конфлікту посилиться [3].

Важливо також зазначити зміни в міжнародному фінансовому ринку через повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Так, з самого початку індекси фондового ринку зафіксували значні втрати. Після повномасштабного вторгнення Росії на територію України була зафіксована миттєва реакція світових фондових ринків на російсько-українську війну. Це свідчить про те, що інвестори сприйняли вторгнення як «справжню новину». Своєчасність реагування відрізняється від світової фінансової кризи або Covid-19, де затримка сягає до семи днів. Однак показники тривалості кризи свідчать про те, що гострота російсько-української війни була приглушеною порівняно з світовою фінансовою кризи або Covid-19. Далекосяжні наслідки в Європі та, можливо, у світі лише починають проявлятися. Збої в ланцюжку постачання посилюють зростання цін на товари, тоді як по всім країнам світу, здебільшого в Європі спостерігається велика кількість біженців з України, через яких

уряди країн повинні були застосувати екстрені міри задля можливості їх існування в контексті інших країн[4].

Війна значно посилила інфляційний тиск, який посилився в Єврозоні під час відновлення після пандемії, і підштовхнула споживчі ціни, особливо на енергоносії та продукти харчування .

Висока інфляція, значну частку якої становлять енергоносії та продукти харчування, продовжує мати значний негативний вплив на всі сфери економіки та на повсякденне життя людей. Особливо це стосується домогосподарств з низьким рівнем доходу, в яких їжа та енергія становлять значну частку споживання.

Зважаючи на високу залежність Єврозони від імпорту енергоресурсів, різке зростання цін на імпорт енергоносіїв призводить до великої та неминучої втрати реального доходу через погіршення умов торгівлі.

У такій ситуації фірми мають стимул намагатися мінімізувати свою частку тягаря шляхом коригування ціноутворення, щоб повністю відшкодувати збільшення витрат на виробництво. Крім того, працівники мають стимул намагатися мінімізувати свою частку тягаря, коригуючи свої вимоги щодо заробітної плати, щоб повністю відшкодувати втрати реальної заробітної плати, пов’язані з вищою інфляцією. Взаємопідсилювальний зворотний зв’язок між вищою нормою прибутку, номінальною заробітною платою та цінами призводить до ризиків вторинних ефектів, які можуть спричинити надто високу інфляцію [5].

Значний шок цін на імпорт призвів до найвищих темпів інфляції в країнах Балтії серед країн Єврозони. Передбачається наближення до середнього рівня Єврозони протягом наступних двох років, хоча і загальна, і базова інфляція, ймовірно, виявляться стійкими.

Оскільки інфляція, як очікується, залишатиметься вище цільових показників навіть до кінця 2024 року, а ризики зростання залишаються, для збереження інфляційних очікувань на стабільному рівні та рішучого зниження інфляції до цільових показників протягом середнього періоду знадобиться жорстка монетарна політика, яка, ймовірно, буде підтримуватися протягом тривалого періоду [6].

Українська економіка стикається з багатьма викликами на міжнародному фінансовому ринку. Станом на початок 2022 року, українська економіка не досягла повного відновлення після кризи 2014 року, а після повномасштабного вторгнення Росії, українська економіка зазнала ще більших втрат, що призвело до зниження рейтингу країни в міжнародних рейтингових агентствах та підвищення вартості залучення капіталу.

Незважаючи на головну проблему станом на сьогоднішній день, в Україні є ще багато не вирішених інших питань. Так, корупція та недостатня реформація економіки залишаються серйозними проблемами для України та будуть перешкоджати залученню іноземних інвестицій і після війни. Для розв'язання цих проблем Україна повинна продовжувати реформи, зокрема в сферах боротьби з корупцією та зміцнення правової системи, щоб забезпечити права інвесторів та залучати нових гравців на міжнародному фінансовому ринку. Задля успішного здійснення реформ, Україні допоможуть міжнародні фінансові організації, надаючи позики.

Загалом, місце України в міжнародному фінансовому ринку має багато перспектив, але наразі про них ще рано говорити, через війну в країні. Проте навіть зараз ми розуміємо, що для реалізації свого потенціалу країна повинна продовжувати реформи та покращувати

інвестиційний клімат. Забезпечення стійкості економіки та фінансової системи є ключовими завданнями для зміцнення місця України в міжнародному фінансовому ринку.

Література:

1. Укрінформ. Україна посідає 120 місце з розвитку фінансового ринку – Хромаєв [Електронний ресурс] / Укрінформ – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3176046-ukraina-posidae-120-misce-z-rozvitku-finansovogo-rinku-hromaev.html.
2. The World Bank In Ukraine. URL: https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview#3.
3. Burns T. IMF estimates Ukraine needs $4 billion a month to keep government operating. URL: https://thehill.com/policy/3685408-imf-estimates-ukraine-needs-4-billion-a-month-to-keep-government-operating/.
4. Indermit G. Developing economies must act now to dampen the shocks from the Ukraine conflict. URL: https://blogs.worldbank.org/voices/developing-economies-must-act-now-dampen-shocks-ukraine-conflict?cid=ECR_TT_worldbank_EN_EXT.
5. One year since Russia's invasion of Ukraine – the effects on euro area inflation [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog20230224~3b75362af3.en.html.
6. Alfred Kammer Remarks on the "War in Ukraine: Impact and Challenges for the Capital Markets" [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/02/03/sp-alfred-kammer-remarks-at-the-international-financial-markets-conference.

Шептицька І.О.,
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри європейської економіки та бізнесу Чужиков А. В.

УКРАЇНА ТА ЄС: ПОТЕНЦІАЛ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ ПІД ЕГІДОЮ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Вступ. Співпраця між Україною та Європейським Союзом (ЄС) у сфері міжнародної торгівлі послугами має великий потенціал для обох сторін. Україна має висококваліфіковану робочу силу, а ЄС є найбільшим у світі експортером та імпортером послуг. Лібералізація торгівлі послугами між Україною та ЄС, яка передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС [1], сприяє диверсифікації економіки України, підвищенню її конкурентоспроможності та доступу до процвітаючого ринку послуг ЄС.

Мета дослідження – висвітлити потенційні напрямки співробітництва у сфері міжнародної торгівлі послугами між Україною та ЄС.

Актуальність результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні методологічні положення, розробки, висновки та рекомендації,

сформульовані авторкою, можуть становити теоретичну та прикладну основу для розроблення політики та стратегій взаємодії між Україною та Європейським Союзом у сфері міжнародної торгівлі послугами. Це може бути корисним для українських та європейських державних органів, бізнесу та інших зацікавлених сторін. Крім того, результати дослідження можуть бути використані для поглиблення економічного співробітництва між Україною та Європейським Союзом.

Результати дослідження. Одним із найперспективніших напрямків співпраці є інформаційні, комп'ютерні та телекомунікаційні послуги (надалі – ІКТ). Згідно з Рис. 1 можна переконатись, що найбільшу частку, а саме 34,3% у структурі експорту послуг України до ЄС займають послуги у сфері ІКТ. Протягом 2016-2022 років цей сектор зростав швидше за загальний експорт послуг до ЄС завдяки комп'ютерним та інформаційним послугам у 2,6 та 2,3 рази відповідно.

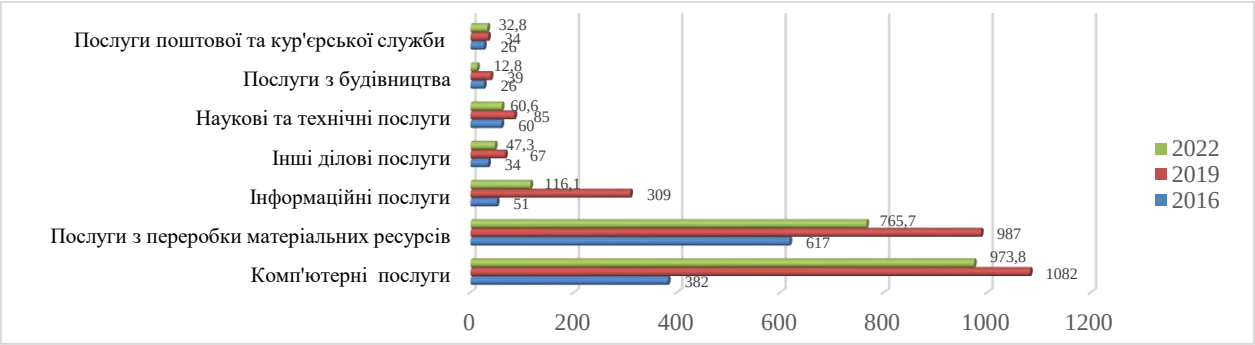

Рис. 1. Лідируючі категорії зі зростання експорту українських послуг до ЄС за 2016-2022 роки, млн. дол. США

Джерело: побудовано автором за даними [2].

Відповідно до Рис. 2 спрогнозовано подальший потенціал розвитку вищевказаного сегменту послуг у контексті євроінтеграційної політики України на 2023-2025 роки, а саме: з ймовірністю 75,8% зовнішньоторговельний оборот послугами ІКТ до 2025 року зросте на 78,6% порівняно з 2022 роком.

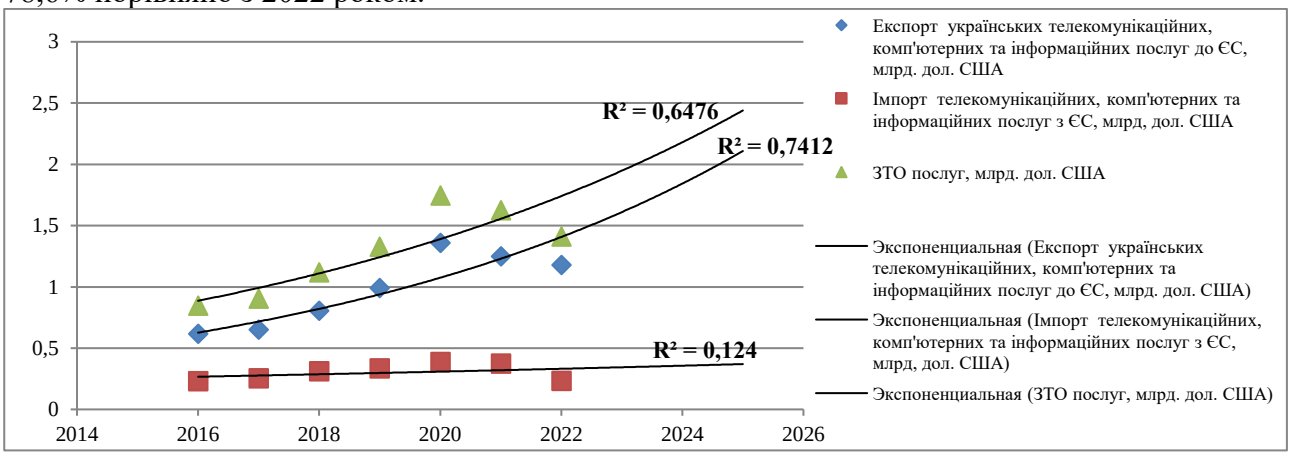

Рис. 2. Прогноз потенціалу зовнішньої торгівлі ІКТ послугами між Україною та ЄС на 2023-2025 роки, млрд. дол. США

Джерело: побудовано автором за даними [2].

Україна має великий ІТ-сектор, що стрімко розвивається: кількість українських ІТ-ФОПів лише за 2016-2021 роки збільшилась у 2,4 рази, її можна співставити з кількістю

населення Івано-Франківської області. Також Україна має динамічний ринок праці (щоб закрити вакансію, знадобиться близько 40 днів), досить легкий запуск стартапів з точки зору нормативно-правової бази, порівняно низький рівень податків, цін на зв'язок, комунальні послуги та оренду приміщення.

З іншого боку, ЄС має високий попит на ІТ-послуги та готовий платити більше за їх якість. За даними Європейської Комісії на початку 2022 року в ЄС було понад 900 тисяч вакансій з інформаційних та діджитал-технологій [3]. Кожна вакансія означає зменшення доданої вартості та зниження рівня інноваційного розвитку країни, що обумовлює втрати не тільки для ІТ-індустрії, а й для всієї економіки, оскільки в середньому на пошук відповідного фахівця ЄС витрачає 5 місяців. До того ж, в ЄС впроваджено безліч програм задля збільшення частки жінок у сфері ІТ, а саме: ініціатива Європейської комісії «Women in Digital», програма міської влади Брюсселя «Women in Tech» та організація в Естонії «TechSisters».

За найбільш оптимістичного сценарію виробничий потенціал українських ІКТ послуг до ЄС може скласти близько 32,5% ВВП країни та зможе покрити 21,3% значення споживчого потенціалу ЄС.

Також розраховано споживчий потенціал ринку ЄС щодо українських ІКТ послуг, який становить 11,7 млрд євро/рік, що є досить високим та демонструє абсолютну вигідність виходу українського ринку ІКТ-послуг на ринок ЄС. Однак, українські компанії повинні відповідати високим стандартам та вимогам, що ставить ЄС до якості та безпеки продукції, даних та персональної інформації користувачів.

Враховуючи спільні економічні інтереси України та ЄС, вважаю, що їхня потенційна співпраця у сфері розробки рішень зі штучного інтелекту (AI) та спільного розвитку телекомунікаційних послуг, пов’язаних із впровадженням 5G, відкриє нові можливості, а також наблизить Україну до вступу в ЄС завдяки зближенню із європейським бізнесом (див. Табл. 1).

Таблиця 1

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОТЕНЦІЙНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У СФЕРІ ІКТ-ПОСЛУГ

Потенційна сфера співпраці	**Стратегії, Закони та Угоди, які сприяють розвитку співпраці у вказаному сегменті**	**Перспективні напрямки співпраці**
Співпраця у сфері розробки рішень зі штучного інтелекту (AI)	«Угода про асоціацію між Україною та ЄС», «Національна стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2030 роки» [4], ЗУ «Про захист персональних даних», «Стратегія розвитку штучного інтелекту Європейської Комісії 2018» [5]	- Взаємний обмін знаннями щодо моделей машинного навчання - Спільна розробка та стандартизація технологій AI - Розробка рішень AI для промисловості - Спільна розробка рішень AI для охорони здоров'я
Спільний розвиток міжнародної торгівлі телекомунікаційними послугами,	«Угода про асоціацію між Україною та ЄС», «5G Action Plan», «Концепція розвитку мережі зв'язку	- Спільне створення інфраструктури 5G - Спільна розробка та впровадження нових послуг на основі мережі 5G, таких як

пов'язаними із впровадженням 5G	5G в Україні на 2020-2025 роки»	Інтернет речей, віртуальна реальність та інші.

Джерело: розроблено автором за даними [4;5]

Також потенційним сектором для співпраці є бізнес-послуги. В Україні зростає кількість компаній, які надають бек-офісні послуги, зокрема бухгалтерські, юридичні та кадрові послуги. Натомість ЄС має на них високий попит, особливо у сфері регулювання.

Виклики. Незважаючи на потенційні переваги співпраці між Україною та ЄС у сфері міжнародної торгівлі послугами, існує кілька проблем, які необхідно подолати. Одна з них – регуляторні бар'єри у телекомунікаційних та фінансових послугах. Ці бар'єри ускладнюють конкуренцію українських компаній з компаніями ЄС і можуть призвести до недобросовісної конкуренції.

Висновки. Підсумовуючи сказане, можна переконатися, що вищеперелічені фактори та розрахунки щодо виробничого та споживчого потенціалу українських ІКТ-послуг для експорту на ринок ЄС перетворюють Україну на ідеальну країну для аутсорсингу ЄС та гідного партнера у розробці спільних стартапів. Крім цього, потенційне співробітництво у сфері ІКТ та бізнес-послуг можна вважати найкращою допомогою Україні на її шляху до євроінтеграції та подоланні кризи завдяки зближенню з європейським бізнесом та створенню нових робочих місць в Україні.

Література

1. Баженова О., Бочі А., Поворозник В. Оцінка галузевого впливу Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. *Bibliothek der Friedrich-Ebert-Stiftung*.URL: https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/15248.pdf

2. Вебсайт Державної служби статистки. URL: http: www.ukrstat.gov.ua (Дата звернення: 09.04.2023).

3. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material_conference_16_06_2022.pdf

4. Національна Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні 2021-2030. Київ : Ін-т проблем штуч. інтелекту, 2021. 34 с. URL: https://www.naiau.kiev.ua/images/news/img/2021/06/strategiya-110621.pdf .

5. Artificial Intelligence for Europe. *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions*. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237&from=EN

Місєвіч Г.Т.,
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри європейської економіки та бізнесу Чужиков А. В.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА ІНФОРМАЦІЙНУ ВІЙНУ (У КОНТЕКСТІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ)

Вступ. Соціальні медіа з моменту їх народження посідають важливе місце в повсякденному житті людей. Соціальні медіа стали невід'ємним інструментом як в житті, так і в інформаційній війні. Одним з ключових елементів соціальних медіа є швидкість поширення інформації. У ситуації, коли військовий конфлікт триває, швидкість передачі інформації може бути рішучою важливою для забезпечення безпеки та координації дій. Однак, це також може бути джерелом маніпуляцій та дезінформації, що може призвести до розширення конфлікту та ескалації.

Мета дослідження: Дослідити вплив соціальних медіа на інформаційну війну, яка розгорнулася в Україні. Дослідження має на меті проаналізувати, які соціальні мережі, медіа та платформи використовуються учасниками конфлікту для розповсюдження інформації, а також як ця інформація впливає на сприйняття подій конфлікту сторонами та на рівень агресії.

Актуальність результатів дослідження: У сучасному світі соціальні медіа стали важливим інструментом для комунікації та розповсюдження інформації. У контексті війни в Україні соціальні мережі та платформи використовуються як засіб впливу на суспільство, а також для розповсюдження пропаганди та дезінформації. Результати дослідження можуть бути корисні для вирішення проблеми інформаційної війни та забезпечення правильного сприйняття суспільством подій в країні.

Методи дослідження: Для досягнення мети дослідження були використані наступні методи: аналіз даних з соціальних мереж, опитування, збір даних з засобів масової інформації та аналіз академічних досліджень інших авторів на тему.

Соціальні медіа стали чи не єдиним джерелом інформації для багатьох українців. Задля пошуку інформації соціальні мережі використовують приблизно 76,6% українців, 66,7% – телебачення, 61,2% – інтернет за винятком соціальних мереж. Радіо наразі слухають близько 28,4% громадян України, а друковані ЗМІ читають лише 15,7% опитаних. Це свідчить про зростання потреби в більш оперативних джерелах інформації, однак призводить до того, що споживання дезінформації також зростає [1].

Соціальні медіа впливають на формування громадської думки. Повідомлення, які з'являються в соціальних медіа, можуть бути використані для створення атмосфери страху та недовіри. Відомості, які вони поширюють, можуть мати більший вплив на сприйняття людей, ніж офіційна інформація, і таким чином змінювати політичну ситуацію в країні. Цілком відомо, що країна агресор використовує соціальні медіа для поширення пропаганди та маніпулювання громадською думкою. У таких випадках навіть невеликі зміни в

алгоритмах соціальних медіа можуть мати серйозний вплив на розповсюдження інформації та суспільну думку. Соціальні медіа рф діють під впливом політичної агітації та пропаганди. Початок повномасштабного вторгнення призвів до різкого зростання використання соціальних мереж як джерела новин, а також посилення ролі традиційних джерел інформації.

Варто зауважити, що метою нових технологій є не встановлення прямого контролю над конкретною країною, а управління конкретною країною шляхом маніпуляцій через хаос. При цьому замовник хаосу легко вирішує ключові питання передачі активів, заміни власників і ключових політиків на маріонеток.

Російські пропагандистські ресурси вдало експлуатують ідею свободи слова та інформації для поширення дезінформації в американському та європейському суспільстві з метою не просто викликати довіру аудиторії або переконати її у власній правоті (на відміну від класичної публічної дипломатії), а, розповсюджуючи теорії змови та неправдиві чутки, викликати сумніви, розгубленість, відчуття зневіри [2].

Російські соціальні медіа почали свою глобальну інформаційну пропаганду з подій на Майдані наприкінці 2013 року та введенням російських військ на територію Криму, це зумовило початок масштабної гібридної війни. Наразі російські засоби масової інформації, соціальні мережі та інтернет-ЗМІ вдаються до абсурдних перекручувань фактів та відвертої брехні задля виправдання своїх терористичних дій. Журналісти російських інтернет-ЗМІ переконують своїх глядачів, що в Україні процвітає нацизм та пригнічення російської мови, а війська росії на території України сприяють збереженню стабільної ситуації та захищають російськомовне населення від рук української влади.

Саме інформаційна війна, яку веде росія проти України, допомогла росії здійснити успішну анексію Криму, забезпечити підтримку цих дій своїм населенням і спровокувати війну на Донбасі.

Висновки. Ключовою особливістю інформаційної війни є намагання послабити психологічний і матеріальний стан сил противника та посилити стан власних сил, в чому соціальні медіа можуть стати корисними. Так через соціальні медіа можуть бути поширені цілеспрямовані заходи та методи пропаганди, які впливають на підсвідомість людей в ідеологічній, етнічній та побутовій сферах. В принципі, це не спричиняє кровопролиття чи руйнувань, і з проведенням такого роду заходів не пов'язані людські жертви. Однак це є основною частиною боротьби з державною ідеологією, патріотизмом та моральним станом противника. І саме цей фактор робить цю проблему небезпечною для ігнорування. Саме соціальні медіа та пропаганда допомогли росії безкарно вторгнутись в Крим і Донбас і саме соціальні медіа у 2022 стали рупором правди, який допоміг донести про війну та терор росіян до наших західних партнерів.

Література

1. Снопок О. Дивимося, читаємо, слухаємо: як змінилося медіаспоживання українців в умовах повномасштабної війни. *Українська Правда*. URL: https://www.pravda.com.ua/columns/2022/06/22/7353987/.
2. Баровська А. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії. URL:http://old2.niss.gov.ua/public/File/2016_nauk_anal_rozrob/inform_vukluku.pdf

3. Індекс результативності російської пропаганди. URL: https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=510
4. Дубас О. Інформаційна війна: нові можливості політичного протиборства О. Дубас // Освіта регіону. 2010.
5. Негативне ставлення українців і росіян одне до одного виросло в рази *Українська Правда*. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2014/06/17/7029323/

Щербатий О.С.
«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу Лещенко К. А.

ГЕОЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ ПОРТУГАЛІЇ

На сьогоднішній день важко уявити собі будь-яку державу, особливо з провідною економікою, без стійкої та ефективної геоекономічної стратегії. Португалія як європейська держава не є виключенням. За історичні та культурні фактори Португалія займає важливе місце в історії світової економіки. Вона посідає важливе місце в регіоні Атлантики, має розвинену економіку та активно співпрацює з країнами Європейського Союзу та іншими країнами світу. Щодо геоекономічної стратегії то слід розуміти яку мету та завдання країна ставить перед собою, а також напрями їх реалізації. Метою державної економічної стратегії Португалії, як і багатьох інших країн, є забезпечення стійкого відтворення та всебічного розвитку соціально-економічної системи. Напрями державної економічної стратегії мають забезпечувати адекватне середовище координації розвитку складових соціально-економічної системи, створювати механізми реалізації стратегічної мети та забезпечувати підтримку пропорцій суспільного відтворення, формуючись відповідно до складових останнього. Реалізація економічної стратегії тісно корелює з політичною, соціальною, гуманітарною та іншими стратегіями держави, які складають загальну стратегію суспільного розвитку. Завдання державної економічної стратегії визначаються особливостями соціально-економічної системи і являють собою гнучкий набір довгострокових цілей економічної політики, прийнятних для економічних суб'єктів різного рівня. В сучасній ринковій економіці до таких цілей належать забезпечення стійкого збалансованого економічного зростання, високої зайнятості, ефективної структури виробничого потенціалу та алокації ресурсів, справедливого розподілу доходів і майна, стабільності грошової системи, зовнішньоекономічної рівноваги, економіко-правового середовища тощо.

Геоекономічна стратегія Португалії базується на використанні її природних, історичних та культурних ресурсів. Стратегія Португалії передбачає розвиток торговельних відносин з країнами Європейського Союзу та іншими країнами світу, а також залучення іноземних інвестицій. Португалія займає важливе місце в регіоні Атлантики та є природним мостом між Європою та Америко, а також північною Африкою. Це дозволяє Португалії бути ключовим партнером для країн, що займаються міжнародною

торгівлею. Торгівля, в свою чергу, є основним джерелом доходів Португалії, а її експортна продукція належить до таких секторів як текстильна промисловість, меблева промисловість, хімічна та фармацевтична промисловість та автомобільна промисловість.

Португалія також зосереджує свої зусилля на розвитку інфраструктури та промисловості, що дозволяє країні залучати іноземні інвестиції. У португальській економіці діють багато іноземних компаній, які інвестували в різні сектори економіки. Серед них такі відомі компанії, як Volkswagen, Siemens, Bosch, Nestle, Pfizer тощо.З початку 2010 року міжнародні експерти розглядають Португалію як можливого кандидата на повторення так званого «грецького сценарію», внаслідок досить негативних показників стану державних фінансів. Зокрема, дефіцит державного бюджету у 2009 р. сягнув 9,4 % ВВП, а державний борг (в сумі 128 млрд. євро) – 76,6 % ВВП. На цьому фоні негативний вплив на розвиток економічної активності мала дефляція (в розмірі 0,9%) та високий рівень безробіття (9,8%), що призвело до падіння ВВП на 2,6 % (до 168 млрд. євро). В епоху колоніальних завоювань у XV-XVI століттях Португалія була найзаможнішою країною світу. Але, оскільки це багатство не витрачалося на розвиток промисловості і налагодження торговельних зв'язків, до XIX-XX століть Португалія стала однією з найбідніших європейських держав. Після революції 1974 р. національна економіка була переорієнтована від африканського ринку (йдеться насамперед про колоніальні володіння) до європейського. З 1986 року, коли Португалія вступила в ЄС, становище в країні дещо покращилося. Вступ країни в Європейський Союз прискорив її еволюцію, хоч за своїм потенціалом і ВНП, який припадає на одного мешканця, вона поступається решті країн Західної Європи. Частка промисловості у ВПН 21,6%, сільського господарства 2,3%, послуг 76,1%. В Португалії також надзвичайно розвинений туризм, щорічно до країни прибуває понад 10 млн. туристів. Португалія експортує продукцію легкої і харчової промисловості, корок, кораблі, хімічну продукцію тощо. Втім, реальний розвиток економіки Португалії наступного року значною мірою залежатиме від того, чи зможе уряд скоротити бюджетний дефіцит і впоратися з обслуговуванням державного зовнішнього боргу. Багато фінансових аналітиків роблять висновки, що: «Португалія не хоче просити допомогу, але не виключає її необхідність».

Згідно з оперативною оцінкою, оприлюдненою сьогодні Національним інститутом статистики (INE), у 2022 році економіка Португалії зросла на 6,7%, що є "найвищим показником з 1987 року". Зростання валового внутрішнього продукту на 6,7% у 2022 році є на одну десяту нижчим за прогноз уряду, оскільки міністр фінансів Фернанду Медіна наприкінці грудня заявив, що Португалія завершить "2022 рік зі зростанням економіки на рівні близько 6,8%". Цей показник вищий за 6,5%, закладених у Державному бюджеті на 2023 рік (OE2023), який був поданий до парламенту в жовтні 2022р.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) зріс на 1,6% за перші три місяці 2023 року порівняно з останнім кварталом 2022 року. Португальська економіка зросла на 2,5% у річному обчисленні, повідомив у п'ятницю Національний інститут статистики (INE). Причинами хороших показників є експорт. Внесок внутрішнього попиту в річну зміну ВВП залишався позитивним у першому кварталі, але нижчим, ніж у попередньому кварталі, в результаті уповільнення приватного споживання і скорочення інвестицій, з прискоренням експорту товарів і послуг і уповільненням імпорту товарів і послуг. Як

наслідок, позитивний внесок чистого зовнішнього попиту був більшим, ніж у попередньому кварталі", - зазначили в ІНЕ.

Також Європейська комісія повідомляє про те, що переглянула прогноз зростання португальської економіки до 1% цього року, сподіваючись на те, що після слабкого початку року, починаючи з другого кварталу, ситуація покращиться. В опублікованому 13 лютого 2023 року зимовому економічному прогнозі Брюссель прогнозує уповільнення зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) до 1% цього року після зростання на 6,7% у 2022 році. Прогноз являє собою перегляд у бік підвищення на 0,1 відсоткових пункти (в.п.) та 0,3 в.п.на 2022 і 2023 роки, відповідно, порівняно з листопадовим звітом. Однак на цей рік він є нижчим за прогноз уряду, який очікує зростання на 1,3%.

Підсумовуючи вищесказане, зроблю висновок, що Португалія зосереджує свої зусилля на розвитку інфраструктури, промисловості та торгівлі. Португалія займає важливе місце в регіоні Атлантики, що дозволяє їй бути ключовим партнером для країн, що займаються міжнародною торгівлею. Крім того, Португалія є членом ЄС та активно співпрацює з країнами світу, що сприяє залученню іноземних інвестицій та розвитку економіки. Отже, можна стверджувати, що геоекономічна стратегія Португалії є ефективною та допомагає країні розвиватися. Португалія активно використовує своє географічне положення та історичні та культурні зв'язки для залучення іноземних інвестицій та розвитку торгівлі. Португалія є активним учасником міжнародної спільноти та веде активну зовнішню політику, що дозволяє країні зберігати вплив на міжнародній арені.

Для подальшого розвитку Португалії важливо продовжувати залучати іноземні інвестиції та розвивати експортну продукцію в різних секторах економіки. Також потрібно забезпечувати стабільність та прозорість в економіці, що дозволить зберегти довіру іноземних інвесторів та забезпечити стале економічне зростання.

Література:

1. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави. - К.: НІСД, 2009. – 336с.
2. Громовик А І. Особливості економічного розвитку Португалії. URL: http://libfor.com/index.php?newsid=1161
3. Португальська економіка зростає на 6,7% // The Portugal News. URL: https://www.theportugalnews.com/uk/uk-news/2023-01-31/portuguese-economy-grows-67/74323
4. У Португалії зростає економіка // The Portugal. URL: https://www.theportugalnews.com/uk/uk-news/2023-05-01/economy-is-growing-in-portugal/77104
5. Брюссель прогнозує Португалії зростання ВВП на 1% // The Portugal News. URL: https://www.theportugalnews.com/uk/uk-news/2023-02-13/brussels-predicts-1-gdp-growth-for-portugal/74710

КАФЕДРИ БІЗНЕС-ЛІНГВІСТИКИ
ПЛАТФОРМА
ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПАРАДИГМІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ
Секція 1. Українська мова в парадигмі підготовки економістів
Секція 2. Польська мова в парадигмі підготовки економістів

***Булавіна Катерина,* 1 курс, РМ-210**
Науковий керівник: *Ярошевич І.А., кандидат філологічних наук, доцент*

МЕХАНІЗМИ МОВНОГО ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЧА В ТЕКСТАХ КОМЕРЦІЙНОЇ РЕКЛАМИ

Мовний вплив – акт спілкування зі співрозмовником за допомогою стратегічних і тактичних прийомів задля моделювання картини світу та спонукання до певних дій адресата.

Можна зазначити такі мовні засоби впливу:

- лексико-стилістичні засоби (розмовні елементи, термінологія, емоційно забарвлена лексика; мовні кліше: прислів'я, приказки, цитування, фразеологічні звороти, афоризми);
- структурно-синтаксичні прийоми (складнопідрядні речення, питальні речення, однорідні члени речення, діалогічна структура повідомлення);
- граматичні засоби (прямі накази, дієслова, вигуки).

Стилістичні норми. Мова засобів масової інформації характеризується одночасною орієнтацією на експресію та стандарт. Стандартові властива відтворюваність, стійкість семантики, нейтральність забарвлення. Експресія сприяє посиленню виразності висловлювання. Уміле поєднання стандарту й експресії в різних жанрах засобів масової інформації є одним із найбільш яскравих показників мистецтва слова публіциста.

Використовуючи емоційно-експресивні засоби, треба уникати частого їх повторення, а також добирати лише ті, що сприяють зрозумілості та дохідливості повідомлення, не затемнюють його зміст. У тексті реклами важливо уникати неоднозначності, бо не кожний слухач здогадається, що, приміром, живе золото – це риба. Особливо, коли перед ним не буде яскравого візуального ряду, який додасть необхідний контекст.

Наприклад, античні автори, розробляючи принципи риторики, визначали три мети ораторського мистецтва – переконати, схвилювати, привабити слухача. Ці принципи можна застосувати до газет, радіо, телебачення. Однак у мові засобів масової інформації головне – переконання, що має, як правило, яскраво виражений агітаційний характер. У той же час

далеко не другорядна роль належить і двом іншим принципам. У добрих публіцистичних текстах використовуються різні ресурси мови для досягнення кінцевого результату – впливу на читача або слухача.

Безумовно, вищесказане є справедливим і до реклами також, адже один із традиційних і досі популярних способів залучення уваги потенційного покупця до будь-якої продукції – це саме просування через ЗМІ.

Значимість рекламування в засобах масової інформації незаперечна. При правильній подачі, упроваджена кампанія формує імідж товару або бренду і стимулює споживача до здійснення потрібної дії. Телебачення, радіо, інтернет, друковані видання щодня збирають багатомільйонну аудиторію, що дає шанс маркетологу вплинути на людей і викликати бажання реалізувати рекламну пропозицію.

Нині мова засобів масової інформації перебуває під великим упливом усного мовлення. Наслідком цього впливу є проникнення розмовних слів та словосполучень у книжні стилі, а отже, і на сторінки ЗМІ.

Без сумніву, ці розмовні елементи не повинні розхитувати норм літературної мови. Вони доречні тоді, коли сприймаються як функціонально зумовлені, стилістично марковані слова чи словосполучення. Призначення розмовних елементів – оновлювати образність, створювати колорит невимушеності, пожвавлювати виклад.

Наведемо деякі приклади:

- *«А моно кешбек до 20% на покупки? – топо»;*
- *«Joice! Мене качає музон, розрива качовий біт мій телефон!»;*
- *«Досить втикати! Час дарувати! Адже в Comfy знижки до 50%».*

У першому прикладі також застосовано прийом **каламбуру**. Створюючи каламбури, автор не лише емоційно впливає на читача, а й звертає його увагу на звукову форму слова, семантику його, на такі зв'язки між явищами, які до того залишалися непоміченими.

Розгляньмо інші способи і прийоми, якими користуються маркетологи під час створення ефективних рекламних текстів для комерційних проєктів.

Стилістичний прийом – спосіб створення стилістичного значення або його відтінку за допомогою стилістичних засобів; різні способи комбінування мовних одиниць.

Адресація й акцентуація – це мовні інструменти досягнення комунікативно-прагматичного завдання реклами. Адресація – текстова категорія, представлена вбудованою в текст програмою його адресованості гіпотетичному читачеві, яка повинна сприяти оптимізації розуміння й інтерпретації тексту реальним читачем.

Наприклад:

- дієслова 2-ої особи однини та множини, а також 1-ої особи множини: «Не ***зволікай***! Просто ***придбай***!»;
- форми кличного відмінка: «Сонько́! Прокидайся! На тебе чекає ще один чудовий день з Neskafe Classic!»;
- займенники 2-ої особи *ти, ви*: «Найновіші програми тепер у ***Вашому*** смартфоні: спілкуйтесь у відеочаті водночас із багатьма співрозмовниками завдяки Hangouts!»

Акцентуація – різке виділення за допомою спеціальних засобів (фонетичних, морфологічних, синтаксичних, лексичних та графічних), які, на думку автора повідомлення, здатні привернути увагу адресата і вплинути на нього.

Приклади:

- модальні слова: ***однозначно, звичайно, безперечно***;
- стилістично немарковані слова: ***надзвичайно, дуже, якомога***;
- стилістично марковані слова: ***колосальний, величний, могутній, жахливий***;
- ключові слова-зачіпки: ***новинка, увага, акція, знижка, ціна***.

Загальним терміном **тропи** (лексичні, словесні фігури, фігури слова) охоплюються мовні звороти, у яких слова або словосполучення вживаються в переносному значенні, при цьому відбувається нарощення змісту й конотації. Тропи увиразнюють і впорядковують виклад тексту, посилюють його переконливість, забезпечують впливовість матеріалу, даючи йому оцінку. Тож основна функція словесних фігур – зображальна, естетична.

Приклади:

- метафора: «*Печінка тримає удар* першою»; «*Заряджай* імунітет!»; «*Море рішень* для носа і горла»;
- епітет: «Intertop – твій *надійний* фешн-шоп!»;
- антитеза: «Даруй більше – плати менше»; «Реальні справи, а не брехливі обіцянки!»;
- фразеологія: «Коли зранку розумієш, що 8-й раз *‘на коня’* був зайвий».

Стилістичні фігури – важливі компоненти синтаксичної організації тексту, у яких поєднуються особливості синтаксичної побудови, лексичного наповнення та спосіб інтонування. Основне сфера вживання – художні тексти (а також публіцистика), де вони слугують не тільки для логічного виділення і впорядкування, а й для увиразнення та підсилення змісту висловлювання, і на відміну від тропів не додають нового змісту. До стилістичних фігур відносять: *еліпс, замовчування, анафора, епіфора, епанафора, анеліфора,*

повтор, тавтологія, плеоназм, власне риторичні фігури, ампліфікація, градація, парцеляція, асиндетон, полісиндетон, лейтмотив, рефрен, апокриза, хіазм.

Приклади:

- анафора: «*Супер*фрукти для *супер*волосся»; «Спазмалгон – це два в одному: *ані* спазму, *ані* болю!»;
- епіфора: «Ми зі*брали* – ви за*брали*!»;
- еліпс: «Мародерам – тюрми! Людям – добробут! Країні – порядок!»;
- апокриза: «Перемагай у *'Спорт Ліга'. Як грати? Розпочни з найпростішої ставки* – Ординара!»; «Чому корисно пити Миргородську щодня? Вона допомагає оновлювати організм»;
- анепіфора: «*Головне* – пам'ятай про *головне*»;
- риторичне запитання: «*Чи існує щось ніжніше?* Розкрийте справжню ніжність у Trufalie, що дарує насолоду витонченим смаком»;
- хіазм: «Посміхніться життю, і життя посміхнеться Вам!»;
- парцеляція: «Здоров'я у воді. Чистій та якісній»; «Олейна. Якісна. Корисна. Економна».

ЛІТЕРАТУРА

1. Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української мови: Підручник. -3-те вид., перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2000. -248с.

2. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення) : навчально-методичний посібник для студентів-філологів закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-тет української філології, К-дра української мови та методики її навчання; уклад. І. І. Коломієць. – Умань : Візаві, 2019. – 240 с.

***Маленівський Максим*, 2 курс, РМ-210**
Науковий керівник: *Ярошевич І.А., кандидат філологічних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ТЕКСТАХ РЕКЛАМНОГО СПРЯМУВАННЯ

Рекламні тексти повинні бути привабливими, лаконічними та ефективними для максимального впливу на цільову аудиторію. У рекламі граматика відіграє важливу роль у передаванні інформації та створенні бажаного ефекту на читача.

Прагматичність рекламних текстів обумовлює особливості функціонування мовних одиниць. Наприклад, однією з особливостей реклами – є значно більша кількість іменників, порівняно з іншими текстами, це пов'язано із необхідністю використовувати іменники для

найменування предмету реклами. У рекламному тексті переважають дієслова дії, а не стану, що забезпечує потрібну динаміку, також частіше використовують дієслова теперішнього й майбутнього часу, це можна пояснити необхідністю звернення до покупця у рекламі. Спостерігаємо часте вживання прикметників і прислівників, що мають позитивно-оцінювальний характер, а також використання займенників другої особи однини та множини для того, щоб зробити повідомлення у рекламі персоналізованим.

Передусім мета рекламного тексту - передати інформацію про продукт або послугу потенційному клієнту. Щоб досягнути цієї мети, використовують різноманітні граматичні засоби, зокрема, прикметники, дієслова, прислівники, займенники. Важливо, щоб вони були точними та доступними для розуміння цільової аудиторії. Наприклад, у рекламному тексті про автомобілі, можуть використовуватися прикметники, які описують його головні характеристики: ***безпечний, економний, надійний, стильний***. Це можна побачити у рекламі нового автомобіля від компанії Volkswagen: ***«Новий Golf GTI - це компактний спорткар із невимушеною харизмою, який вступив у digitalepy»***.

Важливо звернути увагу також на кількість слів та їх складність. Рекламний текст має бути лаконічним, тому кожне слово має бути добре обміркованим та максимально ефективним. Рекламні тексти часто використовують скорочення та абревіатури, що дозволяє заощадити місце та звернути увагу читача на ключові слова (наприклад: ***КНЕУ, ЗСУ, ЕОМ***).

У рекламному тексті треба використовувати простий та зрозумілий для читача стиль мовлення, що стимулює його діяти та відгукнутися на пропозицію.

Граматичні засоби можуть бути використані для створення певного настрою в рекламному тексті. Наприклад, дієслова можуть передати енергію та динаміку, а прислівники - розмірковування та спокій, наприклад: ***спокійно, уважно, розсудливо, ретельно***. При створенні реклами спортивних товарів, можна використовувати дієслова, які передають динаміку: ***відчуй потужність, розірви межі, перемагай***. Ці граматичні засоби допоможуть створити відповідний настрій у читача, що в свою чергу збільшить ймовірність, що він придбає продукт або послугу.

Текст рекламного спрямування має бути ритмічним та легким для сприйняття, що дозволяє залучити увагу аудиторії. Мелодія мови забезпечує певний ритм та підсилює ефект реклами.

Рекламні тексти мають викликати емоції у цільової аудиторії - і граматичні засоби можуть у цьому допомогти. Використання прикметників, що передають позитивні емоції: ***красивий, шалений, незабутній, найкращий*** - можуть викликати бажання заволодіти продуктом або скористатися послугою. Окрім того, реклама може використовувати

іменники, які передають відчуття або емоції, наприклад: ***щастя, свобода, спокій***. Ці граматичні засоби допоможуть викликати відповідні емоції у читачів і збільшити їх зацікавленість у предметі рекламного оголошення.

Граматичні засоби можуть бути використані для конкретизації інформації у рекламі. Наприклад, вживання числівників або кількісних словосполучень може допомогти передати конкретну кількість продукту, або кількість людей, які скористалися послугою. Також використання граматичних засобів, які передають точну інформацію про продукт або послугу, можуть збільшити довіру цільової аудиторії до компанії, напевно, найкращим прикладом буде реклама Colgate: ***«Дев'ять з десяти стоматологів рекомендують».***

Важливим елементом рекламного тексту є привернення уваги цільової аудиторії, і це теж можливо реалізувати за допомогою граматичних засобів. Наприклад, використання риторичних запитань, які залучають увагу читача і спонукають його до роздумів: ***«Хто не мріє мати здорові зуби?», «Чи знаєте ви, які небезпеки вас чекають, якщо не захистити свою шкіру від сонця?»*** .

Отже, граматичні засоби є дуже важливим елементом рекламного тексту, оскільки вони допомагають викликати емоції, передавати точну інформацію про продукт або послугу, конкретизувати цю інформацію, а також привертати увагу цільової аудиторії. Тому дуже важливо використовувати граматичні засоби правильно та відповідно до цілей рекламного тексту, щоб досягти бажаного результату й пам'ятати, що граматика має бути зрозумілою та простою для читача, щоб він міг зрозуміти ідею рекламного оголошення та прийняти рішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваль А.П Практична стилістика сучасної української мови 1987. – 144-179 с.
2. Олексенко В. П. Односкладні речення в рекламному тексті. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. 2018. №32(3). С. 111-114.
3. Зелінська О. І. Лінгвальна характеристика українського рекламного тексту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. „Українська мова» 2002.

***Поцілуєнко Вероніка*, 1 курс, РМ-109**
***Красноруцька Дарія1* курс, РМ-109**
***Чубук Анастасія*, 1 курс, РМ-109**
Науковий керівник: *Терещенко С.І., кандидат філологічних наук, доцент*

«ВИПАДКОВА ЗУСТРІЧ З ГАРНОЮ КНИГОЮ МОЖЕ НАЗАВЖДИ ЗМІНИТИ ДОЛЮ ЛЮДИНИ», А МОЖЛИВО, Й ЦІЛОЇ КРАЇНИ (БУКТРЕЙЛЕР ПРО «СОНЯЧНУ МАШИНУ» В. ВИННИЧЕНКА)

Сучасний маркетинг зорієнтований насамперед на новочасну людину. І вони не обмежені тільки матеріальними потребами. Зараз маємо потужний запит на духовність, інтелектуальність як механізми, що забезпечують прогрес цивілізації в цілому, і кожної нації, країни зокрема. Маркетологи враховують умови буття сучасних людей – різке скорочення вільного часу, шалений ритм життя, потужна інформаційна насиченість та впровадженням цифрових технологій в усі сфери їхньої діяльності. Разом з тим існує безліч маркетингових технологій, нестандартних способів подати інформацію, які допомагають людині орієнтуватися в задоволенні різних потреб, зокрема й духовних.

Саме ці два моменти сприяли створенню буктрейлера до книги «Сонячна машина» В. Винниченка. Буктрейлер визначають як комбіноване явище, яке розкриває зміст літературного тексту, втілюючи його у візуальну форму та залучаючи такий сучасний засіб поширення контенту, як мережеві технології [3. С. 58].

На нашу думку, роман «Сонячна машина» варто популяризувати саме зараз, оскільки він містить багато філософських та нетипових на той час і цікавих сьогодні ідей, і саме за допомогою нових технологій маркетингу. Відомо, що український письменник написав його задовго (майже за 20 рр.) до найпоширеніших книг Рея Бредбері. Так, «Марсіанські хроніки» надруковано в 1950 році, а «451 градус за Фаренгейтом» у 1953.

Світ майбутнього в "Сонячній машині" Винниченка, де людство досягло великого наукового прогресу, але страждає від нерівності та соціальних конфліктів, викликає асоціації з життям сучасних людей. Новітні й прогресивні технології, як виявляється, не завжди забезпечують соціальний прогрес суспільства. Доказом цього стала сучасна війна, розв’язана практично в центрі Європи.

Твір захоплює, інтригує своєрідністю жанру: це й детектив, і науково-популярний, і соціально-психологічний, і політичний, і фантастичний, і любовний роман. Цій українській антиутопії властивий символізм, образи та риси, які помічаємо й зараз у нашому суспільстві та яких не мали жодні інші літературні твори за часів Винниченка й ще довго після нього.

Порушені тоді автором проблеми штучного інтелекту, розв’язуються вже сьогодні. Немає упевненості, що це не призведе до незворотних наслідків, адже заміна людей

роботами для спрощення певних процесів виробництва спричинюватиме різні наслідки, і не тільки позитивні. Тому, на наш погляд, варто залучити якомога більше охочих прочитати роман, щоб поміркувати над шляхами розвитку людства, і зокрема власної країни. Роман-антиутопія В. Винниченка, можливо, застереже сучасне та майбутнє покоління від певних катастроф, викликаних необдуманими, або й цілеспрямованими, діями людини. Буктрейлер не передбачає розкриття всіх деталей книги, але він інтригує, акцентуючи на головному, на наш погляд, питанні утопії: навіщо людям працювати та розвиватися, якщо це нічого не змінить, бо, як вважають, вони досягли максимального прогресу (насправді ж деградації).

Зашкодити власному розвитку й розвитку суспільства можна по-різному. Наприклад, перестави читати книги. Проаналізуйте, скільки ви прочитали з початку 2023 року? Імовірно, що не багато. Наскільки вдумливо ви читали, чи згадаєте назву останньої прочитаної книги, прізвище автора, ім'я персонажів, головну думку твору?

Навіть коли ми читаємо багато, не завжди вистачає часу детально проаналізувати всю інформацію, тож значна частина прочитаного просто забувається. Тепер з розвитком цифрових технологій ми перейшли від паперових книг до електронних, у мережевих носіях можна знайти будь-який варіант – повну версію, усічену і навіть перекручену… Прогрес технічний іноді «сприяє» менше захоплюватися словом, точністю думки, аналізувати. Нам подають готовий продукт у вигляді новин, рецензій і под. Ми все менше обмінюємося інформацією з оточенням, наше спілкування стає обмеженим. Можливо, «Сонячна машина» не лише про потреби в харчуванні. У сучасному світі ідеї, закладені в романі, виявляються в інших речах та процесах. Творчість В. Винниченка, зокрема його роман «Сонячна машина», є актуальною й сьогодні насамперед для збереження не тільки своєї мови, культури та ідентичності, а й збереження нації, країни.

Отже, завдяки своїм ідеям свободи та прогресу людства, новаторським підходом до їх реалізації В. Винниченко став одним з найвідоміших письменників-українців, а його твори й досі актуальні. Тому буктрейлер за романом «Сонячна машина» покликаний заохотити не тільки прочитати твір, а й викликати роздуми про майбутнє наступних поколінь українців.

Література

1. Білецький О. «Сонячна машина» В. Винниченка. Критика. 1928. № 2. С.31–43.

2. Винниченко В. Сонячна машина. Електронний ресурс. – Режим доступу: https://osvita.ua/school/literature/v/67139/list-80.html

3. Полішко Н. Є. Буктрейлер як форма промоції та видавнича стратегія. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2019, № 2. С. 58–63.

***Трутенко Вікторія*, 1 курс, ІЕ-101**
***Когут Дар'я*, 1 курс, ІЕ-101**
***Бондаренко Вероніка*, 1 курс, ІЕ-101**
Науковий керівник: *Подгурська Т.А., старший викладач*

СЛОВО РОКУ 2023 ЯК МАРКЕР СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Історія виникнення «слово року»

Щороку країни світу визначають своє «слово року». Це або ключове поняття, яке лаконічно характеризує рік, що минає, або ж найпопулярніший запит у інтернет-пошуку. У низці країн визначають навіть не одне «слово року», а кілька. Зазвичай ця робота лягає на плечі спеціально утвореної лінгвістичної комісії, або, скажімо, мовознавчого інституту чи редакції найстарішого словника.

Найперше слово року було визначено у Німеччині 1972 року Товариством німецької мови. Американське діалектологічне товариство визначає слово року починаючи з 1991 року.

Global Language Monitor визначає слово року з 2000 року.

Словник «Merriam-Webster» публікує списки з 10 найпопулярніших слів з 2003 року.

Видавництво Оксфордського університету разом з Оксфордським словником англійської мови з 2004 року публікує «слово року» для Великої Британії та США (іноді це одне й те саме слово). [13]

Словник сучасної української мови та сленгу «Мислово»

«Мислово» — онлайн-словник неологізмів та сленгу сучасної української мови. Слова та визначення до словника додаються інтернет спільнотою. Перед публікацією внесок користувачів проходить контроль редактора. У словнику також присутні ненормативна лексика та суржик, а користувачі мають можливість проголосувати «за» чи «проти» кожного визначення. Основними критеріями для визначення слова року є популярність слова та його соціальна значущість.

Мабуть, найвідомішим словом словника є суспільно-політичний термін «тітушки», який навіть був названий неологізмом року в росії.

У 2013 році словник «Мислово» вперше визначив українське слово року. Ним стало слово «Євромайдан». Як зазначили редактори словника, «хоча слово з'явилось в українській мові лише в кінці листопада, воно дуже швидко стало домінуючим у суспільній дискусії». [3]

Слово року у Польщі

Слово 2022 року обирали представники десяти польських університетів. Експерти з галузі мовознавства назвали словом року іменник «війна». На другому місці, за вибором

лінгвістів, – «інфляція». Третє місце посіли слова «біженець / біженка». Більшість лауреатів це слова ненові, які з'явилися у мас-медіа через війну в Україні і економічну кризу.

Серед нових виразів, або таких, що почали згадуватись у новому значенні у 2022 варто назвати вираз «в Україні» (до середини 19 сторіччя частіше вживане, ніж «на Україні») Крім Польщі, слово «війна» (чеською válka) стала словом року в Чехії. [1]

Слово року у Німеччині

Товариство німецької мови у Вісбадені визнало Zeitenwende словом 2022 року. Слово стало популярним після того, як канцлер Німеччини Олаф Шольц використав його, щоб описати свій перегляд зовнішньої та безпекової політики після повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого.

Це слово не є новим для німецького словника. Воно відоме приблизно з 1920-х років. Тлумачний словник Duden визначає його як «кінець епохи чи ери та початок нових часів». Дослівно Zeitenwende можна перекласти як «зміна епох» або «епохальний зсув», чи, як висловився Шольц у недавньому англомовній публікації, «епохальний тектонічний зсув».

Більша частина слів, відібраних Товариством німецької мови у 2022 році, прямо чи опосередковано стосуються війни в Україні та енергетичної кризи, з якою Німеччина стикається через свою залежність від російської енергії. До першої десятки слів увійшли «війна та мир», «гальмо цін на газ», «біль від інфляції та інші. [2]

Слова року у США за різними словниками

За версією словника Вебстера словом року є «газлайтинг» (gaslighting). У 2022 році пошукові запити про газлайтинг зросли на 1740%, причому інтерес був високим протягом усього року.

Словник визначає «газлайтинг» як «психологічне маніпулювання людиною, зазвичай протягом тривалого періоду часу, яке змушує жертву сумніватися в правильності власних думок, сприйнятті реальності чи спогадів і зазвичай призводить до замішання, втрати впевненості та почуття власної гідності, невпевненості у своїх психічної стабільності та залежності від маніпулятора».

Укладачі словника зазначають, що в останні роки значення слова «газлайтинг» стало ширшим – «грубе введення будь-кого в оману, особливо для особистої вигоди». У цьому контексті слово добре поєднується з іншими термінами, що стосуються сучасних форм обману та маніпуляцій, таких як «фейкові новини», «дипфейк» та «штучний інтелект», зазначають упорядники словника.

Іншими значущими для 2022 року словами словник Вебстера назвав: «олігарх», «Омікрон», «кодифікувати» (стосується процесу, за допомогою якого Конгрес США може

ухвалювати закони), «розумний», «суглинистий» (прикметник до слова ґрунт, слово стало популярним у зв'язку з появою гри-головоломки Wordle), «рейд». [12]

Oxford Dictionary

За версією Оксфордського словника англійської мови словом року став сленговий вислів «режим гобліна» (goblin mode). Він означає «тип поведінки, заснований на безсоромному потуранні власним бажанням, ліні, неохайності чи жадібності, при якому людина не дотримується соціальних норм».

Вперше вираз з'явився в Twitter у 2009 році, але став вірусним у соціальних мережах у лютому 2022 року, коли в багатьох країнах послабили карантин через коронавірус і люди стали частіше виходити зі своїх будинків. В Оксфордському словнику вважають, що вираз «мабуть, відображає настрій людей, які відкинули ідею повернення до звичайного життя». Цікаво, що на другому місці опинилося слово «метавсесвіт» – «гіпотетичне середовище віртуальної реальності, в якій користувачі взаємодіють з аватарами один одного». Третім за популярністю став хештег #IStandWith – «я підтримую». У 2021 році «словом року» Оксфордський словник визначив «вакцину». [11, 12]

Collins Dictionary

Автори словника Collins Dictionary визначили словом року 2022 «пермакризу», яке описує відчуття життя під час війни, інфляції та політичної нестабільності. Голова підрозділу Collins Easy Learning Алекс Бікрофт підкреслив, що «мова може бути дзеркалом того, що відбувається у суспільстві та у світі загалом, і в цьому році виклики з’являлись безперервно». Британці, за його словами, перебувають в постійному стані невизначеності та занепокоєння через потрясіння, спричинені Brexit, пандемією, суворою погодою, війною в Україні, політичною нестабільністю, енергетичною кризою та кризою вартості життя.

З війною в Україні пов'язані одразу кілька слів із цьогорічного шорт-листа. Серед них – Київ у транслітерації Kyiv, яка прийшла на зміну російськомовній вимові Kiev. Warm banks – місця, де у разі різкого похолодання можуть зібратися ті, хто занадто бідний, щоб опалювати власні будинки. А також lawfare – використання або зловживання законними повноваженнями, щоб змусити опонента замовкнути. [5]

У шортлисті слів року опинилися також partygate – збірна назва скандалу навколо колишнього прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона, який проводив вечірки під час пандемії; carolean – прикметник, що стосується всього, що пов'язано з новим королем Великої Британії Чарльзом III і quiet quitting – практика виконання обсягу робіт не більше, ніж передбачено за договором.

Cambridge Dictionary

Кембриджський словник англійської мови назвав головним словом 2022 року homer. Homer – скорочення від home run – удар, після якого бетер пробігає через всі бази і повертається в дім. У сучасному бейсболі зазвичай досягається при ударі, коли м'яч (флайбол) вибивається за межі поля між штрафними щоглами (або торкається однієї з них). Така ситуація називається «автоматичний хоум-ран».

У 2022 році на вебсайті Кембриджського словника кількість пошукових запитів за словом «гомер» різко зросла: за один день його шукали 65 000 пошукових запитів. Найпопулярніший у світі онлайн-словник за кількістю переглядів сторінок відзначив спалахи пошуку багатьох слів з 5 букв у 2022 році через популярність гри Wordle. Пошукачі звертались до словника за поясненням значення незнайомих слів. Найбільше питань викликало саме homer.

Кембриджський словник англійської мови назвав головним словом 2021 року «perseverance» (наполегливість). Користувачі в усьому світі цьогоріч шукали визначення цього слова у словнику понад 243 тис. разів. Найбільше пошукових запитів було зафіксовано у лютому, коли марсохід NASA Perseverance здійснив посадку на Марс. Наполегливість – це тривалі зусилля для досягнення мети. Це слово демонструє незламне бажання людей подолати кризу коронавірусу, яка принесла в цьому році чимало викликів. [6]

Dictionary.com оголосив слово «жінка» словом 2022 року, посилаючись на бурхливі дебати щодо гендерних питань у політиці та суспільному житті в США та за їх межами.

Dictionary.com повідомив, що на сайті помітно зросла кількість людей, які шукали визначення слова «жінка», і в піковий момент кількість запитів зросла на 1 400 відсотків.

«олігарх»: Після вторгнення росії в Україну країни, включаючи США та Велику Британію, запровадили санкції проти російських олігархів та їхніх родин. На початку березня 2022 року кількість пошукових запитів «олігарх« зросла на 621%. [10]

Слово року в Південній Кореї

Фраза року, обрана корейським виданням Professors News, - «gwa-i-bul-gae», що означає «невиправленння помилки також є помилкою». Професор Пак Хюн Мо з Університету Йоджу сказав: «Вона [фраза «gwa-i-bul-gae»] показує стандартизовані слова і дії лідерів у Кореї». [9]

Слово року в Австралії

Експерти Австралійського національного університету (ANU) обрали слово «чирок» (teal) словом року 2022.

Раніше це слово асоціювалося з темним зеленувато-блакитним кольором або навіть породою качок, а тепер в австралійській англійській мові воно має ще одне значення. Тепер

його використовують на позначення незалежного політичного кандидата або політика, який виступає за більшу доброчесність у парламенті та активніші дії у боротьбі зі шкідливими змінами клімату. Слово стало популярним цього року під час федеральних виборів. «Чиркова хвиля» незалежних кандидатів успішно обійшла членів парламенту за кількістю місць у парламенті.

«Teal» – це слово, яке стало асоціюватися з новим і значним рухом в австралійській політиці, а також є лінгвістично продуктивним.» – сказав пан Марк Гвінн, старший науковий керівник Австрійського національного словникового центру. [8]

Слово року у Швейцарії

У Швейцарії словом року 2022 стало слово «Klimajahr» (кліматичний рік), яке відображає значення, яке криза зміни клімату має для суспільства. Це слово було вибране, щоб привернути увагу до важливості боротьби зі зміною клімату та підвищення кліматичної свідомості серед швейцарців. Вибір цього слова також відображає зростаючу свідомість громадян щодо необхідності збереження довкілля та зменшення викидів в атмосферу.

Слово року в Японії

У 2022 році в Японії словом року стало слово «mokusatsu» (黙殺), що означає «ігнорування без коментарів». Це слово стало популярним після того, як прем'єр-міністр Японії Юкіо Хатояма вжив його для відмови від відповіді на запитання про пропозицію США щодо ядерної зброї, що сталося в 1945 році. Сьогодні це слово використовується, щоб описати ситуацію, коли люди відмовляються відреагувати на щось, що може бути важливим. «Київ» – у топ-10 найпопулярніших слів в Японії за 2022 рік. «Київ» закарбувався серед японців як слово, що асоціюється з жорстокістю війни. За цим пошуковим запитом в Японії відображалася інформація про звільнення Київщини і звірства окупантів в Бучі, де були знайдені тіла мирних жителів.

Крім цього, ще в кінці березня 2022 року країною розлетілася новина про оновлене написання назви української столиці – «Kyiv».

Слово року в Фінляндії

У 2022 році в Фінляндії словом року стало слово «ilmastonmuutos» (зміна клімату), яке відображає актуальність проблеми зміни клімату та важливість захисту навколишнього середовища. В цьому році в Фінляндії було багато дискусій про зміну клімату, а також про заходи, які можуть бути прийняті, щоб зменшити вплив людей на довкілля.

Слово року у Мексиці

У Мексиці не існує офіційної національної ініціативи з вибору слова року. Однак, окремі видання та організації можуть мати свої власні ініціативи з цього питання.

Наприклад, журнал GQ Mexico вибрав слово року «resiliencia» (стійкість, витривалість), що відображає здатність людей до пристосування та виживання в умовах складної ситуації. У 2022 році в Мексиці було багато викликів, пов'язаних з економікою, здоров'ям та безпекою, і поняття «resiliencia» стало дуже актуальним у контексті зусиль мексиканців протистояти цим проблемам.

Слово року в Україні

Фраза «русский военный корабль, иди на х*й» стала словом 2022 року

Про це йдеться у повідомленні авторів словника.

«Ця відповідь українського захисника острова Зміїний російському окупанту стала лейтмотивом спротиву України російській збройній агресії. Вираз, по суті, є рімейком української національної ідеї, сформульованої Лесем Подерев'янським ще у 2014 році, – « від'***іться від нас». Найширше використання цього та інших ненормативних висловів усіма шарами суспільства демонструє трансгресію суспільних норм, характерну для війни.» – додали автори.

У «Мислово» назвали «іронічним» той факт, що фраза року є «питомо російською» тоді, коли Україна ствердила свою незалежність, а українська мова розвивається та витісняє російську.

Водночас інші претенденти на звання слова року теж пов'язані з війною, зокрема:

- доброго вечора, ми з України! – мем-вітання російсько-української війни;

- ЗСУ – як символ віри українців у перемогу;

- геноцид, терор – ця війна має геноцидальний характер, і росія застосовує терористичні методи;

- допомога – міждержавна та міжлюдська допомога мали надзвичайне значення для успіху українського спротиву. [3, 4]

Висновок

«Слово року» - це термін, який вживається для позначення слова або виразу, який став особливо популярним, розповсюдженим та значущим впродовж року. Вибір «слова року» може бути здійснений різними організаціями, зокрема лінгвістичними асоціаціями, словниковими видавництвами та журналами.

Визначення «слова року» може базуватися на різних критеріях, таких як частота вживання слова в медіа, його розповсюдженість в інтернеті, вплив на культуру та суспільство тощо. У різні роки «словом року» можуть бути як нові слова та терміни, так і вже давно відомі слова, які набули особливої популярності в даному році.

Слова 2022 року можна підсумувати приблизно так: «Ми втомилися від безсоромності егоїстичних лідерів на тлі нескінченної кризи». На жаль, криза продовжиться і в наступному році. Економічний спад неминучий, згідно з прогнозом The Economist «Світ попереду в 2023 році». [9]

Біографічний список

1. https://infoza.top/uk/articles/2365
2. https://osvitanova.com.ua/posts/5877-movnyi-front-slovo-roku-2022-u-velykii-brytanii-ssha-nimechchyni-ta-ukraini
3. https://sts.sumy.ua/society-2/український-словник-мислово-назва.html
4. https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/334875-slovnik-ukrayinskoyi-movi-mislovo-nazvav-slovo-2022-roku
5. https://www.collinsdictionary.com/woty
6. https://dictionary.cambridge.org/editorial/woty
7. https://www.indiatoday.in/education-today/grammar-vocabulary/story/word-of-the-year-2022-gaslighting-goblin-mode-homer-among-top-words-that-defined-2022-2315531-2022-12-30
8. www.anu.edu.au/news/all-news/australias-2022-word-of-the-year-revealed#:~:text=noun%3A%20such%20a%20candidate.,another%20meaning%20in%20Australian%20English.
9. https://koreajoongangdaily.joins.com/2022/12/15/opinion/fountain/The-Word-of-the-Year-dictionary/20221215185550293.html
10. https://www.dictionary.com/e/word-of-the-year/
11. https://www.smithsonianmag.com/smart-news/goblin-mode-selected-as-oxfords-2022-word-of-the-year-180981245/
12. https://www.weforum.org/agenda/2022/12/words-of-the-year-2022/#:~:text=1.,93%25%20of%20the%20total%20votes.
13. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Слово_року

***Бондаренко Вероніка,* 1 курс, ІЕ-101**
***Коваленко Поліна,* 1 курс, ІЕ-101**
Науковий керівник: *Подгурська Т.А., старший викладач*

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ ОЧИМА МОЛОДІ

Українська мова давно вже визнана однією із наймилозвучніших та найгарніших мов світу. А зараз вона стала ще й справжнім символом незламності, нескореності, волі та свободи духу. У ній – велич і сила, ніжність та краса, а ще – щось таке щемке-щемке і рідне, від чого у куточках очей з'являються сльози. Українська мова – мова наших прабабусь та прадідусів, мова наших дітей та онуків. І сьогодні ми поговоримо про актуальну українську поезію та прозу, від краси якої перехоплює подих!

Сучасна українська поезія — це творчість перехідної доби. Сьогодні ми спостерігаємо стрімкий розвиток інформаційних, політичних, соціальних та інших технологій. Те, що в минулому столітті сприймалося як наукова фантастика, стає буденною частиною нашого життя. Виникає гостра потреба осмислити становище людини в цьому новому світі, визначити, чи існує в часи змін щось незмінне і стабільне, якась надійна життєва основа людського буття. Проблема людини у великому мінливому світі привертає особливу увагу українських митців слова. Сучасні поети глибоко переймаються питаннями збереження духовності й національної самобутності як важливих чинників у житті гармонійно розвиненої особистості.

Переживаючи спільні з більшістю європейських країн процеси, Україна має також і свої особливі риси перехідної доби. Вони пов'язані з подоланням негативної спадщини радянських часів, коли штучно насаджувалися фальшиві моральні цінності та заперечувалися національні ідеали. За останні десятиліття українська поезія зазнала суттєвого тематичного оновлення. Позбуваючись ідеологічних обмежень, вона звертається як до гострих актуальних питань, так і до проблем філософського характеру. Українські митці сприяють вихованню духовно вільних людей, які не бояться висловлювати свою думку та відстоювати справедливість. Осмислюючи проблеми духовності, поети нагадують читачам, що в нашому житті не все купується за гроші, а накопичення самих лише матеріальних цінностей ніколи не зробить людину щасливою.

Намагаючись осмислити сучасність, поети часто порушують філософські питання про сенс життя і призначення людини. Відповідно, особливого розвитку набуває філософська та філософсько-релігійна лірика. У художніх пошуках відчутно ускладнюється образне мислення. У ньому органічно поєднуються питомі українські риси та впливи

західноєвропейської культури. Поширюється вільний вірш, верлібр, який найліпше відображає дух сучасності з її перехідним мінливим характером [1].

Сучасні українські поети представляють різні напрямки та стилі в українській поезії та мають свої унікальні риси та особливості у творчості.

Юрій Іздрик у своїй творчості звертається до тем кохання, життя та Бога. Автор творів : «Секунди не мають виміру», «Ми – крапельки ртуті на рівному полі». Кілька рядків з поезії «Жовтаве світло астрономів місяця»:

Жовтаве світло астрономів місяця
Досліджує поверхню наших спин.
Ми не спимо – ми дихаємо й світимось
А ніч у червні – всього шість годин.

У творчості Інни Рябченко можна відзначити тематику кохання, природи та культури. Авторка творів: «Засмаглим димом пахне вечір», «Шукаю іскру з вічного вогню». Свої почуття витончено описує у вірші «Мій ангел»:

В юрбі, боюсь, зіллються наші суті
І постаті поглине гамір днів
Та я тебе знайду в цій каламуті,
На поклик серця вийду з смути снів.

Оксана Забужко пише на теми української національної ідентичності та гендеру. Авторка творів: «Диригент останньої свічки», «Автостоп», «Новий закон Архімеда». Наводимо фрагмент із поезії «Іронічний ноктюрн»:

Ґумкою місяця стерто кути:
Ніч — мир безвинним і винним.
Ліфти, асфальти, мури й коти
Всоталися в сну драговиння.
І ніби хтось шепче: усе це пусте,
От дай тільки Боже заснути…

Олександр Ірванець часто звертається до тем кохання, сім'ї, України та національної історії. Деякі з його творів: «Раптово усі поставали борцями», «Спогад про Світязь». У вірші «Ода гривні» О. Ірванець згадує про гривню так:

Тож не ліри чи якісь динари,
А вона в свій номінал вміща
Полум`яність Чорновола й Хмари,
Зваженість Олійника й Плюща.

Юрій Андрухович пише на теми сучасної України, її історії та культури. Деякі з його творів: «Травень є травень», «Промовляння самотній», «Елегія шістдесятих». У вірші «Сумнів» висловлює свої думки в таких рядках:

Мої знання сумнівні і сумні.
Тому й жага нуртує, мов аорта, -
і я не сам: глузлива пика чорта
по-змовницьки підморгує мені.

Сергій Жадан у своїй творчості часто звертається до тем сучасного українського життя та культури. Деякі з його творів: «Перші дні листопада», «Коли вона повернулась», «Пливи, рибо, пливи». Пропонуємо ознайомитись з фрагментом вірша «Коли вона повернулась» [2]:

Коли вона повернулась, ближче вже до зими,
всі свої літні речі вимінявши на квиток,
в теплих її кишенях ховались портові дими,
а кров мала колір висушених
трояндових пелюсток.

Поезія Катерини Балашової непокоїть читача. Рядками наче промовляє зачаєна тривога та притлумлений неспокій. Щось звучить звідти, зсередини; щось спонукає нас зупинитися і вслухатися. Її вірші про дім, про стіл, про свіжий хліб, про те, що сьогодні перетворилося із кліше на цілком свіжі, цілком конкретні рани. Це поезія про крихкість найріднішого і знищення красивого, яке все ж не зникає навіть тоді, коли його беруть нечистими руками і грубо розбивають. Особливості стилю написання поетеси можна простежити у вірші «Відгомін»:

Звук годинника на горищі:
Цок
Стан часу – хистка тростина
Але тонкі речі буває найважче зламати
Цок цок
Спіралі стін в’ються над багаттям
Крізь віконні ікла звідкись тихо ніссяся бог.

Ілля Рудійко у своїй поезії перебирає об’єкти простору, досліджує їх і вибудовує на основі цих знань одну лінію спільного тремтіння — від зерна горіха через два людські серця й аж до місяця. Утім, не бракує також інтонацій, які зринають, коли ліричний персонаж постає перед прозаїчною реальністю світу. Наведемо фрагмент вірша «Діти їхні»:

В Адама було татуювання

«rave me»

Він курив самокрутки

З листя дерев Життя і Знання

Випускав з легень хмари

Металургійних випарів

Оксана Луцишина – українська поетеса, що отримала Шевченківську премію 2021 за книжку «Іван і Феба». Ми ж вам пропонуємо кілька рядків зі збірки поезій «Вірші Феліцити» [3]:

У мене слів не зосталося – тільки кров

Як підмурівок незнаних мені основ:

Так у джерелах зринає вода жива

Так із землі виростає п’янка трава.

Отже, важливо пам’ятати, що сучасна поетична творчість — живий процес, складний і багатогранний. Однак, попри всю свою розмаїтість, цей процес неможливий без культурної спадкоємності та непорушного зв’язку з національною духовною традицією. Українські поети відображають у своїх творах найактуальніші теми сучасного життя, вони експериментують, втілюють нові ідеї , щоб надати своїм творам особливого звучання та сенсу. Сучасна українська поезія - це не лише продовження традицій української літератури, а й активний розвиток та збагачення світової поетичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Творчість сучасних поетів – Світ української поезії. [Електронний ресурс] / О. І. Борзенко – «Ранок» 2016 р. Режим доступу: https://ukrlit.net/textbook/8klas_1/37.html

2. 9 українських поеток та поетів, яких варто читати. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://nzl.theukrainians.org/9-ukrayinskyh-poetok-ta-poetiv.html

3. Молода українська поезія – які імена треба знати. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://chytomo.com/moloda-ukrainska-poeziia-iaki-imena-treba-znaty/

***Єгорова Аліна,* 1 курс, ІА-102**
Науковий керівник: *Подгурська Т.А., старший викладач*

МОВНЕ ОБЛИЧЧЯ СУЧАСНИХ ДЕРЖАВ (ІТАЛІЯ)

Мови, що поширені в Італії та поширення італійської мови у світі

Окрім італійської, в Італії розмовляють й іншими мовами. Деякі з них є офіційними мовами в певних регіонах країни, а інші -мовами іммігрантів.

Німецька, французька, латинська та словенська є офіційними мовами в деяких частинах Італії. Наприклад, у Південному Тіролі, на півночі Італії, німецька має рівний статус з італійською. Інші регіони, такі як долина Аоста та Фріулі-Венеція-Джулія, використовують офіційні мови у повсякденному житті та в державних установах.

Крім того, в Італії існує низка мов мігрантів, зокрема албанська, арабська, китайська, румунська та українська. Цими мовами розмовляють іммігранти, які приїхали до Італії з інших країн, та їхні нащадки. У деяких італійських містах можна знайти райони, де домінують мови іммігрантів.

Італія є багатомовною і мультикультурною країною, де різні мови мають своє місце і використовуються в повсякденному житті.

Мова була розроблена до такої міри, що вона використовується та підтримується установами за межами дому та громади.

Італійська – це одна з найпоширеніших мов у світі. За даними Всесвітнього етнологічного атласу, італійською розмовляють понад 85 мільйонів людей в Італії, Швейцарії, Сан-Марино, Ватикані, Албанії, Аргентині, Бразилії, Канаді, Сполучених Штатах, Бразилії, Канаді та Великобританії.

Італійська є офіційною мовою в Італії, Сан-Марино та Ватикані, а також мовою меншин у Швейцарії та Словенії. Італійська мова використовується в усьому світі як мова дипломатії та культури, а також у моді, кухні, мистецтві та музиці.

Багато італійців також виїжджають за кордон на роботу, навчання та відпочинок, сприяючи поширенню італійської мови. Італійська також є популярною мовою для вивчення як іноземна в багатьох країнах, включаючи США, Канаду та Австралію.

У всьому світі італійська мова важлива як мова культури та мистецтва завдяки своїй багатій історії та традиціям у мистецтві, архітектурі, музиці та кінематографі. Вивчення італійської мови дозволяє краще зрозуміти і насолодитися цією культурою, а також відкриває нові можливості для спілкування і роботи в Італії та закордоном.

Схожість італійської мови з українською мовою.

На перший погляд, італійська мова може здатись абсолютно відмінною мовою від української мови, але якщо почати вивчати дане запитання, то можна помітити декілька спільних рис між цими двома різними мовами.

1. Обидві ці мови належать до індоєвропейської мовної родини. Індоєвропе́йські мови — найпоширеніша сім'я споріднених мов родом із Західної та Південної Євразії, які вважаються нащадками праіндоєвропейської. Сім'я

індоєвропейських мов походить від спільного племінного предка, який жив близько 4000-5000 років тому. Лінгвістичні дослідження показують, щоіталійська та українська мови належать до різних груп індоєвропейської мовної сім'ї: італійська – до романської підгрупи, а українська – до слов'янської. Однак обидві мови мають багато спільних лексичних і граматичних рис, які можна простежити до індоєвропейського предка.

2. Спільність між італійською та українською мовами полягає у схожості використання дієслівного часу. Як було зазначено раніше у роботі, італійська мова містить у собі сім часів: теперішній, недавній минулий, складений теперішній, недоконаний, майбутній, умовний та дієприкметник минулого часу. Заразом, українська мова також містить у собі часи, такі як: теперішній, минулий, майбутній, доконаний та недоконаний минулий, умовний та інші.

3. Українська та італійська мови схожі з точки зору синтаксису. Вони відрізняються від англійської та німецької тим, що мають більш вільне розташування слів у реченнях.

Наприклад, українською мовою можна сказати «Сьогодні я йду в театр з моїми друзями», а можна сказати «Сьогодні з моїми друзями я йду в театр». Суть речення не зміниться від перестановки деяких слів. В італійській мові все так само: можна сказати «Oggi vado a teatro con i miei amici.» або ж «Con i miei amicioggi vado a teatro.».

4. Обидві мови також мають однакові правила для утворення різних типів дієслів. Наприклад, в обох мовах неозначена форма дієслова може утворюватися за допомогою префіксів та суфіксів. Українська та італійська мовитакож використовують однакові типи для утворення дійсного та умовного способу. Приклад утворення минулого часу з префіксом та закінченням українським дієсловом "читати" та його італійським відповідником "leggere":

Українська:

- Я прочитав книгу. (минулий час утворюється з префікса "про-" та закінчення "-в").
- Я би читав цю книгу, якби у мене був час. (умовний спосіб утворюється з закінченням "-в" та певними закінченнями для особових займенників)

Італійська:

- Ho letto un libro. (минулий час утворюється з префікса "ho" та закінчення"-to")
- Leggerei questo libro se avessi tempo. (умовний спосіб утворюється з закінченням "-ei" та певними закінченнями для особових займенників)

В додатку 3 (ст. 23) міститься таблиці 2, 3, 4 та 5, в яких наведені приклади відмінювання італійських дієслів.

Як в українській, так і в італійській мовах іменники виражаються в роді, числі та відмінку. Наприклад, українська мова має шість відмінків: називний, родовий, давальний, знахідний, орудний та місцевий, тоді як італійська мова має вісім відмінків: називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий, видільний та орудно-місцевий.

5. Також, варто зазначити, що і українська і італійська мови мають багато слів зі спільним походженням. Це пов'язано з тим, що обидві ці мови належать до індоєвропейської мовної родини (розписано в пункті 1). Наприклад, українське слово "сестра" та італійське слово "sorella" маютьспільне походження від індоєвропейського кореня "swésōr", що означає

"сестра". Українське "сніг" та італійське "neve" мають спільне походження від індоєвропейського кореня "sneig^{w}-", що означає "сніг".

6. Українська та італійська мови мають певну схожість у звуковій структурі. Обидві мови мають звук [v], який відсутній у багатьох інших

європейських мовах, таких як англійська та французька. Наприклад, українське слово "вітер" та італійське слово "vento" мають схожу вимову.

Заходи з підтримки та збереження італійської мови

Італійська мова є важливим культурним актом для італійців, символом національної ідентичності та джерелом національної гордості. Саме тому італійська влада та суспільство приділяють велику увагу збереженню та підтримці мови.

Одним з найголовніших заходів підтримки мови є її офіційний статус як державної мови Італійської Республіки та Європейського Союзу. Офіційне визнання італійської мови є життєво важливим для збереження та підтримки

мови. Як офіційна мова країни, італійська використовується в усіх сферах життя, включаючи державні документи, законодавство, освіту (крім того, в

багатьох італійських університетах знання державної мови є обов'язковим длявступу), засоби масової інформації, наукові дослідження, мистецтво та

культуру. Той факт, що італійська є офіційною мовою, також гарантує, що її вивчають і використовують як мову міжнародного спілкування. Італійська мова є однією з найбільш популярних мов для вивчення як іноземної мови у світі, тому вона включена до навчальних програм у багатьох країнах, а це теж є заходом збереження мови та популяризації її.

Також, дуже важливим є те, що італійський уряд підтримує заходи для збереження та підтримки італійської мови. Фінансування різних проектів є немало важливим. Одним з найбільш масштабних з таких проектів є інституція Accademia della Crusca, вона яка була заснована в 1583 році відомими лінгвістами та літераторами Італії. Академія займається вивченням, створенням і поширенням італійської мови. Вона створює правила граматики та правопису, визначає нові слова та фрази, проводить дослідження з історії мови та розвитку італійської лексики. Академія також підтримує популяризацію італійської мови та культури, організовуючи літературні конкурси, публікуючи літературні твори та проводячи інші культурні заходи.

Отже, на основі поведеного дослідження, що стосується теми "Мовне обличчя сучасних держав. Італія", можна зробити висновок про те, що італійська мова є однією з найпоширеніших мов у світі. Історія походження мови довга, насичена та різноманітна, а культурна спадщина є гордістю італійців, яку вони зберігають та розповсюджують за допомогою різноманітних заходів.

Італійська мова має багато особливостей. Фонетика та вимова - одна з головних відмінностей та унікальностей, завдяки чому, на думку багатьох експертів, вона стоїть на першому місці серед найкрасивіших мов світу.

Граматична специфікація мови включає в себе багато деталей, таких як складність системи відмінювання іменників, числівників та прикметників, наявність багатьох часів та сполучень слів у складних реченнях. Також італійська мова має величезний словниковий запас, що допомагає точніше виражати думки та емоції. Заразом, мова має багату історію діалектів, що є результатом культурної різноманітності країни.

Італійська – одна з найпоширеніших мов у світі і важлива для цивілізованого спілкування в багатьох сферах, таких як мистецтво, література, музика, кухня та інших. Багато шкіл та курсів італійського мовознавства по всьому світу свідчать про популярність цієї мови серед людей. Хоча італійська є державною мовою Італії, в країні також розмовляють й іншими, такими як німецька, французька, англійська, іспанська та різними діалектами.

Роблячи висновок на основі порівняння італійської та української мов, не можна стверджувати, що вони дуже схожі, проте обидві мови подібні з точки зору синтаксису, звукової структури та граматики. Обидві мови мають форми

множини дієслів та іменників, а також форми роду та числа. Італійська та українська також використовують схожі форми для утворення дійсного та умовного способів і мають однакові правила для утворення різних дієслівних форм. Деякі слова мають майже однакові звукові структури та вимову.

В Італії дуже люблять і поважають свою культурну спадщину, тому всіма силами італійці зберігають та підтримують символ національної ідентичності та джерело національної гордості – італійську мову.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стаття на сайті вікіпедії
2. Стаття на сайті вікіпедії (історія)
3. Стаття з блогу Superprof
4. Стаття з сайту Primalezione
5. Статистика Ethnologue
6. Граматика італійської мови в таблицях і схемах / автор Т.Б. Жуковська.
7. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ Італії
8. Стаття на сайті Encyclopaedia Britannica - "Romance languages"
9. Стаття на сайті Encyclopaedia Britannica - "Slavic languages"
10. Стаття з сайту blogspot
11. Accademia della Crusca

***Антоненко Вероніка,* 1 курс, ІЕ-101**

Науковий керівник: *Подгурська Т.А., старший викладач*

НЕНОРМАТИВНА ЛЕКСИКА У ТВОРАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ЗА І ПРОТИ

У статті висуваються гіпотези щодо феномену мовного табу в літературі та критики функціонування поганої мови в цензурних сферах. Ненормативна лексика може бути ефективним засобом передачі емоцій та відтворення реалістичного світу, однак її надмірне використання може відволікати читача від сюжету та зменшувати інтерес до

твору. Досліджено роль стилістично низькомовних номінацій у постмодерністському дискурсі культури.

In the article are put forward hypotheses concerning the phenomenon of language taboo in literature and criticism towards bad language functioning in censored spheres. Profanity can be an effective means of conveying emotions and reproducing a realistic world, but its excessive use can distract the reader from the plot and reduce interest in the work. Is scrutinized the role of stylistically low language nominations in postmodern discourse of culture.

Ключові слова: табу, нецензурна лексика, вульгаризми, нецензурні слова, лайка.

Key words: taboo, bad language, vulgarisms, obscene words, swear words.

З початку нового тисячоліття ненормативна лексика все частіше стала проникати в художні твори українських письменників, хоча ще донедавна її вживання входило до розряду табу. Звичайно, що даний феномен викликає різноманітні реакції як у критиків, так і у читачів. На цю тему з′явилося чимало публікацій, навіть укладають словники нецензурної мови. Проблема тільки в тому, що переважна більшість написаного являє собою теоретичні викладки. Цікаво ж поглянути, навіщо автори вживають мат у своїх творах та який вплив він має на читача.

Можна виділити кілька причин вживання ненормативної лексики в літературі. По-перше, це може бути спробою виразити реальність чи емоції персонажів більш точно і вірно. Наприклад, якщо автор пише про життя молоді у вуличному середовищі, то ненормативна лексика може допомогти передати атмосферу та дух того світу [1, с. 156-157].

Використовуючи лайливе слово в ролі художнього засобу, ці автори підсилюють ним емоцію, чи різкіше окреслюють характер персонажу. В «Польових дослідженнях...» Оксана Забужко пише, що всередині її героїні поруч із вразливою дівчинкою живе: «зовсім інша жінка, цинічка з явно приблатньонними, ніби з «зони» вивезеними манерами, зугарна, в разі коли що, й матом засандалити». І лише після такої характеристики із вуст героїні ми чуємо мат, як реакцію на болючу образу [2].

Схоже виглядає нецензурне слово в устах персонажів Любка Дереша («Культ»). Розлючена непокорою Дарці, матюкається Іринка Риба-Сонце.

Вона й змальована в творі недалекою та високомірною, а її мова («Дарця!

Валі атсюда! Чьо ти сюда припьорлась?!») адаптує читача до сприйняття мату [3].

В першому прикладі матірне слово висвітлює, образно кажучи, потаємні глибини жіночої душі, в другому посилює негативну ауру персонажа. По-друге, деякі автори

вважають, що ненормативна лексика створює більш сильний ефект на читача, роблячи твір більш запам'ятовуваним та ефективним.

У багатьох може виникнути питання: чому саме ненормативна лексика, а не мальовниче українське художнє слово повинно привертати увагу сучасного читача до літератури? Однією з причин є те, що ненормативна лексика виступає найеластичнішим матеріалом для ліплення словесних фігур. Її використання дає авторові необмежену волю до створення нових емоційно наповнених слів у всій повноті свого емоційного спектру – від максимально негативних до передання стану найвищого захоплення. З погляду суспільства ненормативна лексика є ще одним свідченням розширення наративної свободи автора та наочною демонстрацією свободи слова, жага якої певною мірою спричинилася до такої масової появи ненормативних мовленнєвих конструктів у літературній мові задля відновлення літературної правди [1].

Проте, трапляються випадки, коли письменник, пустивши матірщину на сторінки своїх творів, втрачає над нею контроль. Матюки починають грати по своїх правилах, недобре жартуючи над господарями текстів. Це стається навіть з визнаними майстрами слова. Наприклад, вживання нецензурної лексики в романі українського письменника Юрія Андруховича «Таємниця» можна пояснити лише психологічними схильностями автора. З самого початку навіть у формі він хоче зробити свій текст не схожим на традиційний. Андрухович відмовляється від розділення діалогів, подаючи все суцільним масивом, хоча подібна форма письма і не зумовлюється змістом твору. Деяка зверхність над читачем химерно переплітається з намаганням показати героя «своїм в дошку». Ці особливості письма свідчать про бажання тримати статус морально розкутого письменника. Матюкаючись, автор-герой переступає табу, щоб здаватися вільним і сильним. А тим часом матюк починає служити не літературі, а особі письменника, створюючи йому доволі неприємний імідж.

На особливу увагу заслуговує повальне захоплення нецензурною лексикою серед прекрасної половини українського письменства. Крім усього іншого, нецензурне слово в жіночих вустах звучить ще й як доказ гендерної рівності: якщо чоловікам можна, то чим жінки гірші? Байдуже, що героїня, яка матюкається, втрачає жіночність і стає цинічною, агресивною та брудною. Можливо, вона і є такою насправді. Але коли авторка добивається створення саме такого персонажу, то це можна назвати творчістю. На жаль, як і в більшості чоловіків, мат у творах письменниць невмотивований і літературного навантаження не несе. Він використовується переважно для того, щоб заслужити неординарний відгук про себе. «Це королева неполіткоректності і безсоромності, яка топче традиційну українську

цнотливість», «... а тепер маємо Божевільно-Безжально-Вразливу Дівчинку Без Даху. Нам так її бракувало» – пише Андрій Бондар про Ірену Карпу у передмові до її книги «Фройд би плакав» [3].

Карпа з першої сторінки вставляє в рот героїні Марлі грубий матюк: та, в наркотичному збудженні, виявляє своє незадоволення, бо не здійснилися якісь її плани. Начебто, нецензурне слово мало б підкреслити характер персонажу. Але персонаж у письменниці не малюється взагалі.

Замість роботи над образом Карпа з усіх сил намагається підтримати зацитовану вище характеристику.

З огляду на це, стає зрозумілим, чому ненормативна лексика може бути проблемою для письменників та видавництв. З одного боку, її використання може бути сприйнято як відвертість та безупинність у мовних експериментах. З іншого – як неадекватне, мішане повідомлення, яке забруднює контакт між автором та його читачами [4].

Таким чином, не дивно, що дебати про використання ненормативної лексики залишаються актуальними до цього дня. З одного боку, письменники досить часто використовують її як засіб для передачі іронії, реалістичності та відвертості у своїх творах. З іншого, воно може змушувати читачів відчувати дискомфорт та ризик зменшення інтересу до твору.

Отже, вводячи якусь конкретну точку зору на цю тему, слід зазначити, що використання ненормативної лексики у творах сучасної української літератури - це складне та багатогранне питання. Якщо нас цікавить те, щоб вирази автора дійсно звучали вірно, не відволікайтеся від їхнього контексту та зверніть увагу на те, що читачі можуть сприймати їх

Література

1. Клепуц Л. Естетика художнього слова та соціокультурні табу. *Вісник львівського університету.* С. 156-161

2. Клепуц Л. Особливості емансипаційної функції ненормативної лексики у творчості Оксани Забужко і Анжели Картер. *Літературознавчі обрії Праці молодих учених Випуск 16*. С. 246-252

3. Карасьов М. Шах і мат літературній цнотливості URL: http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2012/04/09/073000.html

4. Середе С. (Не)культурна література: що робити книжкам з матюками? URL: https://www.radiosvoboda.org/a/24900371.html

***Стасюк Вадим,* 1 курс, ІК-102**
***Хуторний Ярослав,* 1 курс, ІК-102**
Науковий керівник: *Подгурська Т.А., старший викладач*

УКРАЇНСЬКА МОВА І СУЧАСНА УКРАЇНОМОВНА БЛОГОСФЕРА

Головна ідея: Українська мова в сучасному блогерстві є актуальною та розвиваючою темою, де україномовні блогери прагнуть зберегти національну специфіку мовлення та культурні елементи.

Проблема: Незважаючи на зростання інтересу до української культури та розширення доступу до Інтернету в Україні, все ще існують проблеми, які перешкоджають повноцінному розвитку української мови у блогах. Недостатня підтримка з боку держави та бізнесу, а також популярність російської мови стають на заваді поширенню української мови в онлайн-просторі.

Дослідження: Дослідження, проведене щодо україномовного блогінгу та його впливу на збереження української мови, виявило кілька ключових висновків. По-перше, більшість україномовних блогерів надають пріоритет українській мові спілкування з читачами. Вони докладають зусиль, щоб включити в свій зміст народні приказки, ідіоми та інші культурні елементи. По-друге, дослідження підкреслило успіх відомих українських блогерів, таких як Віталій Гордієнко, чий YouTube-канал набув популярності завдяки якісному контенту про кіно. У ньому також згадуються такі канали, як «Історія без міфів» і «WAS: Популярна історія», які зосереджуються на представленні історичного контенту для навчання та залучення глядачів. Крім того, дослідження торкнулося каналу «Ідея Олександрівна», який досліджує діалекти та ідіоми української мови, сприяючи самоідентифікації та ностальгії у підписників.

Результат дослідження: Результати дослідження свідчать про позитивну тенденцію в україномовному веденні блогів, коли україномовні блогери докладають зусиль, щоб надавати оригінальний та цікавий контент на різні теми. Однак він також виявив такі проблеми, як неправильне використання української мови, орфографічні та граматичні помилки, які можуть викликати негативну реакцію онлайн-спільноти.

Висновок: Українська мова в сучасному блогерстві відіграє значну роль у збереженні національної ідентичності та культурних елементів. Незважаючи на такі проблеми, як недостатня підтримка та вплив російської мови, україномовні блогери продовжують створювати контент і прагнути вдосконалюватися. Хоча є можливості для подальшого розвитку та підвищення якості україномовного блогінгу, перспективи його зростання та впливу оптимістичні.

Основні тези

Українська мова в сучасному блогерстві стала однією з найбільш актуальних тем у світі онлайн-комунікацій. Зростання інтересу до української культури та поширення доступу до Інтернету в Україні сприяли значному розвитку україномовного блогерства останніми роками.

Більшість україномовних блогерів використовують українську мову як основну мову комунікації зі своїми читачами. Вони прагнуть зберегти національну специфіку мовлення та використовують елементи української культури, такі як народні вислови, приказки та інші традиційні вирази.

В українськомовному блогерстві є широкий спектр тематик. Блогери створюють контент на різні теми, включаючи моду, красу, кіно, політику, соціальні питання та інше. Вони намагаються бути оригінальними та цікавими для своїх читачів, привертаючи їх увагу як змістом, так і мовним оформленням.

Незважаючи на популярність української мови в блогерстві, є проблеми, які перешкоджають її повному розвитку. Одна з таких проблем - недостатня підтримка держави та бізнесу для розвитку української мови в інтернеті. Відсутність достатніх ресурсів та інфраструктури для підтримки українськомовного контенту ускладнює його поширення та конкуренцію з контентом інших мов.

Деякі блогери, незважаючи на використання української мови, можуть порушувати правопис та граматику, проблеми з правописом та граматикою можуть виникати внаслідок недостатньої освіти або недбалого ставлення до мовних норм. Це може негативно вплинути на якість контенту і спричинити незрозуміння читачів. Однак, багато блогерів стараються поліпшити свої мовні навички та звертають увагу на правильність використання мови.

Ще однією проблемою українського блогерства є вплив англійської мови та глобалізація контенту. Зростаюча популярність англійськомовних блогерів та зовнішніх платформ, таких як YouTube та Instagram, призводить до зменшення інтересу до української мови серед молодого покоління. Це може вплинути на збереження та розвиток української мови в цифровому середовищі.

Зі зростанням україномовного блогерства з'являються й нові можливості. Багато молодих людей бачать блогерство як спосіб самореалізації та заробітку, тому вони створюють свої канали та розповідають про свої інтереси та досвід. Це сприяє розвитку творчих талантів та популяризації української культури через цифрові медіа.

Важливим аспектом україномовного блогерства є також залучення громадськості до дискусій та освітніх процесів. Блогери використовують свої платформи для обговорення

важливих питань, актуальних тем та подій в Україні та світі. Це сприяє формуванню громадської думки та поширенню інформації.

***Д'яченко Анна,* 1 курс, ФБ-101**

Науковий керівник: *Бондарчук Л.М., кандидат філологічних наук, доцент*

ЕКОНОМІЧНІ ТЕРМІНИ В ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Розглянемо на прикладі кількох економічних термінів звідки вони походять, у чому різниця між україномовним та польським варіантом, а в чому схожість.

Економіка

Слово "економіка" походить від давньогрецького слова "οἰκονομία" (oikonomia), що буквально означає "управління домашнім господарством". У переносному значенні це слово мало більш широке значення, описуючи будь-яку форму організації та управління ресурсами, яка пов'язана з господарською діяльністю.

Різниця між польським варіантом цього слова та україномовним полягає у деяких малих деталях. У польській мові слово "економіка" перекладається як "ekonomia", тоді як в українській мові ми використовуємо слово "економіка".

Можемо спостерігати, що слово польською мовою більше схоже по звучанню на давньогрецьке слово, у той час як україномовний варіант зазнав більших змін.

Однак, ці два слова мають однакове значення і використовуються для опису господарської діяльності та управління ресурсами.

Якщо ж взяти слово «**банк**», то тут ситуація дещо інша:

Слово "банк" походить від середньовічної італійської мови "banco", що означає "стіл", "лавка". У середньовічній Італії гроші обмінювали на різних вуличних ринках, але іноді грошові обміни відбувалися на столі або лавці у банківських діячів, які згодом стали називатися "банкіри". Таким чином, слово "банк" походить від місця, де проводилися фінансові операції.

Різниця між польським варіантом цього слова та україномовним фактично відсутня.

Справа в тому, що в польській мові слово "банк" перекладається як "bank", тоді як в українській мові ми використовуємо те ж слово - "банк".Звучить воно абсолютно однаково, різниться лише алфавіт.Але спостерігаємо, що в обох варіантах присутні відмінності в порівнянні з варіантом середньовічної італійської мови.

Однак, ці два слова мають однакове значення і використовуються для опису фінансових установ та організацій, які займаються зберіганням та управлінням грошовими коштами.

Розглянемо слово «**гроші**»:

Слово "гроші" походить від середньовічної німецької монети "гроссус", яка використовувалася як платіжний засіб в різних країнах Європи.

Пізніше це слово перейшло до інших мов, включаючи українську, яка засвоїла його з польської мови. На цьому моменті можна було б подумати, що ці слова будуть однаковими в обох мовах, але це не так. Різниця між польським варіантом цього слова та україномовним полягає в тому, що в польській мові слово "гроші" перекладається як "pieniądze", тоді як в українській мові ми використовуємо слово "гроші". Як бачимо, що як і по написанню, так і по звучанню це абсолютно не схожі між собою слова.

Однак, ці два слова мають однакове значення і використовуються для опису платіжного засобу, що використовується для купівлі товарів і послуг, а також для зберігання та накопичення багатства.

Не менш цікаво склалося зі словом «**валюта**»:

Слово "валюта" походить від латинського слова "valuta", що означає "цінність" або "оцінка". У середньовічній Європі це слово використовувалося для опису цінності золота і срібла, які були використані як гроші. Пізніше, коли стали поширюватися банківські операції і курсові ризики, слово "валюта" набуло сучасного значення - грошового засобу, який використовується в міжнародній торгівлі та інших фінансових операціях.

Різниця між польським варіантом цього слова та україномовним полягає в тому, що в польській мові слово "валюта" перекладається як "waluta", тоді як в українській мові ми використовуємо те ж слово - "валюта". Тому, як бачимо, по звучанню різниці абсолютно немає, різниться лише написання, через відмінності алфавіту.

Однак, ці два слова мають однакове значення і використовуються для опису іноземної валюти, що використовується в міжнародній торгівлі та інших фінансових операціях, а також для опису курсових ризиків і способів захисту від них.

Тепер можемо проаналізувати слово «**знижка**»:

Під аналізу інформації я виявила те, що це слово походить від різних джерел.

Наприклад, в українській мові слово «знижка» походить від дієслова "знижувати", що означає "зменшувати", "зменшувати ціну" або "робити менш важливим". Саме від цього дієслова утворилося іменник "знижка", який описує зменшення ціни товару або послуги. Тоді як у польській мові слово "rabat" в польській мові походить від французького слова "rabais", що означає "знижка", "зниження ціни", або "відбій". Це слово потім було запозичене до інших європейських мов, включаючи польську.

Слово "rabat" використовується в польській мові для позначення знижок на товари або послуги, які можуть бути надані в різних ситуаціях, таких як знижки для постійних

клієнтів, знижки на оптові закупівлі, знижки для студентів, пенсіонерів, тощо. Слово "rabat" є дуже поширеним у польській мові і використовується в більшості магазинів та інтернет-магазинів для позначення знижок на товари.

Тож можемо підсумувати, що це слово відрізняється як походженням, так і написанням і звучанням.

Висновок:

Форма слова в першу чергу залежить від походження, а саме мови. Не завжди вони будуть схожими між собою на всі 100% через мовні особливості побудови слова та його видозмін в процесі існування. Також залежить від граматики та морфологічних правил окремої мови, через що відбувається адаптація слова в кожній країні.

***Гринюк Соломія*, 1 курс, ФБ-101**

Науковий керівник: *Бондарчук Л.М., кандидат філологічних наук, доцент*

УВІЧЛИВІ ФОРМИ ЗВЕРТАННЯ В ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Звертання і мовний етикет у польській мові.

Почувши слова «пан» або «пані», навіть ті, хто ніколи не вивчав польської мови, відразу подумають про поляків. Така асоціація цілком доречна. Це справді ввічливі форми звертання до чоловіків та жінок, що функціонують у польській мові, так само як в англійській використовуються слова «містер» і «місіс», у французькій — «месьє» і «мадам», у німецькій — «гер» та «фрау». Однак важливо пам’ятати, що слова pan і pani не просто виконують функцію звертання, але й вимагають використання певних граматичних форм і конкретних синтаксичних конструкцій. З’ясуймо ж, як у польській мові діють ці звертання, як використовується кличний відмінок і які ще складності нас чекають в офіційному спілкуванні та переписці.

Насамперед необхідно наголосити, що саме по собі використання форм pan і pani не вчинить вашого звертання ввічливим. Багато хто помиляється, намагаючись просто вставити ці форми в речення, що творяться за українським чи російським зразком, тобто з використанням дієслова у другій особі множини — «ви». Як приклад типової помилки українсько- чи російськомовної людини наведу фразу, яку я почула біля одного з варшавських кіосків: *Pan, dajcie proszę bilet* (дослівно щось на зразок «Пан, дайте, будь ласка, квиток»). На жаль, вислови у стилі Pan dajcie ніяк не покажуть полякові, що ви намагаєтеся бути ввічливим. Це звучить настільки неправильно, що ваших зусиль просто не оцінять.

Необхідно запам’ятати, що форма wy (ви) використовується тільки при звертанні до групи людей, причому неформальному. Відповідно слова на кшталт *dajcie* (дайте), *siadajcie* (сідайте), poznajcie się (познайомтеся) можна використовувати тільки тоді, коли ми хочемо звернутися водночас до кількох людей, із якими ми на «ти».

Щоб правильно скласти речення зі словами pan і pani, потрібно подумки замінити українське або російське «ви» на займенник «він» чи «вона» і вибрати відповідну форму дієслова (третьої особи однини). Потім замість займенника вставляємо pan або pani, і тоді наше речення виходить і правильним, і ввічливим.

Спробуймо сказати «Ви маєте гарний вигляд». Якщо звертаємося до чоловіка, то слід подумки замінити цю фразу на «Він має гарний вигляд» (*On dobrze wygląda*), а потім замість on підставити *pan*. Готово: *Pan dobrze wygląda*. У випадку з жінкою вийде так: «Ви маєте гарний вигляд» — «Вона має гарний вигляд» — *Ona dobrze wygląda — Pani dobrze wygląda.*

За цим самим принципом будуються також питання. Наприклад, ми хочемо поцікавитися: «Ви вип’єте чаю?» Проводимо ті самі маніпуляції з займенником і дієсловом й отримуємо: *Czy pan napije się herbaty? Czy pani napije się herbaty?*

До речі, про pani. У класичній літературі можна зустріти також інше слово — panna (панна, панянка, аналог англійського «міс»). Однак воно перестало функціонувати в живому мовленні досить давно і використовується лише в офіційних документах для позначення статусу «незаміжня», а також у словосполученнях panna *młoda* (наречена в день одруження) і stara panna (стара діва).

А як бути, якщо ви звертаєтеся не до однієї людини, а до кількох, із якими на «ви»? Якщо це тільки чоловіки, то використовується слово *panowie*, якщо жінки — *panie*, а далі — дієслово у формі множини. Але що робити, коли ми хочемо звернутися до всіх відразу?

У такій ситуації поляки використовують слово państwo. Незважаючи на те, що саме по собі воно має середній рід і форму однини, у звертанні використовується множина. Тобто, знайома схема: «Ви маєте гарний вигляд — «Вони мають гарний вигляд» — *Oni dobrze wyglądają — Państwo dobrze wyglądają.* Або у формі запитання: *Czy państwo napiją się herbaty?*

Слово państwo використовується також тоді, коли говоримо про подружню пару: *pan Kowalski + pani Kowalska = państwo Kowalscy*. До речі, слово państwo є омонімом і означає також «держава», а граматичну відмінність між значеннями можна помітити лише в деяких відмінках.

До слова, відповідної етики мусимо дотримуватися при спілкуванні з католицькими священниками — ксьондзами. Правило наказує замінювати в кожному реченні слово pan на

слово *ksiądz*. Отож, якщо захочете почастувати священника чаєм, то треба говорити винятково *Czy ksiądz napije się herbaty?*, інакше прославитеся як нечема.

У польській мові використання кличного відмінка лише дещо застаріло, однак у багатьох ситуаціях він просто необхідний.

У повсякденному спілкуванні з близькими людьми без кличних форм справді можна обійтися. Наприклад, до людини на ім'я *Piotr* часто звертаються *Piotrze*, але можна й просто *Piotr*. Як приклади: кличний *Aniu*, але можна також *Ania*, кличний *Maćku*, але можна *Maciek*, кличний *Marto*, але можна *Marta*.

Офіційну переписку завжди потрібно розпочинати звертанням *Szanowny Panie, Szanowna Pani або Szanowni Państwo* (зверніть увагу, що в кореспонденції слова Pan, Pani та Państwo як звертання пишуться з великої літери). Якщо ж людина, яка має вищий статус або старша від вас, перейшла на звичне привітання *dzień dobry*, це означає, що й ви тепер можете так починати свої листи до неї. Грубою помилкою, яку часто роблять самі поляки, вважається використання в переписці слова witam. Річ у тому, що дієслово *witać* у будь-яких його формах можна використовувати лише в одній ситуації — коли хтось до вас приходить і ви вітаєте цю людину, одночасно запрошуючи її ввійти. Тобто, по суті, *witam* означає не привітання, а запрошення увійти, а отже його може використати лише господар, звертаючись до гостя. Відповідно, у переписці це виглядає кумедно, ніби ви «запрошуєте» людину до свого листа.

Увічливі форми звертання в українській мові!

Що таке форми звертань до адресата?

Форми звертань — це словесні вирази, за допомогою яких ми привертаємо увагу співрозмовника до нас. Знаємо, що деяким мовам притаманне звертання на "Ви", на "ти", а також за допомогою допоміжних слів-титулів (зокрема в українській та польській мовах).

З великої літери «Ви» пишеться лише за шанобливого звертання до однієї особи. І не будь-де, а тільки у ділових документах або вітальних листівках, запрошеннях чи ділових листах. Помилковим є написання «Ви» з великої літери, коли ви звертаєтесь до двох, або більшої кількості осіб.

Займенник ви може вживатися й до однієї особи як засіб вираження ввічливості і пошани. У таких випадках слово ви пишеться з великої літери. Варто звернути увагу на те, що при займеннику Ви у такому значенні складенний іменний присудок може стояти як у формі множини, так і у формі однини.

Наприклад: Ви задоволені? Ви задоволена? Ви задоволений? Якщо ж при займеннику Ви стоять слова який, якийсь, такий, один, весь, то присудок ставиться в однині: Яка Ви красива! Який Ви галантний!

Особливості звертань в українській мові

Загальноприйнятим в українській мові є звертання до адресатів або на "Ви", або на "ти", що у свою чергу залежить від конкретних чинників.

Ми звертаємося до особи на ***"Ви"*** коли:

- адресат нам незнайомий
- перебуваємо в офіційній ситуації
- до старших за віком чи становищем
- не було попередньої згоди сторін про перехід на "ти"

Ми звертаємося до особи на ***"ти"*** коли:

- особа нам добре знайома
- перебуваємо у дружніх стосунках
- перебуваємо в неофіційній ситуації
- до однолітків (знайомих нам) чи молодших за віком або становищем

Крім форм звертання на "Ви" також можемо використовувати вищезгадані звання, титули тощо (*Пане міністре! Пані міністр!*).

КРУГЛИЙ СТІЛ **«МАЙБУТНЄ БІЗНЕС-ЕТИКИ: МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР»**
під керівництвом професора кафедри соціології

КУРБАТОВА СЕРГІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА

Anastasiia Liesna
International Economics and Management, 2nd course

Essay on the topic: "Changes of the objectives of the international business ethics"

Ethics has always been an important topic for society, which helped to maintain peace and provide high philanthropic standards for all spheres of human life. During the long history of humanity ethics had many names: some called it common sense, others believed it to be God's will described in sacred writings, or rationalized it scientifically. What united all of them is the agreement that people need written and unwritten rules, based on mutual respect and cooperation in order to thrive.

In recent years the meaning of "business" expanded drastically, evolving from entrepreneurial activity aimed at making as much profit as possible, to a pro-social concept of fulfillment of people's desires of professional self-realization. And of course, with the business itself, the

understanding of business ethics has also diversified. After long times of neglecting the ethical side of business activity, society faced horrifying consequences reflected in countless broken human lives and irreversible ecological damage.

Before considering the future of international business ethics, in a first place it is necessary to look at past and current questions that ethics has been dealing with. The 2008 would be taken as a reference year of past condition, which is described in detail in the journal "Industrial and Commercial Training: Volume 40 Issue 7" by Brian J. Hurn. From this article it becomes clear that be that time the idea of profit-maximization as a key business strategy had already become irrelevant and got replaced by corporate social responsibility implementation ideas. In contrast to Adam Smith's takeaways, ethics in 2008 were centered at counterfeiting, ethical investment, marketing and advertisement, whereas continuing facing bribery and shadowed accounting, that got their roots deeply in the culture of entrepreneurship. At that period, many incentives towards ecology and ethical human resource use in the developing countries were disclosed and had to be overcome, which led to many changes on legal level both nationally and internationally. Overall, the beginning of the 21st century had brought up business ethical responsibilities, for example change selection procedures that take into account candidates' ethical principles and the target for the next decades has been set.

As we return to 2020s and have a look in retrospective, numerous incentives have already become a new norm for the prevailing majority of transnational corporations. In the analysis of present-day condition of international business ethics, I will use "Journal of Business Ethics" as a source of the up-to-date information provided by a number of authors, including M. Tina Dacin, Jeffrey S. Harrison, David Hess, Sheila Killian and Julia Roloff. Modern society looks at any issue from as many points of view as possible, and to the contrary of 2008th perception, nowadays scholars try to understand the lower part of the ethical business iceberg from the viewpoints of every part of production chain: factory workers, managers and consumers as well. One of the most radical contemporary international business ethics dilemmas questions the morality of existence of numerous branches, which by origin harm people either physically, or emotionally, like tobacco production. This conundrum brilliantly shows the approach of current ethics: there can be no ethical future in trying to use half-measures and tolerate harmful business practices, while searching a compromise with people, who use the suffering of others for personal profit. Ethics in international business became even more severe problem with the development of globalization and facilitation of economic connections between different countries around the world, putting in the first place topics of many aspects of the business that merit examination: design and packaging of the product or service; marketing strategies; price points and availability; the CSR (corporate social responsibility) strategies of companies operating this business model; social impact accounting. Noticeably many ongoing issues continue the ones, that were introduced in the past, demonstrating the need in the in-depth consideration of the problems, rather than dealing with the consequences, however, there can also be mentioned topics, that appeared not long ago, including: the cost of open access, the dominance of English language, the role of encouragers and gatekeepers, the motivations created by the promotion and recruitment systems.

Finally, after taking into account the long way of international business ethics changes, that shaped modern-day venture norms and standards, we can make predictions for future. According to contemporary tendencies, I can make several assumptions. Firstly, businesses will continue to face unethical behavior and on their actions will depend not only their own future, but the future of the

whole system, that traditionally closed eyes on unethical practices. It is likely that business ethics scholars will demand more radical steps not only from business owners, but also from governments and international non-governmental organizations on a legislative level, which will provide all workers of the supply chain with decent wages as well as humane working conditions, described in detail in codes of conduct, open to the global public. Secondly, with the increase of use of artificial intelligence, I presume that numerous questions on copyright are going to arise in subsequent years, as well as the ones concerned with substitution of human capital with technologies, leading to increase in unemployment and potential deterioration in quality of the material and informational products. And the third ethical issue, that has already arisen couple of years ago, but is still in need of proper consideration, is of an ethical cooperation of developed democratic countries with developing conservative countries, such as India and Bangladesh, considering both high ethical standards with respect towards local laws and traditions.

In conclusion, the evolution of the definition of business and the consequent expansion of understanding of business ethics has been a necessary process to ensure ethical practices across all spheres of human life. As society continues to change, ethical considerations will continue to evolve. The future of international business ethics will involve radical steps, legislative changes, and consideration of ongoing and emerging issues to ensure a fair and just global marketplace for all.

Libus Anastia
International Economics and Management, 2nd course

THE FUTURE OF BUSINESS ETHICS AND ITS INFLUENCE ON INTERNATIONAL BUSINESS

In my opinion business ethics have developed significantly throughout only the last 20 years. People started to think about the harm that can be caused by corporations and companies thich act on the global field. Analyzing two articles “Ethics in international business” by Brian J. Hurn and “Business Versus Ethics? Thoughts on the Future of Business Ethics” by M. Tina Dacin; Jeffrey S.; Harrison; David Hess; Sheila Killian; Julia Roloff it’s becoming clear how people’s awareness is developing. Brian J. Hurn emphasizes the importance of considering ethical aspects leading business abroad.

“An ethically sound policy can benefit millions, but the decisions are never always straightforward. ’

In the twenty-first century, actions cast a longer shadow than ever before in the history of mankind.”- Hurn.

And I totally agree with this statement, now we live in a transparent world and it’s extremely important to care about decisions about to be made. Going through these two papers it’s clear that authors go into one direction, opening more and more questions for discussion.

“we need to find ways to describe and explain a complex and embedded social system, in which people with good intentions fail to deliver desired outcomes and people with questionable intentions create value for others.”

The most recent article about the future of ethics in business extends topics that were mentioned almost 15 years ago, it’s becoming harder to indicate good and bad, moral and immoral, ethical and unethical. Now, it’s not only theory described in a long article, it’s real life and people who struggle because of society's indifference.

Everyone got used to it, but I believe that we should stop tolerating inappropriate behavior of international companies, any rule or restriction can’t stop such a system. People should realize that business is made to make money and it is the reason why the bad side outweighs it. Only by breaking such a tendency “closing eyes on unethical performance” could we change something.

There is no room in our civilized world for companies, who cross the line, use child labour, ignore enviromental problems only to make profits. It's really important to create this healthy environment and benefit companies thich aware.

But there is another problem, how to indicate “evil” and how to motivate people to be more attentive? World is already changing and shifts in the right direction, but without personal effort it would develop in the slowest way. We should remember about corporate social responsibility, donating, investing, buying from unethical businesses makes us involved and supportive to such actions.

To sum up, the process is already running, people should stop letting companies influence them and lean boundaries. Everything starts from us, so let's be more aware, especially helping people with good intentions.

Andrii Morozov
International Economics and Management, 2nd course

THE IMPORTANCE OF ETHICS CODES IN FINANCIAL MARKETS

Ethics codes form an essential framework that guides the behavior and conduct of individuals and organizations within various domains. In the context of financial markets, ethics codes play a crucial role in shaping the behavior and practices of market participants. These codes establish a set of principles and standards that promote integrity, fairness, and transparency in financial transactions and operations. By defining acceptable and unacceptable behaviors, ethics codes provide a moral compass that helps to govern theconduct of individuals and institutions involved in the financial markets.

The primary purpose of ethics codes in financial markets is to ensure that all participants, including investors, traders, brokers, analysts, and financial institutions, adhere to a common set of ethical standards. These standards are designed to protect the interests of investors, maintain market integrity, and promote the stability of the overall economy. Ethics codes set the groundwork for establishing trust, confidence, and accountability within the financial industry.

Ethics codes in financial markets encompass a wide range of principles and guidelines that govern professional behavior. They cover areas such as fair treatment of investors, prevention of conflicts of interest, promotion of accurate and transparent reporting, and adherence to legal and regulatory requirements. These codes outline the responsibilities and obligations of individuals and organizations in maintaining ethical standards and avoiding practices that could harm market integrity or investor confidence.

Ethics codes in financial markets play a vital role in promoting integrity and trust among market participants. They establish a framework of principles and standards that guide ethical behavior, ensuring that individuals and organizations act in a manner that upholds the highest standards of integrity. Here are some key points that highlight the significance of ethics codes in promoting integrity and trust:

1. Upholding Ethical Behavior: Ethics codes set clear expectations for ethical behavior in financial markets. By defining acceptable conduct and prohibiting unethical practices such as fraud, insider trading, and market manipulation, these codes create a level playing field for all participants. When market participants adhere to the ethical standards outlined in the codes, it fosters an environment of integrity and trust.
2. Maintaining Investor Confidence: Investors rely on financial markets to allocate their capital and grow their wealth. Ethics codes instill confidence in investors by signaling that the industry is committed to ethical conduct and the protection of their interests. When investors have trust in the integrity of the market, they are more likely to participate actively, leading to increased liquidity, market efficiency, and overall stability.
3. Preventing Conflicts of Interest: Ethics codes address conflicts of interest, which can compromise the impartiality and objectivity of market participants. These codes establish guidelines that require individuals to prioritize the interests of their clients or investors over their personal gain. By doing so, ethics codes mitigate the risk of biased advice, unfair advantages, and actions that could undermine trust in the financial system.
4. Promoting Transparency and Disclosure: Ethics codes emphasize the importance of transparent and accurate reporting of financial information. By promoting timely and reliable disclosure practices, these codes ensure that investors have access to relevant and trustworthy information for making informed decisions. Transparency builds trust by reducing information asymmetry and ensuring that all market participants have access to the same information.
5. Fostering Industry Reputation: Financial markets operate within a broader societal context. Ethics codes help shape the reputation of the industry by establishing a commitment to ethical conduct. When the financial sector is recognized for its integrity, it enhances the industry's reputation and credibility. This, in turn, attracts more investors, promotes healthy competition, and contributes to the overall stability and growth of the economy.

Ensuring fair and equal treatment for all market participants is a fundamental aspect of ethics codes in financial markets. These codes are designed to create a level playing field, where every investor, trader, and institution operates under the same set of rules. By prohibiting unfair practices and promoting equal opportunities, ethics codes contribute to the overall fairness of financial markets.

One key area where ethics codes foster fairness is in preventing insider trading and market manipulation. Insider trading occurs when individuals with privileged information trade securities based on that information, giving them an unfair advantage over other investors. Ethics codes explicitly prohibit this practice, ensuring that all investors have access to information on an equal footing and preventing the exploitation of confidential data for personal gain.

Additionally, ethics codes discourage conflicts of interest and unfair advantages among market participants. They set guidelines that require individuals to prioritize the interests of their clients and investors, avoiding situations where personal interests compromise the fair treatment of others. By enforcing transparency and disclosure, ethics codes promote the identification and management

of potential conflicts, reducing the risk of biased decision-making and ensuring equitable outcomes for all involved.

Preventing fraudulent activities and scams is a significant aspect of ethics codes in financial markets. These codes aim to protect investors from deceitful practices and ensure the integrity of the market. By establishing guidelines and standards, ethics codes serve as a powerful deterrent against fraudulent activities, safeguarding the interests of investors and maintaining market credibility.

Ethics codes play a crucial role in identifying and preventing fraudulent schemes that can harm investors and undermine market stability. They set clear guidelines regarding the accuracy and transparency of financial information, preventing misleading or false representations. Additionally, these codes emphasize the importance of conducting thorough due diligence, requiring market participants to verify the legitimacy of investment opportunities and avoid fraudulent schemes.

Ethics codes advocate for transparency and accountability in risk assessment and management. They encourage market participants to provide accurate and timely information about the risks associated with their activities, allowing regulators, investors, and other stakeholders to make informed decisions. By promoting transparency, ethics codes help to reduce information asymmetry and prevent the buildup of hidden risks that can trigger systemic failures. Ethics codes emphasize the need for appropriate oversight and regulation to prevent excessive risk-taking. They highlight the importance of regulatory compliance and the role of supervisory authorities in monitoring and enforcing risk management practices. By adhering to ethics codes, market participants contribute to a culture of compliance and accountability, reducing the likelihood of systemic risks emerging from unregulated or uncontrolled activities. Ethics codes are instrumental in ensuring market stability, particularly in addressing systemic risks.

By discouraging reckless behavior and excessive risk-taking, these codes promote responsible conduct and risk management practices. The adherence to ethics codes fosters a more stable financial environment, safeguarding the integrity and resilience of the financial system for the benefit of all stakeholders involved.

One significant aspect of maintaining market stability is by promoting a long-term perspective over short-term gains, thereby preventing systemic risks that can jeopardize the stability of the entire financial system.

Encouraging long-term stability over short-term gains is essential because excessive focus on short-term profits can lead to imprudent and risky decision-making. Ethics codes play a vital role in shaping the behavior and mindset of market participants, emphasizing the importance of considering long-term implications and promoting sustainable practices.

Ethics codes guide individuals and organizations to prioritize the long-term stability of the market and the well-being of all stakeholders involved. They discourage excessive speculation, market manipulation, and unsustainable business practices that prioritize immediate gains at the expense of long-term stability. By promoting ethical conduct, these codes foster an environment where market participants take into account the broader impact of their actions and make decisions that support the long-term health of the financial system.

Moreover, ethics codes encourage transparency and accountability in financial reporting and risk management. Market participants are encouraged to provide accurate and comprehensive information about their activities and to disclose potential risks that may materialize over the long

term. This transparency helps investors, regulators, and other stakeholders make informed decisions and assess the stability and sustainability of the market.

Ethics codes serve as a guiding framework for market participants, providing a set of principles and standards that define acceptable conduct. Upholding ethical behavior involves acting in accordance with honesty, fairness, transparency, and respect for all stakeholders involved. By doing so, market participants demonstrate their commitment to the highest ethical standards and contribute to the overall health and stability of the financial system.
One of the key aspects of upholding ethical behavior is by maintaining trust and confidence in financial markets. Trust is a fundamental element of any healthy market, as it fosters cooperation and facilitates transactions. When market participants act ethically, it enhances trust among investors, customers, and other stakeholders. This, in turn, leads to increased market participation, liquidity, and overall stability.

What is more, upholding ethical behavior promotes a sustainable financial ecosystem. By considering the long-term implications of their actions and decisions, market participants contribute to the stability and longevity of the financial system. Ethical behavior involves taking into account the social and environmental impacts of financial activities, integrating environmental, social, and governance (ESG) considerations into decision-making processes. This focus on sustainability helps build a financial ecosystem that is resilient to external shocks and capable of withstanding challenges over the long term.

Then, upholding ethical behavior as a standard for market participants helps to mitigate risks and prevent misconduct. Ethics codes emphasize the importance of compliance with legal and regulatory requirements, as well as the responsibility to avoid conflicts of interest and engage in fair and transparent practices. By adhering to these standards, market participants contribute to the prevention of fraudulent activities, market manipulation, and other misconduct that can harm investors and destabilize the financial system.

To sum up this, upholding ethical behavior as a standard for market participants is essential for building a resilient and sustainable financial ecosystem. By acting ethically, market participants promote trust, enhance stability, and contribute to the overall well-being of the financial system. Adherence to ethics codes and the integration of ethical principles into decision-making processes are key elements in fostering a culture of integrity and responsible behavior within the financial industry.

Ethics codes are essential in financial markets because they enforce accountability and discipline among market participants. These codes set clear expectations and standards for ethical behavior, establishing a system of accountability that holds individuals and organizations responsible for their actions. Here are key reasons why ethics codes are crucial in enforcing accountability and discipline:

1. Clear Standards and Guidelines: Ethics codes provide a comprehensive set of standards and guidelines that explicitly outline the expectations for ethical behavior in financial markets. These codes define what is considered acceptable conduct and prohibit unethical practices. By having clear standards in place, market participants are aware of their responsibilities and the consequences of non-compliance. This clarity facilitates accountability, as individuals can be held responsible for their actions based on the established ethical standards.

2. Regulatory Compliance and Oversight: Ethics codes often align with legal and regulatory requirements imposed by governing bodies. By incorporating these regulations into ethics codes,

they reinforce the importance of regulatory compliance. Market participants are expected to follow both the ethical principles outlined in the codes and the legal requirements imposed by regulatory authorities. This dual accountability ensures that individuals and organizations are disciplined and face consequences for any violations, promoting a culture of accountability within the financial industry.

3. Professional Reputation and Trust: Ethics codes play a crucial role in establishing and maintaining professional reputation and trust. Market participants who adhere to ethical standards build a reputation for integrity, professionalism, and trustworthiness. By enforcing accountability and discipline, ethics codes create an environment where unethical behavior is not tolerated. This fosters confidence among investors, clients, and stakeholders, as they trust that market participants will act ethically and be held accountable for their actions. Upholding professional reputation and trust strengthens the overall integrity of financial markets.

4. Internal Monitoring and Self-Regulation: Ethics codes encourage internal monitoring and self-regulation within organizations. Market participants are responsible for monitoring their own behavior and that of their peers to ensure compliance with the ethical standards outlined in the codes. This self-regulation promotes discipline and accountability as individuals hold themselves and others accountable for ethical conduct. It also allows organizations to identify and address potential ethical breaches internally, preventing misconduct and fostering a culture of discipline.

5. Professional Development and Education: Ethics codes also promote professional development and education within the financial industry. They provide a framework for continuous learning and improvement, encouraging individuals to stay updated on ethical standards and best practices. By engaging in ongoing education and professional development, market participants enhance their understanding of ethical responsibilities and reinforce their commitment to accountability and discipline.

In conclusion, the importance of ethics codes in financial markets cannot be overstated. Throughout this essay, we have explored the significance of ethics codes in promoting integrity and trust, preventing fraudulent activities, ensuring market stability, and enforcing accountability and discipline. Ethics codes serve as a guiding framework that sets the standards for ethical behavior and conduct within the financial industry.

Ethics codes are essential because they establish a foundation for fair and transparent markets. By prohibiting unfair practices, promoting equal treatment, and preventing market manipulation, ethics codes foster an environment where all investors can participate with confidence. Fair and transparent markets benefit investors by ensuring a level playing field, where information is accessible and decisions are made based on merit. Moreover, these markets contribute to the overall economy by attracting investment, fostering innovation, and supporting economic growth.

It provides numerous benefits for investors and the broader economy. They instill trust among market participants, which is vital for the functioning of financial markets. Investors can have confidence that their interests are protected and that ethical standards are upheld. This trust and confidence encourage greater market participation and contribute to the overall stability and efficiency of the financial system.

Fair and transparent markets allow for informed decision-making. Investors can assess risks and opportunities based on accurate and transparent information, leading to better allocation of

resources and more efficient capital markets. This, in turn, supports economic growth and development.

In summary, ethics codes in financial markets are indispensable. They promote integrity, prevent fraud, ensure market stability, enforce accountability, and foster fair and transparent markets. The benefits of these codes extend to investors, as they provide a secure and trustworthy environment for investment, and to the overall economy, as fair and transparent markets drive economic growth. By upholding and adhering to ethics codes, market participants contribute to a more robust and sustainable financial ecosystem.

Наукове видання

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції

(17 квітня – 20 травня 2023 р.)

Видано в авторській редакції

Підп. до друку 06.06.2023. Формат 60×84/8.
Друк. арк. 17,75. Зам. 23-5780.
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
03680, м. Київ, проспект Берестейський, 54/1
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, № 235 від 07.11.2000)
E-mail: litera_kneu@ukr.net